

फक्त कार्यालयीन कामासाठी उपयोग
For Official use. only

महाराष्ट्राची
कृषि सांख्यिकीविषयक
जिल्हावार माहिती

भाग-२

१९९९

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Districtwise Agricultural Statistical Information
of Maharashtra

Part-II

1999

The Commissioner Agriculture, Pune

महाराष्ट्राची
कृषि सांख्यिकीविषयक
जिल्हावार माहिती

भाग-२

१९९९

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Districtwise Agricultural Statistical Information
of Maharashtra

Part-II

1999

Office of the Commissioner Agriculture, Pune

(iii)
अनुक्रमणिका
Contents

अ. क्र. Sr. No.	विषय Subject	तक्का Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
1	महाराष्ट्र राज्य-प्राकृतिक भू-वर्णन दर्शविणारा नकाशा Map showing Physiography of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
2	महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व प्रकारानुसार प्रमुख विभाग दर्शविणारा नकाशा Map showing Rainfall Zones of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
3	महाराष्ट्र राज्याचा मृदा नकाशा Soil Map of Maharashtra	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
4	एन. ए. आर. पी. तर्फे ठरविण्यात आलेले कृषि हवामान विभागाचा नकाशा Map of Agro Climatic Zones as per N. A. R. P.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
4a	महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व जमिनीच्या प्रकारानुसार प्रमुख विभाग Agro Climatic Zones of Maharashtra	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
5	महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९४-९५ ते १९९८-९९ Classification of area in each district of Maharashtra State from 1994-95 to 1998-99	एक I	2
	जिल्हावार, तालुकावार सुषिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९८ व १९९९ अखेर Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1998 and 1999	दोन II	12
	जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान Monthly normal rainfall from June to November in different Districts of Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
	महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९६ ते १९९८ मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान Monthly rainfall data (Normal and Actual) from the years 1996 to 1998.	तीन III	26
	पाऊसमानाचे प्रकार-पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तक्के Rainfall pattern-Basis of classification of Rainfall Zone	—	30
0	महाराष्ट्रातील भू-पर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State	चार IV	33
	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील इको-वटकनिहाय क्षेत्र Eco-unitwise area under different crops in Maharashtra State	पाच V	34
2	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र १९९०-९१ ते १९९४-९५. Districtwise area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1990-91 to 1994-95.	सहा VI	38
3	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागाईत क्षेत्र १९९१-९२ ते १९९८-९९. Districtwise irrigated area under different Crops in Maharashtra State from 1991-92 to 1998-99.	सात VII	42
	शेतीनिपयक हंगाम १९९४-९५ ते १९९८-९९ या काळातील हवामान व पाऊसमान यांची थोडक्यात माहिती. Agricultural Season-Seasonal conditions obtaining during the period from 1994-95 to 1998-99.	—	53
	१९९६-९७ ते १९९८-९९ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रातून भात बियाणे वाटप Distribution of Paddy seed through Public Sector during 1996-97 to 1998-99	आठ VIII	69
6	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाणांचे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९ Distribution of Jowar Seed through Public Sector during 1996-97 to 1998-99	नऊ IX	70
7	सार्वजनिक क्षेत्रातून बाजरी बियाणे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९ Distribution of Bajra Seed through Public Sector during 1996-97 to 1998-99	दहा X	71
18	सार्वजनिक क्षेत्रातून अधिक उत्पन्न देणाऱ्या गहू बियाणांचे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९ Distribution of High yielding varieties of wheat seed through Public Sector during 1996-97 to 1998-99	अकरा XI	72
9	सन १९९७-९८ व १९९८-९९ चे प्रमाणित/मत्स्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप Distribution of certified/truthful labelled seed of Pulses through Public Sector of 1997-98 to 1998-99	बारा XII	73
0	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेल्या संकरित व सुधारीत कापूस बियाणे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९ Distribution of Hybrid and Improved Cotton Seeds through Public Sector 1996-97 to 1998-99	तेरा XIII	74

अ. क्र. Sr. No.	विषय Subject	तक्ता Table	पृष्ठ क्रम Page No
21	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले मळिन धान्ये वितरण वाटप १९९७-९८ व १९९८-९९ Distribution of Oilseeds through Public Sector 1997-98 to 1998-99	चौदा XIV	76
22	राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण १९९६-९७ ते १९९८-९९ Districtwise average use of fertiliser per hect. in Maharashtra State 1996-97 to 1998-99	पंधरा XV	78
23	जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९९७-९८ ते १९९८-९९ Districtwise consumption of Fertilizers 1997-98 to 1998-99	सोळा XVI	79
24	निरनिराळ्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८५-८६, १९९०-९१, १९९२-९३ ते १९९८-९९ मध्ये झालेला कीटक नाशकांचा वापर Consumption of Pesticides for the year 1985-86, 1990-91, 1995-96, to 1998-99 under various Plant Protection Campaigns.	सतरा XVII	81
25	१९६१-६२ ते १९९८-९९ या वर्षांत महाराष्ट्रातील अन्नधान्य पिकांचे एकूण क्षेत्र, हेक्टरी उत्पन्न व उत्पादन Yearwise 1961-62 to 1998-99 Total area, Average yield and production of foodgrains in Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	---
26	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९ दाखविणारा तक्ता. Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1990-91 to 1998-99.	अठरा XVIII	84
27	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९ Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1990-91 to 1998-99.	एकोणिस XIX	106
28	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९. Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and 1990-91 to 1998-99.	वीस XX	128
29	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींच्या निरनिराळ्या पिकांखालील नाट्य Achievement under different crops of High Yielding Varieties	एकवीस XXI	150
30	फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops	बावीस XXII	157
31	विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष. Results of surveys for determining additional yield due to selected development measures.	तेवीस XXIII	174
32	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९९४-९५ Statement showing the Percentage area under Principal Crops to total area of each crop in the districts of Maharashtra 1994-95	चोवीस XXIV	182
33	निरनिराळ्या राज्यातील मुख्य पिकांचे क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न सन १९८५-८६ ते १९९७-९८. Estimates of area, production & average yield of Principal Crops in different states during 1985-86 to 1997-98.	पंचवीस XXV	190
	i) तांदूळ Rice	..	190
	ii) ज्वारी Jowar	..	192
	iii) बाजरी Bajri	..	194
	iv) मका Maize	..	196
	v) नाचणी Ragi	..	198
	vi) ज्वारवर्गीय धान्ये Small Millets	..	199
	vii) गहू Wheat	..	201

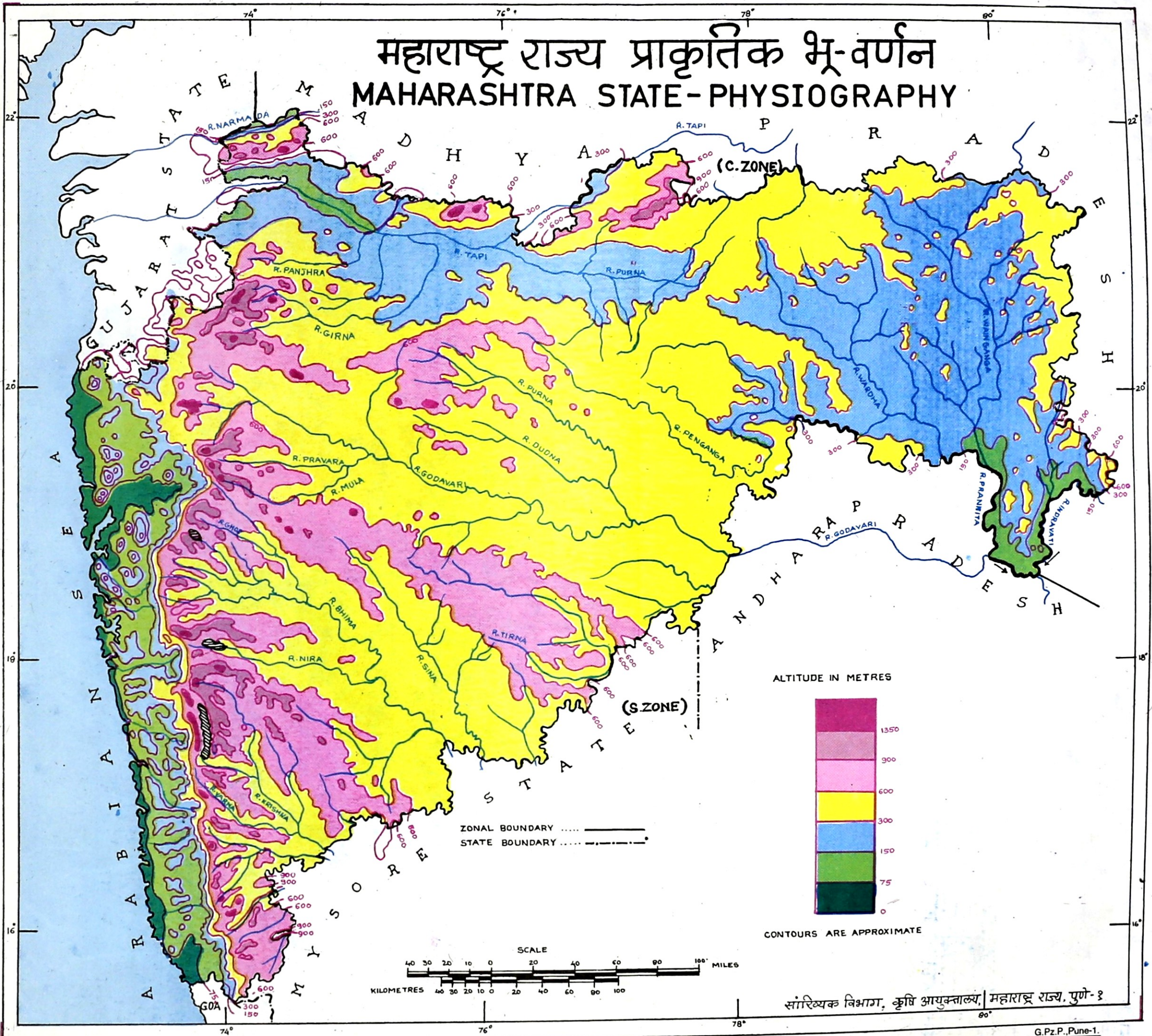

क्र. No.	विषय Subject	तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
viii)	बाली Barley	..	203
ix)	एकूण तणधान्ये Total cereals	..	205
x)	हरभरा Gram	..	208
xi)	तूर Tur	..	210
xii)	इतर कडधान्ये Other Pulses	..	212
xiii)	एकूण कडधान्ये Total Pulses	..	214
xiv)	एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains	..	217
xv)	भुईमूग Groundnut	..	220
xvi)	एरंडी Casterseed	..	222
xvii)	तोंळ Sesamum	..	223
xviii)	सरसू व मोहरी Rapeseed & Mustard	..	225
xix)	जवस Linseed	..	227
xx)	कारळे Nigerseed	..	229
xxi)	करडई Safflower	..	230
xxii)	कापूस (रई) Cotton (lint)	..	231
xxiii)	ऊस Sugarcane	..	233
34	जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार बहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे बहितीचे क्षेत्र. १९९०-९१ Districtwise number and area of operational holdings according to size class of holdings. 1990-91	बन्वीस XXVI	236
35	महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे व गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९९७-९८ दर्शविणारा तक्ता. Statement showing the districtwise percentage of paddy area in Early, Midlate & Late categories during the year 1997-98 in Maharashtra State.	सत्तावीस XXVII	242
36	निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण दर्शविणारा तक्ता Statement showing the Compound Growth rate of Area, Production and Productivity of different crops.	अठ्ठावीस XXVIII	243
37	महाराष्ट्रातील प्रशिक्षण भवने Training halls in Maharashtra	एकोणतीस XXIX	259

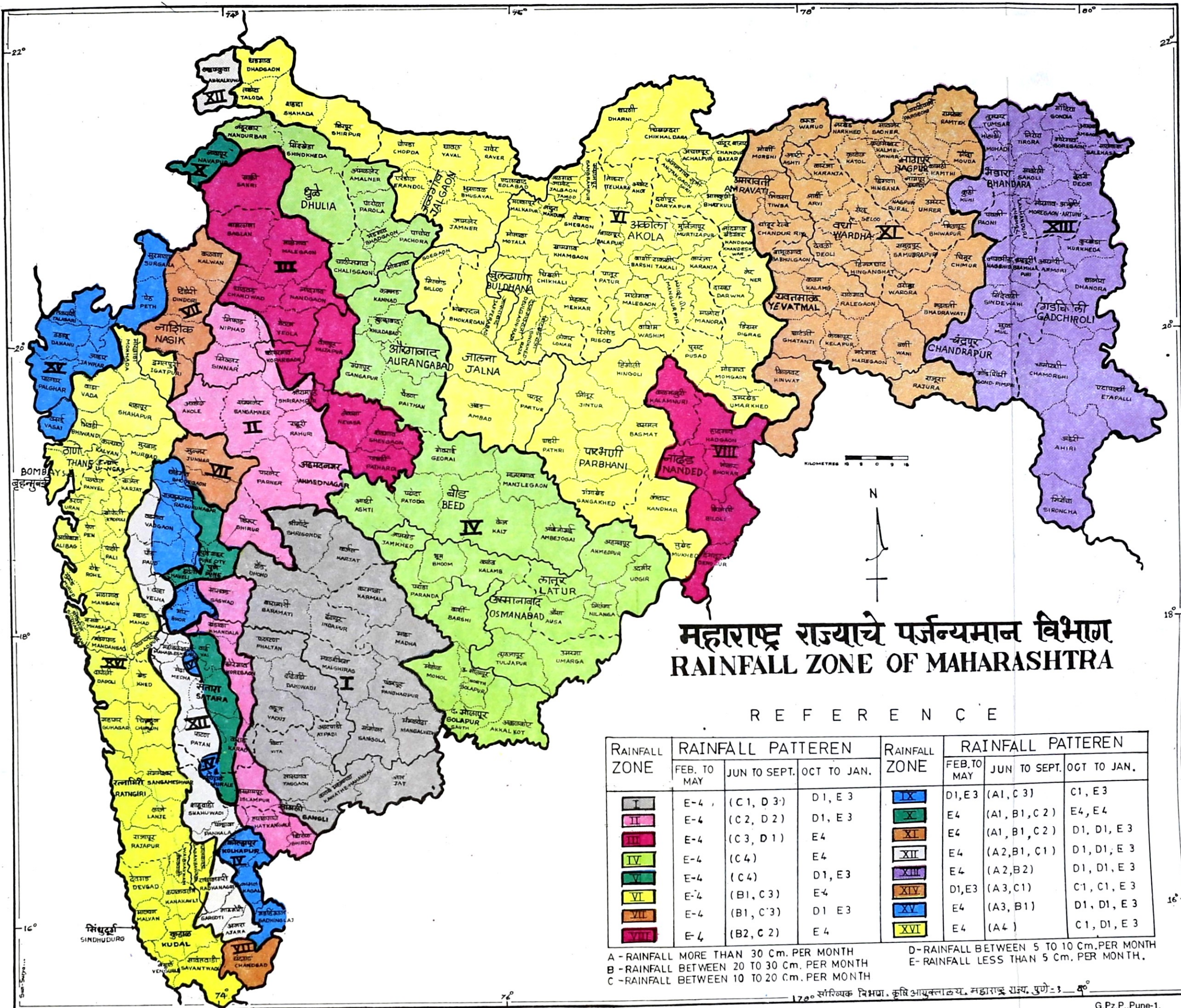

महाराष्ट्र राज्य प्राकृतिक भू-वर्णन

MAHARASHTRA STATE - PHYSIOGRAPHY

महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान विभाग RAINFALL ZONE OF MAHARASHTRA

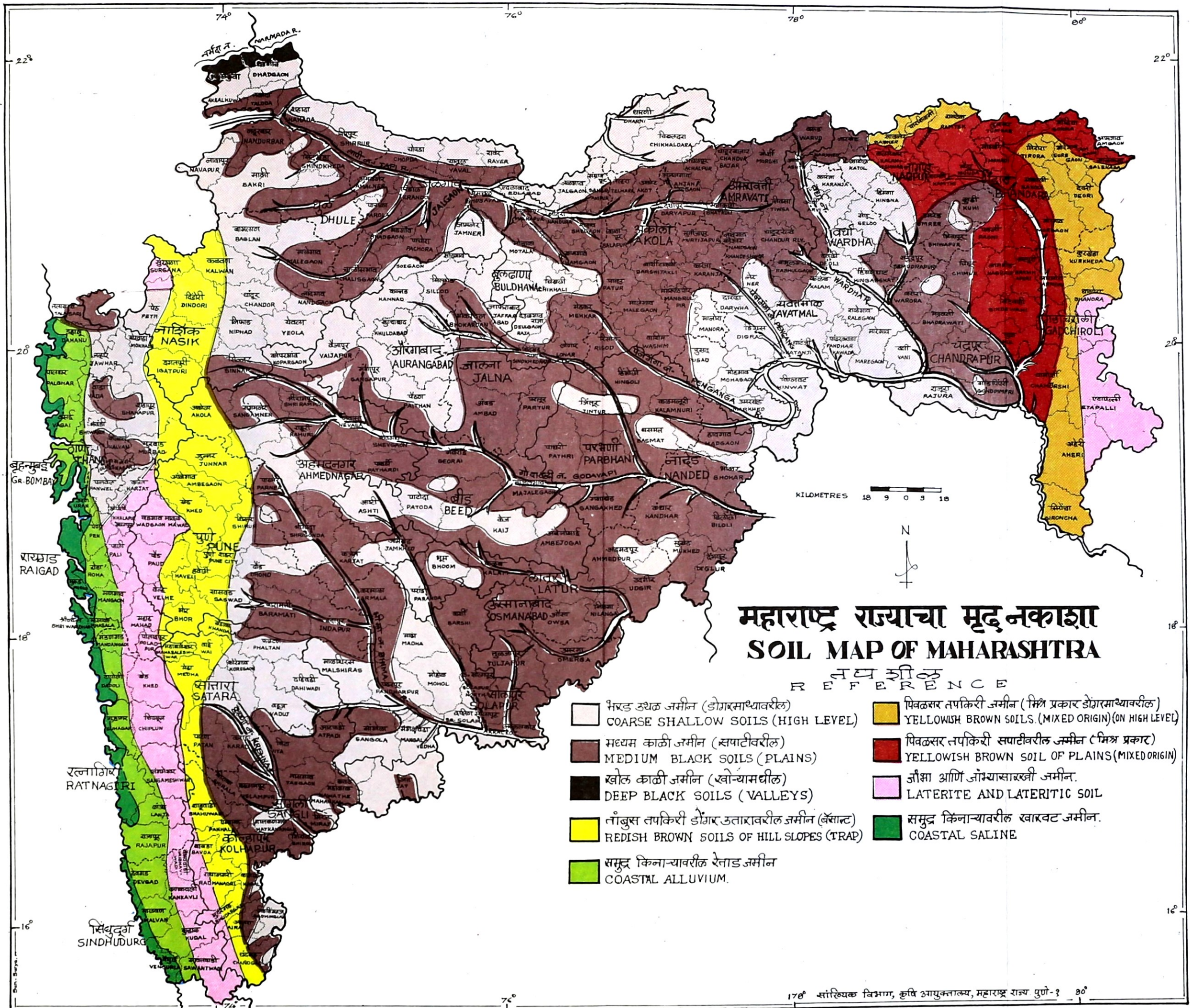
R E F E R E N C E

RAINFALL ZONE	RAINFALL PATTERN			RAINFALL ZONE	RAINFALL PATTERN		
	FEB. TO MAY	JUN TO SEPT.	OCT TO JAN.		FEB. TO MAY	JUN TO SEPT.	OCT TO JAN.
I	E-4	(C1, D3)	D1, E3	IX	D1, E3	(A1, C3)	C1, E3
II	E-4	(C2, D2)	D1, E3	X	E4	(A1, B1, C2)	E4, E4
III	E-4	(C3, D1)	E4	XI	E4	(A1, B1, C2)	D1, D1, E3
IV	E-4	(C4)	E4	XII	E4	(A2, B1, C1)	D1, D1, E3
V	E-4	(C4)	D1, E3	XIII	E4	(A2, B2)	D1, D1, E3
VI	E-4	(B1, C3)	E4	XIV	D1, E3	(A3, C1)	C1, C1, E3
VII	E-4	(B1, C3)	D1, E3	XV	E4	(A3, B1)	D1, D1, E3
VIII	E-4	(B2, C2)	E4	XVI	E4	(A4)	C1, D1, E3

A - RAINFALL MORE THAN 30 Cm. PER MONTH
 B - RAINFALL BETWEEN 20 TO 30 Cm. PER MONTH
 C - RAINFALL BETWEEN 10 TO 20 Cm. PER MONTH

D - RAINFALL BETWEEN 5 TO 10 Cm. PER MONTH
 E - RAINFALL LESS THAN 5 Cm. PER MONTH.

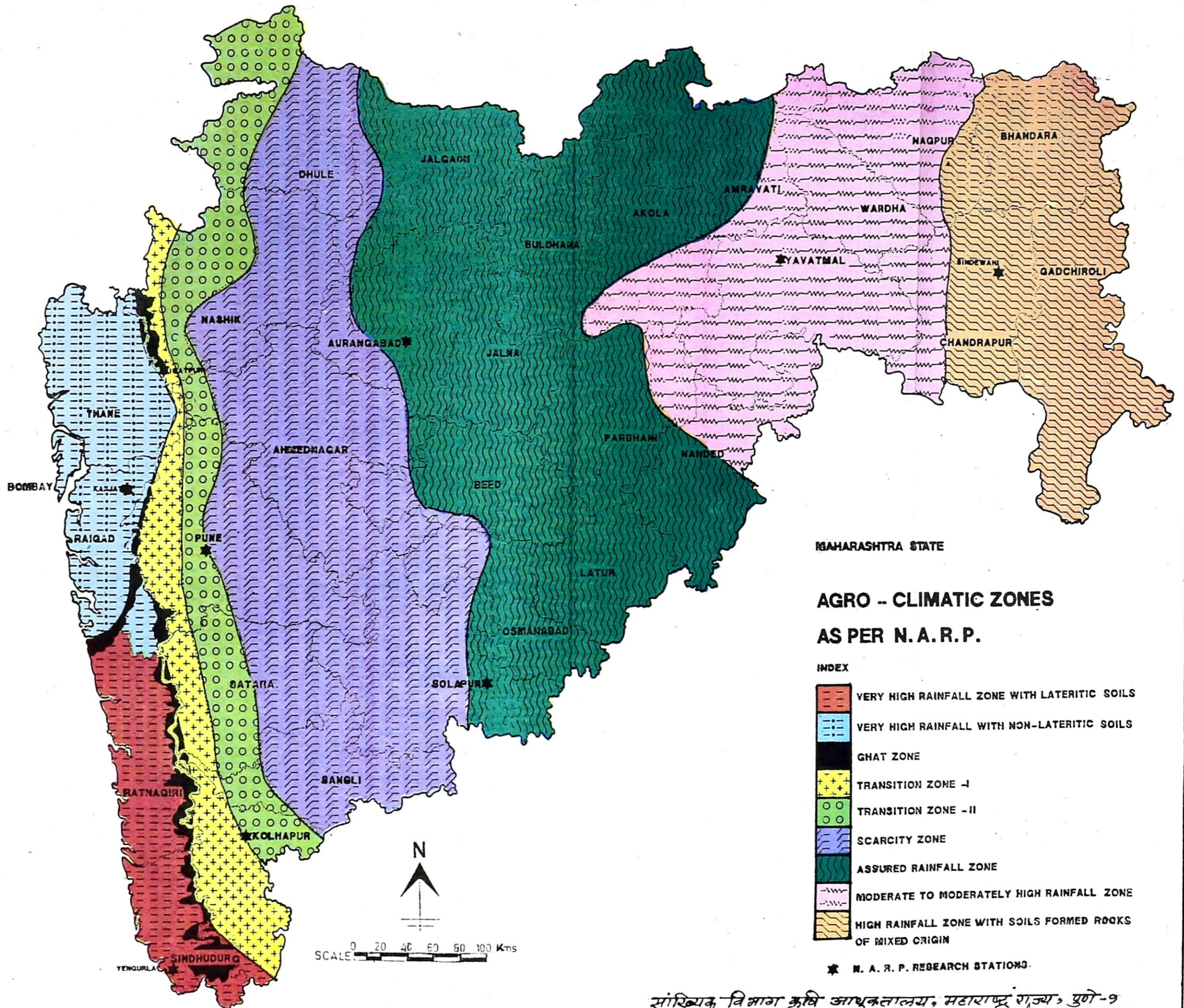

महाराष्ट्र राज्याचा मृद नकाशा SOIL MAP OF MAHARASHTRA

संदर्भ REFERENCE

□ भरड उथळ जमीन (डोंगरमाथ्यावरील) COARSE SHALLOW SOILS (HIGH LEVEL) □ मध्यम काळी जमीन (सपाटीवरील) MEDIUM BLACK SOILS (PLAINS) □ खोल काळी जमीन (खोऱ्यामधील) DEEP BLACK SOILS (VALLEYS) □ तांबूस तपकिरी डोंगर उतारावरील जमीन (ट्रॅप) REDISH BROWN SOILS OF HILL SLOPES (TRAP) □ समुद्र किनाऱ्यावरील रेतानुसृत जमीन COASTAL ALLUVIUM.	□ पिवळसर तपकिरी जमीन (मिश्र प्रकार डोंगरमाथ्यावरील) YELLOWISH BROWN SOILS (MIXED ORIGIN) (ON HIGH LEVEL) □ पिवळसर तपकिरी सपाटीवरील जमीन (मिश्र प्रकार) YELLOWISH BROWN SOIL OF PLAINS (MIXED ORIGIN) □ जौशा आणि जोंभ्यासारखी जमीन. LATERITE AND LATERITIC SOIL □ समुद्र किनाऱ्यावरील खारवट जमीन. COASTAL SALINE

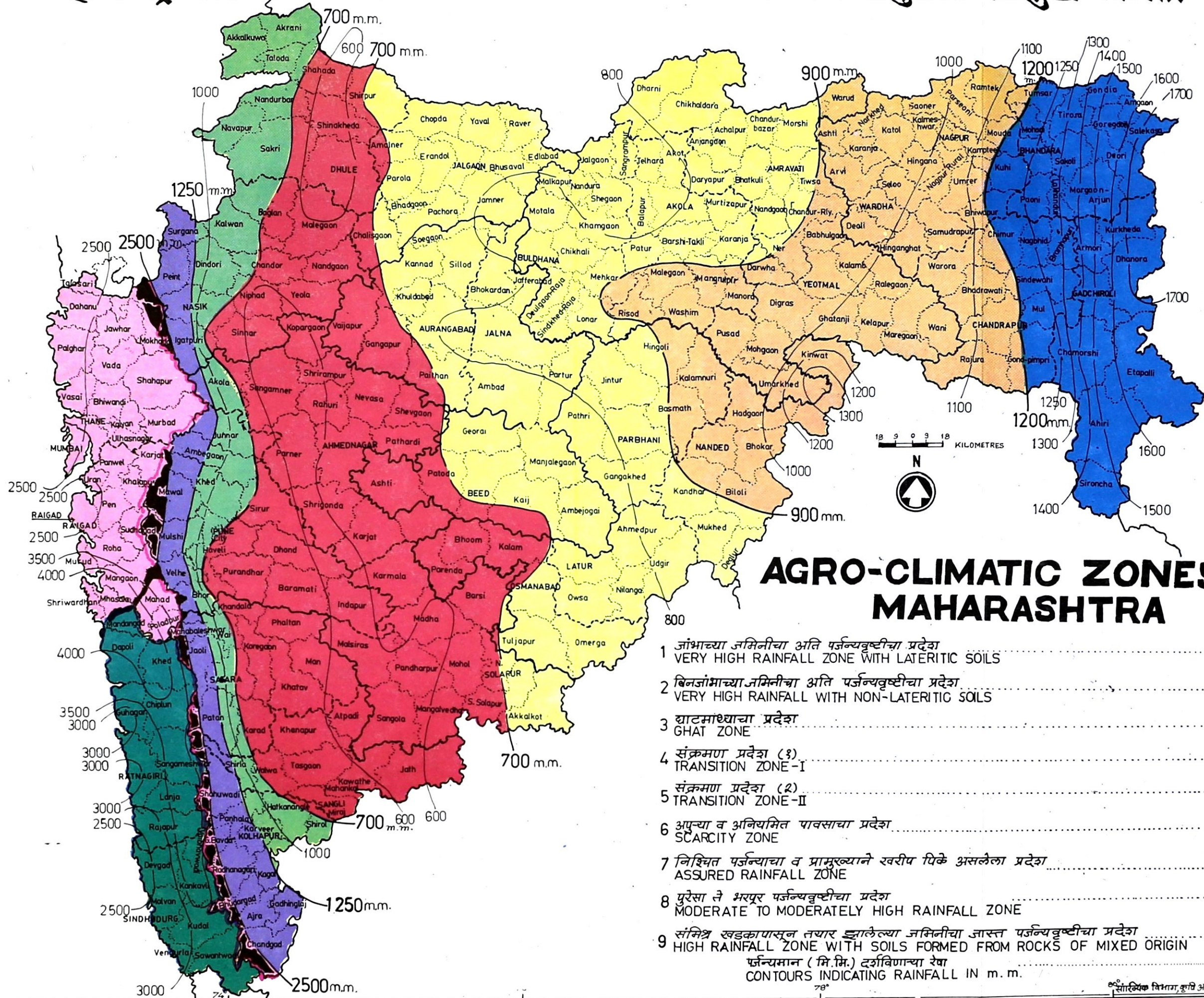

सांख्यिक विभाग कृषि आधुनिकतालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व जमिनीच्या प्रकारानुसार प्रमुख विभाग

AGRO-CLIMATIC ZONES OF MAHARASHTRA

- 1 जांभाच्या जमिनीचा अति पर्जन्यवृष्टीचा प्रदेश
VERY HIGH RAINFALL ZONE WITH LATERITIC SOILS
  - 2 बिनजांभाच्या जमिनीचा अति पर्जन्यवृष्टीचा प्रदेश
VERY HIGH RAINFALL WITH NON-LATERITIC SOILS
  - 3 घाटमाथ्याचा प्रदेश
GHAT ZONE
  - 4 संक्रमण प्रदेश (१)
TRANSITION ZONE-I
  - 5 संक्रमण प्रदेश (२)
TRANSITION ZONE-II
  - 6 अपुऱ्या व अनियमित पावसाचा प्रदेश
SCARCITY ZONE
  - 7 निश्चित पर्जन्याचा व प्रामुख्याने खरीप पिके असलेला प्रदेश
ASSURED RAINFALL ZONE
  - 8 पुरेसा ते भरपूर पर्जन्यवृष्टीचा प्रदेश
MODERATE TO MODERATELY HIGH RAINFALL ZONE
  - 9 संमिश्र खडकापासून तयार झालेल्या जमिनीचा जास्त पर्जन्यवृष्टीचा प्रदेश
HIGH RAINFALL ZONE WITH SOILS FORMED FROM ROCKS OF MIXED ORIGIN
- पर्जन्यमान (मि.मि.) दर्शविणाऱ्या रेषा
CONTOURS INDICATING RAINFALL IN m. m.

तक्ता एक TABLE I

तक्ता एक
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९४-९५

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	जमीन वापराच्या आकडेवारी- प्रमाणे Area for land utilisation statistics	जंगले Forest	ओसाड जमीन व मशागतीस अयोग्य क्षेत्र Barren and unculturable land	बिगर शेती उपयोगाकरिता आणलेले क्षेत्र Land put to non-Agricultural uses	मशागतयोग्य पडीत जमीन Culturable waste land
1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई	380	15	73	232	27
२	ठाणे	9,337	3,303	388	869	186
३	रायगड	6,869	1,487	1,042	508	555
४	रत्नागिरी	8,164	58	1,983	207	1,333
५	सिधुदुर्ग	5,040	385	1,229	208	655
	एकूण—कोंकण विभाग	29,790	5,248	4,715	2,024	2,806
६	नासिक	15,634	3,129	1,398	412	525
७	धुळे	14,380	5,365	853	234	130
८	जळगाव	11,639	1,490	550	290	129
	एकूण—नासिक विभाग	41,653	9,984	2,801	936	784
९	अहमदनगर	17,020	1,676	1,020	237	311
१०	पुणे	15,020	1,772	1,035	594	331
११	सांलापूर	14,878	17	636	142	324
	एकूण—पुणे विभाग	47,518	3,765	2,691	973	966
१२	सातारा	10,582	1,424	937	276	367
१३	सांगली	8,610	476	383	390	205
१४	कोल्हापूर	7,763	1,407	403	328	376
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	26,955	3,307	1,723	994	948
१५	औरंगाबाद	10,077	814	99	955	87
१६	जालना	7,726	65	139	551	80
१७	बीड	10,686	264	176	392	228
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	28,489	1,143	414	1,898	375
१८	लातूर	7,157	25	102	175	209
१९	जस्मानाबाद	7,485	41	63	144	408
२०	नांदेड	10,331	919	250	319	523
२१	परभणी	10,972	340	195	415	362
	एकूण—लातूर विभाग	35,945	1,325	610	1,053	1,302
२२	वृहदाणा	9,671	768	416	391	367
२३	अकोला	10,560	539	162	259	174
२४	अमरावती	12,217	3,293	199	390	110
२५	यवतमाळ	11,519	2,248	515	624	433
	एकूण—अमरावती विभाग	45,967	6,848	1,292	1,664	1,084
२६	वर्धा	6,289	769	175	409	196
२७	नागपूर	9,864	1,568	328	858	426
२८	भंडारा	9,279	2,796	297	836	123
२९	चंद्रपूर	10,918	3,509	229	917	283
३०	गडचिरोली	14,916	11,209	148	608	182
	एकूण—नागपूर विभाग	51,266	19,851	1,177	3,628	1,210
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	51,471	15,423	13,170	9,475

TABLE I

Classification of area in each District of Maharashtra State, 1994-95

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

कायमची कुण्णे व इतर चराऊ कुरणे	किरकोळ झाडे व झुडपे यांच्या समूहाखाली निव्वळ परलल्या क्षेत्रात सामील नसलेले क्षेत्र	चालू पड	इतर पड	परलेले निव्वळ क्षेत्र	दुमोटा क्षेत्र	पिकाखालील एकूण क्षेत्र (म्हणजेच पिकाखालील स्थूल क्षेत्र)	District
Permanent pasture & other graz- ing land	Land under misce- llaneous tree crop & groves not included in net area sown	Current fallows	Others fallows	Net area sown	Area sown more than once	Total cropped area (i.e. gross cropped area)	
8	9	10	11	12	13	14	
6		5	22	..	..	..	Greater Mumbai
460	240	43	74	3,774	130	3,904	Thane
377	287	382	380	1,851	170	2,021	Raigad
310	452	300	1,205	2,266	35	2,301	Ratnagiri
10	347	123	627	1,451	136	1,587	Sindhudurg
1,163	1,326	858	2,308	9,342	471	9,813	Total—Konkan Dn.
434	129	480	378	8,749	1033	9,782	Nasik
135	13	278	481	6,891	818	7,709	Dhule
487	34	119	77	8,463	2,252	10,715	Jalgaon
1,056	176	877	936	24,103	4,103	28,206	Total—Nasik Dn.
478	56	570	1,676	10,996	2,066	13,062	Ahmednagar
664	89	203	1,382	9,550	1,423	10,973	Pune
364	42	1,298	1,552	10,203	912	1,1115	Solapur
1,506	187	2,071	4,610	30,749	4,401	35,150	Total—Pune Dn.
759	66	316	690	5,747	967	6,714	Satara
191	163	534	468	5,800	1107	6,907	Sangli
305	47	107	162	4,628	734	5,362	Kolhapur
1,255	276	957	1,320	16,175	2,808	18,983	Total—Kolhapur Dn.
435	8	94	67	7,518	1,869	9,387	Aurangabad
200	20	194	281	6,169	1,414	7,610	Jalna
362	47	554	634	8,049	1,453	9,502	Beed
997	75	842	982	21,763	4,736	26,499	Total—Aurangabad Dn.
159	26	496	234	5,731	1,456	7,187	Latur
169	16	437	285	5,922	1,518	7,440	Osmanabad
383	78	418	303	7,338	739	8,077	Nanded
211	41	174	282	8,952	3,096	12,048	Parbhani
922	161	1,525	1,104	27,943	6,809	34,752	Total—Latur Dn.
356	78	338	269	6,688	2212	8,900	Buldhana
495	41	172	115	8,603	1,483	10,086	Akola
329	26	105	193	7,572	1161	8,733	Amravati
625	114	224	340	8,396	787	9,183	Yavatmal
1,805	259	839	917	31,259	5,643	36,902	Total—Amravati Dn.
461	43	166	256	3,814	366	4,180	Wardha
535	111	492	347	5,199	989	6,188	Nagpur
1,030	43	102	559	3,493	1,540	5,033	Bhandara
455	73	235	390	4,827	942	5,769	Chandrapur
548	65	154	139	1,863	238	2,101	Gadchiroli
3,029	335	1,149	1,691	19,196	4,075	23,271	Total—Nagpur Dn.
11,733	2,795	9,118	13,868	1,80,530	33,046	2,13,576	Total—Maharashtra State

तबता एव-चाल
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९५-९६**

1	2	3	4	5	6	7
१	बृह-मुंबई ..	380	15	73	211	27
२	ठाणे ..	9,337	3,538	676	892	408
३	रायगड ..	6,869	1,600	1,284	490	381
४	रत्नागिरी ..	8,164	57	2,310	134	1,337
५	सिंधुदुर्ग ..	5,040	331	998	205	661
	एकूण कोकण विभाग ..	29,790	5,541	5,341	1,932	2,814
६	नासिक ..	15,634	3,335	1,807	183	202
७	धुळे ..	14,380	5,520	561	207	53
८	जळगाव ..	11,639	1,567	809	139	64
	एकूण नासिक विभाग ..	41,653	10,422	3,177	529	319
९	अहमदनगर ..	17,020	1,644	1,349	134	189
१०	पुणे ..	15,620	1,640	1,460	1,053	367
११	सोलापूर ..	14,878	348	630	51	378
	एकूण पुणे विभाग ..	47,518	3,632	3,439	1,238	934
१२	सातारा ..	10,582	1,431	1,197	280	384
१३	सांगली ..	8,610	453	389	460	145
१४	कोल्हापूर ..	7,763	1,461	439	360	400
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	26,955	3,345	2,025	1,100	929
१५	बीरंगवाड ..	10,077	724	220	611	152
१६	जालना ..	7,726	50	73	219	157
१७	बीड ..	10,686	235	240	424	389
	एकूण बीरंगवाड विभाग ..	28,489	1,009	533	1,254	698
१८	लातूर ..	7,157	17	189	199	259
१९	जस्मानाबाद ..	7,485	41	65	143	411
२०	नांदेड ..	10,331	856	176	336	338
२१	परभणी ..	10,972	360	175	401	358
	एकूण लातूर विभाग ..	35,945	1,274	605	1,079	1,366
२२	बुलडाणा ..	9,671	1,148	263	451	148
२३	अकोला ..	10,560	649	228	531	93
२४	अमरावती ..	12,217	3,096	145	417	128
२५	बबतमाळ ..	13,519	2,541	392	517	232
	एकूण अमरावती विभाग ..	45,967	7,434	1,078	1,916	601
२६	वर्धा ..	6,289	616	107	436	161
२७	नासपूर ..	9,864	1,850	216	701	272
२८	भंडारा ..	9,279	2,653	176	869	273
२९	अहमदनगर ..	10,918	3,920	275	800	313
३०	गडचिरोली ..	14,916	11,071	145	507	222
	एकूण नासपूर विभाग ..	51,266	20,110	919	3,313	1,241
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	3,07,583	52,767	17,117	12,361	8,902

** अस्थायी

TABLE I—Contd.

Classification of Area in each District of Maharashtra State 1995-96**

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in '00' Hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	2	21	25	..	25	.. Sub. Mumbai
648	59	112	107	2,897	158	3,055	.. Thane
399	225	144	460	1,886	287	2,173	.. Raigad
136	69	272	1,342	2,507	98	2,605	.. Ratnagiri
20	257	144	1,023	1,401	181	1,582	.. Sindhudurg
1,209	610	674	2,953	8,716	724	9,440	.. Total Konkan Division
235	19	699	331	8,823	822	9,645	.. Nasik
485	18	57	157	7,322	687	8,009	.. Dhule
386	28	75	53	8,518	2,742	11,260	.. Jalgaon
1,106	65	831	541	24,663	4,251	28,914	.. Total Nasik Division
438	34	827	817	11,588	2,113	13,701	.. Ahmednagar
718	130	281	274	9,697	1,738	11,435	.. Pune
670	53	940	1224	10,584	603	11,187	.. Solapur
1,826	217	2,048	2,315	31,869	4,454	36,323	.. Total Pune Division
790	73	182	461	5,784	1,013	6,797	.. Satara
176	120	494	496	5,877	679	6,556	.. Sangli
406	63	178	268	4,188	1,182	5,370	.. Kolhapur
1,372	256	854	1,225	15,849	2,874	18,723	.. Total Kolhapur Division
440	52	405	519	6,954	2,050	9,004	.. Aurangabad
263	109	704	140	6,011	1,200	7,211	.. Jalna
380	16	740	388	7,874	1,095	8,969	.. Beed
1,083	177	1,849	1,047	20,839	4,345	25,184	.. Total Aurangabad Division
213	136	446	311	53,87	1,778	7,165	.. Latur
172	16	655	650	5,332	1,737	7,069	.. Osmanabad
568	60	609	151	7,237	802	8,039	.. Nanded
317	34	405	448	8,474	3,666	12,140	.. Parbhani
1,270	246	2,115	1,560	26,430	7,983	34,413	.. Total Latur Division
361	11	125	166	6,998	1,228	8,226	.. Buldhana
453	18	221	133	8,234	2,142	10,376	.. Akola
532	7	135	141	7,503	2,432	9,935	.. Amravati
610	138	316	272	8,501	1,096	9,597	.. Yavatmal
1,956	237	797	712	31,236	6,898	38,134	.. Total Amravati Division
397	79	539	244	3,710	132	3,842	.. Wardha
764	83	206	243	5,529	391	5,920	.. Nagpur
1,356	90	75	89	3,698	875	4,573	.. Bhandara
492	128	126	145	4,719	1,078	5,797	.. Chandrapur
749	33	254	81	1,854	157	2,011	.. Gadchiroli
3,758	413	1,200	802	19,510	2,633	22,143	.. Total Nagpur Division
13,580	2,221	10,368	11,155	1,79,112	34,162	2,13,274	.. Total Maharashtra State

** Provisional

तबता एक-चालू
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९६-९७ **

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई	380	15	73	286	..
२	ठाणे	9,337	3,538	676	892	408
३	रायगड	6,869	1,600	1,284	490	381
४	रत्नागिरी	8,164	57	2,310	134	1,339
५	सिंधुदुर्ग	5,040	331	998	205	660
	एकूण कोकण विभाग	29,790	5,541	5,341	2,007	2,788
६	नासिक	15,634	3,335	1,807	190	200
७	धुळे	14,380	5,520	547	209	49
८	जळगाव	11,639	1,567	809	142	64
	एकूण नासिक विभाग	41,653	10,422	3,163	541	313
९	अहमदनगर	17,020	1,644	1,348	135	190
१०	पुणे	15,620	1,639	1,460	1,054	368
११	सांगलीपूर	14,878	348	629	51	383
	एकूण पुणे विभाग	47,518	3,631	3,437	1,240	941
१२	सातारा	10,582	1,431	1,197	280	383
१३	मांगली	8,610	453	389	461	145
१४	कोल्हापूर	7,763	1,461	439	360	398
	एकूण कोल्हापूर विभाग	26,955	3,345	2,025	1,101	926
१५	औरंगाबाद	10,077	724	221	617	152
१६	जाळना	7,726	50	73	218	158
१७	बीड	10,686	235	242	427	396
	एकूण औरंगाबाद विभाग	28,489	1,009	536	1,262	706
१८	लातूर	7,157	18	191	197	255
१९	उन्मानाबाद	7,485	41	65	143	418
२०	नांदेड	10,331	856	176	334	336
२१	परभणी	10,972	360	175	401	358
	एकूण लातूर विभाग	35,945	1,275	607	1,075	1,367
२२	बुलढागा	9,671	1,148	262	456	148
२३	अकोला	10,560	649	226	539	93
२४	अमरावती	12,217	3,096	195	419	128
२५	यवतमाळ	13,519	2,541	392	518	231
	एकूण अमरावती विभाग	45,967	7,434	1,075	1,932	600
२६	वर्धा	6,289	608	108	437	160
२७	नागपूर	9,864	1,841	215	704	278
२८	भंडारा	9,279	2,656	176	877	275
२९	चंद्रपूर	10,918	3,927	275	805	319
३०	गडचिरोली	14,916	11,054	149	509	233
	एकूण नागपूर विभाग	51,266	20,086	923	3,332	1,265
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	52,743	17,107	12,490	8,906

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1996-97 **

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in '00' hectares)

8	9	10	11	12	13	14	
6	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.
648	59	112	107	2,897	158	3,055	Thane
399	225	144	460	1,886	288	2,174	Raigad
136	69	271	1,337	2,511	97	2,608	Ratnagiri
20	257	144	1,023	1,402	184	1,586	Sindhudurg
1,209	610	671	2,927	8,696	727	9,423	Total Konkan Dn.
234	19	672	339	8,838	881	9,719	Nasik
500	18	55	152	7,330	719	8,049	Dhule
386	28	80	53	8,510	3,210	11,720	Jalgaon
1,120	65	807	544	24,678	4,810	29,488	Total Nasik Dn.
429	34	780	849	11,611	2,803	14,414	Ahmednagar
717	132	222	278	9,750	1,810	11,560	Pune
654	54	902	1,244	10,613	683	11,296	Solapur
1,800	220	1,904	2,371	31,974	5,296	37,270	Total Pune Dn.
784	73	184	465	5,785	1,065	6,850	Satara
176	121	467	529	5,869	719	6,588	Sangli
410	63	180	251	4,201	1,951	6,152	Kolhapur
1,370	257	831	1,245	15,855	3,735	19,590	Total Kolhapur Dn.
441	52	411	478	6,981	2,429	9,410	Aurangabad
263	108	700	145	6,011	1,216	7,227	Jalna
381	16	739	398	7,852	1,282	9,134	Beed
1,085	176	1,850	1,021	20,844	4,927	25,771	Total Aurangabad Dn.
210	162	463	370	5,291	1,702	6,993	Latur
172	16	650	652	5,328	1,855	7,183	Osmanabad
569	60	589	152	7,259	901	8,160	Nanded
317	33	376	470	8,482	4,369	12,851	Parbhani
1,268	271	2,078	1,644	26,360	8,827	35,187	Total Latur Dn.
360	11	125	178	6,983	1,158	8,141	Buldhana
451	18	218	132	8,234	2,259	10,493	Akola
531	70	134	138	7,506	2,604	10,110	Amravati
609	136	315	263	8,514	1,202	9,716	Yavatmal
1,951	235	792	711	31,237	7,223	3,8460	Total Amravati Dn.
403	79	545	238	3,711	139	3,850	Wardha
778	85	209	240	5,514	386	5,900	Nagpur
1,353	92	354	87	3,409	751	4,160	Bhandara
495	132	150	148	4,667	900	5,567	Chandrapur
740	35	296	82	1,818	136	1,954	Gadchiroli
3,769	423	1,554	795	19,119	2,312	21,431	Total Nagpur Dn.
13,572	2,257	10,487	11,258	1,78,763	3,7857	2,16,620	Total Maharashtra State

** Provisional

तक्ता एक-वाल
महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९९७-९८ *
(सेल '००' हेक्टरात)

1	2	3	4	5	6	7
१	बृहन्मुंबई	380	15	73	286	—
२	ठाणे	9,337	4,464	566	746	342
३	रायगड	6,869	1,600	1,284	490	380
४	रत्नागिरी	8,164	57	2,337	135	1,350
५	सिधुदुर्ग	5,040	331	998	205	660
	एकूण कोकण विभाग	29,790	6,467	5,258	1,862	2,732
६	नासिक	15,634	3,331	1,809	193	198
७	धुळे	14,380	5,485	550	210	49
८	जळगाव	11,639	1,567	809	144	64
	एकूण नासिक विभाग	41,653	10,383	3,168	547	311
९	अहमदनगर	17,020	1,643	1,344	136	191
१०	पुणे	15,620	1,640	1,460	1,054	368
११	सोलापूर	14,878	355	641	52	392
	एकूण पुणे विभाग	47,518	3,638	3,445	1,242	951
१२	सातारा	10,582	1,431	1,198	281	383
१३	सांगली	8,610	453	390	460	145
१४	कोल्हापूर	7,763	1,462	439	359	397
	एकूण कोल्हापूर विभाग	26,955	3,346	2,027	1,100	925
१५	औरंगाबाद	10,077	715	213	617	151
१६	जालना	7,726	50	74	219	158
१७	बीड	10,686	233	241	424	400
	एकूण औरंगाबाद विभाग	28,489	998	533	1,260	709
१८	लातूर	7,157	18	192	202	241
१९	उस्मानाबाद	7,485	42	68	152	434
२०	नांदेड	10,331	856	178	345	340
२१	परभणी	10,972	348	169	388	346
	एकूण लातूर विभाग	35,945	1,264	607	1,087	1,361
२२	बुलढाणा	9,671	1,145	261	468	148
२३	अकोला	10,560	649	225	541	93
२४	अमरावती	12,217	3,099	195	427	95
२५	यवतमाळ	13,519	2,543	392	520	230
	एकूण अमरावती विभाग	45,967	7,436	1,073	1,956	566
२६	वर्धा	6,289	624	107	434	157
२७	नाशिक	9,864	1,843	211	702	314
२८	भंडारा	9,279	2,667	178	872	279
२९	चंद्रपूर	10,918	3,934	272	804	318
३०	गडचिरोली	14,916	11,062	150	511	222
	एकूण नागपूर विभाग	51,266	20,130	918	3,323	1,290
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,662	17,029	12,377	8,845

TABLE I—Contd.

Classification of area in each district of Maharashtra State 1997-98*

(Area in '00' hectares)

8	9	10	11	12	13	14	District
6	..	..	..	..	..	..	.. Mumbai Sub.
540	49	94	50	2,446	160	2,606	.. Thane
401	226	144	459	1,885	291	2,176	.. Raigad
137	70	274	1,350	2,454	97	2,551	.. Ratnagiri
20	257	144	1023	1,402	184	1,586	.. Sindhudurg
1,104	602	656	2,922	8,187	732	8,919	.. Total Konkan Division
232	19	691	335	8,826	915	9,741	.. Nasik
503	18	59	154	7,352	756	8,108	.. Dhule
386	28	81	51	8,509	3,582	12,091	.. Jalgaon
1,121	65	831	540	24,687	5,263	29,940	.. Total Nasik Division
430	34	763	905	11,574	2,901	14,475	.. Ahmednagar
717	132	219	282	9,748	1,864	11,612	.. Pune
681	53	958	1,276	10,470	797	11,267	.. Solapur
1,828	219	1,940	2,463	31,792	5,562	37,354	.. Total Pune Division
786	73	188	465	5,777	1,084	6,861	.. Satara
176	123	433	516	5,914	769	6,683	.. Sangli
410	63	172	250	4,211	2,480	6,691	.. Kolhapur
1,372	259	793	1,231	15,902	4,333	20,235	.. Total Kolhapur Division
439	54	408	528	6,947	2,428	9,375	.. Aurangabad
263	108	691	157	6,006	1,276	7,282	.. Jalna
379	13	801	401	7,794	1,418	9,212	.. Beed
1,081	175	1,900	1,086	20,747	5,122	25,869	.. Total Aurangabad Division
211	161	440	337	5,355	1,662	7,017	.. Latur
178	16	725	628	5,242	1,969	7,211	.. Osmanabad
577	59	630	138	7,208	1,066	8,274	.. Nanded
308	15	784	420	8,194	4,367	12,561	.. Parbhani
1,274	251	2,579	1,523	25,999	9,064	35,063	.. Total Latur Division
366	11	138	203	6,931	1,350	8,281	.. Buldhana
452	17	242	134	8,207	2,258	10,465	.. Akola
531	70	134	141	7,525	2,604	10,129	.. Amravati
606	139	324	263	8,502	1,202	9,704	.. Yavatmal
1,955	237	838	741	31,165	7,414	38,579	.. Total Amravati Division
388	78	584	246	3,671	194	3,865	.. Wardha
781	84	215	237	5,477	440	5,917	.. Nagpur
1,337	88	237	85	3,536	639	4,175	.. Bhandara
492	137	169	149	4,643	895	5,538	.. Chandrapur
735	33	314	84	1,805	141	1,946	.. Gadchiroli
3,733	420	1,519	801	19,132	2,309	21,441	.. Total Nagpur Division
13,468	2,228	11,056	11,307	1,77,611	39,789	2,17,400	.. Total Maharashtra State

*Provisional

1	2	3	4	5	6	7
१	वृहन्मुंबई	380	15	73	286	..
२	ठाणे	9337	4464	566	746	342
३	रायगड	6869	1600	1284	490	380
४	रत्नागिरी	8164	57	2336	136	1349
५	सिध्दुर्ग	5040	331	998	205	660
एकूण कोकण विभाग		29790	6467	5257	1863	2731
६	नाशिक	15634	3329	1806	178	200
७	धळे	14380	5487	551	209	49
८	जळगाव	11639	1567	809	145	64
एकूण नाशिक विभाग		41653	10383	3166	532	313
९	अहमदनगर	17020	1633	1335	138	190
१०	पुणे	15620	1639	1461	1054	369
११	सोलापूर	14878	353	634	52	394
एकूण पुणे विभाग		47518	3625	3430	1244	953
१२	सातारा	10582	1430	1199	284	382
१३	सांगली	8610	453	390	461	145
१४	सांगलीपूर	7763	1470	442	362	396
एकूण कोल्हापूर विभाग		26955	3353	2031	1107	923
१५	औरंगाबाद	10077	714	219	619	152
१६	जालना	7726	50	74	228	160
१७	बीड	10686	232	242	422	399
एकूण औरंगाबाद विभाग		28489	996	535	1261	711
१८	लातूर	7157	18	192	202	241
१९	उस्मानाबाद	7485	41	66	149	421
२०	नांदेड	10331	856	184	357	357
२१	परभणी	10972	350	170	391	348
एकूण लातूर विभाग		35945	1265	612	1099	1367
२२	मुळशी	9671	1146	261	461	149
२३	अकोला	10560	649	225	542	93
२४	अहमदाबाद	12217	3100	195	428	94
२५	बबलभाळ	13519	2543	392	521	230
एकूण अहमदाबाद विभाग		45967	7438	1073	1952	556
२६	बार्शी	6289	623	107	434	158
२७	नागपूर	9864	1843	211	781	328
२८	महाराष्ट्र	9279	2678	178	876	278
२९	चंद्रपूर	10918	3939	266	803	333
३०	गडचिरोली	14916	11045	149	510	229
एकूण नागपूर विभाग		51266	20128	911	3329	1318
एकूण महाराष्ट्र राज्य		307583	53655	17015	12387	8882

TABLE—I Concl'd.

Classification of area in each District of Maharashtra State 1998-99*

(क्षेत्र '००' हेक्टरत) (Area in 00 ha.)

8	9	10	11	12	13	14	District
6	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.
540	49	94	90	2446	160	2606	Thane
401	226	144	459	1885	292	2177	Raigad
137	70	276	1349	2454	102	2556	Ratnagiri
20	257	144	1023	1402	184	1586	Sindhudurg
1104	602	658	2921	8187	738	8925	Total Konkan Division
234	18	667	336	8866	876	9742	Nasik
503	18	62	154	7347	834	8181	Dhule
388	28	82	51	8505	4585	13090	Jalgaon
1125	64	811	541	24718	6295	31013	Total Nasik Division
428	34	853	953	11456	3051	14507	Ahmednagar
717	133	195	280	9772	1945	11717	Pune
664	53	1067	1284	10377	858	11235	Solapur
1809	220	2115	2517	31605	5854	37459	Total Pune Division
782	73	185	469	5778	1125	6903	Satara
177	129	425	513	5917	883	6800	Sangli
411	60	125	251	4246	2874	7120	Kolhapur
1370	262	735	1233	15941	4882	20823	Total Kolhapur Division
376	54	382	536	7025	3162	10187	Aurangabad
264	109	658	159	6032	1365	7397	Jalna
378	13	820	398	7782	1523	9305	Beed
1018	176	1860	1093	20839	6050	26889	Total Aurangabad Division
211	164	440	345	5344	1806	7150	Latur
177	15	874	667	5075	2141	7216	Osmanabad
596	61	672	142	7106	1086	8192	Nanded
311	15	749	381	8257	4918	13175	Parbhani
1295	255	2735	1535	25782	9951	35733	Total Latur Division
364	10	147	204	6929	1503	8432	Buldhana
452	16	262	136	8185	2514	10699	Akola
531	70	136	143	7520	2722	10242	Amravati
606	138	324	266	8499	1303	9802	Yavatmal
1953	234	869	749	31133	8042	39175	Total Amravati Division
385	80	599	238	3665	205	3870	Wardha
780	81	214	238	5476	442	5918	Nagpur
1320	88	191	84	3586	646	4232	Bhandara
513	124	189	150	4596	985	5581	Chandrapur
733	33	343	86	1788	141	1929	Gadchiroli
3731	406	1536	796	19111	2419	21530	Total Nagpur Division
13405	2219	11319	11385	177316	44231	221547	Total Maharashtra State

Provisional

तृप्ता बीन

TABLE II

जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९८ अखेर
Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1998

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नर/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१	ठाणे	ठाणे	म/M	म/M	भ/H	Thane	Thane
		कल्याण	म/M	म/M	भ/H	Kalyan	
		तळसरी	म/M	म/M	भ/H	Talsari	
		ढहाणू	म/M	म/M	भ/H	Dahanu	
		जव्हार	साभ/MH	म/M	भ/H	Jawhara	
		मोखाडा	साभ/MH	म/M	भ/H	Mokhada	
		पालघर	म/M	म/M	भ/H	Palghar	
		वाडा	म/M	म/M	साभ/MH	Vada	
		वसई	म/M	म/M	भ/H	Vasai	
		भिवंडी	म/M	म/M	साभ/MH	Bhiwandi	
		शहापूर	म/M	म/M	भ/H	Shahapur	
		मुरबाड	म/M	म/M	साभ/MH	Murbad	
		उल्हासनगर	म/M	म/M	साभ/MH	Ulhasanagar	
		२	रायगड	पोलादपूर	म/M	म/M	
महाड	म/M			म/M	भ/H	Mahad	
माणगाव	म/M			म/M	साभ/MH	Mangon	
रोहा	म/M			म/M	भ/H	Roha	
अलिबाग	म/M			म/M	भ/H	Alibag	
श्रीवर्धन	म/M			म/M	भ/H	Shriwardhan	
मुरुड	म/M			म/M	भ/H	Murud	
महासाळा	म/M			म/H	भ/H	Mhasala	
खालापूर	म/M			म/M	साभ/MH	Khalapur	
सुधागड पाली	म/M			म/M	भ/H	Sudhagad	
पेण	म/M			म/M	अभ/VH	Pen	
पनवेल	म/M			म/M	भ/H	Panvel	
उरण	म/M			म/M	भ/V	Uran	
कर्जत	म/M			म/M	म/M	Karjat	
३	रत्नागिरी	मंडणगड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mandangad	Ratnagiri
		खेड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Khed	
		दापोली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dapoli	
		चिपळूण	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chiplun	
		गुहागर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Guhagar	
		संगमेश्वर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sangmeshwar	
		रत्नागिरी	क/L	अक/VL	भ/H	Ratnagiri	
		लांजा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Lanja	
		राजापूर	क/L	अक/VL	भ/H	Rajapur	
४	सिंधुदुर्ग	देवगड	क/L	अक/VL	भ/H	Deogad	Sindhudurg
		मालवण	क/L	अक/VL	भ/H	Matwan	
		कुडाळ	क/L	अक/VL	भ/H	Kudal	
		कणकवली	क/L	अक/VL	भ/H	Kankawali	
		वेंगुर्ला	क/L	अक/VL	अभ/VH	Vengurla	
		सावतवाडी	क/L	अक/VL	भ/H	Sawantwadi	
		वैभववाडी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Vaibhavwadi	
		नासिक	म/M	क/L	अभ/VH	Nasik	
बागलान [सटाणा]	क/L	क/L	अभ/VH	Baglan (Satana)			
माळेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Malegaon			
सुरगणा	क/L	क/L	अभ/VH	Surgana			
कळवण	क/L	क/L	अभ/VH	Kalwan			
पेठ	क/L	क/L	अभ/VH	Peth			
दिंडोरी	क/L	क/L	अभ/VH	Dindori			
चान्दवड	म/M	क/L	अभ/VH	Chandwad			

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

क्र.क्र./Sr. No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
	नासिक-चालू	निफाड	क/L	क/L	अभ/VH	Niphad	Nasik-Contd.
		येवला	क/L	क/L	अभ/VH	Yeola	
		सिन्नर	म/M	क/L	म/H	Sinnar	
		इगतपुरी	म/M	क/L	म/H	Igatpuri	
		नांदगाव	क/L	क/L	म/H	Nandgaon	
६	धुळे	धुळे	म/M	क/L	अभ/VH	Dhule	Dhule
		नवापुर	क/L	क/L	अभ/VH	Nawapur	
		साकारी	म/M	क/L	अभ/VH	Sakari	
		नंदूरबार	क/L	क/L	अभ/VH	Nandurbar	
		अक्कलकुवा	म/M	क/L	अभ/VH	Akkalkuwa	
		भडगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Dhadgaon	
		शहादा	क/L	क/L	अभ/VH	Shahada	
		शिरपुर	क/L	क/L	अभ/VH	Shirpur	
		सिंदखेडा	क/L	क/L	अभ/VH	Sindkheda	
		तळोदा	म/M	क/L	मभ/VH	Taloda	
७	जळगाव	अमळनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Amalner	Jalgaon
		एदलाबाद	क/L	क/L	अभ/VH	Edlabad	
		एरंडोळ	क/L	क/L	अभ/VH	Erandol	
		चाळीसगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Chalisgaon	
		चोपडा	क/L	क/L	अभ/VH	Chopda	
		जळगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Jalgaon	
		जामनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Jamner	
		पाचोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Pachora	
		पारोळा	क/L	क/L	अभ/VH	Parola	
		भडगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Bhadgaon	
		भुसावळ	क/L	क/L	अभ/VH	Bhusawal	
		यावल	क/L	क/L	अभ/VH	Yawal	
		रावेर	क/L	क/L	अभ/VH	Rawer	
८	अहमदनगर	अहमदनगर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Ahmadnagar	Ahmadnagar
		राहुरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Rahuri	
		श्रीरामपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shrirampur	
		नेवासा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nevasa	
		शेवगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shevgaon	
		जामखेड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Jamkhed	
		पाथर्डी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Pathardi	
		कर्जत	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karjat	
		श्रीगोंदा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shrigonda	
		पारनेर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Parner	
		अकोला	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akola	
		संगमनेर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sangamner	
		कोपरगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Kopergaon	
९	पुणे	हवेली	क/L	क/L	म/H	Haveli	Pune
		आंबेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ambegaon	
		खेड	क/L	क/L	म/H	Khed	
		जुन्नर	क/L	क/L	म/H	Junnar	
		शिरूर	क/L	क/L	म/H	Sirur	
		दौंड	क/L	क/L	म/H	Dound	
		इंदापूर	क/L	क/L	म/H	Indapur	
		बारामती	क/L	क/L	अभ/VH	Baramati	
		पुरंधर	क/L	क/L	म/H	Purandhar	
		भोर	क/L	क/L	म/H	Bhor	
		वेल्हे	क/L	क/L	म/H	Velhe	
		मुळशी	क/L	क/L	म/H	Mulshi	
		मावळ	क/L	क/L	म/H	Maval	

तस्ता दोन-वाल
TABLE II-Contd.

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१०	सोलापूर	उत्तर सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	North Solapur	Solapur
		बाशी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Barshi	
		अककलकोट	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akkalkot	
		दक्षिण सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	South Solapur	
		मोहोळ	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mohol	
		मंगळवेढा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mangalwedha	
		पंढरपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Pandharpur	
		सांगोला	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sangola	
		माळशिरस	क/L	अक/VL	अभ/VH	Malshiras	
		करमाळा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karmala	
माढा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Madha			
११	सातारा	खटाव	म/M	क/L	साभ/MH	Khatav	Satara
		खंडाळा	म/M	क/L	साभ/MH	Khandala	
		फलटण	म/M	क/L	साभ/MH	Phaltan	
		महाबळेश्वर	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Mahabaleshwar	
		वाई	साभ/MH	क/L	भ/H	Wai	
		कोरेगाव	म/M	क/L	भ/H	Koregaon	
		सातारा	म/M	क/L	साभ/MH	Satara	
		जावळी	म/M	क/L	साभ/MH	Jawali	
		पाटण	म/M	क/L	साभ/MH	Patan	
		कराड	म/M	क/L	साभ/MH	Karad	
माण	म/M	क/L	साभ/MH	Man			
१२	सांगली	तासगाव	म/M	क/L	साभ/MH	Tasgaon	Sangli
		खानापूर	म/M	क/L	साभ/MH	Khanapur	
		मिरज	म/M	क/L	भ/H	Miraj	
		जुत	म/M	क/L	साभ/MH	Juth	
		कवठे महाकाळ	क/L	क/L	अभ/VH	Kawathe Mahankal	
		शिराला	म/M	म/M	साभ/MH	Shirala	
		आटपाडी	म/M	क/L	साभ/MH	Atpadi	
		वाळवा	म/M	म/M	साभ/MH	Walva	
१३	कोल्हापूर	करवीर	म/M	म/M	साभ/MH	Karvir	Kolhapur
		हातकणंगले	म/M	म/M	साभ/MH	Hatkanangale	
		शिरोळ	म/M	म/M	साभ/MH	Shirol	
		कागल	म/M	म/M	साभ/MH	Kagal	
		चंदगड	म/M	म/M	साभ/MH	Chandgad	
		आजरा	म/M	म/M	साभ/MH	Ajra	
		गडहिंग्लज	म/M	क/L	भ/H	Gadhinglaj	
		पन्हेला	म/M	क/L	साभ/MH	Panhela	
		शाहुवाडी	म/M	म/M	साभ/MH	Shahuwadi	
		भुदरगड	म/M	म/M	म/M	Bhudargad	
राधानगरी	म/M	म/M	भ/H	Radhanagari			
गगनबावडा	साभ/MH	म/M	भ/H	Gaganbavda			
१४	औरंगाबाद	औरंगाबाद	क/L	क/L	अभ/VH	Aurangabad	Aurangabad
		पैठण	म/M	क/L	अभ/VH	Paithan	
		सोयगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Soygaon	
		सिल्लोड	म/M	क/L	अभ/VH	Sillod	
		खुलताबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Khuldabad	
		कन्नड	म/M	क/L	भ/H	Kannad	
		वैजापूर	क/L	क/L	अभ/VH	Vaijapur	
		गंगापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Gangapur	
		जालना	म/M	क/L	अभ/VH	Jalna	
१५	जालना	जालना	म/M	क/L	अभ/VH	Jalna	Jalna
		पारतूर	म/M	क/L	अभ/VH	Partur	
		अंबड	म/M	क/L	अभ/VH	Ambad	
		भोकरदन	म/M	क/L	अभ/VH	Bhokardan	
		जाफराबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Jafarabad	

तस्ता. वीत-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र.Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१६	परभणी	परभणी	क/L	क/L	अभ/VH	Parbhani	Parbhani
		गंगाखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Gangakhed	
		जिंतूर	क/L	क/L	अभ/VH	Jintur	
		पाथरी	क/L	क/L	भ/H	Pathri	
		बसमत	क/L	क/L	अभ/VH	Basmath	
		हिंगोली	क/L	क/L	अभ/VH	Hingoli	
		कळामतुरी	क/L	क/L	भ/H	Kalamnuri	
१७	बीड	बीड	म/M	क/L	अभ/VH	Beed	Beed
		आष्टी	म/M	क/L	अभ/VH	Ashti	
		गेवराई	म/M	क/L	अभ/VH	Georai	
		केज	म/M	क/L	अभ/VH	Kej	
		माजलगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Majalgaon	
		आंबेजोगाई	म/M	क/L	अभ/VH	Ambejogai	
		पाटोदा	म/M	क/L	अभ/VH	Patoda	
१८	नांदेड	नांदेड	क/L	क/L	अभ/VH	Nanded	Nanded
		हदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Hadgaon	
		भोकर	क/L	क/L	भ/H	Bhokar	
		कंधार	क/L	क/L	अभ/VH	Kandhar	
		देगलूर	क/L	क/L	अभ/VH	Deglur	
		बिलोली	क/L	क/L	अभ/VH	Biloli	
		मुखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Mukhed	
		किनवट	क/L	क/L	भ/H	Kinwat	
१९	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Osmanabad	Osmanabad
		परंडा	म/M	क/L	अभ/VH	Paranda	
		भूम	म/M	क/L	अभ/VH	Bhoom	
		उमरगा	म/M	क/L	अभ/VH	Umaraga	
		तुळजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Tuljapur	
		कळंब	म/M	क/L	अभ/VH	Kalamb	
२०	लातूर	उदगीर	म/M	क/L	अभ/VH	Udgir	Latur
		औसा	म/M	क/L	अभ/VH	Ausa	
		लातूर	म/M	क/L	अभ/VH	Latur	
		निलंगा	म/M	क/L	अभ/VH	Nilanga	
		अहमदनगर	म/M	क/L	अभ/VH	Ahmednagar	
२१	बुलढाणा	चिखली	म/M	क/L	अभ/VH	Chikhali	Buldhana
		मलकापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Malkapur	
		मेहेकर	म/M	क/L	अभ/VH	Mehekar	
		खामगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Khangau	
		जळगाव (जामोद)	म/M	क/L	अभ/VH	Jalgaon (Jamod)	
		बुलढाणा	म/M	क/L	अभ/VH	Buldhana	
		देउळगावराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Deulgaonraja	
		नांदुरा	म/M	क/L	अभ/VH	Nandura	
		मोताळा	म/M	क/L	अभ/VH	Motala	
		संग्रामपूर	म/M	क/L	अभ/VH	Sangrapur	
		शेगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Shegaon	
लोणार	म/M	क/L	अभ/VH	Lonar			
शिंदखेडराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Shindkhedraja			
२२	अकोला	अकोला	म/M	क/L	अभ/VH	Akola	Akola
		बालापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Balapur	
		मंगरुपूर	म/M	क/L	अभ/VH	Mangrupur	
		मूर्तिजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Murtijapur	
		आकोट	म/M	क/L	अभ/VH	Akot	
		वाशिम	म/M	क/L	अभ/VH	Washim	
		बार्शी टाकरी	म/M	क/L	अभ/VH	Barsahi	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

क्र.सं. Sr. No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुरद/P	पालाण/K	Taluka	District			
२२	अकोला-चालू	तेल्हारा	म/M	क/L	अभ/VH	Telhara	Akola-Contd.			
		पातुर	म/M	क/L	अभ/VH	Patur				
		मालगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Melegaon				
		कारंजा	म/M	क/L	अभ/VH	Karanja				
		मानोरा	म/M	क/L	अभ/VH	Manora				
		रिसोड	म/M	क/L	अभ/VH	Resod				
२३	अमरावती	अमरावती	क/L	अक/VL	अभ/VH	Amravati	Amravati			
		भातकली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Bhathkali				
		अचलपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Achalpur				
		नांदगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Nandgaon				
		मोशी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Moshi				
		अंजनगाव	क/L	अक/VL	अभ/VH	Anjangaon				
		दर्यापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Daryapur				
		चांदूर (रेल्वे)	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chandur (Railway)				
		चांदूर (बाजार)	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chandur (Bazar)				
		तिवसा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Tivasa				
		चिखलदरा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chikhaldara				
		वरुड	क/L	अक/VL	अभ/VH	Warud				
		धारणी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dharni				
		२४	यवतमाळ	यवतमाळ	क/L	म/M		अभ/VH	Yavatmal	Yavatmal
पुसद	क/L			क/L	अभ/VH	Pusad				
वर्णा	क/L			क/L	अभ/VH	Wani				
दारव्हा	क/L			म/M	अभ/VH	Darvha				
कळंब	क/L			म/M	अभ/VH	Kalamb				
बाभूळगाव	क/L			म/M	अभ/VH	Babhulgaon				
नेर	क/L			म/M	अभ/VH	Ner				
दिग्रस	म/M			म/M	अभ/VH	Digras				
उमरखेड	क/L			म/M	अभ/VH	Umarchhed				
महागाव	क/L			म/M	अभ/VH	Mahagaon				
पाठरकवडा	क/L			क/L	अभ/VH	Pandharkawada				
राळेगाव	क/L			क/L	अभ/VH	Ralegaon				
घाटंजी	क/L			क/L	अभ/VH	Ghatanji				
मारेगाव	क/L			क/L	अभ/VH	Maregaon				
२५	वर्धा			वर्धा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Wardha	Wardha	
				सेलू	क/L	अक/VL	अभ/VH	Selu		
		अर्वी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Arvi				
		कारंजा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karanja				
		हिंगणघाट	क/L	अक/VL	अभ/VH	Hinganghat				
		देवळी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Deoli				
		समुद्रपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Samudrapur				
		आष्टी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Ashti				
२६	नागपूर	नागपूर	म/M	म/M	अभ/VH	Nagpur	Nagpur			
		कामठी	म/M	क/L	अभ/VH	Kamathi				
		पारशिवनी	म/M	म/M	भ/H	Parshivani				
		रामटेक	म/M	म/M	भ/H	Ramtek				
		हिंगना	म/M	म/M	भ/H	Hingna				
		उमरेड	म/M	क/L	भ/H	Umred				
		भिवापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Bhivapur				
		कुह्नी	म/M	क/L	अभ/VH	Kuhni				
		मौदा	म/M	म/M	अभ/VH	Moudha				
		काटोल	म/M	म/M	अभ/VH	Katol				
		नारखेड	म/M	म/M	अभ/VH	Narkhed				
		सावनेर	म/M	म/M	भ/H	Saoner				
		कळमेघवर	म/M	म/M	अभ/VH	Kalmeghwar				

तक्ता दोन-समाप्त
TABLE II-*Concl'd.*

अ.क्र.सं. No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२७	भंडारा	भंडारा	म/M	म/M	भ/H	Bhandara	Bhandara
		पवनी	म/M	क/L	भ/H	Pauni	
		मोहाडी	म/M	क/L	भ/H	Mohadi	
		तुमसर	म/M	क/L	भ/H	Tumsar	
		तिरोडा	साभ/MH	क/L	भ/H	Tiroda	
		गोंदिया	म/M	क/L	साभ/MH	Gondia	
		गोरेगाव	म/M	क/L	भ/H	Goregaon	
		सालेकसा	म/M	क/L	भ/H	Salakasa	
		देवरी	म/M	क/L	भ/H	Deori	
		साकोली	साभ/MH	क/L	भ/H	Sakoli	
		मोरगाव-अर्जुनी	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Moregaon Arjuni	
		लाखनदूर	म/M	क/L	भ/H	Lakhandur	
		आमगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Amgaon	
२८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Chandrapur	Chandrapur
		मूल	क/L	क/L	अभ/VH	Mul	
		भद्रावती	क/L	क/L	अभ/VH	Bhadravati	
		नागबीड	क/L	क/L	अभ/VH	Nagbeed	
		ब्रह्मपुरी	क/L	क/L	अभ/VH	Brahmapuri	
		शिंदेवाही	क/L	क/L	अभ/VH	Shindevahi	
		वरोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Warora	
		चिमूर	क/L	क/L	अभ/VH	Chimur	
		राजरा	क/L	क/L	अभ/VH	Rajura	
गोंडपिंपरी	क/L	क/L	अभ/VH	Goundpimpri			
२९	गडचिरोली	गडचिरोली	क/L	क/L	अभ/VH	Gadchiroli	Gadchiroli
		चामोरशी	क/L	क/L	अभ/VH	Chamorshi	
		धानोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Dhanora	
		आरमोरी	क/L	क/L	अभ/VH	Armori	
		कुरखेडा	क/L	क/L	अभ/VH	Kurkheda	
		अहेरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Aheri	
		शिरोन्चा	क/L	क/L	भ/H	Shironcha	
		इटापल्ली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Itapalli	

टीप :- अक-अत्यंत कमी
क-कमी
म-मध्यम
साभ-साधारण भरपूर
भ-भरपूर
अभ-अत्यंत भरपूर

VL-Very Low
L-Low
M-Moderate
MH-Moderately High
H-High
VH-Very High

तत्कालीन दोन-पालू
TABLE II—Contd.

जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक माहे मार्च १९९९ अखेर
Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1999

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नम/न	स्फुरद/प	पालाश/क	Taluka	District
१	ठाणे	ठाणे	क/L	क/L	भ/H	Thane	Thane
		कल्याण	म/M	नाम/MH	भ/H	Kalyan	
		तळसरी	म/M	नाम/MH	भ/H	Talsari	
		दहानू	म/M	न/M	भ/H	Dahanu	
		जव्हार	नाम/MH	नाम/MH	भ/H	Jawhara	
		मोखाडा	नाम/MH	नाम/MH	भ/H	Mokhada	
		पालघर	म/M	म/M	भ/H	Palghar	
		वादा	म/M	न/M	भ/H	Vada	
		वसई	न/M	न/M	भ/H	Vasai	
		भिवंडी	म/M	म/M	भ/H	Bhiwandi	
		शहापूर	म/M	म/M	भ/H	Shahapur	
		मुरबाड	म/M	क/L	भ/H	Murbad	
		उल्हासनगर	म/M	क/L	भ/H	Ulhasnagar	
२	रायगड	पोलादपूर	न/M	क/L	भ/H	Poladpur	Raigad
		महाड	म/M	न/M	भ/H	Mahad	
		माणगाव	म/M	म/M	म/M	Mangaon	
		रोहा	म/M	नाम/MH	नाम/MH	Roha	
		अलिबाग	नाम/MH	म/M	नाम/MH	Alibag	
		श्रीवर्धन	म/M	क/L	भ/H	Shriwardhan	
		मुहुड	न/M	क/L	भ/H	Murud	
		म्हसाळा	म/M	क/L	भ/H	Mhasala	
		खालापूर	म/M	म/M	भ/H	Khalapur	
		सुधागड	न/M	म/M	नाम/MH	Sudhagad	
		पेण	न/M	नाम/MH	नाम/MH	Pen	
		पनवेल	म/M	नाम/MH	भ/H	Panwel	
		उरण	म/M	म/M	अभ/VH	Uran	
करजत	म/M	नाम/MH	भ/H	Karjat			
३	रत्नागिरी	मंडणगड	क/L	क/L	भ/H	Mandangad	Ratnagiri
		खेड	क/L	क/L	अभ/VH	Khed	
		दापोली	क/L	क/L	अभ/VH	Dapoli	
		चिपळूण	क/L	क/L	भ/H	Chiplun	
		गुहागर	क/L	क/L	भ/H	Guhagar	
		संगमेश्वर	क/L	क/L	भ/H	Sangmeshwar	
		रत्नागिरी	क/L	क/L	भ/H	Ratnagiri	
		लांजा	क/L	क/L	भ/H	Lanja	
		राजापूर	क/L	क/L	भ/H	Rajapur	
४	सिंधुदुर्ग	देवगड	क/L	क/L	भ/H	Deogad	Sindhudurg
		मालवण	क/L	क/L	भ/H	Malwan	
		कुडाळ	क/L	क/L	भ/H	Kudal	
		कणकवली	क/L	क/L	भ/H	Kankawali	
		वेंगुर्ला	क/L	क/L	भ/H	Vengurla	
		सावंतवाडी	क/L	क/L	भ/H	Sawantwadi	
		वैभववाडी	क/L	क/L	भ/H	Vaibhavwadi	
		नासिक	म/M	क/L	अभ/VH	Nasik	
बागलण [सटाणा]	म/M	क/L	अभ/VH	Baglan (Satana)			
मालेगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Malegaon			
सुरगणा	क/L	क/L	अभ/VH	Surgana			
कळवण	म/M	क/L	अभ/VH	Kalwan			
पेठ	म/M	क/L	अभ/VH	Peth			
दिंडोरी	क/L	क/L	अभ/VH	Dindori			
चांदवड	क/L	क/L	अभ/VH	Chandwad			

तस्ता देन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नव/N	स्फुट/P	पालाश/K	Taluka	District
	नासिक-चालू	निफाड	क/L	क/L	भ/H	Niphad	Nasik-Contd.
		येवला	म/M	क/L	भ/H	Yeola	
		सिन्नर	क/L	क/L	अभ/VH	Sinnar	
		इगतपुरी	क/L	क/L	अभ/VH	Igatpuri	
		नांदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Nandgaon	
६	धुळे	धुळे	म/M	क/L	भ/H	Dhule	Dhule
		ननापूर	क/L	क/L	भ/H	Nawapur	
		साकरी	क/L	फ/L	भ/H	Sakari	
		नांदुरबार	म/M	क/L	भ/H	Nandurbar	
		अक्कलकुवा	म/M	क/L	भ/H	Akkalkuwa	
		भडगाव	म/M	क/L	भ/H	Dhadgaon	
		शहादा	म/M	क/L	भ/H	Shahada	
		शिरपूर	क/L	क/L	भ/H	Shirpur	
		सिंदखेडा	म/M	क/L	भ/H	Sindkheda	
		तालोदा	म/M	क/L	भ/H	Taloda	
७	जळगाव	अमळनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Amalner	Jalgaon
		एदलाबाद	क/L	क/L	अभ/VH	Etlabad	
		एरंडोल	क/L	क/L	अभ/VH	Erandol	
		चालिसगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Chalisgaon	
		चोपडा	क/L	क/L	अभ/VH	Chopda	
		जळगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Jalgaon	
		जामनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Jamner	
		पाचोरा	क/L	क/L	अभ/VH	Pachora	
		पारोळा	क/L	क/L	अभ/VH	Parola	
		भडगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Bhadgaon	
		भुसावळ	क/L	क/L	अभ/VH	Bhusawal	
		यावळ	क/L	क/L	अभ/VH	Yawal	
		रावेर	क/L	क/L	अभ/VH	Rawer	
८	अहमदनगर	अहमदनगर	क/L	क/L	अभ/VH	Ahmadnagar	Ahmadnagar
		राहुरी	क/L	क/L	अभ/VH	Rahuri	
		श्रीरामपूर	क/L	क/L	अभ/VH	Shrirampur	
		नेवसा	क/L	क/L	अभ/VH	Nevasa	
		शेवगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Shevgaon	
		जामखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Jamkhed	
		पाथर्डी	क/L	क/L	अभ/VH	Pathardi	
		करजत	क/L	क/L	अभ/VH	Karjat	
		श्रीगोंदा	क/L	क/L	अभ/VH	Shrigonda	
		पारनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Parner	
		अकोला	क/L	क/L	अभ/VH	Akola	
		संगमनेर	क/L	क/L	अभ/VH	Sangamner	
		कोपरगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Kopergaon	
९	पुणे	हवेली	क/L	क/L	भ/H	Haveli	Pune
		अंबेगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Ambegaon	
		खेड	क/L	क/L	भ/H	Khed	
		जुन्नर	क/L	क/L	अभ/VH	Junnar	
		सिरूर	क/L	क/L	भ/H	Sirur	
		दौंड	क/L	क/L	भ/H	Dound	
		इंदापूर	क/L	क/L	भ/H	Indapur	
		बारामती	क/L	क/L	भ/H	Baramati	
		पुरंधर	क/L	क/L	भ/H	Purandhar	
		भोर	क/L	क/L	भ/H	Bhor	
		वेलहे	क/L	क/L	भ/H	Velhe	
		मुळशी	क/L	क/L	भ/H	Mulshi	
		मावळ	क/L	क/L	भ/H	Maval	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नवः/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District			
१०	सोलापूर	उत्तर सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	North Solapur	Solapur			
		बाशी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Barshi				
		अक्कलकोट	क/L	अक/VL	अभ/VH	Akkalkot				
		दक्षिण सोलापूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	South Solapur				
		मोहोळ	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mohol				
		मंगळवेढा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Mangalwedha				
		पंढरपूर	क/L	अक/VL	अभ/VH	Pandharpur				
		सांगोला	क/L	अक/VL	अभ/VH	Sangola				
		माळशिरस	क/L	अक/VL	अभ/VH	Malshiras				
		करमाळा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Karmala				
		माढा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Madha				
११	सातारा	खटाव	म/M	क/L	साभ/MH	Khatav	Satara			
		खंडाळा	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Khandala				
		फलटण	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Phaltan				
		महाबळेश्वर	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Mahabaleshwar				
		वाई	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Wai				
		कोरेगाव	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Koregaon				
		सातारा	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Satara				
		जावळी	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Jawali				
		पाटण	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Patan				
		कराड	साभ/MH	क/L	साभ/MH	Karad				
				माण	साभ/MH	साभ/MH		Man		
				तासगाव	म/M	क/L		म/H	Tasgaon	Sangli
१२	सांगली	खानापूर	म/M	क/L	साभ/MH	Khanapur				
		मिरज	म/M	क/L	म/H	Miraj				
		जत	क/L	क/L	म/H	Jath				
		कवठे महाकाळ	क/L	क/L	म/H	Kawathe Mahankal				
		शिराळा	म/M	म/M	साभ/MH	Shirala				
		आटपाडी	म/M	म/M	म/H	Atpadi				
		वाळवा	म/M	म/M	साभ/MH	Walva				
				करवीर	म/M	म/M	साभ/MH	Karvir	Kolhapur	
१३	कोल्हापूर	हातकर्णगळे	म/M	क/L	साभ/MH	Hatkanangale				
		शिरोळ	म/M	म/M	साभ/MH	Shirol				
		कागल	म/M	म/M	साभ/MH	Kagal				
		चंद्रगड	म/M	म/M	साभ/MH	Chandgad				
		आजरा	म/M	म/M	साभ/MH	Ajra				
		गडहिंगलज	म/M	क/L	म/H	Gadhinglaj				
		पन्हाळा	म/M	क/L	साभ/MH	Panhala				
		शाहुवाडी	म/M	म/M	साभ/MH	Shahuwadi				
		भुदरगड	म/M	क/L	साभ/MH	Bhudargad				
		राधानगरी	साभ/MH	म/M	साभ/MH	Radhanagari				
				गगनवावडा	म/M	म/M	साभ/MH	Gaganavada		
		१४	औरंगाबाद	औरंगाबाद	म/M	क/L	साभ/MH	Aurangabad	Aurangabad	
पैठण	म/M			क/L	अभ/VH	Paithan				
सोयगाव	साभ/MH			क/L	अभ/VH	Soegaon				
सिल्लोड	क/L			क/L	अभ/VH	Sillod				
खुलताबाद	म/M			क/L	साभ/MH	Khuldabao				
कन्नड	म/M			क/L	अभ/VH	Kannad				
वैजापूर	म/M			क/L	म/H	Vaijapur				
गंगापूर	म/M			क/L	अभ/VH	Gangapur				
				जालना	म/M	क/L	म/H	Jalna		Jalna
१५	जालना			परतूर	म/M	क/L	अभ/VH	Partur		
		अंबड	म/M	म/M	अभ/VH	Ambad				
		भोकरदन	म/M	क/L	अभ/VH	Bhokardan				
		जाफराबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Jafarabad				

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
१६	परभणी	परभणी	क/L	क/L	अभ/VH	Parbhani	Parbhani
		गंगाखेड	क/L	क/L	अभ/VH	Gangakhed	
		जितूर	क/L	क/L	भ/H	Jintur	
		पाथरी	क/L	क/L	भ/H	Pathri	
		बसमत	क/L	क/L	भ/H	Basmath	
		हिंगोली	क/L	क/L	भ/H	Hingoli	
		कळमनुरी	क/L	क/L	भ/H	Kalamnuri	
१७	बीड	बीड	म/M	क/L	अभ/VH	Beed	Beed
		आण्टी	म/M	क/L	अभ/VH	Ashti	
		गेवराई	म/M	क/L	अभ/VH	Georai	
		केज	म/M	क/L	अभ/VH	Kej	
		माजलगाव	म/M	क/L	अभ/VH	Majalgaon	
		आंबेजोगाई	म/M	क/L	अभ/VH	Ambejogai	
		पाटोदा	म/M	क/L	अभ/VH	Patoda	
१८	नांदेड	नांदेड	क/L	क/L	अभ/VH	Nanded	Nanded
		हदगाव	क/L	क/L	अभ/VH	Hadgaon	
		भोकर	क/L	क/L	भ/H	Bhokar	
		कंधार	क/L	क/L	अभ/VH	Kandhar	
		देगलूर	क/L	क/L	अभ/VH	Deglur	
		बिलोली	क/L	क/L	अभ/VH	Biloli	
		मुखेड	क/L	क/L	भ/H	Mukhed	
		किनवट	क/L	क/L	भ/H	Kinwat	
१९	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	म/M	क/L	अभ/VH	Osmanabad	Osmanabad
		परांडा	म/M	क/L	अभ/VH	Paranda	
		भूम	म/M	क/L	अभ/VH	Bhoom	
		उमरगा	म/M	क/L	अभ/VH	Umaraga	
		तुळजापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Tuljapur	
		कळंब	म/M	क/L	अभ/VH	Kalamb	
२०	लातूर	उदगीर	म/M	क/L	अभ/VH	Udgir	Latur
		औसा	म/M	क/L	अभ/VH	Ausa	
		लातूर	म/M	क/L	अभ/VH	Latur	
		निलंगा	म/M	क/L	अभ/VH	Nilanga	
		अहमदपूर	म/M	क/L	अभ/VH	Ahmedpur	
२१	बुलढाणा	चिखली	म/M	क/L	अभ/VH	Chikhali	Buldhana
		मलकापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Malkapur	
		मेहेकर	म/M	क/L	भ/H	Mehekar	
		खामगाव	क/L	क/L	भ/H	Khamgaon	
		जळगाव (जामोद)	म/M	क/L	भ/H	Jalgaon (Jamod)	
		बुलढाणा	म/M	क/L	अभ/VH	Buldhana	
		देउळगावराजा	म/M	क/L	भ/H	Deulgaonraja	
		नांदूरा	म/M	क/L	भ/H	Nandura	
		मोताळा	म/M	क/L	अभ/VH	Motala	
		संग्रामपूर	म/M	क/L	भ/H	Sangrapur	
		शेगाव	म/M	क/L	भ/H	Shegaon	
		लोणार	म/M	क/L	भ/H	Lonar	
		शिंदखेडराजा	म/M	क/L	अभ/VH	Shindkhedraja	
२२	अकोला	अकोला	म/M	क/L	भ/H	Akola	Akola
		बाळापूर	म/M	क/L	अभ/VH	Balapur	
		मंगरुळपीर	म/M	क/L	भ/H	Mangrulpir	
		मुर्तिजापूर	म/M	क/L	भ/H	Murtijapur	
		आकोट	म/M	क/L	भ/H	Akot	
		वाशिम	म/M	क/L	भ/H	Washim	
		बार्शी टाकळी	म/M	क/L	भ/H	Barshi	

तक्ता दोन-चालू
TABLE II-Contd.

न. क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	वालावा/K	Taluka	District
२२	अकोला-चालू	तेलहारा	म/M	क/L	भ/H	Telhara	Akola-Contd.
		पातुर	म/M	क/L	भ/H	Patur	
		मालगाव	म/M	क/L	भ/H	Malegaon	
		कारंजा	म/M	क/L	भ/H	Karanja	
		मानोरा	म/M	क/L	भ/H	Manora	
		रिसोड	म/M	क/L	भ/H	Resod	
२३	अमरावती	अमरावती	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Amravati	Amravati
		भातकली	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Bhathkali	
		अचलपूर	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Achalpur	
		नांदगाव	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Nandgaon	
		मोशी	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Morshi	
		अंजनगाव	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Anjangaon	
		दर्यापूर	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Daryapur	
		चांदूर (रेल्वे)	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Chandur (Railway)	
		चांदूर (बाजार)	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Chandur (Bazar)	
		तिवसा	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Tivasa	
		चिखलदरा	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Chikhaldara	
		वरुड	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Warud	
		धारणी	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Dharni	
		२४	यवतमाळ	यवतमाळ	क/L	क/L	
पुनद	क/L			क/L	अभ/VH	Pusad	
वणी	क/L			क/L	अभ/VH	Wani	
दारव्हा	क/L			क/L	अभ/VH	Darvha	
कळंब	क/L			क/L	अभ/VH	Kalamb	
बाभूळगाव	म/M			क/L	अभ/VH	Babhulgaon	
नेर	क/L			क/L	अभ/VH	Ner	
दिग्रस	क/L			क/L	अभ/VH	Digras	
उमरखेड	क/L			क/L	अभ/VH	Umarkhed	
महागाव	क/L			क/L	अभ/VH	Mahagaon	
पांढरकवडा	क/L			क/L	अभ/VH	Pandharkawada	
राळेगाव	क/L			क/L	अभ/VH	Ralegaon	
घटंजी	क/L			क/L	अभ/VH	Ghatanji	
मोर्गाव	क/L			क/L	अभ/VH	Morgaon	
२५	वर्धा	वर्धा	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Wardha	Wardha
		सेलू	अक/VL	क/L	अभ/VH	Selu	
		आर्वी	अक/VL	क/L	अभ/VH	Arvi	
		कारंजा	अक/VL	क/L	अभ/VH	Karanja	
		हिंगणघाट	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Hinganghat	
		देवळी	अक/VL	क/L	अभ/VH	Deoli	
		समुद्रपूर	अक/VL	अक/VL	अभ/VH	Samudrapur	
		आष्टी	क/L	क/L	अभ/VH	Asti	
२६	नागपूर	नागपूर	साभ/MH	अ/L	भ/H	Nagpur	Nagpur
		कामठी	म/M	म/M	अभ/VH	Kamathi	
		पारशिवनी	म/M	क/L	भ/H	Parshivani	
		रामटेक	साभ/MH	म/M	भ/H	Ramtek	
		हिंगना	म/M	क/L	भ/H	Hingna	
		उमरेड	म/M	क/L	भ/H	Umred	
		भिवापूर	म/M	क/L	भ/H	Bhivapur	
		कुही	म/M	म/L	भ/H	Kuhhi	
		मौदा	म/M	म/L	भ/H	Moudha	
		काटोल	म/M	क/L	भ/H	Katol	
		नारखेड	म/M	क/L	अभ/VH	Narkhed	
		सावनेर	म/M	म/M	भ/H	Saoner	
		कळभेश्वर	म/M	क/L	अभ/VH	Kalneshwar	

तक्ता दोन-मभापन
TABLE II-*Concl.*

अ.क्र./Sr.No.	जिल्हा	तालुका	नत्र/N	स्फुरद/P	पालाश/K	Taluka	District
२७	भंडारा	भंडारा	म/M	म/M	भ/H	Bhandara	Bhandara
		पवनी	म/M	क/L	अभ/VH	Pauni	
		मोहाडी	म/M	क/L	भ/H	Mohadi	
		तुमसर	साभ/MH	क/L	भ/H	Tumsar	
		तिरोडा	साभ/MH	क/L	भ/H	Tiroda	
		गोंदिया	साभ/MH	म/M	भ/H	Gondia	
		गोरेगाव	म/M	क/L	भ/H	Goregaon	
		साळिकसा	साभ/MH	क/L	भ/H	Salekasa	
		देवरी	साभ/MH	क/L	भ/H	Deori	
		साकोली	साभ/MH	म/M	भ/H	Sakoli	
		मोरगाव-अर्जुनी	साभ/MH	म/M	भ/H	Moregaon Arjuni	
		लखनदूर	साभ/MH	क/L	भ/H	Lakhandur	
		आमगाव	साभ/MH	क/L	भ/H	Amgaon	
		२८	चंद्रपूर	चंद्रपूर	क/L	अक/VL	
मुल	क/L			अक/VL	अभ/VH	Mul	
भद्रावती	क/L			अक/VL	अभ/VH	Bhadravati	
नागभीड	क/L			अक/VL	अभ/VH	Nagbeed	
ब्रह्मपुरी	क/L			अक/VL	अभ/VH	Brahmapuri	
शिंदेवाही	क/L			अक/VL	अभ/VH	Shindevahi	
वरौरा	क/L			अक/VL	अभ/VH	Warora	
चिमूर	क/L			अक/VL	अभ/VH	Chimur	
राजुरा	क/L			अक/VL	अभ/VH	Rajura	
गोंडपिंपरी	क/L			अक/VL	अभ/VH	Goundpimpri	
२९	गडचिरोली			गडचिरोली	क/L	अक/VL	अभ/VH
		चामोरशी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Chamorshi	
		धानोरा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Dhanora	
		आरमोरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Armori	
		कुरखेडा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Kurkheda	
		अहेरी	क/L	अक/VL	अभ/VH	Aheri	
		शिरोंचा	क/L	अक/VL	अभ/VH	Shironcha	
		इटापल्ली	क/L	अक/VL	अभ/VH	Itapalli	

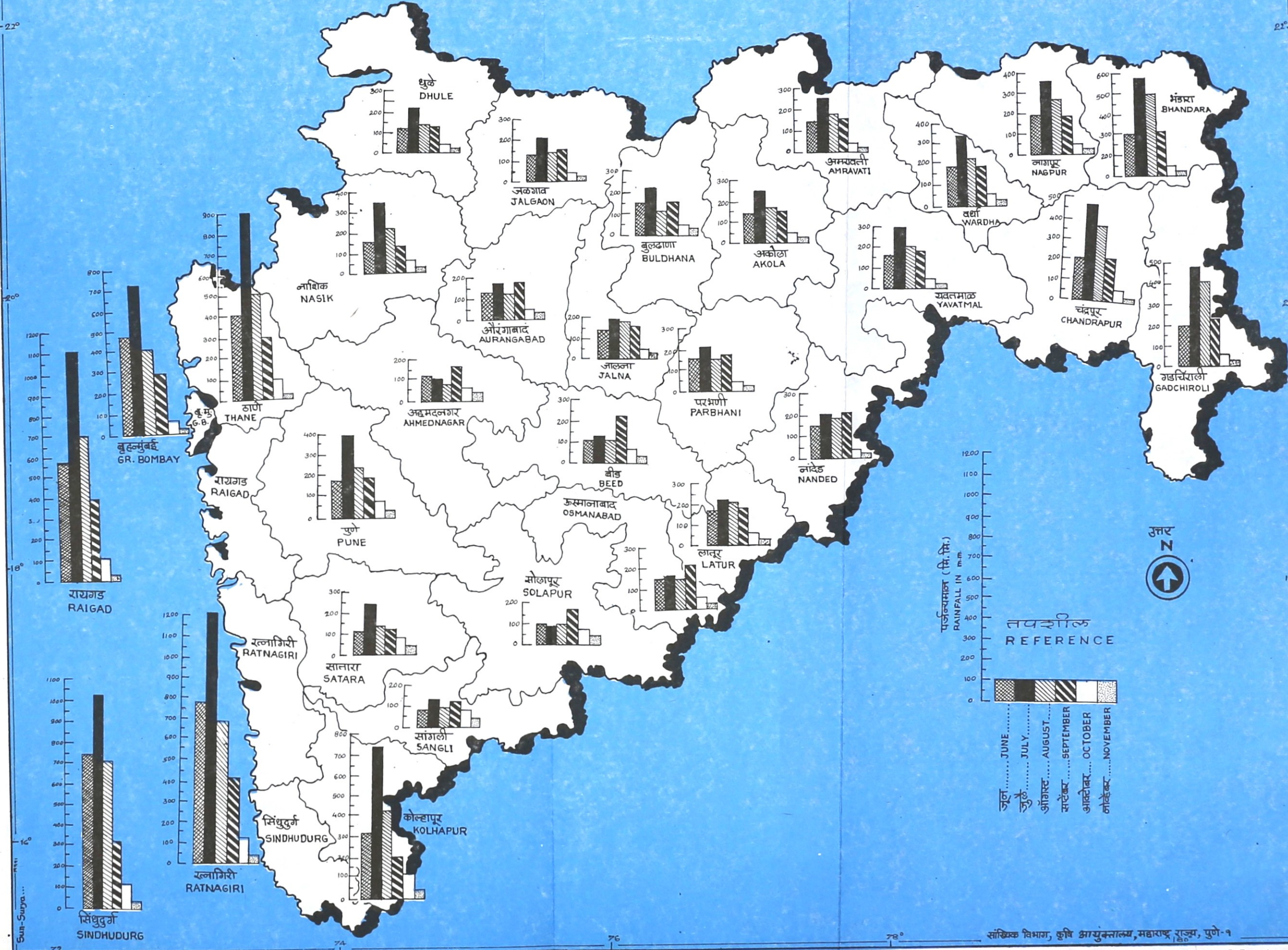
टीप :—अक—अत्यंत कमी
क—कमी
म—मध्यम
साभ—साधारण भरपूर
भ—भरपूर
अभ—अत्यंत भरपूर

VL—Very Low
L—Low
M—Moderate
MH—Moderately High
H—High
VH—Very High

जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी प्रजन्यमान

MONTHLY NORMAL RAINFALL FROM JUNE TO NOVEMBER IN DIFFERENT DISTRICTS OF MAHARASHTRA

तक्ता-तीन
TABLE III

महाराष्ट्र राज्यातील सन १९९६ ते १९९८ मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पबंन्यमान दाखविणारा तक्ता

ब. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	जानेवारी January				फेब्रुवारी February				मार्च March			
		सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	मुंबई	1.1	N.A.	N.A.	N.A.	1.0	N.A.	N.A.	N.A.	0.3	N.A.	N.A.	N.A.
२	ठाणे	1.9	0.1	1.1	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
३	रायगड	0.9	0.1	3.6	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	0.0	0.0
४	रत्नागिरी	1.3	0.0	2.7	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
५	सिधुदुर्ग	1.1	0.0	2.5	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0
६	नासिक	2.7	0.0	2.2	0.6	0.9	0.0	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0	0.7
७	धुळे	4.4	0.0	0.7	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	1.9	0.0	0.0	0.0
८	जळगाव	6.6	0.0	6.8	0.0	2.7	0.0	0.0	0.0	3.8	0.0	0.0	0.8
९	अहमदनगर	4.1	0.0	0.6	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	0.8
१०	पुणे	1.8	0.0	0.1	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0
११	सोलापूर	3.7	0.0	4.2	0.0	2.0	0.0	0.0	0.0	3.9	0.0	7.7	1.9
१२	सातारा	3.4	0.0	1.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.9	0.0
१३	सांगली	2.9	0.0	7.2	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	5.1	0.0	7.8	0.0
१४	कोल्हापूर	1.5	0.0	2.4	0.0	0.9	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	8.3	0.0
१५	औरंगाबाद	2.2	0.0	0.6	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	3.7	0.0	0.0	0.5
१६	जालना	2.4	0.0	4.5	0.0	1.8	0.0	0.0	0.0	2.6	0.0	0.4	0.9
१७	बीड	2.7	0.0	4.8	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	7.6	0.0
१८	लातूर	1.7	0.0	10.6	1.3	4.3	0.0	2.8	0.0	10.1	0.0	26.2	11.9
१९	उस्मानाबाद	1.3	0.0	3.4	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0	5.1	0.0	6.5	0.0
२०	नांदेड	6.0	0.0	14.3	0.4	4.8	0.0	0.0	0.6	12.1	0.2	8.1	5.5
२१	परभणी	4.1	0.2	9.6	0.0	3.4	0.0	5.3	1.5	8.6	0.0	4.3	4.4
२२	बुलढाणा	9.0	1.2	5.0	0.0	6.9	0.4	0.0	0.0	7.1	0.0	0.0	1.3
२३	अकोला	9.5	0.0	10.1	1.8	9.8	0.1	0.0	6.8	8.6	0.3	0.4	12.3
२४	अमरावती	12.0	6.0	6.6	4.0	12.3	0.5	0.0	2.9	8.8	0.3	0.2	20.0
२५	यवतमाळ	9.1	0.0	2.3	4.6	11.4	0.0	0.0	11.4	14.5	0.0	4.2	13.8
२६	वर्धा	10.9	0.0	28.7	38.0	14.1	1.7	0.0	7.0	12.2	0.5	0.0	44.3
२७	नागपूर	14.6	3.4	25.3	31.1	15.9	11.3	0.0	21.4	17.6	11.9	0.2	32.1
२८	भंडारा	14.3	7.2	24.6	47.1	18.1	19.7	0.0	22.0	18.0	6.4	3.2	27.8
२९	चंद्रपूर	10.9	0.6	29.2	11.8	15.8	0.8	0.0	34.9	19.9	3.9	4.9	15.6
३०	गडचिरोली	8.7	0.5	20.8	2.1	15.3	1.6	0.0	34.9	14.8	6.2	4.5	19.4

N. A.—माहिती बघाप उपलब्ध नाही.

TABLE III

Statement showing the Monthly Rainfall data (Normal and Actual) for the years 1996 to 1998

(आकडे मिलीमीटरमध्ये)
(Figures in M. M.)

एप्रिल April				मे May				जून June				Raingauge Centre
सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
0.5	N.A.	N.A.	N.A.	11.5	N.A.	N.A.	N.A.	520.6	N.A.	N.A.	N.A.	.. Mumbai
2.1	2.3	0.1	0.0	15.5	0.0	0.1	0.0	446.3	283.9	448.6	320.5	.. Thane
2.8	0.0	2.4	0.0	25.6	2.3	0.0	2.4	655.4	345.4	669.6	514.4	.. Raigad
6.8	0.0	0.3	0.0	37.6	0.0	0.0	3.1	806.6	567.8	930.5	822.0	.. Ratnagiri
7.0	0.0	0.7	0.0	69.7	0.3	0.0	16.7	828.2	838.6	955.2	1202.0	.. Sindhudurg
6.4	0.0	20.6	9.7	19.8	0.0	7.8	5.7	142.9	162.6	126.7	145.0	.. Nasik
2.1	0.0	2.2	0.0	10.2	0.1	0.9	0.0	115.3	138.6	219.6	126.1	.. Dhule
2.1	0.0	2.3	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	134.6	51.6	87.2	126.7	.. Jalgaon
7.6	0.0	6.4	0.2	20.5	1.3	4.2	10.0	107.6	89.5	54.5	125.0	.. Ahmednagar
10.7	7.6	2.2	3.6	31.4	5.6	4.0	6.9	169.5	264.6	271.6	129.1	.. Pune
12.1	1.3	17.6	0.3	28.8	4.8	8.4	33.7	97.5	105.9	59.8	115.7	.. Solapur
17.4	7.3	37.0	4.0	38.2	7.9	9.4	44.4	115.2	262.2	369.0	194.9	.. Satara
24.3	20.6	19.2	0.0	49.2	27.2	16.9	37.0	87.5	188.1	130.9	89.0	.. Sangli
31.1	0.0	48.5	0.2	69.6	22.4	15.7	44.6	270.5	325.4	498.0	320.5	.. Kolhapur
3.9	0.0	0.4	0.0	16.9	0.0	0.4	0.0	140.1	65.8	48.6	149.5	.. Aurangabad
5.2	0.0	10.7	0.0	15.6	0.0	0.0	6.4	149.9	67.8	71.5	238.2	.. Jalna
10.5	8.3	12.9	0.0	23.3	0.3	4.6	0.0	118.0	50.3	82.7	148.5	.. Beed
13.8	17.9	17.3	4.4	19.7	3.8	19.3	26.9	165.9	66.2	64.7	146.6	.. Latur
10.0	7.0	23.8	3.3	27.3	4.7	12.3	8.8	140.3	75.9	111.0	186.1	.. Osmanabad
14.4	28.7	12.0	1.4	18.5	1.1	8.4	12.2	158.9	51.9	99.6	211.3	.. Nanded
7.4	1.5	12.6	2.0	15.6	0.5	6.3	5.0	150.3	36.2	67.1	230.5	.. Parbhani
6.4	0.0	1.5	0.0	12.1	2.3	1.5	0.0	148.3	48.3	86.3	159.0	.. Buldhana
7.1	0.9	4.1	2.7	11.3	1.7	1.7	3.8	146.6	44.8	101.5	172.7	.. Akola
6.6	5.0	1.9	0.3	11.4	0.0	3.3	3.8	144.8	41.7	79.8	96.6	.. Amravati
12.9	0.0	5.3	1.2	14.8	0.0	2.6	8.9	171.0	48.8	85.0	155.7	.. Yavatmal
12.2	5.8	6.8	0.0	14.3	0.0	18.1	2.1	179.7	25.3	93.1	120.8	.. Wardha
14.3	19.2	13.9	8.5	14.4	0.3	17.8	8.0	177.2	41.0	100.8	106.2	.. Nagpur
13.8	15.4	28.8	2.6	9.9	0.4	16.6	15.8	178.5	58.4	143.0	105.5	.. Bhandara
15.9	8.0	31.1	21.3	12.7	0.4	8.4	13.9	189.5	80.0	119.7	128.4	.. Chandrapur
15.3	14.0	61.9	10.0	12.4	0.4	6.5	5.3	195.5	130.0	142.0	143.3	.. Gadchiroli

N. A.—Data is not yet received

अ. क्र.	जिल्हा	जुलै July				ऑगस्ट August				सप्टेंबर September			
		सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरासरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
१	मुंबई	815.5	N.A.	N.A.	N.A.	573.7	N.A.	N.A.	N.A.	329.7	N.A.	N.A.	N.A.
२	ठाणे	994.7	1007.8	812.6	696.4	596.3	539.0	627.6	635.2	335.8	203.9	263.6	805.1
३	रायगड	1269.8	1303.9	1022.1	1027.8	863.6	685.8	888.0	829.4	411.4	347.8	285.6	575.8
४	रत्नागिरी	1229.2	1452.7	1283.1	1041.4	756.4	709.8	955.0	955.0	363.2	306.1	212.8	535.5
५	सिंधुदुर्ग	1045.7	1066.5	1257.5	1232.8	590.1	556.9	894.8	766.9	308.2	205.1	82.5	537.0
६	नासिक	323.0	314.4	277.8	243.3	231.2	265.7	332.6	267.7	174.2	175.7	163.2	279.6
७	घुळे	252.8	234.5	173.5	265.0	177.5	140.9	394.9	143.6	148.2	130.8	49.2	329.2
८	जळगाव	207.5	192.6	179.8	258.5	162.6	178.0	225.1	256.8	147.2	143.3	88.0	310.2
९	अहमदनगर	103.5	113.2	75.6	137.9	79.6	133.1	47.1	177.2	149.2	156.4	119.1	193.0
१०	पुणे	402.2	438.2	352.0	282.1	255.4	206.9	470.3	224.6	177.5	169.9	96.1	251.2
११	सोलापूर	95.6	124.4	104.4	196.8	91.4	156.1	35.1	209.8	168.1	231.0	86.0	335.0
१२	सातारा	250.6	582.4	501.7	387.1	139.0	233.6	543.7	284.9	121.2	146.3	75.2	214.6
१३	सांगली	142.8	146.9	107.2	180.9	93.3	89.2	141.9	119.9	117.5	130.9	72.3	134.3
१४	कोल्हापूर	689.7	633.2	768.9	607.2	409.9	301.6	744.7	424.8	178.0	152.2	36.6	221.5
१५	औरंगाबाद	174.0	162.0	105.0	197.8	173.5	212.0	136.1	244.9	157.8	175.0	128.1	157.2
१६	जालना	200.7	170.6	127.0	297.0	165.8	204.7	140.1	216.9	134.3	149.0	145.9	176.6
१७	बीड	157.9	145.7	96.7	314.3	134.5	214.2	55.0	309.9	181.2	265.8	184.0	253.3
१८	लातूर	249.5	221.2	127.5	311.4	223.5	273.2	133.3	224.7	191.8	278.1	116.0	281.9
१९	उस्मानाबाद	180.4	170.8	92.5	203.2	151.9	193.5	187.1	215.0	191.0	311.1	131.3	324.5
२०	नांदेड	251.9	199.4	170.0	210.7	253.9	293.1	172.4	264.9	193.6	222.3	217.4	180.4
२१	परभणी	227.3	213.5	159.7	339.7	212.4	337.6	149.5	253.0	187.6	233.7	228.1	252.9
२२	बुलढाणा	216.3	215.4	135.8	313.9	166.1	175.6	241.4	250.2	155.5	166.4	84.2	236.6
२३	अकोला	243.6	235.6	158.1	287.0	174.9	209.2	209.9	210.6	159.2	170.1	81.5	224.7
२४	अमरावती	258.5	259.4	292.6	194.9	186.7	220.9	185.5	201.7	161.7	157.9	107.2	343.8
२५	यवतमाळ	291.4	259.8	174.7	227.2	225.6	287.0	211.9	178.4	181.7	177.4	177.6	142.0
२६	बघी	326.5	225.9	233.0	221.9	237.8	257.4	192.5	213.8	190.2	135.7	120.1	192.2
२७	नागपूर	394.4	274.6	259.8	137.4	277.6	207.1	256.4	259.5	200.5	152.7	143.2	252.4
२८	भंडारा	462.5	274.9	560.6	319.5	405.4	266.1	334.4	318.8	235.0	106.4	124.7	337.7
२९	चंद्रपूर	444.5	260.3	240.9	348.2	361.9	231.5	310.3	280.4	234.6	107.0	217.4	258.7
३०	महचिरोली	480.3	350.9	246.6	389.4	405.1	388.7	370.2	383.0	206.9	153.4	182.0	295.3

N.A.—Data is not yet received.

TABLE III-Contd.

(आकडे मिलीमीटरमध्ये) (Figures in MM)

ऑक्टोबर October				नोव्हेंबर November				डिसेंबर December				वार्षिक Annual				Rain gauge Centre
सरा- सरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरा- सरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरा- सरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	सरा- सरी Normal	१९९६ 1996	१९९७ 1997	१९९८ 1998	
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	
76.4	N.A.	N.A.	N.A.	6.6	N.A.	N.A.	N.A.	3.5	N.A.	N.A.	N.A.	2340.4	N.A.	N.A.	N.A.	.. Mumbai
84.7	122.3	6.7	217.6	16.4	0.4	49.5	21.3	2.2	0.0	17.7	0.0	2497.5	2157.0	2160.3	2696.1	.. Thane
114.7	238.2	1.9	289.6	16.8	0.5	42.7	44.8	4.7	0.0	52.5	3.0	3366.9	2926.3	2968.4	3283.8	.. Raigad
141.0	261.7	36.7	351.3	30.3	0.1	23.3	53.2	6.3	0.0	84.6	0.0	3379.9	3298.1	3529.0	3761.5	.. Ratnagiri
131.3	376.6	36.0	346.3	34.5	0.0	60.1	78.7	10.6	0.2	93.6	0.0	3027.6	3044.2	3382.9	4180.4	.. Sindhudurg
64.1	93.6	56.4	144.7	25.9	3.2	77.4	31.5	4.8	0.0	20.5	0.0	998.2	1015.2	1085.2	1127.9	.. Nasik
40.4	92.7	25.8	98.3	12.7	0.9	26.1	5.9	4.7	0.0	33.8	0.6	771.3	740.3	926.6	968.6	.. Dhule
39.2	110.1	50.2	72.3	20.4	1.2	83.9	40.0	6.9	0.0	72.4	0.0	744.7	676.8	795.7	1065.3	.. Jalgaon
61.5	144.0	57.5	141.1	31.8	5.8	87.4	35.2	6.7	0.0	49.6	0.0	577.0	643.3	102.0	820.4	.. Ahmednagar
82.6	204.0	52.6	210.6	30.4	1.9	82.1	29.4	6.4	0.0	44.7	0.0	1171.2	1292.1	1375.7	1138.1	.. Pune
69.6	147.5	89.8	247.3	27.3	9.2	61.8	10.2	7.2	1.0	13.4	0.0	607.2	786.5	488.2	1150.7	.. Solapur
80.9	350.0	45.0	209.2	36.2	10.6	60.0	28.2	7.3	0.0	45.4	0.0	814.4	1597.8	1688.3	1367.3	.. Satara
93.6	215.1	75.3	198.9	34.6	3.3	60.8	10.6	7.1	3.5	35.1	0.0	658.8	808.0	674.6	770.6	.. Sangli
122.8	309.4	77.8	217.1	37.4	0.1	49.7	25.8	10.5	0.0	35.4	0.0	1828.6	1765.2	2286.0	1861.7	.. Kolhapur
51.6	115.3	53.9	110.1	19.7	9.5	173.0	35.8	13.2	0.3	66.0	0.0	758.0	739.6	717.4	895.8	.. Aurangabad
47.5	96.0	61.2	150.7	18.7	0.0	115.6	64.9	8.2	0.0	92.9	0.0	752.7	788.0	769.8	1151.6	.. Jalna
62.7	106.8	125.9	187.4	23.5	3.0	90.0	17.7	10.1	0.0	54.7	0.0	731.6	796.3	718.9	1231.1	.. Beed
61.1	128.9	121.7	186.8	20.1	10.1	91.7	23.8	4.0	1.9	28.6	0.0	965.5	999.4	759.7	1219.7	.. Latur
66.5	92.2	94.7	185.7	16.5	5.3	93.5	28.1	5.5	0.0	25.3	0.0	799.1	866.3	781.1	1159.7	.. Osmanabad
51.2	141.1	151.6	115.5	15.5	0.5	71.5	20.2	6.7	0.8	42.3	0.0	907.5	943.3	967.2	1023.1	.. Nanded
57.4	126.6	119.4	207.7	17.4	5.1	56.4	24.0	11.9	0.0	66.8	0.0	903.4	954.9	885.9	1320.7	.. Parbhani
45.4	110.3	65.0	75.0	23.1	0.1	108.7	67.7	10.0	0.0	62.1	0.0	806.2	720.0	791.5	1103.7	.. Buldhana
41.1	131.5	81.2	51.0	22.1	0.0	102.1	60.6	8.8	0.0	70.2	0.0	842.6	794.2	820.8	1034.0	.. Akola
43.1	133.0	63.7	69.3	19.2	0.0	140.7	36.5	8.1	0.0	89.3	0.0	873.2	824.7	970.8	973.8	.. Amravati
48.0	122.8	61.6	48.4	18.0	0.2	40.8	52.3	9.2	0.0	50.8	0.0	1007.6	896.0	816.8	843.9	.. Yavatmal
46.4	111.9	126.6	69.3	16.0	4.5	64.8	70.5	10.3	0.0	97.4	0.0	1070.6	768.7	981.1	979.9	.. Wardha
49.6	92.3	132.4	48.0	13.3	7.2	86.4	81.6	9.8	0.0	104.9	0.0	1199.2	821.0	1141.1	1036.2	.. Nagpur
51.5	70.6	117.9	52.0	10.2	0.0	66.3	98.0	9.1	0.0	122.8	0.0	1426.3	825.6	1512.9	1346.8	.. Bhandara
51.0	34.8	51.5	57.9	11.8	3.8	20.4	70.6	8.2	0.0	69.8	0.0	1376.7	781.1	1103.6	1241.7	.. Chandrapur
62.2	37.4	47.1	65.6	12.0	0.4	9.9	65.0	4.8	0.0	72.8	0.0	1433.3	1083.5	1264.3	1413.3	.. Gadchiroli

N. A. माहिती अद्याप उपलब्ध नाही.

पाऊसमानाचे प्रकार :**पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे :**

भारतात बहुतांश भागात पडणाऱ्या वार्षिक सरासरी पावसापैकी ७० ते ७५ टक्के इतका नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस (जून ते सप्टेंबर) असतो. याला फक्त भारताच्या आग्नेय दिशेकडील भाग, काश्मीर व त्याजवळील डोंगराळ प्रदेश हे अपवाद आहेत. मान्सूनचा आणि एकूण वर्षात पडणारा पाऊस यात प्रत्येक वर्षात अतिशय तफावत आढळते त्यामध्ये कोठल्याही प्रकारचा ताळमेळ किंवा सुसंबद्धता आढळत नाही. कृषि उत्पादनात एकूण पडणाऱ्या पावसापेक्षा पिकाच्या निरनिराळ्या वाढीच्या अवस्थेच्या काळात कसा पाऊस झाला याला अधिक महत्त्व असते. पाऊसमानाप्रमाणे वर्गीकरण करताना आठवड्याचा, पंधरवड्याचा वा महिन्याचा पडलेला पाऊस विचारात घ्यावा. याबाबत संख्या शास्त्रज्ञांनी विचार करून शेतीमध्ये महिन्याचा पाऊस विचारात घेऊन नियोजन करणे सुलभ व सोयीचे असल्याचा निष्कर्ष काढला.

प्रत्येक पिकास लागणारा काळ व पाण्याची आवश्यकता विचारात घेऊन उत्पादनाशी सांगड घालून कोठले पीक कुठल्या पावसाळी विभागात घेता येईल याचा दृढपणे अंदाज बांधता येतो. तयार केलेल्या माहितीवरून आणि बहुतेक पिके ९० दिवसांत परिपक्व होत असल्यामुळे खालील मुख्य नॉर्मस ठरविता येतील.

- (१) जर लागोपाठ किमान ३ महिन्यात प्रत्येक महिन्यातील प्रपावसाची सरासरी ३० से. मी. पेक्षा अधिक असेल तर अशा देशात भाताचे पीक घेणे श्रेयस्कर ठरेल.
- (२) जर लागोपाठ ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण प्रत्येक महिन्यात २० ते ३० से. मी. असेल तर अशा प्रदेशात भातापेक्षा कमी पाण्याची गरज असणारी पिके उदा. मका, उडीद घ्यावीत.
- (३) जर लागोपाठ ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण १०-२० से. मी. असेल तर त्याहून पाण्याची कमी आवश्यकता असलेली पिके उदा. बाजरी किंवा त्यासारखी तृणधान्ये घ्यावीत.
- (४) सतत ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण जर ५ ते १० से. मी. असेल तर अशा भागात कमी पाणी लागणारे गवतासारखे पीक घेण्यात यावे.
- (५) सतत ३ महिन्यात पावसाचे प्रमाण ५ से. मी. पेक्षा कमी असेल तर ते कृषि उत्पादनाला योग्य नाही.

महिन्यात पडलेल्या पावसाच्या वेरजांचा उपयोग करून वार्षिक पत्रन्य वाटप दर्शविण्यासाठी खालीलप्रमाणे इंग्रजी अद्याक्षरांचा उपयोग करून योग्य अशी चिन्हांची संहिता (Code) शाश्वत काढण्यात आलेली आहे. तक्ता १ मध्ये इंग्रजी अद्याक्षरे "अ" ते "इ" हे मासिक पर्जन्यमानाचे टप्पे दर्शवितात व त्यात जोडलेली संख्या ही पर्जन्यमानाच्या टप्प्यात येणाऱ्या महिन्यांची संख्या दर्शवते. उदा. अ-२ हे चिन्ह दरमहा ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडणारे दोन महिने असे सूचित.

Rainfall Pattern :**Basis of Classification of Rainfall Zone :**

A major feature of Indian rainfall is that the south-west monsoon season (June to September) accounts for 70 to 75 per cent of the annual rainfall throughout the country except in the south-east peninsula and Kashmir and adjoining hill areas, the monsoon as well as the annual rainfall show large fluctuations from year to year but, as stated in chapter 13 on climate and Agriculture, there is no significant evidence of any trend or periodicity in either of them. Considered in relation to crop production, the total annual or seasonal rainfall does not have much significance and what is important is its distribution during the period of growth of different crops. As relevant question, therefore, is whether rainfall should be examined on a weekly, fortnightly or monthly basis. The coefficient of variation (CV) of monthly rainfall is as high as 40-50 per cent even in the rainiest month of July over most of the central, northern and eastern India. In the south, excluding the west coast, CV is higher and varies from 60 to 100 per cent. The variability of weekly or fortnightly rainfall being still greater, makes the use of either of them undependable as indicators of rainfall distribution. For a macro study like the present, monthly rainfall data which are more dependable and also the most convenient to handle have been used.

In order to relate crop production with rainfall, certain norms have to be assumed depending on the duration of the crops and their water requirements. On the basis of available information and the fact that most crops mature in about 90 days, the following broad norms have been drawn up :-

- i) Rainfall greater than 30 cm. per month (cm. pm.) for at least three consecutive months would be suitable for a crop like paddy whose water need is very high.
- ii) 20-30 cm. pm. for not less than three consecutive months would be suitable for crops whose water need is high but less than that of paddy for example, maize and black gram.
- iii) 10-20 cm. pm. for at least three consecutive months would be suitable for crops requiring much less water e. g. bajra and small millets.
- iv) 5-10 cm. for three consecutive months would be just sufficient for crops which have low water requirements, e. g. month (P. aconitifolius) and ephemeral grasses.
- v) Rainfall less than 5 cm. pm. for three consecutive months is not of much significance for crop production.

For denoting the year's rainfall distribution using monthly totals a convenient code in letter symbols with numerical subscripts explained below, has been evolved. The letters A to E in Table 1 indicate the ranges of monthly rainfall and the subscripts to these refer to the number of months having these ranges of rainfall e. g. A-2 indicates two months with rainfall greater than 30 cm. pm.

पञ्चन्यमान दर्शविणारी संहिता

चिन्ह	मासिक पञ्चन्यमान से. मी. मध्ये
अ +	३० पेक्षा जास्त
ब	२०-३०
क	१०-२०
ड +	५-१०
इ +	५ पेक्षा कमी

+ देशातील मासिक पञ्चन्यमानाचा अभ्यास केला असता असे आढळून येते की, भारताचा पश्चिम किनारपट्टीचा भाग व ईशान्येकडील डोंगराळ प्रदेश वगळता सरासरी महिन्याचे पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. पेक्षा जास्त नाही.

पञ्चन्यमानाप्रमाणे विभागण्यात आलेल्या भागात "अ" आणि "ब" प्रकार आहेत त्या प्रकारात १० से. मी. पेक्षा कमी पाऊसमान असल्यामुळे महत्त्वाचे वाटत नाही. पाऊसमानाप्रमाणे पाडण्यात येणारे गट कमी होण्याच्या दृष्टीने "अ" आणि "ब" प्रकारात "ड" प्रकार घेण्यात आलेला नाही. त्याच्याऐवजी "ई" प्रकारचा समावेश करण्यात आलेला आहे. हा प्रकार असा दर्शवितो की, पावसाचे प्रमाण ४० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी आहे. अशा प्रकारे ब-२, इ-२ हा गट असे दर्शवितो की, दोन महिन्यांचे पाऊसमान २० ते ३० से. मी. प्रति महिना व २ महिने १० से. मी. प्रति महिना पेक्षा कमी पाऊस.

जून ते सप्टेंबरमध्ये होणाऱ्या नैऋत्येकडील पाऊसाचा मुख्य हंगाम देशाच्या पञ्चन्य वाटपामध्ये अप्रक्रम ठरतो. हंगामाचे महत्त्व लक्षात घेण्याकरिता जून ते सप्टेंबर महिन्यात पडणारा पाऊस (वार्षिक पञ्चन्यमानामध्ये) कसात दर्शविलेले आहे. मान्सून हंगामानंतर (ऑक्टोबर ते जानेवारी) पडणारा पाऊस कसाच्या उजवीकडे दाखविण्यात आला आहे. तर कसाच्या डावीकडे मान्सूनपूर्व (फेब्रुवारी ते मे) पडणारा पाऊस दर्शविण्यात आला आहे. पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण महिन्याप्रमाणे कळण्यासाठी एखाद्या सुत्राची आवश्यकता असते. त्याकरता जे सूत्र तयार केले आहे ते असे आहे. ड१ इ३ (अ२ ब१ क१) क१ ड३ यामध्ये दर्शविलेली चिन्हे कमी कमी होणाऱ्या पाऊसमानाप्रमाणे आहेत. त्यामध्ये महिन्याचा क्रम अनुक्रमे येईलच असे नाही. हे पुढील स्पष्टीकरणावरून दिसून येईल.

१) ड१ इ३ हे फेब्रुवारी ते मे हा काल दर्शवून त्यामध्ये एका महिन्यात बहुतांशी "मे" या महिन्यात पडणाऱ्या पावसाचे प्रमाण ५ ते १० से. मी. असून बाकीच्या ३ महिन्यांत ५ से. मी. पेक्षा कमी पाऊस पडतो.

२) अ२ ब१ क१ हे जून ते सप्टेंबर हा काल दर्शवितात पंकी २ महिन्यांत (बहुतांशी जुलै-ऑगस्ट) ३० से. मी. पेक्षा जास्त पाऊस पडतो. एका महिन्यात (सप्टेंबर) २०-३० से. मी. आणि उरलेल्या एका महिन्यात (जून) १०-२० से. मी. पाऊस पडतो.

३) क१, ड३ हे ऑक्टोबर ते जानेवारी हा काल दर्शवितात. त्यामध्ये एका महिन्यात (ऑक्टोबर) १०-२० से. मी. आणि राहिलेल्या तीन महिन्यांत (नोव्हेंबर-जानेवारी) ५-१० से. मी. पाऊस पडतो.

पावसाळी विभागाच्या सीमा:

जवळ जवळच्या भागात मासिक, हंगामी व वार्षिक पाऊसमानात विशेष फरक आढळून येत नाही. त्यामुळे पाऊसमानाच्या आकडेवारीसाठी "लिनिअर-इंटरलेशन" पद्धत चालू शकेल. पावसाचे आकडे हे त्या ठिकाणाचे मापन असल्याने एकाच पद्धतीचे पाऊसमान किंवा तशाच प्रकारच्या पाऊसमानाकरिता समपातळीरेषा काढता येतील. ह्या समपातळीरेषा सीमेप्रमाणेच येतील असे नाही. याकरिता पुढीलप्रमाणे पद्धत अंमलात आणली आहे.

Code for Rainfall Data :

Symbol	Monthly rainfall cm. pm.
A+	Greater than 30
B	20-30
C	10-20
D+	5-10
E+	Less than 5.

+ An examination of monthly rainfall in the country shows that except for areas in the west coast and some hill stations in extreme north-east, normal monthly seldom exceeds 40 cm.

In distributions containing ranges of rainfall covered by A or B termed briefly as A & B types amounts less than 10 cm. are not so significant and their frequency is generally small. To reduce the number of combinations, D is omitted in A or B type distributions, instead E is used to denote less than 40 cm. pm. Thus B2 E2 would denote two months of 20-30 cm. pm. and two months less than 10 cm. pm. rainfall.

The south-west monsoon months of June to September being the principal rainy seasons dominate the rainfall distributions of the country. To indicate the season's importance monthly rainfall distribution during June to September is shown in brackets in the annual pattern. To the right of the bracket is the distribution for the post-monsoon months, namely, October to January and to the left that for the pre-monsoon months namely February to May. In order to explain how much a coded rainfall distribution written in symbols with numerical subscripts has to be interpreted, a hypothetical example may be considered. D1 E3 (A2 B1 C1) C1 D3, in which for each of the three periods, the symbols are in order of decreasing rainfall which is not necessarily the calendar sequence, can be explained as under :-

- D1 E3 represents the period February to May in which one month's rainfall (usually May) is in the range of 5-10 cm. and the remaining three months get less than 5 cm. pm.
- A2 B1 C1 represents the period June to September in which two months (usually July and August) get more than 30 cm. pm. rainfall, one month (September) gets 20-30 cm. and the remaining month, i. e. June gets 10-20 cm.
- C1 D3 represents the period October to January in which October gets 10-20 cm rainfall and the rest 5-10 cm. pm.

Boundaries of Rainfall Zones :

Since differences in monthly, seasonal and annual rainfall are not large within short distances. Linear interpolation of rainfall data is permissible. Rainfall data being point measures isolines for the same or nearly the same type of distribution of monthly rainfall can, therefore, be drawn. These isolines may not necessarily follow the boundaries of talukas which are taken to be unit of area in this study and hence for delineation of boundaries the following procedure has been adopted :

१) ज्या ठिकाणी फारसा फरक नाही तेथे समपातळीरेषा तालुक्याच्या सीमेप्रमाणेच राहतील.

१) ज्या ठिकाणी पाऊसमानात बराच फरक आहे त्या ठिकाणी समपातळीरेषा ह्या पावसाळी विभागाच्या सीमा राहतील.

२) ज्या तालुक्याचा ३/४ भाग विभागाच्या बाहेर राहिल तो तालुका त्या विभागात समाविष्ट करण्यात येणार नाही.

जवळील दोन किंवा जास्त तालुक्यातील पाऊसमान सारखे असेल तर ते एक पाऊसमान ठरेल व जे काही क्षेत्र त्या खाली येईल त्याला विभाग म्हणता येईल. त्याची चिन्हे रोमन आकड्यात दर्शविण्यात आली आहेत याप्रमाणे संपूर्ण देशाचे पाऊसमान ठरविण्यात आले आहे.

पावसाळी विभाग :

महाराष्ट्र राज्यात एकंदर १६ पावसाळी विभाग पडतात. ते खाली दर्शविले आहेत. त्यामध्ये येणाऱ्या तालुक्याची संख्या व अंदाजित क्षेत्रही दर्शविले आहे.

पावसाळी विभाग	पाऊसमान	एकंदर तालुके		अंदाजे क्षेत्र चौ. कि. मी.
		पूर्ण	अंशतः	
१	२	३	४	५
१)	इ४ (क१ ड३) ड१ इ३	२०	—	२६,६४७
२)	इ४ (क२ ड२) ड१ इ३	१४	२	१६,९५०
३)	इ४ (क३ ड१) इ४	१०	३	१४,२६७
४)	इ४ (क४) इ४	३७	१	४७,४६५
५)	इ४ (क४) ड१ इ३	२	५	२,८१९
६)	इ४ (ब१ क३) इ४	४३	३	७१,८७५
७)	इ४ (ब१ क३) ड१ इ३	३	४	६,२७९
८)	इ४ (ब२ क२) इ४	६	—	७,२०८
९)	ड१ इ३ (अ१ क३) क१ इ३	३	८	५,६२२
१०)	इ४ (अ१ ब१ क२) इ४	१	—	९६१
११)	इ४ (अ१ ब१ क२) ड१ इ३	१३	३	२९,७५४
१२)	इ४ (अ२ ब१ क१) ड१ इ३	९	९	९,९१५
१३)	इ४ (अ२ ब२) ड१ इ३	७	१	३१,२९३
१४)	ड१ इ३ (अ३ क१) क१ इ३	१	—	९६५
१५)	इ४ (अ३ ब१) ड१ इ३	६	१	५०६०
१६)	इ४ (अ४) क१ इ३	३६	४	२६,२८५

i) where variations are small, isolines follow the taluka boundaries :

i) where variations are large, isolines delineate the zone boundaries; and

ii) any taluka, more than three quarters of which lies outside of a zone is not considered a part of that zone.

If an identical distribution is observed over two or more adjacent talukas a pattern is said to have evolved and the area covered by it is distinguished as a zone and indicated suitable by a roman numeral. Rainfall patterns have been identified for the whole country using the methodology described above.

Rainfall Zones :

The State is divided into 16 rainfall zones. These are indicated below together with the number of talukas included and their total approximate area.

Zone	Rainfall pattern	Number of talukas		Approximate (Sq. km.)
		Full Talukas	Part Talukas	
1	2	3	4	5
I	E4 (C1 D3) D1 E3	20	..	26647
II	E4 (C2 D2) D1 E3	14	2	16950
III	E4 (C3 D1) E4	10	3	14267
IV	E4 (C4) E4	37	1	47465
V	E4 (C4) D1 E3	2	5	2819
VI	E4 (B1 C3) E4	43	3	71875
VII	E4 (B1 C3) D1 E3	3	4	6279
VIII	E4 (B2 C2) E4	6	..	7208
IX	D1 E3 (A1 C3) C1 E3	3	8	5622
X	E4 (A1 B1 C2) E4	1	..	961
XI	E4 (A1 B1 C2) D1 E3	13	3	29754
XII	E4 (A2 B1 C1) D1 E3	9	9	9915
XIII	E4 (A2 B2) D1 E3	7	1	31293
XIV	D1 E3 (A3 C1) C1 E3	1	..	965
XV	E4 (A3 B1) D1 E3	6	1	5060
XVI	E4 (A4) C1 E3	36	4	26285

तक्ता चार
TABLE No. IV
महाराष्ट्रातील भूपर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र
Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State

जमिनीचा प्रकार पावशुळी विभाग	अ A	ब B	क C	ड D	इ E	फ F	ग G	ह H	आय I		Type of Soil Rainfall Zone	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
एक ..	7291 (I-A)	7380 (I-B)	3370 (I-C)	.. (I-D)	.. (I-E)	.. (I-F)	.. (I-G)	.. (I-H)	.. (I-I)	18041	..	I
दोन ..	6291	2913	1007	38	590	..	..	..	..	10839	..	II
तीन ..	3834	6638	621	20	45	..	..	..	..	11158	..	III
चार ..	10316	18819	7830	..	..	..	..	..	..	36965	..	IV
पाच ..	195	748	257	36	726	..	..	..	..	1962	..	V
सहा ..	12642	33705	12118	..	..	..	..	..	..	53465	..	VI
सात ..	507	793	51	406	1448	..	..	..	..	3205	..	VII
आठ ..	954	2711	1422	..	..	..	..	..	..	5087	..	VIII
नऊ ..	704	399	375	161	679	..	..	..	..	2318	..	IX
दहा ..	407	205	..	..	..	..	..	..	..	612	..	X
अकरा ..	6252	5093	3584	..	2082	..	..	487	510	18008	..	XI
बारा ..	351	308	107	706	1259	..	..	..	..	2831	..	XII
तेरा ..	..	86	3293	553	1660	..	..	3050	2576	11218	..	XIII
चौदा ..	..	54	39	44	115	..	..	..	..	252	..	XIV
पंधरा ..	478	443	..	96	236	56	..	..	..	1309	..	XV
सोळा ..	1131	1313	146	2856	12	40	271	..	..	5769	..	XVI
एकूण ..	51353	81608	34220	4916	8852	96	271	3537	3086	187939	..	Total

टिप्पणी— सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा तक्त्यापूर्वीच्या टिप्पणीत केलेला आहे.

Note— Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note.

तक्ता
पाच
महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या
पिकांखालील इकोषटकनिहाय क्षेत्र

भू-पर्जन्य गट	भात Paddy (Pd)	स. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तृणधान्य Other cereals (Oc)	तूर Tur (T)	मूग Mug (Mu)	उडीद Udid (U)
एक-अ	2	346	2132	15	3332	89	59	63	..	..
एक-ब	75	771	596	..	3648	414	168	221	..	..
एक-क	57	330	185	..	1782	240	44	45	..	..
दोन-अ	2	344	2982	1	2087	19	30	64	..	1
दोन-ब	92	275	523	..	711	346	29	67	5	4
दोन-क	53	87	74	..	174	351	15	25	3	2
दोन-ड	10	..	..	..	..	..	4	..	..	..
दोन-ई	74	58	49	59	182	19	2	14	..	..
तीन-अ	7	10	2968	..	30	35	197	15	50	10
तीन-ब	58	323	1261	..	2404	688	18	121	60	39
तीन-क	10	28	103	..	82	242	55	..	10	1
तीन-ड	20	..	..	..	..	..	..	..	..	..
तीन-ई	..	..	..	33	..	..	5	..	..	..
चार-अ	11	1587	2803	..	1566	228	161	608	234	171
चार-ब	497	3063	1078	..	5284	1162	204	1383	365	203
चार-क	128	845	316	1	2984	724	41	363	372	146
पांच-अ	..	30	96	..	15	..	1	3	..	..
पांच-ब	30	216	23	..	157	25	5	13	..	..
पांच-क	14	87	..	..	61	8	2	1	..	..
पांच-ड	12	9	..	..	..	1	2	1	..	..
पांच-ई	78	115	190	6	206	12	5	15	..	..
सहा-अ	165	4931	709	..	154	154	147	431	666	728
सहा-ब	239	13701	363	..	2400	1464	94	1306	1151	758
सहा-क	181	2058	124	..	1632	1024	46	478	798	357
सात-अ	..	..	212	..	150	..	19	12	..	..
सात-ब	..	67	120	..	139	250	..	..	..	..
सात-क	..	..	..	..	..	50	..	..	..	..
सात-ड	208	..	..	10	..	137	..	7	..	..
सात-ई	67	42	400	267	228	36	20	6	..	..
आठ-अ	21	515	6	..	..	..	5	11	40	..
आठ-ब	171	882	7	..	222	155	14	174	15	..
आठ-क	37	236	..	..	118	125	22	83	6	..
नऊ-अ	60	28	210	51	200	1	13	1	..	..
नऊ-ब	111	45	14	21	23	13	10	14	4	1
नऊ-क	44	82	2	7	45	19	8	5	3	4
नऊ-ड	39	22	..	49	1	6	5	1	1	1
नऊ-ई	249	96	20	2	61	55	35	2	1	1

टिपणी :- १) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्वीच्या टिपणीत केलेला आहे.
२) भूपर्जन्य गट हा पावसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

TABLE
VEco-unitwise area under different
crops in Maharashtra State(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in '00' Hectares)

हरभरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	भुईमूग (खरीप) Kharif Ground- nut (KG)	भुईमूग (उन्हाळी) Summer Ground- nut (SG)	करडई * safflower (Sf)	तीळ Sesamuni (Sc)	जवस Linseed (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कपूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco-Unit
21	887	158	..	172	..	..	..	8	7	7291	.. I-A
213	499	264	..	423	..	..	..	26	62	7380	.. I-B
187	130	31	..	267	..	..	..	1	71	3370	.. I-C
47	418	174	..	114	..	..	..	8	..	6291	.. II-A
111	241	236	..	241	..	..	..	17	15	2913	.. II-B
46	65	75	..	18	..	..	..	5	14	1007	.. II-C
..	19	5	..	..	..	..	..	..	..	38	.. II-D
38	60	30	..	..	..	..	..	5	..	590	.. II-E
3	272	177	4	53	..	..	1	..	2	3834	.. III-A
221	526	626	18	196	2	19	1	36	21	6638	.. III-B
6	10	5	..	4	..	10	..	4	51	621	.. III-C
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	.. III-D
..	..	7	..	..	..	..	..	..	..	45	.. III-E
113	712	856	94	264	41	13	294	44	316	10316	.. IV-A
919	1257	864	154	773	10	213	573	136	681	18819	.. IV-B
444	99	72	61	518	6	88	166	10	446	7830	.. IV-C
..	20	25	..	5	..	..	..	..	..	195	.. V-A
17	36	193	..	33	..	..	..	..	..	748	.. V-B
3	7	72	..	2	..	..	..	..	..	257	.. V-C
1	5	5	..	..	..	..	..	..	..	36	.. V-D
15	19	52	..	..	..	..	..	13	..	726	.. V-E
75	322	505	41	675	32	5	5	121	2776	12642	.. VI-A
413	1137	796	173	996	75	173	3	254	8209	33705	.. VI-B
303	471	371	53	239	54	166	..	61	3702	12118	.. VI-C
..	107	..	..	7	..	..	..	..	..	507	.. VII-A
100	..	117	..	..	..	..	..	..	..	793	.. VII-B
..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	51	.. VII-C
22	..	..	..	..	..	..	..	22	..	406	.. VII-D
69	150	139	..	..	..	..	..	24	..	1448	.. VII-E
..	86	21	..	2	..	..	..	19	228	954	.. VIII-A
77	188	66	..	59	..	9	..	34	638	2711	.. VIII-B
68	92	22	..	21	..	10	..	7	565	1422	.. VIII-C
5	40	68	..	8	..	..	..	20	..	704	.. IX-A
15	26	96	..	..	..	..	..	5	1	399	.. IX-B
13	19	119	..	1	..	..	..	..	4	375	.. IX-C
4	4	28	..	..	..	..	..	..	..	161	.. IX-D
49	22	71	..	..	..	..	..	5	..	679	.. IX-E

Note :— 1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.
2) Eco-unit indicates rainfall pattern and soil type.

शु-पुजुन्य गट	भात Paddy (Pd)	ख. जवार K. Jowar (Kj)	बाजरी Bajra (B)	नागली Nagli (N)	र. जवार R. Jowar (Rj)	गहू Wheat (W)	इतर तुणधान्ये Other cereals (Oc)	तूर Tur (T)	मूग Mug (Md)	उडीद Udid (U)
दहा-अ	50	17	1	8	38	9	141	15	20	8
दहा-ब	57	10	..	3	43	..	..	11	..	2
अकरा-अ	66	2409	40	..	10	185	8	421	67	29
अकरा-ब	181	1154	6	..	229	500	..	277	15	4
अकरा-क	131	985	4	..	93	395	..	228	29	9
अकरा-ई	186	834	..	..	128	105	1	170	..	..
अकरा-ह	55	10	..	..	91	100	1	25	..	..
अकरा-आयू	15	15	..	..	169	20	1	30	..	..
बारा-अ	115	33	1	41	1	8	115	..	..	..
बारा-ब	93	28	..	..	32	17	35	17	16	5
बारा-क	31	14	..	..	10	9	2	1	1	..
बारा-ड	252	23	..	177	29	28	55	..	..	1
बारा-ई	373	168	1	137	197	48	67	11	..	..
तेरा-ब	..	40	..	..	..	40	..	..	..	..
तेरा-क	684	343	..	..	569	805	4	32	4	61
तेरा-ड	493	..	..	..	..	22	..	..	..	..
तेरा-ई	380	51	..	..	628	180	5	43	..	..
तेरा-ह	1755	455	..	..	..	108	23	38	..	..
तेरा-आयू	1699	3	..	..	244	158	19	42	..	2
चौदा-ब	37	1	..	..	..	3	3	..	..	..
चौदा-क	28	..	..	..	..	2	3	..	..	..
चौदा-ड	14	..	..	21	..	..	9	..	..	..
चौदा-ई	15	..	..	72	..	..	22	..	..	..
पंधरा-अ	244	..	..	81	..	..	60	27	2	31
पंधरा-ब	344	4	..	..	..	..	..	10	1	..
पंधरा-ड	75	10	..	..	..	4	..	..	..	..
पंधरा-ई	..	..	..	183	..	..	..	..	..	..
पंधरा-फ	56	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-अ	568	..	..	296	..	..	97	29	10	48
सोळा-ब	1135	3	..	8	3	15	5	5	2	..
सोळा-क	132	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-ड	1508	..	..	848	..	..	277	1	..	..
सोळा-ई	1	..	..	8	..	..	7	..	..	..
सोळा-फ	40	..	..	..	..	..	..	..	..	..
सोळा-ग	271	..	..	..	..	..	..	..	..	..
एकूण महाराष्ट्र राज्य	13906	38139	17619	2405	32592	10853	2440	6986	3951	2627

टीप : (१) सांकेतिक शब्दप्रयोगाचा खुलासा मागील तक्त्याच्या तक्त्यापूर्व टिपणीत केलेला आहे.

(२) शु-पुजुन्य गट हा पावसाचे प्रमाण व जमिनीचा प्रकार दाखवितो.

पाच-समाप्त
V-Concl'd.

हरभरा Gram (Gr)	इतर कडधान्ये Other Pulses (OP)	भुईमूग (खरीप) Kharif Ground- nut(KG)	भुईमूग (उन्हाळी) Summer Ground- nut(SG)	करडई Safflower (Sf)	तीळ Sesamum (Sc)	जवस Linsced (L)	सूर्यफूल Sunflower (S)	इतर गळीत धान्ये Other Oilseeds (OO)	कापूस Cotton (C)	एकूण Total	Eco Unit	
2	31	59		..	..	..	8	..	407	..	X-A	
4	7	20	1	..	2	..	..	45	205	..	X-B	
57	157	295	2	..	17	37	..	45	2407	6252	..	XI-A
100	207	102	3	..	196	55	..	104	1960	5093	..	XI-B
60	39	41	1	..	64	92	..	20	1393	3584	..	XI-C
26	96	19		..	..	50	..	186	281	2082	..	XI-E
21	110	..	..	..	..	40	..	34	..	487	..	XI-H
16	120	..	..	..	70	54	..	..	..	510	..	XI-I
4	4	22	..	..	..	..	..	7	..	351	..	X-II
10	10	28	..	..	1	..	..	..	16	308	..	XII-B
5	5	14	..	..	..	..	..	..	15	107	..	XII-C
18	30	82	..	..	..	..	..	11	..	706	..	XII-D
27	43	176	..	1	..	..	..	10	..	1259	..	XII-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	6	86	..	XIII-B
112	134	10	..	..	40	138	..	27	30	3293	..	XIII-C
..	38	..	..	..	..	..	..	..	..	553	..	XIII-D
32	233	..	..	..	48	20	..	30	10	1660	..	XIII-E
56	283	..	..	..	63	194	..	75	..	3050	..	XIII-H
57	160	2	..	4	23	163	..	..	..	2576	..	XIII-I
..	5	5	..	..	..	..	..	..	..	54	..	XIV-B
1	5	..	..	..	..	..	..	..	..	39	..	XIV-C
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	44	..	XIV-D
..	..	5	..	..	..	..	..	..	..	115	..	XIV-E
..	5	1	..	..	1	..	..	..	..	478	..	XV-A
34	38	8	..	..	4	..	..	..	..	443	..	XV-B
3	..	4	..	..	..	..	..	..	..	96	..	XV-D
..	53	..	..	..	..	..	..	..	..	236	..	XV-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	56	..	XV-F
..	41	2	..	..	6	..	..	34	..	1131	..	XVI-A
67	60	9	..	..	1	..	..	..	..	1313	..	XVI-B
1	13	..	..	..	..	..	..	..	..	146	..	XVI-C
..	138	25	..	..	..	..	..	59	..	2856	..	XVI-D
..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	12	..	XVI-E
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	40	..	XVI-F
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	271	..	XVI-G
4330	10011	7275	605	5096	756	1549	1043	1783	23973	187939	..	Total Maha- rashtra State

Note— (1) Explanations for abbreviations are given in pre-explanatory note of previous Table.

(2) Eco-Unit indicates rainfall pattern and soil type.

तस्ता सहा

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र सन १९९०-९१ ते १९९४-९५

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	निव्वळ बागाईत क्षेत्र Net area Irrigated						
		विहिरी व्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र Surface irrigation*					विहिरीखालील क्षेत्र Well Irrigation	
		९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	१९९४-९५ 1994-95	१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92
1	2	3	4	5	6	7	8	9
१	बुध्नुंबई	..	..	..	2	..	..	..
२	ठाणे	31	27	30	4	41	30	58
३	रायगड	81	128	56	58	81	20	6
४	रत्नागिरी	10	32	14	8	3	6	19
५	सिधुदुर्ग	180	208	248	252	263	34	6
	एकूण—कोकण विभाग	302	395	348	324	388	90	89
६	नासिक	130	206	268	217	196	1,592	1,720
७	धुळे	157	95	56	71	84	603	582
८	जळगाव	78	74	65	9	37	1,380	1,316
	एकूण—नासिक विभाग	365	375	389	297	317	3,575	3,618
९	अहमदनगर	941	663	713	733	788	1,973	2,352
१०	पुणे	1151	1,275	981	972	981	952	1,235
११	सोलापूर	472	376	317	580	519	1,474	1,648
	एकूण—पुणे विभाग	2,564	2,314	2,011	2,285	2,288	4,399	5,235
१२	सातारा	589	720	660	683	723	824	954
१३	सांगली	242	401	277	266	345	659	690
१४	कोल्हापूर	525	554	543	510	716	303	296
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	1,356	1,675	1,480	1,459	1,784	1,786	1,940
१५	औरंगाबाद	227	214	201	255	272	903	1,082
१६	जालना	93	143	236	272	322	594	410
१७	बीड	830	622	517	545	449	1,086	1,213
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	1,150	979	954	1,072	1,143	2,583	2,705
१८	लातूर	18	44	53	51	45	782	249
१९	जस्मानाबाद	323	297	183	212	217	884	881
२०	नांदेड	203	184	176	186	195	391	298
२१	परभणी	513	275	359	359	374	538	376
	एकूण—लातूर विभाग	1,057	800	771	808	831	2,595	1,804
२२	बुलढाणा	83	70	9	33	13	287	213
२३	अकोला	53	21	20	25	37	158	148
२४	अमरावती	7	2	4	14	23	333	291
२५	यवतमाळ	174	95	170	95	77	168	139
	एकूण—अमरावती विभाग	317	188	203	167	150	946	791
२६	वर्धा	65	9	23	34	21	115	229
२७	नागपूर	199	363	410	405	301	356	514
२८	भंडारा	1,399	1,423	1,624	1,721	1,625	225	282
२९	चंद्रपूर	769	818	757	920	885	33	96
३०	गडचिरोली	448	474	458	468	441	17	17
	एकूण—नागपूर विभाग	2,880	3,087	3,272	3,548	3,273	746	1,138
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	9,991	98,13	9,428	9,960	10,174	16,720	17,320

* विहिरीव्यतिरिक्त इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र—कालवे, तलाव व इतर साधनांनी भिजणारे क्षेत्र.

TABLE VI

Districtwise area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1990-91 to 1994-95

(क्षेत्र '००' हेक्टर)
(Area in '00' hectares)

विहिरीखालील क्षेत्र Well irrigation		एकूण निव्वळ बागाईत क्षेत्र Total net area irrigated						District
१२-९३ 1992-93 10	१३-९४ 1993-94 11	१४-९५ 1994-95 12	९०-९१ 1990-91 13	९१-९२ 1991-92 14	९२-९३ 1992-93 15	९३-९४ 1993-94 16	९४-९५ 94-95 17	
..	..	..	..	..	..	2	..	.. Greater Mumbai
59	87	86	61	85	89	91	127	.. Thane
37	37	15	101	134	93	95	96	.. Raigad
22	20	26	16	51	36	28	29	.. Ratnagiri
5	15	17	214	214	253	267	280	.. Sindhudurg
123	159	144	392	484	471	483	532	Total—Konkan Division
1530	1368	1,549	1,722	1,926	1,798	1585	1,745	.. Nasik
716	584	690	760	677	772	655	774	.. Dhule
1415	1330	1,513	1,458	1,390	1,480	1,339	1,550	.. Jalgaon
3,661	3,282	3,752	3,940	3,993	4,050	3,579	4,069	Total—Nasik Division
2120	1,892	2,072	2,914	3,015	2,833	2,625	2,860	.. Ahmednagar
1442	1425	1,362	2,103	2,510	2,423	2,397	2,343	.. Pune
1323	1126	1,475	1,946	2,024	1,640	1,706	1,994	.. Solapur
4,885	4,443	4,909	6,963	7,549	6,896	6,728	7,197	Total—Pune Division
974	779	793	1,413	1,674	1,634	1,462	1,516	.. Satara
839	702	706	901	1,091	1116	968	1,051	.. Sangli
327	266	342	828	850	870	776	1,058	.. Kolhapur
2,140	1,747	1,841	3,142	3,615	3,620	3,206	3,625	Total—Kolhapur Division
1206	1238	1,364	1,130	1,296	1407	1493	1,636	.. Aurangabad
495	432	613	687	553	731	754	935	.. Jalna
1,068	875	1,034	1,916	1,835	1585	1,420	1,583	.. Beed
2,769	2,595	3,011	3,733	3,684	3,723	3,667	4,154	Total—Aurangabad Division
252	267	404	800	293	305	318	449	.. Latur
805	746	818	1,207	1,178	988	958	1,035	.. Osmanabad
335	393	383	594	482	511	579	578	.. Nanded
382	280	243	1,051	651	741	639	617	.. Parbhani
1,774	1,686	1,848	3,652	2,694	2,545	2,494	2679	Total—Latur Division
325	299	362	370	283	334	332	375	.. Buldhana
170	162	187	211	169	190	187	224	.. Akola
360	339	441	340	293	364	353	464	.. Amravati
147	207	212	342	234	317	302	289	.. Yavatmal
1002	1007	1,202	1,263	979	1 05	1,174	1,352	Total—Amravati Division
212	198	186	180	238	235	232	207	.. Wardha
398	296	378	555	877	808	701	679	.. Nagpur
251	253	216	1,624	1,705	1,875	1974	1,841	.. Bhandara
128	33	92	802	914	885	953	977	.. Chandrapur
24	14	22	465	491	482	482	463	.. Gadchiroli
1013	794	894	3,626	4,225	4,285	4,342	4,167	Total—Nagpur Division
17,367	15713	1,7601	26,711	27,133	26,795	25,673	2,7775	Total—Maharashtra State

*Surface irrigation including area irrigated by Canals, Tanks and other sources of irrigation.

क्र. क्र. Serial No.	जिल्हा	दुसोटा बागाईत क्षेत्र Area irrigated more than once				
		१९९०-९१ 1990-91 18	१९९१-९२ 1991-92 19	१९९२-९३ 1992-93 20	१९९३-९४ 1993-94 21	१९९४-९५ 1994-95 22
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..
२	ठाणे	8	13	14	15	19
३	रायगड	17	16	16	17	16
४	रत्नागिरी	8	10	8	8	7
५	सिधुदुर्ग	36	34	34	32	29
	एकूण—कोकण विभाग	69	73	72	72	71
६	नासिक	269	277	274	255	388
७	घुळे	314	281	285	264	274
८	जळगाव	312	296	314	304	328
	एकूण—नासिक विभाग	895	854	873	823	990
९	अहमदनगर	593	500	539	515	504
१०	पुणे	413	424	436	444	437
११	सोलापूर	337	356	389	399	406
	एकूण—पुणे विभाग	1,343	1,280	1,364	1,358	1,347
१२	सातारा	298	321	366	355	370
१३	सांगली	220	201	241	222	227
१४	कोल्हापूर	124	82	67	66	67
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	642	604	674	643	664
१५	औरंगाबाद	264	181	187	194	202
१६	जालना	258	215	254	255	251
१७	बीड	382	252	264	266	272
	एकूण औरंगाबाद विभाग	904	648	705	715	725
१८	लातूर	226	155	129	126	117
१९	उस्मानाबाद	317	175	171	167	178
२०	नांदेड	290	122	138	145	150
२१	परभणी	423	377	465	467	451
	एकूण—लातूर विभाग	1,256	829	903	905	896
२२	बुलढाणा	82	72	87	90	104
२३	अकोला	99	85	77	74	83
२४	अमरावती	260	190	203	197	160
२५	यवतमाळ	200	123	189	189	156
	एकूण—अमरावती विभाग	641	470	556	550	503
२६	वर्धा	70	71	72	70	92
२७	नागपूर	211	242	270	267	264
२८	भंडारा	288	195	228	245	285
२९	चंद्रपूर	105	68	41	118	117
३०	वडचिरोली	52	55	38	47	42
	एकूण—नागपूर विभाग	726	631	669	747	800
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	6,476	5,389	5,816	5,813	5,996

TABLE VI-*Concl.*(क्षेत्र '००' हेक्टरों)
(Area in '00' hectares)

एकूण बागाईत क्षेत्र Gross area irrigated					District
१९९०-९१ 1990-91 23	१९९१-९२ 1991-92 24	१९९२-९३ 1992-93 25	१९९३-९४ 1993-94 26	१९९४-९५ 1994-95 27	
..	..	..	2	..	.. Mumbai S. D.
69	98	103	106	146	.. Thane
118	150	109	112	112	.. Raigad
24	61	43	36	36	.. Ratnagiri
250	248	287	299	309	.. Sindhudurg
461	557	542	555	603	.. Total-Konkan Division
1,991	2,203	2,072	1,840	2,133	.. Nasik
1,074	958	1,057	919	1,048	.. Dhule
1,770	1,686	1,794	1,643	1,878	.. Jalgaon
4,835	4,847	4,923	4,402	5,059	.. Total-Nasik Division
3,507	3,515	3,372	3,140	3,364	.. Ahmednagar
2,516	2,934	2,859	2,841	2,780	.. Pune
2,283	2,380	2,029	2,105	2,400	.. Solapur
8,306	8,829	8,260	8,086	8,544	.. Total-Pune Division
1,711	1,995	2,000	1,817	1,886	.. Satara
1,121	1,292	1,357	1,190	1,278	.. Sangli
952	932	937	842	1,125	.. Kolhapur
3,784	4,219	4,294	3,849	4,289	.. Total-Kolhapur Division
1,394	1,477	1,594	1,687	1,838	.. Aurangabad
945	768	985	1,009	1,186	.. Jalna
2,298	2,087	1,849	1,686	1,855	.. Beed
4,637	4,332	4,428	4,382	4,879	.. Total Aurangabad Division
1,026	448	434	444	566	.. Latur
1,524	1,353	1,159	1,125	1,213	.. Osmanabad
834	604	649	724	728	.. Nanded
1,474	1,028	1,206	1,106	1,068	.. Parbhani
4,908	3,433	3,448	3,399	3,575	.. Total-Latur Division
452	355	421	422	479	.. Buldhana
310	254	267	261	307	.. Akola
600	483	567	550	624	.. Amravati
542	357	506	491	445	.. Yavatmal
1,904	1,449	1,761	1,724	1,855	.. Total-Amravati Division
250	309	307	302	299	.. Wardha
766	1,119	1,078	968	943	.. Nagpur
1,912	1,900	2,103	2,219	2,126	.. Bhandara
907	982	946	1,071	1,094	.. Chandrapur
517	546	520	529	505	.. Gadchiroli
4,352	4,856	4,954	5,089	4,967	.. Total-Nagpur Division
33,187	32,522	32,610	31,486	33,771	.. Total-Maharashtra State

तफला सलत TABLE VII
खरीप तांदुळ Kharif Rice

महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागायत क्षेत्र १९९१-९२ ते १९९८-९९
Districtwise irrigated area under different crops in M. S. from 1991-92 to 1998-99
(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	११-९२	१२-९३	१३-९४	१४-९५	१५-९६	१६-९७	१७-९८	१८-९९	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	42	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	42	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	38	65	29	24	18	31	29	31	Nasik
७	धुळे	..	60	34	34	13	5	..	1	1	Dhule
८	जळगाव	..	35	16	19	11	3	2	2	2	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	133	115	82	48	26	33	32	34	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	7	4	3	3	1	..	..	..	Ahmednagar
१०	पुणे	..	24	6	14	9	8	8	7	7	Pune
११	सोलापूर	..	25	17	12	11	2	3	1	1	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	56	27	29	23	11	11	8	8	Total Pune Division
१२	सातारा	..	161	181	144	149	75	75	70	71	Satara
१३	सांगली	..	55	34	38	20	19	16	16	17	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	14	22	26	25	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	216	215	182	169	108	113	112	113	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	11	10	8	8	1	1	3	..	Aurangabad
१६	जालना	..	10	16	15	8	..	..	1	..	Jalna
१७	बीड	..	7	6	14	15	1	2	3	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	28	32	37	31	2	3	7	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	18	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	36	18	45	59	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	50	40	55	41	15	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	34	14	18	14	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	138	72	118	114	15	..	..	..	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	..	13	11	3	2	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	13	11	3	2	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	228	213	214	125	242	201	202	198	Nagpur
२८	भंडारा	..	1644	1795	1845	1715	1486	1350	1560	1612	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	854	820	845	848	919	869	769	743	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	500	455	470	439	464	485	456	479	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	3226	3283	3374	3127	3111	2905	2987	3032	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	3852	3755	3825	3514	5273	3065	3146	3187	Total Maharashtra State

Note- Information in this table from 1995-96 to 1998-99 is provisional.

तक्ता सात--चालू TABLE VII—Contd.
उन्हाळी तांदूळ Summer Rice

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	११-१२ 1991-92	१२-१३ 1992-93	१३-१४ 1993-94	१९९४-९५ 1994-95	१५-१६ 1995-96	१६-१७ 1996-97	१७-१८ 1997-98	१८-१९ 1998-99	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	16	16	20	37	24	30	29	26	Thane
३	रायगड	81	80	79	81	81	79	82	81	Raigad
४	रत्नागिरी	3	5	5	5	5	3	3	4	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	31	45	26	46	54	54	46	45	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	131	146	130	169	164	166	160	156	Total Konkan Division
६	नासिक	..	..	..	..	..	1	..	..	Nasik
७	धुळे	..	..	..	2	..	..	..	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	..	..	2	..	1	..	..	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	..	..	..	..	..	..	..	Ahmednagar
१०	पुणे	..	1	..	..	..	..	..	..	Pune
११	सोलापूर	..	1	..	1	..	..	..	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	2	..	1	..	..	..	..	Total Pune Division
१२	सातारा	..	..	..	..	..	..	..	..	Satara
१३	सांगली	..	..	..	1	..	..	..	..	Sangli
१४	कोल्हापूर	14	6	7	9	4	3	3	3	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	14	6	7	10	4	3	3	3	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalna
१७	बीड	..	..	..	..	..	..	..	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	..	..	..	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	1	..	1	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	1	..	1	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	1	2	6	1	2	1	2	2	Nagpur
२८	भंडारा	79	118	142	165	109	76	128	135	Bhandara
२९	चंद्रपूर	10	11	13	24	12	9	11	30	Chandrapur
३०	गडचिरोला	17	30	26	32	32	34	25	48	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	107	161	187	222	155	120	166	215	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	252	316	324	405	323	290	329	374	Total Maharashtra State

टीप—या प्रकृत्यातील सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ ची माहिती अस्त्यायी आहे.

तबला सात—चालू TABLE VII—Contd.
बाजरी Bajra

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	११-१२	१२-१३	१३-१४	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	24	22	23	25	147	122	220	243	Nasik
७	धुळे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	24	22	23	25	147	122	220	243	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	350	420	332	258	201	480	341	401	Ahmednagar
१०	पुणे	..	192	157	143	137	77	216	176	187	Pune
११	सोलापूर	..	61	69	53	60	50	55	49	59	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	603	645	528	455	328	751	566	647	Total Pune Division
१२	सातारा	..	44	58	24	50	145	163	228	226	Satara
१३	सांगली	..	57	56	44	41	28	37	53	54	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	101	114	68	91	173	200	281	280	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	6	3	1	..	..	..	..	..	Aurangabad
१६	जालना	..	..	..	..	..	1	..	..	..	Jalna
१७	बीड	..	42	39	40	42	23	24	20	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	48	42	41	42	24	24	20	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	2	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	2	..	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	778	824	660	613	672	1097	1087	1170	Total Maharashtra State

तक्ता सात—बाळू TABLE VII—Contd.

सरीप ज्वारी Kharif Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	११-१२	१२-१३	१३-१४	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	District
1	2	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	
		3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगढ	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	18	10	19	21	3	..	5	6	Nasik
७	धुळे	31	..	..	..	..	14	..	..	Dhule
८	जळगाव	1	..	..	..	..	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	50	10	19	21	3	14	5	6	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	69	98	38	22	7	4	4	3	Ahmednagar
१०	पुणे	22	10	3	2	3	4	3	3	Pune
११	सोलापूर	12	5	6	3	5	4	..	..	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	103	113	47	27	15	12	7	6	Total Pune Division
१२	सातारा	32	30	38	32	26	25	24	23	Satara
१३	सांगली	72	78	42	31	7	15	14	16	Sangli
१४	कोल्हापूर	2	1	2	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	106	109	82	63	33	40	38	39	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	9	10	..	..	1	1	2	..	Aurangabad
१६	जालना	7	7	10	2	3	2	8	..	Jalna
१७	बीड	25	29	21	13	4	1	12	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	41	46	31	20	8	4	22	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	10	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	..	1	2	1	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	10	1	2	1	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	27	22	..	..	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	27	22	..	..	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	337	301	181	132	59	70	72	51	Total Maharashtra State

तबता सात—चालू TABLE VII—Contd.

गहू Wheat

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	1	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	1	1	1	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	1	1	1	1	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	588	560	504	547	501	626	645	710	Nasik
७	धुळे	171	221	209	225	158	197	180	192	Dhule
८	जळगांव	313	369	261	380	302	398	340	438	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	1072	1150	974	1152	961	1221	1165	1340	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	604	518	632	648	558	747	667	879	Ahmednagar
१०	पुणे	404	420	410	430	343	386	437	512	Pune
११	सोलापूर	215	242	252	285	262	320	327	466	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1223	1180	1294	1363	1163	1453	1431	1857	Total Pune Division
१२	सातारा	271	219	215	167	284	268	233	281	Satara
१३	सांगली	130	175	158	177	162	110	214	287	Sangli
१४	कोल्हापूर	96	89	55	78	112	76	63	73	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	497	483	428	422	558	454	510	641	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	326	339	313	345	216	222	264	414	Aurangabad
१६	जालना	186	235	230	245	156	174	195	268	Jalna
१७	बीड	103	114	162	247	188	253	235	305	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	615	688	705	837	560	649	694	987	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	83	108	97	90	99	119	109	129	Latur
१९	उस्मानाबाद	160	134	134	123	83	116	96	139	Osmanabad
२०	नांदेड	110	133	180	123	147	178	108	219	Nanded
२१	परभणी	337	280	312	339	416	469	386	501	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	690	655	723	675	745	882	699	988	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	102	158	171	180	204	170	171	304	Buldhana
२३	अकोला	82	132	122	146	148	162	150	192	Akola
२४	अमरावती	88	121	88	108	112	116	110	129	Amravati
२५	यवतमाळ	65	147	164	185	179	179	159	180	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	337	558	545	619	643	627	590	805	Total Amravati Division
२६	वर्धा	156	151	119	130	146	122	115	131	Wardha
२७	नागपूर	255	286	265	327	394	365	377	438	Nagpur
२८	भंडारा	53	77	93	108	90	83	64	95	Bhandara
२९	चंद्रपूर	49	42	56	63	51	55	..	84	Chandrapur
३०	गडचिरोली	4	2	3	3	2	2	2	2	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	517	558	536	631	683	627	568	750	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4952	5273	5206	5700	5313	5913	5647	7368	Total Maharashtra State

तक्ता सात—चालू TABLE VII—Contd.

रबी ज्वारी Rabi Jowar

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	११-१२	१२-१३	१३-१४	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	46	20	68	70	82	53	56	53	Nasik
७	धुळे	..	9	..	..	..	..	..	1	Dhule
८	जळगाव	..	40	47	50	85	82	76	101	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	46	69	115	120	167	135	132	155	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	873	796	762	829	666	780	643	586	Ahmednagar
१०	पुणे	727	667	723	560	644	674	681	478	Pune
११	सोलापूर	631	598	605	648	459	476	388	328	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	2231	2061	2090	2037	1769	1930	1712	1392	Total Pune Division
१२	सातारा	628	623	579	529	430	439	430	449	Satara
१३	सांगली	218	255	200	192	288	272	284	283	Sangli
१४	कोल्हापूर	1	..	..	..	2	3	5	5	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	847	878	779	721	720	714	719	737	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	211	303	434	452	230	324	246	286	Aurangabad
१६	जालना	121	181	202	208	138	140	107	154	Jalna
१७	बीड	631	510	537	427	478	564	423	408	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	963	994	1173	1087	846	1028	776	848	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	9	4	39	34	12	22	23	39	Latur
१९	उस्मानाबाद	387	400	401	401	388	589	525	543	Osmanabad
२०	नांदेड	14	15	27	36	12	12	9	3	Nanded
२१	परभणी	11	3	3	8	7	7	10	10	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	421	422	470	479	419	630	567	595	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	2	2	..	..	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	1	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	3	2	..	..	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	..	2	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	..	3	7	9	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	1	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	1	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	1	..	1	..	5	7	9	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4512	4426	4628	4444	3926	4444	3915	3727	Total Maharashtra State

* समाविष्ट केलेली Assumed

तक्ता सात—चालू TABLE VII—Contd.

हरभरा Gram

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectare.)

अ. क्र.	जिल्हा	१९-९२	१२-९३	१३-९४	१४-९५	१५-९६	१६-९७	१७-९८	१८-९९	District
1	2	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	
		3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	5	7	7	10	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	1	1	1	1	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	1	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	7	8	8	11	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	188	197	227	295	264	287	281	331	Nasik
७	धुळे	72	120	100	128	86	87	78	78	Dhule
८	जळगाव	226	265	260	284	331	401	333	42	Jaigaon
	एकूण नासिक विभाग	486	582	587	707	681	775	692	841	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	136	150	137	128	137	174	163	255	Ahmednagar
१०	पुणे	90	228	224	233	92	113	113	126	Pune
११	सोलापूर	74	65	95	104	90	108	70	111	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	300	443	456	465	319	395	346	492	Total Pune Division
१२	सातारा	51	45	82	103	72	81	86	100	Satara
१३	सांगली	53	50	83	81	73	57	58	70	Sangli
१४	कोल्हापूर	20	24	21	26	13	8	5	7	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	124	119	185	210	153	146	149	177	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	143	177	193	184	123	132	137	177	Aurangabad
१६	जालना	67	77	76	98	44	47	45	67	Jalna
१७	बीड	50	45	93	86	70	82	82	100	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	260	299	362	368	237	261	264	344	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	37	64	74	67	27	39	21	29	Latur
१९	उस्मानाबाद	108	118	99	105	46	63	54	66	Osmanabad
२०	नांदेड	12	30	66	69	46	52	55	67	Nanded
२१	परभणी	51	91	96	64	62	77	89	115	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	208	303	335	305	181	211	219	277	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	29	56	61	87	17	9	..	1	Buldhana
२३	अकोला	24	11	13	29	35	40	34	41	Akola
२४	अमरावती	33	32	43	50	67	62	59	69	Amravati
२५	यवतमाळ	9	15	28	27	36	32	33	41	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	95	114	145	193	155	143	126	152	Total Amravati Division
२६	वर्धा	21	25	32	40	37	34	21	23	Wardha
२७	नागपूर	72	73	74	82	91	77	86	99	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	21	13	..	1	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	2	3	3	6	5	4	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	95	101	130	141	133	116	107	122	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1575	1969	2209	2100	1664	2057	1903	2405	Total Maharashtra State

तक्ता सात—चालू TABLE VII—Contd.

खरीप भुईमूग Kharif Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	4	10	8	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	4	10	8	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	20	85	33	32	15	12	11	11	Nasik
७	धुळे	..	..	..	..	..	..	..	..	Dhule
८	जळगाव	..	..	..	..	1	..	..	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	20	85	33	32	16	12	11	11	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	62	32	66	56	14	23	24	24	Ahmednagar
१०	पुणे	72	55	23	17	9	15	22	21	Pune
११	सोलापूर	40	19	26	31	12	13	13	12	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	174	106	115	104	35	51	59	57	Total Pune Division
१२	सातारा	13	28	16	7	35	31	30	25	Satara
१३	सांगली	20	20	31	34	10	13	15	16	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	33	48	47	41	45	43	45	41	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	5	4	5	5	6	5	3	..	Aurangabad
१६	जालना	4	2	3	2	8	8	2	..	Jalna
१७	बीड	78	94	81	90	47	12	16	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	87	100	89	97	61	25	21	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	1	..	..	..	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	7	8	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	45	12	5	1	..	..	..	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	53	20	5	1	..	..	..	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	6	4	7	4	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	..	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	6	4	7	4	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	18	18	19	15	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	1	11	14	6	..	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	19	29	33	21	..	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	392	396	339	308	157	131	136	109	Total Maharashtra State

सक्ता सात—चाळू TABLE VII—Contd.

उन्हाळी भुईमूग Summer Groundnut

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Mumbai
२	ठाणे	2	2	2	2	3	3	2	1	Thane
३	रायगड	2	2	1	..	1	1	2	2	Raigad
४	रत्नागिरी	5	5	5	5	6	6	6	5	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	29	37	40	40	41	41	31	35	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	38	46	48	47	51	51	41	43	Total Konkan Division
६	नासिक	23	16	35	28	23	28	31	36	Nasik
७	धुळे	117	172	164	192	185	221	181	202	Dhule
८	जळगाव	146	153	152	162	111	141	98	126	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	286	341	351	382	319	390	310	364	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	68	64	212	68	32	100	130	150	Ahmednagar
१०	पुणे	45	44	60	50	34	43	62	72	Pune
११	सोलापूर	96	78	146	180	69	154	154	176	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	209	186	418	298	135	297	346	398	Total Pune Division
१२	सातारा	16	21	23	23	22	30	28	41	Satara
१३	सांगली	19	7	7	6	4	17	8	10	Sangli
१४	कोल्हापूर	7	..	18	18	13	18	19	21	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	42	28	48	47	39	65	55	72	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	19	18	16	17	2	3	4	9	Aurangabad
१६	जालना	22	16	17	19	11	10	9	16	Jalna
१७	बीड	64	58	75	62	37	72	28	31	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	105	92	108	93	50	85	41	56	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	21	26	8	11	7	11	11	14	Latur
१९	उस्मानाबाद	50	48	50	31	19	39	28	36	Osmanabad
२०	नांदेड	84	87	85	63	50	127	102	104	Nanded
२१	परभणी	100	176	246	210	74	145	113	119	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	255	337	389	315	150	322	254	273	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	25	19	14	15	21	27	Buldhana
२३	अकोला	31	31	19	19	18	21	19	23	Akola
२४	अमरावती	6	10	10	10	10	10	4	6	Amravati
२५	यवतमाळ	44	73	74	31	81	87	48	55	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	81	114	128	79	123	133	92	111	Total Amravati Division
२६	वर्धा	11	7	10	12	4	3	4	12	Wardha
२७	नागपूर	11	4	5	7	7	7	11	14	Nagpur
२८	भंडारा	4	7	7	5	1	1	1	2	Bhandara
२९	चंद्रपूर	2	2	2	2	1	1	1	2	Chandrapur
३०	गडचिरोली	2	2	2	2	1	1	1	1	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	30	22	26	28	14	13	18	31	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1046	1166	1516	1294	831	1356	1157	1348	Total Maharashtra State

तथा सात—चालू TABLE VII—Contd.

ऊस (एकूण) Sugarcane (Total)

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९-१२	१२-१३	१३-१४	१४-१५	१५-१६	१६-१७	१७-१८	१८-१९	District	
1	2	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99		
		3	4	5	6	7	8	9	10		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	2	2	3	2	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	2	2	3	2	..	..	..	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	412	347	245	360	367	274	266	287	Nasik
७	धुळे	..	165	174	149	225	288	217	103	120	Dhule
८	जळगाव	..	204	209	133	235	257	203	114	133	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	781	730	527	820	912	694	483	540	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	715	764	403	802	815	721	611	753	Ahmednagar
१०	पुणे	..	520	442	427	526	571	622	591	625	Pune
११	सोलापूर	..	468	575	393	561	543	702	678	735	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	1703	1582	1223	1889	1929	2045	1880	2114	Total Pune Division
१२	सातारा	..	498	493	431	504	601	535	490	520	Satara
१३	सांगली	..	455	435	300	476	512	569	537	573	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	698	698	655	900	981	933	892	970	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	1651	1626	1386	1880	2094	2037	1919	2063	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	357	282	259	358	350	208	117	176	Aurangabad
१६	जालना	..	161	158	176	233	221	105	61	81	Jalna
१७	बीड	..	224	223	124	280	237	182	161	222	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	742	663	559	871	808	495	339	479	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	148	120	118	209	193	212	221	237	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	249	126	105	201	175	154	154	187	Osmanabad
२०	नांदेड	..	173	126	114	177	181	143	107	128	Nanded
२१	परभणी	..	182	157	135	126	166	160	129	174	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	752	529	472	713	715	669	611	726	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	34	28	20	23	31	16	7	8	Buldhana
२३	अकोला	..	31	25	26	21	38	24	21	18	Akola
२४	अमरावती	..	19	16	19	15	46	34	22	28	Amravati
२५	यवतमाळ	..	119	138	89	86	65	101	68	70	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	203	207	154	145	183	175	118	124	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	20	18	16	16	23	31	24	28	Wardha
२७	नागपूर	..	9	5	8	11	13	12	6	6	Nagpur
२८	भंडारा	..	23	21	17	18	19	34	24	13	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	2	..	..	..	..	4	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	52	46	41	45	55	77	58	47	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	5886	5385	4365	6365	6696	6192	5408	6093	Total Maharashtra State

तत्कालीन मात-समाप्त TABLE VII--Concl.

कापूस Cotton

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in '00' hectares)

अ. क्र.	जिल्हा	१९-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	१९९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	Gr. Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	7	5	1	1	1	2	1	2	Nasik
७	धुळे	108	85	58	79	88	89	92	111	Dhule
८	जळगाव	186	150	141	141	162	156	175	147	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	301	240	200	221	251	247	268	260	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	2	3	12	9	18	17	50	53	Ahmednagar
१०	पुणे	1	..	1	1	1	..	..	3	Pune
११	सोलापूर	36	40	37	30	27	27	35	49	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	39	43	50	40	46	44	85	105	Total Pune Division
१२	सातारा	10	12	11	14	18	19	46	47	Satara
१३	सांगली	19	17	17	16	..	17	32	29	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	29	29	28	30	18	36	78	76	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	145	193	205	214	66	63	92	31	Aurangabad
१६	जालना	75	165	152	207	107	77	71	71	Jalna
१७	बीड	80	56	62	64	105	72	107	109	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	300	414	419	485	278	212	270	211	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	1	..	1	..	..	..	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	..	..	..	..	..	..	..	Nanded
२१	परभणी	98	84	90	109	23	12	32	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	98	85	90	110	23	12	32	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	92	87	15	38	..	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	10	2	16	14	..	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	36	39	35	35	..	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	138	128	66	87	..	..	..	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	4	6	8	1	..	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	10	32	27	21	8	4	6	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	1	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	1	1	..	1	..	1	9	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	15	39	35	23	9	5	15	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	920	978	888	996	625	556	748	652	Total Maharashtra State

शेती विषयक हंगाम
(१९९४-९५ ते १९९८-९९)
१९९४-९५

AGRICULTURAL SEASON
(1894-95 to 1998-99)
1994-95

मे १९९४ च्या अखेरच्या आठवड्यांत कोकण, नाशिक, पुणे, कोल्हापूर, लातूर विभागांतील काही भागात व औरंगाबाद विभागातील औरंगाबाद व जालना जिल्ह्यांतील काही भागात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पडलेला पाऊस राज्यातील काही भागात खरीप पिकांच्या पूर्वे मशागतीसाठी व कोकण विभागात आणि कोल्हापूर जिल्ह्यात भात पिकाच्या रोपवाटीकेची घूळवाफ पेरणीस उपयुक्त झाला होता. तसेच जळगांव व औरंगाबाद जिल्ह्यात कपाशीची घूळ पेरणीस व अमरावती विभागात वागायती कपाशीच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती.

या वर्षी नेहमीपेक्षा ३-४ दिवस अगोदर म्हणजे दिनांक ३ जून १९९४ रोजी मान्सूनच्या पावसात सुरुवात झाली. दिनांक ६ जून रोजी मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा विभागात मान्सूनचा पाऊस सरकला व दिनांक १२ जून रोजी विदर्भ विभागासह राज्यातील उर्वरित भागात पोहचला. जून महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात मान्सून मध्य-महाराष्ट्रात सर्वोदर राहिला तर कोकण विभागाने त्याने जोर धरला होता. मान्सूनचा पाऊस सुरुवातीस वेगवेगळ्या प्रमाणात पडल्यामुळे जेवढ्यांची भात पिकाच्या रोपवाटीकेची पेरणी व खरीप पिकांच्या पेरणीस सुरुवात केली. तथापि जून महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात पावसाने विशेषतः अहमदनगर, सोलापूर जिल्ह्यात, सातारा व सांगली जिल्ह्यांतील पूर्व भागात व मराठवाडा विभागातील बहुतेक भागात उघडीप दिली होती. तथापि जूनच्या शेवटच्या आठवड्यात व जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील सर्व भागात पाऊस पडला. तरीही मराठवाडा विभागात पावसाचा जोर कमी होता. या पावसामुळे जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात खरीप पिकांच्या पेरणीस पुन्हा सुरुवात झाली होती.

मान्सूनचा पाऊस दिनांक १, ४, ५, १२ ते १८ व २० जुलै रोजी कोकण, मध्य महाराष्ट्र व विदर्भ विभागात सक्रीय होता.

कोकण विभागाने, कोल्हापूर विभागाच्या व पुणे जिल्ह्याच्या तिसऱ्या भागात व नाशिक, अहमदनगर, नागपूर विभागांतील बहुतेक भागात जुलै महिन्याच्या पहिल्या तिसऱ्या आठवड्यात सरत पाऊस पडला होता. या पावसात वेगवेगळ्या उघडीपमुळे या पावसात भाताच्या लागण्यात व इतर खरीप पिकांच्या पेरणीस खोटेवलेल्या होत्या. तथापि, कोल्हापूर, पुणे व नागपूर विभागांतील काही भागात जगाच्या व सरत पावसाच्या पावसामुळे नव्यांना पुढे वेळून नदीकाठच्या खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले व सतः सतः पावसामुळे खरीप पिकांची वाढ खुटलेली असून पिके निळी पडलेली होती. कोल्हापूर विभागात जुलै अखेर पर्यंत पावसा झालेला नव्हता. तसेच सततच्या पावसामुळे कोल्हापूर विभागात खरीप पिकांचे क्षेत्र घटण्याची शक्यता आहे. तथापि हे क्षेत्र खरीप पिकांसाठी देईल. खरीप भागात सतः व जोरदार पाऊस पडत असल्याने तसेच अहमदनगर, सोलापूर जिल्ह्यात व पुणे, सातारा, सांगली जिल्ह्याच्या पूर्व भागात व मराठवाडा विभागातील जालना, बीड, लातूर व उस्मानाबाद जिल्ह्यात जुलै महिन्यात पुरेसा पाऊस न पडल्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरणीस खोटेवलेल्या होत्या.

३ ऑगस्टासून राज्यातील थोड्या भागात तुळक पाऊस पडला; व राज्यातील बहुतेक भागात पावसाने उघडीप दिली होती त्यामुळे खरीप पिकांमध्ये आंतरमशागतीची कामे प्रगती-पथावर होती. पुरामुळे पिकांचे नुकसान झालेल्या क्षेत्रात पुनपेरणी सुरु झाली होती.

मराठवाडा विभागासहीत राज्यातील बहुतेक भागात दिनांक १० ते १४ ऑगस्ट व महिन्याच्या तिसऱ्या व चौथ्या आठवड्यात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. जुलै महिन्यात व ऑगस्टच्या सुरुवातीस मराठवाडा विभागात पावसाने

In the last week of May 1994, light to medium premonsoon rains were received in parts of Konkan, Nasik, Pune, Kolhapur, Latur division and in parts of Aurangabad and Jalna districts of Aurangabad division. These rains were beneficial for undertaking preparatory tillage operations in parts of the State and to undertake 'Dhulwaf' sowing of paddy in the nurseries in Konkan region and in Kolhapur District. 'Dhulwaf' sowing of Cotton was also undertaken in the Cotton areas of Jalgaon and Aurangabad districts. Sowing of Cotton in irrigated areas was taken up in Amravati Division.

This year, Monsoon commenced in the State 3 to 4 days earlier of the scheduled date i. e. on 3rd June, 1994. It further advanced in Madhya Maharashtra and Marathwada on 6th June and spread over Vidharbha region by 12th June, 1994. Monsoon was active in Madhya Maharashtra and vigorous in Konkan region during second week of June. Due to timely onset and spread of monsoon in the State, farmers have immediately started sowing of paddy in nurseries and other kharif crops. However there was a break in rains during the third week of June, particularly in Ahmednagar Solapur, eastern parts of Satara and Sangli districts and in most parts of Marathwada region. In these areas, the sowing operations were withheld. However rains were again received in last week of June and 1st week of July in almost all parts of the State. However the intensity of rainfall was feeble in Marathwada. Due to these rains sowing operations were again resumed in 1st week of July.

Monsoon was active on 1st, 4th, 5th, 12th to 14th and on 20th July in Konkan, Madhya Maharashtra, and Vidharbha region. There was continuous rainfall for the first three weeks of July in Konkan region western parts of Satara, Sangli, Kolhapur, Pune districts in most parts of Nasik, Amravati and Nagpur division. Due to continuous and heavy rains, transplanting of paddy and sowing of other kharif crops were held up. Besides, due to floods to the rivers in Kolhapur, Pune, and Nagpur divisions, the crops on banks of the flooded rivers were damaged. In other parts, the growth of the crops was stunted and they were turned yellowish. In Kolhapur division, wafsa condition could not be available till the end of July. Due to continuous rains and unavailability of wafsa condition area under Kharif crops will be decreased. However these fallow land will come under rabi crops particularly in Kolhapur division. In the contrast of heavy and continuous rains in the above areas there were inadequate rains in the month of July in most parts of Ahmednagar, Solapur, eastern parts of Pune, Satara, Sangli, parts of Jalna, Beed, Latur and Osmanabad district sowing operations could not get momentum in these areas.

From 3rd August, there were very light showers in parts of the State and there was break in rains in most parts of the State. Due to break in rains, interculturing operations were taken in most parts of the State. The resowing in flood affected areas were started.

Light to medium rains were received in all parts of the State including Marathwada region during 10th to 14th August and again in 3rd & 4th week of August. Rains received during this

उधडीप दिल्यामुळे तेथील खरीप पिके सुकू लागली होती. परंतु १० ते १४ ऑगस्टच्या दरम्यान पडलेल्या पावसामुळे पेरणी झालेल्या खरीप पिकांना जोडदान मिळाले होते. तथापि ऑगस्टचा व सतत पडणाऱ्या पावसामुळे नाशिक, कोल्हापूर, अमरावती व नागपूर विभागांतील पेरणी झालेल्या खरीप पिकांची जाड खुटलेली होती तर सधल भागातील खरीप पिके पिवळी पडू लागली होती. त्याचप्रमाणे कर्मा पावसामुळे अहमदनगर, सोलापूर जिल्ह्यात मराठवाडा विभागात व सांगली, आणि सातारा जिल्ह्याच्या पूर्व भागात खरीप पिकांच्या वाढीवर काही प्रमाणात विपरीत परिणाम झाला होता.

राज्यातील बहुतेक भागात पहिल्या आठवड्यात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा व दिवसत प्रमाणात पाऊस पडला. मराठवाडा विभागात पडलेला हा पाऊस खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी तसेच रब्बी पिकांच्या पूर्व मशागतीच्या कामासाठी उपयुक्त ठरला. परंतु याच पावसामुळे मराठवाडा विभागातील मूग व उडीद या पिकांचे पक्वतेच्या अवस्थेत असल्यामुळे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

सप्टेंबरच्या पहिल्या पंधरावड्याअखेर राज्यात खरीप पिकांची पेरणी पूर्ण झाली असून ती सधमरी क्षेत्राच्या ९७ टक्के इतकी झाली होती. दिनांक १३ ते १८ सप्टेंबर या काळातचोत कोकण विभागात, धुळे, अहमदनगर, सोलापूर व सांगली जिल्ह्यात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. त्यानंतर म्हणजे दिनांक १९ ते ३० सप्टेंबर पर्यंत राज्यातील बहुतेक भागात पावसाने उबडीप दिली होती. पावसाने दिलेली ही उबडीप अमरावती व नागपूर विभागांतील उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त ठरली. एकदरीत राज्यात तूर व कापूस ही पिके काळजा खरीप पिकांची परिस्थिती साधारण होती तर तूर व कापूस या पिकांची परिस्थिती सन्धानकारक होती. सप्टेंबर महिन्यात मूग, उडीद, वाजरी, खरीप ज्वारी, सुईमूग या पिकांच्या काढण्यात सुरुवात झालेली होती तर काही ठिकाणी मूग व उडीद या पिकांच्या काढण्या संपलेल्या होत्या. तसेच कोकण विभागात व नाशिक आणि कोल्हापूर जिल्ह्यात हलक्या भागाची कापणी प्रवृत्ती सुरूच होती. राज्यातील काही भागात विशेषतः अहमदनगर, सोलापूर, सातारा व बीड जिल्ह्यात रब्बी ज्वारी, फारुई व सुर्यफूल या पिकांच्या पेरणीस सुरुवात झालेली होती.

ऑक्टोबरच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात विशेषतः मराठवाडा विभागात व पुणे विभागातील, सोलापूर, अहमदनगर जिल्ह्यात हलक्या स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला हा पाऊस उभ्या खरीप पिकांची परिस्थिती सुधारण्यास व रब्बी पिकांच्या पेरणीसाठी उपयुक्त ठरला. त्यानंतर ऑक्टोबरच्या दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात पावसाने उबडीप दिली. नंतर ऑक्टोबरच्या तिसऱ्या व चौथ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागात विशेषतः मराठवाडा व पुणे विभागात पाऊस पडला. त्यामुळे गहू, हरभरा व सुर्यफूल या रब्बी पिकांच्या पेरण्या मोठ्या प्रमाणात हाती घेण्यात आल्या. नोव्हेंबरच्या पहिल्या पंधरावड्यात मराठवाडा, उत्तर कोकण, उत्तर महाराष्ट्र या विभागातः थोड्या भागात हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला. विशेषतः १५ नोव्हेंबर रोजी मराठवाड्यातील सर्व भागात हलक्या स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला. हा पाऊस पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांच्या वाढीसाठी उपयुक्त ठरला. दिनांक १६ नोव्हेंबर ते १९ जानेवारीच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत राज्यात हवामान कांटे व थंड होते. जानेवारीच्या दुसऱ्या आठवड्यात हवामान अचूक मध्यम उगाळ होते आणि कोकण, मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भाच्या काही भागात हलक्या ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला. जळगाव व जालना जिल्ह्याच्या काही भागात मारपीट

period in Marathwada were beneficial for survival of kharif crops, which were withering away for want of rains in July and early August. However due to continuous and heavy rains in Nasik, Kolhapur, Amravati and Nagpur divisions, growth of kharif crops was stunted and even crops were turned yellowish in some parts of these divisions. Crop damages were occurred in the fields on the banks of the flooded rivers in Amravati and Nagpur division. Crop growth was also affected due to inadequate rains in Ahmednagar, Solapur, Marathwada and eastern parts of Satara and Sangli districts.

In the first week of September widespread medium to heavy rains were received in most parts of the State. The rains received in Marathwada were beneficial to the standing kharif crops, as well as to under take - preparatory tillage operations and sowing of rabi crops. But early Pulses crops i. e. Udid, Mug were affected at maturity stage to some extent in parts of Marathwada due to these rains. By end of last fortnight of September sowing of kharif crops were completed, and it was 97% of normal area at the State level. On 16th to 18th September, light to medium rains were received in Konkan region and in Dhule, Ahmednagar, Solapur and Sangli districts. There was break in rains in almost all parts of the state during 19th to 30th September. This break in rains were beneficial to the standing kharif crops in Amravati and Nagpur division. In general condition of kharif crops except Cotton and Tur crops was fair. Condition of Cotton and Tur crops was reported to be satisfactory. During September, harvesting of Bajra, kharif jowar, Groundnut, Udid, Mug etc, were started in different parts of the State. Similarly harvesting of early varieties of paddy was started in parts of konkan division, Nasik and Kolhapur districts. Sowing of rabi crops i. e. rabi jowar, Safflower and Sunflower was started in some parts of the State.

During the first week of October, light to heavy rains were received in many parts, particularly in Marathwada region, Solapur and Ahmednagar districts of Pune division which were beneficial for sowing of rabi crops and helped to improve the condition of standing kharif crops. Again during the third and fourth week of October, postmonsoon rains were received in many parts of the State and particularly in the drought prone areas of Marathwada region and Pune division. These rains were useful to gear up sowing of wheat, gram, sunflower etc.

During the first fortnight of November, light showers were received in few pockets of Marathwada, North Konkan and North Madhya Maharashtra region. Particularly on 15th November, light to heavy rains were received in most parts of Marathwada region. These rains were useful for growth of sown rabi crops. From 16th November, 1994, to first week of Jan. weather was mostly dry and cold in the State. During second week of January, weather was intermittently cloudy and light to medium rains were received in Konkan, Madhya Maharashtra, Marathwada and in Vidarbha region. Halstrom was occurred in parts of Jalgaon and and Jalna districts. Simultaneously there was cold spell in second week of January in parts of the

झाली. त्याचवेळेस जानेवारीच्या दुसऱ्या आठवड्यात कोकण वगळता सर्वत्र थंडी होती. ह्या पावसांमुळे लवकर पेर झालेल्या रबी पिकांचे नुकसान झाले.

रबीच्या पेरण्या ९७ टक्के क्षेत्रात झाल्या व उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या चालू होत्या.

फेब्रुवारी महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात हवामान कोरडे होते तर फेब्रुवारी महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात ते थंड होते. फेब्रुवारी महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात अमरावती जिल्ह्यातील मोर्शी, वरुड, चांदूर रेल्वे या तालुक्यात व यवतमाळ जिल्ह्यात कळंब, बाभुळगाव व राळेगाव तालुक्यात वादळी वाऱ्यामद्धित गारांचा पाऊस पडला. तसेच मार्च महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात हवामान अथून मधून ढगाळ राहून नाशिक, पुणे व औरंगाबाद विभागातील व लातूर, नांदेड जिल्ह्यातील काही भागात व विदर्भातील बऱ्याच भागात हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. तसेच यान आठवड्यात जळगाव जिल्ह्यातील व मराठवाडा आणि विदर्भ विभागातील काही भागात वादळी वाऱ्यांसह गारांचा पाऊस पडला. या वादळी गारांच्या पडलेल्या पावसामुळे त्या भागातील पक्क झालेली तूर, चववि चवारी, गहू, हरबरा व मुयंफूल या पिकांचे व फळवागांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. मार्च महिन्याच्या तिसऱ्या व चौथ्या आठवड्यात मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भ विभागातील काही भागात पाऊस पडला. तसेच दिनांक ४, १० ते १२, १९, २९ व ३० एप्रिल रोजी मध्य महाराष्ट्रातील, दिनांक १० ते १२ व २७ एप्रिल रोजी विदर्भ विभागातील, दिनांक २७ एप्रिल रोजी कोकण विभागातील व दिनांक ३० एप्रिल रोजी मराठवाडा विभागातील काही भागात पाऊस पडला. एप्रिल अखेर राज्यात उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या पूर्ण झाल्या होत्या. परंतु पाण्याच्या कमतरतेमुळे राज्यात उन्हाळी पिकांची पेरणी सऱासरी क्षेत्रा-पेक्षा कमी झाली. मराठवाडा विभागातील दुष्काळी भाग वगळता राज्यात उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. राज्यातील काही भागात उन्हाळी पिकांच्या पूर्व मजालातीची कामे प्रगतीपथावर होती.

state except in Konkan region. Early sown rabi crops were affected by the rains received in January. There was cold spell in third and fourth week of January.

Rabi sowings were completed in the state and it was 97% of the normal.

Weather was dry in first fortnight of February and it was cold in third week. Light rains with hailstorm were received in last week of February in Morshi, Warud, Chandur Rly, tahsils of Amravati district and in kalamb, Babulgaon and Ralegaon tahsils of Yeotmal district. Weather was hot and dry in first week of March. In second week of March weather was intermittently cloudy and light to medium rains were received in parts of Nasik Pune and A'bad divisions, Latur and Nanded districts and all districts of Vidarbha region. Hail storm was also occurred during this week in parts of Jalgaon district, Marathwada and Vidharbha region. Due to these unoccasional rains and hailstorm, matured tur, rabi jowar, wheat, gram safflower and fruit crops were damaged to some extent. Rains were received during 3rd and 4th week of March in Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha regions. Again rains were received in parts of Madhya Maharashtra on 4th, 10th to 12th, 19th, 29th & 30th April in Vidarbha region on 10th to 12th & on 27th April, in Konkan region on 28th April & in parts of Marathwada region on 30th April, 1995. Sowing of Summer crops is completed by end of April. Due to lack of adequate irrigation the sowings of Summer Crops were below normal. However the condition of summer crops was satisfactory ; except in drought prone areas of Marathwada region, Preparatory tillage operations for Kharif crops were in progress in some parts of the State.

१९९५-९६

1995-96

दिनांक ११ ते १४ मे पर्यंतच्या काळात मध्य महाराष्ट्रात, मराठवाडा आणि विदर्भातील एक-दोन ठिकाणी हलक्या स्वरूपाचा मान्सूनपूर्व पाऊस पडला होता. राज्यात खरीप हंगामाच्या पेरणीपूर्व नजारागतीची कामे प्रगतीपथावर होती. रोपवाटिकेत भाताच्या धुळवाक पेरणीत रायगड, रत्नागिरी, सिध्दुर्ग आणि कोल्हापूर जिल्हांच्या पश्चिम भागांत सुरुवात झाली होती. तसेच कापसाच्या धुळवाक पेरणीसमुद्रा औरंगाबाद आणि बुलढाणा या जिल्ह्यातील थोड्या भागात सुरुवात झाली होती तर धुळे जिल्ह्यातील थोड्या भागात मे महिन्याच्या अखेरपर्यंत बागायत कापसाच्या पेरणीस सुरुवात झाली होती.

राज्यात नेहमीपेक्षा मान्सूनचा पाऊस ८ ते १० दिवस उशीराने सुरू झाला. दिनांक १२ जून रोजी दक्षिण कोकणात नेहमीच्या मान्सूनचा पाऊस सुरू झाला. दिनांक १४ जूनपर्यंत मान्सूनचा पाऊस उत्तर कोकणातील काही भागांत आणि दक्षिण मध्य महाराष्ट्रात येऊन पोहोचला. दिनांक १६ जूनपर्यंत हा पाऊस उत्तर कोकणातील व मध्य महाराष्ट्रातील काही भागांत येऊन पोहोचला. दिनांक १७ जून रोजी उर्वरित कोकण भागांत मध्य महाराष्ट्रातील काही भागांत आणि दक्षिण मराठवाड्यात या पावसाची सुरुवात झाली आणि दिनांक १८ जूनपर्यंत उर्वरित मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा आणि विदर्भात या पावसाचे आगमन झाले. तथापि राज्यात मान्सून सक्रीय राहिल्या नव्हता आणि सुरुवातीत राज्यातील बहुतेक भागांत याची तीव्रता कमी होती. मान्सूनच्या नजारागतीत अतिरिक्तपामुळे खरीप पिकांच्या पेरण्याची कामे वेळेवर होती घेता आली नाहीत, तथापि रोपवाटिकेत भात या पिकाची आणि इतर खरीप पिकांच्या पेरण्यात राज्यातील काही भागांत सुरुवात झाली होती. मराठवाड्यातील लातूर, नांदेड व परभणी हे जिल्हे वगळता राज्यात इतर सर्व जिल्ह्यात जून महिन्यात पडलेला पाऊस नजारागतीपेक्षा कमी होता. लातूर, नांदेड व परभणी जिल्ह्यांत मनासरी इनका पाऊस पडला. जून महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरावड्यात मराठवाडा आणि विदर्भात चांगला पाऊस पडला. त्या भागांत खरीप पिकांच्या पेरण्यासाठी येण्यासाठी हा पाऊस अतिशय उपयुक्त ठरला होता. दिनांक १ ते ६ जुलै या काळात राज्यातील बहुतेक भागांत पावसात खंड पडला होता. पुण्यापासून अनाबी कोल्हा, नाशिक, पुणे, कोल्हापूर विभागातील काही भागांत खरीप पिकांच्या पेरण्या आणि भात पिकांच्या लावण्या खेळवून राहिल्या होत्या. राज्यातील या भागांत उर्वरित खरीप पिकांच्या पेरण्यासाठी तसेच पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य उगवण व वाडीसाठी अधिक पावसाची आवश्यकता होती.

तथापि अहमदनगर, पुणे, सोलापूर, सांगली व उस्मानाबाद जिल्ह्यांतील काही भाग वगळता राज्यातील बहुतेक भागांत दिनांक ११ जुलैपासून पाऊस पडण्यास पुन्हा सुरुवात झाली होती व जुलै महिन्याच्या तिसऱ्या व चौथ्या आठवड्यांत विशेषतः दिनांक १६ ते २६ जुलैच्या दरम्यान राज्यातील सर्व भागांत मध्यम स्वरूपाचा व अतिजोराचा सर्वदूर पाऊस पडला. कोकण विभागांत या काळावधीत बहुतेक दिवस मान्सून सक्रीय होता. हा पडलेला पाऊस खरीप पिकांच्या पेरण्यासाठी व भात पिकांच्या जिल्ह्यांत भाताच्या लावण्यासाठी अत्यंत उपयुक्त ठरला. राज्यात सर्वत्र खरीप पिकांच्या पेरण्या जोरात चालू होत्या. जुलै महिन्याचे शेवटचे तीन दिवस व ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरावड्यात मान्सूनची तीव्रता कमी होऊन पावसाचे प्रमाण कमी पडले. ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात कोकण व नागपूर विभागाच्या काही भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला आणि राज्यातील उर्वरित विभागांत पडलेला पाऊस तुरळक ते मध्यम स्वरूपाचा होता तर राज्यातील विशेषतः

Light premonsoon showers were received in one or two places of Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha region on 11th to 14th May. Preparatory tillage operations of kharif crops were in progress in parts of the State. Sowing of "Dhul-waf paddy" in paddy nursery was initiated in parts of Raigad, Ratanagiri, Siududug and in western parts of Kolhapur district. Sowing of "Dhul-waf Cotton" was also undertaken in few parts of Aurangabad and Buldhana district. Sowing of irrigated cotton was started in few parts of Dhule district till the end of May.

During the year, Monsoon commenced in the State by 8 to 10 days late of the scheduled date. South-West monsoon arrived in South Konkan on 12th June and it further advanced in some parts of North Konkan and parts of South Madhya Maharashtra on 14th, June, in some more parts of North Konkan, Madhya Maharashtra or 16th June, in rest Konkan, some parts of Madhya Maharashtra and South Marathwada on 17th June and it further advanced in to rest parts of Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha on 18th June. However monsoon was not active and its intensity in the beginning was feeble in most parts of the State. On account of erratic behaviour of monsoon the sowing operations could not be taken up intime, however, sowing of paddy in nursery and sowing of other kharif crops was undertaken in some parts of the State. Rains received in the month of June was below normal in all districts of the State except Latur, Nanded and Parbhani districts of Marathwada region where rains received were normal. Good rains were received in parts of Marathwada and Vidarbha region in the second fortnight of the June. These rains were beneficial to speed-up the sowing of kharif crops in these area. There was a break in rains in most parts of the State from 1st to 6th July. Sowing operations and transplanting of paddy were held-up in some parts of Konkan, Nasik, Pune and Kolhapur divisions for want of sufficient rains. More rains were needed in these parts of the State for the proper germination of sown kharif crops as well as to speed-up the remaining sowing of kharif crops.

Rains were received in most parts of the State from 11th July except in some parts of Ahmednagar, Pune, Solapur, Sangli and Osmaneabad districts. During the 3rd and 4th week of July, particularly from 16th to 26th July, medium to very heavy and widespread rains were received in all parts of the State. During the period, monsoon was mostly active in Konkan region. These rains were beneficial for the sowing of kharif crops and for transplanting of paddy and ragi in paddy growing districts of the State. Due to the good rains sowing of kharif crops was in progress in all parts of the State. During the last three days of July and first fortnight of the August, the intensity of rain was again less and monsoon current was feeble. In the first week of August, medium to heavy rains were received in some parts of Konkan and Nagpur divisions and in parts of other divisions, rains received were scanty to medium. No rains

पश्चिम महाराष्ट्र व मराठवाडा या विभागांतील ३६ तालुक्यांत अजिवात पाऊस पडला नाही. ऑगस्ट महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यांत पावसाचे प्रमाण खूपच कमी पडले. कोकण व नागपूर विभागांच्या थोड्या भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला आणि राज्याच्या काही भागांत अति हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर ७० तालुक्यांत अजिवात पाऊस पडला नाही. हा पाऊस खरीप पिकांच्या योग्य व जोमदार वाढीसाठी पुरेसा नव्हता. मान्सून पाऊस उशीरा सुरू झाल्यामुळे व मान्सूनच्या अनियमितपणामुळे मूग, भुईमूग व खरीप ज्वारी या पिकांच्या क्षेत्रांत काही प्रमाणात घट झाली.

ऑगस्ट महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात कोकण व नागपूर विभागांच्या काही भागांत हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला तर राज्याच्या इतर भागांत पावसाने पूर्ण उघडीप दिली होती. या प्रतिकूल हवाभान परिस्थितीमुळे ठाणे, रायगड, चंद्रपूर, भंडारा व गडचिरोली या जिल्ह्यात भात लावणीची कामे खोळवून राहिली होती. राज्यातील बहुतेक भागांत दिनांक १ ऑगस्ट १९९५ ते २६ ऑगस्ट १९९५ पर्यंत पावसाने उघडीप दिल्यामुळे हलक्या व मध्यम जमिनीवरील खरीप पिके सुकू लागली होती. तथापि दिनांक २७ ऑगस्टपासून राज्यांत विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडण्यास सुरुवात झाली. मान्सून दिनांक २७ ते ३१ ऑगस्ट ९५ पर्यंत कोकण विभागांत व दिनांक ३ व १३ सप्टेंबर रोजी मध्य महाराष्ट्रात सक्रिय होता तर दिनांक १ ते ३ सप्टेंबर दरम्यान कोकण विभागांत व विदर्भ विभागांत १ व २ सप्टेंबर रोजी मान्सूनने जोर धरला होता. ऑगस्ट महिन्यात पावसाने बहुतेक भागांत उघडीप दिल्यामुळे कोकण व नागपूर विभागांत भाताच्या खोळवलेल्या लावण्या या पावनामुळे पुन्हा सुरू करण्यात आल्या.

ऑगस्टचा शेवटच्या आठवड्यात व विशेषतः दिनांक २७ ऑगस्ट १९९५ ते ३१ ऑगस्ट १९९५ पर्यंत व सप्टेंबरच्या पहिल्या पंदावड्यात राज्यातील व्हाच भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. हा पाऊस मध्यम ते भारी जमिनीतील खरीप पिकांना जीवदान मिळण्यासाठी व रब्बी पिकांच्या वेण्या सुरू करण्यासाठी अत्यंत उपयुक्त ठरला.

पुणे विभागात व औरंगाबाद विभागांतील काही भागांत रब्बी ज्वारी, करडई व सूर्यफुल या पिकांच्या वेण्यांना सुरुवात झाली होती. खरीप पिकांच्या परिस्थितीत थोड्या प्रमाणात सुधारणा झाली अजिवात तरीही राज्यातील बहुतेक भागांत विशेषतः कोकण, नासिक, कोल्हापूर, औरंगाबाद व लातूर विभागांत उभ्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व मोठ्या प्रमाणात रब्बी पिकांच्या वेण्या हाती घेण्यासाठी अधिक पावसाची आवश्यकता होती. राज्यांत खरीप पिकांच्या ९६ टक्के वेणी पूर्ण झाली होती.

राज्यातील बहुतेक भागांत दिनांक १४ ते २० सप्टेंबरच्या दरम्यान मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला. हा पाऊस भात, तूर व सूर्यफुल या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी तसेच रब्बी पिकांच्या वेण्यासाठी उपयुक्त ठरला. कोकण विभागांत सप्टेंबरच्या दुसऱ्या आठवड्यात मान्सूनचा जोर कमी होता. सप्टेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात राज्यातील ५३ टक्के तालुक्यांत अजिवात पाऊस पडला नाही. त्यामुळे मूग, उडीद व भुईमूग या पिकांच्या वाढीवर विपरीत परिणाम झाला. सप्टेंबरच्या अखेरपर्यंत पुणे, औरंगाबाद व अमरावती या विभागात रब्बी ज्वारी, करडई, सूर्यफुल व जवस या पिकांच्या वेण्या प्रगती-पथावर होत्या.

were recorded in 36 tahsils of the State, Particularly in western Maharashtra and Marathwada region. Again monsoon current became more feeble and no rains were recorded in 70 tahsils of the State in the second week of August. Medium to heavy rains were received in few parts of Konkan and Nagpur divisions, and very light to medium rains were received in rest parts of the State. These rains were not sufficient for the proper and healthy growth of sown kharif crops. Due to late arrival and erratic behaviour of monsoon, area under mung, groundnut and kharif jowar was decreased to some extent.

During the third week of August light rains were received in some parts of the Konkan and Nagpur divisions. There was a complete dry spell in other parts of the State. Due to these adverse climatic conditions, transplanting of paddy was held-up in parts of Thane, Raigad, Chandrapur Bhandara and Gadchiroli districts. Kharif crops on light and medium soils were withering due to dry spell from 1st August to 26th August in most parts of the State. However, widespread rains were again received in different parts of the State from 27th August, monsoon was active in Konkan region from 27th to 31st August and in Madhya Maharashtra on 3rd and 13th September. It was vigorous in Konkan region from 1st to 3rd September and in Vidarbha region on 1st and 2nd September. Due to receipt of rains transplanting operations of paddy was again started which were held-up in some parts of Konkan and Nagpur divisions due to long dry spell in the month of August

Medium to heavy widespread rains received during the last week of August and in the first fortnight of September, were beneficial for the survival of kharif crops on medium and heavy soils as well as to undertake the sowing operations of rabi crops.

Sowing of rabi crops viz. rabi jowar, safflower and sunflower was started in parts of Pune division and in few parts of Aurangabad division. Condition of kharif crop was improved to some extent. However more rains were needed in most parts of the State particularly in Konkan, Nasik, Kolhapur and Marathwada division for the healthy growth of standing kharif crops as well as to undertake the sowing operations of rabi crops on large scale. Sowing of kharif crops was completed to the extent of 96% in the State.

Medium to heavy rains were received in most parts of the State from 14th to 20th September, which were beneficial for the proper growth of paddy, tur and sunflower crops as well as for undertaking the sowing of rabi crops. However intensity of rainfall during second fortnight of September was low in parts of Konkan region. Rains received were inadequate in Konkan division for the proper and healthy growth of mid-late and late varieties of paddy crop. There were no rains in 53% tahsils of the State during the last week of September. Mung, urid and groundnut crops were adversely affected to some extent due to dry spell in the month of August. Sowing of rabi crops viz. rabi-jowar, safflower, sunflower, linseed etc. were in progress in most parts of Pune, Aurangabad and Amravati divisions till the end of September.

बेधशाळेच्या अहवालानुसार नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस दिनांक ७ ऑक्टोबर १९९५ रोजी उत्तर कोंकण व उत्तर मध्य महाराष्ट्रात तर दिनांक ९ ऑक्टोबर रोजी राज्यातील उर्वरित भागांत संपलेला होता. ऑक्टोबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्यातील ६२ टक्के तालुक्यांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा मान्सून नंतरचा पाऊस पडला. राज्यात कोंकण विभाग वगळता सर्वत्र रब्बी पिकांच्या पेरण्या प्रगतीपथावर होत्या. दिनांक १९ ते २५ ऑक्टोबरच्या दरम्यान राज्यातील २३ टक्के तालुक्यांत जोराचा ते अतिजोराचा व ४७ टक्के तालुक्यांत हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. ऑक्टोबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात नागपूर विभागांत अजिबात पाऊस पडला नाही मात्र दिनांक १९ ऑक्टोबर ते २१ ऑक्टोबर या दरम्यान नागपूर विभागातील बहुतेक भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा तर थोड्या भागांत अतिजोराचा पाऊस पडला. दिनांक १ नोव्हेंबर ते ३१ डिसेंबर ९५ पर्यंत राज्यात हवामान बहुतेक कोरडे होते. तथापि नोव्हेंबर व डिसेंबर या दोन्ही महिन्यांच्या शेवटच्या आठवड्यात व जानेवारीच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्यातील निरनिराळ्या भागांत हवामान अन्न मधून ढगाळ होते. दिनांक २२ नोव्हेंबर रोजी कोल्हापूर जिल्ह्यातील काही भागांत दिनांक २२ व २३ नोव्हेंबर रोजी सोलापूर जिल्ह्यातील काही भागांत व दिनांक २२ ते २५ नोव्हेंबर दरम्यान सांगली जिल्ह्यातील कऱ्याच भागांत हलक्या स्वरूपाचा ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला.

दिनांक २५ फेब्रुवारी, २ आणि ३ मार्च ९६ रोजी वर्धा व नागपूर जिल्ह्यातील थोड्या भागांत हलक्या स्वरूपाचा पाऊस पडला. दिनांक २५ फेब्रुवारी रोजी वर्धा व नागपूर जिल्ह्यातील थोड्या भागांत गारांचा पाऊस पडला. दिनांक १२ ते १९ एप्रिल ९६ या कालावधीत राज्यातील काही भागांत अल्प प्रमाणात पाऊस पडला.

राज्यात जानेवारी ९६ अखेर रब्बी पिकांच्या पेरण्या पूर्ण झाल्या असून त्या सरासरी क्षेत्राच्या १०२ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या. पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार जानेवारीच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या सुरू झाल्या होत्या. अपुऱ्या पाण्याच्या उपलब्धतेमुळे उन्हाळी पिकांच्या क्षेत्रांमध्ये षट झाली आहे. एप्रिल ९६ अखेर उन्हाळी पिकांची पेरणी पूर्ण झाली होती व पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

१९९६-९७

या वर्षी राज्यात पाऊस नियोजित वेळेच्या एक-दोन दिवस उशीरा सुरू झाला. दिनांक ९ जून रोजी दक्षिण कोंकणात पावसास सुरुवात झाली. दिनांक ११ जूनपर्यंत दक्षिण कोंकण व दक्षिण मध्य महाराष्ट्रातील काही जिल्ह्यांत पाऊस पोहोचला व दिनांक १२ जूनपर्यंत दक्षिण मराठवाड्यातील व पश्चिम महाराष्ट्रातील कऱ्याच भागांत हा पाऊस येऊन पोहोचला. दिनांक १३ जूनपर्यंत कोंकण, मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा यांतील बहुतेक भागांत मान्सूनचा पाऊस पोहोचला. दिनांक १५ जून ते १८ जूनपर्यंत विदर्भ विभागांत पाऊस सुरू झाला. व दिनांक १८ जूनअखेर संपूर्ण राज्यात पाऊस पोहोचला. दिनांक १८ जून १९९६ रोजी विदर्भातील आठही जिल्ह्यांत विस्तृत स्वरूपाचा पाऊस झाला. राज्यातील बहुतेक सर्व भागांत खरीप पिकांच्या पेरण्यांना सुरुवात झाली. दिनांक १९ जून नंतर पावसाची तीव्रता कमी झाली. कोंकण विभाग वगळता राज्यातील इतर बहुतेक भागांत पावसाने उघडीप दिली. कोंकणात जरी पाऊस सुरू असला तरी त्याची तीव्रता कमी होती. आणि पडलेला पाऊस भात आणि नागली पिकांच्या लावणीसाठी खूपच कमी होता. रायगड व सिधुदुर्ग जिल्ह्यातील काही भागात पावसाअभावी भात पिकाची रोपे सुकू लागली होती. भात व

As per reports from I. M. D. South-West monsoon was withdrawn from North-Konkan, Northern parts of north Madhya Maharashtra from 7th October and from rest parts of Konkan, rest parts of Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha from 9th October. Again medium to heavy post monsoon rains were received in 62% tahsils of the State in the first fortnight of October. Sowing of rabi crops was in progress in the State except Konkan region. Heavy to very heavy rains were received in 23% tahsils of the State and light to medium rains were received in 47% tahsils of the State during 19th to 25th October. No rains were received in most parts of Nagpur division in the first fortnight of October. Medium to heavy rains were received in most parts of Nagpur division from 19th to 21st October. From 1st November to 31st December weather was mostly dry in the State. However, it was intermittently cloudy during the last week of November and December 95 and during the first fortnight of January 96. Light to medium rains were received on 22nd and 23rd November in some parts of Solapur district, on 22nd November in Kolhapur district and from 22nd to 25th November in Sangli district.

Light rains were received in few parts of Wardha and Nagpur districts on 25th February and on 2nd and 3rd March. Hailstorm was also occurred in few parts of Wardha and Nagpur districts on 25th February. Light rains were also recorded from 12th to 19th April in some parts of the State.

Sowing of rabi crops was completed by the end of January and it was completed to the extent of 102% of the normal. Sowing of summer crops was in progress from the 2nd fortnight of January in the State as per availability of irrigation. Area under summer crops remained unsown in the State due to inadequate irrigation. Sowing of summer crops was completed by end of April. Condition of sown summer crops was reported to be satisfactory.

1996-97

The South West monsoon delayed by one-two days of the normal date. South-west monsoon arrived in South Konkan on 9th June. It further advanced in South Konkan and in some districts of South Madhya Maharashtra on 11th June and covered the most parts of Madhya Maharashtra and Marathwada region upto 12th June. It further advanced, in the rest parts of Konkan, Madhya Maharashtra and Marathwada region on 13th June. It advanced in Vidarbha region on 15th June and covered the entire State upto 18th June. Monsoon was active and widespread rains were received in almost all parts of Vidarbha region on 18th June. Sowing of kharif crop was commenced in most parts of the State. Intensity of monsoon was feeble from 19th June in most parts of the State and there was a break in rains in the State except Konkan region. Rains received in Konkan division were also inadequate for undertaking transplanting of paddy and ragi crops. Paddy

नागली पिकांच्या लावण्या कोकणातील काही भागांत आणि पुणे जिल्ह्यातील मावळ भागांत व कोल्हापूर जिल्ह्याच्या पश्चिम भागांत पुरेणा पावसाअभावी खोळंबल्या होत्या. जूनअखेर, सिंधुदुर्ग जिल्हा वगळता कोकणात, जळगांव जिल्ह्यांत, मराठवाड्यात व विदर्भात सरासरीच्या तुलनेत फारच कमी पाऊस पडला तर राज्याच्या उर्वरित भागांत सरासरी इतका पाऊस पडला. जूनमध्ये कमी पाऊस झाल्यामुळे विदर्भ व मराठवाड्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या खोळंबलेल्या होत्या.

तथापि दिनांक ३ जुलैपासून राज्यात पावसास पुन्हा सुरुवात झाली. त्यामुळे खरीप पिकांच्या पेरण्यांना पुन्हा सुरुवात झाली. जुलै महिन्यांत कोकण, मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा विभागांत सरासरी एवढा पाऊस झाला. अमरावती विभागांत सरासरी इतका तर नागपूर विभागातील पाचही जिल्ह्यात पावसाचे प्रमाण कमी म्हणजे सरासरीपेक्षा कमी होते. जुलैच्या दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यातील बरेच दिवस कोकण वगळता पावसाने उघडीप दिली होती. त्यामुळे पेरणी झालेल्या पिकांच्या उगवण व वाढीवर विपरीत परिणाम झाला. विशेषतः विदर्भ विभागात पेरलेली पिके मोड आली व खरीप पिकांच्या पेरण्या खोळंबून राहिल्या. जुलै महिन्याच्या चौथ्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागांत चांगला पाऊस पडल्यामुळे खोळंबलेल्या पेरण्यांना वेग आला. कोकणात भात व नागली पिकांच्या लावण्या जोमात सुरू होत्या. तथापि अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात आणि मराठवाडा विभागांत पावसाचे प्रमाण कमी असल्यामुळे पिकांच्या वाढीसाठी पावसाची आवश्यकता होती. तसेच भंडारा, चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्ह्यांत भात पिकांच्या लावण्या पुरेणा पावसाअभावी खोळंबल्या होत्या.

ऑगस्ट महिन्यांत १० ऑगस्ट १९६६ ते १५ ऑगस्ट १९६६ या कालावधीत कोकण विभागात व पुणे जिल्ह्यातील पश्चिम भाग वगळता राज्यातील उर्वरित भागांत पावसाने उघडीप दिलेली होती. हा कालावधी वगळता इतर दिवस दिनांक २३ ऑगस्ट १९६६ पर्यंत मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा विभागात अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. ऑगस्टच्या तिसऱ्या आठवड्यात लातूर विभागातील बहुतेक भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला. ऑगस्ट महिन्यात २२ ऑगस्टपर्यंत पुणे जिल्ह्यातील पूर्व भाग, अहमदनगर, सोलापूर, बीड, जालना या जिल्ह्यातील बहुतेक भागांत पावसाचे प्रमाण कमी होते तर काही ठिकाणी अजिबात पाऊस पडला नाही. तसेच नागपूर विभागातील नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, या जिल्ह्यात १५ ऑगस्टपर्यंत पावसाचे प्रमाण फारच कमी होते. त्यामुळे पुणे जिल्ह्यातील पूर्व भागांत अहमदनगर, सोलापूर, जालना, बीड या भागांत हलक्या जमिनीवरील खरीप पिके सुकू लागली होती. नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर जिल्ह्यात अपुऱ्या पावसामुळे भाताची लावणी खोळंबली होती.

ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागांत जोराचा पाऊस पडला. हा पाऊस विशेषतः पुणे, अहमदनगर, सोलापूर, जालना व बीड जिल्ह्यातील पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी उपयुक्त ठरला. तथापि, नागपूर, भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यातील काही भागांत भात पिकांच्या उर्वरित लावणीसाठी अधिक पावसाची आवश्यकता होती.

crop sown in nursery was withering for want of sufficient rains in Raigad and Sindhudurg districts. Transplanting of paddy and ragi was heldup in parts of Konkan in Maval track of Pune district and in western parts of Kolhapur districts due to inadequate rains. At the end of June 96 rainfall received in Konkan region except Sindhudurg district, in Jalgaon district, in Marathwada and in Vidarbha region was below normal and in rest parts of the State it was received upto the normal. Rainfall received in the month of June, in all parts of Marathwada and Vidarbha region was inadequate. Sowing of kharif crops was heldup in these regions.

However rains were received in most parts of the State from 3rd July. Due to these rains sowing of kharif crops was again initiated in the State. In the month of July, rain received was upto the normal level in Konkan, Madhya Maharashtra, Marathwada regions and in Amravati division. However it was below normal in all districts of Nagpur division. During 2nd and 3rd week of July, there was a break in rains in the State except Konkan region. Due to these adverse climatic condition growth of sown kharif crops particularly in Vidarbha region was affected to some extent, and some area of sown kharif crops was harrowed. Sowing of kharif crops was again in full swing due to receipt of good rains in last week of July, in most parts of the State. Transplanting of paddy and ragi was in fullswing in Konkan region. However more rains were required in Ahmednagar and Solapur districts and in Marathwada region for proper growth of sown kharif crops and for transplanting of paddy in Bhandara, Chandrapur and Gadchiroli districts which was heldup for want of sufficient rain.

There was a break in rains from 10th to 15th August in most parts of the State except Konkan region and in western parts of Pune district. At the end of 3rd week of August (except from 10th to 15th August) light to medium rains were received in Madhya Maharashtra and Marathwada region. Medium to heavy rains were received in most parts of Latur division during 3rd week of August. Intensity of monsoon was feeble in eastern parts of Pune district, in most parts of Solapur, Ahmednagar, Beed and Jalna districts from 1st August to 22nd August. Intensity of rains were very less in Nagpur, Bhandara, Chandrapur districts upto 15th August. Due to these adverse climatic condition, sown kharif crops on light soils in eastern parts of Pune district in Ahmednagar, Solapur, Jalna and Beed district were withering and transplanting of paddy was heldup in some parts of Nagpur, Bhandara and Chandrapur districts.

Heavy to very heavy rains were received in most parts of the State during last week of August. These rains were beneficial for proper growth of sown kharif crops particularly in Pune, Ahmednagar, Beed and Jalna districts. However more rains were still required in Nagpur, Bhandara and Chandrapur districts for transplanting of paddy crop.

सप्टेंबरमध्ये नागपूर विभाग व कोकण विभागातील ठाणे व सिंधुदुर्ग जिल्हे वगळता राज्यात समाधानकारक पाऊस पडला. सप्टेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात मराठवाडा व अमरावती विभागातील काही भागात अनिजोगाच्या पावसाची नोंद झाली नागपूर विभागामध्ये सप्टेंबर महिन्यातही पावसाचे प्रमाण कमी असल्यामुळे भात पिकांसाठी काही क्षेत्रे नापेर राहिले. लावणी झालेल्या भातांची वाढ असमाधानकारक होती; सप्टेंबरच्या तिसऱ्या आठवड्यात राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या पूर्ण झाल्या होत्या. सप्टेंबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात पुणे विभागात रबी पिकांच्या पेरणीत सुरुवात झाली होती.

दिनांक २ ते ५ ऑक्टोबरच्या दरम्यान नागपूर विभाग वगळता राज्यात मोठ्या प्रमाणात पाऊस पडला. त्यामुळे कापणीस व काढणीस तयार असलेली खरीप पिकांचे पुणे व कोल्हापूर विभागात काही प्रमाणात नुकसान झाले. सदर पिकांच्या काढण्या खोळंबलेल्या होत्या. दि. ७ ऑक्टोबरला कोकण, मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भातील काही भागातून मान्सूनचा पाऊस संपला व दिनांक ८ ऑक्टोबरला उर्वरीत भागातून पाऊस संपला. तथापि दिनांक १९ ते २५ ऑक्टोबर १९९६ कालावधीत राज्यात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला हा पाऊस पेरणी झालेल्या रबी पिकांच्या योग्य वाढीसाठी तसेच रबी पिकांच्या उर्वरीत पेरणीसाठी अत्यंत उपयुक्त ठरला. ऑक्टोबर महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यातून राज्यात कोकण विभाग वगळता रबी पिकांच्या पेरण्या जोरात चालू होत्या. तसेच तूर व कापूस ही पिके वगळता खरीप पिकांच्या काढणी व भळणीची कामे प्रगतीपथावर होती. कपाशीची देखणी राज्यातील काही भागात सुरु झाली होती.

नोव्हेंबर महिन्यात राज्यात हवामान बहुतेक कोरडे व थंड होते. तथापि दिनांक ८ ते १२ नोव्हेंबर ९६ च्या दरम्यान हवामान जडून मध्यम वजाळ राहून सोलापूर, अहमदनगर, बीड, वर्धा व नागपूर जिल्ह्यातील काही भागात अल्प प्रमाणात पाऊस पडला. जानेवारी महिन्यात ११ ते १४ तारखेच्या दरम्यान राज्यातील बऱ्याच भागात हवामान वजाळ राहून काही ठिकाणी तुरळक प्रमाणात सापेठ व पाऊस झाला. सदरील सापेठ व पावसाने काही प्रमाणात फळपिके व भाजीपाला पिकांचे नुकसान झाले. या वर्षी राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या सरासरीचा १०० टक्के झाल्या तर रबी पिकांच्या सरासरीचा १०८ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या. पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार जानेवारीच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या सुरु झाल्या होत्या.

दिनांक २६ ते २९ मार्च दरम्यान दक्षिण सोलापूर, उस्मानाबाद व परभणी जिल्ह्यातील काही भागात अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर दिनांक २ ते ५ एप्रिल दरम्यान नाशिक विभागातील अजमोद व घुळे जिल्ह्यातील काही भागात अल्प पाऊस पडला असून नाशिक जिल्ह्यातील बऱ्याच भागात पाऊस पडला व काही भागात विशेषतः निफाड, भालेगांव, चांदवड, येवला, दिंडोरी व नाशिक तालुक्यातील काही भागात धादळासह पाऊस पडला. यामुळे विशेषतः कोदा पिकांचे व द्राक्ष बागांचे तसेच इतर फळभाग व भाजीपालाचे नुकसान झाले. त्याचप्रमाणे नागपूर विभागातील नागपूर, चंद्रपूर जिल्ह्यातील बऱ्याच तालुक्यात व वर्धा जिल्ह्यातील काही भागात दिनांक ३ ते ५ एप्रिल दरम्यान अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा धादळी वाऱ्यासह गारांचा पाऊस पडला. त्यामुळे त्या भागात भाजीपाला, संत्रा व जांबा या फळझाडांचे व कापणीस तयार असलेल्या गहू व हरभरा पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

एप्रिल ९६ अखेर उन्हाळी पिकांची पेरणी पूर्ण झाली होती व पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची वाढ समाधानकारक होती.

Good rains were received in September 96 in the State except Nagpur division and in Thane and Raigad districts of Konkan division. During the 2nd week of September very heavy rains were also recorded in some parts of Marathwada region and in Amravati division. Intensity of rains was less in Nagpur division during the month of September. Due to these adverse climatic condition some area under paddy crop was remained unsown and condition of sown paddy crop was reported to be unsatisfactory in Nagpur division. Sowing of kharif crops was completed in the State by the end of third week of September and sowing of rabi crops was taken up in parts of Pune division during last week of September 96.

Heavy rains were received in the State except Nagpur division from 2nd to 5th October. Due to these heavy rains, matured kharif crops were damaged to some extent in Pune and Kolhapur division and harvesting of matured kharif crops was held up. Monsoon was withdrawn from Konkan, Madhya Maharashtra, Marathwada and from some parts of Vidarbha on 7th October and from rest parts of the State on 8th October, 96. However, medium to heavy rains were received in the State from 19th to 25th October, 96. These rains were very beneficial for proper growth of sown rabi crops as well as for completing the remaining sowing of rabi crops. Sowing of rabi crops was in full swing in the State except Konkan division during 2nd week of October. Harvesting and threshing of Kharif crops except tur and cotton crop were in progress. Picking of cotton was in progress in some parts of the State.

Weather was mostly dry and cold during the month of November. However, weather was intermittently cloudy in the State from 8th to 12th November 96 and light rains were received in some parts of Solapur, Ahmednagar, Beed, Wardha and Nagpur districts. Sowing of summer crops was initiated in the second fortnight of January, weather was cloudy from 11th to 14th January in most parts of the state & light rains with hail storm were occurred resulting in damage to vegetable & fruits crops to some extent. During the year K.h. sowing was completed to the extent of 100 % & rabi sowing was completed to the extent of 108 %

Light to medium rains were received in South Solapur, Osmanabad and Parbhani districts from 26th to 29th March, 97. Light rains were also received in few parts of Dhule and Jalgaon districts and light to medium rains were received in many parts of Nasik district and in many parts of Nagpur and Chandrapur district and in some parts of Wardha district from 2nd April to 5th April. Hailstorm was also occurred in Niphad, Malgaon, Chandwad, Yeola, Dindori and Nasik tahsils of Nasik district and in many parts of Nagpur and Chandrapur districts resulting in damage to vegetable and fruit crops and matured wheat and gram crops to some extent.

Sowing of summer crops was completed in the State by April end condition of sown summer crops was reported to be satisfactory.

(१९९७-९८)

1997-98

जूनच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यात कोकण, मध्य महाराष्ट्र मराठवाडा व पूर्वे विदर्भात अनेक ठिकाणी हळूहळू ते मध्यम स्वसाचा मान्सूनपूर्व पाऊस झाला

या वर्षी महाराष्ट्रात नैऋत्य मोसमी पावसाचे आगमन एक आठवडा उशीरा झाले. दिनांक १३ जून रोजी दक्षिण कोकणात व दक्षिण मध्य महाराष्ट्रात पावसाचे आगमन झाले. दि. १४ ते १६ जून पर्यंत कोकण मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा-पर्यंत पाऊस पोहोचला. दिनांक १७ व १८ जून पर्यंत विदर्भात पाऊस पोहोचला.

दिनांक १६ ते १८ जून रोजी कोकणात मान्सून सक्रीय होता व पावसासोबत कोकणात भात व नाचणी पिकांच्या रोप वाटिकेतील पेरणी सुरू झाली तसेच महाराष्ट्रात पेरणी पूर्व भागातील कामे सुरू झाली.

कोकणात जूनमध्ये पडलेला पाऊस सरासरी एवढा होता. नाशिक विभागात नाशिक जिल्ह्यात सरासरीच्या ८३ टक्के तर अहमदनगरमध्ये ६२ टक्के पाऊस झाला. अहमदनगर, सोलापूर व संपूर्ण मराठवाड्यात जूनमध्ये पावसाचे प्रमाण ५४ टक्के अथवा त्यापेक्षाही कमी होते. विदर्भात जूनमध्ये पावसाचे प्रमाण सरासरीच्या ५५ ते ६५ टक्के इतकेच होते. तथापि कोल्हापूर विभागात मात्र जूनमध्ये समाधानकारक पाऊस झाला. पडलेला पावसावर खरीप पिकांच्या पेरण्या सुरू झाल्या. तथापि पुणे व आंध्रभावा कोकण व कोल्हापूर विभाग वसळता पेरण्या वेग आला नाही व काही भागात विशेषतः मराठवाडा विभागात पेरण्या खोळवल्या गेल्या.

जुलैच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यात सर्वत्र विलंबित प्रमाणात पाऊस झाला व खरीप पिकांच्या पेरण्यांना जोमाने सुरूवात झाली. कोकणात भाताची लावणी सुरू होती. नाशिक जिल्ह्यातील पूर्व भागात पावसाचे प्रमाण कमी होते. अहमदनगर जिल्हा व पुणे जिल्ह्याचा पूर्व भाग, विदर्भातील नागपूर व भंडारा जिल्ह्यात पावसाचे प्रमाण कमी होते. त्यासोबत त्या भागात खरीप पिकांच्या पेरण्या खोळवल्या होत्या.

राज्यात कोल्हापूर व ठाणे विभाग वसळता दि. ११ जुलै-पासून पावसात उबडीप दिली तर पुणे विभागात पुणे जिल्ह्याचा पूर्व भाग, अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात दिनांक ५ जुलैपासून पावसात उबडीप दिली. ठाणे विभागातही दिनांक ११ जुलैपासून पावसाचे प्रमाण कमी होणे तर दिनांक १३ व १४ जुलै रोजी पावसात उबडीप दिली होती. त्यासोबत हळूहळू जमिनीतील उन्हाळी पिके सुरू लागली होती. विशेषतः ठाणे व रायगड जिल्ह्यातील काही भागात भात व नाचणी पिकांच्या रोवण्या पावसाअभावी खोळवल्या होत्या. नाशिक जिल्ह्याच्या पूर्व भागात व धुळे जिल्ह्यातील साकी तालुक्यात व पुणे जिल्ह्यातील पूर्व भागात, अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात, सातारा जिल्ह्यातील फारदण, माण, खंडाळा तालुक्यात, बोड जिल्ह्यातील बहुतेक तालुक्यांत अमरावती व नागपूर विभागातील काही भागांत पावसाअभावी पेरण्या खोळवलेल्या होत्या. राज्यातील बहुतेक भागांत पेरणी झालेल्या खरीप पिकांना जीवदान मिळणेसाठी व उर्वरित पेरणी पूर्ण होण्यासाठी त्याचप्रमाणे ठाणे, रायगड, नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात भात व नाचणी पिकांच्या लावणीसाठी पावसाची नितांत आवश्यकता होती दिनांक १३ ते १५ जुलै पर्यंत राज्यात पावसाने उबडीप दिली होती.

Light to medium premonsoon rains were received in many parts of the state during the first week of June 1997.

South west monsoon was late by a week of the scheduled date. Monsoon arrived in South Konkan and South Madhya Maharashtra on 13th June. It further advanced in the rest parts of Konkan, Madhya Maharashtra and in all parts of Marathwada region from 14th to 16th June. It further advanced in the Vidarbha region on 17th & 18th June.

Monsoon was active in Konkan region from 16th to 18th June. Due to these rains, sowing of paddy and ragi in nurseries in Konkan region was initiated. Preparatory tillage operations of Kharif crops were also commenced in different parts of the State.

Rainfall received during the month of June was normal in Konkan division. It was 83% & 62% of the normal in Nasik & Jalgaon district respectively & was 54% in Ahmednagar, district and below 50% in Marathwada region. In Vidarbha region it was between 55 to 65%. However satisfactory rains received in Kolhapur division. Due to these rains sowing of Kharif crops was held up in Marathwada region and progress was slow in parts of Pune, Nasik, Amravati division due to inadequate rains.

Widespread rains were received in all parts of the state in first week of July. Sowing of Kharif crops was speedily progressed.

Transplanting of paddy was initiated in Konkan region. Intensity of monsoon was less in the eastern parts of Nasik & Pune districts, in Ahmednagar, Nagpur and Bhandara districts.

There was a break in rains from 11th July in the State except Kolhapur & Thane division. There was dry spell from 5th July in the eastern parts of Pune, in Ahmednagar & Solapur districts, Monsoon was weak in Konkan region also, consequently transplanting of paddy & ragi was heldup in some parts of Thane & Raigad district. Crops on light soils were withering and sowing was heldup in the eastern parts of Nasik district, in Sakri tahsil of Dhule district, in the eastern parts of Pune dist, in all parts of Ahmednagar & Solapur district, in Phaltan, Man & Khandala tahsils of Satara district & almost complete Beed district. Sowing was also heldup in part of Amravati & Nagpur division. Rains were required for completing the remaining sowing & for the survival of sown crops & the transplanting of paddy/Ragi in Thane, Raigad, Sindhudurg, Nagpur, Bhandara & Chandrapur district.

दिनांक २५ जुलैपासून राज्यातील निरनिराळ्या भागांत पाऊस पडण्यास पुन्हा सुरुवात झाली होती. नागपूर विभागांत दिनांक १८/१९ जुलैपासून पावसास पुन्हा सुरुवात झाली होती. दिनांक २६ ते ३० जुलै १९९७ दरम्यान कोंकण विभागांत, दिनांक २७ ते २९ जुलै रोजी मध्य महाराष्ट्रात व दिनांक २५ जुलै रोजी विदर्भात मान्सून मन्त्रीय होता. जुलै महिन्यात शेवटच्या आठवड्यात राज्यातील बहुतेक भागांत समाधानकारक व विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. हा पाऊस राज्यातील पेरणी झालेल्या खरीपपिकांना जीवदान मिळण्यासाठी व उर्वरित पेरणीसाठी तसेच कोंकण व नागपूर विभागांत भात व नाचणी पिकांच्या लावण्यासाठी उपयुक्त ठरला. जुलै महिन्यात कोंकणात व कोल्हापूर विभागांत पडलेला पाऊस सर्वसाधारण इतका होता. धुळे जिल्ह्यात ७१ टक्के तर अहमदनगर जिल्ह्यात ७७ टक्के पाऊस पडला. औरंगाबाद विभागांत ६४ ते ७३ टक्के, लातूर विभागात ५२ ते ८० टक्के तर विदर्भात अमरावती, भंडारा जिल्हा वगळता ५८ ते ७६ टक्के पाऊस पडला तथापि नाशिक व पुणे जिल्ह्यांच्या पूर्व भागांत अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यांतील सर्व तालुक्यांत व मराठवाडा विभागांत सर्वत्र पावसाचे प्रमाण कमी होते. या भागांमध्य पिकांच्या योग्य वाढीसाठी व उर्वरित पेरणी पूर्ण होण्यासाठी पावसाची नितांत गरज होती.

ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात कोंकण, नाशिक, कोल्हापूर विभागांत व दिनांक १ व २ ऑगस्ट रोजी अमरावती व नागपूर विभागांतील बहुतेक भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला तर कोंकण विभागांत व कोल्हापूर जिल्ह्यातील काही भागांत अनिजोराच्या पावसाची नोंद होती. त्यामुळे हा पाऊस या भागांत भात व नाचणी पिकांच्या लावण्यास उपयुक्त ठरला. तथापि पुणे जिल्ह्याच्या पूर्व भागांत, अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यांतील सर्व तालुक्यांत दिनांक १ ऑगस्ट १९९७ पासून मराठवाडा विभागांत दिनांक २ ऑगस्ट १९९७ पासून विदर्भ विभागांत दिनांक ३ ते ४ ऑगस्टपासून तसेच नाशिक विभागांत दिनांक ९ ऑगस्ट १९९७ पासून २० ऑगस्ट १९९७ पर्यंत पावसाने उघडीप दिली होती. त्यामुळे कोंकण व कोल्हापूर विभाग वगळता राज्यात हळूहळू जमिनी वरील पेरणी झालेल्या खरीप पिके सुकली होती तर मध्यम जमिनीवरील पेरणी झालेली खरीप पिकांची वाढ खुंटलेली होती. अशा पावसामुळे खरीप पिकांच्या विशेषतः मूग, उडिद, भुईमूग, खरीप ज्वारी, बाजरी, सोयाबीन, इत्यादी पिकांच्या उत्पन्नात थंड येण्याची शक्यता आहे. तसेच नागपूर विभागातही कमी पावसामुळे भाताचे काही क्षेत्र नापेर राहिले. लावणी झालेल्या भाताची वाढ असाधारणकारक होती.

सुदैवाने राज्यातील सर्व भागांत दिनांक २१, २२, २३ ऑगस्ट १९९७ पासून पाऊस पडण्यास पुन्हा सुरुवात झाली होती व दिनांक २६, २७ ऑगस्ट १९९७ पर्यंत राज्यातील बहुतेक भागांत मध्यम स्वरूपाचा, ते जोराचा व सर्वदूर पाऊस पडला तरीही अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात आणि पुणे जिल्ह्याच्या पूर्व भागात पावसाचे प्रमाण कमी होते. ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात पडलेला पाऊस, विशेषतः मराठवाडा व विदर्भ विभागांतील खरीप पिकांना जीवदान मिळण्यास उपयुक्त ठरला. पुणे, सोलापूर, भांगारा, सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यात दिनांक २३ ते २५ ऑगस्ट १९९७ दरम्यान नद्यांना झालेल्या पुरामुळे नदीकाठच्या खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

Rains were again received in different part of the State from 24th & 25th July, 1997 & in Nagpur division from 18th to 19th July. Monsoon was active in Konkan region from 26th to 30th July, in Madhya Maharashtra region from 27th to 29th July and in Vidarbha region on 25th July. Widespread & satisfactory rains were received in most parts of the state during the last week of July.

These rains were beneficial for the survival of sown kharif crops and for undertaking the remaining sowing of paddy and ragi crops as well as for transplanting of paddy and ragi crops in Konkan and Nagpur divisions. Rainfall received during the month of July was normal in Konkan & in Kolhapur division. In Dhule district it was received 71% in Ahmednagar district, 77% in Aurangabad division, from 64 to 73% in Latur division, from 52 to 80% & in Vidarbha region except Amaravati Bhandara district it was from 58 to 76%. However, intensity of rains was less in Eastern parts of Nasik and Pune districts, in all tahsils of Ahmednagar, Solapur districts and in most parts of Marathwada region. In these areas, rains were urgently needed for proper growth & completing the remaining sowing of Kharif crops.

Medium to heavy rains were received during the first week of August in Konkan and in Kolhapur division, on 1st & 2nd August in most parts Amravati and Nagpur division. Very heavy rains were also recorded in some parts of Kolhapur & Konkan division. These rains were beneficial for transplanting of paddy and ragi crops in these areas. However there was a break in rains in eastern parts of Pune district & in all tahsils of Ahmednagar and Solapur districts from 1st to 20th August, in most parts of Marathwada region from 2nd August, in Vidarbha region from 3rd/4th August to 19th/20th August and in Nasik division from 9th August to 12th August & from 17th to 20th August, 1997. Due to this prolonged dry spell in the state except Kolhapur & Konkan division, the sown kharif crops on light soils were withering and the growth of sown Kh. crops was stunted on medium soils. Yield of sown Kharif crops particularly mung, Udid, gr. nut, Kharif Jowar, bajra, soyabean etc. may be affected to some extent.

Some area under paddy crops in Nagpur division remained unsown due to insufficient rain and growth of sown paddy crops was reported to be unsatisfactory. Fortunately rains were again received from 21st August in almost all parts of the State. Widespread and medium to heavy rains were received in most parts of the state from 21st to 24th August 1997. These rains were beneficial, particularly in Marathwada & Vidarbha region for the survival of kharif crops on light and medium soils. However, the intensity of rains was still less in Ahmednagar, Solapur district and in eastern parts of Pune district. The Kharif crops, on the bank of the rivers were damaged to some extent due to the flood from 23rd to 25th August in Pune, Solapur, Satara, Sangli & Kolhapur districts.

ऑगस्ट महिन्यांत कोंकण, नासिक व कोल्हापूर विभागांत सरासरी इतका अथवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाला पुणे विभागातील अहमदनगर जिल्ह्यात ६३ टक्के तर सोलापूर जिल्ह्यात ४२ टक्के इतकाच पाऊस पडला पुणे जिल्ह्यात ऑगस्टमध्ये चांगला पाऊस झाला तथापि बारामती व इंदापूर तालुक्यांत अनुक्रमे ३८ टक्के व ४१ टक्के इतकाच पाऊस पडला. औरंगाबाद विभागांत ६८ ते ८८ टक्के पाऊस पडला तर लातूर विभागांत उस्मानाबाद जिल्ह्यांत ३६ टक्के तर इतर तीन जिल्ह्यांत ६३ टक्के ते ७९ टक्के पावसाचे प्रमाण होते. अमरावती विभागांत ८९ टक्के ते १५२ टक्के तर नागपूर विभागांत ८२ टक्के ते ९३ टक्के इतका पाऊस पडला.

सप्टेंबर महिन्यांत पूर्वे विदर्भातील चंद्रपूर, गडचिरोली तसेच नांदेड, परभणी व बीड जिल्हा वगळता राज्यांत पावसाचे प्रमाण फारच कमी होते. त्यामुळे मराठवाडा विभागांत तसेच अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात व पुणे जिल्ह्याच्या पूर्वे भागात खरीप पिकांच्या वाढीवर विपरीत परिणाम झाला. त्यामुळे जवळ जवळ सर्वच खरीप पिकांच्या उत्पन्नात काही प्रमाणात घट द्याची शक्यता आहे तर मराठवाडा विभागांत प्रथम पासूनच व पावसाचे प्रमाण कमी असल्यामुळे सर्वच खरीप पिकांवर विपरीत परिणाम झाला. राज्यांत खरीप पिकांची पेरणी संपलेली होती. राज्यात खरीप पिकांची पेरणी ९६ टक्के पूर्ण झाली होती. दिनांक २१ ते २४ सप्टेंबर १९९७ या कालावधीत राज्यातील बहुतेक भागांत मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा विस्तृत प्रमाणात पाऊस पडला. हा पाऊस उशीरा पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी तसेच रब्बी पिकांच्या पेरणीसाठी अत्यंत उपयुक्त ठरला तथापि ऑक्टोबर महिन्यात शेवटच्या आठवड्यात, विदर्भ व मराठवाडा विभागांतील काही भागांत वादळासह गारांचा पाऊस पडला. त्यामुळे कापणीस तयार असलेल्या खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

राज्याच्या सर्व भागांतून दिनांक ३ ते ८ ऑक्टोबर दरम्यान नैऋत्य मोसमी पाऊस संपला त्यामुळे राज्यातील बहुतेक भागांत विशेषतः पुणे, कोल्हापूर, लातूर, औरंगाबाद, अमरावती विभागांत सुरु झालेल्या रब्बी पिकांच्या पेरण्या मंद गतीने सुरु होत्या.

ऑक्टोबर महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात कोंकण विभाग वगळता राज्यांतील बहुतेक भागांत सरासरी एवढा अथवा त्यापेक्षाही जास्त पाऊस पडला. त्यामुळे रब्बी पिकांच्या पेरण्यांना गती आली. तसेच पेरणी झालेल्या रब्बी पिकांच्या योग्य उगवणीस व वाढीसाठी हा पाऊस उपयुक्त ठरला. त्याचप्रमाणे नोव्हेंबर महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात राज्यातील काही भागांत व दुसऱ्या आठवड्यात बऱ्याच भागांत पाऊस पडला. या पावसांमुळे रब्बी पिकांची परिस्थिती सुधारली.

नोव्हेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात व डिसेंबर महिन्यात विशेषतः १ ते ३ व दिनांक ८ ते १० डिसेंबर १९९७ रोजी राज्यांतील बहुतेक भागांत हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर काही भागांत जोराच्या पावसाची नोंद झाली. दिनांक १६ व १७ डिसेंबर रोजी पुणे व मराठवाडा विभागातील काही भागांत अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तर विदर्भातील बऱ्याच भागांत दिनांक १३, १४ व १७ ते २० डिसेंबर दरम्यान अल्प ते जोराचा पाऊस पडला व डिसेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात विदर्भ विभागातील काही भागांत अल्प ते मध्यम प्रमाणात पाऊस पडला. विदर्भातील काही भागांत

During the month of August 1997, normal or excess rains were received in Konkan, Nasik & Kolhapur division. 63% rains were received in Ahmednagar district & 42% in Solapur district, Good rains were received in Pune district. However, 38% & 41% rains were received in Baramati & Indapur tahsils of Pune district respectively. 64% to 84% rains were received in Aurangabad division 64% to 79% in Latur division except Osmanabad district where, it was received only 36%, 89% to 152% in Amravati division & 82% to 93% in Nagpur division.

Intensity of rains was very less in the month of September in the State except districts Chandrapur & Gadchiroli, the eastern parts of Vidarbha region & Nandad, Parbhani, Beed districts. Due to this adverse climatic condition the growth of all Kharif crops was affected and yield of kharif crops may be affected in Ahmednagar, Solapur district, in eastern parts of Pune district and in Marathwada region.

Sowing of Kharif crops was completed in the State and at statelevel it was completed to the extent of 96%. Medium to heavy and wide-spread rains were received in most parts of the State from 21st to 24th October 1997. These rains were beneficial for proper growth of late sown of kharif crops as well as for undertaking sowing of rabi crops on large scale. However, hailstorm was occurred in some parts of Marathwada and Vidarbha region during the last week of October and matured Kharif crops were damaged to some extent.

Monsoon was withdrawn from the State from 3rd to 8th October 1997. The progress of sowing of rabi crops was slow in the State Particularly in Pune, Kolhapur, Latur, A'bad &, Amravati divisions, due to inadequate rains. Rains were received except Konkan region during the second fortnight of October, were normal or more than normal in most parts of the State. These rains were beneficial for speeding up the sowing of rabi crops as well as for proper germination and for the growth of sown rabi crops. Rains were also received in some parts of the State during the first week of November and in most parts of the State during the 2nd week of November 1997. Due to these rains, the sown rabi crop were improved.

In the last week of November & in December from 1st to 2nd and from 8th to 10th wide-spread light to medium rains were also recorded in most parts of the State. Light to medium rains were also recorded in some parts of Pune division and Marathwada region on 16th and 17th December, light to heavy rains were received in many parts of Vidarbha region on 13th, 14th and 17th to 20th December and light to medium rains were received in some parts of Vidarbha region during the last week of December, 1997. At some places heavy rains and hailstorm occurred

डिसेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात अतिजोराचा व काही ठिकाणी गारांचा पाऊस पडला. त्यामुळे तूर, कापूस, सोयाबीन या खरीप पिकांचे, रब्बी ज्वारी, गहू, हरभरा तसेच पळे व भाजीपाला या पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

जानेवारी व फेब्रुवारी महिन्यांत राज्यांत हवामान बहुतेक कोडे होते. जानेवारी १९९८ अखेर राज्यांत रब्बी पिकांची पेरणी १०२ टक्के इतकी पूर्ण झाली होती.

मार्च व एप्रिल महिन्यातही हवामान बहुतेक कोरडे होते. तथापि दिनांक १५ ते १८ मार्च दरम्यान हवामान अथून मधून ढगाळ होते व या काळावधीमधील पूर्व विदर्भात व मराठवाड्यात अनेक ठिकाणी व पश्चिम विदर्भात काही ठिकाणी वादळासहित गारांचा पाऊस पडला. त्यामुळे त्या भागांत उभ्या रब्बी पिकांचे, भाजीपाला व फळवागेचे काही प्रमाणात नुकसान झाले.

मार्च अखेर राज्यात उन्हाळी पिकांची पेरणी संपलेली होती. पेरणी झालेल्या उन्हाळी पिकांची वाढ समाधानकारक होती. मे महिन्यात राज्यांत हवामान अथून मधून ढगाळ होते. दिनांक ४, ७ ते १५ व २२ मे रोजी कोकण, मध्य महाराष्ट्र व मराठवाडा या विभागातही काही भागांत व विदर्भातील १-२ ठिकाणी अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. हा पाऊस खरीप हंगामाच्या पूर्व मजगतीस उपयुक्त ठरला.

१९९८-९९

राज्यात जून महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात नाशिक, पुणे, कोल्हापूर विभागांत तसेच मराठवाडा येथे अनेक ठिकाणी मान्सूनपूर्व अल्प ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस झाला.

राज्यात १२ जूनपासून नैऋत्य मोसमी पावसात कोकणात सुरुवात झाली. दिनांक १६ जूनपर्यंत मध्य महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भात मोसमी पाऊस पोहोचला. जूनच्या चौथ्या आठवड्यात कोकण, नाशिक, व पुणे विभागांत समाधानकारक पाऊस पडला. अहमदनगर व जालना येथे अपूरा पाऊस होता. नाशिक व सातारा वगळता कोल्हापूर विभागात चांगला पाऊस पडला. जून अखेर औरंगाबाद विभागात सरासरी इतका पाऊस पडला. जून महिन्यात लातूर जिल्ह्यात पावसाची तीव्रता कमी होती तथापि लातूर विभागातील पूर्व भागात पडलेला पाऊस समाधानकारक होता. अमरावती विभागातील काही भागात मुद्रा पावसाची तीव्रता कमी होती. जून महिन्यात नागपूर विभागातील सर्व जिल्ह्यात सरासरी पेक्षा कमी पाऊस पडला.

जून महिन्यात पडलेल्या समाधानकारक पावसामुळे कोकण विभागात भात व नाचणीच्या संपवार्तिकीतील पेरण्यांना सुरुवात झाली होती. राज्यातील तिरतिराळ्या भागात तृणधान्ये, उदा. ज्वारी, बाजरी इत्यादी कडधान्ये तूर, मूग, उडीद, इत्यादी गळीत धान्ये उदा. भूईमूग, तीळ, सूर्यफूल, सोयाबीन इत्यादी कापूस पिकांच्या पेरण्यांना सुरुवात झाली होती. राज्यात जून अखेर खरीप पिकांच्या पेरण्या ४८ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या.

जुलैच्या पहिल्या सप्तमात राज्यातील व्यापक भागात समाधानकारक पाऊस पडला. अहमदनगर, पुणे, सोलापूर, सातारा, सांगली, जालना, बीड, उस्मानाबाद, परभणी जिल्ह्यातील वगळी भागात पावसाची तीव्रता कमी होती. परंतु विदर्भात समाधानकारक पाऊस पडला. राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या

causing damage to the standing kharif crops Tur, Cotton, Rabi Jowar, fruit, orchards and vegetable crops and growth of sown wheat and gram crops was adversely affected.

Weather was mostly dry in the month of January and February, sowing of rabi crops was completed to the extent of 102% at the end of January, 1998. Weather was also mostly dry in the month of March. However, it was intermittently cloudy from 15th to 18th March and rains with hailstorm was received in many parts of eastern Vidarbha and Marathwada region and in some parts of Western Vidarbha region from 16th to 18th March. Due to these rains and hailstorm, the standing rabi crops, vegetable and fruit crops were damaged to some extent.

Sowing of summer crops was completed in the State. Condition of sown summer crops was reported to be satisfactory. Weather was intermittently cloudy in the month of May. Light to medium rains were received in some parts of Konkan, Madhya Maharashtra and Marathwada region and in one or two places of Vidharbha region on 4th May, 7th to 15th May and 22nd May. These rains were helpful for the preparatory tillage operations of kharif crops.

1998-99

Light to medium pre-monsoon rains were received in many parts of Nasik, Pune, Kolhapur divisions and in Marathwada region in the first week of June.

Monsoon arrived in Konkan region on 12th June and reached in Madhya Maharashtra, Marathwada and Vidarbha region till 16th June. Satisfactory rains were received in Konkan, Nasik and Pune division on 16th and 17th June and in the forth week of June. Good rains were also received in Kolhapur division. Normal rains were received in Aurangabad division till end of June. Intensity of rains was also low in some parts of Amravati division. Rainfall was below normal in all the five districts of N gpu, division in the month of June.

Due to satisfactory rains in the month of June sowing of paddy and Ragi in nursery was initiated in Konkan division. Sowing of cereals i.e. Jowar, Bajra, Pulses i.e. T r, Mung, Udid etc. Oilseeds i.e. Groundnut, Sesamum, Sunflower, Soybean etc. and Cotton was started in different parts of the State. Sowing of Kharif crops was completed to the extent of 44% in the State till end of June.

Satisfactory rains were received in many parts of the State in the first week of July. Intensity of rainfall was low in some parts of Ahmednagar, Pune, Solapur, Satara, Sangli, Jalna, Beed, Osmanabad and Parbhani districts. But satisfactory rains received in Vidarbha region. Sowing

प्रमतीपथावर होत्या. पेरणी झालेली खरीप पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती. जुलैच्या दुसऱ्या आठवड्यात राज्यातील निरतिराळाचा भागात अपुरा पाऊस पडला. त्यामुळे भात व नाचणीच्या लावण्या खोळवल्या राहिल्या व पेरण्याही मंदानव्या. खरीप पिकांच्या पेरण्या पूर्ण होण्यासाठी तसेच पेरणी झालेल्या खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी राज्यातील वनाच भागात पावसाची आवश्यकता होती. वर्धा व नागपूर जिल्ह्यात पावसाची तीव्रता कमी होती. जुलै महिन्याच्या तिसऱ्या आठवड्यात राज्यात पावसाची तीव्रता कमी झाली होती. कोकण विभागातील काही भागात आणि नागपूर विभागात अपुऱ्या पावसांमुळे भात पिकांच्या लावण्या खोळवल्या होत्या. पुणे जिल्ह्याच्या पश्चिम भागात लावण्याचा वेग मंदानला होता. अमरावती विभागातील हलक्या जमिनीवरील पिके मुकू लागली होती. राज्यात सर्वत्र पावसाची गरज होती. तथापि जुलै पामुन राज्यात सर्वत्र पावसास सुरुवात होवून जुलै अखेर पाऊस पडत होता. राज्यातील ६९ टक्के भागात जोराचा ते अतिजोराचा आणि ३१ टक्के भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला. पडलेला पाऊस हलक्या ते मध्यम जमिनीवरील पिकांना उपयुक्त ठरला. तथापि खरीप पिकांच्या वाढीसाठी नागपूर विभागात जुलै अखेर पडलेला पाऊस अपुरा होता. कापूस व भांडारान पिकांची वाढ खुंटली होती. भाताचे रोपे रोपे पिकली पडू लागली होती. ठाणे व नाशिक विभागातील काही भागात आणि नागपूर विभागातील सर्व भागात पावसाची आवश्यकता होती.

ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात कोकण विभागात जोराचा ते अति जोराचा, मध्य महाराष्ट्रात हलक्या स्वरूपाचा अति जोराचा आणि मराठवाडा व विदर्भ विभागात मध्यम स्वरूपाचा ते अति जोराचा पाऊस पडला. पुणे विभागाच्या थोड्या भागात अजिबात पाऊस पडला नाही. ऑगस्ट महिन्याच्या पहिल्या दोन आठवड्यात पडलेला पाऊस विलंब प्रमाणावर पडला असून तो खरीप पिकांच्या योग्य वाढीसाठी आणि उर्वरित पेरण्या पूर्ण होण्यासाठी उपयुक्त ठरला. तथापि कानकाच्या पावसांमुळे मराठवाडा विभागातील खरीप पिकांची वाढ खुंटली होती. लातूर व परभणी जिल्ह्यातील काही भागात खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले होते. खरीप पिकांच्या आंतरमशागतीची कामे खोळवली होती मराठवाड्यात पावसाची उघडीची जरूरी होती. एकंदरीत खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. नागपूर विभागातील भात पिकांच्या जिल्ह्यात भाताच्या लावण्या पूर्ण होण्यासाठी अजूनही पावसाची आवश्यकता होती. १५ ऑगस्ट अखेर राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या ९८ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या.

ऑगस्ट महिन्याच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात कोकण व मध्य महाराष्ट्रात हलक्या ते अति जोराचा पाऊस पडला. तर मराठवाडा व विदर्भत हलका ते जोराचा पाऊस पडला. समाधानकारक पाऊस पडल्यामुळे कोकण विभाग, नाशिक जिल्हा, पुणे व अहमदनगर जिल्हा, सातारा, कोल्हापूर जिल्ह्यात भात व नाचणी पिकांच्या लावण्या पूर्ण झाल्या होत्या. तथापि विदर्भातील भंडारा, चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्ह्यातील काही भागात पुऱ्या पावसा अभावी भात पिकांच्या लावण्या खोळवल्या होत्या. भात लावण्या पूर्ण होण्यासाठी त्या भागात अजूनही पावसाची आवश्यकता होती.

of Kharif crops was in progress in all parts of the state. Germination and growth of sown kharif crops was reported to be satisfactory. There was inadequate rainfall in different parts of the state in second week of July. Consequently the transplanting of paddy and Ragi was held-up and progress of sowing was retarded. Rains were needed in many parts of the state for completion of sowing and also for the proper growth of sown crops. Intensity of rainfall was low in Wardha and Nagpur districts as well as in other parts of State during the third week of July. Transplanting of paddy was heldup due to insufficient rains in some parts of Konkan region and in Nagpur division. Progress of transplanting of paddy was slow in western parts of Pune district. Kharif crops on light soils were withering in Amravati division. Rains were needed in all parts of the State. However rains were received from 25th, 26th July in all parts of the State till end of July. Heavy to very heavy rains were received in upto 69 % and light to medium rains were received in upto 31 % parts of the State. These rains were beneficial for the survival of kharif crops on light and medium soils. However rains received in Nagpur division till the end of July was inadequate for the growth of kharif crops. Growth of cotton and soyabean crops was stunted, paddy seedling were drying. Rains were also needed in some parts of Thane and Nasik divisions also.

During the first fortnight of August heavy to very heavy rains were received in Konkan region. Light to very heavy rains in Madhya Maharashtra and medium to very heavy rains were received in Marathwada and Vidarbha region. Rains were not received in few tahsils of Pune division. Rains received during the first two weeks of August was widespread and beneficial for the proper growth of sown kharif crops and for the completion of remaining sowing. However due to continuous rains growth of Kharif crops was stunted in Marathwada region. Kharif crops were damaged to some extent in some parts of Latur and Parbhani districts. Interculturing operations in kharif crops were held-up. Break in rains was essential in parts of Marathwada region. In general, condition of sown kharif crops was satisfactory. More rains were needed for the completion of paddy transplanting in paddy growing district of Nagpur division. Sowing of kharif crops was completed to the extent of 98% in the State till 15th August.

Light to very heavy rains were received in Konkan & Madhya Maharashtra while light to heavy rains were received in Marathwada & Vidarbha region in second fortnight of August.

Due to satisfactory rains transplanting of paddy & ragi was completed in Konkan division, Nasik district and in Pune & Ahmednagar, Satara, Kolhapur districts. However transplanting of paddy was held-up due to inadequate rains in some parts of Bhandara, Chandrapur & Gadchiroli districts. More rains was required in these district for the paddy transplanting.

राज्यात खरीप पिकांच्या पेरण्या ऑगस्ट १९९८ अर्ध १०० टक्के पूर्ण झाल्या होत्या. एकंदरीत खरीप पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. त्यापैकी २१ ते २६ ऑगस्ट या कालावधीत पडलेल्या जोराच्या पावसामुळे अहमदनगर व पुणे जिल्ह्यातील काही भागात वाजरी व पीक जमिनावर लोळले होते. त्यामुळे उत्पादनात काही प्रमाणात घट येण्याची शक्यता निर्माण झाली. तसेच अहमदनगर जिल्ह्यातील मूगच्या कापण्यास सुरु असल्यामुळे जोराच्या पावसामुळे उत्पादनावर काही प्रमाणात परिणाम झाला होता. सोलापूर जिल्ह्याच्या काही भागात जोराच्या पावसामुळे पिके पिवळी पडू लागली होती. पावसाच्या उघडीपोंची आवश्यकता होती.

मराठवाडा विभागात सततच्या पावसामुळे खरीप पिकांच्या मध्ये आंतरमशागती अभावी पिकांच्या वाढीवर काही प्रमाणात परिणाम झाला होता. त्यामुळे पिकांची वाढ खुटली होती. हलक्या जमिनीवरील व सखल भागातील पिके पिवळी पडू लागली होती. अतिवृष्टीमुळे मराठवाड्यातील काही भागात मूग, उडीद, ज्वारी व कापूस या पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झाले. मूग पिकांच्या काढण्यास सुरु झालेले होते. त्या भागातील खरीप पिकांचे जोमदार वाढीसाठी पावसाच्या उघडीपोंची व स्वच्छ सुर्यप्रकाशाची आवश्यकता होती.

सप्टेंबर महिन्यात कोकणात सर्वत्र जोराचा ते अतिजोराचा तर मध्य महाराष्ट्रात, मराठवाडा व विदर्भात हलक्या स्वरूपाचा ते अति जोराचा पाऊस पडला सांगली व गडचिरोली हे दोन जिल्हे वगळता राज्यातील इतर सर्व जिल्ह्यात सरासरीपेक्षा जास्त पाऊस पडला. विशेषतः ठाणे, धुळे व सोलापूर जिल्ह्यात विक्रमी पावसाची नोंद झाली. ठाणे व रायगड जिल्ह्यातील काही भागात अतिवृष्टीमुळे भात पिकांचे नुकसान झाले होते. मध्य महाराष्ट्र व मराठवाड्यातील काही भागात सततच्या पावसामुळे पक्व झालेले वाजरीचे पीक जमिनावर लोळले होते. त्यामुळे पिकांस काँव फुटू लागले होते. दाण्याचा रंग काळपट पडू लागला होता. उत्पादनात घट येण्याची शक्यता होती. सुयंफुल, मूग व उडीद या पिकांचेसुद्धा काही प्रमाणात नुकसान झाले असून उत्पादनात घट अपेक्षित होती. उभ्या खरीप पिकांच्या वाढीवर काही प्रमाणात परिणाम झाला होता. वाजरी, मूग व उडीद पिकांच्या सततच्या कापण्यास सततच्या पावसामुळे खोळंबल्या होत्या. ढगाळ वातावरण व सततच्या पावसामुळे सखल भागातील वाजरी, भुईनुग, तूर व कापूस ही पिके पिवळी पडू लागली होती. त्या पिकांची वाढ खुटली होती. भुईमुगाच्या शेगा कुजू लागल्या होत्या.

खरीप ज्वारीच्या दाण्याची प्रत काही प्रमाणात खराब झाली होती. वापसा नसल्यामुळे रबी ज्वारी व फरडई या रबी पिकांच्या पेरण्यांना सुरुवात झाली नव्हती. पावसाच्या उघडीपोंची अत्यंत जरूरी होती. ऑक्टोबर महिन्याच्या पहिल्या पंधरवड्यात कोकणात मध्यम स्वरूपाचा ते अतिजोराचा मध्यमहाराष्ट्र व मराठवाड्यात हलक्या स्वरूपाचा ते जोराचा तर विदर्भातील काही भागात हलक्या ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला विदर्भ विभाग वगळता राज्यातील इतर सर्व जिल्ह्यात पावसाचे महिन्याची सरासरी ओलांडली होती. सर्व जिल्ह्यात सतत पाऊस पडत होता. सततच्या पावसामुळे कोकण, कोल्हापूर, औरंगाबाद व लातूर विभागातील काही भागात भातचे पीक लोळले. ज्वारी, वाजरी व इतर खरीप पिकांचे काही प्रमाणात नुकसान झालेले होते. सततच्या पावसामुळे वाजरी व खरीप ज्वारीच्या दाण्याची प्रत काही प्रमाणात खराब झाली होती. दाण्यांना मोड घाले होते. दाणे अल्प प्रमाणात काळे पडले होते.

Sowing of Kharif crops was nearly completed to the extent of 100% in all parts of the State till the end of August. Condition of kharif crops was reported to be satisfactory. However bajra crops was lodged in some parts of Ahmednagar & Pune districts due to heavy rains from 21st to 26th August. Production of Bajra crop may be decreased to some extent. Similarly production of Mung crop was also affected to some extent due to heavy rains. The colour & quality of kharif crop was affected due to heavy rains in some parts of Solapur district. Break in rains was essential.

Interculturing operation of kharif crops was held-up due to continuous rains in Marathwada. Growth of kharif crops was affected to some extent. Kharif crops were stunted and turns yellowish on light soils and in low lying areas. Mung, Udid, Kh. Jowar and cotton crops were damaged to some extent due to very heavy rains in Marathwada region in Marathwada region. Late sowing of remaining kharif crops and harvesting Mung crops was held-up due to continuous rains. Break in rains and bright sunshine was required in those areas for the healthy growth of kharif crops.

Heavy to very heavy rains were received in konkan while light to very heavy rains were received in rest parts of the State in the month of September. Rains received were above normal in all districts of the state except Sangli and Gadchiroli district. Very heavy rain fall was received specially in Thane, Dhule, and Solapur districts. Paddy crops was damaged to some extent in some parts of Thane and Raigad districts of konkan region, matured Bajra crop was lodged due to continuous rains in some parts of Madhya Maharashtra and Marathwada region. Grains of Bajra crop became blackish and production may be decrease to some extent. Sunflower, Mung and Udid crops were also damaged and yield of these crops may decreased to some extent. Growth of Standing Kharif Crops was affected to some extent. Harvesting of Bajra, Mung & Udid crops was held-up due to continuous rains. Bajra, groundnut, tur & cotton crops in lowlying areas turn yellowish due to continuous rains and cloudy weather. Growth of these crops was stunted. Decaying of groundnut pods was occurred.

Quality of grains of kharif jowar was affected to some extent. Sowing of rabi jowar & safflower not yet started for want of vapsa condition. Break in rains was urgently needed. Sowing of kharif crops was completed in the state till the end of 1st week of October (102%). Medium to very heavy rains were received in Konkan division. Light to heavy rains in Marathwada & Madhya Maharashtra & Light to medium rains in some parts of Vidarbha region during the first fortnight of October. Rains received in all district except Vidarbha region was above normal. Paddy crop was lodged due to continuous rains in some parts of Konkan, Kolhapur, Aurangabad, & Latur divisions. Jowar, Bajra & other kharif crops were damaged to some extent. Quality of grains of Bajra and Kh. Jowar affecting grains sprouting and blackness of to some extent.

ऑक्टोबरच्या तिसऱ्या आठवड्यात कोकणातील काही भागात मध्यम स्वरूपाचा ते जोराचा पाऊस पडला पडलेला पाऊस हळूहळू व निमगरच्या भागात हानिकारक होता मध्य महाराष्ट्र व मराठवाड्यातील बहुतेक भागात हळूहळू ते जोराचा तर विदर्भातील काही भागात हळूहळू ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला ऑक्टोबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात राज्यातील पावसाचे प्रमाण कमी झाले होते. दि. २० ऑक्टोबर पासून राज्यातील नैऋत्य मान्सूनचा पाऊस संपला होता राज्यातील निरनिगळ्या भागात खरीप पिकांच्या कापण्या प्रगतीपथावर होत्या. राज्यात रब्बी पिकांच्या पेरण्यांना सुरवात झाली होती. ऑक्टोबर अखेर राज्यात रब्बी पिकांच्या पेरण्या २९ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या.

नोव्हेंबरच्या पहिल्या पंधरवड्यात राज्यातील काही भागात हळूहळू ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला तसेच कोकण, कोल्हापूर व अमरावती विभागात जोराच्या पावसाची नोंद झालेली होती तर दुसऱ्या पंधरवड्यात पावसाचे उद्दीप्त पेतली होती खरीप पिकांच्या कापण्या पूर्ण झाल्या होत्या.

डिसेंबर आणि जानेवारीमध्ये राज्यात हवामान सर्वत्र कोरडे होते. तथापि डिसेंबर १० ते १६ डिसेंबर या कालावधीत राज्यातील काही भागात हवामान अथून मध्यम ढगाळ होते. तुराचे पीक पक्वतेच्या अंशस्थेत असून कापण्या सुरू होत्या कापसाची वेचणी अंतिम टप्प्यात होती राज्यात वासायत गहू, हरभरा व सुयेफुल या रब्बी पिकांच्या पेरण्या अल्प प्रमाणात सुरू होत्या. राज्यातील काही भागात उन्हाळी भुईमुग, उन्हाळी सुयेफुल, वैशाखी मुग इत्यादी उन्हाळी पिकांच्या पेरण्यांना सुरवात झाली होती. कोकणात उन्हाळी भाताची रोपवाटीकेत पेरण्या सुरूवात झाली होती. कोल्हापूर जिल्ह्यात आणि नागपूर विभागात उन्हाळी भाताच्या लागण्यांना सुरवात झाली होती. राज्यातील रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. जानेवारी १९९९ अखेर राज्यात रब्बी पिकांच्या पेरण्या ९३ टक्के पूर्ण झाल्या होत्या.

फेब्रुवारी महिन्याच्या दुसऱ्या व तिसऱ्या आठवड्यात हवामान अथून मध्यम ढगाळ होते. पहिल्या व चौथ्या आठवड्यात हवामान कोरडे होते. दुसऱ्या आठवड्यात पूर्ण औरंगाबाद व अमरावती विभागाच्या काही भागात वादळी वाऱ्यातून पाऊस व गारपटीमुळे उन्हा रब्बी पिकांचे नुकसान झाले. तुर पिकांच्या काढण्यात प्रगतीपथावर होत्या कापसाची वेचणी अंतिम टप्प्यात होती. रब्बी ज्वारी व हरभरा काढणीस सुरवात झाली होती. रब्बी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती. उन्हाळी पिकांची पेरणी प्रगतीपथावर होती उन्हाळी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक होती.

मार्च महिन्यात सर्वत्र हवामान कोरडे होते. उष्ण तापमानात वाढ झाली होती. तुर पिकांची कापणी तसेच कापसाच्या वेचण्या संपलेल्या होत्या. रब्बी पिकांच्या कापण्या प्रगतीपथावर होत्या. उन्हाळी पिकांच्या पेरण्या प्रगतीपथावर होत्या उन्हाळी भातांच्या लागण्या अंतिम टप्प्यात होत्या उन्हाळी भुईमुगाचे पीक फुले लागण्याच्या अवस्थेत होते. एकंदरीत उन्हाळी पिकांची उगवण व वाढ समाधानकारक दिसून आली.

Medium to heavy rains were received in some part of Konkan region during the 3rd week of October. Rains received were harmful for Early and Mid-late varieties of paddy crop. Light to heavy rains were received in most part of Madhaya Maharashtra & Marathwada region while light to medium rains were received in some parts of Vidarbha region. Intensity of rainfall was reduced in all parts of the State during the last week of October. Southwest monsoon was withdrawn from 20th October. Harvesting of Kh. crops was in progress in different parts of the State. Sowing of rabi crops i.e. rabi jowar and safflower was started in the State & it was completed to the extent of 21% till the end of October.

Light to medium rains were received in some parts of the state during the first fortnight of November. Heavy rainfall was also recorded in one or two places of Konkan, Kolhapur & Amravati division while there was break in rains from second fortnight of November. Harvesting of kharif crops was completed. Picking of cotton was in progress. Tur crop was in pod formation to maturity stage & its harvesting was started in some parts of the State.

Weather was dry in the month of December & January. However it was intermittently cloudy from 10th to 16th December in some parts of the the State. Tur crop was in maturity stage & its harvesting was in progress. Picking of cotton was nearly completed. Sowing of irrigated wheat, gram & sunflower was in progress on small scale in parts of the State. Sowing of summer crops i.e. summer Gr. nut, Summer Sunflower, Vaishakhi mung was started in some parts of the State. Sowing of summer paddy in nursery was started in parts of the Konkan region. Transplanting of summer paddy crop was started in parts of Kolhapur districts & Nagpur division. Condition of rabi crops was reported to be satisfactory. Sowing of rabi crops was completed of the extent of 93% till the end of January, 1999.

In the month of February the weather was cloudy in 2nd & 3rd week in 1st & 4th was it was dry. In second week of February rains with hailstorm were received in some parts of Pune, Aurangabad & Amravati divisions which affected standing rabi crop. Harvesting of tur crop was in progress, picking of cotton crop nearly completed. Harvesting of rabi jowar and gram was started. Condition of rabi crops was satisfactory. Sowing of summer crop was in progress. Germination & growth of summer crops was reported to be satisfactory.

Weather was dry in the month of March. Harvesting of tur & picking of cotton was completed. Harvesting of rabi crops was in progress. Sowing of summer crops was in progress. Transplanting of summer paddy was nearly completed. Summer groundnut crop was in flowering stage. Germination & growth of summer crops was satisfactory.

एप्रिल महिन्यात हवामान सर्वत्र कोरडे होते. उन्हाळी पिकांची वाढ समाधानकारक होती. उन्हाळी भूईमुग फुलोऱ्यावर होते. उन्हाळी सुर्यफूल वाणे भरण्याच्या अवस्थेत होते. खरीप हंगामाकरिता पेरणीपूर्व मशागतीची कामे प्रगतीपथावर होती सर्वत्र उन्हाळी पिकांची परिस्थिती समाधानकारक होती.

मे महिन्यात हवामान अधूनमधून ढगाळ होते. राज्यातील काही भागात हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडला पडलेला पाऊस खरीप हंगामाच्या पेरणीपूर्व मशागतीसाठी उपयुक्त ठरला होता.

Weather was dry in the month of April. Growth of summer crops was satisfactory. Summer groundnut crop was in flowering stage. Summer sunflower was in grain formation stage. Preparatory tillage operations of kharif season was in progress. Condition of summer crops was satisfactory.

Whether was intermittently cloudy in the month of May. Light to medium rains were received in some parts of the State. Rains received was beneficial for the preparatory tillage operations of Kharif season.

तक्ता आठ
TABLE VIII

१९९६-९७ ते १९९८-९९ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रातून भात बियाणे वाटप
Distribution of Paddy Seed through Public Sector during 1996-97 to 1998-99

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात बियाणे वाटप क्विंटलमध्ये Paddy Seed distributed in Quintals			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	7047	7792	8924	Thane
३	रायगड	9171	10027	8700	Raigad
४	रत्नागिरी	1364	1368	1239	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	604	760	848	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	18186	19947	19711	Total Konkan Division
६	नासिक	829	1014	1530	Nasik
७	धुळे	12	19	65	Dhule
८	जळगाव	29	..	6	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	870	1033	1601	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	31	40	387	Ahmednagar
१०	पुणे	664	1545	1557	Pune
११	सोलापूर	15	17	33	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	710	1602	1977	Total Pune Division
१२	सातारा	1089	1532	1634	Satara
१३	सांगली	446	772	825	Sangli
१४	कोल्हापूर	2807	3891	4692	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	4342	6195	7151	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	..	14	Aurangabad
१६	जालना	..	..	..	Jalna
१७	बीड	36	..	10	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	36	..	24	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	173	9	90	Latur
१९	उस्मानाबाद	35	20	29	Osmanabad
२०	नांदेड	695	43	75	Nanded
२१	परभणी	100	51	93	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	1003	123	287	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	..	..	Buldhana
२३	अकोला	..	..	..	Akola
२४	अमरावती	..	..	9	Amravati
२५	यवतमाळ	..	..	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	..	9	Total Amravati Division
२६	वार्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	2636	3181	13273	Nagpur
२८	भंडारा	15572	8475	34753	Bhandara
२९	चंद्रपूर	2181	1080	10402	Chandrapur
३०	गडचिरोली	6354	2025	11469	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	26743	14761	69897	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	51890	43661	100657	Total Maharashtra State

तक्ता नं०
TABLE IX

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाणे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९
Jawar seed distribution through public sector 1996-97 to 1998-99

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1999-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	544	345	375	Nasik
७	धुळे	672	802	1126	Dhule
८	जळगाव	2782	2864	3684	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	3998	4011	5185	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	1699	10	1283	Ahmednagar
१०	पुणे	1080	32	830	Pune
११	सोलापूर	2794	140	3010	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	5573	182	5123	Total Pune Division
१२	सातारा	2341	1909	2245	Satara
१३	सांगली	1707	711	1550	Sangli
१४	कोल्हापूर	1331	314	1416	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	5379	2934	5211	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	763	71	432	Aurangabad
१६	जालना	1023	73	649	Jalna
१७	बीड	640	419	1043	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	2426	563	2124	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	2920	2319	3084	Latur
१९	उस्मानाबाद	1233	911	1958	Osmanabad
२०	नांदेड	6984	2510	3913	Nanded
२१	परभणी	1465	824	1781	Parbhani
	एकूणलातूर	12602	6564	10736	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	1922	1554	5535	Buldhana
२३	अकोला	2984	2083	2888	Akola
२४	अमरावती	2116	1707	6981	Amravati
२५	यवतमाळ	1908	1964	2245	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	8930	7308	17649	Total Amravati Division
२६	वर्धा	710	769	1574	Wardha
२७	नागपूर	1294	951	2853	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	154	126	219	Chandrapur
३०	गडचिरोली	2	..	24	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	2160	1846	4670	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	41068	23408	50698	Total Maharashtra State

तक्ता दहा—TABLE X
सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बाजरी बियाणे वाटप १९९६-९७ ते १९९८-९९
Bajra seed distribution through public sector 1996-97 to 1998-99

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Seed distributed (in Quintals) (through Public Sector)			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	3450	2616	2184	Nasik
७	धुळे	436	589	667	Dhule
८	जळगाव	485	373	504	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	4371	3578	3355	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	4208	2429	2608	Ahmednagar
१०	पुणे	1423	1072	1394	Pune
११	सोलापूर	667	556	740	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	6298	4057	4742	Total Pune Division
१२	सातारा	367	426	636	Satara
१३	सांगली	257	275	236	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	1	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	624	702	872	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	416	176	178	Aurangabad
१६	जालना	339	210	387	Jalna
१७	बीड	1312	721	1363	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	2067	1107	1928	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	369	448	621	Latur
१९	उस्मानाबाद	291	162	268	Osmanabad
२०	नांदेड	13	..	4	Nanded
२१	परभणी	69	41	53	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	742	651	946	Total Latur Division
२२	बुलडाणा	113	50	107	Buldhana
२३	अकोला	16	27	29	Akola
२४	अमरावती	..	..	..	Amravati
२५	यवतमाळ	90	28	81	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	219	105	217	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	..	..	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	..	..	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	14321	10200	12060	Total Maharashtra State

तबता अकरा
TABLE XI

सार्वजनिक क्षेत्रातून बियाणे वाटप (अधिक उत्पन्न देणारा गहू) १९९६-९७ ते १९९८-९९
Seed distributed through public sector in quintals (High yielding varieties wheat) 1996-97 to 1998-99

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गहू बियाणे वाटप क्विंटलमध्ये (सार्वजनिक क्षेत्रातून) Wheat Seed distributed in Quintals (through Public Sector)			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	20	..	30	Thane
३	रायगढ	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	20	..	30	Total Konkan Division
६	नासिक	4675	7447	6048	Nasik
७	धुळे	3626	5275	5559	Dhule
८	जळगाव	8270	10421	13605	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	16571	23143	25212	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	8959	16454	13055	Ahmednagar
१०	पुणे	3076	8752	4679	Pune
११	सोलापूर	1875	5383	5826	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	13910	30589	23560	Total Pune Division
१२	सातारा	1559	6106	3695	Satara
१३	सांगली	2077	5505	3876	Sangli
१४	कोल्हापूर	1020	1210	1120	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	4656	12821	8691	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	1910	2520	5418	Aurangabad
१६	जालना	2124	2050	5102	Jalna
१७	बीड	4664	3628	8137	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	8698	8198	18657	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	8158	3812	5910	Latur
१९	उस्मानाबाद	3508	1567	2571	Osmanabad
२०	नांदेड	1734	4055	6381	Nanded
२१	परभणी	2300	2666	4605	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	15700	12100	19467	Total Latur Division
२२	बुलढाना	3779	3885	12453	Buldhana
२३	अकोला	3364	3506	7058	Akola
२४	अमरावती	1805	3050	18774	Amravati
२५	यवतमाळ	2219	1750	3129	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	11167	12191	41414	Total Amravati Division
२६	वर्धा	3617	1221	3049	Wardha
२७	नागपूर	5915	7101	14415	Nagpur
२८	भंडारा	397	3544	1007	Bhandara
२९	चंद्रपूर	3113	6377	1398	Chandrapur
३०	गडचिरोली	27	342	56	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	13062	18585	19925	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	83791	117627	156956	Total Maharashtra State

तक्ता बारा
TABLE XII

सन १९९७-९८ व १९९८-९९ चे प्रमाणित/सत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाण्यांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप
Distribution of certified/truthful labelled seed of pulses through public sector of 1997-98 to 1998-99

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	तूर		मूग		उडीद		हरभरा		एकूण कडधान्ये		District	
		Tur		Moong		Udid		Gram		Total Pulses			
		97-98	98-99	97-98	98-99	97-98	98-99	97-98	98-99	97-98	98-99		
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	100	63	100	63	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	110	..	110	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिवुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	100	173	100	173	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	295	258	97	225	9	37	394	338	795	858	Nasik
७	धुळे	..	458	252	208	396	137	205	381	372	1184	1225	Dhule
८	जळगाव	..	121	119	288	512	2014	2004	776	1295	3199	3930	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	874	629	593	1133	2160	2246	1551	2005	5178	6013	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	2762	2621	306	928	149	217	5611	594	8828	4160	Ahmednagar
१०	पुणे	..	558	260	64	118	3	5	265	125	890	508	Pune
११	सोलापूर	..	1175	670	68	129	191	358	410	1163	1844	2320	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	4495	3551	438	1175	343	580	6286	1882	11562	7188	Total Pune Division
१२	सातारा	..	23	17	15	45	14	26	430	142	482	230	Satara
१३	सांगली	..	141	64	16	9	13	5	1016	210	1186	288	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	15	17	21	27	6	14	279	176	321	234	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	179	98	52	81	33	45	1725	528	1989	752	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	145	86	214	395	175	194	168	300	702	975	Aurangabad
१६	जालना	..	25	118	472	589	1187	696	92	1542	1776	2945	Jalna
१७	बीड	..	347	546	62	142	885	761	185	2200	1479	3649	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	517	750	748	1126	2247	1651	445	4042	3957	7569	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	164	228	567	943	6170	5635	771	1061	7672	7917	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	157	280	71	105	1288	1702	114	249	1630	2336	Osmanabad
२०	नांदेड	..	61	68	845	1126	5809	3942	265	364	6980	5500	Nanded
२१	परभणी	..	46	81	721	763	1249	672	1086	611	3102	2127	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	428	657	2204	2937	14516	12001	2236	2285	19384	17880	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	152	1१०	2397	5784	2435	4614	2473	6348	7457	16926	Buldhana
२३	अकोला	..	329	3०६	2256	2797	2114	1405	2126	2813	6825	7321	Akola
२४	अमरावती	..	578	1117	1102	5279	272	706	1453	6360	3405	13462	Amravati
२५	यवतमाळ	..	426	132	621	1177	486	499	548	904	2081	2712	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	1485	1735	6376	15037	5307	7224	6600	16425	19768	40421	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	508	339	45	380	92	31	925	1603	1570	2353	Wardha
२७	नागपूर	..	90	412	37	219	13	54	1376	2372	1516	3057	Nagpur
२८	भंडारा	..	5	13	4	..	4	..	1656	..	1669	13	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	8	3	79	72	104	52	185	346	376	473	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	132	451	132	451	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	611	767	165	671	213	137	4274	4772	5263	6347	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	8589	8187	10576	22160	24819	23884	23217	32112	67201	86343	Total Maharashtra State

तक्ता तेरा
TABLE XIII

सार्वजनिक क्षेत्रातून आणलेले बियाणे वाटप (संकरित कापूस) १९९६-९७ ते १९९८-९९
Seed distribution through public sector during the year (Hybrid Cotton) 1996-97 to 1998-99

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संकरित कापूस बियाणे वाटप (क्विंटल्समध्ये) Hybrid Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	.. Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	.. Thane
३	रायगड	..	..	..	.. Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	.. Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	.. Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	.. Total Konkan Division
६	नासिक	9	8	13	.. Nasik
७	धुळे	141	214	310	.. Dhule
८	जळगाव	459	651	745	.. Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	609	873	1068	.. Total Nasik Division
९	अहमदनगर	90	66	52	.. Ahmednagar
१०	पुणे	..	1	..	.. Pune
११	सोलापूर	27	18	20	.. Solapur
	एकूण पुणे विभाग	117	85	72	.. Total Pune Division
१२	सातारा	..	..	..	.. Satara
१३	सांगली	..	1	2	.. Sangli
१४	कोल्हापूर	6	4	3	.. Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	6	5	5	.. Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	108	82	94	.. Aurangabad
१६	जालना	196	196	275	.. Jalna
१७	बीड	335	385	541	.. Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	639	663	910	.. Total Aurangabad Division
१८	लातूर	197	132	201	.. Latur
१९	उस्मानाबाद	43	24	50	.. Osmanabad
२०	नांदेड	1048	774	1282	.. Nanded
२१	परभणी	440	490	763	.. Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	1728	1420	2296	.. Total Latur Division
२२	बुलढाणा	465	423	1024	.. Buldhana
२३	अकोला	622	770	1004	.. Akola
२४	अमरावती	387	410	2487	.. Amravati
२५	यवतमाळ	844	963	1127	.. Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	2318	2566	5642	.. Total Amravati Division
२६	दर्वा	247	221	499	.. Wardha
२७	नागपूर	248	275	566	.. Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	.. Bhandara
२९	चंद्रपूर	101	96	113	.. Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	.. Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	596	592	1178	.. Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	6013	6204	11171	.. Total Maharashtra State

तक्ता तेरा-समाप्त
TABLE XIII-Concl'd.

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले बियाणे वाटप (सुधारित कापूस) १९९६-९७ ते १९९८-९९
Seed distribution through public sector during the year (Improved Cotton) 1996-97 to 1998-99

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सुधारित कापूस बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) Improved Cotton Seed distribution (in Quintals)			District
		१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग		..	..	..	Total Konkan Division
६	नासिक	..	11	50	Nasik
७	धुळे	2,804	1,875	1,438	Dhule
८	जळगाव	4,220	2,120	3,118	Jalgaon
एकूण नासिक विभाग		7,024	4,006	4,606	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	68	159	Ahmednagar
१०	पुणे	..	..	..	Pune
११	सोलापूर	..	93	128	Solapur
एकूण पुणे विभाग		..	161	287	Total Pune Division
१२	सातारा	..	..	..	Satara
१३	सांगली	..	11	39	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	..	..	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग		..	11	39	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	163	68	224	Aurangabad
१६	जालना	430	181	290	Jalna
१७	बीड	783	394	522	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग		1,376	643	1,036	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	89	99	222	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	Osmanabad
२०	नांदेड	595	593	1,023	Nanded
२१	परभणी	164	153	363	Parbhani
एकूण लातूर विभाग		848	845	1,608	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	3,371	3,123	2,748	Buldhana
२३	अकोला	5,397	4,366	2,155	Akola
२४	अमरावती	2,962	1,572	1,322	Amravati
२५	यवतमाळ	1,350	731	367	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		13,080	9,792	6,532	Total Amravati Division
२६	वर्धा	753	334	167	Wardha
२७	नागपूर	101	38	55	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	4	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	..	..	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		858	372	222	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य		23,186	15,830	14,330	Total Maharashtra State

सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळीत धान्ये बियाणे वाटप १९९७-९८ व १९९८-९९

		बियाणे वाटप (क्विंटलमध्ये) १९९७-९८ व १९९८-९९ Oil-Seeds distribution in Quintals 1997-98 & 1998-99					
अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	भूईमूग Groundnut		सूर्यफूल Sunflower		तिळ Sesamum	
		1997-98	1998-99	1997-98	1998-99	1997-98	1998-99
१	बुध्नुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	3	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	3	..	..	..	..
६	नासिक	495	64	2	4	2	..
७	छुळे	64	25	49	..	26	18
८	जळगाव	15	10	1	..	38	97
	एकूण नासिक विभाग	574	99	52	4	66	115
९	अहमदनगर	696	763	1,444	539	14	18
१०	पुणे	3,179	3,118	29	14	..	..
११	सोलापूर	33	42	441	1,202	3	8
	एकूण पुणे विभाग	3,908	3,923	1,914	1,755	17	26
१२	सातारा	1,836	2,021	7	15	..	..
१३	सांगली	892	831	2	37	..	..
१४	कोल्हापूर	890	858	1	..	..	..
	एकूण कोल्हापूर विभाग	3,618	3,710	10	52	..	..
१५	औरंगाबाद	21	26	27	66	19	19
१६	जालना	40	50	208	196	17	12
१७	बीड	26	30	419	416	75	131
	एकूण औरंगाबाद विभाग	87	106	674	678	111	162
१८	लातूर	43	..	591	696	55	53
१९	उस्मानाबाद	18	..	278	509	31	36
२०	नांदेड	50	24	114	77	17	33
२१	परभणी	45	11	32	34	27	26
	एकूण लातूर विभाग	156	35	1,015	1,316	130	148
२२	बुलढाणा	39	50	37	2	61	166
२३	बकोला	170	75	59	29	24	43
२४	अमरावती	418	192	60	52	16	61
२५	यवतमाळ	20	93	..	150	4	3
	एकूण अमरावती विभाग	647	410	156	233	105	273
२६	वर्धा	302	105	..	..	..	..
२७	नागपूर	131	132	..	..	1	1
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	433	237	..	..	1	1
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	9,423	8,523	3,821	4,038	430	725

TABLE XIV

Seed distribution of oilseeds through public sector during the year 1997-98 to 1998-99

त्रिमासिक वार्षिक (क्विंटलमध्ये) १९९७-९८, १९९८-९९ Oil Seeds distribution in Quintals 1997-98 & 1998-99							
सोयाबीन Soyabean		करडई Safflower		एकूण Total		District	
97-98	98-99	97-98	98-99	97-98	98-99		
..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	3	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	3	..	Total Konkan Division
333	1197	..	43	832	1308	..	Nasik
407	1007	6	76	552	1126	..	Dhule
475	1463	28	585	557	2155	..	Jalgaon
1215	3667	34	704	1941	4589	..	Total Nasik Division
1463	2489	36	1266	3653	5075	..	Ahmednagar
161	348	14	816	3383	4296	..	Pune
145	284	30	2971	652	4327	..	Solapur
1769	3121	80	4873	7688	13698	..	Total Pune Division
847	1280	4	454	2694	3770	..	Satara
4817	4321	6	524	5717	5713	..	Sangli
3308	5235	2	1085	4201	7178	..	Kolhapur
8972	10836	12	2063	12612	16661	..	Total Kolhapur Division
303	605	27	362	397	1078	..	Aurangabad
215	834	461	519	961	1611	..	Jalna
116	368	35	491	671	1436	..	Beed
634	1807	523	1372	2029	4125	..	Total Aurangabad Division
807	3822	580	852	2076	5423	..	Parbhani
225	4013	403	493	955	5051	..	Nanded
1229	470	49	686	1459	1290	..	Osmanabad
756	2034	440	515	1300	2620	..	Latur
3017	10339	1472	2546	5790	14384	..	Total Latur Division
3552	10636	918	822	4607	11676	..	Buldhana
4841	16070	1797	172	6891	16389	..	Akola
5661	29182	1644	9	7799	29496	..	Amravati
4083	8705	5	3	4112	8954	..	Yavatmal
18137	64593	4364	1006	23409	66515	..	Total Amravati Division
14619	22936	28	..	14949	23041	..	Wardha
10426	66315	57	289	10615	66737	..	Nagpur
727	958	10	..	737	958	..	Bhandara
3635	8132	41	55	3676	8187	..	Chandrapur
528	849	10	24	538	873	..	Gadchiroli
29935	99190	146	368	30515	99796	..	Total Nagpur Division
63679	193553	6631	12932	83984	219771	..	Total Maharashtra State

तक्ता पंधरा
TABLE XV

राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापरचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण १९९६-९७ ते १९९८-९९
Districtwise average use of *fertiliser* per hectare in Maharashtra State 1996-97 to 1998-99 (कि./हे.) (Figures in kg./ha.)

क्र. क्र. Sr. No.	जिल्हा	१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	District
१	ठाणे	53.4	55.5	65.1	Thane
२	रायगड	66.5	87.0	80.8	Raigad
३	रत्नागिरी	28.5	31.3	31.0	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	39.8	37.6	41.2	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	47.0	52.8	54.5	Total Konkan Division
५	नासिक	77.4	88.7	103.9	Nasik
६	धुळे	72.6	107.2	84.1	Dhule
७	जळगाव	99.8	125.3	108.4	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	83.3	107.0	98.8	Total Nasik Division
८	अहमदनगर	65.0	69.6	84.1	Ahmednagar
९	पुणे	63.6	74.0	78.0	Pune
१०	सोलापूर	55.7	76.2	79.6	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	61.4	73.2	80.5	Total Pune Division
११	सातारा	80.9	93.3	90.4	Satara
१२	सांगली	97.9	96.8	114.9	Sangli
१३	कोल्हापूर	168.5	181.4	149.6	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	115.8	123.8	118.3	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	41.5	62.7	70.5	Aurangabad
१५	जालना	45.7	57.6	64.0	Jalna
१६	बीड	31.4	40.6	51.8	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	39.5	53.6	62.1	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	49.6	60.3	75.7	Latur
१८	उस्मानाबाद	21.6	45.2	31.8	Osmanabad
१९	नांदेड	80.4	126.0	128.6	Nanded
२०	परभणी	36.2	39.6	46.4	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	46.9	67.7	70.6	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	53.3	70.6	69.8	Buldhana
२२	अकोला	62.2	74.9	65.0	Akola
२३	अमरावती	58.9	48.4	43.9	Amravati
२४	यवतमाळ	47.2	57.3	56.7	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	55.4	62.8	58.8	Total Amravati Division
२५	वर्धा	71.4	72.4	77.6	Wardha
२६	नागपूर	62.5	90.9	64.4	Nagpur
२७	भंडारा	82.6	81.4	80.3	Bhandara
२८	चंद्रपूर	48.3	44.0	52.3	Chandrapur
२९	गडचिरोली	28.6	70.4	77.3	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	58.7	71.8	70.3	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	61.0	74.1	76.5	Total Maharashtra State

तक्ता सोळा

TABAL XVI

जिल्हाविहाय रासायनिक खातांचा खापर १९९७-९८
Districtwise Consumption of Fertilizer during 1997-98

(आकडे मे. टनामध्ये) (Figures in M. T.)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	नत्र N	स्फुरद P	पासाश K	District
१	मुंबई	..	..	..	Mumbai
२	ठाणे	12,658	2,279	2,011	Thane
३	रायगड	12,835	3,378	2,702	Raigad
४	रत्नागिरी	6,620	974	563	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	3,787	1,591	585	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	35,900	8,222	5,861	Total Konkan Division
६	नासिक	56,984	22,743	6,522	Nasik
७	धुळे	44,080	14,797	5,927	Dhule
८	जळगाव	85,198	35,287	26,336	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	1,86,262	72,827	38,785	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	61,801	26,742	11,737	Ahmednagar
१०	पुणे	53,782	22,446	9,284	Pune
११	सोलापूर	50,540	23,367	12,216	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1,66,123	72,555	33,237	Total Pune Division
१२	सातारा	38,361	15,162	10,430	Satara
१३	सांगली	34,110	15,018	14,619	Sangli
१४	कोल्हापूर	66,244	23,029	22,344	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1,38,715	53,209	47,393	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	35,301	16,804	6,877	Aurangabad
१६	जालना	25,381	13,340	2,883	Jalna
१७	बीड	22,415	12,221	2,452	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	83,097	42,365	12,212	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	22,686	16,967	2,511	Latur
१९	उस्मानाबाद	9,460	5,205	3,418	Osmanabad
२०	नांदेड	58,289	28,297	16,292	Nanded
२१	परभणी	32,772	14,598	3,544	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	1,23,207	65,067	25,765	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	37,080	17,434	3,021	Buldhana
२३	अकोला	48,646	25,937	4,050	Akola
२४	अमरावती	30,809	14,633	3,504	Amravati
२५	यवतमाळ	33,669	17,994	4,040	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1,50,204	75,998	14,615	Total Amravati Division
२६	वर्धा	15,808	4,573	7,479	Wardha
२७	नागपूर	29,082	21,171	3,380	Nagpur
२८	भंडारा	25,283	8,193	422	Bhandara
२९	चंद्रपूर	17,496	7,052	56	Chandrapur
३०	गडचिरोली	8,952	3,290	1,509	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	96,621	44,279	12,846	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	9,80,129	4,34,522	1,90,714	Total Maharashtra State

तक्ता सौळा-समाप्त
TABLE XVI-Concl'd.

जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९९८-९९
Districtwise Consumption of Fertilizer during 1998-99

(आकडे मे. टनामध्ये) (Figures in M. T.)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नत्र N.	स्फुरद P	पालाश K.	District
१	ठाणे	13,504	2,017	1,434	Thane
२	रायगड	12,220	2,624	2,734	Raigad
३	रत्नागिरी	6,408	845	661	Ratnagiri
४	सिंधुदुर्ग	3,885	1,648	986	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	36,017	7,134	5,815	Total Konkan Division
५	नासिक	65,984	28,867	6,318	Nasik
६	धुळे	48,565	13,899	5,742	Dhule
७	जळगाव	74,898	36,966	19,228	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	1,89,447	79,732	31,288	Total Nasik Division
८	अहमदनगर	72,188	34,600	15,018	Ahmednagar
९	पुणे	57,940	23,358	9,254	Pune
१०	सोलापूर	54,207	25,313	10,173	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	1,84,335	83,271	34,445	Total Pune Division
११	सातारा	37,116	16,267	8,623	Satara
१२	सांगली	44,331	19,129	13,331	Sangli
१३	कोल्हापूर	52,306	24,800	22,989	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1,33,753	60,196	44,943	Total Kolhapur Division
१४	औरंगाबाद	42,156	19,905	4,013	Aurangabad
१५	जालना	31,219	13,262	2,101	Jalna
१६	बीड	27,652	15,152	4,878	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1,01,027	48,319	10,992	Total Aurangabad Division
१७	लातूर	28,035	19,136	5,954	Latur
१८	उस्मानाबाद	14,815	6,083	2,039	Osmanabad
१९	नांदेड	60,634	31,352	14,418	Nanded
२०	परभणी	37,272	16,193	4,822	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	1,40,756	72,764	27,233	Total Latur Division
२१	बुलढाणा	36,131	17,926	3,731	Buldhana
२२	अकोला	42,782	21,307	3,884	Akola
२३	अमरावती	28,676	11,560	4,258	Amravati
२४	यवतमाळ	35,360	15,172	4,485	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	1,42,949	65,965	16,358	Total Amravati Division
२५	वर्धा	20,071	7,207	2,720	Wardha
२६	नागपूर	23,748	13,650	695	Nagpur
२७	भंडारा	25,465	7,022	1,020	Bhandara
२८	चंद्रपूर	19,163	7,911	1,903	Chandrapur
२९	गडचिरोली	8,762	4,577	1,695	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	97,209	40,367	8,033	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	10,25,493	4,57,747	1,79,107	Total Maharashtra State

तक्ता सतरा TABLE XVII

निरनिराळ्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८५-८६, ९०-९१, व ९५-९६ ते ९८-९९ मध्ये कीटकनाशकांचा वापर दर्शविणारा तक्ता
Statement showing the consumption of pesticides for the years 1985-86, 90-91, 95-96 to 98-99 under various
Plant Protection Campaigns

परिमाण मेट्रीक टन/लिटरमध्ये (फॉर्म्युलटेड) Quantity in MT/Ltrs. (formulated)

अ. क्र. Sr. No.	कीटकनाशकाचे नाव 2	कीटकनाशकाचे वर्षातील वापर Pesticides consumption during the year						Name of the Pesticides
		१९८५-८६ 1985-86 3	९०-९१ 90-91 4	९५-९६ 95-96 5	९६-९७ 96-97 6	९७-९८ 97-98 7	९८-९९ 98-99 8	
(१) पावडर, दाणेदार, वजनरहित स्वरूपाची इतर औषधे (प्रमाण मे. टन) (I) Other Pesticides (Granules, Dust and W. P.) Quantity in M. T.								
१	फोरेट १० जी	10.9	279.310	20.194	34.615	27.321	52.827	.. Phorate 10 G.
२	कार्बारील १० टक्के पावडर	45.100	1.600	..	..	..	..	.. Carbaryl 10% Dust
३	कार्बारील ५० टक्के डब्ल्यू. डी. पी.	3.900	0.700	..	..	..	..	.. Carbaryl 50% W. D. P.
४	मेथिल पॅराथिऑन २ टक्के	224.500	189.069	134.375	433.509	149.753	3.00	.. Methyl Parathion 2%
(२) द्रवरूप औषधे प्रमाण (लीटरमध्ये) (II) Liquid formulation pesticides (Quantity in Litres)								
५	फेनव्हेलरेट २० इ. सी.	..	..	..	..	..	2315	.. Fenvalrate 20 E. C.
६	मेलॅथीऑन ५० इ. सी.	539	1490	233	470	396	517	.. Malathion 50 E. C.
७	फॉस्फोमिडॉन ८५ डब्ल्यू. एस. सी.	6806	30012	1767	1717	5046	4609	.. Phosphomidon 85 WSC.
८	एन्डोसल्फान ३५ इ. सी.	186956	333322	1532	49138	20276	17549	.. Endosulphan 35 E. C.
९	क्वीनॉलफॉस २५ इ. सी.	62328	15329	12202	7862	1356	1200	.. Quinalphos 25 E. C.
१०	डायमेथोएट ५० इ. सी.	2828	6466	19348	..	..	..	.. Dimethoate 30 E. C.
११	मोनोक्रोटोफॉस ३६ डब्ल्यू. एस. सी.	23021	40821	5252	21483	17811	17337	.. Monocrotophos 36 WSC.
१२	सायपरमेत्रीन २५ टक्के	110	..	..	..	..	411	.. Cypermethrion 25 %
१३	क्लोरोपायरीफॉस २० टक्के	..	..	..	..	..	1000	.. Chloropyrifos 20%
(३) बुरशीनाशके (प्रमाण मे. टन) (III) Fungicides (Quantity in M. T.)								
१४	कॉपर-ऑक्सिक्लोराईड ५० टक्के	0.200	4.525	00.15	0.763	0.500	0.527	.. Copper Oxycho. vide 50% W. P.
१५	वाण्यात विरघळणारे गंधक ८० टक्के	..	10.456	2.990	..	..	..	.. Wettable Sulphur 80%
१६	कार्बन डायझिम ५० टक्के	10.500	10.402	1.304	2.002	0.633	1.919	.. Carbon Diziium 50% W.P
१७	मॅन्कोझेब ७५ टक्के	..	3.69	8.558	6.336	7.322	26.005	.. Mancozeb 75% W. P.

*सन १९९४-९५ पासून एकात्मिक किड/रोग व्यवस्थापण प्रत्यक्षिकांचा योजनांतर्गत अंतर्भाव केल्याने औषधांचा वापर कमी झाला आहे

तक्ता अठरा
TABLE XVIII

टीषा :—१. ह्या तक्त्यातील सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ पर्यंतची क्षेत्राची माहिती अंतिम अंदाजावर आधारित आहे.

२. उसाच्या बाबतीत हंगामात तोडणी झालेले उसाचे क्षेत्र दिलेले आहे.

Notes :—1. Area given in this table from 1995-96 to 1998-99 is based on final forecast.

2. For Sugarcane area figures are those same harvested during the season.

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र (१९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९)
दाखविणारा तक्ता

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	भात (एकूण) Rice (total)											
		१९६०- ६१ १९६०-६१	१९७०- ७१ १९७०-७१	१९८०- ८१ १९८०-८१	१९९०- ९१ १९९०-९१	१९९१- ९२ १९९१-९२	१९९२- ९३ १९९२-९३	१९९३- ९४ १९९३-९४	१९९४- ९५ १९९४-९५	१९९५- ९६ १९९५-९६	१९९६- ९७ १९९६-९७	१९९७- ९८ १९९७-९८	१९९८- ९९ १९९८-९९
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१	बृहन्मुंबई	..	२९	१२	१०	३	३	..	२	..	..	..	..
२	ठाणे	..	१४९८	१३९२	१४५५	१४९५	१५०६	१५००	१४९२	१५४२	१४३२	१५१२	१४९६
३	रायगड	..	१३४१	१३५६	१४३६	१५२४	१५०४	१४०६	१३९६	१३५७	१४६४	१४२४	१३२०
४	रत्नागिरी	..	१३०१	१४४९	१५०१	८२५	८२७	८२८	८२३	८१५	८३४	७९८	७९५
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	७८७	७७३	७७६	८०७	८०३	८१२	८०७	७९९
	एकूण कोकण विभाग	..	४१६९	४२०९	४४०२	४६३४	४६१३	४५१०	४५२०	४५१७	४५४२	४५४१	४४१०
६	नासिक	..	३८२	३४८	४०८	३९५	४१५	४११	४८४	४५३	३८७	४२०	४४६
७	धुळे	..	२८९	१९२	२६६	२७२	२६२	३०५	३३४	३३७	२९२	२८५	२५३
८	जळगाव	..	६६	७४	८२	५७	६७	२९	१९	१९	१६	१७	१८
	एकूण नासिक विभाग	..	७३७	६१४	७५६	७२४	७४४	७४५	८३७	८०९	६९५	७२२	७१६
९	अहमदनगर	..	१००	७१	८६	७५	४९	८१	१००	९४	५८	५७	५९
१०	पुणे	..	५२०	४४७	५०५	६१९	६०६	६०१	६५९	६३७	५१९	५९९	५९४
११	सोलापूर	..	९९	६५	५७	४०	४५	४१	२७	३०	२०	२३	२१
	एकूण पुणे विभाग	..	७१९	५८३	६४८	७३४	७००	७२३	७८६	७६१	५९७	६७९	६७४
१२	मातारा	..	२५९	२९४	३४१	३९९	३९६	४३७	४०३	३६४	३६५	३९४	४११
१३	सांगली	..	१३२	१६७	२०८	१७२	१५८	१७४	१६०	१५७	१४६	१४८	१५७
१४	कोल्हापूर	..	९७१	९०६	१०५१	१०३१	१०१९	१०४१	१०१७	१०७४	१०२३	१०३३	१०६४
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	१३६२	१३६७	१६००	१६०२	१५७३	१६५२	१५८०	१५९५	१५३४	१५७५	१६३२
१५	औरंगाबाद	..	६०	५४	५७	२५	२२	१९	१६	१६	१२	१६	११
१६	जालना	..	..	..	..	२०	२५	२७	३४	२७	१९	२०	१६
१७	बीड	..	७९	६९	६४	८०	८३	८०	५१	६०	४७	४६	३४
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	१३९	१२३	१२१	१२५	१३०	१२९	१०१	१०३	७८	८२	६१
१८	लातूर	..	..	..	..	२४४	२१६	२३५	२४०	२३३	२२०	२२०	२०७
१९	उस्मानाबाद	..	२९३	३३५	३३२	१५५	१५२	१३५	१२८	१७३	१११	१५०	१३९
२०	नांदेड	..	२४०	२५५	३३७	२९९	३४२	३२६	३०५	३१७	३१४	२८२	२५७
२१	परभणी	..	१२८	१३०	२६०	२६१	२५३	२४६	२४९	२३५	२५५	२३८	२२३
	एकूण लातूर विभाग	..	६६१	७२०	९२९	९५९	९६३	९४२	९२२	९५८	९००	८९०	८२६
२२	बुलढाणा	..	३०	३२	२७	३५	३५	४१	२५	१३	११	१०	७
२३	अकोला	..	७९	८१	७८	७०	६६	५९	५८	७१	४९	३३	२९
२४	अमरावती	..	७२	९१	११५	१४३	१३९	१२७	१०८	९७	९९	१०४	९५
२५	यवतमाळ	..	१०६	१२३	१२२	८८	८२	८६	६६	६७	५०	५७	६७
	एकूण अमरावती विभाग	..	२८७	३२७	३४२	३३६	३२२	३१३	२५७	२४८	२०९	२०४	१९८
२६	बघा	..	३३	७१	७४	३९	३५	३३	२१	१६	१४	१३	८
२७	नागपूर	..	२२३	३४७	४३०	३८१	३९१	३९३	३९१	३७३	३८६	३४५	२९४
२८	भंडारा	..	२६१२	२८५३	२७३०	३४२०	३३१९	३४००	३४५२	३३०३	३३०३	२८३०	३१९७
२९	चंद्रपूर	..	२०५४	२३१०	२५५४	१६०३	१५३५	१५०६	१५५९	१४८४	१५३४	१५१२	१३७५
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	१४१६	१४१८	१३५७	१३४८	१३८५	१३७९	१३८२	१३७८
	एकूण नागपूर विभाग	..	४९२२	५५८१	५७८८	६८५९	६६९८	६६८९	६७७१	६५६१	६६१६	६०८२	६२५२
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	१२९९६	१३५२४	१४५८६	१५९७३	१५७४३	१५७००	१५७७४	१५५५२	१५१७१	१४७७५	१४८३१

सूचना—या तक्त्यातील सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XVIII

Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 and from 1990-91 to 1998-99
(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

गहू Wheat												District
१९६०-६१	१९७०-७१	१९८०-८१	१९९०-९१	१९९१-९२	१९९२-९३	१९९३-९४	१९९४-९५	१९९५-९६	१९९६-९७	१९९७-९८	१९९८-९९	
1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	1	1	1	1	..	..	..	1	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	1	1	1	1	..	..	..	1	Total Konkan Division
940	780	1120	888	689	603	649	682	619	738	736	839	Nasik
356	504	466	329	192	246	215	229	164	197	190	192	Dhule
315	464	505	353	323	369	291	380	311	398	340	438	Jaigaon
1611	1748	2091	1570	1204	1218	1155	1291	1094	1333	1256	1469	Total Nasik Division
507	466	631	810	777	726	767	771	665	890	797	1244	Ahmednagar
214	240	358	564	524	514	539	500	486	556	573	680	Pune
222	317	524	450	353	337	365	377	372	471	474	709	Solapur
943	1023	1513	1824	1654	1577	1671	1651	1523	9117	1844	2633	Total Pune Division
136	157	241	258	274	256	303	326	309	325	319	358	Satara
147	129	376	217	249	191	312	213	228	233	214	290	Sangli
21	20	118	92	100	92	88	94	112	76	63	73	Kolhapur
304	306	735	567	623	539	603	633	649	634	596	721	Total Kolhapur Division
845	588	872	399	332	377	357	369	245	310	318	510	Aurangabad
..	..	..	386	254	285	326	392	182	206	216	304	Jalna
424	389	549	319	158	171	256	356	251	340	283	406	Beed
1269	977	1421	1104	744	833	939	1017	678	856	817	1220	Total Aurangabad Division
..	..	..	257	101	179	212	172	172	212	197	275	Latur
537	514	546	257	194	181	310	280	237	365	254	422	Osmanabad
205	179	409	249	179	212	251	205	212	248	149	295	Nanded
604	492	661	530	379	396	465	466	429	483	386	744	Parbhani
1346	1185	1616	1273	853	968	1238	1123	1050	1308	986	1736	Total Latur Division
444	293	508	303	123	223	205	258	218	202	207	355	Buldhana
516	499	404	274	91	177	180	215	204	217	209	258	Akola
422	320	462	308	111	165	132	152	154	155	163	192	Amravati
206	158	184	192	101	154	169	187	194	204	186	211	Yavatmal
1588	1270	1558	1077	426	719	686	812	770	778	765	1016	Total Amravati Division
431	354	345	210	174	163	160	190	197	159	172	191	Wardha
874	626	660	510	379	409	514	684	504	506	559	617	Nagpur
318	289	293	240	190	193	264	273	243	220	183	211	Bhandara
382	342	396	278	183	197	394	322	291	268	281	327	Chandrapur
..	..	..	14	20	21	16	15	18	12	14	13	Gadchiroli
2005	1611	1694	1252	946	983	1278	1485	1253	1165	1209	1359	Total Nagpur Division
9066	8120	10628	8667	6451	6838	7571	8013	7017	7991	7473	10155	Total Maharashtra State

Note : In this Table the figures are based on final forecast for the year 1995-96 to 1998-99

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	खरीप ज्वारी Kharif Jowar												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	4	1	3	1	1	3	3	3	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण विभाग	..	4	1	4	1	1	3	3	3	..	..	..	
६	नासिक	..	190	151	549	250	221	231	262	229	98	186	149	155
७	धुळे	..	564	476	1051	1036	928	968	947	831	649	666	753	730
८	जळगाव	..	1537	1398	1959	2134	1967	2363	2198	2061	1855	1733	1597	1573
	एकूण नासिक विभाग	..	2291	2025	3559	3420	3116	3562	3407	3121	2602	2585	2499	2458
९	अहमदनगर	..	1	53	235	90	107	147	71	88	23	27	9	3
१०	पुणे	..	158	170	324	201	196	192	131	88	45	68	42	40
११	सोलापूर	..	14	57	131	०5	46	66	41	27	23	19	13	13
	एकूण पुणे विभाग	..	173	280	690	356	349	405	243	203	91	114	64	56
१२	सातारा	..	599	696	996	925	887	898	849	683	638	707	675	696
१३	सांगली	..	1565	1147	1362	1491	1323	1359	1251	1157	1110	1216	1223	1239
१४	कोल्हापूर	..	512	422	403	448	390	395	358	238	176	183	160	152
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	2676	2265	2761	2864	2600	2652	2458	2078	1924	2106	2058	2087
१५	औरंगाबाद	..	1012	714	1121	551	530	501	474	437	382	317	277	281
१६	जालना	..	..	..	..	735	633	687	598	494	432	405	363	362
१७	बीड	..	826	1145	1364	1117	1005	1176	1030	815	841	832	727	736
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1838	1859	2485	2403	2169	2364	2102	1746	1655	1624	1367	179
१८	लातूर	..	..	..	..	1994	1931	2219	1774	1667	1723	1773	1768	176
१९	उस्मानाबाद	..	2027	2481	2964	1065	1103	1218	914	826	816	917	918	985
२०	नांदेड	..	2312	2494	2556	2322	2332	2538	2376	2196	2141	2129	1995	2017
२१	परभणी	..	1527	1828	2022	2194	2173	2247	1992	1853	1791	2019	1826	1816
	एकूण लातूर विभाग	..	5866	6803	7542	7575	7539	8222	7036	6542	6471	6838	6507	6585
२२	बुलढाणा	..	2401	2447	2508	2031	1985	2019	1901	1681	1188	1662	1478	1505
२३	अकोला	..	2370	2418	2365	2753	2774	2878	2429	2179	1957	2113	1936	1558
२४	अमरावती	..	1849	1598	1824	1792	1826	1987	1594	1353	1179	1222	1195	1152
२५	बबतमाळ	..	2670	2543	2753	2124	2276	2314	2344	1973	1630	1642	1607	1573
	एकूण अमरावती विभाग	..	9290	9006	9450	8700	8861	9198	8268	7186	5954	6639	6216	5688
२६	वर्धा	..	1337	1223	1290	898	798	821	756	747	670	687	611	541
२७	नागपूर	..	1665	1505	1502	1129	1037	952	903	769	677	644	582	545
२८	भंडारा	..	45	25	15	2	1	1	1	1	1	3	3	..
२९	चंद्रपूर	..	301	378	409	337	370	348	345	325	280	259	224	209
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	1	1
	एकूण नागपूर विभाग	..	3348	3131	3216	2366	2206	2122	2005	1842	1628	1595	1421	1296
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	25486	25370	29707	27685	26841	28528	25572	22721	20325	21501	20132	19549

TABLE XVIII-Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

रब्बी ज्वारी Rabi Jowar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 70-71 40	८०-८१ 80-81 41	९०-९१ 90-91 42	९१-९२ 91-92 43	९२-९३ 92-93 44	९३-९४ 93-94 45	९४-९५ 94-95 46	९५-९६ 95-96 47	९६-९७ 96-97 48	९७-९८ 97-98 49	९८-९९ 98-99 50		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
791	285	644	561	180	171	432	308	317	364	353	330	..	Nasik
1234	646	996	680	254	390	502	471	442	386	428	466	..	Dhule
349	184	345	658	297	416	633	659	639	675	540	613	..	Jalgaon
2374	1115	1985	1899	731	977	1567	1438	1398	1425	1321	1409	..	Total Nasik Division
6701	5153	5990	5645	4913	4812	5819	5396	6172	6035	5984	4532	..	Ahmednagar
4227	3949	4151	5128	4840	4769	5336	3223	5429	5665	5108	3875	..	Pune
8093	6514	7575	7108	6230	6319	7323	6832	7140	7274	7263	4816	..	Solapur
19021	15616	17716	17881	15983	15900	18478	15451	18741	18974	18355	13223	..	Total Pune Division
1455	1654	1571	1566	1464	1548	1609	1343	1463	1548	1440	1413	..	Satara
1040	1123	989	1218	1217	1311	1477	1455	1413	1445	1403	1416	..	Sangli
29	13	34	52	52	82	94	96	117	99	103	121	..	Kolhapur
2524	2790	2594	2836	2733	2941	3180	2894	2993	3092	2946	2950	..	Total Kolhapur Division
3076	3009	3258	2391	977	1822	2438	2400	2184	2192	2154	1710	..	Aurangabad
..	..	..	1399	992	1428	1486	1477	1504	1507	1486	1299	..	Jalna
2506	2208	1990	2742	1878	1759	2567	2484	2325	2388	2621	2398	..	Beed
5582	5217	5248	6532	3847	5009	6491	6361	6013	6087	6241	5407	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	389	171	307	378	352	333	322	302	235	..	Latur
2341	1797	2531	1801	1374	1809	2087	2034	2135	2107	2103	1867	..	Osmanabad
817	390	453	378	265	278	315	311	331	324	352	266	..	Nanded
2149	2031	2054	1813	1260	1894	1850	1757	1721	1682	1713	1483	..	Parbhani
5307	4218	5038	4381	3070	4288	4630	4454	4520	4435	4470	3851	..	Total Latur Division
5	13	8	11	2	10	8	35	43	71	171	212	..	Buldhana
..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	34	11	..	Akola
..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	2	6	..	Amravati
..	6	..	8	1	..	..	..	3	2	1	1	..	Yavatmal
5	25	8	19	3	10	8	35	46	73	208	230	..	Total Amravati Division
11	29	16	1	8	7	7	14	19	21	20	20	..	Wardha
530	516	448	330	274	269	286	146	124	213	235	215	..	Nagpur
346	362	279	120	83	69	61	49	34	34	39	23	..	Bhandara
1655	1772	1648	1060	940	1007	1008	951	1054	883	854	722	..	Chandrapur
..	..	..	256	163	202	194	206	206	182	182	152	..	Gadchiroli
2542	2679	2391	1767	1468	1554	1556	1366	1537	1333	1330	1132	..	Total Nagpur Division
37355	31660	34981	35315	27835	30679	35910	31999	35248	35419	34871	28202	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमिक Serial No.	जिल्हे	बाजरी Bajari											
		१९६०-६१ 1960-61 51	७०-७१ 1970-71 52	८०-८१ 1980-81 53	९०-९१ 90-91 54	९१-९२ 91-92 55	९२-९३ 92-93 56	९३-९४ 93-94 57	९४-९५ 94-95 58	९५-९६ 95-96 59	९६-९७ 96-97 60	९७-९८ 97-98 61	९८-९९ 98-99 62
१	वृहन्गुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	मिथुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
६	नासिक	3382	3611	3129	3716	3455	3626	3526	3665	3333	3725	3631	3875
७	बुल्ले	1329	1626	1287	1514	1573	1688	1464	1439	1646	1869	1725	1741
८	जळगाव	759	911	913	1206	1001	1001	964	913	913	889	780	718
	एकूण नासिक वि.	5470	6148	5329	6436	6029	6315	5954	6017	5892	6483	6136	6334
९	अहमदनगर	2324	3615	2110	3289	3256	3790	3209	2782	2345	3457	2741	3024
१०	पुणे	1806	1760	1555	2195	2228	1632	1682	1807	1328	1851	1357	1500
११	सोलापूर	974	970	754	303	301	462	360	365	264	268	225	374
	एकूण पुणे वि.	5104	6345	4419	5787	5785	5884	5251	4955	3937	5576	4323	4898
१२	सातारा	1512	1009	348	1171	1171	965	921	1119	890	1051	881	891
१३	दांगली	1322	1056	889	971	963	937	712	903	846	957	988	1006
१४	कोल्हापूर	21	13	9	4	4	4	3	3	1	1	1	1
	एकूण कोल्हापूर वि.	2855	2078	1746	2146	2138	1906	1636	2025	1737	2009	1870	1898
१५	औरंगाबाद	1620	2916	1842	1871	1829	1869	1854	1775	1585	1729	1308	1310
१६	जालना	..	..	..	842	811	798	729	762	891	969	703	808
१७	बीड	748	1950	1209	1644	1709	1770	1773	1611	1944	2380	1768	1768
	एकूण औरंगाबाद वि.	2368	4866	3141	4357	4349	4437	4356	4148	4420	4778	3779	3880
१८	लातूर	..	..	..	112	104	115	120	104	75	83	85	99
१९	उस्मानाबाद	208	316	185	103	112	115	116	131	170	193	168	176
२०	नांदेड	19	14	19	17	13	14	4	15	18	7	7	3
२१	परभणी	34	237	91	89	95	119	108	85	91	94	88	82
	एकूण लातूर वि.	261	567	295	321	324	363	348	335	354	377	348	360
२२	दुलहागा	54	104	114	128	145	172	138	144	133	70	92	55
२३	अकोला	55	64	117	55	52	62	57	47	59	51	56	56
२४	अमरावती	58	57	76	37	41	37	21	19	16	16	17	19
२५	यवतमाळ	103	137	92	127	115	130	101	94	99	104	89	89
	एकूण अमरावती वि.	270	362	399	347	353	401	317	304	307	241	254	219
२६	बर्धा	17	18	9	7	4	6	4	2	2	2	1	1
२७	नागपूर	3	2	1	2	2	1	1	1	..	2	1	1
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	3	1	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	23	21	11	10	6	7	5	3	2	4	2	2
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	16351	20387	15340	19404	18984	19313	17867	17787	16649	19468	16712	17597

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 60-61 63	७०-७१ 70-71 64	८०-८१ 80-81 65	९०-९१ 90-91 66	९१-९२ 91-92 67	९२-९३ 92-93 68	९३-९४ 93-94 69	९४-९५ 94-95 70	९५-९६ 95-96 71	९६-९७ 96-97 72	९७-९८ 97-98 73	९८-९९ 98-99 74		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
409	344	297	348	318	318	320	320	317	312	334	302	..	Thane
290	172	292	312	288	265	190	183	238	172	233	174	..	Raigad
996	604	711	420	420	386	365	311	411	306	337	307	..	Ratnagiri
..	..	..	115	108	85	75	61	69	52	62	47	..	Sindhudurg
1695	1120	1300	1195	1134	1054	950	875	1035	842	966	830	..	Total Konkan Division
703	643	753	805	732	822	754	766	802	832	652	857	..	Nasik
385	430	487	448	446	468	463	444	307	537	431	447	..	Dhule
11	10	13	7	10	17	56	114	100	140	94	111	..	Jalgaon
1099	1083	1253	1260	1188	1307	1273	1324	1209	1509	1227	1415	..	Total Nasik Division
135	134	100	123	117	139	161	164	150	173	197	253	..	Ahmednagar
256	225	228	240	280	277	268	233	244	280	346	327	..	Pune
69	123	166	235	217	177	165	182	196	213	228	401	..	Solapur
460	482	494	598	614	593	594	579	590	666	771	981	..	Total Pune Division
208	153	165	192	199	192	156	178	199	205	243	236	..	Satara
62	53	78	76	64	107	108	109	133	123	133	167	..	Sangli
589	536	530	333	299	421	330	332	331	293	386	384	..	Kolhapur
859	742	773	601	562	720	594	619	663	621	762	787	..	Total Kolhapur Division
65	105	94	104	103	344	408	412	772	832	429	639	..	Aurangabad
..	..	..	42	41	346	289	340	308	444	331	369	..	Jalna
253	106	71	140	104	97	68	57	72	83	89	57	..	Beed
318	211	165	286	248	787	765	809	1152	1359	849	1115	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	82	78	56	64	40	75	60	89	57	..	Latur
109	196	211	86	74	73	91	89	101	65	99	104	..	Osmanabad
53	16	24	6	4	15	25	17	23	23	7	4	..	Nanded
12	52	43	15	10	33	37	35	22	27	21	36	..	Parbhani
174	264	278	189	166	177	217	181	221	175	216	201	..	Total Latur Division
9	11	8	24	17	112	161	169	312	226	206	275	..	Buldhana
7	11	14	4	5	23	3	8	9	14	16	16	..	Akoja
40	57	98	53	22	12	42	53	42	27	25	22	..	Amravati
7	12	5	2	2	1	3	7	3	7	5	4	..	Yavatmal
63	91	125	83	46	148	209	237	366	274	252	317	..	Total Amravati Division
..	3	..	..	..	..	2	3	..	3	2	6	..	Wardha
4	6	6	6	8	6	10	4	2	8	2	5	..	Nagpur
65	54	48	33	29	40	25	22	14	10	12	11	..	Bhandara
49	83	74	4	4	4	15	9	11	17	16	10	..	Chandrapur
..	..	..	59	53	60	52	47	25	37	41	32	..	Gadchiroli
118	146	128	102	94	110	104	85	52	75	73	64	..	Total Nagpur Division
4786	4139	4516	4314	4052	4896	4706	4709	5288	5521	5116	5710	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण तुषधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 1960-61 75	७०-७१ 70-71 76	८०-८१ 80-81 77	९०-९१ 90-91 78	९१-९२ 91-92 79	९२-९३ 92-93 80	९३-९४ 93-94 81	९४-९५ 94-95 82	९५-९६ 95-96 83	९६-९७ 96-97 84	९७-९८ 97-98 85	९८-९९ 98-99 86
1	2												
१	बृहन्मुंबई	29	12	10	3	3	..	2	..	..	..	..	..
२	ठाणे	1911	1737	1755	1844	1826	1822	1816	1866	1749	1824	1830	1724
३	रायगड	1631	1528	1728	1836	1792	1671	1586	1540	1702	1596	1553	1528
४	रत्नागिरी	2297	2053	2214	1245	1247	1214	1188	1126	1245	1104	1132	1095
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	902	881	861	882	864	881	859	861	848
	एकूण कोकण विभाग	5868	5330	5707	5830	5749	5568	5474	5396	5577	5383	5376	5195
६	नासिक	6388	5818	6603	6615	5692	5864	6107	6103	5556	6265	5967	6512
७	धुळे	4157	3874	4553	4279	3655	4065	3925	3751	3500	3940	3820	3840
८	जळगाव	3037	3041	3817	4415	3665	4195	4161	4146	3834	3852	3368	3471
	एकूण नासिक विभाग	13582	12733	14973	15309	13012	14124	14193	14000	12890	14057	13155	13823
९	अहमदनगर	9768	9492	9152	10032	9219	9695	10127	9298	9413	10639	9787	9112
१०	पुणे	7181	6791	7121	8947	8674	7985	8615	6488	8051	9019	8020	7030
११	सोलापूर	9471	8046	9207	8201	7192	7402	8281	7814	8015	8268	8224	6342
	एकूण पुणे विभाग	26420	24329	25480	27180	25085	25082	27023	23600	25479	27926	26031	22484
१२	सातारा	4169	3963	4162	4511	4391	4296	4241	4013	3864	4230	3969	4009
१३	सांगली	4268	3675	3902	4145	3974	4079	3920	3994	3876	4122	4118	4281
१४	कोल्हापूर	2143	1910	2145	1960	1864	2035	1890	1837	1760	1685	1777	1794
	एकूण कोल्हापूर विभाग	10580	9548	10209	10616	10229	10410	10051	9844	9500	10037	9864	10084
१५	औरंगाबाद	6678	7386	7244	5341	3793	4932	5547	5409	5180	5466	4477	4512
१६	जालना	..	..	..	3424	2756	3571	3462	3302	3336	3551	3115	3153
१७	बीड	4836	5867	5337	6042	4938	5053	5745	5383	5480	5769	5522	5400
	एकूण औरंगाबाद विभाग	11514	13253	12581	14807	11487	13556	14754	14184	13996	14786	13114	13065
१८	लातूर	..	..	..	3058	2601	3111	2788	2568	2598	2670	2648	2636
१९	उस्मानाबाद	5515	5639	6769	3167	3009	3531	3676	3533	3570	3797	3681	3702
२०	नांदेड	3646	3348	3798	3571	3135	3383	3276	3061	3039	3013	2767	2838
२१	परभणी	4454	4770	5131	4902	4170	4935	4701	4431	4309	4543	4257	4390
	एकूण लातूर विभाग	13615	13757	15698	14698	12915	14960	14441	13593	13516	14023	13353	13566
२२	बुलढाणा	2943	2900	3173	2532	2307	2577	2438	2300	1905	2241	2161	2207
२३	अकोला	3027	3076	2978	3156	2988	3199	2727	2520	2278	2428	2280	2028
२४	अमरावती	2441	2126	2575	2333	2139	2328	1897	1674	1490	1524	1497	1478
२५	यवतमाळ	3092	2979	3156	2541	2577	2685	2683	2328	1979	2016	1955	1932
	एकूण अमरावती विभाग	11503	11081	11882	10562	10011	10789	9745	8822	7652	8209	7893	7645
२६	वर्धा	1829	1698	1734	1155	1019	1030	950	972	972	885	814	764
२७	नागपूर	3299	3002	3047	2358	2091	2030	2125	1977	1793	1718	1673	1675
२८	भंडारा	3386	3583	3365	3815	3622	3703	3803	3649	3595	3097	3434	3494
२९	चंद्रपूर	4444	4886	5082	3283	3032	3062	3231	3091	3170	2939	2750	2620
३०	गडचिरोली	..	..	..	1745	1654	1640	1610	1653	1628	1615	1616	1629
	एकूण नागपूर विभाग	12958	13169	13228	12356	11418	11465	11719	11342	11088	10254	10287	10182
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	106040	103200	109758	111358	99906	105954	107400	100781	99698	104675	99073	96044

TABLE XVIII—Contd.

(किस "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

तुर Tur												District	
६०-६१ 1960-61 87	७०-७१ 1970-71 88	८०-८१ 1980-81 89	९०-९१ 1990-91 90	९१-९२ 1991-92 91	९२-९३ 1992-93 92	९३-९४ 1993-94 93	९४-९५ 1994-95 94	९५-९६ 1995-96 95	९६-९७ 1996-97 96	९७-९८ 1997-98 97	९८-९९ 1998-99 98		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
41	29	27	44	41	42	36	32	32	25	25	31	..	Thane
10	4	14	16	16	20	16	15	14	13	13	10	..	Raigad
4	5	4	6	4	6	8	8	5	5	5	5	..	Ratnagiri
..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
55	38	45	67	61	68	60	55	51	43	43	46	..	Total Konkan Division
74	51	45	75	85	91	84	85	80	81	88	93	..	Nasik
74	68	106	186	211	237	301	271	314	289	294	270	..	Dhule
104	104	106	220	231	210	242	277	256	240	241	244	..	Jalgaon
252	223	257	481	527	538	627	633	650	610	623	607	..	Total Nasik Division
142	200	166	189	202	241	253	234	150	209	176	188	..	Ahmednagar
69	50	70	47	45	52	51	53	38	58	39	39	..	Pune
287	697	602	401	412	467	346	345	270	293	270	275	..	Solapur
498	947	838	637	659	760	650	632	458	560	485	502	..	Total Pune Division
76	49	62	89	90	103	75	72	75	79	76	76	..	Satara
170	140	145	129	162	140	128	122	131	127	136	138	..	Sangli
72	50	49	51	41	49	47	29	37	33	37	35	..	Kolhapur
318	239	256	269	293	292	250	223	243	239	249	249	..	Total Kolhapur Division
492	490	561	519	525	513	473	471	436	476	371	408	..	Aurangabad
..	..	..	427	421	419	362	372	430	421	377	461	..	Jalna
192	325	352	515	558	539	455	500	528	565	442	461	..	Beed
684	815	913	1461	1504	1471	1290	1343	1394	1462	1190	1330	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	693	647	624	598	672	611	633	650	660	..	Latur
662	361	1021	837	851	775	676	795	735	739	692	749	..	Osmanabad
403	439	372	433	416	482	477	488	466	471	460	481	..	Nanded
307	473	533	776	729	637	772	713	755	769	800	733	..	Parbhani
1372	1773	1926	2739	2643	2518	2523	2668	2567	2612	2602	2623	..	Total Latur Division
235	250	284	523	462	609	628	660	703	639	630	616	..	Buldhana
309	365	393	761	785	738	757	742	768	804	812	773	..	Akola
360	371	358	831	841	831	895	899	909	838	834	865	..	Amravati
412	476	469	886	886	1015	1100	1148	1266	1102	1132	1116	..	Yavatmal
1316	1462	1504	3001	2974	3193	3380	3449	3646	3383	3408	3370	..	Total Amravati Division
268	255	238	500	510	536	532	522	522	533	511	458	..	Wardha
405	354	288	556	521	534	507	537	546	556	519	511	..	Nagpur
59	63	73	87	90	92	92	91	95	93	102	101	..	Bhandara
73	102	99	229	213	230	248	235	261	292	303	252	..	{ Chandrapur
..	..	..	13	15	18	19	20	18	18	21	18	..	{ Gadchiroli
805	774	698	1385	1349	1410	1398	1405	1442	1492	1456	1340	..	Total Nagpur Division
5300	6271	6437	10040	10010	10250	10178	10408	10451	10401	10056	10067	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	हरभरा Gram											
		१९६०-६१ 1960-61 99	७०-७१ 1970-71 100	८०-८१ 1980-81 101	९०-९१ 1990-91 102	९१-९२ 1991-92 103	९२-९३ 1992-93 104	९३-९४ 1993-94 105	९४-९५ 1994-95 106	९५-९६ 1995-96 107	९६-९७ 1996-97 108	९७-९८ 1997-98 109	९८-९९ 1998-99 110
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	12	13	9	26	23	36	38	43	41	41	37	38
३	रायगड	5	4	7	20	20	25	23	16	18	20	20	21
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	1	..	1	1	..	..	..	1
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	17	17	16	46	44	61	62	60	59	61	57	60
६	नासिक	232	162	209	500	392	451	510	573	488	524	522	603
७	घुळे	104	83	81	276	161	265	278	309	235	266	273	311
८	जळगाव	47	57	40	539	329	458	474	556	471	571	503	574
	एकूण नासिक विभाग	383	302	330	1315	882	1174	1262	1438	1194	1361	1298	1488
९	अहमदनगर	297	175	215	348	248	238	308	354	370	428	408	596
१०	पुणे	273	161	249	383	331	370	364	374	392	424	434	479
११	सोलापूर	232	269	319	339	244	226	285	262	309	375	321	505
	एकूण पुणे विभाग	802	605	783	1070	823	834	957	990	1071	1227	1163	1580
१२	सातारा	165	87	118	132	141	139	143	163	198	206	213	238
१३	सांगली	151	73	200	225	217	194	234	264	255	230	235	307
१४	कोल्हापूर	35	12	89	123	104	113	97	86	91	103	97	113
	एकूण कोल्हापूर विभाग	351	172	407	480	462	446	474	513	544	539	545	638
१५	औरंगाबाद	435	234	384	470	284	405	454	381	360	392	411	483
१६	जालना	..	..	..	135	80	120	136	138	104	113	126	159
१७	बीड	348	221	343	231	139	182	200	172	187	204	214	236
	एकूण औरंगाबाद विभाग	783	455	727	836	503	707	790	691	651	709	751	878
१८	लातूर	..	..	..	289	94	237	273	279	289	329	221	289
१९	उस्मानाबाद	493	474	545	404	228	353	397	440	427	476	404	500
२०	नांदेड	146	182	141	151	97	177	200	248	245	260	215	324
२१	परभणी	334	234	346	411	269	361	424	426	407	449	437	680
	एकूण लातूर विभाग	973	890	1032	1255	688	1128	1294	1393	1368	1514	1277	1793
२२	बुलढाणा	84	42	134	224	88	229	310	427	334	274	263	455
२३	अकोला	133	133	129	320	102	226	289	463	434	445	375	565
२४	अमरावती	75	69	113	295	138	357	343	492	442	420	463	524
२५	यवतमाळ	83	79	42	135	75	109	129	158	170	167	164	188
	एकूण अमरावती विभाग	375	323	418	974	403	921	1071	1540	1380	1306	1265	1732
२६	वर्धा	38	53	39	156	111	157	160	237	222	181	184	195
२७	नागपूर	92	91	116	273	222	257	280	363	362	335	368	373
२८	भंडारा	104	86	95	133	87	115	114	124	126	106	84	91
२९	चंद्रपूर	101	109	132	100	78	92	100	113	153	122	123	156
३०	गडचिरोली	..	..	..	37	28	43	33	45	41	34	36	35
	एकूण नागपूर विभाग	335	339	382	699	526	664	687	882	904	778	795	853
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4019	3103	4095	6675	4331	5935	6597	7507	7171	7495	7151	9042

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

इतर डाळी Other Pulses												District	
६०-६९ 60-69 111	७०-७९ 70-79 112	८०-८९ 80-89 113	९०-९१ 90-91 114	९१-९२ 91-92 115	९२-९३ 92-93 116	९३-९४ 93-94 117	९४-९५ 94-95 118	९५-९६ 95-96 119	९६-९७ 96-97 120	९७-९८ 97-98 121	९८-९९ 98-99 122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
85	69	53	12	91	118	136	102	145	113	127	128	..	Thane
97	50	67	96	59	62	63	94	90	92	115	104	..	Raigad
146	91	83	35	25	50	37	44	52	51	69	66	..	Ratnagiri
..	..	..	31	12	40	72	62	70	56	64	63	..	Sindhudurg
328	210	293	264	187	270	308	302	357	312	375	361	..	Total Konkan Division
774	776	713	587	653	331	550	556	469	528	545	543	..	Nasik
869	1096	1127	1035	1074	1139	939	1017	922	911	861	882	..	Dhule
1872	1734	1564	1231	1189	1166	1051	1069	926	947	966	989	..	Jalgaon
3515	3656	3404	2853	2916	2636	2540	2642	2317	2386	2372	2414	..	Total Nasik Division
586	621	532	415	504	524	615	521	348	362	280	357	..	Ahmednagar
393	399	424	392	385	485	374	411	293	353	243	320	..	Pune
421	639	843	368	521	571	429	391	206	215	260	276	..	Solapur
1400	1659	1869	1175	1410	1580	1418	1323	847	930	783	953	..	Total Pune Division
454	344	481	407	614	444	552	630	312	272	427	409	..	Satara
408	414	576	453	514	717	443	569	449	440	513	517	..	Sangli
98	84	150	127	140	246	174	142	113	111	138	158	..	Kolhapur
960	842	1207	987	1268	1407	1169	1341	874	823	1078	1684	..	Total Kolhapur Division
1628	1727	1984	709	713	864	606	639	436	309	309	335	..	Aurangabad
..	..	..	1014	929	1152	1051	1104	905	827	768	799	..	Jalna
472	1022	574	597	638	494	474	497	368	382	389	411	..	Beed
2100	2749	2558	2320	2280	2510	2131	2240	1709	1518	1466	1575	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	635	754	778	922	1103	919	977	1024	1063	..	Latur
922	1188	1048	294	312	471	376	457	381	418	429	492	..	Osmanabad
328	657	577	470	490	561	813	717	602	757	925	901	..	Nanded
932	1271	1542	1187	1188	1390	1219	1370	1199	1157	1104	1141	..	Parbhani
2182	3116	3167	2586	2744	3200	3330	3647	3131	3309	3482	3597	..	Total Latur Division
574	768	920	1212	1253	1500	1531	1525	1481	1434	1283	1323	..	Buldhana
453	654	979	1525	1533	1952	2283	2225	2160	2116	2042	2016	..	Akola
181	178	246	779	820	419	675	701	605	608	635	695	..	Amravati
412	450	490	789	730	832	826	722	761	768	736	739	..	Yavatmal
1620	2050	2635	4305	4336	4703	5315	5173	5007	4926	4696	4773	..	Total Amravati Division
203	178	138	83	76	126	146	50	65	65	54	58	..	Wardha
165	203	169	188	190	228	228	168	175	151	137	108	..	Nagpur
903	873	585	336	442	303	458	503	300	328	370	333	..	Bhandara
818	753	686	503	429	423	445	472	436	399	437	490	..	Chandrapur
..	..	..	258	189	290	224	232	210	207	213	209	..	Gadchiroli
2089	2007	1578	1368	1326	1370	1501	1425	1186	1150	1211	1193	..	Total Nagpur Division
4194	16289	16621	15858	16467	17676	17712	18093	15428	15354	15463	15955	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
Serial No.		123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	138	111	89	172	155	196	210	177	218	179	189	197
३	रायगड	112	58	88	132	95	107	102	125	122	125	148	135
४	रत्नागिरी	150	96	87	41	30	56	46	53	57	56	74	72
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	32	12	40	72	62	70	56	64	63
	एकूण कोकण वि.	400	265	264	377	292	399	430	417	467	416	475	467
६	नासिक	1080	989	967	1162	1130	873	1144	1214	1037	1133	1155	1239
७	धुळे	1047	1247	1314	1497	1446	1641	1518	1597	1471	1466	1428	1463
८	जळगाव	2023	1945	1710	1990	1749	1834	1767	1902	1653	1758	1710	1807
	एकूण नाशिक वि.	4150	4181	3991	4649	4325	4348	4429	4713	4161	4357	4293	4509
९	अहमदनगर	1025	996	913	952	954	1003	1176	1109	868	999	864	1141
१०	पुणे	735	610	813	822	761	907	789	838	723	835	716	838
११	सोलापूर	940	1605	1764	1108	1177	1264	1060	998	785	883	851	1056
	एकूण पुणे वि.	2700	3211	3490	2882	2892	3174	3025	2945	2376	2717	2431	3035
१२	सातारा	695	480	661	628	845	686	770	865	585	557	716	723
१३	नांगली	729	627	921	807	893	1051	805	955	835	797	884	962
१४	कोल्हापूर	205	146	288	301	285	408	318	257	241	247	272	306
	एकूण कोल्हापूर वि.	1629	1253	1870	1736	2023	2145	1893	2077	1661	1601	1872	1991
१५	औरंगाबाद	2555	2451	2929	1698	1522	1782	1533	1491	1232	1177	1091	1226
१६	जालना	..	..	..	1576	1430	1691	1549	1614	1439	1361	2171	1419
१७	बीड	1012	1568	1269	1343	1335	1215	1129	1169	1083	1151	1045	1138
	एकूण औरंगाबाद वि.	3567	4019	4198	4617	4287	4688	4211	4274	3754	3689	3407	3783
१८	लातूर	..	..	..	1617	1495	1639	1793	2054	1849	1939	1895	2012
१९	उस्मानाबाद	2077	2523	2614	1535	1391	1599	1449	1692	1543	1633	1525	1741
२०	नांदेड	877	1278	1090	1054	1003	1220	1490	1453	1313	1488	1600	1706
२१	परभणी	1573	1978	2421	2374	2186	2388	2415	2509	2361	2375	2341	2554
	एकूण लातूर वि.	4527	5779	6125	6580	6075	6846	7147	7708	7066	7435	7361	8013
२२	बुलढाणा	893	1060	1338	1959	1803	2338	2469	2612	2518	2347	2176	2394
२३	अकोला	895	1152	1501	2606	2420	2916	3329	3430	3362	3365	3229	3354
२४	अमरावती	616	618	717	1905	1799	1607	1913	2092	1956	1866	1932	2084
२५	यवतमाळ	907	1005	1001	1810	1691	1956	2055	2028	2197	2037	2032	2043
	एकूण अमरावती वि.	3311	3835	4557	8280	7713	8817	9766	10162	10033	9615	9369	9875
२६	वर्धा	509	486	415	739	697	819	838	809	809	779	749	711
२७	नागपूर	662	648	573	1017	933	1019	1015	1068	1083	1042	1024	992
२८	भंडारा	1066	1022	753	556	619	510	664	718	521	527	556	528
२९	चंद्रपूर	992	964	917	832	720	745	793	820	850	813	863	898
३०	गडचिरोली	..	..	..	308	232	351	276	297	269	259	270	262
	एकूण नागपूर वि.	3229	3120	2658	3452	3201	3444	3586	3712	3532	3420	3462	3391
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	23513	25663	27153	32573	30808	33861	34487	36008	33050	33250	32670	35064

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र "००" हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
29	12	10	3	3	..	2	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
2049	1848	1844	2016	1981	2018	2026	2043	1967	2003	2019	1921	..	Thane
1743	1586	1816	1968	1887	1778	1688	1665	1824	1721	1701	1163	..	Raigad
2448	2149	2301	1286	1277	1270	1234	1179	1302	1160	1206	1167	..	Ratnagiri
..	..	..	934	893	901	954	926	951	915	925	911	..	Sindhudurg
6269	5595	5971	6207	6041	5967	5904	5813	6044	5799	5851	5662	..	Total Konkan Division
7468	6807	7570	7777	6822	6737	7251	7317	6593	7398	7122	7751	..	Nasik
5204	5121	5867	5776	5101	5706	5443	5348	4971	5406	5248	5303	..	Dhule
5059	4986	5527	6405	5414	6029	5928	6048	5487	5610	5078	5278	..	Jalgaon
17731	16914	18964	19958	17337	18472	18622	18713	17051	18414	17448	18332	..	Total Nasik Division
10792	10488	10065	10984	10173	10698	11303	10407	10281	11638	10651	10253	..	Ahmednagar
7916	7401	7934	9769	9435	8892	9404	7326	8774	9854	8736	7868	..	Pune
10411	9651	10971	9309	8369	8666	9341	8812	8800	9151	9075	7398	..	Solapur
29119	27540	28970	30062	27977	28256	30048	26545	27855	30643	28462	25519	..	Total Pune Division
4863	4443	4823	5139	5236	4982	5011	4878	4449	4787	4685	4732	..	Satara
4997	4302	4823	4952	4867	5130	4725	4949	4711	4919	5002	5243	..	Sangli
2349	2056	2433	2261	2149	2443	2208	2094	2001	1932	2049	2100	..	Kolhapur
12209	10801	12079	12352	12252	12555	11944	11921	11161	11638	11736	12075	..	Total Kolhapur Division
9233	9837	10173	7039	5315	6714	7080	6900	6412	6643	5568	5738	..	Aurangabad
..	..	..	5000	4186	5262	5011	5006	4775	4912	4386	4572	..	Jalna
5848	7435	6606	7385	6273	6268	6874	6552	6563	6920	6567	6538	..	Beed
15081	17272	16779	19424	15774	18244	18965	18458	17750	18475	16521	16848	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	4675	4096	4750	4581	4622	4447	4609	4543	4648	..	Latur
7592	8162	9383	5002	4400	5130	5125	5225	5113	5430	5206	5443	..	Osmanabad
4523	4626	4888	4325	4138	4603	4766	4514	4352	4501	4367	4544	..	Nanded
6028	6748	7552	7276	6356	7323	7116	6940	6670	6918	6598	6944	..	Parbhani
18143	19536	21823	21278	18990	21806	21538	21301	20582	21458	20774	21579	..	Total Latur Division
3836	3960	4511	4491	4110	4915	4907	4912	4423	4588	4337	4601	..	Buldhana
3921	4228	4479	5762	5408	6115	6056	5950	5640	5793	5509	5382	..	Akola
3058	2743	3292	4238	3938	3935	3810	3766	3446	3390	3429	3562	..	Amravati
3999	3984	4157	4351	4268	4641	4738	4356	4176	4053	3987	3975	..	Yavatmal
14814	14915	16439	18842	17724	19606	19511	18984	17685	17824	17262	17520	..	Total Amravati Division
2339	2184	2149	1894	1716	1849	1788	1781	1711	1664	1563	1475	..	Wardha
3961	3651	3620	3375	3024	3019	3140	3045	2876	2760	2697	2667	..	Nagpur
4451	4605	4118	4371	4241	4213	4467	4367	4116	3624	3990	4022	..	Bhandara
5436	5850	5999	4115	3752	3807	4024	3911	4020	3752	3613	3518	..	Chandrapur
..	..	..	2053	1886	1991	1886	1950	1897	1874	1886	1891	..	Gadchiroli
16187	16290	15836	15808	14519	14909	15305	15054	14620	13674	13749	13573	..	Total Nagpur Division
129553	128863	136911	143931	130714	139315	141837	136789	132748	137925	131743	131108	..	Total Maharashtra State

नसुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	ऊस (तोडणी झालेले) Sugar-cane (Harvested)										
		७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
१	वृहन्मुंडई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	3	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	1	1	1	2	1	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	3	3	1	1	1	2	1	..	..	..	..
६	नासिक	122	206	298	338	284	234	293	305	245	219	273
७	धुळे	31	82	142	134	137	123	189	236	192	98	105
८	जळगाव	14	59	117	149	140	107	174	177	143	109	107
	एकूण नासिक विभाग	167	347	557	621	561	464	656	718	580	426	449
९	अहमदनगर	317	469	532	544	530	305	596	714	546	459	596
१०	पुणे	154	176	334	352	331	292	390	389	429	409	485
११	मोलापूर	119	158	397	368	311	328	460	458	505	539	625
	एकूण पुणे विभाग	590	803	1263	1264	1172	925	1446	1561	1481	1407	1706
१२	नातार	93	176	369	362	378	351	441	511	473	426	451
१३	सांगली	133	247	249	340	294	218	358	449	445	459	486
१४	कोल्हापूर	399	476	626	665	635	630	836	961	897	882	947
	एकूण कोल्हापूर विभाग	625	899	1244	1367	1307	1199	1635	1921	1815	1767	1884
१५	औरंगाबाद	98	184	280	284	246	199	299	329	150	100	158
१६	जालना	..	..	120	120	89	149	200	212	81	38	67
१७	बीड	20	55	210	159	140	104	191	224	151	115	202
	एकूण औरंगाबाद विभाग	118	239	610	563	475	452	690	765	382	253	427
१८	लातूर	..	..	123	112	103	105	186	186	212	209	233
१९	उस्मानाबाद	75	160	202	204	106	92	176	153	154	154	167
२०	नांदेड	32	45	130	132	75	85	124	155	143	97	110
२१	परभणी	26	46	117	116	107	96	105	163	16	129	173
	एकूण लातूर विभाग	133	251	572	564	396	378	591	657	659	589	683
२२	बुलढाणा	11	15	27	34	28	11	16	20	13	6	8
२३	अकोला	5	4	27	29	5	25	20	23	20	19	15
२४	अपरभणी	2	2	17	14	9	11	15	29	28	18	20
२५	यवतमाळ	5	13	69	71	69	57	63	65	101	68	65
	एकूण अमरावती विभाग	23	34	140	148	111	104	114	137	162	111	108
२६	वर्धा	1	1	10	3	14	16	14	18	31	20	28
२७	नागपूर	1	2	4	4	2	8	10	12	11	6	6
२८	भंडारा	5	4	13	15	14	14	15	11	31	23	7
२९	चंद्रपूर	2	1	2	..	2	..	..	..	..	1	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	9	8	29	22	32	38	39	41	73	50	41
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1668	2584	4416	4550	4055	3562	5172	5800	5162	4603	5298

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरात) (Area in hundred hectares)

कापूस Cotton												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99		
158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
113	105	37	17	7	11	3	6	23	28	31	42	Nasik	
687	643	659	662	734	594	703	742	850	857	867	946	Dhule	
2042	2412	2126	1893	2040	2034	2098	2637	2779	2899	3404	3719	Jalgaon	
2842	3169	2772	2572	2781	2639	2804	3385	3652	3784	4302	4707	Total Nasik Division	
324	283	172	19	11	12	12	19	32	37	98	121	Ahmednagar	
61	87	60	2	1	1	1	2	1	1	2	3	Pune	
112	194	177	24	36	42	37	34	34	40	44	49	Solapur	
497	564	409	45	48	55	50	55	67	78	144	173	Total Pune Division	
25	72	71	9	10	13	11	53	38	43	45	47	Satara	
48	43	31	19	19	20	17	18	16	27	32	31	Sangli	
19	6	5	1	1	1	1	1	2	2	1	1	Kolhapur	
92	121	107	29	30	34	29	72	56	72	78	79	Total Kolhapur Dn.	
1836	1781	1451	633	644	610	587	853	1019	1100	1397	1526	Aurangabad	
..	..	..	1284	1303	1077	1150	1309	1550	1541	1520	1626	Jalna	
584	512	315	236	336	691	405	689	854	808	839	1103	Beed	
2420	2293	1766	2153	2283	2378	2142	2851	3423	3449	3746	4255	Total Aurangabad Dn.	
..	..	..	235	271	241	248	286	356	365	286	316	Latur	
592	437	220	..	..	..	..	..	29	19	15	40	Osmanabad	
1886	1986	2042	2349	2640	2397	2275	2458	2704	2684	2752	2781	Nanded	
2289	2656	2416	2660	2801	2912	2674	2927	3214	3262	3325	3300	Parbhani	
4767	5079	4678	5244	5712	5550	5197	5671	6303	6330	6378	6437	Total Latur Division	
2452	2565	2225	2667	2577	2186	2112	2447	2547	2524	2655	2658	Buldhana	
3151	3375	3378	3617	3592	3057	2951	3204	3619	3623	3682	3603	Akola	
3380	3614	3507	3730	3611	3332	3206	3416	3717	3703	3509	3209	Amravati	
2938	3551	3563	4240	4161	4022	3879	4200	4653	4620	4453	4456	Yavatmal	
11921	13105	12673	14254	13941	12597	12148	13267	14536	14470	14299	13926	Total Amravati Dn.	
1504	1833	1916	1552	1554	1324	1294	1372	1447	1476	1401	1322	Wardha	
700	930	795	681	599	534	549	481	577	592	524	565	Nagpur	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara	
252	413	381	679	639	628	593	559	591	594	520	527	Chandrapur	
..	..	..	3	4	4	3	2	2	2	..	..	Gadchiroli	
2456	3176	3092	2915	2796	2490	2439	2414	2617	2664	2445	2414	Total Nagpur Division	
24995	27498	25497	27212	27591	25743	24809	27715	30654	30847	31392	31991	Total Maharashtra State	

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	भुईसूग (खरीप) Groundnut (Kharif)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
३	रायगड	..	..	2	..	1	1	2	3	1	1	..	1
४	रत्नागिरी	..	3	4	..	..	1	1	2	1	1	1	1
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	12	12	11	12	12	13	15	17	13
	एकूण कोकण विभाग	..	4	7	14	15	15	17	19	17	19	20	17
६	नासिक	726	428	555	489	502	438	421	428	377	472	445	421
७	धुळे	1321	1100	891	813	849	670	723	768	572	561	536	510
८	जळगाव	1033	669	583	424	390	253	213	190	149	148	113	83
	एकूण नासिक विभाग	3080	2197	2029	1726	1741	1361	1357	1386	1098	1181	1094	1014
९	अहमदनगर	314	189	135	136	145	110	100	86	55	66	58	71
१०	पुणे	229	277	323	414	426	413	400	406	369	419	414	450
११	सोलापूर	799	633	257	118	127	82	100	91	91	96	67	74
	एकूण पुणे विभाग	1342	1099	715	668	698	605	600	583	515	581	539	595
१२	सातारा	602	632	614	738	730	700	694	475	487	545	547	551
१३	सांगली	832	758	434	447	558	408	336	357	331	355	369	371
१४	कोल्हापूर	516	574	500	685	661	664	560	592	601	606	606	604
	एकूण कोल्हापूर विभाग	1950	1964	1548	1870	1949	1772	1590	1424	1419	1506	1522	1526
१५	औरंगाबाद	733	240	287	149	158	153	180	140	105	135	107	114
१६	जालना	..	..	..	81	76	77	70	59	46	36	25	23
१७	बीड	644	378	163	213	214	206	217	234	120	137	126	124
	एकूण औरंगाबाद विभाग	1377	618	450	445	448	436	467	433	271	308	258	261
१८	लातूर	..	..	..	303	281	286	186	201	180	173	174	172
१९	जम्मानाबाद	1214	1223	403	177	178	110	108	137	122	133	115	109
२०	नांदेड	182	290	157	38	43	37	23	31	29	16	8	8
२१	परभणी	463	136	152	91	57	38	44	45	15	8	6	6
	एकूण लातूर विभाग	1859	1648	712	609	559	471	366	414	346	330	303	295
२२	बुलढाणा	353	253	272	131	140	136	123	105	106	54	73	75
२३	अकोला	404	260	173	64	54	31	25	27	27	21	16	16
२४	अमरावती	184	409	315	285	287	227	205	203	177	151	118	85
२५	यवतमाळ	215	358	241	77	70	37	38	25	18	18	17	13
	एकूण अमरावती विभाग	1156	1280	1001	557	551	431	391	360	328	244	224	189
२६	वर्धा	9	78	48	160	160	125	121	103	79	69	65	52
२७	नागपूर	50	137	124	212	220	193	192	140	152	160	139	126
२८	भंडारा	4	12	17	2	2	2	2	2	2	1	2	2
२९	चंद्रपूर	1	3	2	4	1	1	2	1	1	2	1	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	1	..	..	1	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	64	230	191	378	383	327	317	246	235	232	207	180
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	10828	9040	6653	6267	6344	5418	5105	4865	4229	4401	4167	4077

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये) (Area in hundred hect.)

करंद Safflower										District
८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total-Konkan Division
9	13	1	12	6	5	6	7	9	13	Nasik
1	5	10	12	9	1	2	1	4	3	Dhule
41	225	60	184	93	56	30	29	11	2	Jalgaon
51	243	71	208	108	62	38	37	24	18	Total-Nasik Division
615	640	484	493	482	477	458	489	445	300	Ahmednagar
281	431	387	345	343	219	168	262	261	186	Pune
577	553	417	376	423	379	338	390	244	131	Solapur
1473	1624	1288	1214	1248	1075	964	1141	950	617	Total-Pune Division
54	47	30	44	56	55	55	53	55	55	Satara
78	128	94	92	107	97	119	75	77	85	Sangli
16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur
148	175	124	136	163	152	174	128	132	140	Total-Kolhapur Division
979	736	288	359	486	445	354	373	302	238	Aurangabad
..	627	273	525	492	448	384	402	390	344	Jalna
455	417	191	299	320	308	310	335	340	263	Beed
1434	1780	752	1183	1298	1201	1048	1110	1032	845	Total-Aurangabad Division
..	170	66	165	228	206	194	194	169	181	Latur
312	410	235	378	452	437	431	449	366	370	Osmanabad
28	102	80	83	103	117	116	121	133	79	Nanded
706	822	407	792	828	825	795	805	817	482	Parbhani
1046	1504	788	1418	1611	1585	1536	1569	1485	1112	Total-Latur Division
503	692	99	700	756	547	436	430	372	112	Buldhana
146	273	116	387	449	359	416	425	399	251	Akola
1	11	9	66	102	115	153	171	191	96	Amravati
1	29	19	21	20	20	10	14	14	14	Yavatmal
651	1005	243	1174	1327	1041	1015	1040	976	473	Total-Amravati Division
..	2	..	..	1	3	2	2	4	2	Wardha
..	..	..	..	1	2	2	1	3	..	Nagpur
..	2	1	1	2	2	2	2	2	2	Bhandara
..	1	2	1	2	2	4	2	5	3	Chandrapur
..	..	..	1	..	1	1	2	2	1	Gadchiroli
..	5	3	3	6	10	11	9	16	8	Total-Nagpur Division
4803	6336	3269	5336	5761	5126	4786	5034	4615	3213	Total-Maharashtra State

अ. नं. Sr. No	जिल्हा	सूर्यफल Sunflower					
		१९८०-८१ 1980-81	१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	१९९४-९५ 1994-95
		192	193	194	195	196	197
	मुंबई ..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे ..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड ..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी ..	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग ..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग ..	..	..	..	..	..	..
६	नासिक ..	..	10	25	48	14	26
७	धुळे ..	..	24	20	27	23	17
८	जळगाव ..	2	38	75	85	91	84
	एकूण नाशिक विभाग ..	2	72	120	160	128	127
९	अहमदनगर ..	2	406	310	332	370	241
१०	पुणे ..	..	36	58	58	57	50
११	सोलापूर ..	7	805	719	625	653	657
	एकूण पुणे विभाग ..	9	1247	1087	1015	1030	948
१२	सातारा ..	..	15	23	37	25	25
१३	सांगली ..	2	30	68	113	32	62
१४	कोल्हापूर ..	..	..	1	1	1	1
	एकूण कोल्हापूर विभाग ..	2	45	92	151	58	88
१५	बीरंगाबाद ..	5	149	162	167	262	233
१६	जालना ..	..	120	95	211	267	235
१७	वीड ..	26	599	435	641	612	527
	एकूण बीरंगाबाद विभाग ..	31	868	692	1919	1141	995
१८	लातूर ..	..	9०7	447	563	910	880
१९	उस्मानाबाद ..	235	801	629	706	941	885
२०	नांदेड ..	9	314	182	240	328	238
२१	परभणी ..	6	359	303	365	591	548
	एकूण लातूर विभाग ..	250	2411	1561	1874	2770	2551
२२	बुलढाणा ..	..	146	115	114	227	258
२३	अकोला ..	1	104	79	102	145	143
२४	अमरावती ..	1	10	11	27	47	41
२५	यवतमाळ ..	..	55	32	58	47	34
	एकूण अमरावती विभाग ..	2	315	237	301	466	476
२६	वर्धा ..	..	13	7	2	5	3
२७	नागपूर ..	..	1	4	3	4	7
२८	भंडारा ..	..	1	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर ..	..	9	..	..	2	1
३०	गडचिरोली ..	..	..	..	..	1	1
	एकूण नागपूर विभाग ..	..	24	11	5	12	12
	एकूण महाराष्ट्र राज्य ..	296	4982	3800	4525	5635	5197

TABLE XVIII-Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

सुरजफल Sunflower												District
१९९५-९६ 1995-96			१९९६-९७ 1996-97			१९९७-९८ 1997-98			१९९८-९९ 1998-99			
खरीफ Kharif 198	रब्बी Rabi 199	उन्हाळी Summer 200	खरीफ Kharif 201	रब्बी Rabi 202	उन्हाळी Summer 203	खरीफ Kharif 204	रब्बी Rabi 205	उन्हाळी Summer 206	खरीफ Kharif 207	रब्बी Rabi 208	उन्हाळी Summer 209	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	Total-Konkan Dn.
7	4	1	11	4	1	13	6	1	14	5	1	Nasik
12	6	4	12	6	4	11	2	2	8	6	2	Dhule
32	22	9	17	20	5	15	19	5	13	12	6	Jalgaon
51	32	14	40	30	10	39	27	8	35	23	9	Total-Nasik Dn.
122	106	2	116	103	4	90	86	3	115	92	3	Ahmadnagar
18	20	1	23	22	1	14	24	2	15	26	4	Pune
195	385	17	247	396	24	218	292	18	221	296	24	Solapur
335	511	20	386	521	29	322	402	23	351	414	31	Total-Pune Division
10	9	1	14	6	1	18	10	1	19	10	1	Satara
19	34	6	34	36	2	36	38	2	34	40	2	Sangli
1	1	1	1	..	1	1	1	1	..	1	1	Kolhapur
30	44	8	49	42	4	55	49	4	53	51	4	Total-Kolhapur Dn.
105	41	3	117	62	3	81	67	3	90	89	3	Aurangabad
111	85	2	101	90	2	81	92	2	85	121	6	Jalna
170	292	10	232	331	10	166	301	13	176	281	17	Beed
386	418	15	450	483	15	328	460	18	351	491	26	Total-Aurangabad Dn
262	557	19	278	570	20	229	508	3	256	556	10	Latur
468	464	6	591	484	5	319	370	5	394	400	10	Osmanabad
118	170	28	145	162	34	108	170	24	102	149	17	Nanded
152	233	12	132	278	13	63	210	10	60	207	8	Parbhani
1000	1424	65	1146	1494	72	719	1258	42	812	1312	45	Total-Latur Division
113	198	9	70	78	10	38	41	10	27	84	15	Buldhana
57	126	6	47	129	8	40	80	7	29	112	12	Akola
17	9	1	13	4	1	9	20	1	11	41	1	Amravati
24	20	5	8	6	3	7	7	2	7	7	4	Yavatmal
211	353	21	138	217	22	94	157	20	74	244	32	Total-Amravati Dn.
1	3	..	1	4	..	..	4	..	..	6	..	Wardha
1	11	3	1	21	3	2	22	4	2	28	5	Nagpur
..	1	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
1	1	..	1	2	..	..	5	..	..	4	..	Chandrapur
1	2	..	..	2	..	..	2	..	..	5	..	Gadchiroli
4	18	3	3	30	3	2	33	4	2	43	5	Total-Nagpur Dn.
2017	2800	146	2212	2817	155	1559	2386	119	1678	2579	152	Total-Mah. State

अ. न. Sr. No.	जिल्हा	उन्हाळी भूईमुग Summer groundnut									
		८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
		210	211	212	213	214	215	216	217	218	219
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	2	2	2	2	2	3	3	2	1
३	रायगड	..	2	2	2	1	..	1	1	2	2
४	रत्नागिरी	..	7	5	5	5	5	6	6	6	5
५	मिथुदा	..	26	29	37	40	40	41	41	31	35
	एकूण कोकण विभाग	..	37	38	46	48	47	51	51	41	43
६	नामिक	7	11	23	16	35	28	23	28	31	36
७	घुळे	15	188	117	172	164	192	185	221	181	202
८	जळगाव	59	237	146	153	152	162	111	141	98	126
	एकूण नागिक विभाग	81	436	286	341	351	382	319	390	310	364
९	अहमदनगर	17	258	68	64	212	68	32	100	130	150
१०	पुणे	19	48	45	44	60	50	34	43	62	72
११	कोल्हापूर	43	409	96	78	146	180	69	154	154	176
	एकूण पुणे विभाग	79	715	209	186	418	298	135	297	346	398
१२	सांगली	..	18	16	21	23	23	22	30	28	41
१३	सांगली	..	19	19	7	7	6	4	17	8	10
१४	कोल्हापूर	..	11	7	..	18	18	13	18	19	21
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	48	42	28	48	47	39	65	55	72
१५	औरंगाबाद	7	24	19	18	16	17	2	3	4	9
१६	जाळना	..	34	22	16	17	19	11	10	9	16
१७	वीड	19	126	64	58	75	62	37	72	28	31
	एकूण औरंगाबाद विभाग	26	184	105	92	108	98	50	85	41	56
१८	लातूर	..	26	21	26	8	11	7	11	11	14
१९	उस्मानाबाद	21	76	50	48	50	31	19	39	28	36
२०	नांदेड	18	207	84	87	85	63	50	127	102	104
२१	परभणी	22	472	100	176	246	210	74	145	113	119
	एकूण लातूर विभाग	61	781	255	337	389	315	150	322	254	273
२२	बुलढाभा	..	..	..	..	26	19	14	15	21	27
२३	अकोला	7	35	31	31	19	19	18	21	19	23
२४	अमरावती	1	7	6	10	10	10	10	10	4	6
२५	यवतमाळ	33	101	44	73	74	31	81	87	48	55
	एकूण अमरावती विभाग	41	143	81	114	129	79	123	133	92	111
२६	वर्धा	4	12	11	7	10	12	4	3	4	12
२७	नागपूर	3	12	11	4	5	7	7	7	11	14
२८	मंडारा	..	5	4	7	7	5	1	1	1	2
२९	चंद्रपूर	..	1	2	2	2	2	1	1	1	2
३०	गडचिरोली	..	3	2	2	2	2	1	1	1	1
	एकूण नागपूर विभाग	7	33	30	22	26	28	14	13	18	31
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	295	2377	1046	1166	1517	1294	881	1356	1157	1348

TABLE XVIII—Contd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

सोयाबीन Soyabean									District
९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
220	221	222	223	224	225	226	227	228	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
16	4	7	16	31	20	19	45	59	Nasik
3	4	8	11	23	22	20	25	40	Dhule
1	9	11	9	37	44	36	22	24	Jalgaon
20	17	26	36	91	86	75	92	123	Total Nasik Division
..	2	5	5	11	6	8	27	64	Ahmadnagar
5	5	4	5	8	3	5	5	4	Pune
..	4	..	11	9	7	3	6	8	Solapur
5	11	9	21	28	16	16	38	58	Total Pune Division
27	20	44	48	73	89	98	99	114	Satara
163	180	382	504	456	469	493	556	562	Sangli
144	204	265	372	493	440	482	560	630	Kolhapur
334	404	691	924	1022	998	1073	1215	1306	Total Kolhapur Division
..	3	13	41	66	43	35	27	34	Aurangabad
..	..	..	13	48	50	40	18	45	Jalna
5	46	3	25	38	17	9	7	11	Beed
5	49	16	79	152	110	84	52	90	Total Aurangabad Division
3	..	21	31	122	53	42	33	49	Latur
..	..	..	1	40	28	14	15	19	Osmanabad
..	3	3	13	32	21	18	37	61	Nanded
2	2	17	19	45	91	52	72	90	Parbhani
5	5	41	64	239	193	126	157	219	Total Latur Division
1	3	1	133	217	332	244	291	373	Buldhana
50	16	35	71	190	260	242	344	778	Akola
310	355	441	563	635	854	940	1163	1752	Amaravati
35	37	67	118	208	292	354	578	739	Yavatmal
396	411	544	885	1250	1738	1780	2376	3642	Total Amravati Division
170	285	504	649	683	727	839	1128	1316	Wardha
881	1051	1298	1643	1636	1832	2123	2386	2533	Nagpur
60	119	136	165	92	105	112	122	119	Bhandara
136	242	313	486	489	540	584	977	1133	Chandrapur
..	1	2	3	5	9	7	13	14	Gadchiroli
1247	1698	2253	2946	2905	3213	3665	4626	5115	Total Nagpur Division
2012	2595	3580	4955	5587	6354	6819	8556	10553	Total Maharashtra State

तक्ता-अठरा समाप्त
TABLE XVIII-Concl'd.

(क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये)
(Area in hundred hect.)

क्र. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण तेलबिया Total Oilseeds										District
		८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
1	2	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	
१ मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२ ठाणे	..	23	34	46	50	57	37	24	21	46	49	Thane
३ रायगड	..	12	18	19	18	8	10	9	9	12	13	Raigad
४ रत्नागिरी	..	56	39	40	82	83	73	64	27	27	24	Ratnagiri
५ सिव्हुदुर्ग	..	..	39	43	55	58	58	58	57	49	52	Sindhudurg
एकूण कोकण विभाग	..	91	130	148	205	206	178	155	114	134	138	Total Konkan Division
६ नासिक	..	28	763	804	762	696	725	661	775	789	776	Nasik
७ धुळे	..	1035	1168	1147	1028	1090	1182	971	965	904	904	Dhule
८ जळगाव	..	774	1581	1471	1420	1267	1192	810	755	549	521	Jalgaon
एकूण नासिक विभाग	..	2537	3512	3422	3210	3053	3099	2442	2495	2242	2201	Total Nashik Division
९ अहमदनगर	..	820	1519	1070	1082	1221	931	831	942	888	829	Ahmadnagar
१० पुणे	..	713	1012	972	940	940	777	668	830	835	816	Pune
११ सोलापूर	..	962	1945	1406	1188	1363	1346	1136	1346	1052	960	Solapur
एकूण पुणे विभाग	..	2495	4476	3448	3210	3524	3054	2635	3118	2775	6205	Total Pune Division
१२ सातारा	..	677	883	855	898	859	668	692	773	785	825	Satara
१३ सांगली	..	525	795	922	1011	993	992	999	1039	1111	1134	Sangli
१४ कोल्हापूर	..	516	862	891	948	978	1136	1076	1128	1210	1279	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग	..	1718	2540	2668	2857	2830	2796	2767	2940	3106	3238	Total Kolhapur Dn.
१५ औरंगाबाद	..	1553	1482	922	997	1201	1131	848	897	720	697	Aurangabad
१६ जालना	..	..	1009	622	937	978	918	789	786	696	722	Jalna
१७ बीड	..	1117	1739	1200	1522	1553	1440	1223	1406	1165	1092	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग	..	2670	4230	2744	3456	3732	3489	2860	3089	2581	2511	Total Aurangabad Dn.
१८ लातूर	..	..	1882	1255	1387	1749	1836	1549	1623	1437	1531	Latur
१९ उस्मानाबाद	..	1759	1895	1397	1581	1826	1790	1889	2069	1446	1620	Osmanabad
२० नानेड	..	405	899	618	680	836	652	676	787	702	657	Nanded
२१ परभणी	..	1267	2137	1165	1614	1950	1880	1562	1602	1439	1112	Parbhani
एकूण लातूर विभाग	..	3431	6813	4435	5262	6361	6158	5676	6081	5024	4920	Total Latur Division
२२ बुलढाणा	..	820	1237	963	1214	1525	1366	1416	1057	991	857	Buldhana
२३ अकोला	..	418	700	457	743	827	818	980	972	994	1307	Akola
२४ अमरावती	..	442	792	749	863	1023	1086	1307	1353	1571	2051	Amravati
२५ यवतमाळ	..	397	463	336	425	453	435	562	609	76	928	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग	..	2077	3132	2105	3245	3828	3705	4265	3982	4317	5143	Total Amravati Div.
२६ वर्धा	..	254	560	646	814	955	906	904	978	1265	1435	Wardha
२७ नागपूर	..	619	1560	1636	1806	2106	2034	2271	2533	2756	2868	Nagpur
२८ भंडारा	..	398	400	334	383	514	488	357	376	333	331	Bhandara
२९ चंद्रपूर	..	787	790	815	894	1073	1098	1082	1040	1368	1486	Chandrapur
३० गडचिरोली	..	..	113	76	95	118	109	138	123	135	100	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग	..	2058	3423	3507	3992	4771	4635	4752	5070	5857	6220	Total Nagpur Division
एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	17077	28256	22477	25437	28305	27114	25552	26889	26041	26976	Total Mah. State

---

तक्ता एकोणीस
TABLE XIX

टीपा :- १. ह्या तक्त्यातीळ सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ पर्यंत उत्पादनाची माहिती अंतिम अंदाजावर आधारित आहे.

२. मापकाचे उत्पादन शंभर गांठीन अनुन प्रत्येक गांठ १७० किलोची आहे.

Notes :- 1. Production given in this table from 1995-96 to 1998-99 is based on final forecast.

2. Production of cotton is given in '00' bales of 170 kg each.

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकाखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ (एकूण) Rice (Total)											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
१	बृहन्मुंबई	39	21	16	6	5	..	4	..	..	..	..	..
२	ठाणे	1978	2481	2940	2880	2686	2901	3046	2927	3108	3930	3519	2728
३	रायगड	1994	2458	2656	2514	3356	2983	3310	2985	3300	3322	3343	3477
४	रत्नागिरी	1272	1994	2690	1835	2010	1752	1929	1804	2041	2049	1840	2202
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	1560	1413	1578	1665	1887	1857	1995	2051	2183
	एकूण कोकण वि.	5283	6954	8302	8795	9470	9214	9954	9603	10306	11296	10753	10590
६	नासिक	362	362	454	418	319	483	608	560	370	605	596	572
७	धुळे	125	102	198	252	148	211	264	283	168	270	212	159
८	जळगाव	28	53	130	39	57	34	21	20	15	20	16	19
	एकूण नाशिक वि.	515	517	782	709	524	728	893	863	553	895	824	750
९	अहमदनगर	95	56	154	71	46	104	84	83	93	76	72	74
१०	पुणे	534	365	1048	859	635	795	563	752	788	817	660	737
११	सोलापूर	93	51	73	35	34	40	24	25	21	31	23	33
	एकूण पुणे वि.	722	472	1275	965	715	939	671	860	902	924	755	844
१२	सातारा	230	301	631	687	752	677	790	612	567	913	643	1002
१३	सांगली	128	157	401	275	294	369	334	187	350	339	324	515
१४	कोल्हापूर	1345	1165	2213	2593	2530	2723	2440	2489	2285	2797	2469	2898
	एकूण कोल्हापूर वि.	1703	1623	3245	3555	3576	3769	3564	3288	3202	4049	3436	4415
१५	औरंगाबाद	53	27	67	19	7	14	13	12	5	13	12	6
१६	जालना	..	..	..	13	8	18	24	19	8	14	8	4
१७	बीड	64	35	89	64	21	56	36	46	20	35	17	14
	एकूण औरंगाबाद वि.	117	62	156	96	36	88	73	77	33	67	37	24
१८	लातूर	..	..	..	278	56	178	203	147	131	178	55	98
१९	उस्मानाबाद	161	155	329	149	37	92	93	110	45	105	39	36
२०	नांदेड	195	139	431	293	100	239	305	272	181	214	151	158
२१	परभणी	111	66	271	259	100	195	203	203	156	159	103	103
	एकूण लातूर विभाग	467	360	1031	979	293	704	804	732	513	656	348	395
२२	बुलढाणा	17	34	31	26	18	32	26	11	6	8	3	4
२३	अकोला	46	41	86	50	32	48	56	64	27	20	16	20
२४	अमरावती	42	46	103	57	61	75	93	93	61	83	58	61
२५	यवनामाळ	61	63	108	70	35	68	45	64	28	46	38	40
	एकूण अमरावती वि.	166	184	328	203	146	223	220	232	122	157	115	125
२६	वर्धा	19	75	47	25	17	27	22	14	16	13	4	5
२७	नासपूर	175	350	581	384	401	471	549	504	513	471	240	403
२८	भंडारा	2967	3462	3982	4256	3544	4000	4519	3939	4829	3833	4008	3869
२९	चंद्रपूर	1558	2563	3418	2113	1479	2205	2215	2325	2672	2233	1914	1644
३०	गडचिरोली	..	..	..	1356	916	1600	1680	1633	1967	1555	1512	1612
	एकूण नागपूर वि.	4719	6450	8028	8134	6357	8303	8985	8415	9997	8105	7678	7533
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	13692	16622	23147	23436	21117	23958	25164	24770	25628	26144	23946	24676

सूचना :- १. या तक्त्यातील सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XIX

Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1980-81 & 1990-91 to 1998-99)

(उत्पादन में '००' टनात) (Production in hundred tonnes)

गहू Wheat												District
१९६०-६१ 1960-61 15	७०-७१ 70-71 16	८०-८१ 80-81 17	९०-९१ 90-91 18	९१-९२ 91-92 19	९२-९३ 92-93 20	९३-९४ 93-94 21	९४-९५ 94-95 22	९५-९६ 95-96 23	९६-९७ 96-97 24	९७-९८ 97-98 25	९८-९९ 98-99 26	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	1	1	1	2	..	..	..	1	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnaguri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	1	1	1	2	..	..	..	1	Total Konkan Division
242	564	891	909	577	754	944	1125	827	1069	951	1122	Nasik
241	495	421	334	199	320	324	333	184	297	237	263	Dhule
202	521	551	559	339	621	601	821	453	744	450	722	Jalgaon
685	1580	1863	1802	1115	1695	1869	2279	1464	2110	1638	2107	Total Nasik Division
186	287	706	976	879	755	1186	1214	997	1519	871	1542	Ahmednagar
95	156	354	670	657	634	855	736	658	857	714	960	Pune
159	227	344	480	312	333	479	463	522	639	379	851	Solapur
440	670	1404	2126	1848	1722	2520	2413	2177	3015	1964	3353	Total Pune Division
118	102	291	326	442	294	487	534	486	592	467	631	Satara
98	89	260	244	328	250	317	348	323	345	273	431	Sangli
16	17	187	126	162	178	166	195	217	162	101	134	Kolhapur
232	208	738	696	932	722	970	1077	1026	1099	841	1196	Total Kolhapur Division
240	191	911	386	271	541	497	483	257	399	288	717	Aurangabad
..	..	..	346	179	303	420	324	222	281	148	432	Jalna
143	116	538	324	95	166	260	369	264	406	204	463	Beed
383	307	1449	1056	545	1010	1177	1176	743	1086	640	1612	Total Aurangabad Division
..	..	..	235	52	167	283	159	200	256	86	301	Latur
301	156	293	246	76	104	323	228	206	365	91	451	Osmanabad
111	56	275	215	153	280	303	252	220	319	92	359	Nanded
327	138	522	450	382	428	621	690	623	878	314	1029	Parbhani
739	350	1090	1146	663	979	1530	1329	1249	1818	583	2140	Total Latur Division
198	138	354	404	129	334	354	543	329	384	175	605	Buldhana
203	230	300	293	95	244	264	312	295	359	218	316	Akola
157	161	377	365	128	215	191	221	214	244	128	247	Amravati
85	77	236	253	103	207	276	288	221	301	87	255	Yavatmal
643	606	1267	1315	455	1000	1085	1364	1059	1288	608	1423	Total Amravati Division
161	129	271	200	215	188	190	270	237	235	54	207	Wardha
460	269	415	475	277	380	642	958	610	602	204	679	Nagpur
115	138	192	110	117	131	272	288	189	209	62	147	Bhandara
153	146	173	157	98	158	267	329	213	199	102	208	Chandrapur
..	..	..	10	6	17	15	13	10	9	10	12	Gadchiroli
889	682	1051	952	713	874	1386	1858	1259	1254	432	1253	Total Nagpur Division
4011	4403	8862	9093	6272	8003	10538	11498	8977	11670	6706	13085	Total Maharashtra State

Note.—1) In this table the figures are based on final forecast for the year 1995-96 to 1998-99.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	खरीप ज्वारी Kharif Jowar											
		१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९
		1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99
	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	1	4	2	1	..	4	5	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	1	5	2	1	..	4	5	..	..	..	
६	नासिक	116	90	747	417	228	397	295	276	93	280	183	231
७	धुळे	376	330	1122	1325	751	1390	1295	1115	673	994	944	1192
८	जळगाव	1913	530	2566	3402	2417	5176	4144	4026	3185	3835	3240	3194
	एकूण नासिक वि.	2405	950	4435	5144	3396	6963	5734	5417	3951	5109	4367	4617
९	अहमदनगर	2	46	367	164	56	286	106	116	46	31	11	5
१०	पुणे	194	159	422	216	193	283	161	84	43	87	52	56
११	सोलापूर	12	11	110	55	29	66	51	23	32	17	13	9
	एकूण पुणे वि.	208	216	899	435	278	635	318	223	121	135	76	70
१२	सातारा	508	682	1140	1415	1309	1502	1249	752	1176	1237	969	1283
१३	सांगली	2148	924	1618	2031	1338	1809	1608	1644	1632	2239	1417	2204
१४	कोल्हापूर	759	414	656	1077	600	1028	735	433	456	412	231	318
	एकूण कोल्हापूर वि.	3415	2020	3414	4523	3247	4339	3592	2829	3264	3888	2617	3805
१५	औरंगाबाद	912	201	1189	613	355	748	633	597	374	678	341	400
१६	जालना	..	..	..	825	429	1185	862	581	496	748	375	453
१७	बीड	704	254	1189	1128	383	1681	1068	686	1312	1106	557	580
	एकूण औरंगाबाद वि.	1616	455	2378	2566	1167	3614	2563	1864	2182	2532	1273	1436
१८	लातूर	..	..	..	2355	876	4236	2727	2055	3198	3218	1862	2544
१९	उस्मानाबाद	1714	435	2260	1088	527	1606	966	653	892	1312	575	943
२०	नांदेड	2009	612	1879	2844	1588	4823	3697	3431	2027	3706	2195	2344
२१	परभणी	1499	461	1423	2424	1610	4234	2797	2574	2578	3271	2555	2025
	एकूण लातूर वि.	5222	1508	5562	8711	4301	14899	10187	8713	8695	11507	7187	7656
२२	बुलढाणा	1964	1036	3097	4058	1447	5246	2869	3319	1750	4168	1784	2325
२३	अकोला	1700	624	1996	4438	2758	6055	4146	3206	3464	4564	2901	2440
२४	अमरावती	1403	444	2141	2536	1614	2908	2173	2078	2032	2269	1742	1735
२५	यवतमाळ	2016	798	2207	3299	3013	3779	2759	1950	1649	2712	1162	2237
	एकूण अमरावती वि.	7083	2902	9441	14331	8832	17988	11947	10553	8895	13713	7589	8737
२६	वर्धा	738	354	1045	867	668	895	833	668	649	1012	463	582
२७	नागपूर	1074	348	1017	1381	770	1048	998	669	918	856	510	559
२८	भंडारा	28	8	6	2	1	1	1	1	1	4	2	..
२९	चंद्रपूर	230	117	207	206	226	294	385	260	186	354	138	188
३०	गवळिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	1	1
	एकूण नागपूर वि.	2070	827	2275	2456	1665	2238	2217	1598	1754	2229	1114	1330
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	22019	8879	28409	38168	23187	50676	36562	31202	28862	39113	24223	27853

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनास) (Production in hundred tonnes)

रब्बी ज्वारी Rabi Jawar												District	
६०-६१ 1960-61 39	७०-७१ 1970-71 40	८०-८१ 1980-81 41	९०-९१ 1990-91 42	९१-९२ 1991-92 43	९२-९३ 1992-93 44	९३-९४ 1993-94 45	९४-९५ 1994-95 46	९५-९६ 1995-96 47	९६-९७ 1996-97 48	९७-९८ 1997-98 49	९८-९९ 1998-99 50		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Dn.
170	58	266	301	55	96	264	174	175	245	226	291	..	Nasik
883	261	514	678	116	339	443	358	353	339	365	484	..	Dhule
233	128	294	803	312	551	797	796	643	812	574	750	..	Jalgaon
1286	447	1074	1782	483	986	1504	1328	1171	1396	1165	1525	..	Total Nasik Dn.
3174	915	2828	2851	1312	2011	2572	1803	2897	3240	2170	2279	..	Ahmadnagar
2032	504	1925	2538	1742	2232	3250	1198	2272	3047	2350	2077	..	Pune
3762	1189	2953	3796	1950	2686	4225	2233	4646	4599	1567	2248	..	Solapur
8968	2608	7706	9185	5004	6929	10047	5234	9815	10886	6087	6604	..	Total Pune Division
998	598	1080	1312	1055	910	1230	939	1045	1311	869	1439	..	Satara
466	162	280	547	509	587	896	456	876	933	825	793	..	Sangli
11	4	14	70	52	100	114	97	125	136	88	138	..	Kolhapur
1475	764	1374	1929	1616	1597	2240	1492	2046	2380	1782	2370	..	Total Kolhapur Dn.
1218	639	1565	1755	334	1264	1663	1386	1182	1439	1126	1137	..	Aurangabad
..	..	..	807	521	1085	1046	1065	1017	1147	710	945	..	Jalna
2049	611	1291	1834	573	1291	1943	1442	1788	1710	1113	1350	..	Beed
3267	1250	2856	4396	1428	3640	4652	3893	3987	4296	2949	3432	..	Total Aurangabad Dn
..	..	..	298	60	194	316	195	232	245	66	153	..	Latur
1764	545	399	1387	537	1071	1699	1258	1406	1882	337	1479	..	Osmanabad
652	102	213	251	164	207	302	303	291	316	200	206	..	Nanded
1771	583	1012	1198	810	1269	1580	1410	1321	1327	575	724	..	Parbhani
4187	1230	1624	3134	1571	2741	3897	3166	3250	3770	1178	2562	..	Total Latur Dn.
2	2	4	6	1	4	6	25	26	28	47	76	..	Buldhana
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	9	4	..	Akola
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	2	..	Amravati
..	1	..	4	1	..	..	..	2	1	..	1	..	Yavatmal
2	3	4	10	2	4	6	25	28	29	57	83	..	Total Amravati Dn.
4	4	7	1	3	3	3	6	9	8	5	7	..	Wardha
197	76	197	155	102	132	159	61	131	97	39	115	..	Nagpur
142	53	133	44	18	20	33	28	10	15	8	9	..	Bhandara
688	260	700	381	338	447	492	421	452	358	251	234	..	Chandrapur
..	..	..	107	53	87	90	97	57	57	59	42	..	Gadchiroli
1031	393	1037	688	514	689	777	613	659	535	362	407	..	Total Nagpur Division
20216	6695	15676	21124	10618	16586	23123	15751	20956	23292	13580	16983	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Sr. No. 1	जिल्हा 2	बाजरी Bajri											
		६०-६१ 1960-61 51	७०-७१ 1970-71 52	८०-८१ 1980-81 53	९०-९१ 1990-91 54	९१-९२ 1991-92 55	९२-९३ 1992-93 56	९३-९४ 1993-94 57	९४-९५ 1994-95 58	९५-९६ 1995-96 59	९६-९७ 1996-97 60	९७-९८ 1997-98 61	९८-९९ 1998-99 62
१	वृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण—कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
६	नाशिक	1241	1708	1731	2360	1417	3774	1668	2927	1676	4215	2278	4033
७	धुळे	655	937	781	1216	1044	1838	887	1340	953	1823	1603	1848
८	जळगाव	242	455	545	1190	722	1270	1050	980	611	1124	904	805
	एकूण—नाशिक विभाग	2138	3100	3057	4766	3183	6882	3605	5247	3240	7162	4785	6686
९	अहमदनगर	615	1262	1038	1411	1978	3779	1983	1017	1225	2731	1528	2439
१०	पुणे	656	659	640	1306	1216	1398	1023	1002	662	1619	1120	1109
११	सोलापूर	66	240	180	116	113	135	218	111	112	127	115	189
	एकूण—पुणे विभाग	1337	2161	1858	2833	3307	5312	3224	2130	1999	4477	2763	3737
१२	सांगली	353	317	203	432	471	430	376	623	416	728	397	691
१३	सांगली	209	178	181	227	286	390	293	405	246	446	516	534
१४	कोल्हापूर	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	एकूण—कोल्हापूर विभाग	565	497	386	660	758	821	670	1029	663	1175	914	1226
१५	औरंगाबाद	382	1192	878	1158	657	1696	1871	1063	967	1892	1034	1166
१६	जालना	..	..	..	527	414	829	728	468	602	1233	548	644
१७	बीड	189	971	528	852	519	1844	1450	780	1726	1910	911	1166
	एकूण—औरंगाबाद विभाग	571	2163	1401	2537	1590	4369	4049	2311	3295	5035	2493	2976
१८	लातूर	..	..	..	46	24	76	105	57	53	59	30	47
१९	उस्मानाबाद	45	131	48	42	19	91	94	59	105	147	52	86
२०	नांदेड	5	6	8	10	2	9	3	8	13	5	3	2
२१	परभणी	8	98	48	50	26	91	80	60	56	64	40	48
	एकूण—लातूर विभाग	58	235	104	148	71	267	282	184	227	275	125	183
२२	बुलढाणा	39	23	48	77	29	106	112	81	99	53	39	29
२३	अकोला	41	14	44	33	13	42	46	26	44	39	24	29
२४	अमरावती	43	13	29	19	8	23	17	10	12	12	7	10
२५	यवतमाळ	77	31	34	71	25	84	82	52	74	79	38	47
	एकूण—अमरावती विभाग	200	81	155	200	75	255	257	169	229	183	108	115
२६	वर्धा	13	4	3	3	1	3	3	1	1	2	1	1
२७	नागपूर	2	..	1	1	1	1	1	1	..	2	1	1
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	2	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..
३०	मडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण—नागपूर विभाग	17	4	5	5	2	4	4	2	1	4	2	2
	एकूण—महाराष्ट्र राज्य	4886	8241	6966	11149	8986	19910	12091	11072	9654	18311	11190	14925

TABLE XIX-Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District
६०-६९ 1960-61 63	७०-७९ 1970-71 64	८०-८९ 1980-81 65	९०-९९ 1990-91 66	९९-९२ 1991-92 67	९२-९३ 1992-93 68	९३-९४ 1993-94 69	९४-९५ 1994-95 70	९५-९६ 1995-96 71	९६-९७ 1996-97 72	९७-९८ 1997-98 73	९८-९९ 1998-99 74	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
298	378	222	299	245	273	278	209	241	227	213	220	Thane
173	142	214	203	220	204	151	133	178	125	152	131	Raigad
544	405	624	479	492	440	406	394	448	305	301	283	Ratnagiri
..	..	..	126	106	91	91	71	72	61	57	45	Sindhudurg
1015	925	1070	1107	1063	1008	926	807	939	718	723	679	Total Konkan Division
603	470	549	764	555	760	874	683	705	918	697	881	Nasik
127	167	260	541	366	451	588	520	312	854	595	561	Dhule
7	5	8	9	8	14	91	191	146	198	184	198	Jalgaon
737	642	817	1314	929	1225	1553	1394	1163	1970	1476	1640	Total Nasik Division
71	97	82	123	111	188	226	167	143	206	205	352	Ahmednagar
172	187	176	233	254	300	235	222	223	286	319	360	Pune
56	63	158	274	265	192	270	245	225	285	319	625	Solapur
299	347	416	630	630	680	731	634	591	777	843	1337	Total Pune Division
103	72	202	240	195	222	182	175	295	249	237	369	Satara
43	30	72	106	95	144	177	145	213	185	166	291	Sangli
355	323	453	432	401	551	451	578	470	414	335	529	Kolhapur
501	425	727	778	691	917	810	898	978	848	738	1189	Total Kolhapur Division
14	28	80	85	108	685	731	683	1210	1333	439	1095	Aurangabad
..	..	..	35	43	588	494	504	472	710	328	793	Jalna
62	29	61	111	81	103	75	46	83	90	80	101	Beed
76	57	141	231	232	1376	1300	1233	1765	2133	847	1989	Total Aurangabad Division
..	..	..	84	53	63	69	44	54	56	63	92	Latur
21	56	104	132	39	104	93	106	73	49	61	51	Osmanabad
15	5	11	6	4	22	31	22	29	18	5	3	Nanded
3	11	17	13	9	51	44	41	17	22	19	54	Parbhani
59	72	132	235	105	240	237	213	173	145	148	200	Total Latur Division
4	2	5	20	20	225	282	322	297	284	174	441	Buldhana
1	3	8	3	4	19	4	6	7	12	13	16	Akola
13	10	23	33	15	16	40	37	25	25	20	25	Amravati
2	4	8	2	2	2	3	5	2	5	6	4	Yavatmal
20	19	44	58	41	262	329	370	331	326	213	486	Total Amravati Division
..	..	..	..	..	..	3	4	..	3	2	7	Wardha
1	1	5	5	6	12	6	3	2	8	2	3	Nagpur
22	16	14	27	21	32	17	15	9	7	7	10	Bhandara
16	23	39	3	3	8	11	10	9	16	13	8	Chandrapur
..	..	..	43	46	81	55	33	31	37	32	59	Gadchiroli
39	40	58	78	76	133	92	65	51	71	56	87	Total Nagpur Division
2726	2527	3405	4431	3767	5841	5978	5614	5991	6988	5044	7607	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	एकूण नृणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 60-61 75	७०-७१ 70-71 76	८०-८१ 80-81 77	९०-९१ 90-91 78	९१-९२ 91-92 79	९२-९३ 92-93 80	९३-९४ 93-94 81	९४-९५ 94-95 82	९५-९६ 95-96 83	९६-९७ 96-97 84	९७-९८ 97-98 85	९८-९९ 98-99 86
१	बृहन्मुंबई	39	21	16	6	5	..	4	..	..	..	..	..
२	ठाणे	2276	2860	3166	3181	2933	3175	3329	3143	3349	4157	3732	2949
३	रायगड	2167	2600	2880	2717	3576	3187	3461	3118	3478	3447	3495	3608
४	रत्नागिरी	1816	2399	3316	2314	2502	2192	2335	2198	2489	2354	2141	2485
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	1686	1519	1669	1756	1958	1929	2056	2108	2228
	एकूण कोकण वि.	6298	7880	9378	9904	10535	10223	10885	10417	11245	12014	11476	11270
६	नासिक	2734	3252	4638	5169	3151	6264	4653	5745	3846	7332	4931	7130
७	धुळे	2407	2292	3296	4346	2624	4549	3801	3949	2643	4577	3956	4507
८	जळगाव	2625	1692	4094	6002	3855	7666	6704	6834	5053	6733	5368	5688
	एकूण नासिक वि.	7766	7236	12028	15517	9630	18479	15158	16528	11542	18642	14255	17325
९	अहमदनगर	4143	2663	5175	5596	4382	7123	6157	4400	5401	7803	4857	6691
१०	पुणे	3683	2030	4565	5822	4697	5642	6087	3994	4646	6713	5215	5299
११	सोलापूर	4148	1781	3818	4756	2703	3452	5267	3100	5558	5693	2416	3955
	एकूण पुणे वि.	11974	6474	13558	16174	11782	16217	17511	11494	15605	20214	12488	15945
१२	सातारा	2310	2072	3547	4412	4224	4035	4314	3635	3985	5030	3582	5415
१३	सांगली	3092	1540	2812	3430	2850	3549	3625	3185	3640	4487	3521	4768
१४	कोल्हापूर	2489	1925	3525	4299	3746	4581	3907	3793	3554	3922	3225	4018
	एकूण कोल्हापूर वि.	7891	5537	9884	12141	10820	12165	11846	10613	11179	13439	10328	14201
१५	औरंगाबाद	2819	2278	4690	4016	1732	4948	5408	4224	3995	5754	3240	4521
१६	जालना	..	..	..	2553	1594	4008	3574	2961	2817	4133	2117	3276
१७	बीड	3211	2016	3691	4313	1672	5141	4832	3369	5193	5257	2882	3674
	एकूण औरंगाबाद वि.	6030	4294	8381	10882	4998	14097	13814	10554	12005	15144	8239	11471
१८	लातूर	..	..	..	3296	1121	4914	3703	2657	3868	4012	2162	3235
१९	उस्मानाबाद	4006	1478	3433	3044	1235	3068	3268	2414	2727	3860	1155	3046
२०	नांदेड	2987	920	2817	3619	2011	5580	4641	4288	2761	4578	2646	3072
२१	परभणी	3719	1357	3293	4394	2937	6268	5325	4978	4751	5721	3606	3983
	एकूण लातूर विभाग	10712	3755	9543	14353	7304	19830	16937	14337	14107	18171	9569	13336
२२	बुलढाणा	2224	1235	3539	4591	1644	5947	3649	4301	2507	4925	2222	3480
२३	अकोला	1991	912	2434	4817	2902	6498	4516	3514	3837	4994	3181	2825
२४	अमरावती	1658	674	2673	3010	1826	3237	2514	2439	2344	2633	1956	2080
२५	यवतमाळ	2241	974	2593	3699	3179	4140	3165	2359	1976	3144	1331	2584
	एकूण अमरावती वि.	8114	3795	11239	16117	9551	19732	13844	12713	10664	15696	8690	10969
२६	वर्धा	935	566	1373	1096	904	1116	1054	963	912	1273	529	809
२७	नागपूर	1909	1044	2216	2401	1557	2044	2355	2196	2174	2036	996	1760
२८	भंडारा	3274	3677	4327	4439	3701	4184	4842	4271	5038	4068	4087	4035
२९	चंद्रपूर	2647	3109	4538	2861	2144	3112	3370	3345	3532	3160	2418	2282
३०	गडगिरोली	..	..	..	1516	1021	1785	1840	1776	2065	1661	1614	1726
	एकूण नागपूर वि.	8765	8396	12454	12313	9327	12241	13461	12551	13721	12198	9644	10612
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	67550	47367	86465	107401	73947	122984	113456	99207	100068	125518	84689	105129

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन "००" टनात) (Production in '00' tonnes)

तूर Tur												District
६०-६१ 60-61 87	७०-७१ 70-71 88	८०-८१ 80-81 89	९०-९१ 90-91 90	९१-९२ 91-92 91	९२-९३ 92-93 92	९३-९४ 93-94 93	९४-९५ 94-95 94	९५-९६ 95-96 95	९६-९७ 96-97 96	९७-९८ 97-98 97	९८-९९ 98-99 98	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
13	10	5	18	21	38	32	21	18	16	12	14	Thane
3	1	4	7	9	18	14	10	8	8	6	5	Raigad
1	2	1	3	2	5	7	5	3	3	2	2	Ratnagiri
..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
17	13	10	29	32	61	53	36	29	27	20	21	Total Konkan Division
52	35	31	58	43	82	75	56	45	51	43	43	Nasik
52	41	73	132	82	210	237	149	137	162	186	100	Dhule
76	52	59	181	143	192	248	211	180	173	73	139	Jalgaon
180	128	163	371	268	484	560	416	362	386	302	282	Total Nasik Division
76	57	138	54	53	140	183	122	63	123	63	97	Ahmadnagar
36	25	45	13	16	33	33	31	19	31	29	11	Pune
154	118	125	98	67	70	100	71	67	137	29	84	Solapur
266	200	308	165	136	243	316	224	149	291	121	192	Total Pune Division
50	32	58	37	41	80	36	38	34	41	19	29	Satara
121	87	11	54	66	109	62	65	59	66	34	53	Sangli
65	38	47	21	18	38	23	15	17	17	9	13	Kolhapur
236	157	116	112	125	227	121	118	110	124	62	95	Total Kolhapur Division
112	108	181	133	112	93	131	149	102	190	37	244	Aurangabad
..	..	..	64	117	218	109	119	120	207	56	260	Jalna
47	32	103	118	85	243	218	127	226	274	72	284	Beed
159	140	284	315	314	554	458	395	448	671	165	788	Total Aurangabad Division
..	..	..	141	83	235	289	199	397	412	28	712	Latur
212	266	336	228	133	105	203	169	235	444	29	449	Osmanabad
211	98	125	122	171	252	332	259	120	337	60	499	Nanded
138	264	377	185	261	251	444	245	350	407	40	562	Parbhani
561	628	838	676	648	843	1268	872	1102	1600	157	2222	Total Latur Division
303	139	210	197	225	490	654	475	555	490	297	592	Buldhana
425	223	206	470	283	465	766	391	667	697	644	883	Akola
732	285	280	509	401	716	970	638	878	761	613	859	Amravati
671	352	348	550	552	796	1230	870	1058	948	784	1146	Yavatmal
2131	999	1044	1726	1461	2467	3620	2374	3158	2896	2338	3480	Total Amravati Division
598	211	222	330	343	396	388	299	351	449	161	448	Wardha
411	157	129	313	136	345	318	249	339	321	95	350	Nagpur
55	28	32	50	39	67	64	44	57	68	27	76	Bhandara
69	50	38	91	96	204	188	82	104	244	97	122	Chandrapur
..	..	..	7	7	13	13	10	11	13	6	13	Gadchiroli
1133	446	421	791	621	1025	971	684	862	1095	386	1009	Total Nagpur Division
4683	2711	3184	4185	3605	5904	7367	5119	6220	7090	3551	8089	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No. 1	जिल्हा 2	हरभरा Gram											
		६०-६१ 60-61 99	७०-७१ 70-71 100	८०-८१ 80-81 101	९०-९१ 90-91 102	९१-९२ 91-92 103	९२-९३ 92-93 104	९३-९४ 93-94 105	९४-९५ 94-95 106	९५-९६ 95-96 107	९६-९७ 96-97 108	९७-९८ 97-98 109	९८-९९ 98-99 110
		१	बुलढाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	4	..	3	14	10	19	26	31	19	26	22	23
३	रायगड	1	..	2	11	9	13	16	12	8	13	12	13
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	1	..	1	1	..	..	..	1
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	5	..	5	25	20	32	43	44	27	39	34	37
६	नासिक	70	62	94	245	176	216	292	371	251	338	247	397
७	धुळे	44	32	32	169	91	160	138	214	125	187	188	234
८	जळगाव	22	29	19	386	225	329	381	450	288	451	323	401
	एकूण नासिक वि.	136	123	145	800	492	705	861	1035	664	976	758	1032
९	अहमदनगर	133	59	87	185	130	120	212	196	220	269	186	409
१०	पुणे	99	40	94	200	180	188	257	236	188	296	261	299
११	सोलापूर	94	85	89	168	89	79	173	128	163	250	113	286
	एकूण पुणे वि.	326	184	270	553	399	387	642	560	571	815	560	994
१२	मातारा	74	23	51	68	73	56	97	93	119	130	107	159
१३	नांगली	65	19	28	113	122	90	181	185	203	195	135	250
१४	कोल्हापूर	14	3	46	74	70	102	71	67	76	66	67	78
	एकूण कोल्हापूर वि.	153	45	125	255	265	248	349	345	398	391	309	487
१५	भोसंगावाड	95	46	138	265	121	211	298	238	146	226	146	282
१६	जालना	..	..	..	65	32	50	93	85	53	60	35	83
१७	बीड	102	49	102	110	38	71	124	99	93	117	61	118
	एकूण भोसंगावाड वि.	197	95	240	440	191	332	515	422	292	403	242	483
१८	लातूर	..	..	..	113	31	116	197	132	172	211	38	148
१९	जम्मानावाड	160	118	173	206	67	131	277	208	206	279	55	275
२०	नांदेड	43	23	52	62	35	83	127	122	84	129	60	139
२१	परभणी	105	55	90	187	113	164	290	240	208	273	126	327
	एकूण लातूर वि.	308	196	315	568	246	499	891	702	670	892	279	889
२२	बुलढाणा	26	14	35	125	46	118	317	268	180	246	130	367
२३	अकोला	41	46	30	201	45	110	293	279	229	356	148	386
२४	अमरावती	23	21	34	172	75	214	417	337	254	327	194	413
२५	यवतमाळ	25	23	12	78	39	48	110	76	68	97	52	91
	एकूण अमरावती वि.	115	104	111	576	205	490	1137	960	731	1026	524	1257
२६	बघी	11	12	8	93	65	87	75	150	100	107	43	92
२७	नागपूर	27	24	44	143	110	119	151	218	175	209	98	219
२८	भंडारा	32	39	52	58	33	46	47	55	54	50	18	44
२९	चंद्रपूर	31	44	57	21	28	44	52	54	63	59	36	65
३०	गडचिरोली	..	..	..	13	8	25	13	19	15	17	8	20
	एकूण नागपूर वि.	101	119	161	331	244	321	338	496	407	442	203	440
	एकूण महाराष्ट्र राजा	1341	856	1372	3543	2062	3014	4776	4564	3760	4984	2909	5619

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' tonnes)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99		
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
23	20	10	55	40	56	82	65	76	75	61	70	..	Thane
31	25	18	40	14	18	33	47	43	57	47	46	..	Raigad
37	16	24	16	6	18	19	20	25	30	26	28	..	Ratnagiri
..	..	..	11	3	13	32	29	36	32	27	26	..	Sindhudurg
91	61	52	122	63	105	166	161	180	194	161	170	..	Total Konkan Division
290	273	467	274	133	166	254	266	188	248	250	273	..	Nasik
180	296	212	511	236	734	595	704	482	644	662	553	..	Dhule
750	501	495	599	270	907	722	667	376	627	562	640	..	Jalgaon
1220	1070	1174	1384	639	1807	1571	1637	1046	1519	1474	1466	..	Total Nasik Division
83	76	83	147	111	214	252	263	145	190	70	177	..	Ahmednagar
87	93	126	135	80	189	184	187	107	172	95	135	..	Pune
85	91	209	125	109	188	185	162	82	102	88	118	..	Solapur
255	260	418	407	300	591	621	612	334	464	253	430	..	Total Pune Division
138	101	188	175	165	209	246	270	119	128	174	189	..	Satara
150	122	146	197	100	322	203	244	180	182	227	258	..	Sangli
45	38	74	58	29	106	91	65	51	55	70	74	..	Kolhapur
333	261	408	430	294	637	540	579	350	365	471	521	..	Total Kolhapur Division
416	293	369	323	192	471	300	201	146	143	104	162	..	Aurangabad
..	..	..	396	207	668	615	230	301	445	159	438	..	Jalna
90	102	76	230	154	223	205	103	144	142	73	180	..	Beed
506	395	445	949	553	1362	1120	534	591	730	336	780	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	256	204	334	556	364	593	422	201	680	..	Latur
159	159	187	99	91	231	166	115	153	210	68	210	..	Osmanabad
107	91	137	135	103	320	621	217	374	519	185	540	..	Nanded
282	213	242	246	226	786	579	417	357	441	95	417	..	Parbhani
548	463	566	736	624	1671	1922	1113	1477	1592	549	1847	..	Total Latur Division
123	110	157	733	275	915	849	532	528	951	382	840	..	Buldhana
87	82	139	724	414	1268	1392	771	765	1176	854	1511	..	Akola
56	18	36	361	161	240	398	339	220	325	265	363	..	Amravati
80	56	77	278	187	539	562	305	354	381	227	451	..	Yavatmal
346	266	409	2096	1037	2962	3201	1947	1867	2833	1728	3165	..	Total Amravati Division
47	19	22	29	16	50	79	14	31	30	19	27	..	Wardha
47	28	21	81	45	75	123	54	62	54	52	38	..	Nagpur
279	209	90	137	94	83	203	201	150	181	145	137	..	Bhandara
193	161	91	200	103	120	202	191	216	220	179	205	..	Chandrapur
..	..	..	105	40	73	97	94	108	112	85	79	..	Gadchiroli
566	417	224	552	298	401	704	554	567	597	480	486	..	Total Nagpur Division
3865	3193	3696	6676	3808	9536	9845	7137	6412	8294	5452	8865	..	Total Maharashtra State

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण डाळी Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
1	2	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	40	30	18	87	71	113	140	117	113	117	95	107
३	रायगड	35	26	24	58	32	49	63	69	59	78	65	64
४	रत्नागिरी	38	18	25	19	9	23	27	26	28	33	28	31
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	12	3	13	32	29	36	32	27	26
	एकूण-कोकण विभाग	113	74	67	176	115	198	262	241	236	260	215	228
६	नासिक	412	370	592	577	352	464	621	693	484	637	540	713
७	धुळे	276	369	317	812	409	1104	1020	1067	744	993	1036	887
८	जळगाव	848	582	573	1166	638	1428	1351	1328	844	1251	958	1180
	एकूण-नासिक विभाग	1536	1321	1482	2555	1399	2996	2992	3088	2072	2881	2534	2780
९	अहमदनगर	292	192	308	386	294	474	647	581	428	582	319	683
१०	पुणे	222	158	265	348	276	410	474	454	314	499	385	445
११	सोलापूर	333	294	423	391	265	337	458	361	312	489	230	488
	एकूण-पुणे विभाग	847	644	996	1125	835	1221	1579	1396	1054	1570	934	1616
१२	सातारा	262	156	297	280	279	345	379	401	272	299	300	377
१३	सांगली	336	228	185	364	288	521	446	494	442	443	396	561
१४	कोल्हापूर	124	79	167	153	117	246	185	147	144	138	146	165
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	722	463	649	797	684	1112	1010	1042	858	880	842	1103
१५	औरंगाबाद	623	447	688	721	425	775	729	588	394	559	287	688
१६	जालना	..	..	..	525	356	936	817	434	474	712	250	781
१७	बीड	239	183	281	458	277	537	547	329	463	533	206	582
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	862	630	969	1704	1058	2248	2093	1351	1331	1804	743	2051
१८	लातूर	..	..	..	510	318	685	1042	695	1162	1045	267	1540
१९	उस्मानाबाद	531	543	696	533	291	467	646	492	594	933	152	934
२०	नांदेड	361	212	314	319	309	660	1080	598	578	985	305	1178
२१	परभणी	525	532	709	618	600	1201	1313	902	915	1121	261	1106
	एकूण-लातूर विभाग	1417	1287	1719	1980	1518	3013	4081	2687	3249	4084	985	4958
२२	बुलढाणा	425	263	402	1055	546	1523	1820	1275	1263	168	809	1799
२३	अकोला	553	351	375	1395	742	1843	2451	1441	1661	2229	1646	2780
२४	अमरावती	811	324	350	1042	637	1170	1785	1314	1352	1413	1072	1635
२५	यवतमाळ	776	431	437	906	778	1383	1902	1251	1480	1426	1063	1688
	एकूण-अमरावती विभाग	2592	1369	1564	4398	2703	5919	7958	5281	5756	6755	4590	7902
२६	वर्धा	656	242	252	452	424	533	542	463	482	586	223	567
२७	नागपूर	485	209	194	537	291	539	592	521	576	584	245	607
२८	भंडारा	366	276	174	245	166	196	314	300	261	299	190	257
२९	चंद्रपूर	293	255	186	315	227	368	442	327	383	523	312	392
३०	गडचिरोली	..	..	..	125	55	111	123	123	134	142	99	112
	एकूण-नागपूर विभाग	1800	982	806	1674	1163	1747	2013	1734	1836	2134	1069	1935
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	9889	6770	8252	14409	9475	18454	21988	16820	16392	20368	11912	22573

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे, टनात) (Production in '00' M. Tonnes)

एकण अन्नधान्ये Total Foodgrains												District
६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	
39	21	16	6	5	..	4	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
2315	2890	3184	3268	3004	3288	3469	3200	3462	4274	3827	3056	Thane
2203	2626	2904	2775	3608	3236	3524	3187	3537	3525	3560	3672	Raigad
1853	2417	3341	2333	2511	2215	2362	2224	2517	2387	2169	2516	Ratnagiri
..	..	..	1698	1522	1682	1788	1987	1965	2088	2135	2354	Sindhudurg
6410	7954	9445	10080	10650	10421	11147	10658	11481	12274	11619	11498	Total Konkan Division
3146	3622	5230	5746	3503	6728	5274	6438	4330	7969	5471	7843	Nasik
2683	2661	3613	5158	3033	5653	4821	5016	3387	5570	4992	5394	Dhule
3474	2274	4667	7168	4493	9094	8055	8162	5897	7984	6326	6868	Jalgaon
9303	8557	13510	13072	11029	21475	13150	19616	13614	21523	16789	20105	Total Nasik Division
4435	2855	5483	5982	4676	7597	6804	4981	5829	8385	5176	7374	Ahmednagar
3905	2188	4830	6170	4973	6052	6561	4438	4960	7212	5600	5744	Pune
4481	2075	4241	5147	2968	3789	5725	3461	5870	6187	2646	4443	Solapur
12821	7118	14554	17299	12617	17438	19090	12890	16659	21784	13422	17561	Total Pune Division
2572	2228	3844	4692	4503	4380	4693	4036	4257	5329	3882	5792	Satara
3428	1768	2997	3794	3138	4070	4071	3679	4082	4930	3917	5329	Sangli
2613	2004	3692	4452	3863	4827	4092	3940	3698	4060	3371	4183	Kolhapur
8613	6000	10533	12938	11504	13277	12856	11655	12037	14319	11170	15304	Total Kolhapur Division
3442	2725	5378	4737	2157	5723	6137	4812	4389	6313	3527	5209	Aurangabad
..	..	..	3078	1950	4944	4391	3395	3291	4845	2367	4057	Jalna
3449	2199	3972	4771	1949	5678	5379	3698	5656	5790	3088	4256	Beed
6891	4924	9350	12586	6056	16345	15907	11905	13336	16948	8982	13522	Total Aurangabad Div.
..	..	..	3806	1439	5599	4745	3352	5030	5057	2429	4775	Latur
4538	2021	4129	3577	1526	3535	3914	2906	3321	4793	1307	3980	Osmanabad
3348	1132	3131	3938	2320	6240	5721	4886	3339	5563	2951	4250	Nanded
4244	1889	4002	5012	3537	7469	6638	5880	5666	6342	3867	5289	Parbhani
12130	5042	11262	16333	8822	22843	21018	17024	17356	22255	10554	18294	Total Latur Division
2676	1498	3941	5646	2190	7470	5469	5576	3770	6612	3031	5279	Buldhana
2543	1263	2809	6212	3644	8251	6967	5055	5498	7223	4827	5605	Akola
2469	998	3023	4052	2463	4407	4299	3753	3696	4046	3028	3715	Amravati
3018	1405	3030	4605	3957	5523	5057	3610	3456	4570	2394	4272	Yavatmal
10706	5164	12803	20515	12254	25651	21802	17994	16420	22451	13280	18871	Total Amravati Division
1591	808	1625	1548	1328	1649	1596	1426	1394	1859	752	1376	Wardha
2394	1253	2410	2938	1848	2583	2947	2717	2750	2620	1241	2367	Nagpur
3640	3953	4501	4684	3867	4380	5156	4571	5299	4367	4277	4292	Bhandara
2940	3364	4724	3176	2371	3480	3812	3672	3915	3683	2730	2674	Chandrapur
..	..	..	1641	1076	1896	1963	1899	2199	1803	1713	1838	Gadchiroli
10565	9378	13260	13987	10490	13988	15474	14285	15557	14332	10713	12547	Total Nagpur Division
77439	54137	94717	121810	83422	141438	135444	106027	116460	145886	96601	127702	Total Mah. State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ऊस (उसाचे) Sugarcane (Dressed cane)										
		१९७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
1	2	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	96	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	197	150	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	109	109	87	164	92	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	197	246	109	109	87	164	92	..	..	..	..
६	नासिक	11636	21332	33301	37662	24736	19188	27079	26452	21371	20685	21383
७	धळे	2244	7121	10325	9443	9649	8733	15441	17467	15755	8144	7561
८	जळगाव	1001	5671	9471	10658	11283	9309	14900	15006	11860	8758	10243
	एकूण नासिक वि.	14881	34124	53097	57763	45668	37230	57420	58925	48986	37587	39187
९	अहमदनगर	35999	49841	47992	44195	43094	24400	53914	59683	44161	39940	52318
१०	पुणे	14989	16902	29799	31303	26847	25404	35092	35256	36381	39227	42880
११	सोलापूर	11771	16818	33877	25570	21272	26240	39169	39341	45591	43112	54805
	एकूण पुणे वि.	62759	85561	111668	101068	91213	76044	128175	134280	126133	122279	150003
१२	सातारा	8671	16033	32181	29868	31503	30888	40704	49003	43460	46569	44398
१३	सांगली	9114	21705	22924	29712	24346	19838	34758	40537	43206	40108	48922
१४	कोल्हापूर	30484	40174	56024	62045	51626	53550	71554	77477	69534	68125	90304
	एकूण कोल्हापूर वि.	48269	77912	111129	121625	107475	104276	150016	167017	156200	154802	183624
१५	औरंगाबाद	5900	13763	22215	16327	15252	14925	24165	21861	10500	6662	13830
१६	जालना	..	..	12127	9410	6034	11324	16024	15010	5356	2439	5431
१७	वीड	1396	3825	14975	13994	10011	7592	14606	15408	8915	6680	16354
	एकूण औरंगाबाद वि.	7296	17588	49317	39761	31297	33841	54795	52279	24771	15781*	35615
१८	लातूर	..	..	9104	6792	6301	7350	11729	10737	14158	12901	15570
१९	उस्मानाबाद	5160	11810	14952	11016	6335	6440	12382	9803	9529	11700	13443
२०	नांदेड	2151	3524	9623	6151	4851	6120	9565	9310	10114	7767	8490
२१	परभणी	1531	3156	9520	7995	8225	6720	7479	11647	10333	7513	13145
	एकूण लातूर वि.	8842	18490	43199	31954	25712	26630	41155	41497	44134	39381	50648
२२	बुलढाणा	760	1122	2097	2682	1663	814	1255	1413	960	412	651
२३	बकोला	316	299	2097	2100	354	180	1455	1739	1501	1447	1244
२४	अमरावती	127	150	1424	951	475	781	1151	2480	2142	1348	1699
२५	यदतमाळ	316	972	5154	4984	5100	3933	4621	4121	7437	5105	5385
	एकूण अमरावती वि.	1519	2543	10772	10717	7592	7528	8482	9753	12040	8312	8979
२६	वर्धा	63	75	777	217	868	1120	1026	1348	2081	1141	2298
२७	नागपूर	63	150	311	290	145	560	771	723	864	409	564
२८	भंडारा	317	299	1010	1086	897	966	1227	739	2839	1489	593
२९	चंद्रपूर	..	75	155	..	145	..	..	..	..	62	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	570	599	2253	1593	2055	2646	3024	2810	5784	3101	3455
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	144333	237063	381544	364590	311099	288159	443159	466561	418048	381743	471511

* कपाशीचे उत्पादन '००' गाठीत असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात) (Production in '00' M. tonnes)

कपाशी (रुई) Cotton (Lint)												District
६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Grater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	To Kitlaonkan Division
108	75	51	31	7	18	5	11	19	38	28	44	Násik
519	241	437	539	375	658	633	772	607	881	872	1033	Dhule
1618	650	1409	1909	1116	2340	2542	3461	3143	4475	3706	4895	Jalgaon
2245	966	1897	2479	1498	3016	3180	4244	3769	5394	4606	5972	Total Nasik Dvision
340	140	316	28	9	19	19	32	62	84	179	199	Ahmednagar
116	77	96	4	2	2	1	5	2	3	6	5	Pune
165	119	218	25	36	74	50	53	55	65	73	68	Solapur
621	336	630	57	47	95	70	90	119	152	258	272	Total Pune Division
38	111	142	16	23	26	21	111	70	71	106	81	Satara
60	26	44	33	33	31	26	30	16	46	75	53	Sangli
14	1	3	1	1	1	1	1	2	3	1	1	Kolhapur
112	138	189	50	57	58	48	142	88	120	182	135	Total Kolhapur Division
1025	239	941	701	281	501	577	970	683	961	820	1483	Aurangabad
..	..	..	913	541	777	900	1040	1169	1512	1027	1734	Jalna
469	41	162	173	155	576	388	430	800	739	476	914	Beed
1494	280	1103	1787	977	1854	1865	2440	2652	3212	2323	4131	Total Aurangabad Division
..	..	..	103	83	136	233	250	253	296	129	254	Latur
425	24	72	..	..	..	..	..	21	16	7	32	Osmadnabad
1243	273	951	1239	744	1352	1641	1592	1810	1837	850	2086	Nandad
1400	314	1148	1307	913	1725	3052	3116	2503	3048	1905	2818	Parbhani
3068	611	2171	2649	1740	3213	4926	4958	4587	5197	2891	5190	Total Latur Division
2152	463	1017	1699	717	1256	2075	1700	1861	2425	1199	2025	Buldhana
1941	385	1276	2532	1160	2413	3715	2484	4454	4332	1834	2465	Akola
2112	363	1184	2539	1724	2534	3734	2451	3484	3445	1202	1429	Amravati
1786	700	1517	2130	1686	2811	4153	2587	3683	3899	1843	2425	Yavatmal
7991	1911	4994	8900	5287	9014	13677	9222	13482	14101	6078	8344	Total Amravati Division
684	244	815	1829	1184	929	1439	1703	1921	1914	621	1003	Wardha
402	249	307	536	407	345	484	486	720	675	254	699	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
109	107	136	464	362	381	572	419	652	666	318	443	Chandrapur
..	..	..	2	2	2	3	2	2	2	..	..	Gadchiroli
1195	600	1258	2831	1955	1657	2498	2610	3295	3257	1193	2145	Total Nagpur Division
16726	4842	12242	18753	11561	18907	26264	23706	27992	31433	17531	26189	Total Maharashtra State

Note.—The production of cotton is in '00' bales of 170 Kg. each.

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा 2	भुईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा) Groundnut Kharip (dried pods)				
		१९६०-६१ 1960-61 170	७०-७१ 1970-71 171	८०-८१ 1980-81 172	९०-९१ 1990-91 173	९१-९२ 1991-92 174
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1	1	2	1
३	रायगड	..	..	1	..	1
४	रत्नागिरी	..	2	3	..	..
५	सिव्दुर्ग	..	..	..	10	6
	एकूण कोरुण वि.	..	3	5	12	8
६	नासिक	417	365	384	399	245
७	धुळे	1030	808	505	717	386
८	जळगाव	838	450	288	279	171
	एकूण नासिक वि.	2285	1623	1177	1395	802
९	अहमदनगर	167	123	133	112	77
१०	पुणे	192	285	271	601	617
११	मोलापूर	474	351	116	48	26
	एकूण पुणे वि.	833	759	520	761	720
१२	सातारा	753	577	529	852	832
१३	सांगली	500	403	277	450	326
१४	कोल्हापूर	542	479	521	1108	903
	एकूण कोल्हापूर वि.	1795	1459	1327	2410	2061
१५	औरंगाबाद	318	99	104	127	31
१६	जालना	..	..	..	52	34
१७	बीड	538	253	66	135	44
	एकूण औरंगाबाद वि.	856	352	170	314	109
१८	लातूर	..	..	..	102	39
१९	उस्मानाबाद	948	671	169	100	30
२०	नांदेड	159	134	62	14	6
२१	परभणी	321	65	77	42	27
	एकूण लातूर विभाग	1428	870	308	258	102
२२	बुलढाणा	213	134	102	121	35
२३	अकोला	267	135	62	26	15
२४	अमरावती	124	224	171	190	72
२५	यवतमाळ	147	185	99	38	25
	एकूण अमरावती वि.	751	678	434	375	147
२६	वर्धा	6	42	23	147	53
२७	नागपूर	42	68	80	106	100
२८	भंडारा	3	7	11	1	1
२९	चंद्रपूर	..	2	1	3	1
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर	51	119	115	257	155
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	7999	5863	4056	5782	4104

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे टनात)
(Production in '00' M. tonne)

भूईमूग खरीप (वाळलेल्या शेंगा)							District
Groundnut Kharip (dried pods)							
९२-९३ 1992-93 175	९३-९४ 1993-94 176	९४-९५ 1994-95 177	९५-९६ 1995-96 178	९६-९७ 1996-97 179	९७-९८ 1997-98 180	९८-९९ 1998-99 181	
..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
2	1	1	1	2	2	2	Thane
1	1	2	1	1	..	1	Raigad
1	1	1	1	1	1	1	Ratnagiri
11	9	9	8	14	14	11	Sindhudurg
15	12	13	11	18	17	15	Total Konkan Division
485	335	303	265	506	368	421	Nasik
653	474	583	319	499	435	382	Dhule
259	170	141	92	126	86	72	Jalgaon
1397	979	1027	676	1131	889	875	Total Nasik Division
142	107	71	59	74	63	62	Ahmadnagar
598	467	452	482	615	573	661	Pune
37	31	34	38	70	26	48	Solapur
777	605	557	579	759	662	771	Total Pune Division
872	918	408	723	912	736	815	Satara
404	342	384	366	493	355	514	Sangli
1415	1102	939	1341	1339	999	1160	Kolhapur
2691	2362	1731	2430	2744	2090	2489	Total Kolhapur Division
119	102	67	69	152	65	71	Aurangabad
47	51	34	22	31	12	12	Jalna
128	152	89	87	115	44	69	Beed
294	305	190	178	298	121	152	Total Aurangabad Division
172	107	95	122	133	63	68	Latur
39	66	75	48	64	27	42	Osmanabad
26	18	18	16	10	3	3	Nanded
31	25	34	12	5	2	2	Parbhani
268	216	222	198	212	95	115	Total Latur Division
134	106	71	74	53	44	57	Buldhana
21	16	11	15	13	9	11	Akola
183	195	169	207	157	106	91	Amravati
26	22	12	10	17	8	13	Yavatmal
364	339	263	306	240	167	172	Total Amravati Division
75	109	70	66	52	35	44	Wardha
127	192	109	187	121	121	111	Nagpur
1	2	1	2	1	2	2	Bhandara
1	2	1	1	2	1	..	Chandrapur
1	..	..	1	..	..	..	Gadchiroli
205	305	181	257	176	159	157	Total Nagpur Division
6011	5123	4184	4635	5578	4200	4746	Total Maharashtra State

TABLE XIX—Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

सूर्यफूल Sunflower						
१९८०-८१ 1980-81 192	९०-९१ 1990-91 193	९१-९२ 1991-92 194	९२-९३ 1992-93 195	९३-९४ 1993-94 196	९४-९५ 1994-95 197	District
..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	Total-Konkan Division
..	5	11	25	8	13	Nasik
2	15	10	16	15	9	Dhule
..	30	41	50	58	43	Jalgaon
2	50	62	91	81	65	Total-Nasik Division
1	246	132	171	211	117	Ahmednagar
..	22	27	31	36	25	Pune
4	520	308	313	321	330	Solapur
5	788	467	515	568	472	Total-Pune Division
..	8	11	20	15	12	Satara
1	18	35	63	21	30	Sangli
..	..	1	1	1	1	Kolhapur
1	26	47	84	37	43	Total-Kolhapur Division
3	95	51	90	162	124	Aurangabad
..	83	35	112	171	130	Jalna
13	342	143	367	390	306	Beed
16	520	229	569	723	560	Total-Aurangabad Division
..	596	206	331	701	534	Latur
166	461	154	300	533	473	Osmanabad
4	219	85	122	207	142	Nanded
3	178	122	192	340	295	Parbhani
173	1454	567	945	1781	1444	Total-Latur Division
..	84	39	56	148	143	Buldhana
1	64	25	50	93	79	Akola
..	5	4	13	28	20	Amravati
..	29	11	32	32	19	Yavatmal
1	182	79	151	301	261	Total-Amravati Division
..	7	2	1	3	2	Wardha
..	1	1	1	3	4	Nagpur
..	1	..	..	..	..	Bhandara
..	6	..	..	2	1	Chandrapur
..	..	..	..	1	1	Gadchiroli
..	15	3	2	9	8	Total-Nagpur Division
198	3035	1454	2357	3500	2853	Total-Maharashtra State

क्र. नं	जिल्हा	सूर्यफूल Sunflower											
		१५-१६ 1995-96			१६-१७ 1996-97			१७-१८ 1997-98			१८-१९ 1998-99		
		खरीप Kharif 198	रबी Rabi 199	उन्हाळी Summer 200	खरीप Kharif 201	रबी Rabi 202	उन्हाळी Summer 203	खरीप Kharif 204	रबी Rabi 205	उन्हाळी Summer 206	खरीप Kharif 207	रबी Rabi 208	उन्हाळी Summer 209
१	शृहम्बुई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	
६	नासिक	4	2	1	6	3	1	5	3	1	4	3	1
७	घुळे	8	4	3	7	4	4	4	1	1	2	3	2
८	जळगाव	20	13	6	9	13	4	6	9	3	4	7	5
	एकूण नासिक विभाग	32	19	10	22	20	9	15	13	5	10	13	8
९	अहमदनगर	78	74	1	71	61	3	34	41	2	35	51	2
१०	पुणे	11	12	1	14	15	1	5	11	1	5	14	3
११	सांलापूर	125	246	12	151	272	22	80	135	12	67	164	20
	एकूण पुणे विभाग	214	332	14	236	348	26	119	187	15	107	229	25
१२	सतारा	6	6	1	8	4	1	7	5	1	6	6	1
१३	सांगली	12	21	4	18	24	2	14	18	1	10	22	2
१४	कोल्हापूर	1	1	1	1	..	1	..	1	1	..	1	1
	एकूण कोल्हापूर विभाग	19	28	6	27	28	4	21	24	3	16	29	4
१५	औरंगाबाद	76	25	2	70	41	2	31	21	1	37	43	2
१६	जालना	81	52	1	61	60	1	31	28	1	35	59	4
१७	बीड	123	170	5	140	192	6	61	92	4	73	113	10
	एकूण औरंगाबाद विभाग	280	247	8	271	293	9	123	141	6	145	215	16
१८	लातूर	181	357	12	148	437	13	106	165	1	115	302	6
१९	उस्मानाबाद	245	251	4	275	303	3	99	45	2	83	106	6
२०	नांदेड	69	120	18	74	102	22	41	56	14	33	56	11
२१	परभणी	91	132	5	91	184	8	34	61	3	29	109	5
	एकूण लातूर विभाग	586	860	39	588	1026	46	280	327	20	260	663	28
२२	बुलढाणा	66	121	9	38	52	16	14	11	12	9	41	17
२३	अकोला	33	77	5	26	86	6	15	23	4	9	55	12
२४	अमरावती	10	6	1	7	3	1	3	5	1	4	20	1
२५	यवतमाळ	14	12	5	4	4	4	3	2	2	2	3	4
	एकूण अमरावती विभाग	123	216	20	75	145	27	35	41	19	24	119	34
२६	वर्धा	1	2	..	1	3	..	..	1	..	..	3	..
२७	नागपूर	1	7	3	1	14	4	1	6	4	1	14	5
२८	भंडारा	..	1	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	1	1	..	1	1	..	..	1	..	..	2	..
३०	शिवजिरोली	1	1	..	..	1	..	..	1	..	..	2	..
	एकूण नागपूर विभाग	4	12	3	3	20	4	1	9	4	1	21	5
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1258	1714	100	1222	1880	125	594	742	72	563	1290	120

* Production Negligible.

TABLE XIX-Contd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut										District
१९८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	3	4	3	5	6	8	10	5	2	Thane
..	4	1	2	2	..	3	2	3	2	Raigad
..	19	12	12	12	12	12	12	12	5	Ratnagiri
..	83	73	88	99	100	104	106	66	51	Sindhudurg
..	107	90	105	118	118	127	130	86	60	Total-Konkan Division
10	13	29	16	48	46	25	32	37	44	Nasik
19	226	85	157	221	239	167	295	228	238	Dhule
88	427	128	194	223	277	132	206	123	168	Jalgaon
117	666	242	367	492	562	324	533	388	450	Total-Nashik Division
26	516	159	143	454	214	64	178	310	257	Ahmadnagar
31	99	96	101	126	105	68	79	84	133	Pune
68	818	139	123	260	293	90	256	170	392	Solapur
125	1433	394	367	840	617	222	513	564	782	Total-Pune Division
..	154	38	60	58	59	44	79	54	67	Satara
..	67	40	15	18	16	4	25	9	11	Sangli
..	33	24	..	66	55	42	67	44	64	Kolhapur
..	254	102	75	142	130	90	171	107	142	Total-Kolhapur Division
11	36	14	16	21	23	2	4	2	10	Aurangabad
..	54	27	18	23	26	10	8	8	15	Jalna
25	164	41	70	92	80	44	91	13	33	Beed
36	254	82	104	136	129	56	103	23	58	Total-Aurangabad Division
..	26	14	21	11	12	8	9	6	15	Latur
37	61	61	59	66	39	17	58	19	48	Osmanabad
24	176	74	80	113	81	59	106	66	79	Nanded
34	776	132	238	384	351	76	195	93	155	Parbhani
95	1039	281	398	574	483	160	368	184	297	Total Latur Division
..	..	..	..	31	23	9	24	32	27	Buldhana
12	42	23	33	22	22	19	13	13	20	Akola
2	8	5	7	12	13	11	10	4	7	Amravati
54	141	47	86	85	42	88	93	37	50	Yavatmal
68	191	75	126	150	100	127	140	86	104	Total-Amravati Division
6	22	9	5	11	12	7	8	3	13	Wardha
4	22	9	5	4	9	11	12	13	16	Nagpur
..	9	6	11	14	7	2	1	1	2	Bhandara
..	2	2	7	4	3	1	1	2	2	Chandrapur
..	5	2	3	2	2	2	1	1	1	Gadchiroli
10	60	28	31	55	33	23	23	20	34	Total-Nagpur Division
451	4095	1294	1573	2487	2172	1139	1981	1458	1927	Total-Maharashtra State

अ. नं. S. No.	जिल्हा 2	सायाबीन Soyabean								
		९०-९१ 90-91 220	९१-९२ 91-92 221	९२-९३ 92-93 222	९३-९४ 93-94 223	९४-९५ 94-95 224	९५-९६ 95-96 225	९६-९७ 96-97 226	१९९७-९८ 1997-98 227	९८-९९ 98-99 228
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिवुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..	..	..	..
६	नासिक	15	3	7	21	35	22	26	47	86
७	धुळे	3	3	8	15	33	31	34	30	57
८	जळगाव	1	6	11	12	68	50	55	26	36
	एकूण नासिक विभाग	19	12	26	48	136	103	115	103	179
९	अहमदनगर	..	1	5	7	10	4	11	22	55
१०	पुणे	5	3	4	7	6	2	6	7	5
११	सोलापूर	..	3	..	15	5	5	7	6	10
	एकूण पुणे विभाग	5	7	9	29	21	11	24	35	70
१२	सातारा	26	14	44	52	62	127	148	138	178
१३	सांगली	236	214	671	801	686	933	1100	671	991
१४	कोल्हापूर	136	300	543	826	550	647	984	566	1320
	एकूण कोल्हापूर विभाग	398	528	1258	1679	1298	1707	2232	1375	2489
१५	औरंगाबाद	..	2	13	55	67	67	45	33	21
१६	जालना	..	..	..	17	44	73	33	3	68
१७	बीड	5	32	3	33	28	21	10	2	13
	एकूण औरंगाबाद विभाग	5	34	16	105	139	161	88	38	102
१८	लातूर	3	..	21	41	88	49	46	26	58
१९	उस्मानाबाद	..	..	..	1	29	21	15	6	7
२०	नांदेड	..	2	3	17	33	27	30	40	58
२१	परभणी	2	1	17	25	61	105	66	78	85
	एकूण लातूर विभाग	5	3	41	84	211	202	157	150	208
२२	बुलढाणा	1	2	1	178	260	276	288	235	410
२३	अकोला	47	11	35	95	152	255	289	421	1059
२४	अमरावती	281	187	328	621	608	821	1004	1192	2302
२५	यवतमाळ	33	26	66	158	184	425	530	688	1671
	एकूण अमरावती विभाग	362	226	430	1052	1204	1777	2111	2536	5442
२६	वर्धा	167	206	366	883	585	713	1084	1048	1323
२७	नागपूर	759	571	942	2024	1291	1751	2138	1718	2346
२८	भंडारा	64	76	111	136	68	88	129	116	200
२९	चंद्रपूर	121	157	330	569	392	666	690	1322	2343
३०	गडचिरोली	..	1	2	4	4	9	9	1	17
	एकूण नागपूर विभाग	1111	1011	1751	3616	2340	3227	4050	4216	6229
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1905	1821	3531	6613	5349	7188	8777	8453	14719

TABLE XIX—Concl'd.

(उत्पादन '००' मे. टनात)
(Production in '00' tonnes)

एकूण तेलबियाणे Total Oilseed										District
१९८०-८१ 1980-81 229	९०-९१ 90-91 230	९१-९२ 91-92 231	९२-९३ 92-93 232	९३-९४ 93-94 233	९४-९५ 94-95 234	९५-९६ 95-96 235	९६-९७ 96-97 236	९७-९८ 97-98 237	९८-९९ 98-99 238	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
8	13	16	18	22	15	15	18	19	18	Thane
4	9	7	9	4	3	6	5	6	6	Raigad
16	29	22	35	32	30	26	21	19	11	Ratnagiri
..	93	80	101	110	110	113	121	80	63	Sindhudurg
28	144	125	163	168	158	160	165	124	98	Total Konkan Division
430	519	346	599	475	453	376	635	529	629	Nasik
560	1005	525	905	770	910	572	887	752	733	Dhule
411	1153	617	985	781	719	457	570	358	396	Jalgaon
1401	2677	1488	2489	2026	2082	1405	2092	1639	1758	Total Nasik Division
587	1134	543	715	978	633	607	780	567	665	Ahmadnagar
406	973	963	895	863	713	680	900	736	972	Pune
360	1593	648	593	825	824	708	1032	483	775	Solapur
1353	3700	2154	2203	2666	2170	1995	2712	1786	2412	Total Pune Division
551	1067	916	1028	1086	564	941	1188	963	1114	Satara
307	844	661	1180	1271	1158	1386	1699	1126	1606	Sangli
527	1282	1231	1965	2000	1552	2036	2397	1616	2555	Kolhapur
1385	3193	2808	4173	4357	3274	4363	5284	3705	5275	Total Kolhapur Division
719	767	210	461	635	580	467	579	204	348	Aurangabad
..	389	227	465	567	561	478	412	131	391	Jaina
297	841	345	839	1017	717	729	863	280	490	Beed
1016	1997	782	1765	2219	1858	1674	1854	615	1229	Total Aurangabad Division
..	857	305	699	1106	907	912	982	442	725	Latur
558	841	335	627	1039	851	855	1090	250	648	Osmanabad
139	498	221	327	474	382	402	464	272	305	Nanded
302	1359	510	901	1466	1248	910	1135	337	642	Parbhani
999	3565	1371	2554	4085	3388	3079	3671	1301	2320	Total Latur Division
270	620	166	618	1232	880	857	827	440	670	Buldhana
125	347	138	419	670	505	678	763	560	1378	Akola
192	514	289	587	978	898	1170	1324	1354	2506	Amravati
167	297	144	276	353	290	588	699	767	1780	Yavatmal
754	1778	737	1900	3233	2573	3293	3613	3121	6334	Total Amravati Division
49	383	299	487	1052	694	812	1167	1097	1397	Wardha
150	1014	741	1153	2307	1493	2030	2374	1880	2535	Nagour
57	131	117	166	226	157	153	188	152	251	Bhandara
83	215	259	476	707	585	798	806	1374	2432	Chandrapur
..	20	17	28	34	32	44	33	23	36	Gadchiroli
339	1763	1433	2310	4326	2961	3837	4568	4526	6651	Total Nagpur Division
7275	18817	10898	17557	23080	18464	19806	23959	16817	26077	Total Maharashtra State

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९८०-८१ व १९९०-९१ ते १९९८-९९

क्र. नं. Sr. No.	जिल्हे	तांदूळ Rice (Total)											
		१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९
		१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१	बृहन्मुंबई	1325	1750	1600	1586	1781	..	2205	..	..	..	..	..
२	ठाणे	1321	1782	2021	1926	1784	1934	2042	1898	2170	2599	2332	1920
३	रायगड	1487	1813	1850	1650	2231	2122	2371	2200	2254	2333	2533	2568
४	रत्नागिरी	978	1376	1792	2224	2430	2116	2344	2213	2447	2568	2314	2794
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	1983	1828	2034	2063	2350	2287	2472	2567	2725
	एकूण कोकण वि.	1267	1652	1886	1898	2053	2043	2202	2126	2269	2488	2438	2427
६	नासिक	949	1040	1113	1058	769	1175	1256	1236	956	1440	1336	1254
७	धुळे	433	531	744	927	565	691	790	840	575	947	838	602
८	जळगाव	434	716	1585	683	851	1177	1083	1046	938	1177	941	1056
	एकूण नासिक वि.	699	842	1034	1001	704	977	1067	1067	796	1240	1151	1016
९	अहमदनगर	945	789	1791	952	947	1284	842	882	1603	1333	1220	1321
१०	पुणे	1027	817	2075	1388	1048	1323	854	1181	1518	1364	1111	1212
११	सोलापूर	947	785	1281	880	755	1000	900	833	1050	1348	1095	1138
	एकूण पुणे वि.	1004	810	1968	1315	1021	1299	854	1130	1511	1361	1120	1218
१२	सांगली	887	1024	1850	1722	1899	1549	1961	1682	1553	2317	1565	2415
१३	सांगली	967	940	1928	1597	1862	2119	2087	1191	2397	2291	2064	3160
१४	कोल्हापूर	1386	1286	2106	2515	2483	2616	2399	2318	2234	2708	2320	2726
	एकूण कोल्हापूर वि.	1250	1187	2028	2219	2273	2281	2256	2061	2087	2571	2105	2690
१५	औरंगाबाद	876	500	1175	750	318	733	800	744	417	813	1182	500
१६	जालना	..	..	..	667	320	667	696	689	421	700	563	364
१७	बीड	811	507	1391	795	253	705	714	774	426	761	529	400
	एकूण औरंगाबाद वि.	842	504	1289	768	277	698	723	748	423	756	607	414
१८	लातूर	..	..	..	1138	259	759	847	631	595	809	266	483
१९	उस्मानाबाद	551	463	991	959	243	683	728	638	405	700	281	243
२०	नांदेड	813	545	1279	981	292	734	1000	859	576	759	588	625
२१	परभणी	869	508	1042	992	395	791	815	862	612	668	462	450
	एकूण लातूर वि.	707	500	1110	1021	304	747	872	764	570	737	421	474
२२	बुलढाणा	577	1063	1148	737	514	788	1031	877	545	800	429	800
२३	अकोला	579	506	1103	718	485	815	968	896	551	606	552	690
२४	अमरावती	578	506	896	396	439	591	865	961	616	798	611	701
२५	यवतमाळ	573	512	885	796	427	791	687	955	560	807	567	741
	एकूण अमरावती वि.	578	563	959	604	453	712	856	935	584	770	581	714
२६	वर्धा	582	1056	635	642	489	818	1048	906	1143	1000	500	1000
२७	नागपूर	785	1009	1351	1008	1026	1198	1404	1351	1329	1365	816	1380
२८	भंडारा	1136	1214	1459	1244	1068	1176	1309	1193	1462	1354	1254	1191
२९	चंद्रपूर	759	1110	1338	1318	964	1464	1421	1567	1742	1477	1392	1216
३०	गडचिरोली	..	..	..	958	646	1179	1246	1179	1426	1125	1097	1126
	एकूण नागपूर वि.	959	1156	1387	1186	949	1241	1327	1283	1511	1333	1228	1190
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	1054	1229	1587	1467	1341	1527	1595	1548	1689	1769	1621	1664

सूचना-या तक्त्यातील सन १९९५-९६ ते १९९८-९९ चे आकडे अंतिम अंदाजावर आधारित आहेत.

TABLE XX

Districtwise average yield of Principal Crops in Maharashtra State from 1960-61, 70-71, 80-81 and 90-91 to 98-99

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per Hect.)

गहू Wheat												District	
१९६०-६१ 1960-61 15	७०-७१ 1970-71 16	८०-८१ 1980-81 17	९०-९१ 1990-91 18	९१-९२ 1991-92 19	९२-९३ 1992-93 20	९३-९४ 1993-94 21	९४-९५ 1994-95 22	९५-९६ 1995-96 23	९६-९७ 1996-97 24	९७-९८ 1997-98 25	९८-९९ 1998-99 26		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	837	1392	1455	1766	..	..	..	618	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	837	1392	1455	1766	..	..	..	618	..	Total Kankan Division
257	723	795	1024	837	1251	1455	1650	1336	1449	1292	1337	..	Nasik
675	981	903	1015	1036	1299	1509	1456	1122	1508	1317	1370	..	Dhule
642	1122	1091	1585	1050	1682	2064	2161	1457	1869	1324	1648	..	Jalgaon
425	904	891	1148	926	1392	1618	1765	1338	1583	1304	1434	..	Total Nasik Division
367	615	1119	1206	1131	1040	1546	1569	1499	1707	1093	1240	..	Ahmadnagar
447	649	989	1189	1254	1233	1587	1473	1354	1541	1246	1412	..	Pune
713	717	656	1067	884	988	1312	1229	1403	1357	800	1200	..	Solapur
467	655	928	1166	1117	1092	1508	1462	1429	1573	1065	1273	..	Total Pune Division
864	649	1207	1263	1613	1147	1607	1637	1573	1822	1464	1763	..	Satara
671	692	691	1126	1317	1109	1494	1634	1417	1481	1276	1486	..	Sangli
758	846	1585	1374	1620	1936	1888	2072	1938	2132	1603	1836	..	Kolhapur
753	680	1004	1228	1496	1339	1609	1701	1531	1733	1411	1659	..	Total Kolhapur Division
284	325	1045	967	816	1436	1391	1310	1049	1287	906	1406	..	Aurangabad
..	..	..	897	703	1062	1290	1111	1220	1364	685	1421	..	Jalna
337	298	980	1015	600	971	1016	1035	1410	1194	721	1140	..	Beed
302	314	1020	957	733	1212	1254	1156	1096	1269	783	1321	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	992	515	934	1336	924	1163	1208	437	1095	..	Latur
560	304	537	959	391	578	1041	814	869	1000	358	1069	..	Osmanabad
539	316	672	863	855	1322	1209	1231	1038	1286	617	1217	..	Nanded
542	280	790	850	1009	1081	1336	1482	1452	1818	813	1383	..	Parbhani
549	295	675	900	777	1011	1236	1183	1190	1390	591	1233	..	Total Latur Division
446	471	697	1334	1049	1498	1728	2104	1509	1901	845	1704	..	Buldhana
394	461	743	1070	1044	1381	1467	1453	1446	1654	1043	1225	..	Akola
371	503	816	1185	1153	1304	1446	1452	1390	1574	785	1286	..	Amravati
414	487	1283	1318	1020	1343	1635	1541	1139	1476	468	1209	..	Yavatmal
405	477	813	1221	1068	1391	1582	1680	1375	1656	795	1401	..	Total Amravati Division
372	364	785	953	1236	1155	1190	1421	1203	1478	314	1084	..	Wardha
526	430	629	932	731	929	1202	1400	1210	1190	365	1100	..	Nagpur
361	477	655	458	616	681	1032	1053	778	950	339	697	..	Bhandara
402	426	437	566	536	803	878	1020	732	743	363	636	..	Chandrapur
..	..	..	684	300	800	942	843	556	750	714	923	..	Gadchiroli
443	423	620	760	754	889	1085	1251	1005	1076	357	922	..	Total Nagpur Division
442	542	834	1049	972	1170	1392	1435	1279	1460	897	1289	..	Total Maharashtra State

Note.—In this table the figures are based on final forecast for the year 1995-96 to 1998-99.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	क्षरीप ज्वारी Kharif Jowar											
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99
1	2	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
१	पूहनुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	597	1250	1504	1090	..	1461	1736	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	..	597	1250	1504	1090	..	1461	1736	..	..	..	..
६	नासिक	609	597	1361	1669	1032	1719	1125	1207	949	1505	1228	1489
७	धुळे	667	693	1066	1279	809	1436	1368	1341	1037	1493	1254	1633
८	जळगाव	1245	379	1310	1594	1229	2190	1886	1953	1717	2213	2029	2031
	एकूण नासिक वि.	1048	469	1246	1504	1090	1955	1683	1736	1518	1976	1748	1879
९	अहमदनगर	1261	872	1562	1819	523	1947	1492	1320	2000	1148	1222	1575
१०	पुणे	1226	933	1302	1077	985	1472	1226	953	956	1279	1238	1405
११	सोलापूर	887	190	840	850	630	1000	1243	848	1391	895	1000	697
	एकूण पुणे वि.	1202	771	1303	1222	797	1568	1309	1099	1330	1184	1188	1250
१२	सातारा	849	981	1145	1530	1476	1672	1471	1102	1843	1750	1436	1843
१३	सांगली	1373	806	1624	1362	1011	1331	1285	1421	1470	1841	1159	1779
१४	कोल्हापूर	1484	981	1628	2404	1538	2602	2053	1818	2591	2251	1444	2091
	एकूण कोल्हापूर वि.	1276	982	1237	1579	1249	1636	1461	1361	1696	1846	1272	1823
१५	औरंगाबाद	902	281	1061	1113	670	1493	1335	1366	979	1752	1231	1424
१६	जाळना	..	..	..	1122	678	1725	1442	1176	1148	1847	1033	1265
१७	बीड	852	222	872	1010	381	1430	1037	842	1560	1329	767	789
	एकूण औरंगाबाद वि.	879	245	957	1068	538	1529	1219	1068	1318	1559	931	1033
१८	लातूर	..	..	..	1181	454	1909	1537	1233	1856	1815	1053	1440
१९	उस्मानाबाद	845	175	762	1022	478	1318	1023	791	1093	1431	626	957
२०	नांदेड	869	245	699	1225	681	1900	1556	1562	947	1741	1100	1162
२१	परभणी	981	252	704	1105	741	1885	1404	1389	1439	1620	1399	1115
	एकूण लातूर विभाग	890	222	737	1150	610	1812	1438	1332	1344	1683	1105	1193
२२	बुलढाणा	818	423	1235	1998	729	2598	1509	1975	1473	2508	1207	1782
२३	अकोला	717	258	844	1612	994	2104	1707	1471	1770	2160	1499	1472
२४	अमरावती	759	278	1174	1415	884	1463	1363	1536	1723	1857	1458	1506
२५	यवतमाळ	755	314	802	1553	324	1633	1177	988	1012	1652	723	1422
	एकूण अमरावती वि.	762	322	999	1647	997	1956	1445	1469	1494	2066	1221	1536
२६	बर्घा	552	289	810	965	837	1090	1102	894	969	1473	758	1076
२७	नागपूर	645	231	677	1223	743	1101	1105	870	1356	1329	876	1025
२८	भंडारा	639	310	387	863	635	846	1112	867	1000	1333	790	..
२९	चंद्रपूर	763	310	506	610	611	846	1115	802	664	1367	616	898
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1500	790	1031
	एकूण नागपूर वि.	618	264	707	1038	755	1055	1112	868	1077	1398	784	1026
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	864	350	956	1379	864	1776	1430	1373	1420	1819	1203	1425

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

रबी ज्वारी Rabi Jowar												District
१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९	
1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	1000	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	1000	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
216	203	413	537	306	561	612	565	552	673	640	881	Nasik
517	405	516	997	457	868	882	760	800	878	854	1039	Dhule
666	695	852	1220	1051	1324	1259	1208	1006	1203	1063	1224	Jalgaon
542	401	541	938	661	1009	960	924	838	980	882	1082	Total Nasik Division
474	178	352	505	267	418	442	334	469	537	363	503	Ahmadnagar
481	128	464	495	360	468	609	372	419	538	460	536	Pune
465	182	390	534	313	425	577	327	651	632	216	467	Solapur
472	167	435	514	313	436	544	339	524	574	332	499	Total Pune Division
685	362	687	838	721	588	764	699	714	847	603	1018	Satara
448	144	283	449	418	448	607	313	620	646	588	560	Sangli
384	274	424	1339	1000	1222	1217	1010	1068	1374	1913	1142	Kolhapur
584	274	530	680	591	543	704	516	684	770	605	803	Total Kolhapur Division
396	212	480	734	342	694	682	577	541	657	528	665	Aurangabad
..	..	..	577	525	760	704	721	676	761	478	728	Jalna
817	277	649	669	305	734	757	581	769	716	425	563	Beed
585	240	544	673	371	727	717	612	663	706	473	635	Total Aurangabad Division
..	..	..	767	351	632	835	554	697	761	219	651	Latur
754	303	158	770	391	592	814	618	659	893	160	792	Osmanabad
798	262	470	664	619	746	958	975	879	975	568	774	Nanded
824	287	283	661	643	670	854	802	768	789	336	488	Parbhani
790	292	322	715	512	639	842	711	719	850	264	665	Total Latur Division
418	147	500	522	365	443	717	711	604	397	272	359	Buldhana
..	147	..	..	..	..	..	..	..	..	272	359	Akola
..	147	..	..	..	..	..	..	..	..	272	359	Amravati
..	147	..	522	365	443	..	..	604	397	272	359	Yavatmal
418	147	500	522	365	443	717	711	604	397	272	359	Total Amravati Division
386	147	..	391	365	443	500	449	474	397	272	359	Wardha
372	147	440	469	372	489	557	416	585	455	166	533	Nagpur
411	147	477	363	217	285	535	568	293	433	217	379	Bhandara
415	147	425	359	360	444	488	443	429	406	294	324	Chandrapur
..	..	..	418	325	431	466	471	274	315	324	279	Gadchiroli
406	147	434	389	350	443	499	449	429	401	272	360	Total Nagpur Division
541	212	448	598	381	541	644	492	595	658	389	602	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	बाजरी Bajri												
		१९६०-६१ 1960-61	७०-७१ 1970-71	८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
६	नासिक	..	367	473	553	635	410	1041	473	799	503	1132	627	1041
७	घुळे	..	493	576	607	803	664	1089	606	731	579	975	929	1062
८	जळगाव	..	319	500	597	987	721	1269	1089	1074	670	1264	1159	1122
	एकूण नासिक वि.	..	391	504	574	741	528	1090	606	872	550	1105	780	1056
९	अहमदनगर	..	265	349	492	429	607	997	618	366	522	790	558	807
१०	पुणे	..	363	375	412	595	546	857	608	554	499	874	825	739
११	सोलापूर	..	68	247	239	383	375	293	607	303	424	474	511	505
	एकूण पुणे वि.	..	262	341	420	490	572	903	614	430	508	803	639	763
१२	सातारा	..	233	314	239	369	402	446	408	557	467	693	451	776
१३	मानली	..	158	169	204	234	297	416	411	448	291	466	522	531
१४	कोल्हापूर	..	142	169	167	274	250	298	409	464	336	508	396	553
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	198	239	221	308	355	431	409	508	382	585	489	616
१५	औरंगाबाद	..	236	409	477	619	359	907	1009	599	610	1094	791	890
१६	जालना	..	..	..	626	510	1038	998	614	676	1273	780	797	
१७	बीड	..	253	498	403	518	304	1042	818	484	888	918	515	660
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	241	445	446	582	366	985	929	557	745	1054	660	766
१८	लातूर	..	..	..	412	231	958	873	549	701	711	353	475	
१९	उस्मानाबाद	..	214	414	259	404	169	788	811	448	618	762	310	489
२०	नांदेड	..	262	414	421	568	222	636	811	539	701	761	427	524
२१	परभणी	..	236	414	527	565	274	767	745	709	615	681	455	585
	एकूण लातूर वि.	..	222	414	353	461	219	736	810	549	641	729	359	508
२२	बुलढाणा	..	736	223	421	602	210	619	811	559	744	761	424	525
२३	अकांला	..	744	223	376	602	250	672	811	556	746	761	429	525
२४	अमरावती	..	737	223	382	526	195	622	811	529	750	761	412	525
२५	यवतमाळ	..	745	23	370	559	217	649	811	556	748	761	427	525
	एकूण अमरावती वि.	..	741	223	388	576	212	636	811	556	746	761	425	525
२६	वर्धा	..	759	223	348	481	159	517	811	564	746	761	427	525
२७	नागपूर	..	627	..	348	481	159	517	811	564	..	761	427	525
२८	भंडारा	..	..	223	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	717	223	348	481	..	..	..	..	..	..	..	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	..	739	223	348	481	159	517	811	564	746	761	427	525
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	299	404	454	575	473	927	677	623	580	941	670	848

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर तृणधान्ये Other Cereals												District	
६०-६१ 1960-61 63	७०-७१ 1970-71 64	८०-८१ 1980-81 65	९०-९१ 1990-91 66	९१-९२ 1991-92 67	९२-९३ 1992-93 68	९३-९४ 1993-94 69	९४-९५ 1994-95 70	९५-९६ 1995-96 71	९६-९७ 1996-97 72	९७-९८ 1997-98 73	९८-९९ 1998-99 74		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
729	1099	747	859	770	858	869	653	760	728	638	728	..	Thane
597	826	767	651	764	770	795	727	748	727	652	753	..	Raigad
546	671	878	1140	1171	1140	1112	1267	1090	997	893	922	..	Ratnagiri
..	..	..	1096	981	1071	1213	1164	1043	1173	919	957	..	Sindhudurg
599	826	823	926	937	956	975	922	907	853	748	818	..	Total Konkan Division
858	731	729	949	758	925	1159	892	879	1103	1069	1028	..	Nasik
330	388	534	1208	821	964	1270	1171	1016	1590	1237	1255	..	Dhule
636	500	615	1286	800	824	1625	1675	1460	1414	1957	1784	..	Jalgaon
671	593	652	1043	782	937	1220	1053	962	1306	1203	1159	..	Total Nashik Division
526	724	820	1000	949	1353	1404	1018	953	1191	1041	1391	..	Ahmadnagar
672	831	772	971	907	1083	877	953	914	1021	922	1101	..	Pune
812	512	952	1166	1221	1085	1636	1346	1148	1338	1399	1559	..	Solapur
650	803	842	1054	1026	1147	1231	1095	1002	1167	1093	1363	..	Total Pune Division
495	471	1224	1250	980	1156	1167	983	1482	1215	975	1564	..	Satara
694	566	923	1395	1484	1346	1639	1330	1602	1504	1248	1743	..	Sangli
603	603	855	1297	1341	1309	1367	1741	1420	1413	868	1378	..	Kolhapur
583	573	940	1295	1230	1274	1364	1451	1475	1366	969	1511	..	Total Kolhapur Division
215	267	851	817	1049	1991	1792	1658	1567	1602	1023	1589	..	Aurangabad
..	..	..	833	1049	1699	1709	1482	1532	1599	991	2149	..	Jalna
245	274	859	793	779	1062	1103	807	1153	1084	899	1772	..	Beed
239	270	855	808	935	1748	1699	1524	1532	1570	998	1784	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	1024	679	1125	1078	1100	720	933	708	1614	..	Latur
193	286	493	1535	527	1425	1022	1191	723	754	616	490	..	Osmanabad
283	313	458	1000	1000	1467	1240	1294	1261	783	714	750	..	Nanded
250	212	395	867	900	1545	1189	1171	773	815	905	1500	..	Parbhani
224	273	475	1243	633	1356	1092	1177	783	829	685	995	..	Total Latur Division
444	182	625	833	1176	2009	1752	1905	952	1257	845	1604	..	Buldhana
143	273	571	750	860	826	1333	750	778	857	813	1000	..	Akola
325	175	235	623	682	1333	952	698	595	926	800	1136	..	Amravati
286	333	1600	1000	1000	2000	1000	714	667	714	1200	1000	..	Yavatmal
318	209	352	699	891	1770	1574	1561	904	1190	845	1533	..	Total Amravati Division
..	..	..	..	..	..	1500	1333	..	1000	950	1167	..	Wardha
250	167	833	833	750	2000	600	750	1000	1000	750	600	..	Nagpur
339	296	292	818	724	800	680	682	643	700	583	909	..	Bhandara
327	277	527	750	750	2000	733	1111	818	941	813	800	..	Chandrapur
..	..	..	729	868	1350	1058	702	1240	1000	980	1844	..	Gadchiroli
331	274	453	765	809	1209	835	765	981	947	767	1359	..	Total Nagpur Division
570	611	754	1027	930	1193	1270	1192	1133	1266	986	1332	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	एकूण तूणधान्ये Total Cereals											
		६०-६१ 1960-61 75	७०-७१ 1970-71 76	८०-८१ 1980-81 77	९०-९१ 1990-91 78	९१-९२ 1991-92 79	९२-९३ 1992-93 80	९३-९४ 1993-94 81	९४-९५ 1994-95 82	९५-९६ 1995-96 83	९६-९७ 1996-97 84	९७-९८ 1997-98 85	९८-९९ 1998-99 86
१	बृहन्मंडई	1325	1750	1600	2000	1666	2205	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	1191	1647	1804	1725	1606	1743	1833	1684	1915	2279	2039	1711
३	रायगड	1329	1702	1667	1480	1996	1907	2182	2025	2043	2160	2250	2361
४	रत्नागिरी	790	1168	1498	1859	2006	1806	1965	1952	1999	2132	1891	2269
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	1869	1724	1938	1991	2266	2190	2393	2448	2627
	एकूण कोकण वि.	1073	1478	1643	1699	1832	1836	1988	1931	2016	2232	2135	2169
६	नासिक	428	559	702	781	554	1068	762	941	692	1170	826	1095
७	धुळे	579	592	724	1016	718	1119	968	1053	755	1162	1036	1174
८	जळगांव	865	556	1073	1359	1052	1827	1611	1648	1318	1748	1594	1639
	एकूण नाशिक वि.	572	568	803	1014	740	1308	1068	1181	895	1326	1084	1253
९	अहमदनगर	424	231	563	558	475	735	608	473	574	733	496	734
१०	पुणे	513	299	641	651	542	707	707	616	577	744	650	754
११	मोठ्यापूर	438	221	415	580	376	466	636	397	693	689	294	624
	एकूण पुणे वि.	453	266	532	595	470	647	648	487	612	724	480	709
१२	सातारा	554	523	852	978	962	939	1017	906	1031	1189	902	1351
१३	नांगली	725	419	721	828	717	870	925	797	939	1089	855	1114
१४	कोल्हापूर	1162	1008	1643	2193	2009	2251	2067	2065	2019	2328	1815	2240
	एकूण कोल्हापूर वि.	746	580	968	1144	1058	1169	1179	1078	1177	1339	1047	1408
१५	औरंगाबाद	422	308	647	752	457	1003	975	781	771	1053	724	1002
१६	जालना	..	..	..	746	578	1122	1032	873	844	1164	680	1039
१७	बीड	664	344	692	714	339	1017	841	626	948	911	522	680
	एकूण औरंगाबाद वि.	522	324	666	735	435	1040	936	744	858	1024	628	878
१८	लातूर	..	..	..	1078	431	1580	1328	1035	1489	1503	816	1227
१९	उस्मानाबाद	726	262	507	961	410	869	889	683	764	1017	314	823
२०	नांदेड	819	275	742	1013	641	1649	1417	1401	909	1519	956	1082
२१	परभणी	835	285	642	896	704	1270	1133	1123	1103	1259	847	907
	एकूण लातूर वि.	787	273	608	977	566	1326	1173	1055	1044	1296	717	983
२२	बुलढाणा	756	426	1115	1813	713	2308	1497	1870	1316	2198	1028	1577
२३	अकोला	658	296	817	1526	971	2003	1656	1434	1634	2057	1395	1393
२४	अमरावती	678	317	1038	1290	854	1390	1325	1457	1573	1728	1307	1407
२५	यवनामाळ	725	327	822	1456	1234	1542	1180	1013	998	1560	681	1337
	एकूण अमरावती वि.	705	343	946	1526	954	1829	1421	1441	1394	1912	1101	1435
२६	वर्धा	511	333	792	949	887	1083	1109	991	1011	1438	650	1059
२७	नागपूर	579	343	727	1018	745	1001	1108	1111	1212	1185	595	1051
२८	भंडारा	967	1026	1286	1164	1022	1130	1273	1170	1401	1314	1190	1155
२९	चंद्रपूर	596	636	893	871	707	1016	1043	1082	1114	1075	879	871
३०	गडचिरोली	..	..	..	869	617	1088	1143	1074	1268	1028	999	1060
	एकूण नागपूर वि.	676	638	941	997	817	1068	1149	1107	1237	1190	937	1042
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	637	459	788	964	740	1161	1056	984	1004	1199	855	1095

TABLE XX—Contd.

(मरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

तुर Tur												District	
१९६०-६१ 1960-61 ६७	७०-७१ 1970-71 ८८	८०-८१ 1980-81 ८९	९०-९१ 1990-91 ९०	९१-९२ 1991-92 ९१	९२-९३ 1992-93 ९२	९३-९४ 1993-94 ९३	९४-९५ 1994-95 ९४	९५-९६ 1995-96 ९५	९६-९७ 1996-97 ९६	९७-९८ 1997-98 ९७	९८-९९ 1989-99 ९८		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
323	345	216	418	512	898	893	657	557	633	484	465	..	Thane
301	250	291	418	563	898	893	657	557	633	484	465	..	Raigad
250	400	376	418	506	848	893	657	557	633	..	465	..	Ratnagiri
..	..	..	418	..	..	..	..	557	..	484	..	..	Sindhudurg
309	342	222	418	524	898	893	657	557	633	484	465	..	Total Konkan Division
703	686	699	770	506	898	893	656	557	633	484	465	..	Nasik
696	603	689	711	389	885	789	548	438	561	631	372	..	Dhule
736	500	555	823	619	914	1023	761	703	720	304	568	..	Jalgaon
714	574	634	771	508	899	893	657	557	633	485	465	..	Total Nashik Division
538	285	828	285	262	581	725	523	420	590	360	516	..	Ahmadnagar
514	500	643	275	356	641	654	583	501	527	737	278	..	Pune
539	169	208	244	163	151	288	207	250	469	109	307	..	Solapur
534	211	368	259	206	320	486	354	325	520	250	383	..	Total Pune Division
658	653	1743	418	455	777	486	534	453	520	250	383	..	Satara
710	621	75	418	410	777	486	534	453	520	250	383	..	Sangli
903	760	968	418	447	777	486	534	453	520	250	383	..	Kolhapur
742	657	453	418	427	777	486	534	453	520	250	383	..	Total Kolhapur Division
227	220	323	257	213	181	277	316	235	399	100	599	..	Aurangabad
..	..	..	149	278	520	302	319	279	491	148	563	..	Jalna
242	99	292	230	152	452	480	254	429	485	164	616	..	Beed
232	172	311	216	209	377	356	294	321	459	139	592	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	204	128	377	484	297	650	650	43	1079	..	Latur
321	309	329	272	156	135	300	213	320	601	43	599	..	Osmanabad
525	223	336	282	411	523	695	532	257	716	132	1038	..	Nanded
449	558	708	239	358	394	576	344	464	529	50	767	..	Parbhani
409	354	435	247	245	335	502	327	429	613	60	847	..	Total Latur Division
1290	556	739	377	487	804	1041	720	790	766	471	962	..	Buldhana
1372	611	524	618	361	630	1012	527	868	866	793	1142	..	Akola
1627	768	782	612	477	862	1084	710	966	908	735	993	..	Amravati
2031	740	742	621	623	784	1118	758	835	861	693	1027	..	Yavatmal
1619	683	694	575	491	773	1070	688	866	856	686	1033	..	Total Amravati Division
2234	826	931	659	672	739	730	572	673	842	316	978	..	Wardha
1017	444	448	563	261	646	628	463	621	577	183	685	..	Nagpur
935	444	255	576	433	727	695	487	598	733	265	747	..	Bhandara
943	490	388	399	451	887	759	348	398	835	320	484	..	Chandrapur
..	..	..	576	467	727	695	487	598	733	265	747	..	Gadchiroli
1406	576	603	571	460	727	695	487	598	734	265	753	..	Total Nagpur Division
883	432	495	417	360	576	724	492	595	682	353	804	..	Total Maharashtra State

		हरभरा Gram												
अ. नं. Sr. No.	जिल्हे	१९६०-६१ 1960-61 99	७०-७१ 1970-71 100	८०-८१ 1980-81 101	९०-९१ 1990-91 102	९१-९२ 1991-92 103	९२-९३ 1992-93 104	९३-९४ 1993-94 105	९४-९५ 1994-95 106	९५-९६ 1995-96 107	९६-९७ 1996-97 108	९७-९८ 1997-98 109	९८-९९ 1998-99 110	
1	2													
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
२	ठाणे	..	346	416	532	431	538	681	719	458	630	583	606	
३	रायगड	..	208	350	532	431	538	681	719	458	630	583	606	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	431	..	681	719	..	..	..	606	
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
	एकूण कोकण वि.	..	294	313	532	431	538	681	719	458	630	583	606	
६	नासिक	..	301	385	450	489	449	479	572	648	514	645	473	659
७	धुळे	..	419	389	395	614	565	604	675	693	532	703	689	752
८	जळगाव	..	480	505	475	716	684	717	803	809	612	790	642	699
	एकूण नाशिक वि.	..	355	407	439	608	558	601	682	720	556	717	584	694
९	अहमदनगर	..	448	336	405	533	524	502	687	555	595	629	456	687
१०	पुणे	..	361	246	378	522	544	507	707	631	480	698	601	625
११	सोलापूर	..	404	315	279	497	365	352	606	489	328	667	352	567
	एकूण पुणे वि.	..	407	304	345	517	485	464	671	566	533	664	486	630
१२	सातारा	..	449	261	432	517	518	402	676	571	601	631	502	667
१३	सांगली	..	430	254	140	500	562	466	774	699	796	848	575	815
१४	कोल्हापूर	..	404	271	517	602	673	904	735	779	835	641	691	692
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	436	262	307	531	574	556	736	673	732	725	567	741
१५	औरंगाबाद	..	219	196	359	563	426	522	657	624	406	577	355	585
१६	जालना	..	..	..	480	400	418	683	615	510	531	278	519	
१७	बीड	..	292	222	297	477	274	392	618	578	497	574	285	500
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	252	209	330	526	380	470	652	611	449	568	322	550
१८	लातूर	..	..	..	391	330	489	720	475	595	641	172	511	
१९	उस्मानाबाद	..	325	249	317	509	294	371	697	473	482	586	136	550
२०	नांदेड	..	292	125	361	410	361	497	636	490	343	496	279	430
२१	परभणी	..	313	236	260	455	420	455	684	564	511	608	288	480
	एकूण लातूर वि.	..	317	220	305	453	358	442	689	504	490	589	219	496
२२	बुलढाणा	..	313	323	261	557	523	515	1023	627	539	898	493	806
२३	अकोला	..	306	346	233	629	441	489	1014	603	528	800	395	683
२४	अमरावती	..	312	310	301	584	543	598	1215	685	575	779	419	788
२५	यवतमाळ	..	304	288	286	580	520	443	854	479	400	581	317	486
	एकूण अमरावती वि.	..	307	322	266	591	509	532	1062	623	530	786	414	726
२६	वर्धा	..	290	235	205	595	586	555	471	631	451	591	234	470
२७	नागपूर	..	297	263	379	525	495	462	538	600	483	624	266	586
२८	भंडारा	..	303	454	547	439	379	403	415	446	426	472	218	473
२९	चंद्रपूर	..	302	402	432	239	359	478	519	481	412	484	296	417
३०	गडचिरोली	..	..	..	344	286	572	403	419	370	493	216	563	
	एकूण नागपूर वि.	..	302	351	421	474	464	483	492	562	450	568	255	515
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	334	281	335	532	476	508	724	608	524	665	407	621

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टर) (Average yield in kg. per hectare)

इतर डाळी Other Pulses												District	
१९६०-६१ १९७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९			
1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99		
111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
271	290	189	539	440	475	603	637	524	664	480	547	..	Thane
320	500	269	417	237	290	524	500	478	620	409	442	..	Raigad
253	176	289	457	240	360	514	455	481	588	377	424	..	Ratnagiri
..	..	..	355	250	325	444	468	514	571	422	413	..	Sindhudurg
277	291	256	462	337	389	539	533	504	622	429	471	..	Total Konkan Division
375	352	655	467	204	502	462	478	401	470	459	503	..	Nasik
207	270	188	494	219	644	634	692	523	707	769	627	..	Dhule
401	282	316	487	227	778	687	624	406	662	582	647	..	Jalgaon
347	293	345	485	219	686	619	620	451	637	621	607	..	Total Nasik Division
142	122	156	354	220	408	410	505	417	525	250	496	..	Ahmadnagar
221	233	255	344	208	390	492	455	365	487	391	422	..	Pune
202	142	248	340	209	329	431	414	398	474	338	428	..	Solapur
182	157	224	346	213	374	438	463	394	499	323	451	..	Total Pune Division
304	294	391	430	269	471	446	429	381	471	407	462	..	Satara
368	295	253	435	195	449	458	429	401	414	442	499	..	Sangli
459	452	493	457	207	431	523	458	451	495	507	468	..	Kolhapur
347	310	338	436	232	453	462	432	400	443	437	481	..	Total Kolhapur Division
256	170	186	456	269	545	495	315	335	463	337	484	..	Aurangabad
..	..	..	391	223	580	585	208	333	538	207	548	..	Jalna
191	100	132	385	241	451	432	207	391	372	188	408	..	Beed
241	144	174	409	243	543	526	238	346	481	229	495	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	403	271	429	603	330	625	432	196	640	..	Latur
173	134	178	337	292	490	441	252	402	502	159	627	..	Osmanabad
326	139	237	287	210	570	764	303	621	686	200	599	..	Nanded
303	168	157	207	190	565	475	304	298	381	86	365	..	Parbhani
251	149	179	285	227	522	577	305	472	481	158	513	..	Total Latur Division
214	143	171	605	219	610	555	349	357	663	298	635	..	Buldhana
192	125	142	475	270	650	610	347	354	556	418	750	..	Akola
309	101	146	463	196	573	590	484	364	535	417	522	..	Amravati
194	124	157	352	256	648	680	422	465	496	308	610	..	Yavatmal
214	130	155	487	239	630	602	376	373	575	368	663	..	Total Amravati Division
232	107	159	349	211	397	541	280	477	462	352	466	..	Wardha
285	138	124	431	237	329	539	321	354	358	380	352	..	Nagpur
309	239	154	408	213	274	443	400	500	552	392	411	..	Bhandara
236	214	133	398	240	284	454	405	495	551	410	418	..	Chandrapur
..	..	..	407	212	252	433	405	514	541	399	378	..	Gadchiroli
271	208	142	404	225	293	469	389	478	519	396	406	..	Total Nagpur Division
272	196	222	421	231	539	556	394	416	540	353	556	..	Total Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा 2	एकूण कडधान्ये Total Pulses											
		१९६०-६१ 1960-61 123	७०-७१ 1970-71 124	८०-८१ 1980-81 125	९०-९१ 1990-91 126	९१-९२ 1991-92 127	९२-९३ 1992-93 128	९३-९४ 1993-94 129	९४-९५ 1994-95 130	९५-९६ 1995-96 131	९६-९७ 1996-97 132	९७-९८ 1997-98 133	९८-९९ 1998-99 134
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	287	270	202	506	458	577	667	661	518	654	503	543
३	रायगढ	317	448	273	439	336	458	618	552	484	624	439	474
४	रत्नागिरी	250	188	287	463	300	411	587	491	491	589	378	431
५	सिप्रदुर्ग	..	..	..	375	250	325	444	468	514	571	422	413
	एकूण कोकण वि.	283	279	254	467	394	496	609	578	505	625	453	488
६	नासिक	381	374	612	497	312	532	543	571	467	562	468	575
७	धुळे	263	296	241	542	283	673	672	668	506	677	725	606
८	जळगाव	419	299	335	586	365	779	765	698	511	712	560	653
	एकूण नासिक वि.	370	316	371	550	323	689	676	655	498	661	590	617
९	अहमदनगर	284	193	337	405	308	473	550	524	493	583	369	599
१०	पुणे	301	259	326	423	363	452	601	542	434	598	538	531
११	सोलापूर	354	183	240	353	225	267	432	362	397	554	270	462
	एकूण पुणे वि.	314	201	285	390	289	385	522	474	444	578	384	532
१२	सातारा	377	325	449	446	330	503	492	464	465	537	419	521
१३	मांगली	461	364	201	451	323	496	554	517	529	556	448	583
१४	कोल्हापूर	602	541	580	508	411	603	582	572	598	559	537	539
	एकूण कोल्हापूर वि.	443	370	347	459	338	518	534	502	517	550	450	554
१५	औरंगाबाद	244	182	235	425	279	435	476	394	320	475	263	561
१६	जालना	..	..	..	333	249	554	527	269	329	523	197	550
१७	बीड	236	117	221	341	207	442	484	281	428	463	197	511
	एकूण औरंगाबाद वि.	242	157	231	369	247	480	497	316	355	489	218	542
१८	लातूर	..	..	..	315	213	418	581	338	628	539	141	765
१९	उस्मानाबाद	256	215	266	347	209	292	446	291	385	571	100	536
२०	नांदेड	411	166	288	303	308	541	725	412	440	662	191	691
२१	परभणी	334	269	293	260	274	503	544	360	388	472	111	511
	एकूण लातूर विभाग	313	223	281	301	250	440	571	349	460	549	134	619
२२	बुलढागा	506	248	300	539	303	651	737	488	502	719	372	751
२३	अकोला	618	305	250	535	307	632	736	420	494	662	510	829
२४	अमरावती	1315	524	488	547	354	728	933	628	691	757	555	785
२५	यवतमाळ	855	429	437	500	460	707	926	617	674	700	523	826
	एकूण अमरावती वि.	783	357	343	531	350	671	815	520	574	703	490	800
२६	चंद्रा	1288	498	607	612	608	651	647	572	596	752	298	797
२७	नागपूर	732	323	339	528	312	529	583	488	532	560	239	612
२८	भंडारा	343	270	231	441	268	384	473	418	501	567	342	487
२९	चंद्रपूर	296	265	203	379	315	494	557	399	451	643	362	437
३०	गडचिरोली	..	..	..	406	237	316	446	414	498	548	367	427
	एकूण नागपूर वि.	557	315	303	485	363	507	561	467	520	624	309	571
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	421	264	304	442	308	545	634	467	496	613	365	644

TABLE XX-Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलोमध्ये प्रति हेक्टर) (Average yield in kg per hectare)

एकूण अन्नधान्य Total Foodgrains												District	
१९६०-६१	७०-७१	८०-८१	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	९८-९९		
1960-61	70-71	80-81	90-91	91-92	92-93	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99		
135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146		
1325	1750	1600	2000	1667	..	2205	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
1130	1564	1727	1621	1516	1629	1712	1596	1760	2134	1895	1591	..	Thane
1264	1656	1599	1410	1912	1820	2088	1914	1939	2048	2093	2208	..	Raigad
757	1125	1452	1814	1966	1744	1914	1886	1933	2058	1799	2156	..	Ratnagiri
..	..	..	1818	1704	1867	1874	2146	2066	2282	2308	2474	..	Sindhudurg
1023	1422	1582	1624	1763	1746	1888	1833	1900	2117	1998	2031	..	Total Konkan Division
421	532	691	739	513	999	727	880	657	1077	768	1012	..	Nasik
516	520	616	893	595	991	886	938	681	1030	951	1017	..	Dhule
687	456	844	1119	830	1508	1359	1350	1075	1423	1246	1301	..	Jalgaon
525	506	712	906	636	1163	975	1048	798	1169	962	1097	..	Total Nasik Division
411	272	545	545	460	710	602	479	567	720	486	719	..	Ahmadnagar
493	296	609	632	527	681	698	607	565	732	641	730	..	Pune
430	215	387	553	355	437	613	393	667	676	292	601	..	Solapur
440	259	502	575	451	617	635	486	598	711	472	688	..	Total Pune Division
529	502	797	879	860	879	937	827	957	1113	829	1224	..	Satara
686	411	621	766	645	793	862	743	866	1002	783	1016	..	Sangli
1113	975	1517	1969	1798	1976	1853	1882	1848	2101	1645	1992	..	Kolhapur
706	556	872	1047	939	1058	1076	978	1078	1230	952	1267	..	Total Kolhapur Division
373	277	529	673	406	852	867	697	684	950	633	908	..	Aurangabad
..	..	..	616	466	940	876	678	689	986	540	887	..	Jalna
590	296	601	646	311	906	783	564	862	837	470	651	..	Beed
457	285	557	648	384	896	839	645	751	917	544	803	..	Total Aurangabad Division
..	..	..	814	351	1179	1036	725	1131	1097	535	1027	..	Latur
598	248	418	715	347	699	764	556	650	883	251	731	..	Osmanabad
740	245	641	911	561	1356	1200	1082	767	1236	676	935	..	Nanded
704	280	530	689	556	1020	933	847	849	989	586	762	..	Parbhani
669	258	516	768	465	1048	974	799	843	1037	510	848	..	Total Latur Division
698	378	874	1257	533	1520	1115	1135	852	1441	699	1147	..	Buldhana
649	299	627	1078	674	1349	1150	850	975	1247	876	1041	..	Akola
807	364	918	956	625	1120	1128	997	1073	1194	883	1043	..	Amravati
754	353	729	1058	927	1190	1069	829	828	1128	600	1075	..	Yavatmal
723	346	779	1089	691	1308	1117	948	928	1260	769	1077	..	Total Amravati Division
680	370	756	817	774	892	893	801	815	1117	481	933	..	Wardha
604	343	666	871	611	847	939	892	956	949	460	888	..	Nagpur
817	858	1093	1072	912	1040	1154	1047	1287	1205	1072	1067	..	Bhandara
541	575	787	772	632	914	947	939	974	982	756	760	..	Chandrapur
..	..	..	799	571	952	1041	974	1159	962	908	972	..	Gadchiroli
653	576	835	885	718	938	1011	949	1064	1048	779	924	..	Total Nagpur Division
598	420	692	846	638	1012	955	848	877	1058	733	974	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Serial No.	जिल्हा	ऊस (ऊसाचे) Sugar-cane (dressed cane)										
		७०-७१ 70-71 147	८०-८१ 80-81 148	९०-९१ 90-91 149	९१-९२ 91-92 150	९२-९३ 92-93 151	९३-९४ 93-94 152	९४-९५ 94-95 153	९५-९६ 95-96 154	९६-९७ 96-97 155	९७-९८ 97-98 156	९८-९९ 98-99 157
१	बृहन्मंडई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	96000	..	..	..	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	65666	75000	..	..	..	..	..	..	..	..	..
५	सिंधुदुर्ग	..	..	108810	109390	87100	82000	92420	..	..	..	..
	एकूण कोकण वि.	65666	82000	108810	109390	87100	82000	92420	..	..	..	..
६	नासिक	95377	103553	111748	111430	87100	82000	92420	86728	87229	94452	90224
७	धुळे	72387	86841	72711	70470	70430	71000	81700	74013	82057	83102	72010
८	जळगाव	71500	96118	80948	71530	80590	87000	85630	84780	82937	80349	95729
	एकूण नासिक वि.	89108	98340	95327	93016	81400	80000	87530	82068	84459	88232	87189
९	अहमदनगर	113567	106270	90211	81240	81310	80000	90460	83590	80881	87015	87782
१०	पुणे	97331	107397	89219	88930	81110	87000	89980	90632	84804	95910	88412
११	सोलापूर	98916	106443	85332	69480	68400	80000	85150	85897	90101	79985	87688
	एकूण पुणे वि.	106371	106552	88415	79959	77830	82000	88640	86022	85167	86908	87927
१२	सातारा	93236	91109	87211	82508	83340	88000	92300	95896	91882	109317	90443
१३	सांगली	68526	87874	92064	87390	82810	91000	97090	90283	97092	87382	100662
१४	कोल्हापूर	76401	84399	89495	93300	81300	85000	89180	80621	77518	77239	95358
	एकूण कोल्हापूर वि.	77230	86665	89332	88972	82230	87000	91750	86943	86061	87607	97465
१५	औरंगाबाद	60204	74798	79339	57490	62000	75000	80820	66447	70000	66620	87532
१६	जालना	..	..	101058	78670	67800	76000	80120	70802	66123	64184	81060
१७	बीड	69800	69545	71309	88010	71510	73000	76470	68786	59040	58087	80960
	एकूण औरंगाबाद वि.	61831	73590	80844	70623	65890	75000	79410	68339	64846	62375	83407
१८	लातूर	..	..	74016	60640	58340	70000	63060	57726	66783	61727	66824
१९	उस्मानाबाद	68800	73812	74020	54000	59760	70000	70350	64072	61877	75974	80497
२०	नांदेड	67218	78311	74023	46600	64680	72000	77140	60065	70727	80072	77182
२१	परभणी	58884	68603	81368	68920	76870	70000	71230	71454	64581	58240	75983
	एकूण लातूर वि.	66481	73665	75523	56656	64930	70000	69640	63161	65970	67710	74155
२२	बुलढाणा	69090	74800	77667	78890	59410	74000	78420	70650	73846	68667	81375
२३	अकोला	63200	74750	77667	72410	70730	72000	72760	75609	75050	76158	82933
२४	अमरावती	63500	75000	83765	67910	52810	71000	76720	85517	76500	74889	84950
२५	यवतमाळ	63200	74769	74696	70200	73920	69000	73350	63400	73634	75074	82846
	एकूण अमरावती वि.	66043	74794	76943	72412	68400	70000	74400	71190	74321	74883	83139
२६	वर्धा	63000	75000	77770	72410	62000	70000	73270	74889	67129	57050	82071
२७	नागपूर	63000	75000	77750	72410	72670	70000	77140	60250	78545	68167	94000
२८	भंडारा	63333	74750	77692	72410	64070	69000	81770	67182	91581	64739	84714
२९	चंद्रपूर	63500	75000	77500	..	72500	..	..	..	..	62000	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	एकूण नागपूर वि.	63333	74875	77690	72410	64220	70000	77540	68537	79233	62020	84268
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	86531	91742	86400	80130	76720	81000	85680	80442	80986	82934	88998

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरमध्ये) (Average yield in kg. per hectare)

कापूस (रई) Cotton (Lint)												District	
६०-६१ 60-61 158	७०-७१ 70-71 159	८०-८१ 80-81 160	९०-९१ 90-91 161	९१-९२ 91-92 162	९२-९३ 92-93 163	९३-९४ 93-94 164	९४-९५ 94-95 165	९५-९६ 95-96 166	९६-९७ 96-97 167	९७-९८ 97-98 168	९८-९९ 98-99 169		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Divin.
160	121	233	306	170	272	283	310	140	231	154	177	..	Nasik
128	64	112	139	87	188	153	177	121	175	171	186	..	Dhule
135	46	113	171	93	196	206	223	192	262	185	224	..	Jalgaon
134	52	116	164	92	194	193	213	175	242	182	216	..	Total Nasik Division
178	84	312	247	139	267	267	283	329	386	311	280	..	Ahmadnagar
325	151	273	350	297	291	205	466	343	483	512	303	..	Pune
251	104	209	175	170	298	229	267	275	276	282	237	..	Solapur
212	101	262	215	166	294	238	278	302	331	305	267	..	Total Pune Division
251	262	359	300	389	340	326	355	313	281	399	292	..	Satara
214	105	241	296	297	262	262	286	173	290	399	292	..	Sangli
124	20	102	175	70	185	185	211	173	246	183	216	..	Kolhapur
207	194	300	293	323	290	281	335	267	283	397	291	..	Total Kolhapur Divin.
95	23	110	188	74	140	167	193	114	149	100	165	..	Aurangabad
..	..	..	121	71	123	133	135	128	167	115	181	..	Jalna
136	14	88	125	78	142	163	106	159	156	98	141	..	Beed
105	21	106	141	73	133	148	146	132	158	105	165	..	Total Aurangabad Divin.
..	..	..	75	52	96	160	149	121	138	77	137	..	Latur
122	9	55	..	..	..	..	..	126	142	77	137	..	Osmanabad
112	23	79	90	48	96	123	110	114	116	53	128	..	Nanded
104	20	81	84	55	101	194	181	132	159	97	145	..	Parbhani
109	20	79	86	52	98	161	149	124	140	77	137	..	Total Latur Division
149	31	78	108	47	98	167	118	124	163	77	130	..	Buldhana
105	19	64	119	55	134	214	132	209	203	85	116	..	Akola
106	17	57	116	81	129	198	122	159	158	58	76	..	Amravati
103	34	72	85	69	119	182	105	135	144	70	93	..	Yavatmal
114	25	67	106	64	122	191	118	158	166	72	102	..	Total Amravati Divin.
77	23	72	200	129	119	189	211	276	220	75	129	..	Wardha
98	46	65	134	116	110	150	172	212	194	82	210	..	Nagpur
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara
73	44	61	116	96	103	164	128	188	191	104	143	..	Chandrapur
..	..	..	116	96	103	164	128	198	199	..	..	..	Gadchiroli
83	32	69	116	119	113	174	184	214	208	83	151	..	Total Nagpur Division
114	30	82	117	71	125	180	145	155	173	95	139	..	Total Maharashtra State

अ. नं. Serial No.	जिल्हा	भूईमूग (खरीप) Groundnut (Kharif)											
		६०-६१ 60-61	७०-७१ 70-71	८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
1	2	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
१	भूहमंडई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	853	973	678	808	459	1108	721	741	616	957	813	863
३	रायगड	..	..	678	..	459	1108	721	741	616	957	..	863
४	रत्नागिरी	743	1175	678	..	..	1108	721	741	616	957	813	863
५	सिधुदुर्ग	..	..	..	808	459	1108	721	741	616	957	813	863
	एकूण कोकण विभाग	750	1167	678	808	459	1108	721	741	616	957	813	863
६	नासिक	574	854	692	815	488	1108	795	707	702	1072	827	1000
७	धुळे	780	735	567	882	455	975	656	759	558	889	812	750
८	जळगाव	812	673	494	659	438	1022	798	743	620	850	762	870
	एकूण नासिक विभाग	742	739	580	808	461	1027	721	741	616	958	813	863
९	अहमदनगर	531	652	985	822	531	1294	1073	824	1070	1123	1082	868
१०	पुणे	841	1028	839	1453	1449	1447	1167	1114	1305	1468	1383	1468
११	सोलापूर	594	555	451	408	206	447	307	375	421	731	388	650
	एकूण पुणे विभाग	621	691	727	1139	1032	1284	1008	955	1124	1306	1228	1296
१२	सातारा	1250	912	862	1155	1140	1246	1323	859	1486	1674	1346	1482
१३	सांगली	601	532	638	1007	584	990	1019	1074	1106	1388	962	1386
१४	कोल्हापूर	1050	835	1042	1618	1366	2131	1968	1587	2232	2210	1649	1920
	एकूण कोल्हापूर विभाग	921	743	857	1289	1057	1518	1486	1216	1712	1822	1373	1631
१५	औरंगाबाद	434	415	362	851	196	776	566	478	654	1124	604	619
१६	जालना	..	..	..	626	447	612	731	577	474	860	465	535
१७	बीड	836	671	405	632	206	623	701	381	729	840	350	553
	एकूण औरंगाबाद विभाग	622	570	378	706	243	674	653	439	657	968	469	582
१८	लातूर	..	..	..	335	139	602	574	471	680	767	364	398
१९	उस्मानाबाद	781	545	419	567	169	353	609	546	396	478	232	387
२०	नांदेड	872	462	395	359	140	714	640	585	567	642	320	401
२१	परभणी	693	504	507	461	474	822	558	756	790	642	320	401
	एकूण लातूर विभाग	768	528	433	424	182	569	590	536	572	642	314	390
२२	बुलढाणा	605	528	375	926	250	987	863	679	697	984	602	759
२३	अकोला	661	520	358	414	278	685	623	422	547	636	533	715
२४	अमरावती	676	548	543	667	251	806	952	834	1172	1042	898	1069
२५	यवतमाळ	684	516	411	492	357	698	590	467	567	920	485	1018
	एकूण अमरावती विभाग	650	530	434	673	267	845	867	731	933	984	746	910
२६	वर्धा	655	535	479	921	331	603	900	679	834	748	546	841
२७	नागपूर	830	493	645	499	455	640	1002	776	1231	755	869	877
२८	भंडारा	683	535	643	681	381	626	961	735	1095	753	766	867
२९	चंद्रपूर	..	535	643	681	381	626	961	735	1095	753	766	..
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	626	..	..	1095	..	..	..
	एकूण नागपूर विभाग	797	517	602	680	405	627	962	736	1094	759	768	872
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	739	649	610	923	647	1109	1004	860	1096	1267	1008	1164

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो हेक्टरमध्ये) (Average yield in kg. per hectare)

करडई Safflower										District
८०-८१ 1980-81	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	९८-९९ 1998-99	
182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Total Konkan Division
363	601	517	691	670	513	681	725	580	611	.. Nasik
242	601	517	691	670	513	681	725	580	611	.. Dhule
242	601	483	691	670	513	681	725	580	611	.. Jalgaon
264	601	493	691	670	513	681	725	580	611	.. Total Nasik Division
671	377	337	471	392	439	686	751	196	618	.. Ahmednagar
283	517	545	391	624	517	532	591	181	883	.. Pune
262	349	399	301	455	399	535	619	182	491	.. Solapur
437	405	419	395	477	441	606	670	187	609	.. Total Pune Division
315	376	495	393	710	344	542	508	254	530	.. Satara
343	555	468	255	802	388	342	383	682	530	.. Sangli
363	..	..	..	..	..	..	..	..	..	.. Kolhapur
428	509	476	294	773	375	408	438	508	530	.. Total Kolhapur Division
527	535	238	397	445	539	491	573	99	529	.. Aurangabad
..	271	366	485	531	674	557	474	90	518	.. Jalna
202	261	221	652	806	550	676	697	94	480	.. Beed
439	378	279	501	566	592	571	578	94	509	.. Total Aurangabad Division
..	362	182	416	637	440	549	570	64	496	.. Latur
204	328	272	404	624	430	442	587	55	550	.. Osmanabad
185	421	370	448	680	514	524	615	208	451	.. Nanded
206	341	475	461	763	560	554	662	49	464	.. Parbhani
203	345	379	440	701	505	520	626	67	497	.. Total Latur Division
315	511	453	496	934	642	581	705	125	509	.. Buldhana
232	450	344	577	925	617	629	716	125	734	.. Akola
240	494	444	525	931	632	605	710	125	666	.. Amravati
229	494	368	525	931	632	605	710	125	666	.. Yavatmal
296	494	395	525	931	632	604	710	125	666	.. Total Amravati Division
286	494	..	..	931	632	605	710	125	666	.. Wardha
200	..	..	..	931	632	605	710	125	..	.. Nagpur
167	494	368	525	931	632	605	710	125	666	.. Bhandara
167	494	368	525	931	632	605	710	125	666	.. Chandrapur
..	..	..	525	..	632	605	710	125	666	.. Gadchiroli
194	494	368	525	931	632	605	710	125	666	.. Total Nagpur Division
363	408	379	468	677	535	563	638	126	549	.. Total Maharashtra State

अ. नं. S. No.	जिल्हा	सूर्यफल Sunflower					
		१९८०-८१ 1980-81	१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	१९९४-९५ 1994-95
1	2	192	193	194	195	196	197
१	बृहन्मंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..
३	रायगड	..	..	..	..	..	..
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..
५	निघडुर्ग	..	..	..	..	..	..
	एकूण-कोकण विभाग	..	..	..	..	..	..
६	नासिक	..	450	440	512	600	480
७	धुळे	1000	634	500	586	654	550
८	बळगाव	..	791	545	585	642	506
	एकूण-नासिक विभाग	1000	694	517	567	633	512
९	अहमदनगर	505	605	427	516	569	486
१०	पुणे	..	615	466	536	623	500
११	सांगली	517	646	428	500	492	503
	एकूण-पुणे विभाग	505	632	430	507	526	498
१२	जातारा	1000	538	484	541	600	480
१३	सांगली	667	586	509	561	648	483
१४	कोल्हापूर	..	..	484	668	591	1000
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	750	578	510	559	638	489
१५	औरंगाबाद	600	636	316	538	619	534
१६	जाफना	..	695	364	532	641	554
१७	बीड	484	571	329	572	638	581
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	516	599	331	558	634	563
१८	लातूर	..	657	461	588	770	607
१९	उस्मानाबाद	706	576	245	425	566	534
२०	नांदेड	429	636	467	510	631	598
२१	परभणी	490	497	403	527	576	538
	एकूण-लातूर विभाग	692	603	363	506	643	566
२२	बुलढाणा	429	574	339	491	650	553
२३	अकोला	600	611	315	495	639	553
२४	अमरावती	500	529	333	481	600	488
२५	यवतमाळ	..	519	333	559	686	553
	एकूण-अमरावती विभाग	500	578	333	503	646	548
२६	वर्धा	..	500	225	468	667	500
२७	नागपूर	..	500	225	492	750	571
२८	भंडारा	..	646	..	..	..	..
२९	चंद्रपूर	..	646	..	..	750	591
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	750	591
	एकूण-नागपूर विभाग	..	625	225	484	748	557
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	669	609	383	521	619	549

TABLE XX-Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो प्रती हेक्टरमध्ये)
(Average yield in Kg. per Ha.)

सूर्यफल Sunflower													District
१९९५-९६ 1995-96			१९९६-९७ 1996-97			१९९७-९८ 1997-98			१९९८-९९ 1998-99				
खरीप Kharif 198	रब्बी Rabi 199	उन्हाळी Summer 200	खरीप Kharif 201	रब्बी Rabi 202	उन्हाळी Summer 203	खरीप Kharif 204	रब्बी Rabi 205	उन्हाळी Summer 206	खरीप Kharif 207	रब्बी Rabi 208	उन्हाळी Summer 209		
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	552	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	552	..	..	Total—Konkan Division
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Nasik
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Dhule
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Jalgaon
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Total—Nasik Division
639	694	706	611	595	820	381	473	619	302	552	772	..	Ahmednagar
639	611	706	611	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Pune
639	638	724	611	687	902	366	462	653	302	552	849	..	Solapur
639	650	706	611	668	897	370	465	652	302	552	807	..	Total—Pune Division
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Satara
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Sangli
639	611	706	543	..	890	381	464	648	..	552	841	..	Kolhapur
639	611	706	543	668	890	381	464	648	302	552	841	..	Total—Kolhapur Division
726	611	535	601	668	607	381	307	332	415	487	587	..	Aurangabad
726	611	535	601	668	607	381	307	300	415	487	615	..	Jalna
726	581	560	601	579	607	365	307	337	415	402	577	..	Beed
726	591	535	601	607	607	375	307	333	415	436	615	..	Total—Aurangabad Division
692	641	607	532	767	645	465	325	363	449	543	622	..	Latur
523	541	625	465	625	652	310	123	337	210	491	615	..	Osmanabad
587	708	660	513	629	642	381	330	565	320	375	656	..	Nanded
600	566	452	689	662	650	533	291	331	489	528	619	..	Parbhani
586	604	600	513	687	639	389	260	468	320	505	633	..	Total—Latur Division
586	611	1038	543	667	1629	381	260	1198	320	487	1110	..	Buldhana
586	611	871	543	667	688	381	260	515	320	487	1032	..	Akola
586	611	971	543	667	1211	381	260	917	320	487	1075	..	Amravati
586	611	971	543	667	1211	381	260	917	320	487	1075	..	Yavatmal
586	611	952	543	667	1227	381	260	950	320	487	1075	..	Total—Amravati Division
586	611	..	543	667	..	..	260	..	..	487	..	..	Wardha
586	611	971	543	667	1211	381	260	917	320	487	1075	..	Nagpur
..	511	..	..	667	..	..	..	..	..	..	..	..	Bhandhara
586	611	..	543	667	..	..	260	..	..	487	..	..	Chandrapur
586	611	..	..	667	..	..	260	..	..	487	..	..	Gadchiroli
586	611	971	543	667	1211	381	260	917	320	487	1075	..	Total—Nagpur Division
624	612	685	552	667	806	381	311	605	336	500	790	..	Total—Maharashtra State

अ. नं.	जिल्हा	उन्हाळी भुईमूग Summer groundnut									
		१९८०-८१ 80-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99
Sr. No. 1	2	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	..	1450	1911	1595	2408	3192	2556	3441	2355	1683
३	रायगड	..	2000	620	1188	2424	..	2995	2037	1584	845
४	रत्नागिरी	..	2650	2343	2397	2344	2454	2088	1960	1964	1042
५	सिंधुदुर्ग	..	3200	2532	2375	2478	2509	2541	2575	2116	1462
	एकूण कोकण विभाग	..	2946	2368	2283	2458	2511	2490	2543	2079	1390
६	नासिक	..	1463	1200	1260	1005	1368	1635	1092	1138	1215
७	धुळे	..	1261	1200	728	910	1348	1246	902	1335	1180
८	जळगाव	..	1488	1800	874	1267	1465	1708	1185	1460	1337
	एकूण नासिक विभाग	..	1444	1528	846	1076	1402	1471	1016	1366	1236
९	अहमदनगर	..	1513	2000	2331	2233	2141	3140	1987	1785	2387
१०	पुणे	..	1639	2053	2127	2292	2101	2095	2015	1830	1360
११	सोलापूर	..	1589	2000	1453	1574	1779	1654	1308	1662	1106
	एकूण पुणे विभाग	..	1582	2004	1885	1973	2010	2070	1644	1728	1633
१२	सातारा	..	..	3000	2354	2863	2523	2571	2005	2632	1911
१३	सांगली	..	..	3500	2116	2154	2526	2662	1060	1471	1145
१४	कोल्हापूर	..	..	3000	3421	..	3669	3073	3189	3738	2308
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	..	3208	2429	2679	2958	2766	2308	2635	1937
१५	औरंगाबाद	..	1538	1500	752	862	1295	1364	849	1174	537
१६	जालना	..	..	1600	1248	1133	1380	1362	909	777	896
१७	बीड	..	1311	1300	647	1201	1228	1291	1201	1272	460
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	1384	1380	781	1130	1259	1316	1120	1210	563
१८	लातूर	..	..	1000	643	805	1329	1081	1155	865	534
१९	उस्मानाबाद	..	1765	800	1212	1220	1313	1247	901	1476	682
२०	नांदेड	..	1337	850	880	923	1329	1290	1170	836	649
२१	परभणी	..	1564	1645	1324	1351	1561	1673	1027	1341	823
	एकूण लातूर विभाग	..	1557	1330	1102	1181	1476	1534	1067	1142	725
२२	बुलढाणा	..	..	1200	..	..	1201	1222	646	1630	1547
२३	अकोला	..	1765	1200	757	1065	1149	1178	1039	633	682
२४	अमरावती	..	1513	1100	853	697	1171	1309	1112	979	865
२५	यवतमाळ	..	1639	1400	1058	1177	1150	1367	1089	1070	781
	एकूण अमरावती विभाग	..	1659	1336	926	1105	1163	1266	1033	1057	939
२६	वर्धा	..	1387	1800	832	661	1084	1018	1735	2598	831
२७	नागपूर	..	1362	..	794	1293	778	1293	1600	1701	1195
२८	भंडारा	..	..	..	1571	1593	1945	1430	1749	1058	1368
२९	चंद्रपूर	..	..	..	1021	3320	2152	1713	1624	1020	1623
३०	गडचिरोली	..	..	..	991	1277	1238	1181	1655	1040	1146
	एकूण नागपूर विभाग	..	1429	1800	933	1409	1346	1779	1643	1755	1145
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	1529	1643	1237	1349	1639	1679	1281	1461	1261

TABLE XX—Contd.

(सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर)
(Average yield in Kg. per hectare)

सोयाबीन Soyabean									
१९९०-९१ 1990-91	१९९१-९२ 1991-92	१९९२-९३ 1992-93	१९९३-९४ 1993-94	१९९४-९५ 1994-95	१९९५-९६ 1995-96	१९९६-९७ 1996-97	१९९७-९८ 1997-98	१९९८-९९ 1998-99	District
220	221	222	223	224	225	226	227	228	
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	..	..	..	Total Konkan Division
946	698	990	1338	1122	1116	1372	1051	1455	Nasik
946	698	990	1338	1433	1416	1686	1186	1418	Dhule
946	698	990	1338	1830	1143	1533	1193	1516	Jalgaon
946	698	990	1338	1495	1198	1533	1122	1455	Total Nasik Division
..	698	990	1338	886	700	1323	821	1186	Ahmednagar
946	698	990	1338	725	700	1825	1417	1339	Pune
..	698	..	1338	528	700	1460	914	1200	Solapur
946	698	990	1338	750	700	1460	921	1200	Total Pune Division
946	698	990	1084	845	1429	1513	1396	1561	Satara
1447	1190	1756	1590	1506	1989	2231	1207	1763	Sangli
946	1472	2050	2220	1116	1470	2042	1011	2096	Kolhapur
1192	1307	1821	1817	1270	1710	2081	1132	1906	Total Kolhapur Division
..	698	990	1338	1015	1565	1287	1228	622	Aurangabad
..	..	..	1338	918	1466	819	147	1503	Jalna
946	698	990	1338	741	1210	1148	243	1182	Beed
946	698	990	1338	914	1464	1049	721	1133	Total Aurangabad Division
946	..	990	1338	719	922	1099	797	1183	Latur
..	..	..	1338	719	732	1058	368	352	Osmanabad
..	698	990	1338	1025	1295	1686	1084	951	Nanded
946	698	990	1338	1357	1155	1268	1083	951	Parbhani
946	698	990	1338	883	1047	1248	955	950	Total Latur Division
946	698	990	1338	1196	831	1179	809	1100	Buldhana
946	698	990	1338	800	981	1196	1224	1361	Akola
908	526	744	1103	957	961	1068	1025	1314	Amravati
946	698	990	1338	883	1457	1498	1190	2261	Yavatmal
914	550	790	1189	963	1022	1186	1068	1494	Total Amravati Division
985	724	726	1361	857	981	1292	929	1005	Wardha
861	543	726	1232	789	956	1007	720	926	Nagpur
1070	636	819	827	743	834	1149	955	1687	Bhandara
890	650	1055	1170	802	1233	1182	1353	2068	Chandrapur
..	650	1055	1338	806	1004	1235	911	1218	Gadchiroli
891	595	777	1227	806	1004	1235	911	1218	Total Nagpur Division
947	702	986	1335	941	1131	1287	988	1395	Total Maharashtra State

तक्ता बीस-समाप्त
TABLE XX—Concl'd.

(सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर) (Average yield kg./ha.)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण तेलबिया Total Oilseeds										District
		१९८०-८१ 1980-81	९०-९१ 90-91	९१-९२ 91-92	९२-९३ 92-93	९३-९४ 93-94	९४-९५ 94-95	९५-९६ 95-96	९६-९७ 96-97	९७-९८ 97-98	९८-९९ 98-99	
		229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	
१	बृहन्मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Greater Mumbai
२	ठाणे	348	382	348	360	386	405	625	857	413	367	Thane
३	रायगड	334	500	368	500	500	३००	667	556	500	462	Raigad
४	रत्नागिरी	286	744	550	427	386	411	406	778	704	458	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	2385	1860	1836	1897	1897	1948	2123	1633	1212	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	308	1108	845	795	816	888	1032	1447	925	710	Total—Konkan Dn.
६	नासिक	591	680	430	786	602	625	569	819	670	809	Nasik
७	धुळे	541	860	458	880	706	770	589	919	832	811	Dhule
८	जळगाव	531	729	419	694	616	603	564	755	652	760	Jalgaon
	एकूण नासिक वि.	552	762	435	775	664	672	575	838	731	799	Total—Nasik Dn.
९	अहमदनगर	716	747	507	661	801	680	730	828	639	802	Ahmednagar
१०	पुणे	569	961	991	952	918	918	1018	1084	881	1191	Pune
११	सोलापूर	374	819	461	499	605	612	623	767	459	807	Solapur
	एकूण पुणे वि.	542	827	625	686	757	711	757	870	644	922	Total—Pune Dn.
१२	सातारा	814	1208	1071	1145	1264	824	1360	1537	1227	1350	Satara
१३	सांगली	585	1062	717	1167	1280	1167	1387	1635	1014	1416	Sangli
१४	कोल्हापूर	1021	1487	1382	2073	2045	1366	1892	2125	1336	1998	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	806	1257	1052	1461	1540	1171	1577	1797	1193	1629	Total—Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	463	518	228	462	529	513	551	645	283	499	Aurangabad
१६	जालना	..	386	365	496	580	611	606	524	188	542	Jalna
१७	बीड	266	484	288	551	655	498	596	614	240	449	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	381	472	285	511	595	533	585	600	238	489	Total—Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	461	243	504	632	494	589	605	308	474	Latur
१९	उस्मानाबाद	317	444	240	397	569	475	453	527	173	400	Osmanabad
२०	नांदेड	343	554	358	481	567	586	595	590	387	464	Nanded
२१	परभणी	238	636	438	558	752	664	583	708	234	577	Parbhani
	एकूण लातूर वि.	291	523	309	485	642	550	542	604	259	472	Total—Latur Dn.
२२	बुलढाणा	329	501	295	509	808	644	605	782	444	781	Buldhana
२३	अकोला	299	496	302	564	810	617	692	785	563	1054	Akola
२४	अमरावती	414	703	386	680	956	827	895	979	862	1222	Amravati
२५	यवतमाळ	421	641	429	649	779	667	1046	1165	1008	1918	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	363	568	350	586	845	694	772	907	723	1232	Total—Amravati Dn.
२६	वर्धा	193	684	463	598	1902	766	898	1193	867	974	Wardha
२७	नागपूर	433	650	453	638	1095	734	894	930	682	884	Nagpur
२८	भंडारा	143	328	350	433	440	322	429	500	456	758	Bhandara
२९	चंद्रपूर	105	272	318	532	656	533	738	775	1004	1637	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	178	224	295	288	294	319	268	170	360	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	165	515	409	579	907	639	807	901	773	1069	Total—Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	426	666	485	690	815	681	775	891	646	966	Total—Maharashtra State

---

तक्ता एकवीस
TABLE XXI

(क्षेत्र हजार हेक्टर)

तक्ता एकवीस
अधिक उत्पन्न देणारे पिकाखालील माध्य
Achievement under High Yielding varieties

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पीक भात Crop paddy							
		अ. उ. दे. खरीप HYV Kharif		उन्हाळी (भात) Summer (paddy)		एकूण Total		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी %Coverage to total area	
		१७-९८ 1997-98 2	१८-९९ 1998-99 3	१७-९८ 1997-98 4	१८-९९ 1998-99 5	१७-९८ 1997-98 6	१८-९९ 1998-99 7	१७-९८ 1997-98 8	१८-९९ 1998-99 9
1									
१	ठाणे	122.2	123.1	2.9	2.6	125.1	125.7	84	88
२	रायगड	123.8	124.4	8.2	8.1	132.0	132.5	100	98
३	रत्नागिरी	74.1	75.9	0.3	0.4	74.4	76.3	94	97
४	लिवुदुर्ग	59.3	59.6	4.6	2.6	63.9	62.2	80	78
	एकूण-कोकण विभाग	379.4	383.0	16.0	13.7	395.4	396.7	90	91
५	नासिक	42.5	40.3	..	..	42.5	40.3	95	88
६	बुलढे	22.0	23.0	..	..	22.0	23.0	87	87
७	जळगाव	0.85	0.7	..	..	0.85	0.7	50	39
	एकूण-नासिक विभाग	65.35	64.0	..	..	65.35	64.0	91	87
८	अहमदनगर	3.74	5.3	..	..	3.74	5.3	63	95
९	पुणे	43.77	58.6	..	..	43.77	58.6	74	96
१०	सोलापूर	1.15	2.9	..	..	1.15	2.9	55	100
	एकूण-पुणे विभाग	48.66	66.8	..	..	48.66	66.8	72	96
११	मातंगा	36.5	40.0	..	..	36.5	40.0	89	96
१२	नांगली	15.56	14.0	..	..	15.56	14.0	99	86
१३	कोल्हापूर	92.65	95.2	0.3	0.3	92.95	95.5	87	90
	एकूण-कोल्हापूर विभाग	144.71	149.2	0.3	0.3	145.01	149.5	89	91
१४	औरंगाबाद	0.8	1.1	..	..	0.8	1.1	72	92
१५	जालना	0.35	0.7	..	..	0.35	0.7	22	64
१६	बीड	1.92	3.0	..	..	1.92	3.0	56	86
	एकूण-औरंगाबाद विभाग	3.07	4.8	..	..	3.07	4.8	50	83
१७	लातूर	20.7	17.7	..	..	20.7	17.7	100	87
१८	उस्मानाबाद	5.97	9.9	..	..	5.97	9.9	43	67
१९	नांदेड	22.0	24.6	..	..	22.0	24.6	86	97
२०	परभणी	12.5	19.8	..	..	12.50	19.8	56	86
	एकूण-लातूर विभाग	61.17	72.0	..	..	61.17	72.0	74	86
२१	बुलढाणा	0.68	0.4	..	..	0.68	0.4	97	80
२२	अकोला	2.97	2.5	..	..	2.90	2.5	100	86
२३	अमरावती	7.77	8.4	..	..	7.77	8.4	82	97
२४	यवतमाळ	0.93	2.2	..	..	0.93	2.2	14	41
	एकूण-अमरावती विभाग	12.28	13.5	..	..	12.28	13.5	62	77
२५	वर्धा	0.45	0.4	..	..	0.45	0.4	56	88
२६	नागपूर	27.49	25.2	0.2	0.2	27.69	25.4	94	87
२७	भंडारा	275.0	285.5	12.8	13.5	287.8	299.0	90	92
२८	चंद्रपूर	120.0	115.0	1.1	2.1	121.10	117.1	88	87
२९	गडचिरोली	120.0	120.0	2.5	4.8	122.5	124.8	89	87
	एकूण-नागपूर विभाग	542.94	546.1	16.6	20.6	559.54	566.7	89	89
	एकूण-महाराष्ट्र राज्य	1257.58	1299.4	32.9	34.6	1290.48	1334.0	87	90

TABLE XXI

संकरित व अ. उ. दे. पिकाखालील साध्य

Achievement under Hybrid/High Yielding Varieties / पीक ख. ज्वारी Crop. Kh. Jowar

(Area in '000' ha.)

संकरित		अ. उ. दे. HY/HYV		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage to total area		District
९७-९८ 1997-98 10	९८-९९ 1998-99 11	९७-९८ 1997-98 12	९८-९९ 1998-99 13			
..	..	..	..	..	..	
..	..	..	..	..	..	Raigad
..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
..	..	..	..	..	..	Total Konkan Divn.
7.9	14.4	53	93	..	..	Nasik
75.3	67.9	100	93	..	..	Dhule
152.3	146.3	95	93	..	..	Jalgaon
235.5	228.6	94	93	..	..	Total Nasik Divn.
0.29	0.2	32	67	..	..	Ahmednagar
3.85	3.7	92	93	..	..	Pune
1.15	1.2	88	92	..	..	Solapur
5.29	5.1	83	91	..	..	Total Pune Divn.
64.73	64.2	96	92	..	..	Satara
105.55	89.9	86	73	..	..	Sangli
13.44	10.0	84	66	..	..	Kolhapur
183.72	164.1	89	79	..	..	Total Kolhapur Divn.
26.0	21.5	94	77	..	..	Aurangabad
35.6	30.8	98	85	..	..	Jalna
68.9	63.2	95	86	..	..	Beed
130.5	115.8	95	84	..	..	Total Aurangabad Divn.
174.2	174.6	98	99	..	..	Latur
78.5	92.7	86	94	..	..	Osmanabad
189.3	201.0	95	100	..	..	Nanded
167.0	166.6	91	92	..	..	Parbhani
609.0	634.9	94	96	..	..	Total Latur Divn.
146.9	121.3	99	93	..	..	Buldhana
193.6	155.9	100	94	..	..	Akola
101.1	107.1	85	93	..	..	Amravati
160.7	146.3	100	93	..	..	Yavatmal
602.2	530.6	97	93	..	..	Total Amravati Divn.
61.1	50.3	100	93	..	..	Wardha
55.0	50.7	94	93	..	..	Nagpur
..	..	..	..	..	..	Bhandara
22.4	19.4	100	93	..	..	Chandrapur
..	..	..	..	..	..	Gadchiroli
139.5	120.4	97	93	..	..	Total Nagpur Divn.
1905.71	1799.2	95	92	..	..	Total Maharashtra State

(क्षेत्र हजार हे.)

पीक बाजरी Crop. Bajri

तक्ता एकबील-चालू
संकरित/अधिक उत्पन्न देणाऱ्या पिकाखालील साध्य

जिल्हे	संकरित / अ. उ. दे. बाजरीखालील साध्य Achievement under Hybrid/HYV Bajri				
	संकरित/अ. उ. दे. Hybrid/HYV		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage to the total area		
	१७-९८ 1997-98 2	९८-९९ 1998-99 3	९७-९८ 1997-98 4	९८-९९ 1998-99 5	1
१ टाणे	..	..	..	..	..
२ रायगड	..	..	..	..	..
३ रत्नागिरी	..	..	..	..	..
४ सिधुदुर्ग	..	..	..	..	..
एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..
५ नासिक	355.0	328.9	98	85	
६ धुळे	172.5	164.0	100	94	
७ जळगाव	77.1	66.1	99	92	
एकूण नासिक वि.	604.6	559.0	99	88	
८ अहमदनगर	268.2	298.2	98	99	
९ पुणे	113.7	148.0	84	99	
१० मोरगाव	21.6	35.4	96	95	
एकूण पुणे वि.	403.5	481.6	93	98	
११ सातारा	68.6	83.3	78	93	
१२ सांगली	88.2	57.7	89	57	
१३ कोल्हापूर	..	..	..	..	
एकूण कोल्हापूर वि.	156.8	141.0	84	74	
१४ औरंगाबाद	115.3	120.5	88	92	
१५ जालना	63.3	80.5	90	100	
१६ बीड	145.5	162.7	82	92	
एकूण औरंगाबाद वि.	324.1	363.7	86	94	
१७ लातूर	7.2	9.1	85	92	
१८ उस्मानाबाद	12.0	13.1	72	74	
१९ नांदेड	0.7	0.2	100	67	
२० परभणी	8.0	7.7	91	94	
एकूण लातूर वि.	27.9	30.1	80	84	
२१ बुलढाणा	9.2	5.1	100	93	
२२ अकोला	5.6	4.0	100	71	
२३ अमरावती	0.3	0.5	18	26	
२४ यवतमाळ	7.4	8.0	83	90	
एकूण अमरावती वि.	22.5	17.6	89	80	
२५ वर्धा	0.10	0.1	100	100	
२६ नागपूर	..	..	..	..	
२७ भंडारा	..	..	..	..	
२८ चंद्रपूर	..	..	..	..	
२९ गडचिरोली	..	..	..	..	
एकूण नागपूर वि.	0.10	0.1	50	50	
एकूण महाराष्ट्र राज्य	1539.50	1593.1	92	91	

TABLE XXI-Contd.

Achievement under HY High Yielding Varieties

पीक रब्बी ज्वारी Crop Rabi Jowar

(Area in '000' ha.)

संकरित/अ. उ. दे. HY/HYV		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area		District
१९९७-९८ 1997-98 6	९८-९९ 98-99 7	९७-९८ 97-98 8	९८-९९ 98-99 9	
..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	..	.. Sindhudurg
..	..	..	..	.. Total Konkan Divn.
32.1	21.4	91	65	.. Nasik
42.8	44.8	100	96	.. Dhule
54.0	61.3	100	100	.. Jalgaon
128.9	127.5	98	90	.. Total Nasik Divn.
598.4	363.2	100	80	.. Ahmadnagar
306.9	295.7	60	76	.. Pune
566.8	357.8	78	74	.. Solapur
1472.1	1016.7	80	77	.. Total Pune Divn.
128.0	130.7	89	92	.. Satara
138.7	129.7	99	92	.. Sangli
10.3	11.4	100	93	.. Kolhapur
277.0	271.8	94	92	.. Total Kolhapur Divn.
179.5	151.1	84	88	.. Aurangabad
148.6	129.3	100	100	.. Jalna
262.1	157.5	100	66	.. Beed
590.2	437.9	95	81	.. Total Aurangabad Divn.
30.2	21.7	100	92	.. Latur
176.6	145.2	84	78	.. Osmanabad
32.8	23.1	93	87	.. Nanded
157.5	138.0	92	93	.. Parbhani
397.1	328.0	89	85	.. Total Latur Division
17.1	21.2	100	100	.. Buldhana
3.4	1.1	100	100	.. Akola
0.2	..	100	..	.. Amravati
0.1	0.1	100	100	.. Yavatmal
20.8	22.4	100	97	.. Total Amravati Divn.
1.7	0.9	85	40	.. Wardha
0.0	5.0	..	23	.. Nagpur
3.9	2.3	100	100	.. Bhandara
64.0	72.1	75	100	.. Chandrapur
13.0	3.8	71	25	.. Gadchiroli
82.6	84.0	62	74	.. Total Nagpur Divn.
2970.0	2288.0	85	81	.. Total Maharashtra State

(क्षेत्र '०००' हे.)

पीक गहू Crop Wheat

सक्ता एकवीस-चालू
संकरित/अउदे खालील माध्य

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा 1	अउदे HYV.		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area	
		१९९७-९८ 1997-98 2	९८-९९ 98-99 3	९७-९८ 97-98 4	९८-९९ 98-99 5
१	ठाणे	..	..	..	..
२	रायगड	..	0.1	..	100
३	रत्नागिरी	..	..	..	..
४	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..
	एकूण कोकण विभाग	..	0.1	..	100
५	नासिक	65.0	74.1	88	88
६	घुंटे	18.0	19.2	100	100
७	जळगाव	29.5	43.6	87	100
	एकूण नासिक विभाग	112.5	136.9	90	93
८	अहमदनगर	68.3	124.4	86	100
९	पुणे	49.9	51.3	87	76
१०	सोलापूर	31.1	70.1	66	99
	एकूण पुणे विभाग	149.3	246.3	81	94
११	मानारा	31.8	35.7	100	99
१२	सांगली	20.3	25.4	95	87
१३	कोल्हापूर	6.3	7.3	100	100
	एकूण कोल्हापूर विभाग	58.4	68.2	95	95
१४	औरंगाबाद	29.5	51.0	93	100
१५	जालना	21.6	30.4	100	100
१६	बीड	20.9	32.8	74	81
	एकूण औरंगाबाद विभाग	72.0	114.2	88	94
१७	लातूर	16.0	27.5	81	100
१८	उस्मानाबाद	17.5	39.3	69	93
१९	नांदेड	14.9	29.5	100	100
२०	परभणी	38.6	74.4	100	100
	एकूण लातूर विभाग	87.0	170.7	88	98
२१	बुलढाणा	18.4	35.5	89	100
२२	अकोला	17.8	25.8	85	100
२३	अमरावती	15.8	19.2	97	100
२४	यवतमाळ	13.6	17.3	73	82
	एकूण अमरावती विभाग	65.7	97.8	86	96
२५	वर्धा	16.2	19.1	94	100
२६	नागपूर	55.0	59.5	93	96
२७	भंडारा	12.4	21.0	68	100
२८	चंद्रपूर	28.1	32.7	100	100
२९	गडचिरोली	1.4	1.3	100	100
	एकूण नागपूर विभाग	113.1	133.6	94	98
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	658.0	968.7	88	95

TABLE XXI—Contd.

Achievement under Hybrid/HYV

पीक मका Crop Maize

(Area in '000' Hcct.)

खरीप Kharif		रब्बी Rabi		एकूण Total		एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी % Coverage under to total area		District
९७-९८	९८-९९	९७-९८	९८-९९	९७-९८	९८-९९	९७-९८	९८-९९	
97-98 6	98-99 7	97-98 8	98-99 9	97-98 10	98-99 11	97-98 12	98-99 13	
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Thane
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Raigad
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Ratnagiri
..	..	..	0.1	..	0.1	..	50	.. Sindhudurg
..	..	..	0.1	..	0.1	..	50	.. Total Konkan Divn.
15.7	12.8	1.3	1.3	17.00	14.1	99	80	.. Nasik
19.3	15.4	1.4	1.4	20.7	16.8	99	83	.. Dhule
8.5	6.3	0.3	0.4	8.8	6.7	94	83	.. Jalgaon
43.5	34.5	3.0	3.1	46.5	37.6	98	87	.. Total Nasik Divn.
2.9	4.4	1.3	6.9	4.2	11.3	36	82	.. Ahmednagar
2.9	4.0	2.9	2.9	5.8	6.9	45	57	.. Pune
6.2	10.4	10.5	16.5	16.7	26.9	75	95	.. Solapur
12.0	18.8	14.7	26.3	26.7	45.1	58	83	.. Total Pune Divn.
6.7	6.5	2.9	3.8	9.6	10.3	96	92	.. Satara
7.5	7.0	3.6	4.2	11.1	11.2	91	82	.. Sangli
0.5	1.7	4.0	2.8	4.5	4.5	80	81	.. Kolhapur
14.7	15.2	10.5	10.8	25.2	26.0	91	85	.. Total Kolhapur Divn.
39.8	34.2	..	2.8	39.8	37.0	94	83	.. Aurangabad
29.3	27.2	1.0	3.2	30.3	30.4	96	84	.. Jalna
2.1	2.5	1.3	1.4	3.4	3.9	71	75	.. Beed
71.2	63.9	2.3	2.4	73.5	71.3	91	83	.. Total Aurangabad Divn.
1.2	3.2	1.1	..	2.3	3.2	55	82	.. Latur
3.9	7.5	..	..	3.9	7.5	46	82	.. Osmanabad
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Nanded
0.7	1.1	0.3	0.4	1.0	1.5	53	88	.. Parbhani
5.8	11.8	1.4	0.4	7.2	12.2	49	83	.. Total Latur Divn.
2.0	1.8	0.5	1.0	2.5	2.8	12	12	.. Buldhana
0.7	0.3	..	0.1	0.7	0.4	100	80	.. Akola
0.7	0.7	..	0.1	0.7	0.8	88	89	.. Amravati
0.4	..	..	..	0.4	..	80	..	.. Yavatmal
3.8	2.8	0.5	1.2	4.3	4.0	19	16	.. Total Amravati Divn.
0.2	..	..	0.2	0.2	0.2	100	50	.. Wardha
..	..	..	..	..	..	..	..	.. Nagpur
..	0.1	..	..	..	0.1	..	50	.. Bhandara
1.1	..	..	..	1.1	..	100	..	.. Chandrapur
1.5	1.5	..	..	1.5	1.5	58	50	.. Gadchiroli
2.8	1.6	..	0.2	2.8	1.8	65	49	.. Total Nagpur Divn.
153.8	148.6	32.4	49.4	186.2	198.0	77	76	.. Total Maharashtra State

*Districtwise Information not available.

(क्षेत्र '०००' हे.)
(Area '000' ha.)

सन्तता एकविस-समाप्त TABLE XXI—Concl'd.

संकरित/अ. उ. दे. कापसाखालील साध्य Achievement under HY/HYV Cotton

जिल्हा	संकरित/अ. उ. दे. HY/HYV	एकूण क्षेत्राणी टक्केवारी Coverage under to total area		District		
		९७-९८	९८-९९			
1		97-98 2	98-99 3	4	5	
१ ठाणे	..	..	..	..	..	Thane
२ रायगड	..	..	..	..	..	Raigad
३ रत्नागिरी	..	..	..	..	..	Ratnagiri
४ सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	Sindhudurg
एकूण कोकण वि.	..	..	..	..	..	Total Konkan Div.
५ नासिक	..	3.1	4.2	100.0	100.0	Nasik
६ धुळे	..	79.8	89.7	92.0	94.8	Dhule
७ जळगाव	..	317.2	357.8	93.2	96.2	Jalgaon
एकूण नासिक वि.	..	400.1	451.7	93.0	96.0	Total Nasik Divn
८ अहमदनगर	..	9.8	12.1	100.0	100.0	Ahmadnagar
९ पुणे	..	0.2	0.3	100.0	100.0	Pune
१० सोलापूर	..	4.4	4.9	100.0	100.0	Solapur
एकूण पुणे वि.	..	14.4	17.3	100.0	100.0	Total Pune Divn.
११ सातारा	..	4.5	4.7	100.0	100.0	Satara
१२ सांगली	..	3.2	3.1	100.0	100.0	Sangli
१३ कोल्हापूर	..	0.1	0.1	100.0	100.0	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर वि.	..	7.8	7.9	100.0	100.0	Total Kolhapur Div.
१४ औरंगाबाद	..	127.5	141.2	91.3	92.5	Aurangabad
१५ जालना	..	140.1	153.6	92.2	94.5	Jalna
१६ बीड	..	71.9	102.7	86.7	93.1	Beed
एकूण औरंगाबाद वि.	..	339.5	397.5	90.6	93.4	Total Aurangabad Div.
१७ लातूर	..	23.6	28.1	82.5	88.9	Latur
१८ उस्मानाबाद	..	1.5	4.0	100.0	100.0	Osmanabad
१९ नanded	..	257.8	262.5	93.7	94.3	Nanded
२० परभणी	..	305.3	317.0	91.8	96.1	Parbhani
एकूण लातूर वि.	..	588.2	611.6	92.2	95.0	Total Latur Division
२१ बुलढाना	..	238.1	245.9	89.7	92.5	Buldhana
२२ अकोला	..	334.0	339.0	90.7	94.1	Akola
२३ अमरावती	..	314.6	291.6	89.7	90.9	Amravati
२४ यवतमाळ	..	405.7	416.5	91.1	93.5	Yavatmal
एकूण अमरावती वि.	..	1292.4	1293.0	90.4	92.8	Total Amravati Divn
२५ वर्धा	..	131.1	125.1	93.6	94.6	Wardha
२६ नागपूर	..	48.2	52.5	92.0	92.8	Nagpur
२७ भंडारा	..	..	..	..	..	Bhandara
२८ चंद्रपूर	..	47.2	48.8	90.8	92.6	Chandrapur
२९ गडचिरोली	..	..	..	..	..	Gadchiroli
एकूण नागपूर वि.	..	226.5	226.4	92.6	93.8	Total Nagpur Divn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	2868.9	3005.4	91.4	93.9	Total Maharashtra State

तथता बावीस TABLE XXII

फळे व भाजापाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops

केळी, द्राक्षे, संत्री, नारळ, सुपारी, काजू आणि कांदा (खरीप व रबी) व मोसंबी या फळे व भाजापाला पिकांच्या नरासरी उत्पादना व एकूण उत्पादनाचा अंदाज काढण्यासाठी राज्यात सर्वेक्षण करण्यात येत आहे. १९८५-८६ ते १९९८-९९ या वर्षात या पिकांच्या केवळ सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष सादर दिले आहेत. केळी, द्राक्षे, संत्री आणि कांदांच्या पिकांच्या सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष सर्वेक्षण करण्यात आलेल्या जिल्हापुरतेच मर्यादित आहेत. राज्य पातळीवरील निष्कर्षात ज्या जिल्ह्यात सर्वेक्षण घेतले नाही अशा जिल्ह्यांची माहिती अंतर्भूत आहे.

Crop estimation surveys on horticultural and vegetable crops are in progress in the State for estimating the average yield and production of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion (Kharif and Rabi). Results of the Surveys on these crops obtained during the years 1985-86 to 1998-99 are given below for the districts covered under the survey in respect of banana, grapes, oranges, coconut, arecanut, cashewnut, mosambi and onion. In the State level results, the results of non-survey districts are included.

पीक : केळी Crop : Banana

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये (तोडणी झालेले) Area in '00' hectares (harvested)	दर हेक्टरी उत्पन्न टनात Average yield in tonnes/ha.	एकूण उत्पादन '०००' टनात Production in '000' tonnes	District
1	2	3	4	5	
ठाणे	1985-86	11	26.30	34.2	Thane
	1986-87	11	38.54	42.4	
	1987-88	12	22.01	26.4	
	1988-89	12	38.00	45.6	
	1989-90	11	33.27	36.6	
	1990-91	11	45.70	50.3	
	1991-92	10	49.95	49.9	
	1992-93	10	42.83	42.8	
	1993-94	9	43.39	39.00	
	1994-95	2	53.60	10.70	
	1995-96	3	64.91	19.47	
	1996-97	7	57.26	41.57	
	1997-98	8	44.95	35.96	
1998-99	8	43.58	34.86		
धुळे	1985-86	5	37.95	19.00	Dhule
	1986-87	8	44.07	35.3	
	1987-88	6	42.72	25.6	
	1988-89	6	54.00	32.4	
	1989-90	4	58.00	23.2	
	1990-91	12	59.00	70.8	
	1991-92	14	54.65	76.5	
	1992-93	13	58.06	75.5	
	1993-94	22	52.54	115.6	
	1994-95	15	52.70	79.0	
	1995-96	15	64.02	96.0	
	1996-97	36	56.13	235.8	
	1997-98	39	71.35	278.2	
1998-99	37	82.60	305.62		
जळगाव	1985-86	178	47.31	842.1	Jalgaon
	1986-87	197	49.65	978.1	
	1987-88	183	55.34	1012.7	
	1988-89	192	56.26	1080.2	
	1989-90	187	56.19	1050.9	
	1990-91	192	55.60	1067.6	
	1991-92	191	52.48	1002.3	
	1992-93	191	52.50	1002.7	
	1993-94	222	53.85	1195.5	
	1994-95	224	58.40	1303.1	
	1995-96	223	55.13	1229.4	
	1996-97	228	56.87	1297.6	
	1997-98	262	57.02	1493.9	
1998-99	278	53.99	1500.92		

सकल बावीस--चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : केळी—चालू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5	
पुणे	1985-86	3	53.80	16.1	Pune
	1986-87	3	59.92	18.0	
	1987-88	3	48.45	14.5	
	1988-89	3	59.18	17.8	
	1989-90	3	58.33	17.5	
	1990-91	11	59.11	65.0	
	1991-92	10	57.77	57.7	
	1992-93	14	55.83	78.2	
	1993-94	25	56.60	141.5	
	1994-95	8	59.40	47.5	
	1995-96	3	75.26	22.6	
	1996-97	3	64.73	18.6	
	1997-98	6	52.55	31.53	
1998-99	9	79.90	71.91		
औरंगाबाद	1985-86	2	49.13	9.8	Aurangabad
	1986-87	4	41.73	16.7	
	1987-88	4	45.45	18.2	
	1988-89	4	54.31	21.7	
	1989-90	4	55.50	22.2	
	1990-91	4	55.00	22.0	
	1991-92	6	56.68	34.0	
	1992-93	6	58.70	35.2	
	1993-94	13	57.72	75.0	
	1994-95	8	52.00	41.9	
	1995-96	6	55.29	33.2	
	1996-97	7	61.37	40.7	
	1997-98	10	67.75	67.7	
1998-99	11	79.24	87.16		
जालना	1985-86	2	46.29	9.3	Jalna
	1986-87	2	41.11	8.3	
	1987-88	2	46.03	9.2	
	1988-89	1	59.23	5.9	
	1989-90	1	48.00	4.8	
	1990-91	3	53.30	16.0	
	1991-92	4	57.52	23.0	
	1992-93	4	49.54	19.8	
	1993-94	5	43.81	21.9	
	1994-95	4	42.80	17.1	
	1995-96	3	54.31	16.3	
	1996-97	3	53.32	15.9	
	1997-98	3	54.33	16.3	
1998-99	4	61.41	24.56		
परभणी	1985-86	11	49.92	54.9	Parbhani
	1986-87	20	54.34	108.7	
	1987-88	14	54.49	76.3	
	1988-89	15	68.57	102.9	
	1989-90	14	65.07	91.1	
	1990-91	14	68.70	96.2	
	1991-92	17	59.30	100.8	
	1992-93	17	62.22	105.8	
	1993-94	39	59.62	232.5	
	1994-95	30	64.20	192.6	
	1995-96	42	67.66	284.2	
	1996-97	34	54.39	183.2	
	1997-98	31	63.03	195.4	
1998-99	41	60.28	216.07		
नांदेड	1985-86	7	46.90	32.8	Nanded
	1986-87	13	38.44	50.0	
	1987-88	8	46.68	37.3	
	1988-89	8	45.76	36.6	
	1989-90	8	44.37	35.5	
	1990-91	14	44.80	62.7	
	1991-92	16	44.80	71.6	
	1992-93	18	50.54	91.0	
	1993-94	50	51.73	258.7	
	1994-95	46	47.10	216.6	
	1995-96	57	53.49	304.9	
	1996-97	85	53.58	454.0	
	1997-98	79	63.03	497.9	
1998-99	83	48.96	437.41		

तक्ता वावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : केळी—चारू Crop : Banana—Contd.

1	2	3	4	5		
उस्मानाबाद	1985-86	2	48.73	9.7	..	Osmanabad
	1986-87	1	11.55	1.2		
	*1987-88	..	..	..		
	1996-97	1	53.81	4.3		
	1997-98	2	63.03	12.61		
अमरावती	1998-99	3	52.70	15.81	..	Amravati
	1985-86	2	36.34	7.3		
	1986-87	3	40.17	12.1		
	1987-88	2	49.51	9.9		
	1988-89	2	47.42	9.5		
	1989-90	2	34.00	6.8		
	1990-91	2	41.00	8.2		
	1991-92	6	51.81	31.0		
	1992-93	5	42.91	21.4		
	1993-94	5	49.67	24.8		
	1994-95	3	47.90	14.3		
बुलढाणा	1995-96	5	66.23	33.1	..	Buldhana
	1996-97	4	68.83	26.4		
	1997-98	11	58.75	64.6		
	1998-99	14	83.40	116.76		
	1985-86	5	55.49	27.7		
	1986-87	5	48.76	24.4		
	1987-88	5	54.0	27.0		
	1988-89	5	52.95	26.5		
	1989-90	6	57.83	34.7		
	1990-91	4	57.54	23.0		
	1991-92	6	55.45	33.2		
	1992-93	5	57.98	29.0		
	1993-94	12	55.97	67.2		
	1994-95	6	56.40	33.8		
1995-96	7	65.59	45.9			
वर्धा	1996-97	13	51.76	67.1	..	Wardha
	1997-98	15	56.25	84.3		
	1998-99	17	64.05	108.89		
	1985-86	5	47.46	23.7		
	1986-87	6	38.37	23.0		
	1987-88	6	43.59	26.2		
	1988-89	6	46.37	27.8		
	1989-90	6	40.17	24.1		
	1990-91	7	39.09	27.3		
	1991-92	8	41.89	33		
	1992-93	7	46.48	32.5		
	1993-94	3	44.20	35.4		
	1994-95	6	50.20	30.1		
	1995-96	7	56.00	39.2		
यवतमाळ	1996-97	9	47.54	44.5	..	Yavatmal
	1997-98	12	52.93	63.52		
	1998-99	12	50.22	60.26		
	1986-87	1	44.70	4.5		
	1987-88	1	41.80	4.2		
	1988-89	1	46.19	4.6		
	1989-90	1	62.00	6.2		
	1990-91	6	58.45	35.0		
	1991-92	4	55.48	22.1		
	1992-93	4	49.08	19.6		
	1993-94	4	54.14	21.7		
1994-95	4	60.00	24.0			
1995-96	5	68.41	34.2			
अकोला	1996-97	4	46.69	20.7	..	Akola
	1997-98	11	53.34	58.8		
	1998-99	17	66.58	113.19		
	1986-87	1	29.41	2.9		
	1987-88	1	35.79	3.6		
	1988-89	1	43.58	4.4		
	1989-90	1	49.49	6.2		
	1990-91	4	45.65	13.2		
	1991-92	6	46.03	27.6		
	1992-93	5	45.21	22.6		
	1993-94	8	55.20	44.2		
1994-95	2	57.70	11.5			
1995-96	2	76.29	15.3			
1996-97	7	59.35	40.1			
1997-98	9	59.50	53.5			
1998-99	11	67.94	73.74			

Note :- Survey on Bananas is discontinued from 1987-88 onwards.

सक्ता बावीस—घाऊ TABLE—XXII—Contd.

पीक : केडी—पूर्ण Crop : Banana—Concid.

1	2	3	4	5		
रायगड	1996-97	2	57.26	8.9	..	Raigad
	1997-98	1	44.95	4.5		
	1998-99	1	43.58	4.36		
रत्नागिरी	1996-97	1	57.26	6.2	..	Ratnagiri
	1997-98	1	44.95	4.5		
	1998-99	1	43.58	4.36		
सिंधुदुर्ग	1996-97	2	57.26	13.2	..	Sindhudurg
	1997-98	1	44.95	4.5		
	1998-99	1	43.58	4.36		
अहमदनगर	1996-97	3	64.73	16.3	..	Ahmednagar
	1997-98	4	53.45	21.3		
	1998-99	8	78.45	62.76		
सोलापूर	1996-97	9	64.73	58.9	..	Solapur
	1997-98	8	54.12	43.3		
	1998-99	9	77.00	69.3		
सातारा	1996-97	7	34.35	22.9	..	Satara
	1997-98	8	47.66	38.1		
	1998-99	7	73.18	38.52		
सांगली	1996-97	5	60.36	31.1	..	Sangli
	1997-98	4	47.66	19.06		
	1998-99	5	29.60	27.52		
कोल्हापूर	1996-97	1	45.69	5.6	..	Kolhapur
	1997-98	2	47.66	9.5		
	1998-99	2	55.03	11.01		
बीड	1996-97	4	59.87	22.5	..	Beed
	1997-98	2	64.65	12.9		
	1998-99	3	74.48	22.34		
लातूर	1996-97	1	53.81	3.9	..	Latur
	1997-98	1	63.03	6.3		
	1998-99	2	52.70	10.56		
नागपूर	1996-97	2	47.54	11.0	..	Nagpur
	1997-98	1	52.93	5.3		
	1998-99	2	50.22	10.64		
महाराष्ट्र राज्य	1983-84	253	48.50	1227.0	..	Maharashtra State
	1984-85	243	47.09	1144.2		
	1985-86	251	46.14	1158.1		
	1986-87	284	48.57	1379.3		
	1987-88	258	51.73	1334.7		
	1988-89	270	54.67	1476.1		
	1989-90	262	54.15	1418.7		
	1990-91	292	54.93	1604.0		
	1991-92	307	52.57	1613.9		
	1992-93	304	52.68	1601.5		
	1993-94	467	53.86	2515.3		
	1994-95	374	56.70	2118.3		
	1995-96	386	57.50	2219.7		
	1996-97	478	56.41	2695.2		
	1997-98	532	58.65	3129.9		
	1998-99	587	58.57	3438.01		

सकता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : द्राक्षे Crop : Grapes

जिल्हा 1	वर्ष Year 2	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in hectares 3	सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर Av. yield in ton/ ha. 4	उत्पन्न '००' मेट्रीक टन Production in '00' M. T. 5	District
नासिक	1985-86	2908	15.0	436.2	Nasik
	1986-87	2272	12.6	286.7	
	1987-88	3995	16.4	656.0	
	1988-89	3995	20.1	801.8	
	1989-90	5225	14.5	757.5	
	1990-91	7837	14.1	1105.4	
	1991-92	7937	17.3	1371.9	
	1992-93	7983	24.3	1938.4	
	1993-94	8183	24.2	1980.7	
	1994-95	11419	20.6	2357.2	
	1995-96	18330	22.0	4042.7	
	1996-97	18330	28.2	5169.1	
	1997-98	16260	23.1	3765	
	1998-99	16263	23.1	3754	
अहमदनगर	1985-86	150	20.3	30.5	Ahmadnagar
	1986-87	70	17.3	12.6	
	1987-88	194	14.6	28.3	
	1988-89	194	20.5	39.8	
	1989-90	639	17.8	113.7	
	1990-91	811	14.8	120.1	
	1991-92	811	15.2	123.5	
	1992-93	866	23.8	206.3	
	1993-94	1066	16.0	170.8	
	1994-95	1285	22.8	293.5	
	1995-96	1149	25.4	291.9	
	1996-97	1150	21.4	246.1	
	1997-98	961	19.5	187	
	1998-99	1020	22.9	233.6	
पुणे	1985-86	265	22.4	59.2	Pune
	1986-87	280	16.5	46.3	
	1987-88	263	28.0	73.6	
	1988-89	263	24.2	63.8	
	1989-90	711	19.8	140.7	
	1990-91	750	18.6	139.7	
	1991-92	750	19.7	147.7	
	1992-93	792	19.6	155.4	
	1993-94	992	25.2	250.2	
	1994-95	1010	28.4	287.3	
	1995-96	1010	24.8	249.9	
	1996-97	979	22.8	223.2	
	1997-98	611	18.5	113.1	
	1998-99	755	27.4	207	
सोलापूर	1985-86	742	14.4	107.0	Solapur
	1986-87	706	13.6	95.7	
	1987-88	876	10.5	92.0	
	1988-89	892	29.8	266.1	
	1989-90	1782	17.5	311.2	
	1990-91	1800	19.5	351.2	
	1991-92	1781	22.5	400.4	
	1992-93	1393	23.0	435.7	
	1993-94	1893	19.8	375.9	
	1994-95	2070	16.4	339.0	
	1995-96	1812	19.7	356.9	
	1996-97	1842	17.5	322.4	
	1997-98	1365	23.4	320	
	1998-99	1470	24.4	359.8	
सातारा	1985-86	24	21.6	5.2	Satara
	1986-87	24	20.3	4.5	
	1987-88	165	12.7	21.0	
	1988-89	66	22.5	14.9	

तक्ता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : दाक्षे—पूर्ण Crop : Grapes—Concl'd.

जिल्हा	वर्ष	क्षेत्र हेक्टरमध्ये	सरासरी उत्पन्न	उत्पन्न '००'		
1	Year	Area in ha.	प्रति हेक्टर टनात	मेट्रिक टनात		District
			Av. Yield	Production in		
			in ton/ha.	'00' M. T.	5	
	2	3	4	5		
सातारा—चालू	1989-90	192	22.0	42.1	..	Satara—Contd.
	1990-91	192	16.6	31.9		
	1991-92	192	24.6	47.2		
	1992-93	192	23.5	45.0		
	1993-94	207	29.1	60.1		
	1994-95	271	38.0	103.0		
	1995-96	264	32.6	86.0		
	1996-97	264	31.0	81.8		
	1997-98	267	17.6	46.9		
	1998-99	354	16.6	58.7		
सांगली	1985-86	1062	7.8	82.8		Sangli
	1986-87	889	9.8	86.8		
	1987-88	1062	13.4	142.5		
	1988-89	1391	24.2	336.7		
	1989-90	2234	20.4	455.8		
	1990-91	2535	20.3	516.9		
	1991-92	2536	21.9	555.3		
	1992-93	2660	27.1	721.8		
	1993-94	2720	31.4	856.5		
	1994-95	3142	26.1	819.6		
	1995-96	4145	39.0	1618.1		
	1996-97	4080	31.5	1285.2		
	1997-98	4164	22.7	946.8		
	1998-99	5573	34.3	1911.5		
उस्मानाबाद	1985-86	155	7.9	12.2	..	Osmanabad
	1986-87	155	11.8	18.3		
	1987-88	184	15.0	27.6		
	1988-89	244	21.6	52.8		
	1989-90	454	19.0	86.1		
	1990-91	522	12.6	66.0		
	1991-92	522	13.8	72.1		
	1992-93	577	12.6	72.9		
	1993-94	577	18.5	105.9		
	1994-95	522	25.2	131.4		
	1995-96	303	28.2	85.4		
	1996-97	302	35.8	108.1		
	1997-98	311	24.5	76.3		
1998-99	301	16.9	51.0			
धुळे	1995-96	235	7.2	17.0	..	Dhule
	1996-97	230	17.1	39.3		
	1997-98	210	14.2	29.9		
	1998-99	205	7.8	1.6		
कोल्हापूर	1995-96	47	18.3	8.6	..	Kolhapur
	1996-97	47	25.0	11.8		
	1997-98	49	19.0	9.3		
	1998-99	71	13.0	12.8		
औरंगाबाद	1995-96	91	23.8	21.7	..	Aurangabad
	1996-97	92	12.1	11.1		
	1997-98	113	15.9	18.0		
	1998-99	113	17.0	19.2		
बीड	1995-96	72	8.0	5.8	..	Beed
	1996-97	72	14.8	10.7		
	1997-98	69	22.2	15.3		
	1998-99	69	17.0	11.7		
महाराष्ट्र राज्य	1985-86	5306	13.8	73.0	..	Maharashtra State
	1986-87	4396	12.5	550.7		
	1987-88	6739	15.5	1041.2		
	1988-89	7242	22.4	1580.4		
	1989-90	11,762	17.0	1996.1		
	1990-91	15,210	16.1	2454.6		
	1991-92	15,292	18.7	2861.1		
	1992-93	15,726	23.9	3757.8		
	1993-94	16,631	24.3	4042.8		
	1994-95	21,085	22.0	4631.0		
	1995-96	28,012	24.7	6920.9		
	1996-97	27,813	27.4	7625.3		
	1997-98	24,704	22.7	5601.1		
	1998-99	26,973	25.3	6832.5		

तक्ता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.
पीक : संतो Crop : Orange

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडांचे सरासरी उत्पन्न Av. Yield/bearing tree		प्रति हेक्टर फळे धारण		उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District		
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits	करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.				
1	2	3	4	5	6	7			
नागपूर	1985-86	17.74	139	206	12290	449.1	Nagpur		
	1986-87	14.67	109	212	12300	382.5			
	1987-88	18.01	176	305	12290	675.1			
	1988-89	21.41	160	269	12290	707.8			
	1989-90	17.08	126	249	12290	522.7			
	1990-91	30.34	211	249	12290	928.5			
	1991-92	5.58	29	37	14005	28.9			
	1992-93	27.40	236	213	14005	817.3			
	1993-94	31.63	209	214	14252	964.6			
	1994-95	31.88	212	239	14252	1085.7			
	1995-96	42.36	307	268	17102	1941.7			
	1996-97	28.83	200	263	31612	2397.0			
	1997-98	27.20	201	278	31612	2390.5			
	अमरावती	1986-87	30.47	298	251	13400		1024.8	Amravati
1987-88		8.90	93	265	13439	317.0			
1988-89		35.25	311	257	13439	1217.5			
1989-90		27.87	272	273	13439	1022.4			
1990-91		28.49	345	276	13439	1056.7			
1991-92		16.25	194	154	15779	394.9			
1992-93		30.06	267	115	15779	545.5			
1993-94		39.17	365	223	21975	1919.5			
1994-95		43.01	397	276	21975	2608.8			
1995-96		64.94	576	249	25271	2086.3			
1996-97		65.34	573	306	40726	8142.8			
1997-98		48.13	506	275	40726	5390.1			
वर्धा		1985-86	21.11	183	177	2338	87.4	Wardha	
		1986-87	20.66	223	243	2500	125.5		
	1987-88	20.13	222	275	2538	140.5			
	1988-89	27.50	255	254	2538	177.3			
	1989-90	19.30	175	249	2538	121.9			
	1990-91	26.43	200	273	2538	183.1			
	1991-92	25.04	169	200	2913	145.9			
	1992-93	38.78	371	233	2913	263.2			
	1993-94	32.58	273	205	3212	214.5			
	1994-95	29.77	257	232	3212	221.8			
	1995-96	38.99	312	256	3790	378.3			
	1996-97	45.04	409	264	5892	700.6			
	1997-98	34.13	320	278	5892	558.9			
	अकोला	1989-90	21.08	141	293	388	27.4		Akola
1990-91		27.55	282	261	388	27.9			
1991-92		27.52	208	282	610	47.3			
1992-93		30.83	232	267	610	50.2			
1993-94		30.70	339	248	2271	172.8			
1994-95		30.47	267	266	2271	185.8			
1995-96		35.3	329	250	2498	220.4			
1996-97		39.81	316	244	2691	261.4			
1997-98		45.71	306	272	2691	334.6			
यवतमाळ		1989-90	36.45	330	231	316	26.6	Yavatmal	
	1990-91	31.79	265	273	316	27.4			
	1991-92	22.89	250	116	532	14.1			
	1992-93	27.18	264	248	532	35.9			
	1993-94	46.91	404	232	1981	215.6			
	1994-95	53.69	533	270	1981	287.1			
	1995-96	65.18	533	275	2080	372.8			
	1996-97	46.62	307	270	3362	332.4			
	1997-98	41.16	289	250	3367	346.0			
अहमदनगर	1995-96	31.47	250	259	487	39.7	Ahmednagar		
	1996-97	24.85	228	314	398	31.0			
	1997-98	25.03	226	468	398	46.6			
पुणे	1995-96	31.47	250	259	410	33.4	Pune		
	1996-97	21.14	124	259	594	32.5			
	1997-98	43.8	144	146	594	38.05			
परभणी	1995-96	103.40	562	380	1154	453.43	Parbhani		
	1996-97	65.25	266	302	559	110.15			
	1997-98	70.61	278	78	559	30.8			
बुलढाणा	1995-96	35.30	329	250	589	52.0	Buldhana		
	1996-97	24.51	290	266	618	40.3			
	1997-98	17.08	216	256	618	27.0			

तक्ता बावीस--चालू TABLE XXII--Contd.

पीक : संजी Crop : Orange

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर Av. Yield/bearing tree			फलो धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits					
1	2	3	4	5	6	7		
महाराष्ट्र राज्य	..	1984-85	7.56	74	176	25974	345.6	.. Maharashtra State
		1985-86	24.59	231	218	26920	1442.4	
		1986-87	23.33	216	233	28200	1532.8	
		1987-88	14.34	144	283	28971	1175.4	
		1988-89	28.89	258	260	29941	2249.2	
		1989-90	22.94	209	259	29941	1778.7	
		1990-91	28.85	260	266	29941	2297.7	
		1991-92	11.80	170	158	34949	652.6	
		1992-93	23.53	274	215	34949	1770.2	
		1993-94	35.63	318	224	45266	3612.8	
		1994-95	39.09	333	257	45266	4547.6	
		1995-96	52.19	383	272	53843	7643.6	
		1996-97	50.49	301	276	87347	12172.9	
		1997-98	41.36	277	256	87347	9257.4	

तक्ता बावीस—चालू TABLE XXII--Contd.

पीक : मोसंबी Crop : Mosambi

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर		फळे घारण करणाऱ्या झाडांची संख्या No. of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits				
1	Year	2	3	4	5	6	7
जळगाव	1986-87	40.62	355	235	469	44.80	.. Jalgaon
	1987-88	31.40	247	292	469	43.00	
	1988-89	44.53	459	275	469	57.43	
	1989-90	50.67	240	314	469	74.62	
	1990-91	46.42	223	270	546	68.43	
	1991-92	39.00	200	296	600	69.26	
	1992-93	34.73	200	341	600	71.06	
	1993-94	33.94	194	354	537	64.52	
	1994-95	41.85	266	263	537	59.10	
	1995-96	29.69	162	249	537	39.70	
	1996-97	36.00	188	254	998	91.26	
	1997-98	42.01	221	274	1091	125.59	
	1998-99	40.95	240	247	1091	110.37	
पुणे	1987-88	22.45	107	332	377	28.10	.. Pune
	1988-89	22.63	90	320	377	27.30	
	1989-90	26.67	108	331	377	33.28	
	1990-91	23.85	130	367	285	24.95	
	1991-92	42.00	207	361	339	51.40	
	1992-93	31.26	159	341	339	36.14	
	1993-94	34.27	158	301	105	10.83	
	1994-95	27.88	119	207	105	6.06	
	1995-96	53.19	219	321	105	17.93	
	1996-97	52.74	186	331	187	32.64	
	1997-98	50.45	200	338	364	62.07	
1998-99	14.78	75	280	364	15.69		
अहमदनगर	1989-90	8.41	44	303	250	6.37	.. Ahmednagar
	1990-91	21.18	130	301	436	27.80	
	1991-92	33.00	173	390	620	79.79	
	1992-93	22.80	113	337	620	47.64	
	1993-94	20.76	184	311	328	21.18	
	1994-95	19.48	119	286	328	18.27	
	1995-96	26.90	171	313	328	27.62	
	1996-97	27.40	160	371	527	53.57	
	1997-98	34.30	254	385	611	80.69	
	1998-99	16.15	109	280	611	27.64	
औरंगाबाद	1986-87	12.94	99	264	786	26.80	.. Aurangabad
	1987-88	32.82	186	273	786	70.42	
	1988-89	30.90	195	281	786	68.25	
	1989-90	43.77	235	301	786	103.55	
	1990-91	24.28	183	327	894	70.98	
	1991-92	19.00	144	234	1098	48.82	
	1992-93	31.64	247	280	1098	97.27	
	1993-94	46.16	282	395	2679	488.46	
	1994-95	36.83	256	315	2679	310.79	
	1995-96	37.13	257	310	2679	308.35	
	1996-97	41.01	302	252	6663	688.62	
	1997-98	29.29	204	325	6783	645.88	
	1998-99	35.50	381	280	6783	674.23	
जालना	1989-90	54.38	224	278	286	43.24	.. Jalna
	1990-91	41.06	226	246	691	69.80	
	1991-92	41.00	234	298	1077	131.58	
	1992-93	40.57	239	329	1077	143.75	
	1993-94	43.94	268	283	1641	204.06	
	1994-95	30.11	177	274	1641	135.38	
	1995-96	34.42	270	190	1641	107.32	
	1996-97	32.67	168	263	2719	233.59	
	1997-98	28.79	145	240	2889	199.66	
	1998-99	34.13	155	280	2889	276.07	
	बीड	1995-96	..	242	247	174	
1996-97		46.98	216	251	193	18.82	
1997-98		38.86	268	280	193	18.96	
1998-99		35.09	268	280	193	18.96	
परभणी	1995-96	105.53	569	236	294	73.22	.. Parbhani
	1996-97	93.33	225	275	1173	301.06	
	1997-98	81.11	285	352	1471	419.98	
	1998-99	114.38	276	295	1471	496.36	

तक्ता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : मोसंबी Crop : Orange

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडांचे सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर		फळो धारण करणान्या झाडांची संख्या No of bearing trees/ha.	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
		किलोमध्ये In Kgs.	फळांची संख्या No. of fruits				
1	2	3	4	5	6	7	
अकोला	1995-96	6.88	66	277	24	0.46	.. Akola
	1996-97	..	..	..	..	..	
अमरावती	1995-96	45.71	354	295	350	47.19	.. Amravati
	1996-97	56.36	435	253	282	40.21	
	1997-98	18.64	133	253	291	13.72	
	1998-99	61.74	288	277	291	49.76	
यवतमाळ	1995-96	36.76	235	268	109	10.74	.. Yotmal
	1996-97	34.59	224	195	187	12.61	
	1997-98	43.07	271	272	194	22.73	
	1998-99	23.29	427	280	194	12.65	
नागपूर	1995-96	28.62	122	271	211	16.37	.. Nagpur
	1996-97	45.06	439	231	358	37.26	
	1997-98	62.64	309	248	213	33.09	
	1998-99	74.87	280	280	213	44.65	
मोन्दापूर	1998-99	9.94	40	230	175	4.87	.. Solapur
महाराष्ट्र राज्य	1986-87	20.60	168	254	1632	85.40	.. Maharashtra State
	1987-88	29.70	183	292	1632	141.52	
	1988-89	32.56	246	295	3006	286.98	
	1989-90	39.47	171	305	3006	361.94	
	1990-91	30.41	178	302	3690	338.93	
	1991-92	30.00	192	316	6726	650.06	
	1992-93	32.52	192	326	6726	713.04	
	1993-94	45.34	217	329	6845	1020.99	
	1994-95	37.21	187	269	6845	685.25	
	1995-96	37.86	243	273	6845	707.51	
	1996-97	42.65	230	267	14145	1610.88	
	1997-98	39.13	224	294	14989	1724.60	
1998-99	44.62	231	278	14949	1812.99		

तन्ता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : नारळ Crop : Coconut

जिल्हा	वर्ष	दर झाडाचे सरासरी उत्पन्न (फळात)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या	क्षेत्र हेक्टरमध्ये	फळांचे एकूण उत्पादन	District
1	2	Average yield palm (in nuts)	No. of bearing trees in '000'	Area in ha.	Production of nuts in lakhs	
मुंबई उपनगर + ठाणे	1985-86	45	24	100	10.64	Mumbai Sub.+ Thane
	1986-87	57	24	100	13.46	
	1987-88	74	19	100	14.21	
	1988-89	72	26	100	19.17	
	1989-90	65	26	100	17.09	
	1990-91	65	26	100	17.35	
	1991-92	66	56	200	37.02	
	1992-93	75	71	200	53.20	
	1993-94	83	72	200	59.22	
	1994-95	107	137	372	147.38	
	1995-96	98	107	372	104.98	
	1996-97	98	340	2203	331.41	
	1997-98	108	393	2203	423.39	
रायगड	1985-86	64	175	800	107.11	Raigad
	1986-87	65	174	800	113.10	
	1987-88	56	170	800	95.42	
	1988-89	56	213	800	120.19	
	1989-90	68	209	800	139.21	
	1990-91	62	209	800	130.46	
	1991-92	59	238	800	140.67	
	1992-93	64	236	800	182.54	
	1993-94	70	291	800	205.16	
	1994-95	72	338	915	243.15	
	1995-96	64	275	915	174.94	
	1996-97	59	384	1847	228.18	
	1997-98	47	384	1847	179.13	
रत्नागिरी	1985-86	36	127	600	45.61	Ratnagiri
	1986-87	31	94	500	29.27	
	1987-88	35	397	1300	138.77	
	1988-89	44	364	1300	161.41	
	1989-90	45	374	1300	167.05	
	1990-91	45	377	1300	168.45	
	1991-92	45	378	1300	168.25	
	1992-93	45	432	1300	191.22	
	1993-94	56	433	1300	243.69	
	1994-95	52	776	1300	400.79	
	1995-96	39	744	1300	284.87	
	1996-97	74	954	2391	797.45	
	1997-98	44	392	2391	170.98	
सिंधुदुर्ग	1985-86	55	1179	5500	648.39	Sindhudurg
	1986-87	51	1178	5500	607.42	
	1987-88	53	1210	5600	641.09	
	1988-89	52	1390	5600	729.64	
	1989-90	56	1364	5600	759.78	
	1990-91	57	1361	5600	773.67	
	1991-92	63	1378	5600	869.01	
	1992-93	61	1444	5600	882.76	
	1993-94	94	1456	5600	977.37	
	1994-95	60	1657	5600	994.21	
	1995-96	64	1765	5600	1126.77	
	1996-97	63	2190	8659	1371.20	
	1997-98	67	2190	8659	1494.06	
महाराष्ट्र राज्य	1985-86	54	1505	7000	811.75	Maharashtra State
	1986-87	52	1470	6900	763.26	
	1987-88	56	1796	7800	889.51	
	1988-89	51	1993	7800	1030.41	
	1989-90	55	1973	7800	1083.13	
	1990-91	56	1973	7800	1089.93	
	1991-92	57	2050	7900	1214.95	
	1992-93	59	2233	7900	1309.71	
	1993-94	74	2252	7900	1485.44	
	1994-95	53	2908	8187	1785.53	
	1995-96	59	2891	8187	1691.56	
	1996-97	69	3868	15100	2638.24	
	1997-98	80	3359	15100	2267.56	

तस्ता बाबीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : सुपारी Crop : Arecanut

जिल्हा	वर्ष Year	दर झाडांचे सरासरी उत्पन्न रोंठा (वाळलेली सुपारी) (कि. ग्रॅ) Average yield in kg./palm (Rotha)	फळे धारण करणाऱ्या झाडांची संख्या हजारात No. of bearing trees in '000'	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	उत्पादन टनात Production in tonnes	District
1	2	3	4	5	6	
रायगड	1985-86	0.781	919	600	718	Raigad
	1986-87	0.810	925	600	718	
	1987-88	0.830	899	600	743	
	1988-89	0.930	858	600	796	
	1989-90	1.010	859	600	873	
	1990-91	0.774	716	500	554	
	1991-92	1.401	525	500	735	
	1992-93	1.039	610	500	634	
	1993-94	1.229	622	500	764	
	1994-95	1.323	632	500	836	
	1995-96	1.399	589	500	824	
	1996-97	1.640	589	500	966	
	1997-98	2.167	589	500	1276	
रत्नागिरी	1985-86	1.320	751	600	616	Ratnagiri
	1986-87	0.710	1171	900	616	
	1987-88	0.740	1203	900	885	
	1988-89	0.830	1386	900	1144	
	1989-90	0.800	1428	900	1185	
	1990-91	0.875	1436	900	1256	
	1991-92	0.718	1437	900	1032	
	1992-93	0.937	1447	900	1356	
	1993-94	1.147	1536	900	1762	
	1994-95	1.957	926	900	1812	
	1995-96	1.722	939	900	1617	
	1996-97	1.827	1314	900	2401	
	1997-98	3.815	1522	900	5043	
सिंधुदुर्ग	1985-86	0.820	510	400	673	Sindhudurg
	1986-87	1.030	408	300	673	
	1987-88	0.950	467	400	442	
	1988-89	0.940	431	400	406	
	1989-90	0.910	432	400	393	
	1990-91	1.294	542	500	701	
	1991-92	1.364	575	500	784	
	1992-93	1.506	609	500	917	
	1993-94	2.620	394	500	1032	
	1994-95	1.536	672	500	1032	
	1995-96	2.144	634	500	1359	
	1996-97	1.997	646	500	1290	
	1997-98	1.989	622	500	1175	
महाराष्ट्र राज्य	1985-86	0.970	2180	1600	2007	Maharashtra State
	1986-87	0.850	2504	1800	2007	
	1987-88	0.840	2569	1900	2070	
	1988-89	0.900	2675	1900	2346	
	1989-90	0.900	2719	1900	2451	
	1990-91	0.932	2694	1900	2512	
	1991-92	1.172	2537	1900	2551	
	1992-93	1.160	2666	1900	2907	
	1993-94	1.665	2552	1900	3558	
	1994-95	1.650	2230	1900	3680	
	1995-96	1.758	2162	1900	3800	
1996-97	1.827	2549	1900	4657		
1997-98	2.958	2533	1900	7494		

तयता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : काजू Crop : Cashewnut

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र हेक्टरमध्ये Area in ha.	सरासरी उत्पन्न कि. मॅ./हेक्टर (प्रति हेक्टर फळे धारण करणारी ४०० झाडे) Average yield in kg./ha. (400 bearing trees /ha.)	उत्पादन टनात Production in tonnes	District
1	2	3	4	5	
रत्नागिरी	1985-86	1700	395.0	672	Ratnagiri
	1986-87	2200	188.4	414	
	1987-88	2200	328.4	722	
	1988-89	2200	358.0	788	
	1989-90	2200	388.4	855	
	1990-91	2500	445.2	1113	
	1991-92	2500	434.0	1085	
	1992-93	2500	636.8	1592	
	1993-94	2500	941.6	2354	
	1994-95	3151	744.0	2344	
	1995-96	3151	677.2	2134	
	1996-97	2525	873.6	2206	
	1997-98	2637	924.8	2439	
सिंधुदुर्ग	1985-86	9700	617.2	5987	Sindhudurg
	1986-87	10400	562.0	5845	
	1987-88	10500	860.4	9034	
	1988-89	10500	1048.4	11003	
	1989-90	10500	1018.0	10689	
	1990-91	11000	846.8	9314	
	1991-92	11000	1194.0	13134	
	1992-93	11000	1087.2	11959	
	1993-94	11000	1028.8	11317	
	1994-95	15867	1088.0	17263	
	1995-96	15867	836.4	13271	
	1996-97	26722	1089.6	29116	
	1997-98	26899	344.8	9274.8	
रायगड	1985-86	100	296.4	30	Raigad
	1986-87	36	260.4	9	
	1987-88	100	342.0	34	
	1988-89	100	428.0	43	
	1989-90	100	565.6	57	
	1990-91	100	522.8	52	
	1991-92	100	580.8	58	
	1992-93	100	621.2	62	
	1993-94	100	996.8	100	
	1994-95	274	716.4	196	
	1995-96	274	637.2	175	
	1996-97	717	402.8	289	
	1997-98	789	32.0	25.25	
कोल्हापूर	1985-86	400	741.0	296	Kolhapur
	1986-87	600	673.2	404	
	1987-88	600	663.6	398	
	1988-89	600	645.2	387	
	1989-90	600	607.2	364	
	1990-91	1000	700.4	700	
	1991-92	1000	600.4	600	
	1992-93	1000	606.8	607	
	1993-94	1000	901.6	902	
	1994-95	573	597.2	342	
	1995-96	573	870.4	499	
	1996-97	722	515.6	372	
	1997-98	803	130.4	104.71	

तयता बावीस—वालू TABLE XXII—Contd.
पीक : काजू—पूर्ण Crop : Cashewnut—Concl'd.

1	2	3	4	5			
नासिक	..	1983-84	100	449.0	45	..	Nasik
		† 1984-85	100	612.6	61		
		1997-98	..	..	..		
महाराष्ट्र राज्य	..	1985-86	11900	586.1	69.4	..	Maharashtra State
		1986-87	13236	504.1	6672		
		1987-88	13400	760.4	10188		
		1988-89	13400	912.4	12226		
		1989-90	13400	892.9	11964		
		1990-91	14600	765.7	11180		
		1991-92	14600	1019.0	14877		
		1992-93	14600	974.0	14220		
		1993-94	14600	1004.9	14672		
		1994-95	19913	1014.1	20195		
		1995-96	19913	809.4	16117		
		1996-97	31520	1042.3	32852		
		1997-98	32358	378.53	12249		

† Survey on Cashewnut discontinued from 1985-86 onwards.

तक्ता बावीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी) Crop : Onion (Kharif+Rabbi)

जिल्हा	वर्ष Year	क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये Area in '00' ha.	सरासरी उत्पन्न प्रति हेक्टर टनात Average yield tonnes/ha.	उत्पादन '००' टनात Production in '00' tonnes	District
1	2	3	4	5	
नासिक	1985-86	188	13.133	2469	Nasik
	1986-87	186	11.231	2089	
	1987-88	188	11.638	2188	
	1988-89	188	16.553	3112	
	1989-90	228	11.940	2722	
	1990-91	221	11.763	2526	
	1991-92	217	17.662	3832	
	1992-93	171	14.365	2456	
	1993-94	248	10.333	2563	
	1994-95	240	12.531	3007	
	1995-96	183	11.556	2115	
	1996-97	277	12.620	3496	
	1997-98	250	7.95	1988	
1998-99	407	12.41	5054		
धुळे	1985-86	36	8.361	301	Dhule
	1986-87	36	9.667	348	
	1987-88	36	10.611	382	
	1988-89	40	8.750	350	
	1989-90	52	11.671	607	
	1990-91	53	11.573	613	
	1991-92	49	10.099	495	
	1992-93	38	11.465	436	
	1993-94	47	8.999	423	
	1994-95	35	11.096	389	
	1995-96	25	8.318	208	
	1996-97	38	8.990	342	
	1997-98	41	7.024	288	
1998-99	41	9.90	406		
जळगाव	1985-86	25	7.640	191	Jalgaon
	1986-87	25	9.160	229	
	1987-88	25	12.000	300	
	1988-89	25	12.320	308	
	1989-90	22	11.962	263	
	1990-91	32	10.926	350	
	1991-92	21	11.945	251	
	1992-93	13	12.556	163	
	1993-94	36	11.302	350	
	1994-95	23	10.508	241	
	1995-96	22	12.540	276	
	1996-97	14	11.530	161	
	1997-98	18	11.540	208	
1998-99	23	11.687	269		
अहमदनगर	1985-86	22	9.051	200	Ahmadnagar
	1986-87	21	10.571	222	
	1987-88	22	10.954	241	
	1988-89	20	12.850	257	
	1989-90	32	11.829	379	
	1990-91	47	10.154	477	
	1991-92	33	9.834	325	
	1992-93	48	17.227	827	
	1993-94	137	17.814	2441	
	1994-95	130	16.013	2082	
	1995-96	117	13.120	1535	
	1996-97	102	12.310	1255	
	1997-98	92	7.435	684	
1998-99	94	10.330	971		
पुणे	1985-86	96	12.917	1240	Pune
	1986-87	95	13.653	1297	
	1987-88	96	13.177	1265	
	1988-89	107	14.691	1572	
	1989-90	89	14.000	1242	
	1990-91	116	17.763	2061	
	1991-92	91	16.649	1515	
	1992-93	146	15.582	2275	
	1993-94	179	13.174	2358	
	1994-95	163	13.621	2220	
	1995-96	257	14.385	3697	
	1996-97	223	13.900	3101	
	1997-98	282	11.219	3164	
1998-99	222	12.00	2664		

तस्ता बाबीस—चालू TABLE XXII—Contd.

पीक : कांदा (खरीप+रब्बी)—चालू Crop : Onion (Kharif+Rabbi)—Contd.

1	2	3	4	5	
सोलापूर	1985-86	40	12.650	506	Solapur
	1986-87	39	11.051	431	
	1987-88	40	10.425	417	
	1988-89	41	6.926	284	
	1989-90	42	11.549	485	
	1990-91	48	9.235	443	
	1991-92	39	12.464	486	
	1992-93	20	11.297	226	
	1993-94	66	12.396	818	
	1994-95	53	11.760	623	
	1995-96	49	10.643	521	
	1996-97	56	10.310	577	
	1997-98	49	7.918	338	
	1998-99	77	8.551	657	
सातारा	1985-86	28	12.679	355	Satara
	1986-87	29	12.241	355	
	1987-88	28	10.750	329	
	1988-89	32	14.937	473	
	1989-90	30	12.739	332	
	1990-91	33	13.120	433	
	1991-92	31	13.771	427	
	1992-93	69	11.260	777	
	1993-94	93	12.324	1146	
	1994-95	76	12.840	976	
	1995-96	73	13.403	978	
	1996-97	74	14.930	1105	
	1997-98	99	11.575	1146	
	1998-99	60	11.282	677	
औरंगाबाद	1985-86	9	8.778	79	Aurangabad
	1986-87	9	6.444	58	
	1987-88	9	12.111	109	
	1988-89	9	5.778	52	
	1989-90	6	11.468	69	
	1990-91	6	12.502	75	
	1992-92	7	10.410	73	
	1992-93	13	10.185	132	
	1993-94	26	8.623	224	
	1994-95	29	15.043	436	
	1995-96	27	8.568	231	
	1996-97	22	13.650	300	
	1997-98	17	8.940	152	
	1998-99	16	7.477	120	
उस्मानाबाद	1985-86	11	8.813	97	Osmanabad
	1986-87	11	8.000	88	
	1987-88	11	9.364	103	
	1988-89	10	8.900	89	
	1989-90	10	11.725	117	
	1990-91	10	9.514	95	
	1991-92	9	9.339	84	
	1992-93	11	8.750	96	
	1993-94	15	8.949	134	
	1994-95	16	10.954	175	
	1995-96	15	8.419	126	
	1996-97	12	8.530	102	
	1997-98	10	8.821	83	
	1998-99	11	9.391	108	
बुलढाणा	1985-86	13	11.385	148	Buldhana
	1986-87	13	10.615	138	
	1987-88	13	12.358	163	
	1988-89	16	9.875	153	
	1989-90	19	5.533	101	
	1990-91	19	7.767	148	
	1991-92	19	6.857	130	
	1992-93	19	1.589	30	
	1993-94	43	9.651	415	
	1994-95	4	10.872	43	
	1995-96	26	10.087	262	
	1996-97	13	8.750	114	
	1997-98	17	8.757	149	
	1998-99	11	10.320	119	

तक्ता बावीस—समाप्त TABLE XXII—Concl'd.

पीक : काँवा (खरीप + रब्बी)—समाप्त Crop : Onion (Kharif + Rabbi)—Concl'd.

1	2	3	4	5	
अमरावती	1985-86	8	12.750	102	Amraavti
	1986-87	8	11.375	91	
	1987-88	8	13.625	109	
	1988-89	15	14.400	216	
	1989-90	15	12.395	186	
	1990-91	15	9.299	139	
	1991-92	15	8.974	135	
	1992-93	14	14.366	201	
	1993-94	18	10.062	181	
	1994-95	18	9.007	162	
	1995-96	18	11.826	213	
	1996-97	20	14.020	280	
	1997-98	21	9.733	204	
	1998-99	10	10.959	105	
ठाणे	1997-98	1	9.659	10	Thane
	1998-99	..	..	..	
सांगली	1997-98	7	11.974	84	Sangli
	1998-99	13	11.494	148	
कोल्हापूर	1997-98	1	10.521	10.0	Kolhapur
	1998-99	6	11.859	69.0	
जालना	1997-98	4	8.628	34	Jalna
	1998-99	8	7.041	57	
बीड	1997-98	19	7.121	135	Beed
	1998-99	12	7.294	87	
लातूर	1997-98	4	9.080	36	Latur
	1998-99	5	11.483	54	
नांदेड	1997-98	3	8.594	27	Nanded
	1998-99	2	10.637	27	
परभणी	1997-98	2	8.821	18	Parbhani
	1998-99	4	14.119	50	
अकोला	1997-98	4	8.689	35	Akola
	1998-99	4	10.639	41	
यवतमाळ	1997-98	3	8.646	26	Yavatmal
	1998-99	4	10.418	42	
वर्धा	1997-98	8	8.818	71	Wardha
	1998-99	4	12.109	46	
नागपूर	1997-98	3	8.648	26	Nagpur
	1998-99	3	10.909	35	
भंडारा	1997-98	6	8.818	53	Bhandara
	1998-99	1	12.162	13	
चंद्रपूर	1997-98	4	8.818	35	Chandrapur
	1998-99	0.16	10.625	0.17	
गडचिरोली	1997-98	1	8.818	9.00	Gadchiroli
	1998-99	..	..	..	
महाराष्ट्र राज्य	1985-86	540	11.907	6430	Maharashtra State
	1986-87	546	10.993	6002	
	1987-88	549	11.475	6300	
	1988-89	577	14.020	7809	
	1989-90	609	12.003	7310	
	1990-91	660	12.177	8037	
	1991-92	594	14.152	8392	
	1992-93	620	13.413	8316	
	1993-94	1016	11.909	12100	
	1994-95	938	12.884	12085	
	1995-96	924	12.102	11182	
	1996-97	955	12.450	11891	
	1997-98	967	9.387	9077	
	1998-99	1039	11.387	11836	

तक्ता तेवीत
TABLE XXIII

विकाशविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष
Results of Surveys for determining additional yield due to selected Development measures

विकाशविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले उत्पादन ठरविण्यासाठी महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विभागांमध्ये मूल्यमापन सर्वेक्षणे घेतली जातात. त्यासंबंधीचे निष्कर्षही खाली दिलेले आहेत.

Yardsticks Surveys for determining additional yield due to selected development measures are undertaken in different areas of the State. The results of the same are also given below.

(एक) खारभूमी विकास कार्यक्रमातील संरक्षित व असंरक्षित क्षेत्रावरील पीक कापणी प्रयोग

(1) Result of reclaimed and unreclaimed kharland seeds

खारभूमी विकास कार्यक्रमाचे वस्तुनिष्ठ मूल्यमापन करण्यासाठी नेमलेल्या समितीच्या शिफारशीवरून खारभूमीची सुधारणा केलेल्या (संरक्षित) व चांगल्या जमिनीवर तसेच खारभूमीची सुधारणा न केलेल्या परंतु कार्यक्रमांमध्ये समाविष्ट असलेल्या (असंरक्षित) व चांगल्या जमिनीवर पीक कापणी प्रयोग घेण्यात यावेत.

The Government has appointed a committee for assessment of kharland Development Board. The committee has recommended crops cutting experiments on reclaimed, unreclaimed kharland and other than kharland should be conducted on continuing basis.

जिल्हा स्तरावरील खारभूमी संरक्षित व असंरक्षित क्षेत्रावरील पीक कापणी प्रयोगाची आकडेवारी

जिल्हा	वर्ष	सरासरी उत्पन्न किलो/हेक्टर (तांदूळ)			
		खारभूमी (संरक्षित)		खारभूमी (असंरक्षित)	
		खार जमिनीवरील	चांगल्या जमिनीवरील	खार जमिनीवरील	चांगल्या जमिनीवरील
१	२	३	४	५	६
ठाणे	1993-94	1201.2 (29)	2089.7 (29)	770.5 (26)	1950.9 (25)
	1994-95	1237.3 (33)	1995.9 (33)	521.9 (30)	1863.1 (30)
	1995-96	1296.4 (26)	2094.0 (26)	1172.2 (17)	2038.0 (17)
	1996-97	1856.8 (21)	2303.9 (21)	1646.3 (16)	2347.8 (16)
रायगड	1993-94	1459.8 (84)	2420.0 (84)	909.0 (61)	2443.7 (61)
	1994-95	1224.8 (88)	2193.1 (88)	353.3 (69)	2278.0 (69)
	1995-96	1928.2 (32)	2278.2 (32)	1765.2 (26)	2138.6 (26)
	1996-97	1881.0 (34)	2208.0 (34)	1673.3 (26)	2012.0 (26)
रत्नागिरी	1993-94	1445.0 (20)	2405.4 (20)	1020.4 (12)	2426.4 (12)
	1994-95	1335.1 (14)	2502.6 (14)	797.1 (10)	2552.3 (10)
	1995-96	1824.3 (10)	2514.6 (10)	1271.1 (10)	2374.6 (10)
	1996-97	1966.5 (4)	2080.3 (4)	..	2925.2 (1)
सिध्दुर्ग	1993-94	1248.0 (31)	2049.5 (29)	779.4 (10)	2011.7 (8)
	1994-95	1289.2 (24)	2352.0 (24)	595.6 (8)	2344.9 (8)
	1995-96	1674.4 (30)	2171.1 (26)	1234.2 (10)	2181.8 (6)
	1996-97	1877.0 (14)	2455.1 (14)	2039.3 (2)	3181.6 (2)

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवतात.

तक्ता-तेवीस-चाळ
TABLE XXIII—Contd.

(दोन) राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत पीक सुधार कार्यक्रम-भाग दुसरा
(2) Result of additional yields of crop cover under National Watershed Development Programme—2nd Phase.

आठव्या पंचवार्षिक योजना काळात राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत राज्यांत २६६ पाणलोटोची निवड करून पाणलोटोतील १० ते १२ टक्के क्षेत्रावर मृदसंधारण व जल-व्यवस्थापनाची कामे करून मुधारणा केल्या जातील. ५० आरची पायाभूत उपक्रमांची व नाविन्यपूर्ण बाबींचा अवलंब करून तसेच जैविक संवर्धन व अल्प खर्चाचा तंत्रज्ञानाचा वापर करून प्रात्यक्षिके घेण्यात येतात. सदर प्रात्यक्षिकाद्वारे पीक-पद्धती वाढवण्या संशोधनाचा प्रसार व प्रचार विस्तार यंत्रणे-मार्फत शेतकऱ्यांपर्यंत करण्यात येतो.

A new restructured centrally sponsored National Watershed Development Programme have been implemented in the state during VIIIth Five Year Plan. 266 model watersheds have been identified for improving productivity of rainfed crops by adopting crop demonstrations on 0.5 hectors in watershed on developed 10 to 12% areas. The aims of these demonstrations which cover basic activity; low cost technology, use of biofertilizers and etc. is popularised amongst the cultivators through Extension Staff of Agril. Deptt.

राष्ट्रीय पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतील पीक कापणी प्रयोगाचे राज्यस्तरावरील पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाढीले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				प्रात्यक्षिकातील	प्रात्यक्षिकाबाहेरील		
खरीप							
१)	भात	12	94-95	1933.6(236)	1754.1(229)	179.5	10.2
		12	95-96	2114.7(244)	1749.4(210)	365.3	20.9
		9	96-97	2474.1(151)	2191.4(133)	282.7	12.9
२)	वाजरी	11	94-95	670.3(136)	577.6(133)	92.7	16.0
		13	95-96	710.1(131)	560.2(118)	149.9	26.8
		11	96-97	1162.2(136)	980.4(96)	181.8	18.5
३)	खरीप ज्वारी	12	94-95	1530.7(259)	1361.6(243)	169.1	12.4
		14	95-96	1577.3(106)	1390.8(99)	186.5	13.4
		12	96-97	2176.4(174)	1948.8(138)	227.6	11.7
४)	नागली	6	94-95	1264.9(54)	1127.6(50)	137.3	12.1
		..	95-96	..	..	..	..
		4	96-97	1191.1(6)	1079.5(6)	111.6	10.3
५)	भुईमूग	9	94-95	1076.2(116)	946.2(115)	130.0	13.7
		8	95-96	1523.3(55)	1166.4(53)	356.9	30.5
		8	96-97	1560.8(42)	1389.0(9)	171.8	12.3
६)	सूर्यफूल	8	94-95	545.0(67)	452.0(64)	93.0	20.6
		..	95-96	..	..	..	..
		8	96-97	679.0(26)	..	..	..
७)	सोयाबीन	19	94-95	1042.1(204)	942.8(189)	99.3	10.5
		18	95-96	1119.5(159)	977.0(111)	142.5	14.6
		12	96-97	1329.1(101)	1144.3(69)	184.8	16.1
८)	कारटे	3	94-95	315.9(28)	254.9(27)	63.0	24.7
		1	95-96	377.0(10)	313.7(8)	63.3	10.1
		..	96-97	..	..	..	..
९)	हिरण	7	94-95	266.5(58)	212.1(50)	54.4	15.6
		5	95-96	233.5(28)	213.8(18)	19.7	9.2
		3	96-97	321.1(18)	338.1(18)	..	..
१०)	मूग	5	94-95	401.6(41)	347.1(41)	54.5	15.7
		9	95-96	397.4(91)	304.8(77)	92.6	30.4
		10	96-97	639.5(69)	541.9(46)	97.6	18.0
११)	जडीद	6	94-95	539.4(59)	469.1(57)	70.3	15.0
		..	95-96	..	..	..	..
		10	96-97	780.4(52)	673.8(29)	106.6	15.8
१२)	तूर	16	94-95	622.6(114)	519.4(111)	103.2	19.9
		11	95-96	483.4(35)	361.2(35)	122.2	33.8
		12	96-97	693.2(14)	598.3(6)	94.9	15.9
१३)	चवळी	2	93-94	422.5(12)	344.4(12)	78.1	22.7
१४)	कापूस	4	95-96	386.7(33)	287.3(15)	99.4	34.6
		1	96-97	552.9(12)	..	..	..

तबता तेवीस—चाकू
TABLE XXIII—Contd.

		1	2	3	4	5	6
रब्बी							
१) ज्वारी ..	10 5 6	94-95 95-96 96-97	868.6(153) 781.3(76) 1157.7(73)	742.2(151) 625.5(68) 938.3(59)	126.4 155.8 219.4	17.0 24.8 23.4	
२) गहू ..	7 4 3	94-95 95-96 96-97	1913.1(81) 1568.2(65) 1523.8(28)	1774.0(81) 1476.2(47) 1186.5(25)	139.1 92.0 337.3	7.0 6.2 28.4	
३) करडई ..	14 4 3	94-95 95-96 96-97	644.7(138) 641.5(39) 839.7(32)	565.0(131) 514.5(21) 720.6(26)	79.7 127.0 119.1	14.1 24.6 16.5	
४) सुर्यफूल ..	12 3 3	94-95 95-96 96-97	686.5(91) 697.5(18) 810.5(34)	539.8(87) 529.5(12) 602.0(32)	146.7 168.0 208.5	27.2 31.7 34.6	
५) हरभरा ..	22 17 16	94-95 95-96 96-97	742.8(504) 560.5(336) 895.8(264)	629.5(475) 474.8(296) 715.9(262)	113.3 85.7 179.9	18.0 18.0 25.1	
६) मूग ..	1 .. 1	94-95 95-96 96-97	417.1(6) .. 626.0(8)	363.3(6) .. 525.0(6)	53.8 .. 101.0	14.8 .. 19.2	
७) चवळी ..	1 1	93-94 94-95	536.2(36) 534.3(36)	437.2(30) 491.2(6)	99.0 43.1	22.6 7.8	
८) कुळीय ..	1	93-94	605.0(8)	558.3(6)	46.7	8.4	
९) बाल ..	3 1 2	94-95 95-96 96-97	647.6(20) 521.8(16) 663.6(22)	555.2(20) 417.7(14) 558.0(10)	92.4 104.1 105.6	16.6 124.9 18.9	
१०) उन्हाळी भात ..	1	93-94	1971.2(8)	1833.4(6)	137.8	7.5	
११) उन्हाळी मूईमूग ..	4 1 1	94-95 95-96 96-97	2211.3(16) 2934.8(40) 3533.3(6)	2067.5(16) 2730.0(14) 2513.3(6)	143.8 204.0 1020.0	6.9 7.5 40.6	
१२) तीळ ..	1 .. 1	94-95 95-96 96-97	342.5(6) .. 338.3(6)	310.0(6) .. 280.0(6)	32.5 .. 58.3	10.4 .. 2.9	
१३) मोहरी ..	6 4	93-94 94-95	427.7(112) 456.3(26)	371.9(36) 387.8(24)	55.8 68.5	15.0 17.7	
१४) जवस ..	3	93-94	307.6(18)	266.3(18)	41.3	15.5	

टीप :- कंसातीळ आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितान.

तक्ता तेवीस—चालू TABLE XXIII—Contd.

(तीन) गळीत व कडधान्य पिकांचे पथःदर्शक प्रकल्प
(3) Result of Pilot Project on Oilseeds and Pulses crops

राज्यात सन १९८८-८९ चे रब्बी हंगामात मोठ्या, मध्यम व लघुपाटबंधान्यांचा लाभक्षेत्रात गळीत व कडधान्य पिकांचे उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्याच्या उद्देशाने हरभरा, करडई, सुर्यफुल आणि उन्हाळी भुईमूग पिकावर एका किंवा ४ ते ५ गावांचे समुहामध्ये १०० ते २०० हेक्टर क्षेत्रावर पथःदर्शक प्रकल्प घेण्यात आले.

१) हरभरा व करडई पिकांचे क्षेत्रात वाढ करणे
२) हरभरा, करडई आणि वाल पिकांची उत्पादकता आणि उत्पादन वाढविणे आणि ३) सुर्यफुल व उन्हाळी भुईमूग पिकांची उत्पादकता वाढविणे असे मुख्य उद्देश ठरविण्यात आले. ४) रब्बी हंगामातील पथःदर्शक प्रकल्प यशस्वीरित्या राबविल्यामुळे आणि शेतकऱ्याकडून चांगला प्रतिसाद मिळाल्यामुळे १९८९-९० मध्ये खरीप व रब्बी हंगामात समान उद्दिष्टानुसार पथःदर्शक प्रकल्प राबविण्यात आले.

Evaluation of Pilot Project Rabi 1988-89. The Pilot Project were organised on oilseed and Pulse crops in Rabi 1988-89. Due to successful implementation of Pilot Project during rabi 1988-89 and good response from the cultivators, The Pilot on the project on the same objects are implemented since 1989-90 onwards. The main object of the Pilot Project were (1) To increase the area under Gram and Safflower (2) To increase the production and productivity of Gram, safflower and wal (3) To increase the productivity of sunflower and summer Groundnut.

पथःदर्शक प्रकल्पातील पीक कापणी प्रयोग
राज्यस्तरावर पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाढलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				प्रकल्पात	प्रकल्पाबाहेरील		
खरीप	भुईमूग	16	94-95	984.6 (725)	887.0 (622)	97.6	11.0
		15	95-96	1247.9 (705)	1094.3 (599)	153.6	14.0
		16	96-97	1527.5 (752)	1246.6 (704)	282.6	22.7
—	सुर्यफुल	14	94-95	630.3 (443)	565.1 (288)	65.2	11.5
		12	95-96	617.4 (451)	522.3 (283)	95.1	18.2
		12	96-97	626.0 (188)	520.2 (85)	105.8	20.3
—	सोयाबीन	18	94-95	1134.8 (1171)	997.0 (1055)	137.8	13.8
		15	95-96	1278.0 (1168)	1025.8 (1091)	252.2	24.6
		19	96-97	1405.6 (764)	1156.9 (591)	248.7	21.5
—	तीळ	11	94-95	234.7 (652)	205.8 (501)	28.9	14.0
		14	95-96	255.5 (519)	193.4 (428)	62.1	32.1
		14	96-97	343.5 (386)	295.0 (242)	48.5	16.4
—	मूग	6	94-95	483.1 (178)	420.0 (177)	63.1	15.0
		7	95-96	411.8 (299)	329.8 (274)	82.0	24.9
		17	96-97	521.1 (128)	506.4 (70)	114.7	22.6
—	उडीद	6	94-95	606.8 (232)	541.7 (208)	65.1	12.0
		8	95-96	484.0 (241)	399.8 (229)	84.2	21.1
		15	96-97	711.5 (230)	599.0 (126)	112.5	18.7
—	तुर	20	94-95	620.2 (771)	535.0 (611)	85.2	15.9
		20	95-96	737.3 (1004)	615.9 (815)	121.4	19.7
		21	96-97	724.4 (429)	593.0 (270)	130.6	22.0
रब्बी	हरभरा	22	94-95	757.4 (864)	655.0 (760)	102.4	15.6
		23	95-96	778.5 (957)	586.7 (823)	191.6	32.6
		18	96-97	933.3 (621)	683.8 (558)	250.1	36.6
—	करडई	20	94-95	608.7 (1384)	529.1 (1205)	79.6	15.0
		16	95-96	619.7 (966)	532.0 (606)	87.7	16.4
		15	96-97	833.6 (1050)	643.2 (789)	190.4	29.6
—	सुर्यफुल	18	94-95	670.4 (823)	583.0 (731)	87.4	15.0
		17	95-96	718.8 (835)	595.6 (529)	123.2	20.7
		9	96-97	844.4 (323)	705.2 (170)	139.4	19.8
—	जवस	9	94-95	355.9 (277)	299.2 (224)	56.7	18.9
		6	95-96	283.1 (308)	206.1 (264)	77.0	37.4
		6	96-97	326.3 (463)	235.1 (389)	91.2	38.8
—	मोहरी	13	94-95	430.5 (474)	349.6 (279)	80.9	23.1
		6	95-96	434.2 (207)	300.0 (49)	134.2	44.7
		6	96-97	434.2 (207)	300.0 (49)	134.2	44.7
—	तीळ	1	93-94	270.0 (10)	215.0 (10)	55.0	25.6
		3	95-96	3081.5 (180)	2811.6 (115)	269.9	9.6
		1	96-97	2798.5 (33)	2188.5 (33)	610.0	27.9
—	भुईमूग (उन्हाळी)	1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
		1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
		1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
—	मूग	1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
		1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
		1	96-97	553.5 (10)	447.1 (8)	106.4	23.8
—	उडीद	1	96-97	552.5 (6)	355.8 (6)	196.7	55.2
		1	96-97	552.5 (6)	355.8 (6)	196.7	55.2
		1	96-97	552.5 (6)	355.8 (6)	196.7	55.2

टीप :— कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शविताने.

तक्ता तेवीस—वाल
TABLE XXIII—Contd.

(चार) समतल मशागत या मृद संधारण मावामुळे पिकाच्या उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण
(4) Evaluation Survey on contour Cultivation on Crops Yield

शेतकऱ्यांच्या शेतावर समतल मार्गदर्शक रेषा काढून समतल मशागत पद्धतीने पेरणी केल्यास पावसाचे पाणी वाहून न जाता जमिनीत तेथेच मुरते. त्यामुळे जमिनीत ओलावा राहून पिकाच्या वाढीस त्याचा उपयोग होतो व पिकाची वाढ चांगली होऊन उत्पन्नात वाढ होते.

समतल मशागत पद्धतीवर पेरणी केल्यामुळे उत्पन्नात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन सर्वेक्षण खरीप १९८८-८९ पासून घेण्यात आले.

Countour Cultivation—Under Contour Cultivation Cultivators have to sow crops according to contour guidelines is the main object of this treatment. Due to this, rain water arrested and absorbs in soil which helps for good and uniform growth of crops throughout the field.

The evaluation survey on contour cultivation on crops yield have undertaken from kharif 1988-89.

समतल मशागत पद्धतीवरील राज्यस्तरावरील पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हांची संख्या	वर्षे	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (वाळलेले)		वाढीचे उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				समतल मशागत पद्धतीवरील	स्थानिक क्षेत्रावरील		
खरीप	भात (पेरसाळ)	2	1994-95	1400.1 (16)	1350.4 (16)	49.7	3.7
		1	1995-96	2279.4 (6)	1570.3 (6)	701.1	44.0
		6	1996-97	1925.6 (28)	1795.0 (16)	212.0	11.8
—	नागली	2	1993-94	1196.4 (16)	1558.4 (14)	138.0	13.0
		1	1995-96	734.8 (15)	644.3 (15)	89.7	13.9
		1	1996-97	671.2 (16)	576.0 (14)	95.2	16.5
—	वाजरी	11	1994-95	609.3 (317)	542.7 (295)	66.6	12.3
		7	1995-96	614.3 (170)	454.4 (150)	159.9	35.2
		7	1996-97	882.5 (212)	701.9 (180)	180.5	25.7
—	ज्वारी	15	1994-95	1498.8 (287)	1391.4 (283)	103.4	7.4
		7	1995-96	1590.2 (214)	1413.2 (209)	105.0	13.0
		11	1996-97	2175.9 (236)	1863.9 (219)	312.2	16.7
—	भुईमूग	5	1994-95	985.0 (95)	918.3 (89)	66.7	7.0
		3	1995-96	1326.5 (10)	1077.6 (16)	248.9	23.0
		3	1996-97	1464.2 (53)	1191.0 (47)	273.2	29.3
—	सायबान	2	1994-95	1303.4 (12)	1178.5 (12)	124.9	10.6
		1	1995-96	1202.6 (23)	1003.7 (23)	198.9	19.0
		2	1996-97	1321.4 (14)	1147.9 (12)	173.5	15.1
—	सूर्यफूल	2	1994-95	608.7 (14)	488.6 (14)	120.1	24.6
		1	1995-96	740.0 (6)	..	..	..
		1	1996-97	..	..	..	..
—	नीळ	1	1993-94	386.5 (10)	322.0 (10)	64.5	20.0
—	मूग	1	1995-96	428.1 (26)	324.4 (24)	103.7	32.0
		2	1996-97	578.6 (25)	472.2 (25)	106.4	22.5
—	उडीद	1	1995-96	498.1 (32)	396.4 (32)	101.7	25.6
—	कापूस	1	1996-97	918.6 (10)	721.0 (10)	197.0	27.3
—	मूद	4	1994-95	679.3 (105)	586.8 (99)	92.5	15.8
		2	1995-96	799.8 (38)	536.3 (38)	263.5	49.9
		3	1996-97	560.2 (19)	..	..	..
रब्बी	ज्वारी	5	1994-95	453.1 (122)	363.5 (115)	89.6	24.6
		4	1995-96	629.9 (189)	452.5 (176)	137.4	27.9
		8	1996-97	887.1 (282)	623.0 (260)	264.1	42.4
—	गहू (बागायत)	4	1994-95	1648.0 (103)	1539.5 (97)	108.5	7.0
		3	1995-96	1370.9 (59)	1131.9 (51)	239.0	21.1
		4	1996-97	1888.9 (68)	1569.0 (68)	319.9	20.4
—	हरभरा	5	1994-95	712.6 (62)	617.1 (61)	95.5	15.5
		3	1995-96	629.5 (46)	497.6 (41)	131.9	26.5
		3	1996-97	926.0 (62)	694.7 (60)	231.3	33.2
—	करडई	3	1994-95	642.1 (22)	574.7 (22)	67.4	11.7
		1	1995-96	811.5 (30)	670.0 (30)	141.5	21.1
		1	1996-97	1243.2 (20)	1021.5 (20)	221.7	21.7

टीप :— कक्षातील आकडे प्रयोगाची संख्या दर्शवितात.

तक्ता तेवीस-चाळू TABLE XXIII—Contd.

(पाच) अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम

पीक : भात

केंद्र शासनाच्या ७५ टक्के अनुदानावर अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम भात पिकावर राज्यातील ८ जिल्ह्यातील ८० तालुक्यात १९८९-९०, १९९०-९१ व १९९१-९२ मध्ये घेण्यात आला. या कार्यक्रमांमुळे उत्पादनात होणाऱ्या वाढीचे मूल्यमापन करण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

(5) Centrally Sponsored Special Foodgrain Production Programme

Crop : Rice

Centrally Sponsored Special Foodgrains Production Programme (Rice) implemented in 8 districts (80 Tahsils) on the basis of 75 % assistance.

For assessing the additional yield due to S. F. P. P. crop cutting experiments were planned during 1989-90, 1990-91 and 1991-92.

जिल्हा स्तरावरील सरासरी उत्पन्न, वाढीव उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता
पीक-भात (तांदूळ)

जिल्हा	वर्ष	सरासरी उत्पन्न (तांदूळ) कि./हे.		वाढीव उत्पन्न कि./हे.	शेकडा वाढ
		विशेष कार्यक्रमातील	पीक सर्वेक्षणामधील		
ठाणे	1989-90	2055.1 (218)	1847.2 (370)	207.9	11
	1990-91	2070.1 (184)	1922.2 (356)	147.1	8
	1991-92	1996.6 (232)	1782.4 (345)	214.2	12
	1992-93	2206.9 (230)	1930.4 (403)	276.5	14
	1993-94	2278.5 (118)	2043.9 (386)	234.6	12
रायगड	1989-90	2147.4 (260)	1945.7 (411)	201.7	10
	1990-91	1846.4 (270)	1606.1 (420)	240.3	15
	1991-92	2367.3 (280)	2185.2 (406)	182.1	8
	1992-93	2391.6 (238)	2083.6 (456)	308.8	15
	1993-94	2647.9 (118)	2378.0 (342)	269.9	11
रत्नागिरी	1989-90	2792.1 (175)	2209.8 (219)	582.9	26
	1990-91	2571.3 (176)	2225.4 (270)	345.9	16
	1991-92	2637.8 (174)	2432.3 (176)	205.5	8
	1992-93	2380.0 (178)	2115.1 (316)	264.9	13
	1993-94	2625.3 (85)	2343.9 (342)	281.4	12
सिधुदुर्ग	1989-90	2875.9 (128)	2300.7 (214)	575.2	25
	1990-91	2586.2 (114)	1982.5 (218)	603.7	30
	1991-92	2157.2 (112)	1841.0 (162)	316.2	17
	1992-93	2405.4 (128)	2062.8 (248)	342.6	17
	1993-94	2294.4 (64)	2069.6 (260)	224.8	11
नासिक	1989-90	1446.9 (120)	943.3 (295)	503.6	53
	1990-91	1641.5 (90)	1057.6 (202)	583.9	55
	1991-92	987.8 (84)	768.7 (178)	219.1	29
	1992-93	1427.3 (48)	1256.0 (240)	171.3	14
	1993-94	1427.3 (48)	1256.0 (240)	171.3	14
भंडारा	1989-90	1210.8 (240)	1163.3 (281)	47.5	4
	1990-91	1969.9 (222)	1202.5 (472)	767.4	64
	1991-92	1332.0 (252)	1070.9 (126)	261.1	24
	1992-93	1402.9 (258)	1558.6 (597)	244.3	21
	1993-94	1496.0 (140)	1296.2 (641)	199.8	15
चंद्रपूर	1989-90	1832.1 (176)	1082.4 (284)	749.7	69
	1990-91	1956.8 (168)	1295.6 (376)	661.2	51
	1991-92	1323.6 (152)	947.6 (156)	376.0	40
	1992-93	1653.3 (188)	1462.5 (375)	190.8	13
	1993-94	1630.3 (94)	1419.6 (368)	210.7	15
गडचिरोली	1989-90	1738.5 (116)	997.7 (198)	740.8	74
	1990-91	1691.6 (62)	927.1 (325)	764.5	83
	1991-92	1119.1 (32)	682.4 (214)	436.7	64
	1992-93	1431.3 (90)	1243.9 (300)	187.4	15
	1993-94	1431.3 (90)	1243.9 (300)	187.4	15
पुणे	1991-92	1177.1 (52)	1039.3 (178)	137.8	13
	1992-93	1510.0 (54)	1321.5 (256)	188.5	14
	1993-94	996.3 (40)	854.0 (211)	142.3	17
धुळे	1992-93	801.8 (34)	690.6 (128)	111.2	16
	1992-93	801.8 (34)	690.6 (128)	111.2	16
कोल्हापूर	1992-93	3055.3 (195)	2617.9 (346)	437.4	17
	1993-94	2662.6 (97)	2403.0 (350)	259.6	11
परभणी	1992-93	927.6 (56)	791.1 (127)	136.5	17
	1993-94	927.4 (14)	815.4 (148)	112.0	14
नागपूर	1992-93	1420.6 (98)	1196.3 (226)	224.3	19

टीप :— कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता तेवीस-चालू TABLE XXIII—Contd.

(सहा) अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रम (तृणधान्ये).

सन १९९०-९१ पासून केंद्र पुरस्कृत अन्नधान्य उत्पादन वाढीचा विशेष कार्यक्रमांमध्ये भात पिकांशिवाय खरीप ज्वारी व रब्बी ज्वारी ही पिके घेण्यात आली. तर सन १९९१-९२ मध्ये भात पीक वगळून खरीप ज्वारी, रब्बी ज्वारी, बाजरी व नागली या पिकांचा समावेश करण्यात आला. सदर कार्यक्रम राबविल्यामुळे पिकांच्या उत्पन्नात काही वाढ आली किंवा कसे हे अजमावून पाहण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

(6) Centrally sponsored special Foodgrain production Programme

From 1990-91 Paddy and in addition kharif Jowar Rabi Jowar crop was included in Centrally Sponsored Special Foodgrain Production Programme and from 1991-92 Kharif Jowar, Rabi Jowar, Bajari and Nagali crops were included in the said Programme while paddy excluded from the programme.

For assessing the additional yield due to S. F. P. P. crop cutting experiments were planned since 1990-91.

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हाची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि/हे. (सुकविलेले)		वाढीव उत्पन्न कि/हे.	शेकडा वाढ	
				विशेष कार्यक्रमातील	पीक कापणी सन्वैक्षणातील			
खरीप	ज्वारी	..	1	90-91	1641.0 (270)	1501.2 (2639)	555.9	37
			10	91-92	1163.6 (779)	931.8 (2258)	231.8	25
			20	92-93	2121.0 (1650)	1741.7 (5333)	379.3	22
			15	93-94	1703.4 (937)	1428.0 (3838)	275.4	19
-,,-	बाजरी	..	4	91-92	617.0 (248)	454.8 (1156)	162.2	36
			8	92-93	1310.3 (501)	970.8 (2549)	339.5	35
			9	93-94	880.5 (356)	676.0 (2411)	204.5	30
-,,-	नागली	..	3	91-92	1226.9 (342)	866.9 (422)	360.0	42
			4	92-93	1285.1 (443)	989.5 (619)	295.6	30
			4	93-94	1164.4 (128)	1049.0 (524)	115.4	11
रब्बी	ज्वारी	..	7	91-92	607.2 (320)	382.7 (2756)	224.5	59
			6	92-93	707.3 (341)	533.7 (2599)	173.6	33
			12	93-94	877.4 (363)	661.8 (3664)	215.6	33

टीप :—कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवितात.

तक्ता तेवीस-समाप्त TABLE XXIII--Concl'd.

(सात) सर्वकष पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम

(7) Comprehensive Watershed Development Programme

राज्यात सर्वकष पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमांतर्गत मृद संधारणाच्या निरनिराळ्या मात्रा राबवून पाणलोटतील कोरडवाहू शेतीची सर्वांगीण सुधारणा केल्यामुळे पिकांच्या उत्पन्नात काही वाढ झाली किंवा कसे हे अजमावून पाहण्यासाठी पीक कापणी प्रयोग घेण्यात आले.

Soil conservation section of the Department has adopted new technology for developing the watershed.

For assessing the additional yield crop cutting experiments are planned from 1991-92 onwards.

सर्वकष पाणलोट विकास कार्यक्रमातील राज्यस्तरावरील पीकनिहाय सरासरी उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता

हंगाम	पिकाचे नाव	जिल्हाची संख्या	वर्ष	सरासरी उत्पन्न कि./हि. (सुकविलेले)		वाढीव उत्पन्न कि./हि.	शेकडा वाढ
				पाणलोट क्षेत्रातील	पाणलोट क्षेत्राबाहेरील		
क्षरीप	भात (तांदूळ)	12	94-95	1889.1 (318)	1705.0 (263)	184.1	10.8
		14	95-96	1768.0 (342)	1453.7 (297)	314.3	21.6
		15	96-97	2019.0 (288)	1527.9 (134)	491.1	32.1
--	नागली	4	94-95	1367.0 (64)	1278.1 (60)	88.9	7.0
		4	95-96	1261.8 (65)	1055.1 (50)	206.7	19.6
		4	96-97	1056.6 (25)	838.7 (12)	217.9	26.0
--	बाजरी	10	94-95	689.7 (420)	604.2 (347)	85.5	14.2
		9	95-96	560.2 (368)	456.3 (282)	103.9	22.8
		11	96-97	957.2 (329)	797.4 (206)	159.8	20.0
--	ज्वारी	17	94-95	1613.0 (334)	1500.7 (312)	112.3	7.5
		11	95-96	1528.5 (322)	1300.8 (265)	227.7	17.5
		16	96-97	2135.3 (444)	1921.3 (322)	214.0	11.1
--	भुईमूग	5	94-95	1151.9 (83)	1049.3 (72)	102.6	9.8
		6	95-96	1071.4 (64)	979.6 (41)	91.8	9.4
		7	96-97	1554.8 (80)	1399.2 (53)	155.6	11.1
--	सूर्यफूल	4	94-95	499.2 (38)	429.5 (37)	69.7	16.2
		2	95-96	546.4 (25)	433.1 (24)	113.3	25.2
		3	96-97	680.3 (42)	531.8 (25)	148.5	27.9
--	सोयाबीन	5	94-95	1048.9 (37)	913.0 (36)	135.9	14.9
		3	95-96	1250.7 (20)	940.0 (16)	310.7	33.1
		5	96-97	1466.4 (40)	1252.7 (30)	213.7	17.1
--	तीळ	1	93-94	250.0 (6)	219.2 (6)	30.8	14.0
		1	94-95	288.0 (12)	225.2 (12)	62.8	27.9
--	तूर	3	94-95	578.1 (28)	500.2 (24)	77.9	15.6
		3	95-96	576.9 (20)	557.6 (14)	9.3	1.6
		5	96-97	673.5 (48)	568.0 (25)	105.5	18.6
--	उडीद	1	94-95	522.3 (28)	398.1 (26)	124.2	31.2
		3	96-97	936.6 (6)	703.2 (6)	233.4	33.2
--	घेवडा	1	94-95	1136.8 (12)	1029.5 (12)	107.3	10.4
--	मूग	1	96-97	650.0 (6)	635.0 (4)	..	..
--	कापूस	5	94-95	206.0 (73)	143.2 (72)	62.8	43.9
		4	95-96	667.2 (93)	525.2 (93)	142.0	27.0
		5	96-97	596.7 (106)	483.6 (88)	113.1	23.4
रब्बी	ज्वारी	11	94-95	589.8 (260)	492.9 (237)	96.9	19.7
		10	95-96	705.0 (331)	578.2 (294)	126.8	21.9
		13	96-97	777.1 (367)	617.7 (200)	159.4	25.8
--	गहू	12	94-95	1808.3 (417)	1660.1 (391)	148.2	8.9
		12	95-96	1404.8 (377)	1195.8 (288)	209.0	17.4
		21	96-97	1810.5 (464)	1621.9 (299)	188.6	11.6
--	हरभरा	15	94-95	732.4 (229)	631.8 (223)	100.6	15.9
		10	95-96	613.5 (220)	500.4 (177)	113.1	22.6
		18	96-97	785.6 (270)	636.8 (145)	148.8	23.4
--	जवस	1	94-95	204.2 (15)	168.7 (12)	35.5	21.0
		3	96-97	337.4 (18)	240.8 (9)	96.6	40.1
--	करडई	1	94-95	681.7 (6)	607.2 (6)	74.5	12.2
		1	95-96	663.3 (6)	473.3 (6)	160.0	33.8
		4	96-97	865.8 (17)	758.1 (9)	107.7	14.2

टीप :- कंसातील आकडे प्रयोगांची संख्या दर्शवित.त.

तक्ता चौवीस TABLE XXIV

(अ) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राशी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण वशांविणारा तक्ता १९९४-९५
 (A) Statement showing the percentage area under principal crops to total cropped area in each District of Maharashtra State for 1994-95
 (Area in '00' hectare)

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण पिकाखालील क्षेत्र	भात	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	बाजरी	रागी	हरभरा	तूर	ऊस	कापूस	भूईमूग खरीप	भूईमूग (उ.) खरीप व रब्बी	तीळ	करडई	जवस	जिल्हा
Sr. No.		Total Cropped area	Paddy (kh.)	Wheat	Kh. Jowar	Rabi Jowar	Bajari	Ragi	Gram	Tur	Su. cane	Cotton	Gr. Nut (kh.)	Gr. Nut (s.)	Sesamum (K & R)	Sa-fflower	Linseed	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
१	बृहन्मुंबई	००	००.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	Mumbai Sub.
२	ठाणे	३९०४	३९.५	०.०	०.१	०.०	०.०	५.१	१.१	०.८	०.०	०.०	०.१	०.१	०.२	०.०	०.०	Thane
३	रायगड	२०२१	६७.१	०.०	०.०	०.०	०.०	५.८	०.८	०.७	०.०	०.०	०.१	०.०	०.३	०.०	०.०	Raigad
४	रत्नागिरी	२३०१	३५.४	०.०	०.०	०.०	०.०	११.३	०.०	०.३	०.०	०.०	०.१	०.२	०.४	०.०	०.०	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	१५८७	५०.६	०.०	०.०	०.०	०.०	२.७	०.०	०.०	०.१	०.०	०.८	२.५	०.४	०.०	०.०	Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	९८१३	४६.०	०.०	०.०	०.०	०.०	६.३	०.६	०.६	०.०	०.०	०.२	०.५	०.३	०.०	०.०	Total Konkan Dn.
६	नासिक	९७८२	४.६	७.०	२.३	३.१	३७.५	४.७	५.९	०.९	३.७	०.१	४.४	०.३	०.१	०.१	०.०	Nasik
७	धुळे	७७०९	४.४	३.०	१०.८	६.१	१८.७	१.३	४.०	३.५	२.९	९.६	१०.०	२.५	१.९	०.०	०.०	Dhule
८	जळगाव	१०७१५	०.२	३.५	१९.२	६.२	८.५	०.०	५.२	२.६	२.२	२४.६	१.८	१.५	६.१	०.५	०.०	Jalgaon
	एकूण नाशिक वि.	२८२०६	२.९	४.६	११.१	५.१	२१.३	२.०	५.१	२.२	२.९	१२.०	४.९	१.४	२.९	०.२	०.०	Total Nashik Dn.
९	अहमदनगर	१३०६२	०.७	५.९	०.७	४१.३	२१.३	०.३	२.७	१.८	६.१	०.१	०.७	०.५	०.१	३.७	०.१	Ahmadnagar
१०	पुणे	१०९७३	५.८	४.६	०.८	२९.४	१६.५	०.९	३.४	०.५	४.८	०.०	३.७	०.५	०.२	२.०	०.०	Pune
११	सोलापूर	११११५	०.३	३.४	०.२	६१.५	३.३	०.०	२.४	३.१	५.०	०.३	०.८	१.६	०.१	३.४	०.१	Solapur
	एकूण पुणे वि.	३५१५०	२.२	४.७	०.६	४४.०	१४.१	०.४	२.८	१.८	५.४	०.२	१.७	०.८	०.१	३.१	०.१	Total Pune Dn.
१२	सातारा	६७१४	५.४	४.९	१०.२	२०.०	१६.७	१.१	२.४	१.१	७.५	०.८	७.१	०.३	०.०	०.८	०.०	Satara
१३	सांगली	६९०७	२.३	३.१	१६.८	२१.१	१३.१	०.१	३.८	१.८	६.९	०.३	५.२	०.१	०.०	१.४	०.०	Sangli
१४	कोल्हापूर	५३६२	२०.०	१.८	४.४	१.८	०.१	४.५	१.६	०.५	१६.८	०.०	११.०	०.३	०.२	०.०	०.०	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर वि.	१८९८३	८.४	३.३	१०.९	१५.२	१०.७	१.७	२.७	१.२	९.९	०.४	७.५	०.२	०.१	०.८	०.०	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	९३८७	०.२	३.९	४.७	२५.६	१८.९	०.०	४.१	५.०	३.८	९.१	१.५	०.२	१.३	४.७	०.९	Aurangabad
१६	जालना	७६१०	०.४	३.८	६.५	१९.४	१०.०	०.०	१.८	४.९	३.१	१७.२	०.८	०.२	०.७	५.९	०.४	Jalna
१७	बीड	९५०२	०.६	३.७	३.६	२६.१	१७.०	०.०	१.८	५.३	२.९	७.३	२.५	०.७	१.२	३.२	१.२	Beed
	एकूण औरंगाबाद वि.	२६४९९	०.४	३.८	६.६	२४.०	१५.७	०.०	२.६	५.१	३.३	१०.८	१.६	०.४	१.१	४.५	०.९	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	७१३७	३.२	२.४	२३.२	४.९	१.४	०.०	३.९	९.४	२.९	४.०	२.८	०.२	२.५	२.९	०.८	Latur
१९	उस्मानाबाद	७४१०	२.३	३.८	११.१	२७.३	१.८	०.०	५.९	१०.७	२.७	०.०	१.८	०.४	०.९	५.९	१.६	Osmanabad
२०	नांदेड	८०७७	३.९	२.५	२७.२	३.९	०.२	०.०	३.१	६.०	२.२	३०.४	०.४	०.८	१.४	१.४	०.२	Nanded
२१	परभणी	१२०४८	२.०	३.९	१५.४	१४.६	०.७	०.०	३.५	५.९	१.०	२४.३	०.४	१.७	०.६	६.८	०.७	Parbhani
	एकूण औरंगाबाद वि.	३४७५२	२.८	३.२	१३.८	१२.८	१.०	०.०	४.०	७.७	२.१	१६.३	१.२	०.९	१.२	४.६	०.८	Total Aurangabad Dn.

तक्ता चौवीस-चालू
TABLE XXIV-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
२२	बुलढाणा	8900	0.1	2.9	18.9	0.4	1.6	0.0	4.8	7.4	0.3	27.5	1.2	0.2	2.3	6.1	0.0	Buldhana
२३	अकोला	10086	0.7	2.1	21.6	0.0	0.5	0.0	4.6	7.4	0.2	31.8	0.3	0.2	0.8	3.6	0.0	Akola
२४	अमरावती	8733	1.1	1.7	15.5	0.0	0.2	0.0	5.6	10.3	0.2	39.1	2.3	0.1	0.8	1.3	0.0	Amravati
२५	यवतमाळ	9183	0.7	2.0	21.5	0.0	1.0	0.0	1.7	12.5	0.9	45.7	0.3	0.3	1.1	0.2	0.2	Yavatmal
	एकूण अमरावती वि.	36902	0.7	2.2	19.5	0.4	0.8	0.0	4.2	9.3	0.4	36.0	1.0	0.2	1.2	2.8	0.1	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	4150	0.4	4.5	17.9	0.3	0.0	0.0	5.7	12.5	0.4	32.8	2.5	0.3	1.3	0.1	1.1	Wardha
२७	नागपूर	6188	6.0	11.1	12.4	2.4	0.0	0.0	5.9	8.7	0.2	7.8	2.3	0.1	0.5	0.0	3.4	Nagpur
२८	भंडारा	5933	65.6	5.4	0.0	1.0	0.0	0.0	2.5	1.8	0.4	0.0	0.0	0.1	0.4	0.0	7.2	Bhandara
२९	चंद्रपूर	5769	25.7	5.6	5.6	16.5	0.0	0.0	2.0	4.1	0.0	9.7	0.0	0.0	4.0	0.0	6.4	Chandrapur
३०	गडचिरोली	2101	65.9	0.7	0.0	9.8	0.0	0.0	2.1	1.0	0.0	0.1	0.0	0.1	2.4	0.0	2.3	Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	21271	23.2	6.4	7.9	5.9	0.0	0.0	3.8	6.0	0.2	10.4	1.1	1.0	1.7	0.0	4.5	Total Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	213576	7.3	3.8	10.6	15.0	8.3	0.8	3.5	4.9	3.0	13.0	2.3	0.6	1.2	2.4	0.8	Total Maharashtra State

सक्ता बीबीस-पामू
TABLE XXIV—Contd.

(ब) महाराष्ट्र राज्यात प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाबाबत राज्यस्तरावरील एकूण क्षेत्राशी प्रत्येक जिल्ह्याचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९९४-९५
(B) Statement showing the percentage area in each district as compared to total area under the crop in the Maharashtra State for 1994-95

(क्षेत्रफळ '००' हेक्टर)
(Area in '00' hectare)

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	भात (ख.) Paddy (kh.)	भात (उ.) Paddy (s.)	गहू Wheat	ज्वारी (ख.) Kh. Jawar	ज्वारी (र.) Rabi Jawar	बाजरी Bajari	नाचणी Ragi	हरभरा Gram	तूर Tur	ऊस S'cane	कापूस Cotton	मुईमूग (ख.) Gr. Nut (kh.)	भुईमूग (उ.) Gr. Nut (s.)	तीळ (ख. + र.) Sesa- mum (K & R)	करडई Sa- fflower	जवस Linseed	District	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.	
२	ठाणे	..	9.9	9.1	..	..	..	12.1	0.6	0.3	..	..	..	0.2	0.4	..	..	Thane	
३	रायगड	..	8.4	20.0	..	..	..	7.2	0.2	0.1	..	..	0.1	..	0.3	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	5.3	1.2	..	..	..	15.9	..	0.1	..	..	..	0.4	0.4	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	5.0	11.4	..	..	..	2.6	..	..	..	..	0.2	3.1	0.2	..	..	Sindhudurg	
एकूण	कोकण विभाग	..	28.7	41.7	..	..	..	37.8	0.8	0.5	..	..	0.3	3.6	1.3	..	..	Total Konkan Dn.	
६	नासिक	..	3.0	..	8.5	1.0	1.0	20.6	27.9	7.6	0.8	5.7	..	8.8	2.2	0.3	0.1	..	Nasik
७	धुळे	..	2.2	0.5	2.9	3.7	1.5	8.1	6.2	4.1	2.0	3.5	2.7	15.8	14.8	6.0	..	..	Dhule
८	जळगाव	..	0.1	..	4.7	9.1	2.1	5.1	..	7.4	2.7	3.7	9.5	3.9	12.5	26.7	1.1	0.1	Jalgaon
एकूण	नासिक विभाग	..	5.3	0.5	16.1	13.7	4.5	33.8	34.1	19.2	6.1	12.9	12.2	28.5	29.5	33.0	1.2	0.1	Total Nasik Dn
९	अहमदनगर	..	0.6	..	9.7	0.4	16.9	15.6	2.1	4.7	2.2	12.6	0.1	1.8	5.3	0.4	9.3	0.9	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	4.2	..	6.2	0.4	10.1	10.2	6.2	5.0	0.5	8.3	..	8.3	3.9	0.9	4.3	0.1	Pune
११	सोलापूर	..	0.2	0.2	4.7	0.1	21.4	2.1	..	3.5	3.3	8.8	0.1	1.9	13.9	0.3	7.4	1.0	Solapur
एकूण	पुणे विभाग	..	5.0	0.2	20.6	0.9	48.3	27.9	8.3	13.2	6.1	29.7	0.2	12.0	23.0	1.6	21.0	2.0	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	2.4	..	4.1	3.0	4.2	6.3	4.5	2.2	0.7	7.9	0.2	9.8	1.8	..	1.1	..	Satara
१३	सांगली	..	1.0	0.2	2.7	5.1	4.5	5.1	0.5	3.5	1.2	7.5	0.1	7.3	0.5	0.1	1.9	0.1	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	7.0	2.2	1.2	1.0	0.3	..	14.8	1.1	0.3	14.1	..	12.2	1.4	0.4	..	..	Kolhapur
एकूण	कोल्हापूर विभाग	..	10.5	2.5	7.9	9.1	9.0	11.4	19.8	6.8	2.1	29.5	0.3	29.3	3.6	0.5	3.0	0.1	Total Kolhapur Dn.

तस्ता चौवीस-चालू
TABLE XXIV-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
१५	औरंगाबाद	0.1	0.0	4.6	1.9	7.5	10.0	0.0	5.1	4.5	5.6	3.1	2.9	1.3	4.8	8.7	5.5	Aurangabad
१६	जालना	0.2	0.0	3.6	2.2	4.6	4.3	0.0	1.8	3.6	3.7	4.7	1.2	1.5	2.2	8.7	1.7	Jalna
१७	बीड	0.4	0.0	4.4	3.6	7.8	9.1	0.0	2.3	4.8	4.4	2.5	4.8	4.8	4.6	6.0	7.1	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग		0.7	0.0	12.7	7.7	19.9	23.3	0.0	9.2	12.9	13.7	10.3	8.9	7.6	11.6	23.4	14.4	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	1.5	0.0	2.1	7.3	1.1	0.6	0.0	3.7	6.5	3.3	1.0	4.1	0.9	7.2	4.0	3.5	Latur
१९	उस्मानाबाद	1.1	0.0	3.5	3.6	6.4	0.7	0.0	5.9	7.6	3.2	0.0	2.8	2.4	2.8	8.5	7.2	Osmanabad
२०	नांदेड	2.1	0.0	2.6	9.7	1.0	0.1	0.0	3.3	4.7	2.8	8.9	0.6	4.9	4.7	2.3	1.0	Nanded
२१	परभणी	1.6	0.0	5.8	8.2	5.5	0.5	0.0	5.7	6.9	2.0	10.6	0.9	16.2	2.9	16.1	5.5	Parbhani
एकूण लातूर विभाग		6.3	0.0	14.0	28.8	13.9	1.9	0.0	18.6	25.6	11.2	20.5	8.5	24.3	17.6	30.9	17.2	Total Latur Dn.
२२	बुलढाणा	0.1	0.0	3.2	7.4	0.1	0.8	0.0	5.7	6.3	0.4	8.8	2.2	1.5	8.5	10.7	0.2	Buldhana
२३	अकोला	0.5	0.0	2.7	9.6	0.0	0.3	0.0	6.2	7.1	0.3	11.6	0.6	1.5	3.1	7.0	0.1	Akola
२४	अमरावती	0.6	0.0	1.9	6.0	0.0	0.1	0.0	6.6	8.6	0.2	12.3	4.2	0.8	2.8	2.2	0.2	Amravati
२५	यवतमाळ	0.4	0.2	2.3	8.7	0.0	0.5	0.0	2.1	11.0	1.4	15.2	0.5	2.4	4.1	0.4	0.9	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		1.6	0.2	10.1	31.8	0.1	1.7	0.0	20.5	33.1	2.3	47.9	7.4	6.1	18.5	20.3	1.4	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	0.1	0.0	2.4	3.3	0.0	0.0	0.0	3.2	5.0	0.3	5.0	2.1	0.9	2.2	0.1	2.9	Wardha
२७	नागपूर	2.5	0.2	8.5	3.4	0.5	0.0	0.0	4.8	5.2	0.2	1.7	2.9	0.5	1.3	0.0	13.1	Nagpur
२८	भंडारा	20.7	40.7	3.4	0.0	0.2	0.0	0.0	1.7	0.9	0.3	0.0	0.0	0.4	0.9	0.0	22.6	Bhandara
२९	चंद्रपूर	9.6	5.9	4.0	1.4	3.0	0.0	0.0	1.5	2.3	0.0	2.0	0.0	0.2	9.4	0.0	23.1	Chandrapur
३०	गडचिरोली	8.9	7.9	0.2	0.0	0.6	0.0	0.0	0.6	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	2.1	0.0	3.0	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		41.8	54.8	18.5	8.1	4.3	0.0	0.0	11.7	13.5	0.7	8.7	5.1	2.2	15.8	0.2	64.8	Total Nagpur Dn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Maharashtra State
क्षेत्र		15147	405	8013	22721	31999	17787	1633	7507	10408	6365	27715	4865	1294	2458	5126	1606	Area

सवता चौवीस-चालू
TABLE XXIV—Contd.

(क) महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हांनिहाय एकूण खरीप क्षेत्राशी प्रमुख विपारंपकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा सवता १९९४-९५
(C) Statement showing the percentage area under principal Kh. crops to the total kharif area for each district of Maharashtra state 1994-95

क्षेत्र '००' हेक्टरमध्ये
(Area in '00' ha.)

क्र. नं. Sr. No.	जिल्हा	एकूण खरीप क्षेत्र Total Kharif area	भात (ख.) Paddy Kh.	(ख.) ज्वारी Kh. Jawar	बाजरी Bajri	तूर Tur	ऊस Sugar cane	कापूस Cotton	मुईमूग (ख.) Gr. N Kh.	तीळ Sesamum Kh.	सुर्यफूल Sunflower	District
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.
२	ठाणे	3755	40.1	0.1	..	0.9	..	..	0.1	0.1	..	Thane
३	रायगड	1839	69.4	..	..	0.8	..	..	0.2	0.4	..	Raigad
४	रत्नागिरी	2250	36.0	..	..	0.4	..	..	0.1	0.4	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	1460	51.8	..	..	..	0.1	..	0.8	0.4	..	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	9304	46.7	..	..	0.6	0.1	..	0.2	0.3	..	Total Konkan Dn.
६	नासिक	7960	5.7	2.9	46.0	1.1	4.5	0.1	5.4	0.1	0.3	Nasik
७	धुळे	6485	5.2	12.8	22.2	4.2	3.5	11.4	11.8	2.3	0.3	Dhule
८	जळगाव	8864	0.2	23.3	10.3	3.1	2.7	29.7	2.1	7.4	0.9	Jalgaon
	एकूण नाशिक विभाग	23309	3.5	13.4	25.8	2.7	3.5	14.5	5.9	3.5	0.5	Total Nasik Dn.
९	अहमदनगर	5755	1.6	1.5	48.3	4.1	13.9	0.3	1.5	0.2	4.2	Ahmadnagar
१०	पुणे	6135	10.4	1.4	39.5	0.9	8.6	..	6.6	0.3	0.8	Pune
११	सोलापूर	2894	1.0	0.9	12.6	11.9	19.4	1.2	3.1	0.2	22.7	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	14784	5.1	1.4	33.5	4.3	12.8	0.4	3.9	0.2	6.4	Total Pune Dn.
१२	सातारा	4656	7.8	14.7	24.0	1.5	10.8	1.1	10.2	..	0.5	Satara
१३	सांगली	4789	3.3	24.2	18.9	2.5	9.9	0.4	7.5	..	1.3	Sangli
१४	कोल्हापूर	4096	21.3	4.8	0.1	0.6	18.0	..	11.8	..	..	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	14441	11.0	14.4	14.0	1.5	13.0	0.5	9.9	..	1.0	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	5647	0.3	7.7	31.4	8.3	6.3	15.1	2.5	2.1	4.1	Aurangabad
१६	जालना	5123	0.5	9.6	14.9	7.3	4.5	25.6	1.2	1.1	4.6	Jalna
१७	बीड	5854	1.0	13.9	27.5	8.5	4.8	11.8	4.0	1.9	9.0	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	16624	0.6	10.5	25.0	8.1	5.2	17.1	2.6	1.7	6.0	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	6046	3.9	27.6	1.7	11.1	3.5	4.7	3.3	2.9	14.6	Latur
१९	उस्मानाबाद	4022	4.3	20.5	3.3	19.8	5.0	..	3.4	1.7	22.0	Osmanabad
२०	नांदेड	7079	4.5	31.0	0.2	6.9	2.5	34.7	0.4	1.5	3.4	Nanded
२१	परभणी	8218	2.9	22.5	1.0	8.7	1.5	35.6	0.5	0.9	6.7	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	25365	3.8	25.8	1.3	10.5	2.8	22.4	1.6	1.7	10.1	Total Latur Dn.

तक्ता चौबीस-चालू
TABLE XXIV-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
२२	बुलढाणा	..	75.2	0.2	22.2	1.9	8.7	0.3	32.3	1.4	2.8	3.4	Buldhana
२३	अकोला	..	9311	0.8	24.2	1.0	8.2	0.2	35.6	0.3	0.8	1.0	Akola
२४	अमरावती	..	7903	1.2	17.1	0.2	11.4	0.2	43.2	2.6	0.7	1.0	Amravati
२५	यवतमाळ	..	8753	0.8	22.5	1.1	13.1	1.0	48.0	0.3	1.1	0.4	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	33139	0.7	21.6	9.1	10.4	0.4	39.9	1.1	1.3	1.4	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	3623	0.4	20.6	..	14.4	0.4	37.9	2.8	0.4	0.1	Wardha
२७	नागपूर	..	4675	8.0	16.4	..	11.5	0.2	10.3	3.0	0.3	0.1	Nagpur
२८	भंडारा	..	3510	89.4	..	..	2.6	0.5	..	..	0.5	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	3343	43.7	9.7	..	7.0	..	16.7	..	0.5	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	1476	92.3	..	..	1.4	..	..	..	0.3	..	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	16617	38.1	11.1	..	8.5	0.3	14.5	1.5	0.4	0.1	Total Nagpur Dn.
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	153683	9.9	14.8	11.6	6.8	4.1	18.0	3.2	1.4	3.4	Total Maharashtra State
	पिकाखालील क्षेत्र	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Area under crop

तक्ता चौवीस-समाप्त TABLE XXIV—Concl'd.

(ड) महाराष्ट्र राज्यात जिल्हानिहाय एकूण रब्बी क्षेत्राशी प्रमुख रब्बी पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९९४-९५
(D) Statement showing the percentage area under principals rabi crops to the total rabi area for each district of Maharashtra State 1994-95

(Area in '00' ha.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण रब्बी क्षेत्र Total Rabi area	रब्बी ज्वारी Rabi Jowar	गहू Wheat	हरभरा Gram	जवस Linseed	करडई Safflower	District	
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.	
२	ठाणे	..	97	..	44.3	..	..	Thane	
३	रायगड	..	95	..	16.8	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	41	..	2.4	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	39	..	..	..	..	Sindhudurg	
एकूण कोकण विभाग		..	272	..	22.1	..	..	Total Konkan Dn.	
६	नासिक	..	1775	17.4	38.4	32.3	..	0.3	Nasik
७	धुळे	..	1028	45.8	22.3	30.1	..	0.1	Dhule
८	जळगाव	..	1681	39.2	22.6	33.1	0.1	3.3	Jalgaon
एकूण नासिक विभाग		..	4484	32.1	28.8	32.1	0.1	1.4	Total Nasik Dn.
९	अहमदनगर	..	7150	75.5	10.8	5.0	0.2	6.7	Ahmednagar
१०	पुणे	..	4684	68.8	10.7	8.0	..	4.7	Pune
११	सोलापूर	..	7992	85.5	4.7	3.3	0.2	4.7	Solapur
एकूण पुणे विभाग		..	19826	77.9	8.3	5.0	0.2	5.4	Total Pune Dn.
१२	सातारा	..	2023	66.4	16.1	8.1	..	2.7	Satara
१३	सांगली	..	2099	69.3	10.1	12.6	0.1	4.6	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	336	28.6	28.0	25.6	..	..	Kolhapur
एकूण कोल्हापूर विभाग		..	4458	64.9	14.2	11.5	0.1	3.4	Total Kolhapur Dn.
१५	औरंगाबाद	..	3711	64.7	9.9	10.3	2.4	12.0	Aurangabad
१६	जालना	..	2460	60.0	11.9	5.6	1.1	18.2	Jalna
१७	बीड	..	3560	69.8	10.0	4.8	3.2	8.7	Beed
एकूण औरंगाबाद विभाग		..	9731	65.4	10.5	7.1	2.4	12.3	Total Aurangabad Dn.
१८	लातूर	..	1117	31.5	15.4	25.0	5.0	18.4	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	3383	60.1	8.3	13.0	3.4	12.9	Osmanabad
२०	नांदेड	..	935	33.3	21.9	26.5	1.7	12.5	Nanded
२१	परभणी	..	3613	48.6	12.9	11.8	2.5	22.8	Parbhani
एकूण लातूर विभाग		..	9048	49.2	12.4	15.4	3.1	17.5	Total Latur Dn.
२२	बुलढाणा	..	1304	2.7	19.8	32.7	0.2	42.0	Buldhana
२३	अकोला	..	1054	..	20.4	43.9	0.1	34.1	Akola
२४	अमरावती	..	812	..	18.7	61.0	0.4	14.2	Amravati
२५	यवतमाळ	..	396	..	47.2	39.9	3.8	5.1	Yavatmal
एकूण अमरावती विभाग		..	3566	2.7	22.8	43.2	0.6	29.2	Total Amravati Dn.
२६	वर्धा	..	545	2.6	34.8	43.5	8.6	0.6	Wardha
२७	नागपूर	..	1497	9.8	45.7	24.2	14.1	0.1	Nagpur
२८	भंडारा	..	1314	3.6	20.4	9.2	27.0	0.1	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	2399	39.6	13.4	4.7	15.5	0.1	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	600	34.3	2.5	7.5	8.0	0.2	Gadchiroli
एकूण नागपूर विभाग		..	6385	21.4	23.3	13.8	16.3	0.2	Total Nagpur Dn.
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	57770	55.4	13.9	13.0	2.8	8.9	Total Maharashtra State
पिकाखालील क्षेत्र		..	..	..	..	..	..	..	Area under Crop

तक्ता पंचवीस

TABLE-XXV

टीप :- ह्या तक्त्यातील क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न हे अंतिम पूर्वानुमान
अहवालावर आधारित आहे.

Note :- In this table Area, Production & Av. Yield are based on Final
Forecast report.

तबता पंचवीस TABLE XXV
निरनिराळ्या राज्यातील मुख्य पिकांचे क्षेत्र उत्पादन व सरासरी उत्पन्न (१९८५-८६ ते १९९७-९८)
Estimates of area, production and average yield of Principal Crops in different States during (1985-86 to 1997-98)

राज्य 1	तांदूळ Rice													STATE
	१९८५-८६ 1985-86 2	८६-८७ 1986-87 3	८७-८८ 1987-88 4	८८-८९ 1988-89 5	८९-९० 1989-90 6	९०-९१ 1990-91 7	९१-९२ 1991-92 8	९२-९३ 1992-93 9	९३-९४ 1993-94 10	९४-९५ 1994-95 11	९५-९६ 1995-96 12	९६-९७ 1996-97 13	९७-९८ 1997-98 14	
आंध्रप्रदेश														Andhra Pradesh
अ	3452.3	3459.2	3206.6	4217.7	4206.6	4035.9	3936.1	3604.1	3546.7	3512.6	3692.1	4169.0	3500.8	A
प	7613.5	6591.5	7087.1	10621.1	9959.1	9654.0	9249.4	8792.2	9562.0	9221.0	9014.2	10686.0	8510.0	P
य	2205	1905	2210	2518	2367	2392	2350	2439	2696	2625	2441	2601	2431	Y
आसाम														Assam
अ	2464.1	2287.0	2336.0	2301.3	2435.1	2490.0	2527.7	2522.6	2525.7	2450.5	2503.4	2491.7	2489.8	A
प	2846.6	2385.3	2715.8	2439.3	2794.8	3270.2	3197.2	3299.7	5361.1	3309.1	3390.0	3328.2	3382.9	P
य	1155	1043	1163	1060	1148	1313	1265	1308	1331	1350	1354	1336	1359	Y
बिहार														Bihar
अ	5334.9	5367.6	5101.3	5308.6	5285.6	5393.4	5099.5	4516.7	1747.8	4727.2	5036.8	5067.9	4975.5	A
प	6055.7	6014.5	4674.5	6351.0	6348.9	6553.5	4753.2	3641.2	6108.5	6168.4	6640.0	7280.7	6774.9	P
य	1128	1126	916	1196	1201	1215	932	806	1295	1305	1318	1437	1362	Y
गुजरात														Gujarat
अ	491.7	511.2	346.5	535.6	601.0	530.7	593.0	575.6	597.8	610.6	570.0	642.0	672.5	A
प	454.2	446.0	279.4	866.0	817.3	791.1	690.6	829.6	538.6	942.1	526.6	946.0	1042.3	P
य	924	872	806	1617	1360	1491	1155	1441	1399	1543	1450	1474	1550	Y
हरियाणा														Haryana
अ	585.0	628.0	462.0	599.0	621.0	661.0	640.0	703.0	753.0	795.0	830.0	831.0	910.0	A
प	1636.9	1543.0	1073.0	1437.0	1698.0	1834.0	1812.0	1869.0	2057.0	2227.0	1847.0	2463.0	2545.0	P
य	2797	2457	2323	2399	2734	2775	2871	2659	2732	2801	2215	2964	2797	Y
जम्मू व काश्मीर														Jammu & Kashmir
अ	265.6	267.2	263.1	264.0	273.5	266.1	282.2	273.1	273.0	273.0	273.0	275.3	275.7	A
प	587.1	590.5	420.8	579.6	549.2	555.1	550.1	508.8	507.0	507.0	508.5	431.4	549.3	P
य	2210	2210	1599	2195	2008	2086	1949	1863	1857	1857	1863	1567	1992	Y
कर्नाटक														Karnataka
अ	1096.0	1166.0	1047.6	1237.5	1183.4	1173.2	1268.8	1316.6	1373.8	1308.1	1265.2	1358.5	1378.2	A
प	1942.6	2313.2	1894.7	2509.6	2376.9	2415.3	2826.1	3068.7	3193.1	3193.1	3023.9	3211.6	3334.3	P
य	1772	1984	1809	2028	2009	2059	2227	2331	2317	2441	2390	2364	2419	Y
केरळ														Kerala
अ	678.3	663.8	694.0	577.5	578.2	559.4	541.3	537.7	507.9	501.2	471.1	424.8	404.1	A
प	1173.1	1133.8	1057.1	1006.5	1073.6	1086.6	1060.3	1084.8	1004.0	962.7	953.0	831.6	661.0	P
य	1729	1708	1717	1743	1857	1942	1959	2017	1977	1921	2023	1958	1636	Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	5031.8	5030.9	4836.3	5009.3	5005.4	5118.1	5131.5	5160.5	5220.2	5052.5	5344.4	5396.4	5403.4	A
प	5418.0	4178.4	4265.7	4666.8	4192.5	5738.1	5248.5	5282.9	5963.1	5999.0	5839.1	5939.1	4488.0	P
य	1077	829	873	932	898	1121	1023	1024	1142	1187	1093	1101	831	Y

महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	1540.6	1527.2	1369.8	1545.1	1519.5	1581.4	1572.4	1542.5	1550.4	1537.6	1517.1	1477.5	1576.9	A
प	2181.8	1751.5	1712.8	2652.1	2318.8	2313.7	2100.2	2363.8	2484.4	2397.5	2562.8	2614.4	2394.6	P
य	1416	1147	1250	1716	1526	1463	1336	1532	1602	1559	1689	1769	1621	Y
ओरिसा														Orisa
अ	4402.2	4393.6	4053.3	4282.0	4391.5	4403.7	4447.9	4443.4	4555.3	4455.7	4529.0	4469.3	4496.8	A
प	5226.3	4834.4	3471.4	5296.5	6284.0	5275.3	6659.7	5387.7	6616.3	6353.2	6226.2	4438.4	6204.6	P
य	1187	1100	856	1237	1431	1198	1464	1213	1452	1426	1375	993	1380	Y
पंजाब														Punjab
अ	1714.0	1809.0	1720.0	1778.0	1908.0	2024.0	2074.0	2065.0	2179.0	2277.0	2161.0	2159.0	2279.0	A
प	5448.9	6022.0	5442.0	4925.0	6697.0	6535.0	6755.0	7002.0	7642.0	7703.0	6768.0	7334.0	7897.0	P
य	3179	3329	3164	2770	3510	3229	3257	3391	3507	3383	3132	3397	3465	Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	2264.3	1955.2	2011.7	1887.4	1963.2	1855.7	2117.9	2184.4	2306.3	2336.9	1950.6	2173.7	2361.0	A
प	5370.5	5332.7	5604.5	5590.0	6063.4	5782.4	6596.3	6805.7	6749.8	7685.7	5290.0	5805.3	7052.0	P
य	2372	2727	2786	2962	3089	3116	3115	3116	2927	3289	2712	2671	2987	Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	5586.9	5541.4	4782.0	5377.9	5425.9	5616.7	5413.1	5476.9	5367.7	5421.9	5564.5	5549.2	5663.5	A
प	8314.5	7509.3	6475.0	9287.5	9476.9	10260.3	9411.4	9709.3	10210.1	10123.8	10362.5	11770.7	12165.4	P
य	1488	1355	1354	1727	1747	1827	1739	1773	1902	1867	1862	2121	2148	Y
पश्चिम बंगाल														West Benga
अ	5078.7	5375.9	5475.5	5622.0	5614.3	5812.9	5719.2	5694.5	5875.5	5774.4	5953.4	5800.6	5900.2	A
प	7991.0	8463.0	9271.8	10559.8	10923.6	10436.5	11954.2	11445.4	12110.9	12464.4	11887.0	12636.8	13236.5	P
य	1573	1574	1693	1878	1946	1795	2090	2010	2061	1259	1997	2179	2243	Y
इतर														Others
अ	1150.8	1174.0	1140.6	1192.9	1154.7	1164.4	1179.1	1158.4	1189.2	1210.1	1121.1	1207.1	1132.8	A
प	1605.2	1417.2	1436.9	1700.9	1698.6	1790.3	1813.4	1776.9	1900.7	1900.9	1836.5	2019.5	2061.9	P
य	1394	1208	1260	1426	1471	1538	1538	1534	1598	1571	1638	1673	1820	Y
संयुक्त भारत														All India
अ	41137.2	41166.7	38806.3	41735.8	42166.9	42686.6	42648.7	41775.0	42539.3	42244.3	42836.7	43433.0	43420.2	A
प	63825.0	60556.8	56862.5	70488.7	73572.6	74291.4	74677.6	72867.7	80298.3	81157.9	76975.3	81736.7	82299.7	P
य	1552	1471	1465	1689	1745	1740	1751	1744	1889	1921	1797	1882	1895	Y

टीप— या तक्त्यातील क्षेत्र, उत्पादन व सरासरी उत्पन्न अंतिम पूर्वानुमान अहवालावर आधारीत आहे.
 Note — In this Table Area, Production & Av. yield based on Final Forecast reports.

तबला धंजवीस-वाल
TABLE XXV--Contd.

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Andhra Pradesh														
आंध्र प्रदेश														
अ	1788.2	1656.1	1729.8	1313.5	1310.7	1190.2	1066.7	1051.8	1053.2	881.4	887.6	852.7	759.6	.. A
प	1161.6	994.1	1145.6	612.8	902.4	851.2	665.5	908.7	872.6	682.7	648.6	627.0	552.3	.. P
य	650	600	662	467	688	715	624	864	829	775	731	735	727	.. Y
Gujarat														
गुजरात														
अ	893.5	882.1	525.6	780.8	872.7	852.7	509.0	448.5	376.2	344.1	324.8	348.2	283.6	.. A
प	354.9	245.1	125.2	425.1	433.3	379.0	199.2	323.6	280.1	191.6	233.4	310.5	228.6	.. P
य	397	278	238	544	497	444	391	722	745	559	719	892	806	.. Y
Karnataka														
कर्नाटक														
अ	2318.5	2639.7	2465.2	2105.8	2338.9	2154.6	2086.1	2306.1	2085.5	2150.1	1976.3	1998.5	1902.9	.. A
प	1473.6	2108.4	1570.5	1537.6	1627.3	1353.3	1707.1	1925.9	1895.2	1612.9	1717.5	1897.7	1626.4	.. P
य	636	799	637	730	696	628	818	835	909	750	869	950	855	.. Y
Madhya Pradesh														
मध्य प्रदेश														
अ	1959.6	1912.1	2092.5	1810.5	1748.0	1648.2	1381.2	1422.9	1287.6	1171.6	994.2	922.4	902.9	.. A
प	1773.3	1301.4	1931.4	1635.3	1737.0	1490.3	1007.6	1555.2	1269.2	783.0	844.0	792.2	752.3	.. P
य	905	681	923	903	994	904	730	1093	986	668	849	859	833	.. Y
Maharashtra														
महाराष्ट्र														
अ	6625.6	5334.8	6662.8	6185.1	6427.8	6331.1	5485.1	5921.0	6165.0	5351.4	5557.3	5692.0	5500.3	.. A
प	3922.7	3092.4	5951.9	4277.9	6635.1	5948.0	3390.1	6687.6	5976.2	4580.8	4940.1	6240.5	3780.3	.. P
य	592	438	893	692	1032	939	618	1129	969	856	889	1096	687	.. Y
Rajasthan														
राजस्थान														
अ	983.0	1006.4	981.4	1042.8	826.9	931.0	707.7	775.4	660.6	678.6	593.5	622.6	561.2	.. A
प	374.8	238.8	216.6	539.4	327.6	518.4	157.4	411.5	160.5	273.1	139.4	290.9	267.1	.. P
य	381	237	221	517	396	557	222	531	243	402	235	467	476	.. Y

तामिळनाडू														Tamilnadu		
अ	..	729.4	730.4	764.2	592.7	583.7	541.1	511.8	484.2	506.3	548.6	383.4	395.0	530.0	..	A
प	..	642.1	658.5	768.8	561.0	562.9	548.8	552.6	486.2	486.2	605.8	329.7	361.8	388.0	..	P
य	..	880	902	1006	947.0	964	1014	1080	1004	960	1104	860	916	732	..	Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh		
अ	..	630.3	579.4	587.6	555.3	571.0	526.5	459.8	472.3	440.9	465.9	441.0	433.3	383.5	..	A
प	..	419.6	467.5	439.7	503.0	615.0	493.0	361.7	436.7	422.6	409.4	418.0	361.8	338.3	..	P
य	..	666	807	748	906	1077	936	787	925	958	879	948	835	88.2	..	Y
इतर														Others		
अ	..	169.2	206.9	190.3	212.8	158.2	182.0	152.4	158.4	134.7	155.9	168.2	166.2	160.5	..	A
प	..	74.4	79.2	46.6	78.3	57.8	99.2	58.2	70.1	52.3	58.0	56.4	51.2	48.2	..	P
य	..	440	383	245	368	365	545	382	443	388	372	335	308	300	..	Y
संखिल भारत														All India		
अ	..	16097.3	15947.9	15999.4	14599.3	14837.9	14357.4	12359.8	13040.6	12710.0	11747.6	11326.3	11430.9	10984.5	..	A
प	..	10197.0	9185.4	12196.3	10170.4	12898.4	11681.2	8099.4	12805.5	11414.9	9197.3	9327.1	10933.6	7981.5	..	P
य	..	633	576	762	697	869	814	655	982	898	802	823	956	727	..	Y

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

बाजरी

Bajri

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	१९९७-९८	STATE	
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Andhra Pradesh															
आंध्र प्रदेश															
अ	..	356.3	336.0	311.7	281.9	258.3	231.4	192.0	170.8	143.2	137.8	133.3	132.0	92.6	.. A
प	..	209.5	195.8	155.9	196.5	181.6	167.7	135.2	128.6	110.7	103.5	127.2	122.0	67.8	.. P
य	..	588	583	500	697	703	725	704	753	773	751	954	924	732	.. Y
Gujarat															
गुजरात															
अ	..	1315.5	1274.4	786.4	1489.1	1331.6	1152.2	1149.6	1273.2	1212.1	1204.6	1066.9	1072.4	1095.7	.. A
प	..	634.8	1026.9	346.1	1437.5	1325.3	1024.6	819.1	1652.2	767.5	1272.0	1059.2	1308.9	1495.0	.. P
य	..	483	806	440	999	995	889	713	1298	633	1056	975	1221	1364	.. Y
Haryana															
हरयाणा															
अ	..	650.0	774.0	470.0	786.0	621.0	609.0	566.0	634.0	509.0	584.0	575.0	571.0	584.0	.. A
प	..	317.0	351.0	109.0	958.0	432.0	526.0	320.0	739.0	329.0	736.0	409.0	650.0	673.0	.. P
य	..	488	453	232	1219	696	864	565	1166	646	1260	711	1138	1152	.. Y
Karnataka															
कर्नाटक															
अ	..	447.1	485.1	469.6	461.3	514.2	420.0	411.8	374.8	300.0	294.0	400.1	416.5	301.3	.. A
प	..	205.6	230.5	259.0	202.7	281.2	205.5	226.4	214.8	183.6	120.4	269.3	270.4	138.8	.. P
य	..	462	475	552	437	547	489	550	573	612	410	673	649	461	.. Y
Madhya Pradesh															
मध्य प्रदेश															
अ	..	165.4	165.9	179.3	174.7	169.9	173.0	158.2	157.0	152.1	147.8	134.5	139.8	138.7	.. A
प	..	89.2	123.9	124.3	157.5	134.1	152.2	115.6	148.2	125.6	124.9	117.5	136.0	144.1	.. P
य	..	539	747	693	902	789	880	731	944	826	845	874	973	1039	.. Y
Maharashtra															
महाराष्ट्र															
अ	..	1702.8	1733.7	1814.9	1963.7	1912.7	1927.0	1910.5	1908.1	1790.5	1765.8	1664.9	1946.8	1671.2	.. A
प	..	419.8	465.2	909.6	900.5	1204.5	1114.3	897.8	1779.6	1210.4	1113.3	965.4	1831.1	1119.0	.. P
य	..	247	268	501	459	630	578	470	933	676	630	580	941	670	.. Y

तक्ता पंचवीस-बालू TABLE XXV—Contd.

राज्य 1	मका Maize													STATE	
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-55	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98		
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh	
अ	288.7	307.3	303.5	296.8	298.4	309.4	317.4	321.9	304.0	314.3	333.1	361.0	396.0	..	A
प	413.7	459.2	532.9	490.7	669.5	645.6	635.2	856.1	776.0	800.5	876.8	1190.0	1084.0	..	P
य	1433	1494	1756	1653	2244	2087	2001	2660	2553	2547	2632	3296	2737	..	Y
बिहार														Bihar	
अ	669.6	646.8	659.2	692.8	700.6	664.8	689.0	698.2	721.6	748.1	717.7	780.4	689.7	..	A
प	877.0	923.8	753.0	1082.4	1203.1	1037.5	1277.3	1160.8	1423.2	1452.6	1369.4	1670.3	1174.7	..	P
य	1310	1428	1142	1562	1717	1561	1854	1663	1972	1943	1908	2140	1703	..	Y
गुजरात														Gujarat	
अ	316.5	313.8	274.9	337.2	323.3	368.8	343.5	367.7	370.7	372.4	377.8	399.0	399.8	..	A
प	114.3	435.0	92.6	455.9	480.4	529.8	350.5	557.3	383.5	331.4	374.3	618.0	658.2	..	P
य	361	1386	337	1352	1486	1437	1020	1516	1035	889	991	1549	1646	..	Y
हिमाचल प्रदेश														Himachal Pradesh	
अ	299.5	303.4	293.4	315.1	313.6	319.1	310.0	310.3	314.6	312.2	307.9	307.3	311.9	..	A
प	521.1	563.0	405.7	483.1	669.2	655.0	580.1	641.6	669.8	636.6	660.7	589.4	620.7	..	P
य	1740	1456	1383	1533	2134	2053	1871	2068	2129	2039	2146	1918	1990	..	Y
जम्मू व काश्मीर														Jammu & Kashmir	
अ	287.0	288.9	292.6	292.2	296.6	297.7	295.0	296.1	298.6	298.6	303.9	304.9	310.9	..	A
प	493.9	519.2	298.0	441.8	446.7	445.6	504.3	491.0	558.6	558.6	536.0	454.4	440.9	..	P
य	1721	1797	1018	1512	1506	1497	1709	1658	1870	1870	1764	1490	1418	..	Y
कर्नाटक														Karnataka	
अ	167.0	226.4	204.9	255.0	252.7	252.4	279.9	315.2	317.5	352.7	365.1	445.6	559.2	..	A
प	365.3	585.3	500.3	676.8	707.7	637.4	555.3	977.2	947.4	1041.6	1142.4	1385.2	1668.6	..	P
य	2187	2585	2442	2654	2801	2525	3066	3100	2964	2953	3129	3109	2984	..	Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh	
अ	839.3	850.1	849.0	860.4	878.9	877.0	877.5	908.3	903.6	853.6	857.4	847.4	834.5	..	A
प	708.6	760.6	872.9	1193.6	1457.8	1236.8	862.6	1427.9	1331.9	836.4	1150.4	946.0	1099.7	..	P
य	844	895	1028	1387	1659	1410	983	1572	1474	980	1342	1116	1318	..	Y
पंजाब														Punjab	
अ	260.0	260.0	233.0	249.0	210.0	188.0	177.0	189.0	194.0	174.0	171.0	166.0	168.0	..	A
प	412.0	526.0	365.0	293.0	399.0	336.0	347.0	434.0	359.0	324.0	307.0	352.0	352.0	..	P
य	1585	2023	1567	1177	1900	1787	1960	2296	1851	1862	1795	2120	2095	..	Y

राजस्थान	..	974.5	973.3	802.2	892.1	943.6	983.6	949.1	954.2	920.5	922.8	911.1	927.9	964.0	Rajasthan
अ	..	644.0	647.6	302.2	1221.7	1315.3	1303.3	767.2	1009.7	924.8	671.6	811.8	1028.6	1217.2	.. A
प	..	661	665	377	1369	1394	1325	808	1058	1005	728	891	1109	1263	.. P
य	..	1199.9	1206.1	1135.2	1153.9	1149.5	1085.4	1066.6	1072.6	1091.1	1047.5	1090.0	1065.5	1074.2	.. Y
उत्तर प्रदेश	..	1462.0	1480.7	996.8	1202.1	1586.9	1432.2	1163.6	1644.8	1329.0	1396.3	1498.0	1535.9	1657.3	Uttar Pradesh
अ	..	1218	1228	878	1042	1381	1320	1091	1533	1218	1333	1374	1441	1543	.. A
प	..	76.9	83.8	96.5	114.1	93.8	108.8	117.0	176.4	230.2	246.0	232.4	331.6	241.4	.. P
य	..	102.7	77.8	120.0	140.3	105.3	135.3	129.3	274.4	389.6	378.0	338.2	502.8	298.0	.. Y
महाराष्ट्र	..	1336	928	1244	1230	1123	1244	1105	1556	1692	1537	1455	1516	1274	Maharashtra
अ	..	418.3	463.2	416.5	462.5	454.1	449.3	437.4	352.6	328.6	463.6	311.5	323.8	355.7	Others
प	..	529.1	614.6	481.9	547.3	610.4	567.2	592.0	517.3	508.2	689.9	469.0	388.2	580.6	.. A
य	..	1265	1327	1157	1183	1344	1262	1351	1467	1547	1488	1506	1199	1632	.. P
अखिल भारत	..	5797.2	5923.1	5560.9	5896.7	5915.1	5904.3	5859.4	5962.5	5995.0	6105.8	5978.9	6260.4	6305.3	All India
अ	..	6643.7	7592.8	5721.3	8228.7	9651.3	8961.7	8064.4	9992.1	9601.0	9117.5	9534.0	10768.8	10851.9	.. A
प	..	1146	1282	1029	1395	1632	1518	1376	1676	1602	1493	1595	1720	1721	.. P
य	..														.. Y

तत्त्वा पंचवीस-चालू TABLE XXV-Contd.

राज्य 1	नाचणी Ragi														STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	14	
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh	
अ	212.7	182.6	173.4	168.1	171.0	164.1	145.8	144.7	140.3	124.5	126.8	120.0	97.2	.. A	
प	205.9	182.3	169.3	171.0	207.8	191.3	152.2	159.6	163.3	150.6	148.0	148.0	101.5	.. P	
य	968	998	976	1017	1215	1166	1044	1103	1164	1210	1167	1233	1044	.. Y	
बिहार														Bihar	
अ	125.5	117.6	103.4	106.7	104.3	97.6	91.1	87.4	94.2	90.9	82.5	80.1	76.0	.. A	
प	94.9	75.5	52.2	67.1	80.2	88.2	71.7	43.8	65.6	69.8	74.7	75.7	69.2	.. P	
य	756	642	505	629	769	904	78.7	730	696	768	905	945	911	.. Y	
कर्नाटक														Karnataka	
अ	1109.2	1174.91	1116.2	1150.4	1167.3	1054.4	1066.1	1038.4	1028.5	987.61	1019.9	1035.2	948.6	.. A	
प	1200.1	1552.4	1203.8	1178.0	1399.4	1043.0	1443.7	1536.1	1566.6	1417.9	1618.2	1495.1	1400.8	.. P	
य	1082	1321	1078	1024	1199	989	1354	1479	1523	1436	1587	1444	1477	.. Y	
महाराष्ट्र														Maharashtra	
अ	221.7	220.6	213.8	205.0	206.6	207.5	204.7	193.9	165.6	163.0	152.9	150.6	156.6	.. A	
प	261.1	148.6	209.2	227.3	217.0	213.8	188.2	207.5	173.8	176.6	160.6	152.5	146.8	.. P	
य	1178	674	978	1109	1050	1030	919	1070	1050	1083	1050	1013	937	.. Y	
ओरिसा														Orisa	
अ	285.8	276.7	224.2	260.6	245.5	256.8	246.5	79.9	85.2	78.2	71.5	81.3	79.9	.. A	
प	211.9	201.4	206.4	253.2	241.2	253.6	189.8	41.8	54.7	46.1	43.7	49.0	47.1	.. P	
य	741	728	921	972	982	988	770	523	642	590	611	603	589	.. Y	
तामिळनाडू														Tamilnadu	
अ	195.1	176.4	198.5	193.0	201.5	169.7	158.4	150.5	158.0	166.7	121.6	111.4	144.5	.. A	
प	300.8	315.3	329.1	273.4	356.0	316.2	310.6	291.0	331.0	316.9	221.0	190.5	304.7	.. P	
य	1542	1787	1658	1417	1767	1863	1961	1934	2095	1901	1817	1710	2109	.. Y	
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh	
अ	148.8	162.8	146.3	149.2	162.3	140.5	139.7	140.2	142.4	155.4	137.8	143.9	143.9	.. A	
प	169.6	178.3	107.1	174.5	200.1	171.0	171.6	176.7	181.7	202.1	186.2	184.8	85.0	.. P	
य	1140	1095	732	1170	1233	1217	1228	1260	1276	1301	1351	1284	1286	.. Y	
इतर														Others	
अ	101.8	93.1	86.2	84.3	84.5	80.7	77.6	70.3	70.1	65.2	60.7	61.7	60.5	.. A	
प	73.8	54.5	41.9	65.2	64.8	62.9	54.0	54.9	60.5	50.4	49.0	51.5	52.3	.. P	
य	725	585	486	773	767	779	696	781	863	773	807	835	864	.. Y	
अखिल भारत														All India	
अ	2400.6	2404.7	2262.0	2317.3	2343.0	2171.3	2129.9	1905.3	1884.3	1831.5	1773.7	1784.2	1707.2	.. A	
प	2518.1	2708.3	2319.0	2409.7	2766.5	2340.0	2581.8	2531.4	2597.2	2430.4	2501.4	2347.1	2307.4	.. P	
य	1049	1126	1025	1040	1481	1078	1212	1329	1378	1327	1410	1315	1352	.. Y	

तक्ता पंचवीस—चालू
TABLE XXV—Contd.

ज्वारवर्गीय धान्ये
Small Millets

अ—क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प—उत्पादन हजार टनामध्ये
य—हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh
अ	.. 364.6	329.5	323.9	246.0	220.3	189.1	119.9	109.5	113.1	96.2	98.3	84.0	68.2	.. A
प	.. 133.2	118.5	147.0	106.1	160.9	115.3	69.3	66.1	86.0	48.7	72.8	55.2	42.3	.. P
य	.. 365	360	454	431	730	610	578	604	760	506	741	657	620	.. Y
बिहार														Bihar
अ	.. 105.9	92.2	79.3	75.9	69.8	65.9	57.8	53.0	53.3	46.4	44.0	48.0	45.2	.. A
प	.. 66.5	57.6	41.9	47.6	41.7	35.4	40.5	34.3	34.2	27.5	21.6	29.5	25.4	.. P
य	.. 628	625	528	628	597	537	701	647	642	593	491	615	562	.. Y
गुजरात														Gujarat
अ	.. 110.3	95.6	53.2	107.4	61.5	38.8	36.2	37.2	33.6	28.7	26.3	14.3	17.7	.. A
प	.. 16.5	16.6	10.4	57.5	35.5	23.3	14.8	18.6	14.5	12.9	11.6	6.3	7.4	.. P
य	.. 150	174	195	535	577	601	409	500	432	449	441	441	418	.. Y
कर्नाटक														Karnataka
अ	.. 254.8	236.8	254.8	216.9	205.3	159.4	125.2	117.0	118.2	105.5	91.2	92.4	74.9	.. A
प	.. 82.8	103.1	107.8	93.7	80.3	68.2	60.4	55.2	61.4	50.3	40.6	40.3	34.3	.. P
य	.. 325	435	423	432	391	428	482	462	519	477	445	436	458	.. Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	.. 1387.5	1315.2	1293.6	1258.2	1228.8	1203.1	1131.6	1083.9	1038.9	1010.8	878.7	910.4	896.2	.. A
प	.. 359.3	247.5	356.6	293.1	292.5	328.8	240.4	256.2	296.7	266.5	289.5	242.0	214.4	.. P
य	.. 259	188	276	233	238	273	212	236	286	264	273	266	239	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	.. 173.1	180.9	191.7	196.8	141.6	110.5	129.6	121.8	98.4	103.5	141.9	77.5	99.0	.. A
प	.. 75.5	90.7	105.0	104.2	118.3	95.5	100.1	103.5	85.2	70.1	99.0	56.1	49.5	.. P
य	.. 436	501	548	529	835	855	772	850	866	677	698	724	498	.. Y

तकता पंचवीस-चालू
TABLE XXV--Contd.

ज्वारवर्गीय धान्ये
Small Millets

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
														Tamilnadu	
तामीळनाडू															
अ	..	261.7	253.4	235.6	215.4	209.5	169.0	143.5	123.8	116.0	152.7	86.9	82.9	89.8	.. A
प	..	148.2	240.7	248.7	191.0	112.7	102.2	128.5	110.7	114.9	144.1	67.7	64.3	76.7	.. P
य	..	566	950	1056	837	538	605	895	894	692	944	779	776	85.4	.. Y
														Uttar Pradesh	
उत्तर प्रदेश															
अ	..	244.5	235.3	210.8	205.2	369.0	320.0	155.1	152.4	139.3	147.8	143.0	134.3	124.6	.. A
प	..	194.9	175.2	123.2	157.6	353.0	312.0	125.6	125.2	123.6	138.7	137.9	140.2	127.8	.. P
य	..	797	745	584	768	557	975	811	822	887	938	964	1044	1026	.. Y
														Others	
इतर															
अ	..	252.4	235.7	232.8	220.8	197.3	191.6	188.7	184.4	176.7	167.9	151.9	157.3	136.6	.. A
प	..	140.3	111.6	108.0	112.7	110.6	109.6	102.5	99.0	100.6	107.3	88.1	94.3	81.3	.. P
य	..	556	473	464	510	561	572	543	538	569	639	580	599	595	.. Y
														All India	
अखिल भारत															
अ	..	3154.8	2974.6	2875.7	2742.5	2703.1	2447.4	2087.6	1983.0	1887.5	1859.5	1662.2	1601.1	1552.6	.. A
प	..	1217.2	1161.5	1248.6	1163.5	1305.5	1190.0	882.1	868.8	917.1	866.1	778.8	728.2	159.1	.. P
य	..	386	390	434	424	483	486	423	438	486	466	469	455	425	.. Y

तबता पंचवीस—बाल
TABLE XXV—Contd.

गहू
Wheat

अ—क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प—उत्पादन हजार टनामध्ये
य—हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रं. मध्ये
A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	.	
Bihar															
बिहार	..	1834.5	1839.6	2115.9	2112.0	1988.1	1965.0	9184.8	1974.0	2069.9	2045.0	2134.3	2088.9	2080.8	.. A
अ	..	2935.6	2861.3	3257.0	3557.0	3270.2	3560.4	5394.3	3449.5	4356.7	4274.0	4238.9	4560.7	4159.3	.. P
प	..	1600	1555	1539	1684	1645	1812	181.1	1747	2105	2090	1986	2183	1999	.. Y
य	..														
Gujarat															
गुजरात	..	431.4	315.1	192.4	648.8	619.1	717.0	409.0	611.2	487.3	720.8	506.1	581.0	694.1	.. A
अ	..	782.8	661.7	351.2	1512.5	1101.7	1443.7	905.7	1360.2	928.2	1962.4	1123.5	1336.0	1647.0	.. P
प	..	1815	2100	1825	2331	1780	2014	2214	2225	1905	2723	2220	2299	2373	.. Y
य	..														
Haryana															
हरियाणा	..	1699.0	1782.0	1731.0	1827.0	1859.0	1850.0	1808.0	1956.0	1998.0	1986.0	1972.0	2017.0	2064.0	.. A
अ	..	5257.0	5055.0	4861.0	6225.0	5913.0	6440.0	6502.0	7083.0	7231.0	7303.0	7291.0	7826.0	7554.0	.. P
प	..	3074	2837	2808	3407	3181	3481	3596	3621	3619	3677	3697	3880	3660	.. Y
य	..														
Himachal Pradesh															
हिमाचल प्रदेश	..	377.1	371.5	374.9	373.0	370.7	376.3	378.1	366.7	373.9	373.9	380.8	357.2	357.2	.. A
अ	..	492.0	450.7	351.2	512.5	543.7	601.7	595.8	593.5	412.6	412.6	537.1	531.0	531.0	.. P
प	..	1305	1213	937	1374	1467	1599	1576	1618	1104	1104	1410	1487	1487	.. Y
य	..														
Jammu & Kashmir															
जम्मू व काश्मीर	..	224.0	238.4	242.7	242.7	226.2	245.0	248.0	248.7	248.1	248.1	243.8	246.9	258.4	.. A
अ	..	272.1	212.0	245.6	245.6	262.2	297.4	308.0	347.4	352.1	352.1	399.2	412.6	431.8	.. P
प	..	1215	889	1012	1012	1159	1214	1242	1396	1419	1419	1637	1671	1671	.. Y
य	..														
Karnataka															
कर्नाटक	..	248.7	271.0	266.7	237.5	247.9	198.1	198.6	223.9	237.1	243.2	218.7	248.4	250.6	.. A
अ	..	101.9	142.2	140.8	166.3	89.3	124.8	142.1	158.1	192.0	171.8	145.6	190.3	114.7	.. P
प	..	410	525	528	700	360	630	716	706	810	706	666	771	458	.. Y
य	..														
Madhya Pradesh															
मध्य प्रदेश	..	3704.9	3502.2	3666.7	3666.9	3283.9	3834.3	3547.0	3671.9	4148.0	4155.0	4019.8	4327.2	4519.5	.. A
अ	..	4202.3	4264.3	4546.2	4797.4	4119.7	5832.6	5138.0	5242.6	6766.6	7154.7	6666.6	7793.2	7346.1	.. P
प	..	1134	1213	1240	1308	1255	1521	1449	1428	1631	1724	1658	1801	1625	.. Y
य	..														

तबला पंचवीस-वाल
TABLE XXV—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
महाराष्ट्र														Maharashtra	
अ	..	581.5	735.5	732.7	879.0	841.9	873.4	627.6	679.5	753.4	766.7	701.7	799.0	747.0	.. A
प	..	644.4	536.4	633.4	1043.2	907.1	918.7	625.7	797.6	1055.9	1111.2	877.7	1167.0	675.0	.. P
य	..	731	729	864	1187	1077	1052	997	815	1401	1449	1279	1460	904	.. Y
पंजाब														Punjab	
अ	..	3112.0	3189.0	3131.0	3158.0	3251.0	3272.0	3233.0	3281.0	3335.0	3311.0	3223.0	3229.0	3301.0	.. A
प	..	10988.0	9458.0	11084.0	11580.0	11681.0	12155.0	12295.0	12369.0	13377.0	13542.0	12518.0	13672.0	12719.0	.. P
य	..	3531	2966	3540	3667	3593	3715	3803	3770	4011	4090	3884	4234	3853	.. Y
राजस्थान														Rajasthan	
अ	..	1676.6	1843.4	1533.4	1769.6	1650.4	1814.1	1779.2	2250.8	2013.0	2321.9	2196.2	2474.3	2679.7	.. A
प	..	3721.2	3401.9	2909.1	3964.1	3400.1	4308.5	4478.4	5147.8	3459.5	5612.8	5493.3	6782.0	6700.1	.. P
य	..	2219	1845	1897	2240	2060	2375	2517	2287	1719	2417	2501	2741	2500	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh	
अ	..	8281.0	8405.4	8484.5	8702.3	8637.5	8567.7	8631.0	8908.4	9029.8	8995.0	8924.1	9014.3	9221.2	.. A
प	..	16559.3	16235.9	16789.0	19611.3	17684.1	18600.1	20229.4	19834.3	20822.1	22560.2	21815.6	24049.6	23037.0	.. P
य	..	2000	1932	1979	2254	2047	2171	2344	2226	2306	2508	2445	2688	2498	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal	
अ	..	305.1	397.7	374.2	300.1	326.7	269.1	248.1	272.1	306.9	325.6	337.8	351.1	367.4	.. A
प	..	738.7	682.6	673.9	625.0	569.0	530.2	557.5	587.3	632.1	744.5	725.3	839.0	810.5	.. P
य	..	2421	1716	1801	2083	1742	1970	2247	2158	2060	2287	2147	2390	2206	.. Y
इतर														Others	
अ	..	221.6	240.4	216.6	192.2	199.5	185.1	169.5	144.7	146.9	147.0	152.7	152.8	144.7	.. A
प	..	356.5	360.9	327.0	270.3	308.4	325.0	317.6	239.0	254.5	257.7	245.6	190.8	181.1	.. P
य	..	1609	1501	1510	1406	1546	1755	1874	1657	1732	1753	1608	1249	1252	.. Y
अखिल भारत														All India	
अ	..	23997.4	23131.2	23062.7	24109.1	23501.9	24167.1	23261.9	24588.9	25147.3	25639.2	25011.0	25387.1	26685.6	.. A
प	..	47051.8	44322.9	46169.4	54110.2	49849.5	55134.5	55689.5	57210.1	59840.3	65469.0	62097.4	69350.2	65906.6	.. P
य	..	2046	1916	2002	2244	2121	2281	2394	2367	2380	2553	2483	2679	2470	.. Y

तबता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

राज्य I	बाली Barley														STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	..	
बिहार															Bihar
अ	83.4	79.8	73.4	58.5	57.0	55.0	51.0	41.0	45.2	41.9	44.4	42.3	39.6	..	A
प	65.9	59.3	54.1	46.3	47.0	51.5	45.4	33.4	44.5	41.8	41.2	49.4	42.2	..	P
य	790	743	737	791	825	933	890	815	985	998	928	1168	1066	..	Y
हरियाणा															Haryana
अ	87.0	68.0	63.0	64.0	51.0	51.0	57.0	54.0	39.0	58.0	40.0	35.0	40.0	..	A
प	156.0	100.0	99.0	128.0	99.0	107.0	118.0	125.0	108.0	160.0	100.0	90.0	112.0	..	P
य	1793	1471	1571	2000	1941	2098	2070	2315	2769	2759	2500	2571	2800	..	Y
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh
अ	34.2	32.1	30.7	28.3	28.7	29.3	26.3	27.1	22.9	22.9	25.1	26.3	26.3	..	A
प	37.3	34.5	28.7	34.4	37.1	43.1	36.6	32.1	26.5	26.5	31.8	34.5	34.5	..	P
य	1091	1075	935	1216	1293	1471	1392	1185	1157	1157	1267	1312	1312	..	Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	144.2	135.9	132.5	115.3	107.4	105.7	85.7	81.9	84.7	84.2	92.0	83.9	86.2	..	A
प	127.0	147.5	124.3	93.1	103.0	110.5	98.1	75.0	105.3	108.8	114.1	91.5	108.2	..	P
य	881	1085	938	807	959	1045	1145	916	1243	1292	1240	1091	1254	..	Y
पंजाब															Punjab
अ	49.8	39.0	39.0	46.0	39.0	37.0	50.0	46.0	36.0	45.0	38.0	33.0	39.0	..	A
प	109.4	80.0	89.0	123.0	99.0	102.0	147.0	119.0	99.0	145.0	119.0	107.0	117.0	..	P
य	2197	2051	2282	2674	2538	2757	2940	2587	2750	3222	3132	3242	3000	..	Y
राजस्थान															Rajasthan
अ	326.5	282.6	236.4	240.5	214.8	234.2	253.9	243.8	178.0	236.2	196.4	188.5	263.0	..	A
प	574.5	410.9	367.9	413.5	340.9	438.4	467.6	375.5	246.4	436.9	389.9	378.0	502.6	..	P
य	1760	1454	1556	1719	1587	1872	1842	1540	1384	1850	1985	2005	1911	..	Y
उत्तर प्रदेश															Uttar Pradesh
अ	599.5	544.1	529.7	504.1	470.0	426.4	410.4	404.2	372.2	337.3	369.4	332.4	342.9	..	A
प	852.5	800.2	776.2	864.5	734.0	755.5	766.1	737.0	670.3	654.0	699.0	699.4	739.9	..	P
य	1422	1471	1465	1713	1562	1772	1867	1823	1801	1752	1892	2104	2158	..	Y

तबता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
														West Bengal	
पश्चिम बंगाल															
अ	..	17.5	17.7	12.3	10.7	10.2	10.3	7.4	6.3	6.0	4.7	7.1	5.4	6.1	.. A
प	..	16.2	16.6	13.7	8.7	14.9	11.6	9.1	6.2	5.4	3.4	7.1	5.0	5.0	.. P
थ	..	926	938	1114	813	1461	1126	1230	984	900	723	1000	926	820	.. Y
															Others
इतर															
अ	..	26.7	25.5	25.7	13.7	12.5	13.3	12.2	11.3	10.1	10.3	11.1	10.6	10.5	.. A
प	..	23.5	20.4	23.9	10.1	10.8	12.8	10.8	9.2	7.3	7.1	8.1	7.2	7.2	.. P
थ	..	880	800	930	737	864	962	885	814	723	680	730	679	686	.. Y
															All India
अखिल भारत															
अ	..	1368.8	1224.7	1142.7	1081.1	990.6	962.2	953.9	915.6	794.1	840.5	823.5	757.4	853.6	.. A
प	..	1962.3	1669.4	1576.8	1721.6	1485.7	1632.4	1698.7	1512.4	1312.7	1583.5	1510.2	1462.0	1668.6	.. P
थ	..	1434	1363	1380	1592	1500	1697	1781	1652	1653	1884	1834	1930	1955	.. Y

तकता पंचवीस-वालु TABLE-XXV Contd.

राज्य	एकूण तुणधान्ये Total Cereals													STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh
अ	6477.2	6282.6	6058.5	6535.9	6476.1	6130.1	5786.2	5412.8	5311.6	5076.7	5281.9	5671.2	4923.1	A
प	9744.8	8546.2	9242.7	12207.7	12089.8	11634.1	10913.6	10918.9	11576.5	11013.3	10895.4	12837.2	10364.6	P
य	150.4	1360	1526	1868	1867	1898	1886	2017	2179	2169	2063	2264	2105	Y
आसाम														Assam
अ	2586.4	2435.4	2462.7	2435.0	2558.0	2605.1	2633.1	2634.7	2631.4	2559.0	2619.8	2609.1	2604.2	A
प	2964.3	2527.5	2838.2	2577.3	2900.1	3393.3	3325.9	3395.9	3478.0	3429.8	3504.1	3463.7	3513.1	P
य	1146	1038	1152	1058	1134	1303	1263	1294	1322	1340	133.8	1328	1349	Y
बिहार														Bihar
अ	8171.6	8160.6	8148.8	8368.8	8220.7	8252.0	7986.3	7331.5	7715.5	7712.3	8071.6	8117.6	7916.6	A
प	10068.1	10034.4	8840.6	11160.5	10998.4	11343.1	9788.0	8389.1	12040.6	12041.7	12392.7	13672.2	12252.6	P
य	1232	1230	1085	1334	1338	1375	1226	1137	1561	1561	1535	1684	1548	Y
गुजरात														Gujarat
अ	3610.4	3439.6	2220.0	3932.1	3842.2	3690.1	3073.9	3338.2	3103.5	3301.2	2910.8	3077.1	3182.3	A
प	2397.7	2860.3	1225.6	4834.3	4220.4	4216.9	2999.8	4761.6	3239.9	4728.4	3646.5	4544.8	5096.4	P
य	664	832	552	1229	1098	1143	976	1426	1044	1432	1253	1477	1601	Y
हरियाणा														Haryana
अ	3191.0	3456.0	2903.0	3474.0	3299.0	3336.0	3201.0	3499.0	3418.0	3563.0	3569.0	3610.0	3752.0	A
प	7463.0	7156.0	6190.0	8830.0	8223.0	9021.0	8823.0	9921.0	9785.0	10500.0	9725.0	11103.0	10960.0	P
य	2339	2071	2132	2542	2493	2704	2756	2835	2863	2947	2725	3076	2921	Y
हिमाचल प्रदेश														Himachal Pradesh
अ	829.3	830.4	815.7	825.1	824.9	831.6	818.3	806.1	812.8	810.6	812.9	789.7	797.5	A
प	1188.1	1163.6	866.9	1126.1	1358.1	1420.7	1326.4	1390.8	1220.7	1197.4	1351.7	1277.1	1318.3	P
य	1433	1401	1063	1365	1646	1708	1621	1725	1502	1477	1663	1617	1653	Y
जम्मू व काश्मीर														Jammu & Kashmir
अ	817.3	832.3	819.7	839.3	838.9	848.2	867.2	852.7	855.1	854.5	848.2	859.3	876.7	A
प	1375.1	1342.3	981.2	1285.4	1281.4	1319.1	1384.6	1365.7	1435.8	1435.8	1457.5	1314.3	1437.9	P
य	1682	1613	1169	1532	1527	1555	1597	1602	1679	1680	1718	1530	1640	Y

तबता पंचबीस-चालू TABLE-XXV Contd.

एकूण तृणधान्ये
Total Cereals

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
कर्नाटक														Karnataka
अ	5641.3	6199.9	5825.0	5667.6	5909.7	5412.1	5435.6	5692.0	5460.6	5441.2	5336.5	5595.1	5415.7	.. A
प	5372.9	7035.1	5676.9	6364.7	6562.1	5847.9	7261.1	7936.0	8029.0	7607.7	7957.5	8490.6	8317.9	.. P
य	952	1135	975	1123	1110	1080	1336	1394	1470	1398	1491	1518	1536	.. Y
केरळ														Kerala
अ	683.3	668.7	609.3	584.4	587.1	568.8	550.8	546.4	518.0	509.4	480.7	433.5	412.8	.. A
प	1176.7	1137.1	1041.0	1011.3	1079.6	1092.9	1066.6	1090.4	1008.4	968.4	959.0	837.4	666.7	.. P
य	1722	1700	1709	1730	1839	1921	1936	1996	1947	1901	1995	1932	1615	.. Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	13251.1	12939.9	13118.6	12911.6	12438.7	12975.2	12331.0	12501.5	12849.6	12491.1	12334.2	12640.5	12794.8	.. A
प	12682.8	11038.2	12226.4	12841.2	12341.2	14893.8	12715.7	13991.9	15862.6	15287.8	14975.1	15943.8	14156.5	.. P
य	957	852	932	995	992	1148	1031	1119	1234	1224	1214	1261	1106	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	11231.5	10825.5	11090.6	11091.9	11145.5	11142.2	10049.1	10545.3	10755.3	9936.0	9969.8	10476.5	9894.5	.. A
प	7614.9	6169.1	9650.4	9348.1	11507.3	10740.3	7433.2	12215.7	11377.1	9829.5	9965.1	12565.6	8464.6	.. P
य	678	570	870	843	1032	964	740	1158	1058	989	1000	1199	855	.. Y
ओरिसा														Orisa
अ	5090.6	5038.2	4640.7	4876.9	4958.2	4966.4	5109.2	4692.0	4799.2	4672.1	4732.7	4692.3	4694.8	.. A
प	5851.8	5330.4	4010.2	5893.1	6856.8	5856.5	7140.1	5546.7	6791.2	6499.5	6370.9	4605.5	6353.3	.. P
य	1150	1058	864	1208	1383	1179	1397	1182	1415	1391	1346	982	135.3	.. Y
पंजाब														Punjab
अ	5166.8	5320.2	5136.7	5250.1	5419.5	5532.3	5544.2	5589.1	5760.3	5818.3	5603.6	5595.6	5791.6	.. A
प	16985.3	16113.2	16993.6	16937.1	18886.5	19140.3	19555.2	19932.1	21496.3	21726.3	19722.2	21473.2	21089.4	.. P
य	3287	3029	3308	3226	3485	3460	3527	3566	3732	3734	3520	3838	3641	.. Y
राजस्थान														Rajasthan
अ	8895.2	9567.7	7248.4	9829.4	8717.2	8971.7	8457.5	9396.3	8300.9	9305.1	8328.4	9090.6	9350.8	.. A
प	6166.2	5845.0	4307.4	9034.3	7377.3	9215.7	7084.4	10021.2	5983.7	9734.6	8111.3	10976.7	11398.1	.. P
य	693	611	594	919	846	1027	835	1067	721	1046	974	1207	1219	.. Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	3776.9	3443.9	3506.2	3210.3	3271.3	3037.5	3211.7	3206.0	3336.9	3484.3	2761.9	2976.7	3429.7	.. A
प	6851.2	6869.5	7266.9	6965.8	7479.1	7089.9	7914.1	8015.3	7981.1	9145.4	6172.2	6697.2	8217.4	.. P
य	1814	1995	2073	2170	2286	2334	2464	2500	2392	2625	2235	2250	2396	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	17554.8	17530.9	16662.3	17483.0	17628.6	17468.3	17022.0	17465.3	17398.5	17332.5	17511.8	17469.0	17829.5	.. A
प	28612.5	27621.5	26323.1	32640.3	31553.1	32899.2	32999.6	33710.6	34682.0	36289.9	36178.2	39759.7	39511.0	.. P
य	1516	1576	1580	1867	1790	1883	1939	1930	1993	2094	2066	2276	2216	.. Y

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
पश्चिम बंगाल															
अ	..	5481.2	5892.1	5943.8	6013.6	6034.9	6181.7	6644.0	6046.9	6262.4	6168.2	6362.4	6212.3	6335.9	West Bengal
प	..	8863.7	9411.2	10078.5	11306.6	11644.0	11076.8	12681.3	12190.2	12940.3	13372.6	12743.7	13584.8	14201.5	.. A
य	..	1617	1597	1696	1880	1929	1792	2098	2016	2066	2168	2003	2187	2241	.. P
इतर															.. Y
अ	..	1149.2	1175.0	1193.1	1198.5	1187.5	1223.4	1207.6	1192.0	1214.1	1346.9	1195.3	1218.2	1218.1	Others
प	..	1699.8	1520.0	1631.8	1708.7	1820.4	1923.9	1965.9	1875.6	2027.4	2168.1	1977.0	2045.0	2044.8	.. A
य	..	1479	1294	1368	1426	1533	1573	1628	1573	1670	1610	1654	1679	1679	.. P
अखिल भारत															.. Y
अ	..	103605.1	104038.9	98423.1	104527.5	103358.0	103172.7	99328.7	100787.8	100503.7	100382.4	98731.5	101134.3	101220.6	All India
प	..	137078.9	131710.6	129391.4	156072.5	158178.6	162125.0	156358.5	166668.7	170955.6	176976.2	168105.1	185191.8	179364.1	.. A
य	..	1323	1266	1315	1493	1530	1571	1574	1654	1701	1763	1703	1831	1772	.. P
															.. Y

तबता पंचवीस—चालू
TABLE XXV—Contd.

राज्य	हरभरा Gram														STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
बिहार															Bihar
अ	..	190.6	186.0	183.0	147.7	169.5	168.7	150.4	127.3	131.6	130.8	140.8	125.6	127.1	.. A
प	..	160.0	150.3	138.3	128.9	132.1	158.8	147.6	109.0	140.0	141.7	91.6	126.7	91.9	.. P
य	..	839	808	756	873	779	941	981	856	1064	923	651	1009	723	.. Y
गुजरात															Gujarat
अ	..	80.8	43.6	19.5	107.5	109.7	170.2	66.8	123.4	96.7	152.9	82.4	135.3	123.3	.. A
प	..	45.5	28.1	10.9	65.5	66.4	115.8	39.5	77.7	55.1	122.2	50.1	94.7	98.8	.. P
य	..	563	644	559	609	605	680	591	630	570	799	608	700	801	.. Y
हरयाना															Haryana
अ	..	758.0	610.0	200.0	645.0	526.0	649.0	305.0	387.0	405.0	403.0	377.0	345.0	355.0	.. A
प	..	622.0	413.0	66.0	604.0	348.0	469.0	201.0	259.0	403.0	443.0	381.0	276.0	310.0	.. P
य	..	821	677	330	936	700	723	659	669	995	1097	1011	800	873	.. Y
कर्नाटक															Karnataka
अ	..	191.0	230.0	242.9	187.5	224.3	229.5	195.7	209.6	289.5	442.3	293.4	347.9	336.9	.. A
प	..	60.5	88.7	102.3	61.7	74.6	68.5	76.6	74.1	131.6	229.7	141.6	193.9	115.5	.. P
य	..	317	386	421	329	333	298	391	354	455	519	483	557	343	.. Y
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh
अ	..	2282.0	2217.7	2236.0	2237.0	2157.0	2462.1	2137.8	2345.7	2341.9	2566.7	2660.2	2512.6	2593.2	.. A
प	..	1557.4	1480.3	1483.6	1566.8	1426.8	1891.9	1715.0	1757.9	1953.7	2374.7	1988.4	2293.3	2419.9	.. P
य	..	682	667	664	700	651	768	802	749	834	925	747	913	933	.. Y
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	..	533.8	482.4	559.7	667.3	627.2	672.9	433.6	591.4	681.0	763.0	717.1	749.5	715.1	.. A
प	..	175.6	129.4	228.5	407.7	334.6	357.8	205.9	301.5	493.4	469.0	376.0	498.4	290.9	.. P
य	..	329	268	408	611	533	532	475	510	725	615	524	665	407	.. Y
पंजाब															Punjab
अ	..	108.0	114.0	66.0	73.1	54.4	60.7	24.8	27.2	20.0	19.1	19.5	15.7	13.2	.. A
प	..	98.4	82.0	29.0	72.1	38.7	45.2	17.5	18.3	16.3	18.9	17.4	14.4	10.9	.. P
य	..	911	719	439	986	711	745	706	673	815	990	892	917	826	.. Y

राजस्थान																Rajasthan
अ	..	1940.7	1411.7	684.2	1281.8	1143.8	1652.7	1028.7	1448.7	1221.8	1586.5	1620.3	1519.1	2213.9	..	A
प	..	1623.1	823.5	411.5	967.0	711.4	1011.0	678.9	793.7	747.2	1371.1	1090.3	1071.0	1924.6	..	P
य	..	836	583	601	754	622	612	660	548	612	864	673	705	869	..	Y
उत्तर प्रदेश																Uttar Pradesh
अ	..	1534.7	1492.2	1391.9	1324.6	1304.4	1275.3	1105.0	1064.9	1012.9	988.3	1005.9	916.6	869.8	..	A
प	..	1326.7	1233.2	1056.4	1167.0	969.0	1121.6	943.0	951.0	930.9	897.2	698.3	852.4	726.4	..	P
य	..	864	826	759	881	743	879	853	893	919	908	694	930	835	..	Y
पश्चिम बंगाल																West Bengal
अ	..	68.7	70.1	65.9	31.1	30.9	25.6	17.8	20.3	18.9	24.3	31.5	29.0	25.5	..	A
प	..	59.8	50.2	40.5	27.0	17.9	15.0	17.1	18.5	14.4	21.6	34.4	25.0	17.0	..	P
य	..	870	716	615	868	579	586	961	911	762	889	1092	862	667	..	Y
इतर																Others
अ	..	116.7	125.9	117.9	106.9	123.3	154.6	114.3	108.2	139.6	182.7	168.0	150.4	168.3	..	A
प	..	58.9	53.1	58.5	61.4	77.8	101.8	78.9	56.0	95.2	118.7	109.9	120.1	121.4	..	P
य	..	505	422	496	574	631	658	690	518	612	650	654	798	721	..	Y
अखिल भारत																All India
अ	..	7804.5	6983.6	5767.0	6809.5	6470.5	7521.3	5579.9	6453.7	6358.9	7259.6	7116.1	6846.7	7541.3	..	A
प	..	5787.9	4531.8	3625.5	5129.1	4217.3	5356.4	4121.0	4416.7	4980.8	6207.8	4979.0	5565.9	6127.3	..	P
य	..	742	649	629	753	652	712	739	684	783	855	700	813	812	..	Y

सकता पंचवीस-बारु
TABLE XXV-Contd.

तुर
Tur

भ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in kg. per hectare

राज्य १	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	STATE	
१	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh	
अ	..	263.9	275.4	337.7	337.0	346.5	345.7	339.0	313.5	304.0	297.0	326.0	360.0	314.0	.. A
प	..	84.5	79.6	45.5	70.0	77.8	73.8	119.3	74.7	104.3	99.4	101.0	139.0	57.7	.. P
य	..	320	289	135	208	225	226	352	238	343	335	310	386	184	.. Y
बिहार														Bihar	
अ	..	81.0	82.8	71.1	67.3	74.7	66.2	64.9	63.6	75.9	70.1	71.4	71.1	61.1	.. A
प	..	92.5	99.9	85.3	74.4	89.5	82.3	92.9	58.8	76.9	78.0	66.3	75.9	73.1	.. P
य	..	1142	1207	1200	1105	1198	1243	1431	896	1013	1113	929	1068	1196	.. Y
गुजरात														Gujarat	
अ	..	302.5	318.7	325.0	336.9	382.1	401.9	397.0	408.8	425.9	361.0	383.3	408.5	395.6	.. A
प	..	223.4	146.1	111.0	250.6	318.6	352.4	239.7	340.5	379.9	231.0	279.2	388.7	296.2	.. P
य	..	739	458	342	744	834	877	604	834	892	640	728	952	749	.. Y
कर्नाटक														Karnataka	
अ	..	419.9	445.0	462.7	496.9	482.2	462.6	502.8	450.4	360.8	304.5	423.9	445.4	421.1	.. A
प	..	180.0	193.8	208.8	147.9	186.4	175.3	173.4	86.3	155.1	110.7	201.9	228.8	94.7	.. P
य	..	429	436	451	298	387	379	345	192	430	364	476	514	225	.. Y
मध्यप्रदेश														Madhya Pradesh	
अ	..	480.1	437.3	454.3	451.7	442.4	441.8	407.2	424.2	428.6	389.0	376.5	372.4	408.6	.. A
प	..	410.3	413.5	417.5	597.6	417.4	437.0	315.3	361.9	414.6	357.5	298.1	320.2	262.1	.. P
य	..	855	946	919	1323	943	989	774	853	967	919	792	860	641	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra	
अ	..	756.4	759.9	778.9	896.9	952.2	1007.6	1016.1	1018.4	1030.8	1057.6	1051.9	1047.4	1012.5	.. A
प	..	451.3	372.4	534.6	597.4	711.6	420.9	363.2	586.5	752.7	526.5	627.3	712.8	411.5	.. P
य	..	597	490	686	666	747	418	357	576	730	498	596	681	406	.. Y
तामिळनाडू														Tamilnadu	
अ	..	80.5	88.2	149.6	159.7	145.3	111.9	105.9	106.7	109.5	120.1	84.7	82.0	110.7	.. A
प	..	57.4	86.4	98.1	104.0	117.6	68.5	57.8	63.7	49.5	52.7	62.1	57.7	97.3	.. P
य	..	713	980	656	651	809	612	546	597	452	439	733	704	879	.. Y

														Uttar Pradesh	
														A	P
उत्तर प्रदेश	..	542.8	495.7	513.9	487.9	502.1	468.1	521.4	534.3	529.7	505.5	495.0	496.1	475.2	A
अ	..	738.8	684.3	604.7	661.1	598.9	557.8	559.5	552.3	547.6	519.1	502.0	565.0	476.8	P
प	..	1361	1380	1177	1355	1193	1234	1073	1034	1034	1027	1014	1139	1000	Y
य	..														Others
इतर	..	256.8	244.5	239.9	254.4	272.2	287.2	272.7	254.3	266.5	253.9	234.0	231.0	263.6	A
अ	..	202.8	195.5	176.8	214.7	228.8	228.8	212.0	206.1	211.6	210.5	171.5	167.7	178.3	P
प	..	790	800	737	844	841	797	777	810	794	829	733	726	676	Y
य	..														All India
अखिल भारत	..	3183.9	3147.5	3333.1	3488.7	3599.7	3593.0	3627.0	3575.6	3531.7	3358.7	3446.7	3513.5	3462.3	A
अ	..	2441.0	2271.5	2282.3	2717.7	2746.6	2416.8	2133.1	2330.8	2692.2	2185.4	2309.4	2655.8	1947.7	P
प	..	767	722	685	779	763	673	588	652	847	651	670	756	750	Y
य	..														

सकता पंचवीस-चालू
TABLE XXV—Contd.

इतर कडधान्ये
Other Pulses

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonne
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य I	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh
अ	1037.3	1087.8	1122.5	1104.0	1164.5	1197.8	1242.2	1214.9	1166.6	1152.5	1171.7	1150.0	1036.3	.. A
प	527.1	521.9	592.2	597.1	567.3	564.8	625.5	636.2	507.9	448.1	599.1	609.0	427.5	.. P
य	508	480	528	541	487	472	504	524	435	389	511	530	413	.. Y
बिहार														Bihar
अ	961.5	987.5	930.0	921.8	962.2	941.8	867.7	786.7	787.8	772.3	709.6	734.4	729.8	.. A
प	634.9	625.6	553.1	577.1	614.3	675.7	609.9	525.5	518.6	590.8	402.8	542.8	481.4	.. P
य	660	634	605	626	638	717	703	668	658	765	568	739	660	.. Y
गुजरात														Gujarat
अ	372.9	345.6	138.2	327.4	398.7	359.5	375.0	442.4	366.1	387.2	375.3	376.5	376.2	.. A
प	69.4	61.1	20.8	173.5	182.4	159.4	114.5	229.9	103.1	165.3	127.5	180.4	218.3	.. P
य	186	177	151	530	457	443	305	520	282	427	340	479	510	.. Y
कर्नाटक														Karnataka
अ	972.7	982.2	1068.5	941.4	939.8	929.4	1055.4	999.4	872.7	890.9	802.1	983.1	896.9	.. A
प	248.4	307.0	365.3	253.0	284.0	207.9	415.9	402.2	343.6	284.8	344.6	299.5	270.6	.. P
य	255	313	342	269	302	331	394	402	394	320	430	305	302	.. Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	2380.1	2114.4	2036.7	1933.4	1936.4	2108.7	1983.4	1975.5	2100.9	2050.0	2140.2	2140.1	2026.8	.. A
प	642.7	599.9	620.8	659.1	661.3	775.0	762.1	778.4	896.3	839.8	811.2	930.5	572.0	.. P
य	270	284	310	341	342	368	384	394	427	410	379	435	282	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	1569.5	1593.8	1694.0	1766.7	1710.1	1576.8	1558.7	1740.6	1721.0	1774.8	1536.0	1528.1	1539.4	.. A
प	537.2	473.2	650.9	724.6	688.3	665.2	363.2	941.1	959.2	702.8	635.9	825.6	541.7	.. P
य	342	297	384	410	402	422	233	541	557	396	414	540	352	.. Y

ओरिसा

अ	..	1632.9	1784.4	1856.8	1780.2	1804.0	1747.4	1939.0	663.5	774.5	779.7	725.0	506.4	616.1
प	..	902.4	929.5	877.6	931.6	944.1	923.0	980.8	226.6	353.2	403.7	279.1	138.6	182.2
य	..	553	521	473	523	523	528	506	342	456	518	385	274	296

Orisa

.. A
.. P
.. Y

राजस्थान

अ	..	1926.8	1778.6	1107.5	1622.8	1764.8	1992.7	1779.8	1971.9	2087.1	1992.8	1932.3	2208.5	2130.1
प	..	137.9	119.2	61.4	629.4	426.9	682.6	232.5	653.9	317.1	582.3	357.3	749.3	674.4
य	..	72	67	55	388	242	343	131	332	152	292	185	339	317

Rajasthan

.. A
.. P
.. Y

तामिळनाडू

अ	..	750.5	592.8	516.5	726.4	823.4	741.6	685.0	625.7	570.6	865.6	484.1	492.2	412.2
प	..	258.3	195.1	239.5	277.0	291.0	273.2	270.7	274.8	220.1	338.3	165.4	169.9	169.9
य	..	345	329	464	381	353	368	395	439	386	391	342	345	345

Tamilnadu

.. A
.. P
.. Y

उत्तर प्रदेश

अ	..	1080.6	1091.7	1066.1	1100.1	1193.5	1296.8	1249.1	1322.8	1332.0	1323.8	1329.0	1420.1	1462.7
प	..	746.1	710.4	700.7	829.2	845.5	1072.5	1019.6	1023.6	1037.5	1002.4	989.0	1218.0	1114.4
य	..	690	651	657	754	708	827	816	774	779	757	744	851	762

Uttar Pradesh

.. A
.. P
.. Y

पश्चिम बंगाल

अ	..	336.4	275.3	290.8	270.7	302.6	282.2	247.3	250.4	243.4	216.3	175.1	199.1	188.3
प	..	190.3	139.4	181.1	174.5	189.2	175.2	155.4	175.6	150.9	129.9	104.0	143.8	130.5
य	..	566	506	623	645	625	621	628	701	620	601	594	722	693

West Bengal

.. A
.. P
.. Y

इतर

अ	..	408.1	390.4	344.7	353.6	344.5	373.2	353.0	336.7	334.8	341.5	340.1	348.4	348.5
प	..	237.3	221.6	170.8	176.4	199.6	217.6	210.7	199.2	224.3	235.3	205.6	214.8	211.6
य	..	581	568	496	499	579	583	597	592	670	680	605	617	607

Others

.. A
.. P
.. Y

अखिल भारत

अ	..	13429.3	13024.5	12172.3	12848.0	13344.5	13547.9	13335.6	12330.5	12357.5	12547.4	11720.5	12086.9	11843.3
प	..	5132.5	4903.9	5054.4	6002.5	5893.9	6492.1	5760.6	6067.0	5631.8	5723.5	5021.5	6022.2	4994.5
य	..	382	377	415	467	442	479	432	492	456	456	428	498	422

All India

.. A
.. P
.. Y

तकता पंचवीस-बालू
TABLE XXV-Contd.

राज्य 1	एकूण कडधान्ये Total Pulses														अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A-Area in thousand hectares	
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	1	2	
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh	
अ	1350.2	1422.7	1509.3	1488.6	1571.7	1631.9	1645.2	1534.4	1559.3	1583.3	1610.6	1615.5	1470.0	..	A	
प	629.0	616.8	656.9	692.4	682.0	696.5	791.8	739.0	677.0	636.5	771.2	838.0	575.1	..	P	
य	466	434	435	465	434	426	481	482	434	402	479	519	391	..	Y	
आसाम															Assam	
अ	140.5	144.4	132.0	121.8	113.1	113.4	116.8	109.2	109.2	108.7	106.9	119.6	117.9	..	A	
प	66.2	60.5	60.9	51.1	51.0	48.5	53.3	51.1	57.0	59.4	57.1	68.4	64.5	..	P	
य	471	419	461	420	451	428	456	468	522	546	534	572	547	..	Y	
बिहार															Bihar	
अ	1233.1	1256.3	1184.1	1136.8	1206.4	1175.7	1083.0	979.6	985.3	973.0	921.8	931.1	918.0	..	A	
प	887.4	875.8	736.7	750.4	825.9	915.8	850.4	693.3	735.5	810.5	560.7	745.4	646.4	..	P	
य	720	697	664	686	693	779	785	708	746	833	608	801	704	..	Y	
गुजरात															Gujarat	
अ	756.2	707.9	482.7	771.8	890.5	931.6	838.8	974.0	888.7	901.1	841.0	920.3	895.1	..	A	
प	338.3	235.3	142.7	489.6	567.4	626.6	393.7	648.1	538.1	518.5	456.8	663.8	613.3	..	P	
य	447	332	296	634	637	673	469	665	605	575	543	721	685	..	Y	
हरियाणा															Haryana	
अ	832.7	687.2	264.8	725.6	600.3	736.5	384.0	468.1	476.9	463.8	423.5	417.4	422.0	..	A	
प	677.9	479.4	111.9	672.2	428.6	540.2	270.2	330.2	469.6	493.6	412.4	345.0	374.7	..	P	
य	814	698	423	926	714	733	704	705	985	1064	974	827	888	..	Y	
हिमाचल प्रदेश															Himachal Pradesh	
अ	43.5	46.1	44.9	41.4	40.8	43.3	39.3	37.2	37.4	38.6	37.3	35.1	34.9	..	A	
प	12.8	9.2	4.6	7.3	10.7	13.5	13.1	12.2	8.6	10.3	10.7	11.4	12.6	..	P	
य	294	200	102	176	262	312	333	328	230	267	287	325	361	..	Y	

जम्मू व काश्मीर

Jammu & Kashmir

अ	..	44.8	44.9	44.2	39.1	38.8	40.5	38.2	34.2	34.2	34.2	32.9	31.3	31.3	..	A
प	..	28.5	30.3	18.0	24.8	23.9	24.5	20.6	14.5	19.2	19.2	15.9	17.0	17.0	..	P
य	..	636	675	407	634	616	605	539	424	561	561	483	543	543	..	Y

कर्नाटक

Karnataka

अ	..	1583.6	1657.2	1774.1	1625.8	1646.3	1521.5	1753.9	1659.4	1523.0	1637.7	1519.4	1776.4	1654.8	..	A
प	..	488.9	589.5	676.4	462.6	545.0	551.7	665.9	562.6	639.3	625.2	683.1	722.2	480.8	..	P
य	..	309	356	381	285	331	340	310	339	414	382	453	407	291	..	Y

केरल

Kerala

अ	..	35.7	28.0	27.5	25.2	24.7	24.8	23.6	22.2	23.0	23.0	20.3	20.4	20.4	..	A
प	..	25.8	20.1	20.0	18.8	18.8	18.2	16.7	20.0	33.3	33.0	14.6	14.6	14.6	..	P
य	..	723	718	727	746	761	734	753	901	1448	1435	719	716	716	..	Y

मध्य प्रदेश

Madhya Pradesh

अ	..	5112.2	4769.4	4727.0	4622.1	4535.8	5012.6	4528.4	4745.4	4871.4	5005.7	5176.9	5025.1	5028.6	..	A
प	..	2610.4	2497.7	2531.9	2823.5	2505.5	3103.9	2792.1	2893.2	3264.6	3572.0	3097.7	3544.0	3254.0	..	P
य	..	508	523	536	611	552	619	617	611	670	714	598	705	647	..	Y

महाराष्ट्र

Maharashtra

अ	..	2859.7	2836.1	3032.6	3330.4	3289.5	3257.3	3108.4	3150.4	3432.8	3595.4	3305.0	3325.0	3267.0	..	A
प	..	1164.1	975.0	1414.0	1729.7	1734.5	1443.9	932.6	1829.1	2205.3	1698.3	1639.2	2036.8	1244.1	..	P
य	..	407	344	466	519	527	443	310	546	612	472	496	613	381	..	Y

ओरिसा

Orisa

अ	..	1314.9	1968.2	2044.8	1957.5	2013.3	1957.9	2142.9	819.3	972.8	978.0	929.7	658.8	806.1	..	A
प	..	1031.3	1057.6	1010.9	1066.6	1116.6	1085.8	1122.9	362.4	493.6	563.6	431.1	225.9	283.2	..	P
य	..	568	537	494	545	555	555	729	427	513	576	464	343	351	..	Y

पंजाब

Punjab

अ	..	224.7	224.9	157.7	170.8	136.1	146.4	102.1	102.2	101.4	103.1	102.7	97.6	87.4	..	A
प	..	203.7	178.9	98.3	130.4	99.1	108.4	79.6	74.6	80.7	90.5	84.0	80.1	59.5	..	P
य	..	907	795	623	763	728	740	780	730	796	878	818	821	681	..	Y

तक्ता पंचवीस-वालू
TABLE XXV--Contd.

राज्य	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	STATE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
राजस्थान														Rajasthan
अ	.. 3890.6	3207.0	1802.2	2935.3	2939.5	3682.8	2830.7	3440.7	3328.0	3602.6	3573.9	3760.0	4389.4	.. A
प	.. 1766.9	946.2	474.4	1622.5	1155.6	1718.8	916.9	1457.9	1071.1	1965.6	1455.8	1844.6	2634.9	.. P
य	.. 454	295	263	553	393	467	324	424	322	546	407	491	600	.. Y
तामिलनाडू														Tamilnadu
अ	.. 840.1	689.2	674.2	890.6	974.2	863.4	795.5	739.0	689.9	992.9	577.3	581.6	608.8	.. A
प	.. 322.3	286.9	343.1	384.0	411.8	348.2	331.2	342.7	276.4	396.0	233.1	232.8	271.2	.. P
य	.. 384	416	509	431	423	403	416	464	401	399	404	400	445	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh
अ	.. 3158.1	3079.6	2971.9	2912.6	3000.0	3040.2	2875.5	2922.6	2874.6	2817.6	2829.9	2832.8	2807.7	.. A
प	.. 2811.6	2627.9	2361.8	2657.5	2413.4	2771.9	2522.1	2526.9	2516.0	2418.7	2189.3	2625.4	2317.6	.. P
य	.. 890	853	795	912	804	912	877	865	875	858	774	927	825	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal
अ	.. 420.6	353.0	362.3	308.3	338.5	313.6	269.4	275.3	249.6	244.1	210.4	231.5	217.4	.. A
प	.. 264.1	199.2	226.6	208.1	211.9	193.1	174.7	198.6	156.2	153.9	141.1	171.5	149.7	.. P
य	.. 628	564	625	675	626	616	648	721	626	630	671	741	689	.. Y
इतर														Others
अ	.. 46.5	33.5	36.1	42.5	55.2	68.8	66.8	116.6	92.6	62.9	63.8	67.6	70.1	.. A
प	.. 32.2	24.9	23.1	27.8	46.1	57.0	56.6	53.1	67.3	51.9	51.1	57.0	56.3	.. P
य	.. 692	743	640	654	835	828	847	455	727	825	801	843	803	.. Y
अखिल भारत														All India
अ	.. 24417.7	23155.6	21272.4	23146.2	23414.7	24662.2	22542.5	22359.8	22250.1	23165.7	22283.3	22447.1	22846.9	.. A
प	.. 13361.4	11707.2	10962.2	13849.3	12857.8	14265.3	12014.7	12814.5	13304.8	14116.7	12309.9	14243.9	13069.5	.. P
य	.. 547	506	515	598	549	578	533	573	598	609	552	635	572	.. Y

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

एकूण अन्नधान्ये
Total Foodgrains

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनामध्ये
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८५-८६ 1985-86 2	८६-८७ 1986-87 3	८७-८८ 1987-88 4	८८-८९ 1988-89 5	८९-९० 1989-90 6	९०-९१ 1990-91 7	९१-९२ 1991-92 8	९२-९३ 1992-93 9	९३-९४ 1993-94 10	९४-९५ 1994-95 11	९५-९६ 1995-96 12	९६-९७ 1996-97 13	९७-९८ 1997-98 14	STATE
आंध्र प्रदेश														
अ	7827.4	7705.3	7567.8	8024.5	8047.8	7762.0	7431.4	6947.2	6870.9	6660.0	6892.5	7286.7	6393.1	Andhra Pradesh
प	10373.8	9163.0	9809.6	12900.1	12771.8	12329.6	11705.4	11657.9	12253.5	11649.8	11666.6	13675.2	10939.7	.. A
य	1325	1189	1308	1608	1587	1588	1575	1678	1783	1749	1693	1877	1711	.. P
आसाम														
अ	2726.9	2579.8	2594.7	2556.8	2671.1	2718.5	2749.9	2733.9	2740.6	2667.7	2726.7	2728.7	2722.1	Assam
प	3030.5	2588.0	2899.1	2628.4	2951.1	3441.8	3379.2	3447.0	3535.0	3489.2	3561.2	3532.1	3577.6	.. A
य	1111	1003	1117	1028	1105	1266	1229	1261	1290	1308	1306	1294	1314	.. P
बिहार														
अ	9404.7	9416.9	9332.9	9505.6	9427.1	9427.7	9069.3	8361.1	8700.8	8685.3	8993.4	9048.7	8834.6	Bihar
प	10955.5	10910.2	9627.3	11940.9	11834.3	12258.9	10638.4	9082.4	12776.1	12852.2	12953.4	14417.6	12899.0	.. A
य	1165	1159	1032	1256	1255	1300	1173	1086	1468	1480	1440	1593	1460	.. P
गुजरात														
अ	4366.6	4147.5	2703.6	4703.9	4732.7	4621.7	3912.7	4312.2	3992.2	4202.3	3751.8	3997.4	4077.4	Gujarat
प	2736.0	3095.6	1368.3	5323.9	4787.8	4843.5	3393.5	5409.7	3778.0	5246.9	4103.3	5208.6	5709.7	.. A
य	627	746	506	1132	1012	1048	867	1255	946	1249	1094	1303	1400	.. P
हरियाणा														
अ	4023.7	4143.2	3167.8	4199.6	3899.3	4072.5	3585.0	3967.1	3894.9	4026.8	3992.5	4027.4	4174.0	Haryana
प	8140.9	7635.4	6301.9	9502.2	8651.6	9561.2	9093.2	10251.2	10254.6	10993.6	10137.4	11448.0	11334.7	.. A
य	2023	1843	1989	2263	2219	2351	2536	2584	2633	2730	2539	2843	2716	.. P
हिमाचल प्रदेश														
अ	872.8	876.5	860.6	866.5	865.7	874.9	857.6	843.3	850.2	849.2	850.2	824.8	832.4	Himachal Pradesh
प	1200.9	1172.8	871.5	1133.4	1368.8	1434.2	1339.5	1403.0	1229.3	1207.7	1362.4	1288.5	1330.9	.. A
य	1376	1338	1013	1308	1581	1639	1562	1664	1446	1422	1602	1562	1599	.. P
जम्मू व काश्मीर														
अ	862.1	877.2	883.9	878.4	877.7	888.7	905.4	886.9	889.3	888.7	881.1	890.6	908.0	Jammu & Kashmir
प	1403.6	1372.6	999.2	1310.2	1305.3	1343.6	1405.2	1380.2	1455.0	1455.0	1473.4	1331.3	1454.9	.. A
य	1628	1565	1130	1492	1487	1512	1552	1556	1636	1637	1672	1495	1602	.. P

तबला पंचयौस—चाल
TABLE XXV—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
कर्नाटक														Karnataka
अ	7224.9	7857.1	7599.1	7293.4	7556.0	7033.6	7189.5	7351.4	6983.6	7078.9	6855.9	7371.5	7070.5	.. A
प	5861.8	7624.6	6353.3	6827.3	7107.1	6399.2	7927.0	8498.6	8659.3	8232.9	8645.6	9212.8	8798.7	.. P
य	811	970	836	926	941	910	1103	1156	1240	1163	1261	1250	1244	.. Y
केरल														Kerala
अ	719.0	696.7	636.8	609.6	611.8	593.6	574.4	568.6	541.0	532.4	501.0	453.9	433.2	.. A
प	1202.5	1157.2	1061.0	1030.1	1098.4	1111.1	1083.3	1110.4	1041.7	1001.4	973.6	852.0	681.3	.. P
य	1672	1661	1666	1690	1795	1872	1886	1953	1926	1881	1943	1877	1573	.. Y
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh
अ	18393.3	17709.3	17845.6	17533.7	16974.5	17087.8	16859.4	17246.9	17721.0	17496.8	17511.1	17665.6	17823.4	.. A
प	15293.2	13521.9	14758.3	15054.7	14346.7	17897.7	15503.1	16890.1	19127.2	18859.8	18072.8	19487.8	17410.5	.. P
य	831	764	827	893	875	1001	920	979	1079	1078	1032	1103	977	.. Y
महाराष्ट्र														Maharashtra
अ	14091.2	13661.6	14123.2	14122.3	14435.0	14399.5	13057.5	13895.7	14188.1	13531.4	13274.8	13801.6	13161.5	.. A
प	8779.0	7144.1	11061.4	11077.8	13241.8	12184.2	8365.8	14044.8	13582.4	11527.8	11604.3	14602.4	9708.7	.. P
य	623	523	783	768	917	846	641	1011	957	852	874	1058	738	.. Y
ओरिशा														Orisa
अ	6905.5	7006.4	6685.5	6834.4	6971.5	6924.3	7252.1	5511.3	5772.0	5650.1	5662.4	5351.1	5500.9	.. A
प	6883.1	6388.0	5021.1	6959.7	7973.4	6942.3	8273.0	5969.1	7289.8	7063.1	6802.0	4831.4	6636.5	.. P
य	997	912	751	1018	1144	1003	1141	1066	1263	1250	1201	903	1206	.. Y
पंजाब														Punjab
अ	5391.5	5545.1	5294.4	5420.9	5555.6	5678.7	5646.3	5691.3	5861.7	5921.4	5706.3	5693.2	5879.0	.. A
प	17189.0	16292.1	17091.0	17067.5	18985.6	19243.7	19634.8	20006.7	21577.0	21816.8	19806.2	21553.3	21148.9	.. P
य	3188	2938	3228	3148	3417	3390	3477	3515	3681	3668	3471	3786	3597	.. Y
राजस्थान														Rajasthan
अ	12785.8	12774.7	9050.6	12761.7	11656.7	12654.5	11288.2	12837.0	11628.9	12907.7	11902.3	12850.6	13740.2	.. A
प	7933.1	6791.2	4781.8	10856.8	8532.9	10934.5	7981.3	11479.1	7051.8	11700.2	9567.1	12821.3	14033.0	.. P
य	620	532	528	835	732	864	707	894	607	906	804	998	1021	.. Y
तामिळनाडू														Tamilnadu
अ	4617.0	4133.1	4180.4	4100.9	4245.5	3980.9	4007.2	3945.0	4026.8	4477.2	3339.2	3558.3	4038.5	.. A
प	7173.5	7156.4	7610.0	7349.8	7890.9	7438.1	8215.3	8389.0	4257.5	9541.4	6405.3	6930.0	8485.6	.. P
य	1554	1731	1820	1792	1859	1907	2058	2119	2051	2131	1918	1948	2102	.. Y

तबता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

राज्य 1	भुईमूग Groundnut														STATE
	८५-८६ 1985-86 2	८६-८७ 1986-87 3	८७-८८ 1987-88 4	८८-८९ 1988-89 5	८९-९० 1989-90 6	९०-९१ 1990-91 7	९१-९२ 1991-92 8	९२-९३ 1992-93 9	९३-९४ 1993-94 10	९४-९५ 1994-95 11	९५-९६ 1995-96 12	९६-९७ 1996-97 13	९७-९८ 1997-98 14		
आंध्र प्रदेश	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Andhra Pradesh
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	1665.8	1570.6	1910.9	2312.3	2282.3	2393.9	2481.0	2401.0	2351.8	2171.4	2220.3	2198.0	1813.4	..	P
य	795	833	997	938	914	947	867	863	1082	816	1183	931	652	..	Y
गुजरात	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Gujarat
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	1793.5	1824.5	1050.5	1823.4	2071.5	1701.6	1941.6	1884.0	2053.0	1989.3	1902.9	1834.9	1926.2	..	P
य	448.2	1291.7	140.0	2875.0	1693.8	1052.6	699.7	2068.4	676.6	2380.1	1028.3	2449.1	2615.9	..	Y
हरियाणा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Haryana
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	6.2	6.9	4.7	3.0	3.4	2.4	2.3	1.9	2.3	2.4	2.1	1.7	2.0	..	P
य	903	1130	766	733	824	750	739	684	739	750	810	824	900	..	Y
कर्नाटक	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Karnataka
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	1012.5	1033.9	1056.1	1281.2	1187.0	1211.5	1331.9	1227.7	1243.3	1205.7	1191.9	1285.4	1022.2	..	P
य	707.1	738.1	911.4	1023.2	935.9	827.6	1110.0	1098.2	1198.9	953.5	1138.7	1147.4	753.6	..	Y
केरल	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Kerala
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	11.0	11.1	10.6	14.9	13.3	13.1	13.5	13.2	12.4	12.4	14.3	13.0	13.0	..	P
य	6.0	6.1	4.4	14.7	9.7	9.0	9.5	10.0	9.5	9.1	9.9	9.7	9.5	..	Y
मध्य प्रदेश	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Madhya Pradesh
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	256.7	244.2	263.8	337.1	366.4	320.7	280.4	273.8	276.8	280.9	251.7	254.7	253.3	..	P
य	169.7	188.8	246.1	369.0	272.0	250.2	205.5	307.2	275.0	229.2	259.6	252.7	257.5	..	Y
महाराष्ट्र	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Maharashtra
अ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
प	663.5	653.8	654.5	917.5	854.4	881.1	742.3	652.2	659.0	603.0	511.0	575.7	552.3	..	P
य	468.7	435.2	617.8	1005.6	978.6	991.3	546.1	755.1	769.2	628.7	576.4	755.9	618.1	..	Y
	706	666	944	1096	1145	1125	736	1158	1167	1043	1128	1313	1119	..	

Y 107-29	ओरिसा													Orisa	
	अ	348.4	348.4	387.3	375.9	371.4	396.2	356.4	356.4	100.1	85.6	91.1	96.6	94.6 A	
	प	493.8	496.0	490.0	496.3	461.2	558.4	497.1	497.1	114.0	96.4	92.3	78.8	89.5 P	
	य	1417	1424	1265	1320	1242	1409	1395	1395	1139	888	1013	816	946 Y	
	पंजाब													Punjab	
	अ	45.0	43.0	32.0	19.0	15.0	10.0	12.0	11.0	10.0	8.0	9.0	9.0	9.0 A	
	प	43.3	42.0	23.0	18.0	18.0	8.0	12.0	12.0	9.0	8.0	8.0	9.0	9.0 P	
	य	962	977	719	947	1200	800	1000	1091	900	1000	889	1000	1000 Y	
	राजस्थान														Rajasthan
	अ	245.1	201.8	227.3	234.5	276.2	231.8	248.3	240.4	287.4	248.2	216.2	245.3	325.7 A	
	प	149.7	130.5	137.9	260.0	214.0	218.4	198.2	268.2	209.3	196.2	164.8	272.9	365.3 P	
	य	611	647	607	1109	775	942	798	1116	728	790	762	1113	1122 Y	
	तामिलनाडु														Tamilnadu
	अ	932.0	897.0	1099.9	1044.1	1080.8	962.7	1099.2	1129.1	1158.3	1150.3	933.4	901.5	1080.4 A	
	प	1176.0	1092.6	1259.0	1253.4	1246.2	1179.1	1517.6	1575.0	1865.6	1844.8	1520.3	1438.3	1761.5 P	
य	1262	1218	1145	1200	1153	1225	1381	1395	1611	1604	1629	1595	1630 Y		
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh	
अ	124.3	122.8	114.9	133.5	156.0	151.9	126.1	127.0	138.6	136.2	138.5	137.8	146.0 A		
प	105.3	110.6	74.7	130.6	141.8	112.7	102.3	148.0	119.4	100.3	100.0	128.7	127.6 P		
य	847	901	650	978	909	742	811	1165	861	736	722	934	874 Y		
इतर														Others	
अ	20.8	24.1	31.5	32.2	32.5	32.1	32.9	33.4	29.5	28.7	41.6	42.8	42.2 A		
प	22.9	27.8	39.9	40.6	39.9	38.9	43.0	42.9	35.0	34.4	53.6	53.5	54.0 P		
य	1101	1154	1267	1261	1228	1212	1307	1284	1186	1199	1288	1250	1280 Y		
अखिल भारत														All India	
अ	7124.8	6982.1	6844.0	8528.6	8710.2	8309.0	8667.9	8351.1	8322.2	7922.1	7524.0	7596.4	7280.3 A		
प	5121.3	5875.4	5853.6	9658.5	8100.7	7514.7	7094.6	8854.4	7828.9	8255.1	7579.4	8642.9	7845.3 P		
य	719	841	855	1132	930	904	818	1060	941	1042	1007	1138	1078 Y		

तपता पंचबीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

एरंडी
Casterseed

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A-Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P-Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये Y-Yield in Kg. per hectare

राज्य 1	१९८५-८६ 1985-86 2	८६-८७ 1986-87 3	८७-८८ 1987-88 4	८८-८९ 1988-89 5	८९-९० 1989-90 6	९०-९१ 1990-91 7	९१-९२ 1991-92 8	९२-९३ 1992-93 9	९३-९४ 1993-94 10	९४-९५ 1994-95 11	९५-९६ 1995-96 12	९६-९७ 1996-97 13	९७-९८ 1997-98 14	STATE	
Andhra Pradesh															
आंध्र प्रदेश	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	294.0	273.1	310.8	334.3	340.0	345.2	334.0	244.1	259.6	269.6	264.1	240.0	170.6	..	P
प	54.6	47.9	72.5	69.9	85.1	86.7	92.0	59.6	75.0	90.4	71.0	65.8	47.0	..	Y
य	186	175	233	209	250	251	275	244	289	335	269	274	275	..	
Gujarat															
गुजरात	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	239.9	208.8	68.1	191.3	242.2	345.1	278.1	306.1	312.3	383.0	388.1	371.2	348.2	..	P
प	202.3	129.3	69.8	289.0	350.0	551.4	425.1	496.4	509.0	687.0	613.4	737.1	686.5	..	Y
य	843	619	1025	1511	1445	1598	1529	1622	1630	1794	1581	1986	1972	..	
Karnataka															
कर्नाटक	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	28.5	29.4	28.4	28.4	26.7	22.4	24.9	25.0	22.3	22.8	22.4	23.1	19.9	..	P
प	18.8	24.3	22.0	22.8	24.3	16.9	25.0	18.1	13.2	18.6	18.6	25.4	30.6	..	Y
य	660	827	775	803	910	754	1004	724	592	816	830	1100	1538	..	
Orisa															
ओरिसा	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	38.3	35.0	34.1	32.9	32.4	30.7	28.6	25.7	25.6	26.3	28.9	25.6	22.0	..	P
प	21.1	17.9	18.2	17.9	20.7	18.9	15.1	13.5	13.2	14.1	15.6	10.5	9.0	..	Y
य	551	511	534	544	639	586	528	525	517	536	540	410	409	..	
Others															
इतर	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	35.9	31.3	38.1	44.4	60.9	67.0	46.2	58.2	64.7	85.5	85.5	80.5	86.3	..	P
प	11.5	10.9	12.7	15.9	37.0	43.2	19.5	29.2	24.4	39.6	58.7	62.9	62.8	..	Y
य	320	348	333	358	608	645	422	502	265	463	687	781	728	..	
All India															
भारत	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	A
अ	636.6	577.6	479.5	631.3	702.2	810.4	711.8	659.1	684.5	787.2	789.0	740.4	647.0	..	P
प	308.3	230.3	195.2	415.5	517.1	716.2	576.7	616.8	634.8	849.7	777.3	901.7	835.9	..	Y
य	484	399	407	653	736	884	810	336	927	1079	985	1218	1292	..	

तबता पंचवीस-वाल
TABLE XXV—Contd.

तीळ
Sesamum

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये
प-उत्पादन हजार टनांत
य-हेक्टरी उत्पन्न कि. ग्रॅ. मध्ये

A—Area in thousand hectares
P—Production in thousand tonnes
Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
आंध्र प्रदेश	..													Andhra Pradesh	
अ	..	152.3	177.4	167.1	168.4	145.5	166.9	184.2	149.7	184.0	164.2	199.4	194.7	131.0	A
प	..	30.7	31.2	22.3	18.1	15.4	33.1	40.8	36.1	39.6	30.3	54.1	40.0	17.7	P
य	..	202	176	133	107	106	198	221	241	215	185	271	205	135	Y
गुजरात	..													Gujarat	
अ	..	126.8	132.5	86.8	154.5	175.1	238.5	238.2	298.9	257.8	261.0	249.7	281.7	295.7	A
प	..	19.6	12.2	0.9	88.8	67.9	67.9	45.3	160.0	35.4	105.0	92.4	145.2	177.0	P
य	..	155	92	10	575	388	285	190	535	137	402	370	515	599	Y
कर्नाटक	..													Karnataka	
अ	..	124.4	127.6	162.4	200.1	152.4	142.9	163.3	119.6	109.6	110.3	106.3	113.9	114.0	A
प	..	39.7	37.1	69.9	76.8	55.3	40.4	55.2	46.8	37.7	40.8	50.7	45.4	38.7	P
य	..	319	291	430	384	363	283	338	391	344	370	477	399	339	Y
मध्य प्रदेश	..													Madhya Pradesh	
अ	..	233.0	209.0	206.9	217.8	236.7	243.0	217.4	226.0	234.9	226.7	182.5	178.0	179.9	A
प	..	46.7	19.8	43.9	57.5	73.8	55.2	35.3	54.1	68.4	47.2	46.4	46.7	37.9	P
य	..	200	95	212	264	312	227	162	239	291	208	254	262	275	Y
महाराष्ट्र	..													Maharashtra	
अ	..	227.2	216.0	255.8	379.7	316.5	288.2	280.4	277.2	274.6	249.9	194.8	176.7	148.4	A
प	..	49.9	49.3	64.7	77.5	63.2	75.2	57.2	99.1	83.3	54.5	48.6	51.9	37.5	P
य	..	220	228	253	204	260	261	204	358	303	218	249	294	253	Y
ओरिसा	..													Orisa	
अ	..	278.3	282.9	286.1	307.0	335.4	342.2	345.2	345.2	96.7	70.3	63.3	77.6	63.6	A
प	..	144.5	144.0	146.0	168.2	193.1	190.0	123.8	123.8	27.2	15.8	14.4	14.1	12.0	P
य	..	519	509	510	548	576	555	359	359	281	223	227	182	189	Y

तकता पंचवीस-बालू
TABLE XXV—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
														Rajasthan
राजस्थान														A
अ	520.0	341.0	212.5	322.3	439.1	582.6	691.6	452.3	524.7	408.5	329.4	420.1	268.4	P
प	27.0	7.0	9.3	61.6	126.1	188.4	117.6	103.6	53.9	92.7	34.3	87.8	52.9	Y
य	52	21	43	191	287	323	170	229	103	227	104	209	197	
														Tamilnadu
तामिळनाडू														A
अ	113.7	107.7	137.2	159.4	137.5	138.1	149.4	141.1	129.4	151.3	99.7	102.6	164.5	P
प	45.6	32.4	41.9	46.6	35.4	42.4	59.1	49.3	59.1	71.7	38.9	44.4	73.9	Y
य	401	301	305	292	257	307	396	349	457	474	390	433	449	
														Uttar Pradesh
उत्तर प्रदेश														A
अ	278.0	391.1	385.0	373.2	273.1	180.5	135.0	129.7	195.6	188.0	195.6	213.2	167.4	P
प	16.8	13.8	13.2	14.7	21.3	20.6	21.7	29.4	27.9	28.8	25.4	24.8	25.0	Y
य	60	35	34	39	78	114	161	227	143	153	130	116	149	
														West Bengal
पश्चिम बंगाल														A
अ	74.8	86.9	165.8	69.3	87.1	99.3	122.7	124.3	114.9	114.8	115.3	142.5	127.9	P
प	44.0	62.5	139.1	39.4	62.6	86.9	108.2	109.1	95.0	94.9	90.7	99.7	88.9	Y
य	588	719	839	569	719	875	882	878	827	827	787	700	695	
														Others
इतर														A
अ	88.9	91.7	87.7	96.2	88.1	93.3	99.4	99.8	95.2	88.9	89.7	90.7	78.6	P
प	36.5	38.4	31.9	32.6	31.0	35.2	41.7	41.3	36.2	36.2	35.2	40.5	38.0	Y
य	411	419	364	339	352	377	420	414	380	407	392	447	483	
														All India
अखिल भारत														A
अ	2217.4	2163.8	2153.3	2447.9	2386.5	2515.5	2626.8	2363.8	2217.4	2033.9	1825.7	1991.7	1739.4	P
प	501.0	447.7	583.1	681.8	745.1	835.3	705.9	852.6	563.7	617.9	531.1	640.5	599.5	Y
य	226	207	271	279	312	332	269	361	254	304	291	322	345	

तक्ता पंचवीस-घालू TABLE XXV-Contd.

सरसू व मोहरी
Rapeseed & Mustard.

अ-क्षेत्र हजार हेक्टरमध्ये A—Area in thousand hectares
प-उत्पादन हजार टनामध्ये P—Production in thousand tonnes
य-हेक्टरी उत्पन्न किलोग्रॅममध्ये Y—Yield in Kg. per hectare

राज्य	१९८५-८६	८६-८७	८७-८८	८८-८९	८९-९०	९०-९१	९१-९२	९२-९३	९३-९४	९४-९५	९५-९६	९६-९७	९७-९८	STATE	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
आसाम	..	291.0	309.6	337.5	323.4	303.7	294.9	303.3	290.1	279.4	281.5	279.0	275.9	279.3	Assam
अ	..	137.7	149.0	167.5	154.5	135.2	157.9	177.7	138.0	132.4	150.0	143.5	140.6	154.6	A
प	..	473	481	496	478	445	535	586	476	474	533	514	510	554	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
बिहार	..	85.8	83.8	81.9	82.0	100.3	109.1	104.1	103.1	108.2	105.4	108.4	103.4	100.7	Bihar
अ	..	62.4	55.2	60.8	63.2	82.4	83.2	109.0	74.1	91.2	91.7	82.6	75.1	89.3	A
प	..	727	659	742	771	822	763	1047	719	843	870	762	726	887	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
गुजरात	..	192.4	181.7	182.7	241.6	305.7	416.7	393.2	414.9	374.6	389.0	368.1	344.9	345.6	Gujarat
अ	..	208.9	234.9	184.4	329.1	356.1	419.6	458.2	449.1	337.4	521.9	422.8	470.6	350.0	A
प	..	1086	1293	1009	1362	1165	1007	1165	1082	901	1342	1149	1364	1013	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
हरियाणा	..	342.0	276.0	328.0	383.0	429.0	474.0	638.0	567.0	579.0	580.0	575.0	613.0	555.0	Haryana
अ	..	274.0	216.0	329.0	480.0	424.0	634.0	662.0	521.0	802.0	804.0	729.0	894.0	370.0	A
प	..	801	783	1003	1253	888	1338	1038	919	1385	1386	1268	1458	667	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
जम्मू व काश्मिर	..	61.7	52.1	52.5	52.5	59.3	58.7	59.8	59.8	63.1	63.1	58.9	62.6	62.6	Jammu & Kashmir
अ	..	63.8	54.0	25.8	25.8	40.4	33.7	36.4	36.4	41.2	41.2	41.1	45.1	45.1	A
प	..	1034	1036	491	491	681	574	609	609	653	653	698	720	720	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
मध्य प्रदेश	..	338.2	331.2	440.4	477.5	450.3	570.8	606.0	626.6	697.4	678.6	696.1	734.7	736.6	Madhya Pradesh
अ	..	182.0	207.7	328.7	430.2	343.3	526.5	500.0	470.2	598.5	522.9	585.0	672.6	423.1	A
प	..	538	627	746	901	762	922	825	750	858	771	840	915	574	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y
ओरिसा	..	146.5	173.6	143.0	135.5	141.1	162.3	174.7	174.7	96.7	29.5	23.0	19.4	19.8	Orisa
अ	..	80.6	65.1	64.9	66.3	71.2	78.0	99.2	99.2	27.2	5.4	3.9	2.9	3.2	A
प	..	550	375	454	489	505	481	568	568	281	183	200	149	162	P
य	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	Y

सप्तम पंचवीस-चालू TABLE XXV-Contd.
सरसू व. मोहरी-चालू Rapeseed & Mustard-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
पंजाब														Punjab	
अ	..	146.0	128.0	208.0	114.0	93.0	73.0	92.0	70.0	63.0	88.0	117.0	86.0	70.7	.. A
प	..	148.0	118.0	209.0	120.0	84.0	73.0	94.0	66.0	72.0	101.2	130.0	109.0	61.0	.. P
य	..	1014	922	1005	1053	903	1000	1022	943	1143	1150	1112	1267	871	.. Y
राजस्थान														Rajasthan	
अ	..	1014.8	851.7	1372.7	1527.3	1578.1	2041.8	2392.8	2341.2	2401.0	2376.6	2809.3	2694.3	3275.7	.. A
प	..	664.9	691.3	1030.4	1439.7	1335.7	1737.9	2235.8	1801.1	1749.5	2070.0	2417.8	2655.2	2193.3	.. P
य	..	655	812	751	943	846	851	934	769	729	871	861	985	670	.. Y
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh	
अ	..	1069.3	973.5	1039.4	1045.0	1064.3	1116.1	1290.7	1181.1	1146.8	1163.3	1095.0	1198.5	1203.0	.. A
प	..	658.9	594.6	680.4	902.5	880.7	1098.9	1132.4	873.0	1123.8	1173.5	1157.3	1247.8	713.6	.. P
य	..	616	611	661	864	827	985	877	739	980	1001	1057	1041	593	.. Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal	
अ	..	231.6	294.9	379.0	378.5	363.1	378.1	412.3	393.2	380.9	377.7	327.5	319.4	327.1	.. A
प	..	163.4	176.9	334.0	327.1	324.7	336.1	307.1	290.8	292.8	298.6	229.2	284.8	251.0	.. P
य	..	706	600	879	864	894	889	745	740	769	791	700	892	767	.. Y
इतर														Others	
अ	..	60.6	62.5	63.2	71.9	79.1	86.6	86.5	83.1	99.3	97.3	88.9	93.3	89.0	.. A
प	..	35.9	42.0	39.6	38.4	47.6	50.5	50.7	52.7	59.9	58.7	57.3	60.2	58.7	.. P
य	..	593	672	627	534	602	583	586	634	603	603	645	645	660	.. Y
अखिल भारत														All India	
अ	..	3979.9	3718.6	4619.2	4832.2	4967.0	5782.1	6553.4	6304.8	6289.3	6230.0	6546.2	6545.4	7064.4	.. A
प	..	2680.5	2694.7	3454.5	4376.8	4125.3	5229.3	5862.5	4871.6	5327.9	5884.1	5999.5	6657.9	4712.9	.. P
य	..	674	700	748	906	831	904	895	773	847	944	916	1017	667	.. Y

तषता पंचमीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

राज्य 1	जवस Linseed														STATE										
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
बिहार															Bihar										
अ	.. 85.2	85.1	76.6	71.4	76.1	77.6	71.3	58.9	68.4	62.8	60.0	58.8	59.9	..	A										
प	.. 37.6	41.8	35.1	32.3	34.0	40.0	34.2	24.6	31.2	32.2	30.6	33.7	32.6	..	P										
य	.. 441	491	458	452	447	515	480	418	456	513	51	573	544	..	Y										
कर्नाटक															Karnataka										
अ	.. 41.2	44.9	44.1	40.8	39.0	27.9	25.9	28.5	24.0	29.5	24.1	25.5	22.1	..	A										
प	.. 4.0	9.8	11.5	5.9	9.9	6.6	8.2	5.5	7.1	8.1	6.3	7.0	5.8	..	P										
य	.. 97	218	261	145	254	237	317	193	296	275	261	275	262	..	Y										
मध्य प्रदेश															Madhya Pradesh										
अ	.. 620.6	469.4	484.9	481.1	438.3	440.8	374.3	392.3	450.2	469.9	422.5	399.7	412.4	..	A										
प	.. 138.4	124.9	178.9	131.8	125.3	119.0	110.8	111.0	138.2	149.4	118.3	133.5	98.6	..	P										
य	.. 223	266	369	274	286	270	296	283	307	318	280	334	239	..	Y										
महाराष्ट्र															Maharashtra										
अ	.. 247.4	216.2	218.6	215.6	218.5	226.9	132.4	131.5	145.9	154.5	143.2	133.3	110.6	..	A										
प	.. 54.0	39.1	55.6	55.7	50.3	47.2	19.9	28.3	40.7	40.8	37.9	40.5	14.6	..	P										
य	.. 218	181	254	258	230	208	150	215	279	264	265	304	232	..	Y										
ओरिसा															Orisa										
अ	.. 30.6	31.9	38.8	36.7	37.1	36.0	34.3	28.8	30.6	30.8	35.6	19.4	32.0	..	A										
प	.. 13.6	13.2	14.7	17.7	15.2	15.3	15.8	13.2	14.5	14.6	15.3	6.7	13.0	..	P										
य	.. 444	414	379	482	410	425	461	458	474	474	430	345	406	..	Y										
राजस्थान															Rajasthan										
अ	.. 99.5	40.8	41.1	61.9	39.6	46.3	38.2	36.4	32.5	21.4	16.2	19.4	11.4	..	A										
प	.. 36.0	13.4	16.7	25.0	11.0	18.6	18.1	14.9	12.2	7.8	7.3	10.7	6.3	..	P										
य	.. 362	328	406	404	278	402	474	409	375	364	451	552	553	..	Y										

तत्त पचवीस-बालू
TABLE XXV-Contd.

जवस-Linseed

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
उत्तर प्रदेश														Uttar Pradesh		
अ	..	222.3	220.4	204.3	252.5	243.0	213.0	179.1	172.9	166.4	153.8	102.1	133.0	130.8	..	A
प	..	70.5	60.2	69.2	79.0	70.0	76.1	75.0	60.6	73.4	57.7	61.8	63.0	55.7	..	P
य	..	317	273	339	313	288	357	419	350	441	375	605	474	426	..	Y
पश्चिम बंगाल														West Bengal		
अ	..	48.8	21.6	18.7	16.8	11.7	8.5	10.2	9.3	12.3	12.3	15.0	10.6	16.5	..	A
प	..	13.0	6.8	5.1	6.4	3.1	1.8	2.6	2.3	3.6	3.6	4.3	2.7	4.2	..	P
य	..	266	315	273	381	265	212	255	247	293	293	287	255	255	..	Y
इतर														Others		
अ	..	28.1	25.0	23.6	22.1	21.1	22.1	20.5	20.1	23.1	28.6	24.4	27.7	23.4	..	A
प	..	9.1	7.4	6.5	7.0	6.8	7.4	7.4	7.5	8.8	10.5	10.1	10.8	9.8	..	P
य	..	324	296	275	317	322	335	361	373	381	367	414	390	419	..	Y
अग्निल भारत														All India		
अ	..	1423.7	1155.3	1150.7	1198.9	1124.4	1099.1	886.2	878.7	953.4	963.6	843.1	827.4	819.1	..	A
प	..	376.2	316.6	393.3	360.8	325.6	332.0	292.0	267.9	329.7	324.7	291.9	308.6	240.6	..	P
य	..	264	274	342	301	290	302	329	305	346	337	346	373	294	..	Y

सबसा पंचवीस-वाल TABLE XXV-Contd.

राज्य	कारक्रे Nigerseed														STATE
	८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
आंध्र प्रदेश														Andhra Pradesh	
अ	12.6	13.7	14.0	13.7	15.2	18.5	18.8	18.5	18.9	18.4	19.3	16.6	15.5	.. A	
प	2.7	3.1	3.5	3.3	6.0	7.1	8.5	8.6	7.6	7.4	7.9	6.7	6.2	.. P	
य	214	266	250	241	395	384	452	465	402	402	409	404	400	.. Y	
बिहार														Bihar	
अ	37.1	36.1	33.8	34.6	30.6	32.7	28.7	25.9	30.2	27.6	25.9	23.5	24.4	.. A	
प	13.6	13.5	11.0	13.7	11.2	16.1	12.5	10.9	14.9	16.8	13.1	15.9	15.4	.. P	
य	367	374	325	396	366	492	436	421	493	609	506	677	631	.. Y	
कर्नाटक														Karnataka	
अ	54.8	51.0	51.4	53.5	55.0	53.0	51.0	42.2	42.4	38.3	47.7	43.6	37.5	.. A	
प	9.8	9.0	9.4	10.0	10.5	9.3	9.1	7.4	7.7	7.0	7.0	8.1	7.2	.. P	
य	179	176	183	187	191	175	178	175	182	183	157	186	192	.. Y	
मध्य प्रदेश														Madhya Pradesh	
अ	227.8	220.9	220.1	222.3	217.4	223.7	212.0	207.7	220.4	219.6	216.4	210.7	210.3	.. A	
प	49.2	32.1	44.2	44.0	41.4	47.6	28.2	33.5	46.2	44.2	44.6	42.8	34.2	.. P	
य	216	145	201	198	190	213	133	161	210	201	206	203	163	.. Y	
महाराष्ट्र														Maharashtra	
अ	95.9	87.3	121.9	82.5	103.9	111.0	116.6	91.6	86.5	73.7	76.8	76.6	69.1	.. A	
प	20.7	10.8	26.2	20.0	21.0	25.7	16.0	20.3	22.7	16.6	15.2	18.0	15.5	.. P	
य	216	124	215	242	202	232	137	222	262	225	198	235	224	.. Y	
ओरिसा														Orisa	
अ	201.2	171.5	192.1	191.3	192.9	165.4	206.3	197.0	193.9	204.8	210.2	159.0	169.0	.. A	
प	94.0	60.5	82.3	84.2	93.5	77.1	101.7	97.7	93.4	101.0	98.8	51.6	75.0	.. P	
य	467	353	431	440	485	466	493	496	482	493	470	325	444	.. Y	
दाद्रा व नगर-हवेली														Dadra & Nagar Haveli	
अ	0.3	0.3	0.5	0.5	0.4	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	.. A	
प	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	NEG	NEG	NEG	0.1	0.1	.. P	
य	338	333	200	200	500	333	500	500	NEG	NEG	NEG	NEG	NEG	.. Y	
अखिल भारत														All India	
अ	635.0	586.9	639.1	604.3	621.6	611.2	640.4	589.9	598.8	588.9	600.6	546.3	542.3	.. A	
प	192.3	131.2	179.3	177.7	186.5	186.3	179.5	181.9	195.6	196.1	190.3	151.8	162.2	.. P	
य	303	224	281	294	300	305	280	308	327	333	317	278	299	.. Y	

तक्षता पंचवीस-चाळ
TABLE XXV-Contd.

राज्य	करडई Safflower														STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-91	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	९७-९८ 1997-98		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
आंध्र प्रदेश															Andhra Pradesh
अ	44.6	33.8	31.8	23.6	22.6	21.3	19.4	15.3	25.4	19.1	29.0	27.5	19.3	.. A	
प	10.8	9.4	13.9	7.7	7.3	6.3	6.9	5.3	6.6	5.6	9.1	11.5	7.7	.. P	
य	242	278	437	326	323	296	356	346	260	293	314	418	399	.. Y	
कर्नाटक															Karnataka
अ	241.8	268.3	304.4	194.8	198.3	167.8	155.3	149.3	175.0	257.9	166.3	177.7	130.4	.. A	
प	85.8	143.2	118.0	14.8	118.0	56.7	71.5	85.4	114.4	150.6	102.3	121.2	81.9	.. P	
य	355	534	388	538	595	338	461	572	654	584	615	682	628	.. Y	
महाराष्ट्र															Maharashtra
अ	619.0	583.7	708.0	589.9	615.8	628.1	321.1	534.2	584.4	485.4	478.6	503.4	461.5	.. A	
प	248.7	197.5	327.8	330.2	359.5	255.3	122.5	248.9	397.8	259.5	269.5	321.4	57.9	.. P	
य	402	338	463	5.0	584	406	382	466	681	535	563	638	125	.. Y	
इतर															Others
अ	5.9	6.4	7.7	7.2	5.6	6.0	5.3	8.2	8.3	9.1	5.8	3.9	4.4	.. A	
प	2.6	2.4	2.5	2.2	1.7	1.8	1.9	2.4	2.7	3.1	2.4	1.3	1.7	.. P	
य	441	375	325	306	304	300	358	293	325	341	414	333	386	.. Y	
भारत															All India
अ	911.3	892.2	1051.9	815.5	842.3	823.2	501.1	707.0	793.1	771.5	679.7	712.5	615.6	.. A	
प	347.9	352.5	462.2	444.9	486.5	320.1	202.8	342.0	521.5	418.8	383.3	455.4	149.2	.. P	
य	382	395	439	546	578	389	405	484	658	543	564	639	342	.. Y	

तक्ता पंचवीस-चालू
TABLE XXV-Contd.

राज्य	कापूस (रुई) Cotton (lint)												STATE
	१९८५-८६ 1985-86	८६-८७ 1986-87	८७-८८ 1987-88	८८-८९ 1988-89	८९-९० 1989-90	९०-९१ 1990-01	९१-९२ 1991-92	९२-९३ 1992-93	९३-९४ 1993-94	९४-९५ 1994-95	९५-९६ 1995-96	९६-९७ 1996-97	
आंध्र प्रदेश													Andhra Pradesh
अ	619.7	411.0	574.0	623.2	649.7	655.4	706.5	805.9	728.1	844.5	1058.7	1007.4	A
प	743.1	609.3	536.8	565.6	931.7	1110.1	1298.5	1193.6	1349.2	1425.6	1610.1	1848.8	P
य	204	252	159	153	244	288	312	252	315	287	259	312	Y
गुजरात													Gujara
अ	1404.0	1366.2	718.7	1090.9	1187.2	921.0	1135.2	1151.2	1126.0	1204.7	1410.0	1484.0	A
प	1986.7	1093.4	295.3	1469.9	1755.5	1322.9	1180.7	1988.5	1622.8	2269.3	2202.0	2657.0	P
य	241	136	70	229	251	244	177	294	245	320	265	304	Y
हरियाणा													Haryana
अ	344.0	379.0	417.0	433.0	468.0	490.0	509.0	531.0	563.0	557.0	646.0	649.0	A
प	745.0	901.0	690.0	845.0	1183.0	1155.0	1350.0	1406.0	1124.0	1373.0	1283.0	1504.0	P
य	368	404	281	332	430	401	451	450	339	419	338	394	Y
कर्नाटक													Karnataka
अ	674.4	414.2	475.6	654.4	697.3	595.9	586.1	614.3	570.9	635.8	673.8	668.1	A
प	549.3	448.0	543.3	895.8	923.1	689.8	795.2	975.2	773.3	822.0	849.1	932.0	P
य	138	184	194	233	225	197	231	270	230	220	214	237	Y
मध्य प्रदेश													Madhya Pradesh
अ	535.9	522.7	504.8	561.9	576.8	608.0	560.3	479.7	488.8	477.0	513.6	526.6	A
प	286.1	240.1	285.1	354.1	411.8	396.5	245.8	361.3	420.3	345.7	423.5	437.2	P
य	91	78	96	107	121	111	75	128	146	124	140	141	Y
महाराष्ट्र													Maharashtra
अ	2753.0	2692.6	2517.7	2627.7	2635.5	2730.2	2724.2	2479.8	2478.8	2759.9	3065.4	3034.7	A
प	1989.9	888.7	1467.6	1373.3	2211.4	1880.3	1155.1	1807.7	2625.4	2500.3	2795.8	3143.3	P
य	123	56	99	89	143	117	72	124	180	154	155	173	Y
पंजाब													Punjab
अ	559.6	567.0	621.0	758.0	732.0	701.0	660.0	690.0	577.0	606.0	750.0	742.0	A
प	1403.0	1691.0	1859.0	2118.0	2454.0	1909.0	2357.0	2314.0	1514.0	1779.0	1950.0	1925.0	P
य	426	507	509	475	570	463	607	570	446	499	442	441	Y

समता पंचपीस-धालू
TABLE XXV--Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
														Rajasthan
राजस्थान														.. A
अ	.. 333.1	364.5	343.9	299.4	434.2	454.7	474.5	476.4	518.2	485.9	606.3	654.2	.. P	
प	.. 474.4	698.6	218.0	600.8	986.4	918.4	845.2	1016.2	838.7	875.2	1338.3	1363.3	.. Y	
य	.. 242	326	108	341	386	343	303	363	275	306	375	354		
														Tamilnadu
तामिळनाडू														.. A
अ	.. 254.3	185.7	243.7	243.7	267.5	239.3	264.3	271.3	229.1	255.3	260.8	259.5	.. P	
प	.. 484.7	277.9	436.6	476.2	511.7	408.7	437.2	471.7	426.2	440.0	339.4	373.4	.. Y	
य	.. 324	254	305	332	325	290	281	296	316	293	221	245		
														Uttar Pradesh
उत्तर प्रदेश														.. A
अ	.. 28.3	21.9	20.3	20.9	19.2	15.7	13.2	12.7	11.4	10.5	14.5	7.8	.. P	
प	.. 26.7	23.9	21.7	16.7	18.4	16.4	14.1	13.6	12.4	11.6	15.1	7.3	.. Y	
य	.. 160	186	182	136	163	178	182	182	185	188	177	159		
														Others
हतर														.. A
अ	.. 26.4	23.2	22.6	24.5	27.4	28.4	28.1	30.4	29.2	34.4	36.2	39.0	.. P	
प	.. 38.1	33.3	28.6	28.3	34.8	35.3	35.1	35.3	34.3	45.9	54.4	62.0	.. Y	
य	.. 245	244	215	196	216	211	212	197	200	227	255	266		
														All India
भखिल भारत														.. A
अ	.. 7532.7	6948.0	6459.3	7342.6	7694.8	7439.6	7661.4	7542.7	7120.5	7871.0	9035.3	9122.3	.. P	
प	.. 8727.0	6905.2	6382.0	8743.7	11421.8	9842.4	9713.9	11583.1	10740.6	11887.6	12860.7	14253.3	.. Y	
य	.. 197	169	168	202	252	225	216	261	249	257	242	266		

टीप : सन १९९७-९८ ची माहिती उपलब्ध नाही.
Note : Information for the year 1997-98 is not available.

तबता पंचबीस-वालु
TABLE XXV—Contd.

राज्य 1	कस Sugarcane											STATE
	८५-८६ 1985-86 2	८६-८७ 1986-87 3	८७-८८ 1987-88 4	८८-८९ 1988-89 5	८९-९० 1989-90 6	९०-९१ 1990-91 7	९१-९२ 1991-92 8	९२-९३ 1992-93 9	९३-९४ 1993-94 10	९४-९५ 1994-95 11		
आंध्र प्रदेश												Andhra Pradesh
अ	..	133.2	137.8	143.3	153.9	158.0	182.1	202.2	171.1	175.6	209.0	.. A
प	..	9674.6	8807.6	9490.2	10766.6	11134.0	12667.3	15056.7	12163.2	13474.2	15991.2	.. P
य	..	72632	63916	66226	69958	70468	69562	74464	71089	76732	76513	.. Y
आसाम												Assam
अ	..	47.8	46.5	43.2	41.7	38.8	35.8	37.8	39.9	35.8	35.6	.. A
प	..	1971.4	2116.9	1882.8	1864.4	1666.5	1522.0	1454.0	1547.7	1373.9	1505.0	.. P
य	..	41243	45525	43583	44710	42951	42514	38466	38789	38377	42275	.. Y
बिहार												Bihar
अ	..	119.0	112.0	119.6	126.9	124.6	148.7	144.9	132.9	119.9	123.2	.. A
प	..	4001.0	3729.0	4545.7	5482.8	6694.1	7805.3	7076.6	6031.6	4397.9	5667.3	.. P
य	..	33622	33295	38008	43206	53725	52490	48838	45385	36680	46001	.. Y
गुजरात												Gujrat
अ	..	90.8	69.2	81.7	93.7	106.0	118.3	120.2	127.2	128.4	154.7	.. A
प	..	6489.6	5565.9	6077.8	7907.1	9159.8	10599.7	10239.4	10872.1	10232.0	10785.0	.. P
य	..	71471	80432	74392	84387	86413	89600	85186	85472	79688	69756	.. Y
हरयाना												Haryana
अ	..	106.0	124.0	142.0	131.0	126.0	148.0	161.0	134.0	111.4	120.0	.. A
प	..	5150.0	6740.0	5240.0	6580.0	6750.0	7800.0	9000.0	6550.0	6420.0	7010.0	.. P
य	..	48585	54355	36901	50229	53571	52703	55901	48881	57630	58417	.. Y
कर्नाटक												Karnataka
अ	..	171.5	180.8	202.5	239.6	264.9	272.3	285.3	261.5	300.6	315.2	.. A
प	..	13815.0	14854.0	17580.0	18733.0	21210.0	20764.0	24117.0	22479.6	26602.9	30325.1	.. P
य	..	80554	82157	86815	78184	80068	76989	84532	85964	88499	96209	.. Y
मध्य प्रदेश												Madhya Pradesh
अ	..	37.2	45.6	47.2	43.9	38.7	39.4	46.2	39.0	53.2	41.9	.. A
प	..	1217.6	1645.9	1603.9	1644.2	1371.6	1391.6	1646.3	1324.6	1084.0	1511.0	.. P
य	..	32731	36094	33981	37453	35442	35320	35634	33964	20376	36062	.. Y

सक्ता पंचवीस-समाप्त TABLE XXV-Concl'd.

ऊस Sugarcane

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	STATE
महाराष्ट्र												Maharashtra
अ	..	265.3	279.9	291.9	314.3	383.1	444.0	453.3	403.8	344.1	517.5	.. A
प	..	23705.6	24091.3	24983.6	25499.6	34008.3	38416.2	36186.6	30853.5	27891.5	44260.3	.. P
य	..	89354	86071	85590	81131	88771	86523	79829	76408	81056	85527	.. Y
ओरीसा												Orisa
अ	..	57.8	45.5	42.3	47.0	47.5	49.0	42.5	16.0	13.4	20.3	.. A
प	..	3700.0	2785.6	2785.7	3200.2	3325.0	3549.0	2744.6	754.2	781.0	1198.6	.. P
य	..	64014	61222	65856	68089	70000	72429	64579	47138	58284	59044	.. Y
पंजाब												Panjab
अ	..	78.0	97.0	106.0	97.0	103.0	101.0	109.0	112.0	77.0	83.0	.. A
प	..	5050.0	6110.0	5820.0	6000.0	6500.0	6000.0	6920.0	6369.0	4710.0	5160.0	.. P
य	..	64744	62990	54906	61856	63107	59406	63486	56866	61169	62169	.. Y
राजस्थान												Rajasthan
अ	..	26.5	29.3	26.6	16.1	15.6	22.8	31.2	24.3	20.6	21.9	.. A
प	..	1009.5	1290.5	948.4	686.3	716.3	1203.1	1360.7	1129.0	1020.0	986.9	.. P
य	..	38094	44044	35654	42627	45917	52768	43612	46461	49515	45064	.. Y
तामिळनाडू												Tamilnadu
अ	..	191.1	196.4	194.5	220.9	231.6	232.9	238.0	215.6	249.4	309.3	.. A
प	..	20004.8	21604.7	20765.9	23767.6	23444.5	23480.2	24886.0	23064.2	25991.8	35236.0	.. P
य	..	104682	110004	106766	107594	101228	102972	104566	106977	104217	113922	.. Y
उत्तर प्रदेश												Uttar-Pradesh
अ	..	1490.0	1677.7	1801.0	1761.3	1761.3	1855.6	1932.6	1857.5	1760.8	1831.5	.. A
प	..	73036.8	84736.3	93054.0	88522.7	97422.3	103562.2	111098.2	102929.1	104081.6	109907.7	.. P
य	..	49018	50507	51668	50260	55313	55811	57486	55423	59110	60010	.. Y
पश्चिम बंगाल												West-Bengal
अ	..	12.9	12.5	11.0	16.4	15.1	12.2	17.0	15.4	10.3	10.6	.. A
प	..	812.1	757.4	691.5	1162.4	1031.0	859.3	969.3	888.7	542.4	648.9	.. P
य	..	62953	60592	62864	70878	68278	70434	57018	57708	52660	61217	.. Y
द्वतर												Others
अ	..	22.3	24.5	25.8	25.2	23.7	23.9	23.2	21.6	21.1	21.1	.. A
प	..	1010.1	1254.4	1267.4	1219.9	1135.8	1225.6	1238.9	1076.9	1056.1	1035.7	.. P
य	..	45296	51200	49124	48409	47924	51280	53401	49856	50052	49085	.. Y
अखिल भारत												All India
अ	..	2849.4	3078.7	3278.6	3328.9	3437.9	3686.0	3844.4	3571.8	3421.6	3814.8	.. A
प	..	170648.1	186089.5	196736.9	203036.8	225569.2	241045.5	253995.1	228033.4	229659.3	271228.7	.. P
य	..	59889	60444	60006	60992	65612	65395	66069	63843	67120	71099	.. Y

टीप :- सन १९९५-९६ ते १९९७-९८ ची माहिती उपलब्ध नाही.
 Note :- Information for the year 1995-1996 to 1997-98 is not available.

TABLE XXVI

तक्षता सन्वीर

तक्ता सन्वीस

जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वहितीचे क्षेत्र (सर्वसाधारण वर्ग)
मन १९९०-९१

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	अत्यल्प Marginal (Below 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00-1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00-3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
1	2						
१	मुंबई	1060	540	76	105	12	36
२	ठाणे	127024	51531	51449	74477	34083	94888
३	रायगड	164043	66254	47492	67313	28179	77862
४	रत्नागिरी	141704	51046	52675	76338	52456	149493
५	सिंधुदुर्ग	148306	45438	35713	51639	30044	85502
	एकूण कोकण विभाग	582137	214809	187405	269872	144774	407781
६	नासिक	116640	61580	117679	173508	101580	282680
७	धुळे	63404	40166	103199	152636	79699	220089
८	जळगाव	98561	58496	131089	189444	93295	257867
	एकूण नासिक विभाग	273605	160242	351967	515588	274574	760636
९	अहमदनगर	239151	127900	213899	312445	157906	432553
१०	पुणे	193970	91455	124316	181011	107609	300154
११	सोलापूर	82748	46819	105975	156264	110940	309604
	एकूण पुणे विभाग	515869	266174	444190	699720	376455	1042311
१२	सातारा	339183	140760	137934	198465	78170	215268
१३	सांगली	196851	87542	95163	136771	71315	197675
१४	कोल्हापूर	296555	113514	34674	119679	49991	127989
	एकूण कोल्हापूर विभाग	832589	341216	317771	454915	196476	570932
१५	औरंगाबाद	82802	48392	117719	172412	92322	252186
१६	आमना	67229	40373	98394	144517	70785	193463
१७	बीड	123484	69913	128670	188790	98176	271975
	एकूण औरंगाबाद विभाग	273524	159153	344783	505719	261293	717624
१८	परभणी	89292	54181	126378	185687	109298	306915
१९	नांदेड	100489	61275	132988	195186	101315	276227
२०	उस्मानाबाद	38421	23330	65198	95758	61788	171989
२१	लातूर	39907	26952	75562	109934	68269	190047
	एकूण लातूर विभाग	268809	165738	400126	586565	356070	945178
२२	बुलढाणा	64013	40908	95397	158574	72644	199860
२३	अकोला	55979	38944	97618	142925	76775	212186
२४	अमरावती	66611	47305	106902	155426	70276	191420
२५	यवतमाळ	11193	7771	95851	141326	92479	252875
	एकूण अमरावती विभाग	197796	134928	395680	578251	312174	859641
२६	बघी	18468	13694	45189	65954	41888	117017
२७	नागपूर	41898	27290	72105	105769	59981	167448
२८	भंडारा	170699	82206	80898	114182	39563	107860
२९	चंद्रपूर	57894	32242	54333	88736	52057	143456
३०	गडचिरोली	36473	19825	33140	47995	25949	69865
	एकूण नागपूर विभाग	325432	175257	285665	422636	219438	605646
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	3274761	1617617	2727587	3983266	2125844	5879749

TABLE XXVI
Districtwise number and Area of operational holdings according to size class of holdings (General category) (क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
year 1990-91 (Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. & Above)		एकूण खातदार Total Holdings		वहिली खात्याचे सरासरी आकारमान Average Size of holdings		District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area			
7	41	5	74	1160	796	0.69	..	Mumbai
21139	126891	4724	79116	238419	426903	1.79	..	Thane
14602	86894	2910	49824	257226	348147	1.35	..	Raigad
42305	257047	11316	184630	300456	718554	2.39	..	Ratnagiri
20971	126965	5586	110175	240620	419719	1.74	..	Sindhudurg
99024	597838	24541	423819	1037881	1914119	1.84	..	Total Konkan Division
58292	345738	9626	153737	403817	1017243	2.52	..	Nasik
44657	260267	4278	60635	295237	733793	2.49	..	Dhule
48139	277863	4678	71492	375762	855162	2.28	..	Jalgaon
151088	883868	18582	285864	1074816	2606198	2.42	..	Total Nasik Division
61517	352165	8136	131259	680609	1356322	1.99	..	Ahmednagar
61079	361792	11848	193372	498822	1127784	2.26	..	Pune
75590	454145	16444	247705	391697	1214537	3.10	..	Solapur
198186	1168102	36428	572336	1571128	3698643	2.35	..	Total Pune Division
30698	176668	4028	83019	590013	813680	1.38	..	Satara
35249	207395	6152	91179	404730	720562	1.78	..	Sangli
16901	95675	2003	37580	447124	494437	1.11	..	Kolhapur
82848	479738	12183	211778	1441867	2028679	1.41	..	Total Kolhapur Division
42095	241284	4239	59327	339184	774101	2.28	..	Aurangabad
36930	213503	3205	43840	276543	635671	2.30	..	Jalna
49833	286998	5374	76196	405539	893872	2.20	..	Beed
128858	741785	12818	179363	1021266	2303644	2.26	..	Total Aurangabad Division
60873	346881	4313	60843	390854	954507	2.44	..	Parbhani
42097	236635	2616	34284	379505	803607	2.12	..	Nanded
44268	264212	7006	100891	216681	656180	3.03	..	Osmanabad
43100	252212	5066	67090	231904	646235	2.79	..	Latur
190338	1099940	19001	263108	1218944	3060529	2.51	..	Total Latur Division
43520	256644	6108	84707	281594	720693	2.56	..	Buldhana
50802	304353	8991	123711	290165	822419	2.83	..	Akola
42433	251298	6568	89856	292790	738305	2.52	..	Amravati
60191	352998	9725	132739	269439	887709	3.29	..	Yavatmal
196946	1165293	31392	431013	1133988	3169126	2.79	..	Total Amravati Division
28051	165500	3912	54502	137508	416667	3.03	..	Wardha
37002	215193	4467	62805	215453	578505	2.69	..	Nagpur
14161	79480	1232	17465	306553	401193	1.31	..	Bhandara
32701	191917	4515	63730	201500	520081	2.58	..	Chandrapur
11773	67771	1542	21995	108877	227451	2.09	..	Gadchiroli
123688	719861	15668	220497	969891	2143897	2.21	..	Total Nagpur Division
1170976	6856425	170613	2587778	9469781	20924835	2.21	..	Total Maharashtra State

तक्ता सव्बोस-चालू

जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वहितीचे क्षेत्र (अनुसूचित जाती)
सण १९९०-९१

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	अत्यल्प Marginal (Below 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00—1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00—3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या Area	क्षेत्र Area
१	मुंबई	22	12	10	11	..	..
२	ठाणे	5674	2152	1769	2585	784	2183
३	रायगड	7885	3099	2122	2981	1186	3302
४	रत्नागिरी	6606	2620	2545	3791	2284	6398
५	सिंधुदुर्ग	7998	2164	1291	1869	877	2456
	एकूण कोकण विभाग	28185	10047	7737	11237	5131	14339
६	नासिक	9659	5040	7613	11075	6008	16593
७	धुळे	2444	1519	3211	4756	2092	5631
८	जळगाव	9601	4905	6737	9547	4218	11210
	एकूण नासिक विभाग	21704	11464	17561	25378	12318	33434
९	अहमदनगर	25661	12977	16581	23737	10676	28729
१०	पुणे	17160	7873	9198	13285	7062	19269
११	सोलापूर	8616	4894	9181	13209	7549	20408
	एकूण पुणे विभाग	51437	25744	34960	50231	25287	68406
१२	सातारा	36224	12316	7228	10233	3533	9611
१३	सांगली	26692	9640	7015	9896	4067	11062
१४	कोल्हापूर	37069	10110	4415	6124	1880	5067
	एकूण कोल्हापूर विभाग	99985	32066	18658	26253	9480	25740
१५	औरंगाबाद	6755	4049	7754	11080	4719	12465
१६	जालना	5575	3509	8047	11683	3724	9688
१७	बीड	7615	4407	7284	10413	3512	9332
	एकूण औरंगाबाद विभाग	19945	11965	23085	33176	11955	31485
१८	परभणी	6382	4146	8209	11960	5161	13943
१९	नांदेड	12411	7411	11589	16743	6285	16336
२०	उस्मानाबाद	3439	2210	5744	8305	3531	9511
२१	लातूर	3392	2307	4318	6326	2862	7635
	एकूण लातूर विभाग	25624	16074	30360	43834	17839	47425
२२	बुलडाणा	9439	6308	12736	18117	7521	20078
२३	अकोला	10441	7314	15473	22416	9024	24420
२४	अमरावती	10396	7623	14481	20708	7017	19081
२५	यवतमाळ	1379	948	10332	15066	7630	20544
	एकूण अमरावती विभाग	31655	22193	53022	76307	31192	84123
२६	वर्धा	2803	2153	6250	9030	4922	13640
२७	नागपूर	7009	4630	11700	17125	8611	23930
२८	भंडारा	28441	13870	10567	14871	3830	10132
२९	चंद्रपूर	10048	5604	7733	11167	6638	18007
३०	गडचिरोली	5520	2715	3936	5510	2450	6526
	एकूण नागपूर विभाग	53821	28972	40496	57703	26451	72235
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	332356	158525	225869	324119	139653	377187

TABLE XXVI—Contd.

Districtwise number and area of Operational Holdings according to size of Holdings (Scheduled Castes)
year 1990-91(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. and above)		एकूण खातेदार Total holdings		वहिली खातेदारांचे सरासरी आकारमान Average size of holdings	District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
0	0	0	0	32	23	0.72	Mumbai
532	3235	95	1618	8854	11773	1.33	Thane
506	2912	58	952	11757	13246	1.13	Raigad
1516	8958	253	3836	13204	25603	1.94	Ratnagiri
454	2734	152	2295	10772	11518	1.07	Sindhudurg
3008	17839	558	8701	44619	62163	1.39	Total Konkan Division
2879	16799	407	6430	26566	55937	2.11	Nasik
1270	7564	122	1586	9139	21056	2.30	Dhule
1315	7225	67	839	21938	33726	1.54	Jalgaon
5464	31588	596	8855	57643	110719	1.92	Total Nasik Division
3653	20010	345	4855	56916	90308	1.59	Ahmednagar
3072	17502	423	6770	36915	64699	1.75	Pune
3644	21602	756	11965	29746	72078	2.42	Solapur
10369	59114	1524	23590	123577	227085	1.84	Total Pune Division
1049	5919	129	2559	48163	40538	0.84	Satara
1360	7807	139	1925	39273	40330	1.03	Sangli
690	3822	71	1020	44125	26143	0.59	Kolhapur
3099	17548	339	5504	131561	107111	0.81	Total Kolhapur Division
1650	9268	164	2304	21042	39166	1.86	Aurangabad
1020	5738	65	847	18431	31465	1.71	Jlana
964	5232	42	610	19417	29994	1.54	Beed
3634	20238	271	3761	58890	100625	1.71	Total Aurangabad Division
1703	9422	104	1346	21559	40817	1.89	Parbhani
1599	8694	80	1007	31964	50191	1.57	Nanded
1420	8149	125	1629	14259	29804	2.09	Usmanabad
812	4542	49	647	11933	21957	1.84	Latur
5534	30807	358	4629	79715	142769	1.79	Total Latur Division
2671	14848	171	2221	32538	61572	1.89	Buldhana
3615	20572	358	4575	38911	79297	2.04	Akola
2582	14669	235	2970	34711	65051	1.87	Amravati
3967	22409	414	5480	23722	64447	2.72	Yavatmal
12835	72498	1178	15246	129882	270367	2.08	Total Amravati Division
2652	15220	227	2990	16854	43033	2.55	Wardha
4491	25500	397	5208	32208	76393	2.37	Nagpur
865	4630	47	653	44050	44156	1.00	Bhandara
3256	18621	346	4581	28021	57980	2.07	Chandrapur
760	4216	53	672	12719	19636	1.54	Gadchiroli
12024	68187	1070	14104	133852	241201	1.80	Total Nagpur Division
55967	317819	5894	84390	759739	1262040	1.66	Total Maharashtra State

तबता सन्वीस-समाप्त

जिल्हानिहाय आकारमान गटानुसार वहिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वहितीचे क्षेत्र (अनुसूचित जमाती)
सन १९९०-९१

अ. क्र.	जिल्हा	अत्यल्प Marginal (BELOW 1.00 HA.)		अल्प Small (1.00-1.99 HA.)		कनिष्ठ मध्यम Semi Medium (2.00-3.99 HA.)	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..
२	ठाणे	29914	14331	17494	25687	11819	33006
३	रायगड	4347	1948	1746	2473	1084	3024
४	रत्नागिरी	1550	636	574	887	519	1455
५	सिंधुदुर्ग	187	55	24	34	50	146
	एकूण कोकण विभाग	35998	16970	19838	29081	13472	37631
६	नासिक	25542	13418	24840	36910	22583	63030
७	धुळे	19095	13323	40142	59519	27684	75309
८	जळगाव	3664	2223	5395	7733	3452	9399
	एकूण नासिक विभाग	48301	28964	70377	104162	53719	147738
९	अहमदनगर	11113	5577	9538	13799	8178	22779
१०	पुणे	12059	5819	8976	13081	6688	18953
११	सोलापूर	1221	734	2015	2972	1947	5220
	एकूण पुणे विभाग	24393	12130	20529	29852	16813	46952
१२	सातारा	1848	613	812	1162	340	919
१३	सांगली	880	417	502	713	332	917
१४	कोल्हापूर	2555	892	564	750	140	391
	एकूण कोल्हापूर विभाग	5283	1922	1878	2625	812	2227
१५	औरंगाबाद	1634	953	2178	3410	1541	4213
१६	जाळना	916	558	1180	1705	865	2336
१७	बीड	1383	775	1191	1762	818	2225
	एकूण औरंगाबाद विभाग	3933	2286	4549	6877	3224	8774
१८	परभणी	2778	1694	4651	6849	3539	9691
१९	नांदेड	3970	2532	8248	12345	7134	18739
२०	उस्मानाबाद	957	605	1852	2742	1493	4084
२१	लातूर	573	416	1261	1777	1002	2745
	एकूण लातूर विभाग	8278	5247	16012	23713	13168	35259
२२	बुलढाणा	1397	989	2512	3666	1961	5303
२३	अकोला	2133	1562	4493	6531	3579	9892
२४	अमरावती	3771	2628	8095	11803	7546	21151
२५	यवतमाळ	1337	938	14698	21428	11767	31308
	एकूण अमरावती विभाग	8638	6117	29798	43428	24853	67654
२६	वर्धा	2072	1632	3843	5518	2919	8030
२७	नागपूर	3286	1908	5919	8743	5106	14173
२८	भंडारा	15722	7772	9457	13381	4911	13197
२९	चंद्रपूर	6222	3396	6193	9005	7212	19535
३०	गडचिरोली	10968	6151	12024	17553	11297	31014
	एकूण नागपूर विभाग	38270	20859	37435	54200	31445	85949
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	173094	94495	200417	293938	157905	432184

TABLE XXVI-Contd.

Districtwise number and area of Operational holdings according to size of holdings (Scheduled Tribes) year 1990-91

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)
(Area in hectares)

मध्यम Medium (4.00-9.99 HA.)		मोठे Large (10.00 HA. & ABOVE)		एकूण खातेदार Total Holdings Total		वहिली खातेदारांचे सरासरी आकारमान Average size of holdings	District
संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area		
..	..	..	..	..	..	..	Mumbai
8549	52060	2279	35398	70055	160482	2.29	Thane
729	4505	171	2657	8077	14607	1.81	Raigad
403	2418	104	1682	3150	7078	2.25	Ratnagiri
29	169	72	834	362	1238	3.42	Sindhudurg
9710	59152	2626	40571	81644	183405	2.25	Total Konkan Division
14102	83448	2122	31380	89189	228186	2.56	Nasik
12883	74170	1106	15659	100910	237980	2.39	Dhule
1461	7998	87	1129	14059	28482	2.03	Jalgaon
28446	165616	3315	48168	204158	494648	2.42	Total Nasik Division
4556	26792	762	10635	34147	79582	2.33	Ahmednagar
4707	28411	1049	16404	33479	82668	2.47	Pune
1122	6653	222	3563	6527	19142	2.93	Solapur
10385	61856	2033	30602	74153	181392	2.45	Total Pune Division
162	1000	34	574	3196	4268	1.34	Satara
167	981	29	452	1910	3480	1.82	Sangli
61	339	1	22	3321	2394	0.72	Kolhapur
390	2320	64	1048	8427	10142	1.20	Total Kolhapur Division
744	4222	119	1680	6216	14478	2.33	Aurangabad
349	1955	31	388	3341	6942	2.08	Jalna
356	2045	47	788	3795	7595	2.00	Beed
1449	8222	197	2856	13352	29015	2.17	Total Aurangabad Division
1667	9463	127	1693	12762	29390	2.30	Parbhani
2554	14256	162	2044	22068	49916	2.26	Nanded
850	5023	116	1666	5268	14120	2.68	Usmanabad
383	2141	21	271	3240	7350	2.27	Latur
5454	30883	426	5674	43338	100776	2.33	Total Latur Division
1047	5956	122	1638	7039	17552	2.49	Buldhana
2107	12092	252	3178	12564	33255	2.65	Akola
6329	37647	755	9815	26496	83044	3.13	Amravati
8425	49022	1326	16930	37553	119626	3.19	Yavatmal
17908	104717	2455	31561	83652	253477	3.03	Total Amravati Division
1438	8058	86	1104	10358	24342	2.35	Wardha
2806	15942	262	3523	17379	44289	2.55	Nagpur
1800	10175	206	2783	32096	47308	1.47	Bhandara
3807	22118	359	4925	23793	58979	2.48	Chandrapur
6286	36274	915	12862	41490	103854	2.50	Gadchiroli
16137	92567	1828	25197	125116	278772	2.23	Total Nagpur Division
89879	525333	12944	185677	633840	1531627	2.42	Total Maharashtra State

तक्ता-सत्तावीस TABLE-XXVII

महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे, गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९९७-९८ दशंबिणारा तक्ता
Statement showing the districtwise percentage of paddy area in Early, Midlate and Late categories during the year 1997-98 in Maharashtra State.

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	हळवे Early %	निमगरवे Midlate %	गरवे Late %	District
1	2	3	4	5	
१	मुंबई	..	..	..	Gr. Mumbai
२	ठाणे	..	३६	२०	Thane
३	रायगड	..	४४	२४	Raigad
४	रत्नागिरी	..	३९	२२	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	३४	३३	Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	३९	२३	Total Konkan Division
६	नासिक	..	३५	३१	Nasik
७	धुळे	..	४२	३७	Dhule
८	जळगाव	..	१००	..	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	३९	३२	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	३३	४२	Ahmednagar
१०	पुणे	..	४९	२५	Pune
११	सोलापूर	..	१७	१७	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	४६	२७	Total Pune Division
१२	सातारा	..	२६	३४	Satara
१३	सांगली	..	३९	३६	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	४१	२४	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	३७	२८	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	..	४३	..	Aurangabad
१६	जालना	..	४५	..	Jalna
१७	बीड	..	१००	..	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	७६	..	Total Aurangabad Division
१८	लातूर	..	१००	..	Latur
१९	उस्मानाबाद	..	१००	..	Osmanabad
२०	नांदेड	..	१००	..	Nanded
२१	परभणी	..	१००	..	Parbhani
	एकूण लातूर विभाग	..	१००	..	Total Latur Division
२२	बुलढाणा	..	१००	..	Buldhana
२३	अकोला	..	१००	..	Akola
२४	अमरावती	..	१००	..	Amravati
२५	यवतमाळ	..	१००	..	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	१००	..	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	..	..	Wardha
२७	नागपूर	..	५८	२९	Nagpur
२८	भंडारा	..	४८	२६	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	५७	२३	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..	३५	१४	Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	४८	२२	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	४७	२२	Total Maharashtra State

तक्ता-अठ्ठावीस TABLE-XXVIII

क्षेत्रफल, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production and Productivity

पीक : ख. भात Crop : Kh. Rice

वर्ष १९६१-९८ व ६१-९९
Year 1961-98 & 61-99

अ. क्र. Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफल Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99			
1	2	3	4	5	6	7	8			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	0.06	0.05	1.32	1.26	1.25	1.20	Thane	
३	रायगड	..	0.14	0.12	1.72	1.74	1.58	1.62	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-1.39	-1.46	1.30	1.25	2.72	2.75	Ratnagiri Sindhudurg
५	सिंधुदुर्ग									
६	नासिक	..	0.42	0.46	1.45	1.50	1.02	1.04	Nasik	
७	धुळे	..	0.44	0.43	2.61	2.44	2.16	2.01	Dhule	
८	जळगाव	..	-2.67	-2.91	-0.97	-1.28	1.74	1.68	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-1.33	-1.35	0.13	0.08	1.48	1.45	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.71	0.71	1.93	1.85	1.21	1.13	Pune	
११	सोलापूर	..	-3.47	-3.42	-1.85	-1.83	1.69	1.64	Solapur	
१२	सातारा	..	1.60	1.57	4.49	4.49	2.85	2.88	Satara	
१३	सांगली	..	0.32	0.31	3.48	3.57	3.15	3.25	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	0.16	0.18	3.20	3.19	3.04	3.00	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-3.08	-3.37	-1.61	-2.07	1.54	1.38	Aurangabad Jalna
१६	जालना									
१७	परभणी	..	1.23	1.87	2.08	0.66	0.86	-0.89	Parbhani	
१८	बीड	..	-1.36	-0.79	-0.24	0.20	1.14	0.99	Beed	
१९	नांदेड	..	0.44	-0.09	1.44	-0.88	1.00	0.61	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-2.08	-0.20	-0.90	0.70	1.21	1.09	Osmanabad Latur
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	-1.61	-2.17	-0.98	-1.51	0.64	0.67	Buldhana	
२३	अकोला	..	-1.44	-1.69	0.27	-0.05	1.73	1.67	Akola	
२४	अमरावती	..	0.84	0.67	2.39	2.20	1.54	1.53	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	-2.18	-2.28	-0.64	-0.75	1.58	1.56	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	-2.38	-3.15	-1.02	-1.78	1.39	1.42	Wardha	
२७	नागपूर	..	1.08	0.92	2.93	2.76	1.82	1.82	Nagpur	
२८	भंडारा	..	0.27	0.29	1.58	1.55	1.31	1.26	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-0.82	-0.95	0.99	0.75	1.83	1.72	Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली									
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	0.44	0.41	2.16	2.11	1.32	1.30	Total Maharashtra State	

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पोक : ख. ज्वारी Crop : Kh. Jowar

वर्ष १९६१-६८ व १९६१-६९
Year 1961-98 & 1961-99

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99			
1	2	3	4	5	6	7	8			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri		
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg		
६	नासिक	..	1.88	1.64	7.16	6.74	5.18	5.02	Nasik	
७	धुळे	..	1.81	1.67	5.63	5.52	3.75	3.78	Dhule	
८	जळगाव	..	1.14	1.01	3.97	3.86	2.80	2.82	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	5.20	3.58	7.53	5.58	2.21	2.20	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	-2.64	-3.06	1.75	1.20	4.52	4.89	Pune	
११	सोलापूर	..	1.98	1.32	4.56	3.63	2.53	2.28	Solapur	
१२	सातारा	..	0.89	0.77	3.97	3.83	3.05	3.04	Satara	
१३	सांगली	..	-0.27	-0.26	1.24	1.34	1.52	1.61	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	-0.94	-1.28	1.35	0.95	2.32	2.26	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-1.64	-1.27	-2.35	-2.64	4.06	4.16	{ Aurangabad Jalna
१६	जाळना		..	0.28	0.71	3.72	4.40	3.42	3.66	
१७	परभणी	..	1.35	1.62	4.36	4.81	2.97	3.14	Beed	
१८	बीड	..	-0.45	-0.04	2.18	2.91	2.65	2.96	Nanded	
१९	नांदेड	..	-1.56	-1.66	1.01	0.89	2.60	2.59	{ Osmanabad Latur	
२०	उस्मानाबाद	..	..	..	..	..	..	..		
२१	लातूर	..	-1.23	-1.13	2.76	3.10	4.03	4.28	Buldhana	
२२	बुलढाणा	..	-0.04	0.09	4.08	4.28	4.12	4.19	Akola	
२३	अकोला	..	-0.42	-0.27	3.52	3.77	3.96	4.05	Amravati	
२४	अमरावती	..	-1.10	-0.99	2.49	2.96	3.63	4.00	Yavatmal	
२५	यवतमाळ	..	-1.74	-1.61	1.10	1.46	2.89	3.12	Wardha	
२६	वर्धा	..	-2.26	-2.07	1.45	1.84	3.79	3.99	Nagpur	
२७	नागपूर	..	-4.01	-2.36	-2.35	-0.49	1.81	1.98	Bhandara	
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	{ Chandrapur Gadchiroli	
२९	चंद्रपूर	..	-0.40	-0.20	2.01	2.41	2.42	2.61		
३०	गडचिरोली	..	..	..	..	..	..	..		
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	-0.09	0.03	3.19	3.44	3.28	3.40	Total Maharashtra State	

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

वर्ष १९६१-९८ व ६१-९९
Year 1961-98 & 61-99

पोक : बाजरी Crop : Bajri

अनु- क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99		
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	-0.12	-0.08	2.20	2.46	2.32	2.54	Nasik
७	धुळे	..	-0.59	-0.46	1.60	1.85	2.21	2.32	Dhule
८	जळगाव	..	1.03	0.83	5.32	5.08	4.24	4.22	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	0.09	0.10	3.01	3.19	2.91	3.09	Abmednagar
१०	पुणे	..	-0.31	-0.35	1.71	1.75	2.03	2.11	Pune
११	सोलापूर	..	-4.66	-4.41	0.01	0.21	3.67	3.74	Solapur
१२	सातारा	..	-1.16	-1.18	0.57	0.80	1.75	2.01	Satara
१३	सांगली	..	-1.18	-1.09	2.21	2.45	3.43	3.57	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-9.03	-9.02	-5.08	-4.79	3.65	3.77	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	-1.17	-1.10	3.84	3.95	5.06	4.78	} Aurangabad Jalna
१६	जालना								
१७	परभणी	..	3.17	2.87	6.05	5.12	2.79	2.77	Parbhani
१८	बीड	..	2.53	1.22	5.66	4.37	3.05	3.11	Beed
१९	नांदेड	..	-1.57	-2.11	1.27	0.74	2.54	2.52	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	-4.19	-3.88	-1.41	-1.15	2.92	2.86	} Osmanabad Latur
२१	लातूर								
२२	बुलढाणा	..	2.17	1.76	5.65	5.14	3.41	3.32	Buldhana
२३	अकोला	..	-0.38	-0.37	3.62	3.50	4.01	3.88	Akola
२४	अमरावती	..	-3.24	-2.95	0.16	0.38	3.52	3.45	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.34	-0.42	3.52	3.32	3.87	3.75	Yavatmal
२६	वर्धा	..	-4.80	-5.22	-0.87	-1.18	3.64	3.55	Wardha
२७	नागपूर	..	-1.25	—	-1.21	—	-1.07	—	Nagpur
२८	भंडारा	..	—	—	—	—	—	—	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	—	—	—	—	—	—	} Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली								
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	0.00	0.00	3.03	3.12	3.02	3.12	Total Maharashtra State

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढांचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivity

वर्ष १९६१-६८ व ६१-६९
Year 1961-98 & 61-99

पोक : गहू Crop : Wheat

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99		
1	2	3	4	5	6	7	8		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	-0.66	-0.61	3.00	3.01	3.68	3.65	Nasik
७	धुळे	..	-1.96	-2.06	-0.21	-0.27	1.79	1.83	Dhule
८	जळगाव	..	0.32	0.34	2.91	2.92	2.58	2.58	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	2.09	2.24	6.17	6.17	4.00	3.84	Ahmednagar
१०	पुणे	..	3.68	3.67	7.16	7.06	3.36	3.27	Pune
११	सांगली	..	1.74	1.87	4.12	4.24	2.35	2.33	Solapur
१२	सातारा	..	2.82	2.82	5.83	5.84	2.92	2.94	Satara
१३	सांगली	..	1.93	1.91	5.09	5.09	3.10	3.12	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	6.42	5.98	10.27	9.76	3.62	3.57	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	-2.52	-2.42	1.59	1.67	4.22	4.20	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना								
१७	परभणी	..	-1.11	-1.02	2.92	2.98	4.07	4.04	Parbhani
१८	बीड	..	-1.63	-1.47	2.02	2.34	3.71	3.71	Beed
१९	नांदेड	..	0.33	-0.27	2.95	3.04	3.30	3.32	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	-3.24	-3.02	0.05	0.26	3.41	3.39	{ Osmanabad Latur
२१	लातूर								
२२	बुलढाणा	..	-2.34	-2.98	1.76	2.05	3.24	3.36	Buldhana
२३	अकोला	..	-3.32	-3.23	0.63	0.65	4.09	4.01	Akola
२४	अमरावती	..	-2.40	-2.24	1.25	1.30	3.74	3.68	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.38	-0.31	3.51	3.48	3.90	3.80	Yavatmal
२६	वर्धा	..	-2.68	-2.66	0.74	0.86	3.51	3.41	Wardha
२७	नागपूर	..	-1.21	-1.14	1.92	1.98	3.17	3.16	Nagpur
२८	भंडारा	..	-1.49	-1.51	0.84	0.77	2.36	2.31	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	-1.27	1.20	0.62	0.59	1.91	1.82	{ Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली								
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	-0.43	-0.37	2.98	3.03	3.48	3.44	Total Maharashtra State

तक्ता अह्वावीस -चालू TABLE XXVIII-Contd.
 क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
 Compound Growthrate of Area, Production and Productivity वर्षे १९६१-९८ व १९६१-९९
 पीक : र. ज्वारी Crop : R. Jowar Year 1961-98 & 1961-99

अनु- क्रमांक Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	}	..	..	..	..	..	Ratnagiri		
५	सिंधुदुर्ग									
६	नासिक	..	-0.71	-0.77	1.49	1.61	2.22	2.40	Nasik	
७	धुळे	..	-2.26	-2.26	-1.03	-0.92	1.26	1.37	Dhule	
८	जळगाव	..	3.05	3.03	5.84	5.79	2.72	2.68	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-0.52	-0.56	0.36	0.37	0.89	0.94	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.86	0.73	2.67	2.56	1.80	1.82	Pune	
११	सोलापूर	..	-0.30	-0.41	0.41	0.35	0.71	0.77	Solapur	
१२	सातारा	..	0.18	0.16	1.75	1.84	1.57	1.68	Satara	
१३	सांगली	..	1.12	1.14	3.93	3.97	2.78	2.80	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	5.04	5.11	9.40	9.48	4.52	4.48	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-0.94	-1.11	0.20	0.03	1.15	1.20	Aurangabad
१६	जालना									
१७	परभणी	..	-0.40	-0.63	0.98	0.51	1.59	1.16	Parbhani	
१८	बीड	..	0.36	0.35	0.97	0.96	0.81	0.79	Beed	
१९	नांदेड	..	-0.88	-1.00	0.12	1.00	1.00	1.07	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	0.61	0.59	0.20	0.31	0.82	0.90	Osmanabad
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	2.72	3.64	2.93	3.74	0.21	0.10	Buldhana	
२३	अकोला	..	..	1.77	..	1.87	..	0.10	Akola	
२४	अमरावती	..	..	0.43	..	0.73	..	0.10	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	..	-0.56	..	0.45	..	0.10	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	-1.39	-0.94	-1.47	-1.05	-0.03	-0.05	Wardha	
२७	नागपूर	..	-2.12	-2.26	-1.72	-1.76	0.41	0.51	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-5.95	-6.34	-5.89	-6.26	0.08	0.09	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-1.81	-2.57	-1.45	-2.41	0.37	0.17	Chandrapur
३०	गडचिरोली									
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	-0.02	-0.10	1.04	1.01	1.07	1.12	Total Maharashtra State	

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

वर्ष १९६१-६८ व १९६१-६९
Year 1961-98 & 1961-99

पीक : एकूण तृणधान्ये *Crop-Total Cereals*

अ. नं. Sr.No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99		
1	2	3		4		5			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	..	-0.07	-0.08	1.17	1.10	1.24	1.19	Thane
३	रायगड	..	0.14	0.08	1.73	1.72	1.60	1.64	Raigad
४	रत्नागिरी	}	-1.84	-1.92	0.88	0.81	2.76	2.79	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग		Sindhudurg						
	एकूण कोकण विभाग	..	-0.03	-0.07	1.90	1.87	1.93	1.94	Total Konkan Division
६	नासिक	..	0.00	0.02	2.32	2.45	2.36	2.46	Nasik
७	धुळे	..	-0.16	-0.18	2.24	2.26	2.41	2.45	Dhule
८	जळगाव	..	1.03	0.94	4.18	4.06	3.10	3.08	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	..	0.29	-0.14	2.90	2.74	2.62	2.88	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	..	0.08	0.06	2.02	2.08	1.94	2.02	Ahmednagar
१०	पुणे	..	0.77	0.68	2.81	2.72	2.02	2.03	Pune
११	सोलापूर	..	-0.34	-0.44	1.44	1.39	1.84	1.88	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	..	0.09	-0.84	1.90	1.09	1.81	1.95	Total Pune Division.
१२	सातारा	..	0.19	0.16	2.92	2.95	2.04	2.19	Satara
१३	सांगली	..	0.11	0.14	2.58	2.67	2.47	2.52	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-0.22	-0.25	2.63	2.56	2.86	2.82	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	0.06	-0.50	2.67	1.93	2.61	2.43	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	}	-0.91	-1.00	1.59	1.58	2.53	2.60	Aurangabad
१६	जालना		Jalna						
१७	परभणी	..	0.11	0.09	3.04	2.93	2.94	2.85	Parbhani
१८	बीड	..	0.78	0.73	2.48	2.42	1.77	1.74	Beed
१९	नांदेड	..	-0.30	-0.36	2.40	2.30	2.73	2.69	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	-1.17	-1.23	0.18	0.17	1.32	1.36	Osmanabad
२१	लातूर		Latur						
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	-1.77	-2.22	0.15	0.09	1.95	2.35	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	..	-0.98	-0.99	2.85	2.75	3.87	3.80	Buldhana
२३	अकोला	..	-0.47	-0.60	3.77	3.52	4.08	4.02	Akola
२४	अमरावती	..	-0.47	-0.62	3.42	3.18	4.66	4.54	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-1.08	-1.16	2.45	2.32	3.56	3.51	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	..	-0.79	-1.03	3.08	2.92	3.89	3.99	Total Amravati Division
२६	वर्धा	..	-1.92	-2.04	0.96	0.76	2.93	2.85	Wardha
२७	नागपूर	..	-1.30	-1.75	1.41	0.95	2.97	2.93	Nagpur
२८	भंडारा	..	-0.17	-0.17	1.49	1.45	1.66	1.62	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	-1.33	-1.43	0.20	0.02	1.51	1.43	Chandrapur
३०	गडचिरोली		Gadchiroli						
	एकूण नागपूर विभाग	..	-0.57	-0.89	1.49	1.41	2.08	2.33	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	0.03	-1.19	2.38	1.42	2.38	2.67	Total Maharashtra State

सक्ता अट्ठावीस—चालू TABLE XXVIII—Contd.
क्षेत्रफल, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production and Productivity

वर्ष १९६१-९८ व १९६१-९९
Year 1961-1998 & 1961-99

शेक : तूर Crop : Tur

अ. क्र. Sr, No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफल Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99		
1	2	3		4		5			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai Sub.	
२	ठाणे	..	-0.33	-0.38	2.44	2.22	2.77	2.63	Thane
३	रायगड	..	2.17	1.90	5.24	4.83	3.04	2.87	Raigad
४	रत्नागिरी	}	0.43	0.43	2.68	2.51	2.35	2.23	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग								Sindhudurg
६	नासिक	..	0.89	0.98	1.08	0.99	0.18	0.01	Nasik
७	धुळे	..	4.15	4.15	4.34	4.09	0.19	0.05	Dhule
८	जळगाव	..	2.60	2.62	3.32	3.22	0.70	0.58	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	-0.14	-0.05	-0.78	-0.59	-0.64	-0.53	Ahmednagar
१०	पुणे	..	-0.82	-0.89	-0.26	-0.62	0.56	0.26	Pune
११	सोलापूर	..	-1.03	-1.10	-2.20	-2.14	-1.18	-1.05	Solapur
१२	सातारा	..	1.00	0.95	0.04	-0.10	-0.95	-1.04	Satara
१३	सांगली	..	-0.92	-2.27	-2.26	-2.27	-1.35	-1.42	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	-0.85	-0.93	-1.79	-2.00	-0.93	-1.05	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	0.12	0.02	0.67	0.80	0.54	0.78	Aurangabad
१६	जालना								Jalna
१७	परभणी	..	2.05	2.02	1.83	2.03	-0.20	0.01	Parbhani
१८	बीड	..	3.52	3.62	5.89	6.79	2.29	3.05	Bid
१९	नांदेड	..	1.29	1.26	0.98	1.34	-0.29	0.10	Nanded
२०	उस्मानाबाद	}	0.18	0.11	-1.98	-1.60	-2.16	-1.70	Osmanabad
२१	लातूर								Latur
२२	बुलढाणा	..	3.42	3.38	3.78	3.86	0.34	0.46	Buldhana
२३	अकोला	..	3.03	2.99	4.29	4.40	1.22	1.37	Akola
२४	अमरावती	..	2.87	2.86	3.00	3.07	0.13	0.21	Amravati
२५	यवतमाळ	..	3.13	3.41	2.78	2.91	-0.34	-0.23	Yavatmal
२६	वर्धा	..	2.30	2.25	1.45	1.51	-0.83	-0.72	Wardha
२७	नागपूर	..	1.37	1.33	1.66	1.75	0.28	0.41	Nagpur
२८	भंडारा	..	1.25	1.27	1.33	1.50	0.08	0.22	Bhandara
२९	चंद्रपूर	}	2.94	2.94	2.93	2.90	-0.02	0.04	Chandrapur
३०	गडचिरोली								Gadchiroli
एकूण महाराष्ट्र राज्य			2.01	1.99	2.21	2.33	0.20	0.34	Total Maharashtra State

तक्ता अठ्ठावीस—चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound Growthrate of Area, Production & Productivityवर्षे १९६१-९८ व १९६१-९९
Year 1961-98 & 1961-99

शेक : हरभरा Crop : Gram

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99		
1	2	3		4		5			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	3.38	3.44	5.06	5.21	1.63	1.71	Nasik
७	धुळे	..	4.40	4.43	6.30	6.42	1.83	1.91	Dhule
८	जळगाव	..	9.63	9.58	12.00	11.92	2.16	2.13	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	2.01	2.22	4.06	4.33	2.02	2.07	Ahmednagar
१०	पुणे	..	2.62	2.70	4.72	4.80	2.05	2.04	Pune
११	सोलापूर	..	0.11	0.31	1.21	1.52	1.10	1.19	Solapur
१२	सातारा	..	1.83	1.93	3.06	3.24	1.21	1.29	Satara
१३	सांगली	..	2.07	2.16	3.19	3.45	1.10	1.27	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	5.33	5.24	7.20	7.04	1.73	1.71	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	..	0.50	0.56	3.24	3.27	2.72	2.68	Aurangabad
१६	जालना	..							Jalna
१७	परभणी	..	0.06	0.32	1.29	1.59	1.23	1.27	Parbhani
१८	बीड	..	-0.96	-0.45	1.00	1.75	1.98	2.21	Beed
१९	नांदेड	..	-1.16	-0.90	-0.61	-0.26	0.56	0.64	Nanded
२०	उस्मानाबाद	..	-1.80	-1.68	-0.68	-0.48	1.14	1.23	Osmanabad
२१	लातूर	..							Latur
२२	बुलढाणा	..	3.32	3.60	5.37	5.80	1.98	2.12	Buldhana
२३	अकोला	..	3.57	3.79	5.78	6.12	2.13	2.25	Akola
२४	अमरावती	..	3.59	3.78	5.25	5.57	1.60	1.73	Amravati
२५	यवतमाळ	..	-0.77	-0.48	-0.04	0.26	0.73	0.75	Yavatmal
२६	वर्धा	..	5.11	5.16	7.20	7.24	1.98	1.97	Wardha
२७	नागपूर	..	2.98	3.05	3.82	4.00	0.82	0.92	Nagpur
२८	भंडारा	..	0.72	0.62	0.74	0.73	0.03	0.12	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	0.03	0.14	-0.06	0.13	-0.08	-0.01	Chandrapur
३०	गडचिरोली	..							Gadchiroli
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	1.66	1.79	3.09	2.38	1.38	1.79	Total Maharashtra State

सक्ता अड्ठावीस-चालू TABLE XXVIII-Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : एकूण अन्नधान्ये Crop : Total Pulses

वर्ष १९६१-९८ व १९६१-९९

Year 1961-98 & 1961-99

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99			
1	2	3		4		5				
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	1.05	1.22	3.11	3.63	2.05	2.39	Thane	
३	रायगड	..	0.77	0.90	2.20	2.59	1.43	1.69	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-2.41	-2.73	-1.07	-1.16	1.39	1.63	Ratnagiri Sindhudurg
५	सिंधुदुर्ग									
	एकूण कोकण वि.	..	0.46	0.56	2.60	2.56	1.69	1.98	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	0.42	0.52	1.15	1.45	0.67	0.87	Nasik	
७	धुळे	..	1.53	1.73	3.66	4.23	2.47	2.87	Dhule	
८	जळगाव	..	-0.50	-0.55	1.48	1.74	1.99	2.33	Jalgaon	
	एकूण नासिक वि.	..	0.38	0.44	2.00	2.36	1.61	1.91	Total Nasik Division	
९	अहमदनगर	..	-0.78	-0.78	1.30	1.70	2.10	2.50	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.63	0.75	2.70	3.14	1.85	2.17	Pune	
११	सोलापूर	..	-0.70	-0.79	0.14	0.29	0.85	1.09	Solapur	
	एकूण पुणे वि.	..	-0.41	-0.43	0.97	1.25	1.06	1.36	Total Pune Division	
१२	सातारा	..	0.90	0.25	0.81	1.03	0.62	0.79	Satara	
१३	सांगली	..	0.75	0.90	0.87	1.16	0.12	0.27	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	1.96	2.24	2.07	2.39	0.12	0.15	Kolhapur	
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	0.70	0.83	1.05	1.32	0.38	0.52	Total Kolhapur Division	
१५	औरंगाबाद	}	..	-1.22	-1.54	-0.08	-0.10	1.45	1.82	Aurangabad Jalna
१६	जालना									
१७	परभणी	..	0.86	1.00	1.31	1.66	0.63	0.85	Parbhani	
१८	बीड	..	-0.18	-0.23	1.31	1.63	1.50	1.83	Beed	
१९	नांदेड	..	0.62	0.82	1.53	2.08	0.43	0.75	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-0.95	-1.12	-0.34	-0.22	0.61	0.91	Osmanabad Latur
२१	लातूर									
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	-2.07	-2.52	-1.06	-1.21	1.03	1.34	Total Aurangabad Division	
२२	बुलढाणा	..	2.76	3.21	4.56	5.45	1.88	2.31	Buldhana	
२३	अकोला	..	3.59	4.20	5.25	6.32	1.60	2.04	Akola	
२४	अमरावती	..	3.34	3.93	3.85	4.61	0.53	0.70	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	2.21	2.60	2.93	3.56	0.70	0.94	Yavatmal	
	एकूण अमरावती वि.	..	2.29	2.77	4.06	4.89	1.02	1.32	Total Amravati Division	
२६	वर्धा	..	1.24	1.43	1.65	1.98	0.38	0.51	Wardha	
२७	नागपूर	..	1.57	1.81	2.14	2.58	0.51	0.71	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-1.88	-2.18	-0.71	-0.75	1.90	1.46	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-0.63	-0.71	0.74	0.92	1.38	1.63	Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली									
	एकूण नागपूर वि.	..	0.22	0.26	1.22	1.49	1.01	1.24	Total Nagpur Division	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	0.91	1.08	2.19	2.68	1.27	1.59	Total Maharashtra State	

तक्ता अठ्ठावीस—चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण

Compound growthrate of Area, Production and Productivity

वर्ष १९६१-९८ व १९६१-९९

Year 1961-98 & 1961-99

पीक : एकूण अन्नधान्ये Crop: Total Foodgrains

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98 3	1961-99	1961-98 4	1961-99	1961-98 5	1961-99			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	-0.47	-1.61	0.26	-0.82	0.21	0.80	Thane	
३	रायगड	..	0.05	0.14	0.45	1.74	0.40	1.60	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-0.49	-1.96	0.24	0.85	0.72	2.80	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग									Sindhudurg
	एकूण कोकण वि.	..	0.00	-0.02	0.49	1.88	0.49	1.91	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	0.02	0.09	0.57	2.33	0.55	2.24	Nasik	
७	धुळे	..	0.06	0.18	0.66	2.57	0.61	2.39	Dhule	
८	जळगाव	..	0.06	0.22	0.94	3.57	0.88	3.35	Jalgaon	
	एकूण नासिक वि.	..	0.08	0.30	0.73	2.83	0.65	2.53	Total Nasik Division	
९	अहमदनगर	..	-0.01	0.04	0.51	2.02	0.52	2.06	Ahmednagar	
१०	पुणे	..	0.18	0.63	0.71	2.68	0.53	2.04	Pune	
११	सोलापूर	..	-0.11	-0.52	0.34	1.29	0.46	1.82	Solapur	
	एकूण पुणे वि.	..	0.01	-0.03	0.47	1.83	0.46	1.85	Total Pune Division	
१२	सातारा	..	0.04	0.15	0.72	2.83	0.70	2.75	Satara	
१३	सांगली	..	0.06	0.27	0.62	2.47	0.55	2.20	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	0.01	0.00	0.68	2.56	0.67	2.56	Kolhapur	
	एकूण कोल्हापूर वि.	..	0.04	0.17	0.67	2.60	0.62	2.43	Total Kolhapur Division	
१५	औरंगाबाद	}	..	-0.30	-1.23	0.34	1.30	0.64	2.55	Aurangabad
१६	जालना									Jalna
१७	परभणी	..	0.10	0.37	0.72	2.72	0.62	2.34	Parbhani	
१८	बीड	..	0.15	0.54	0.62	2.33	0.46	1.78	Beed	
१९	नांदेड	..	-0.01	-0.05	0.60	2.29	0.61	2.35	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	-0.34	-1.33	-0.06	-0.17	0.29	1.18	Osmanabad
२१	लातूर									Latur
	एकूण औरंगाबाद वि.	..	-0.51	-2.01	-0.10	-0.10	0.50	1.96	Total Aurangabad Division	
२२	बुलढाणा	..	0.13	0.49	0.86	3.30	0.73	2.80	Buldhana	
२३	अकाला	..	0.33	1.21	-1.08	4.11	0.74	2.85	Akola	
२४	अमरावती	..	0.18	0.66	0.79	2.99	0.61	2.31	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	0.04	0.11	0.71	2.70	0.68	2.59	Yavatmal	
	एकूण अमरावती वि.	..	0.19	0.69	0.90	3.42	0.89	3.32	Total Amravati Division	
२६	वर्धा	..	-0.22	-0.92	0.31	1.06	0.53	2.00	Wardha	
२७	नागपूर	..	-0.18	-0.78	0.40	1.46	0.59	2.26	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-0.14	-0.53	0.34	1.28	0.48	1.82	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	-0.32	-1.28	0.06	0.07	0.38	1.38	Chandrapur
३०	गडचिरोली									Gadchiroli
	एकूण नागपूर वि.	..	-0.10	-0.44	0.43	1.55	0.49	1.86	Total Nagpur Division	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	0.06	0.22	0.63	2.41	0.57	2.19	Total Maharashtra State	

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफल, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production & Productivity

वर्ष १९६१-९८ व ६१-९९

पीक : मूईनुग (ख.) Crop : Groundnut (Kh.)

Year 1961-98 & 61-99

अनु- क्र. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District	
		क्षेत्रफल Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity			
		1961-98 3	1961-99	1961-98 4	1961-99	1961-98 5	1961-99		
१	२								
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane	
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad	
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri	
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg	
६	नासिक	..	-1.08	-1.07	-0.32	-0.19	0.77	0.89	Nasik
७	धुळे	..	-2.46	-2.48	-1.92	-1.91	0.55	0.59	Dhule
८	जळगाव	..	-4.05	-4.48	-3.05	-3.39	1.04	0.14	Jalgaon
९	अहमदनगर	..	-3.84	-3.82	-2.05	-2.10	1.86	1.79	Ahmadnagar
१०	पुणे	..	1.70	1.69	2.75	2.48	1.03	1.13	Pune
११	सोलापूर	..	3.38	2.65	1.67	1.22	1.98	1.65	Solapur
१२	सातारा	..	-0.29	-0.33	0.90	0.91	1.20	1.25	Satara
१३	सांगली	..	-3.42	-3.29	-1.72	-1.48	1.77	1.87	Sangli
१४	कोल्हापूर	..	0.44	0.42	2.71	2.70	2.26	2.27	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	}	-2.51	-2.64	-0.27	-0.44	2.29	2.26	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना		0.14	0.08	Parbhani				
१७	परभणी	..	-6.65	-7.22	-6.52	-7.28	-0.26	-0.34	Beed
१८	बीड	..	-4.84	-5.88	-5.08	-6.27	-0.74	-0.72	Nanded
१९	नांदेड	..	-9.03	-9.33	-9.65	-9.96	-1.08	-1.08	{ Osmanabad Latur
२०	उस्मानाबाद	}	-7.24	-7.31	-8.24	-8.31	-1.08	-1.08	
२१	लातूर		2.00	2.05	Buldhana				
२२	बुलढाणा	..	-3.37	-3.48	-1.43	-1.44	0.35	0.50	Akola
२३	अकोला	..	-7.97	-8.18	-7.64	-7.72	1.00	-1.12	Amravati
२४	अमरावती	..	-0.80	-1.19	0.19	-0.08	-0.12	0.16	Yavatmal
२५	यवतमाळ	..	-6.73	-7.15	-6.86	-7.02	1.35	1.39	Wardha
२६	वर्धा	..	4.84	4.28	6.25	5.72	1.45	1.49	Nagpur
२७	नागपूर	..	1.67	1.46	3.15	2.98	2.02	2.02	Bhandara
२८	भंडारा	..	-3.76	-3.93	-1.60	-1.74	..	2.02	{ Chandrapur Gadchiroli
२९	चंद्रपूर	}	..	-4.19	..	-2.00	..	..	
३०	गडचिरोली		1.65	1.71	Total Maharashtra State				
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	-2.49	-2.53	-0.88	0.86	1.65	1.71	Total Maharashtra State

तथा अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII-Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण

वर्ष १९७०-९८ व १९७०-९९

Compound growthrate of Area, Production and Productivity

पिक : करडई (रब्बी) Crop : Safflower (Rabbi)

Year 1970-98 & 1970-99

अनु- क्रमांक Sr.No.	जिल्हा 2	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1970-98 3	1970-99	1970-98 4	1970-99	1970-98 5	1970-99			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane		
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad		
४	रत्नागिरी	}	..	..	..	..	..	{ Ratnagiri Sindhudurg		
५	सिंधुदुर्ग									
६	नासिक	..	-4.00	-3.32	-0.22	0.30	3.99	3.78	Nasik	
७	धुळे	..	..	..	..	..	..	..	Dhule	
८	जळगाव	..	3.72	1.14	7.72	4.67	3.90	3.68	Jalgaon	
९	अहमदनगर	..	-1.14	-1.53	0.35	0.14	1.52	1.70	Ahmadnagar	
१०	पुणे	..	-1.81	-2.01	-0.36	-0.34	1.48	1.71	Pune	
११	सोलापूर	..	-7.51	-7.51	-9.84	-9.84	-2.38	-2.38	Solapur	
१२	सातारा	..	-1.80	-1.66	-0.22	-0.01	1.60	1.68	Satara	
१३	सांगली	..	0.71	0.52	2.32	2.24	1.59	1.70	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	..	..	..	..	..	..	Kolhapur	
१५	औरंगाबाद	}	..	-4.46	-4.46	-3.39	-3.39	1.12	1.72	{ Aurangabad Jalna
१६	जालना									
१७	परभणी	..	0.63	0.63	0.68	0.68	0.05	0.05	Parbhani	
१८	बीड	..	-0.90	-0.90	1.46	1.46	2.39	2.39	Beed	
१९	नांदेड	..	5.70	2.46	7.11	4.43	1.34	-2.51	Nanded	
२०	उस्मानाबाद	}	..	0.48	0.48	1.03	1.03	0.55	0.55	{ Osmanabad Latur
२१	लातूर									
२२	बुलढाणा	..	-0.03	-0.28	3.24	1.95	3.26	2.21	Buldhana	
२३	अकोला	..	9.85	5.43	12.40	8.33	2.32	-1.74	Akola	
२४	अमरावती	..	..	..	..	..	..	..	Amravati	
२५	यवतमाळ	..	..	..	..	..	..	..	Yavatmal	
२६	वर्धा	..	..	..	..	..	..	..	Wardha	
२७	नागपूर	..	..	..	..	..	..	..	Nagpur	
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	..	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	..	..	..	..	..	..	{ Chandrapur Gadchiroli
३०	गडचिरोली									
एकूण महाराष्ट्र राज्य		..	0.32	0.26	3.72	3.91	3.15	3.66	Total Maharashtra State	

सक्ता अड्डावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.

क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण

Compound growthrate of Area, Production & Productivity

पीक : एकूण गळीत घान्य Crop : Total Oilseeds

वर्ष १९६१-९८ व १९६१-९९
Year 1961-98 & 1961-99

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of						District		
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity				
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99			
1	2	3	4	5	6	7	8			
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai		
२	ठाणे	..	0.56	0.76	5.99	4.78	5.40	3.99	Thane	
३	रायगड	..	-2.90	-2.50	0.03	-0.08	3.01	2.48	Raigad	
४	रत्नागिरी	}	..	-4.58	-4.63	-1.03	-2.02	3.72	2.74	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग									Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	..	1.52	1.02	11.56	8.63	9.91	7.55	Total Konkan Division	
६	नासिक	..	-0.28	-0.13	2.05	2.10	2.75	2.51	Nasik	
७	धळे	..	-0.80	-0.86	2.52	1.98	3.34	2.86	Dhule	
८	जळगाव	..	0.07	0.90	1.25	0.36	1.17	1.26	Jalgaon	
	एकूण नासिक विभाग	..	-0.25	-0.57	1.98	1.50	2.23	2.08	Total Nasik Division	
९	अहमदनगर	..	-0.01	-0.35	2.28	1.68	2.29	2.03	Ahmadnagar	
१०	पुणे	..	-0.31	0.38	2.85	2.50	3.70	2.88	Pune	
११	सोलापूर	..	0.35	0.11	1.69	1.26	1.34	1.37	Solapur	
	एकूण पुणे विभाग	..	0.23	0.13	2.02	1.65	1.82	1.78	Total Pune Division	
१२	सातारा	..	0.58	0.48	2.72	2.32	2.25	1.91	Satara	
१३	सांगली	..	5.32	4.53	9.87	8.51	4.33	3.80	Sangli	
१४	कोल्हापूर	..	5.73	4.95	9.84	7.94	1.38	1.36	Kolhapur	
	एकूण कोल्हापूर विभाग	..	3.76	3.27	7.23	6.28	3.31	2.90	Total Kolhapur Division	
	औरंगाबाद	}	..	-5.25	-4.80	-4.94	-4.43	0.31	0.39	Aurangabad
	जालना									Jalna
१६	परभणी	..	2.46	1.46	4.28	2.91	1.50	1.27	Parbhani	
१७	बीड	..	0.44	0.00	1.59	0.86	1.15	0.85	Beed	
१८	नांदेड	..	4.33	3.35	7.74	5.88	3.26	2.45	Nanded	
	उस्मानाबाद	}	..	-2.32	-2.13	-2.79	-2.40	-0.47	-0.28	Osmanabad
	लातूर									Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	..	-6.88	-6.04	-6.12	-5.35	0.81	0.74	Total Aurangabad Division	
	बुलढाणा	..	3.01	2.06	7.77	6.35	4.62	4.21	Buldhana	
१३	अकोला	..	5.97	5.49	10.79	10.27	4.97	4.54	Akola	
१४	अमरावती	..	8.15	7.56	12.70	11.93	4.71	4.07	Amravati	
१५	यवतमाळ	..	1.67	2.15	7.97	7.36	6.24	5.12	Yavatmal	
	एकूण अमरावती विभाग	..	4.81	4.41	10.05	9.55	4.23	4.40	Total Amravati Division	
२६	वर्धा	..	8.28	7.45	17.42	15.06	8.64	7.26	Wardha	
२७	नागपूर	..	10.07	11.82	18.77	19.44	7.90	6.82	Nagpur	
२८	भंडारा	..	-0.09	-0.19	6.83	6.37	6.05	6.57	Bhandara	
२९	चंद्रपूर	}	..	2.42	2.49	13.10	12.81	10.43	10.08	Chandrapur
३०	गडचिरोली									Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	..	6.36	5.65	15.47	13.78	9.04	8.01	Total Nagpur Division	
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	..	2.65	2.47	5.96	3.37	3.23	3.38	Total Maharashtra State	

तक्ता अड्ढावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.
 क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
 Percentage compound growthrate of Area, Production Productivity

पीक : ऊस

Crop : Sugarcane

वर्ष १९७८-९८ व ७८-९
 Year 1978-98 & 78-9

अ.नं. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage Compound Growthrate of						
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity		
		1978-98	1978-99	1978-98	1978-99	1978-98	1978-99	
1	2	3	4	5				
१	नासिक	2.18	1.59	1.04	0.64	-1.13	-0.94	Nasik
२	धुळे	4.43	3.12	3.31	2.17	-1.08	-0.92	Dhule
३	जळगाव	6.03	4.64	5.21	4.19	-0.78	-0.43	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	3.93	2.88	2.46	1.75	-1.44	-1.11	Total Nasik Division
४	अहमदनगर	0.92	0.99	-0.93	-0.48	-1.83	-1.11	Ahmadnagar
५	पुणे	5.89	5.15	3.79	3.54	-1.89	-1.53	Pune
६	सोलापूर	7.65	6.76	5.36	5.03	-2.13	-1.62	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	4.03	3.65	2.02	2.08	-1.93	-1.59	Total Pune Division
७	सातारा	7.06	5.85	7.19	6.06	0.12	0.19	Satara
८	सांगली	3.35	3.29	3.39	3.46	0.03	0.17	Sangli
९	कोल्हापूर	4.05	3.61	4.16	3.87	0.10	0.21	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	4.58	4.05	4.70	3.21	0.12	0.23	Total Kolhapur Division
१०	औरंगाबाद	0.53	0.06	-0.71	-0.73	-1.23	-0.78	Aurangabad
११	जालना							Jalna
१२	बीड	6.93	6.09	6.64	6.05	-0.27	-0.04	Beed
	एकूण औरंगाबाद विभाग	-1.06	-1.01	-1.62	-1.30	-0.61	-0.29	Total Aurangabad Division
१३	लातूर	-0.58	-0.29	-0.98	-0.34	-0.40	-0.04	Latur
१४	उस्मानाबाद							Osmanabad
१५	नांदेड	6.65	5.35	5.87	5.01	-0.78	-0.38	Nanded
१६	परभणी	9.40	8.16	9.33	8.29	0.12	0.08	Parbhani
	एकूण औरंगाबाद विभाग	-1.06	-1.01	-1.62	-1.30	-0.61	-0.29	Total Aurangabad Division
१७	बुलढाणा	0.52	0.28	0.32	0.29	-0.19	0.00	Buldhana
१८	अकोला	14.95	11.90	15.12	12.21	0.15	0.28	Akola
१९	अमरावती	15.52	12.80	16.90	11.10	0.17	0.33	Amravati
२०	यवतमाळ	14.00	11.34	13.76	11.38	-0.21	0.04	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	11.41	12.32	11.36	10.32	-0.04	-0.10	Total Amravati Division
२१	वर्धा	20.38	17.97	19.46	17.54	-0.77	-0.37	Wardha
२२	नागपूर	8.51	6.97	8.14	7.03	-0.35	0.10	Nagpur
२३	भंडारा	13.21	9.59	12.99	11.14	-0.18	1.55	Bhandara
२४	चंद्रपूर	12.47	10.69	12.14	10.70	-0.31	0.01	Chandrapur
	एकूण नागपूर विभाग	10.05	8.48	9.52	8.33	-0.53	-0.18	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	4.79	4.12	3.78	3.41	-0.97	-0.68	Total Maharashtra State

तक्ता अठ्ठावीस-चालू TABLE XXVIII—Contd.
क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of Area, Production, Productivity

पीक—कापूस
Crop—Cotton

वर्षे १९६१-९८ व १९६१-९९
Year 1961-98 to 1961-99

अ. नं. Sr. No.	जिल्हा	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growth rate of						District
		क्षेत्रफळ Area		उत्पादन Production		उत्पादकता Productivity		
		1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	1961-98	1961-99	
1	2	3	4	5	6	7	8	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	Mumbai
२	ठाणे	..	..	..	..	..	..	Thane
३	रायगड	..	..	..	..	..	..	Raigad
४	रत्नागिरी	..	..	..	..	..	..	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग	..	..	..	..	..	..	Sindhudurg
६	नासिक	-8.19	-7.51	-7.35	-6.75	0.92	0.82	Nasik
७	धुळे	-0.47	0.31	0.31	0.60	0.78	0.91	Dhule
८	जळगाव	-0.14	0.10	3.37	3.66	3.52	3.56	Jalgaon
९	अहमदनगर	-10.01	-9.01	-7.73	-6.77	2.54	2.33	Ahmadnagar
१०	पुणे	-12.91	-12.05	-1.91	-11.18	1.12	0.87	Pune
११	सोलापूर	-4.18	-4.01	-2.37	-2.28	1.89	1.82	Solapur
१२	सातारा	-3.22	-2.81	-2.29	-2.29	0.96	0.77	Satara
१३	सांगली	-2.34	-2.07	-1.13	-0.77	1.24	1.29	Sangli
१४	कोल्हापूर	-7.96	-6.59	-5.27	-3.66	2.96	3.13	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	-3.57	-4.57	-0.97	-2.06	2.69	2.64	Aurangabad
१६	जालना	..	..	..	..	..	..	Jalna
१६	परभणी	0.59	0.67	2.10	3.24	2.49	2.55	Parbhani
१७	बीड	-0.62	-0.21	1.88	2.35	2.51	2.56	Beed
१८	नांदेड	1.01	1.04	2.97	3.09	1.94	2.03	Nanded
१९	उस्मानाबाद	-3.06	-3.60	-0.93	-1.37	2.18	2.31	Osmanabad
२०	लातूर	..	..	..	..	..	..	Latur
२२	बुलढाणा	-0.13	-0.08	1.26	1.40	1.39	1.49	Buldhana
२३	अकोला	0.18	0.19	2.57	2.56	2.40	2.37	Akola
२४	अमरावती	0.00	-0.04	1.26	1.09	1.26	1.13	Amravati
२५	यवतमाळ	1.00	0.99	2.08	2.03	1.07	1.03	Yavatmal
२६	वर्धा	-0.58	0.63	3.22	3.02	3.83	3.67	Wardha
२७	नागपूर	-1.31	-1.31	4.62	4.75	6.01	6.15	Nagpur
२८	भंडारा	..	..	..	..	..	..	Bhandara
२९	चंद्रपूर	..	..	..	..	..	..	Chandrapur
३०	गडचिरोली	2.43	2.32	4.72	4.65	2.24	2.28	Gadchiroli
एकूण महाराष्ट्र राज्य		0.01	0.09	1.90	2.02	1.79	1.83	Total Mah. State

तक्ता अठ्ठावीस-समाप्त TABLE XXVIII—Concl'd.
नत्र, स्फुरद, पालाश यांच्या संयुक्त वाढीचे प्रमाण
Compound growthrate of N, P, K & (N+P+K)

Year 1968-98 & 1968-99
वर्ष १९६८-९८ व १९६८-९९

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा District	संयुक्त वाढीच्या प्रमाणाची टक्केवारी Percentage compound growthrate of								
		नत्र N		स्फुरद P		पालाश (नत्र + स्फुरद + पालाश) K (N+P+K)				
		1968-98 3	1968-99	1968-98 4	1968-99	1968-98 5	1968-99	1968-98 6	1968-99	
१	मुंबई	..	..	..	..	..	..	..	Mumbai	
२	ठाणे	6.41	6.41	3.55	3.45	2.10	1.37	5.16	5.11	Thane
३	रायगड	6.14	6.02	0.33	0.63	0.22	0.83	3.63	3.70	Raigad
४	रत्नागिरी	4.77	4.86	1.89	2.15	0.88	1.10	3.58	3.70	Ratnagiri
५	सिंधुदुर्ग									Sindhudurg
	एकूण कोकण विभाग	5.84	5.81	1.56	1.70	1.21	1.50	4.08	4.13	Total Konkan Division
६	नासिक	9.88	9.79	9.49	9.61	6.21	5.89	9.26	9.19	Nasik
७	धुळे	7.54	7.52	7.32	7.15	4.65	4.44	7.06	6.97	Dhule
८	जळगाव	11.44	11.12	10.73	10.56	10.46	10.05	10.73	10.42	Jalgaon
	एकूण नासिक विभाग	9.62	9.44	9.48	9.37	7.71	7.38	9.25	9.00	Total Nasik Division
९	अहमदनगर	9.88	9.75	9.02	9.12	6.96	6.95	8.94	8.90	Ahmadnagar
१०	पुणे	9.82	9.74	9.10	9.02	7.46	7.20	9.60	8.95	Pune
११	सोलापूर	9.42	9.47	10.33	10.37	8.03	7.89	9.57	9.56	Solapur
	एकूण पुणे विभाग	9.32	9.26	9.37	9.38	7.36	7.22	9.03	8.98	Total Pune Division
१२	सातारा	9.78	9.51	9.20	9.07	7.91	7.67	9.19	8.96	Satara
१३	सांगली	9.83	9.70	8.73	8.84	10.49	10.16	9.72	9.57	Sangli
१४	कोल्हापूर	12.19	11.72	8.40	8.21	8.58	8.36	9.63	9.30	Kolhapur
	एकूण कोल्हापूर विभाग	10.08	9.78	8.74	8.61	8.95	8.69	9.46	9.20	Total Kolhapur Division
१५	औरंगाबाद	8.76	9.00	10.30	10.46	4.88	4.86	8.88	9.04	Aurangabad
१६	जालना									Jalna
१७	परभणी	8.92	8.97	10.16	10.25	5.16	5.25	8.46	8.54	Parbhani
१८	बीड	9.27	9.37	7.60	7.96	4.66	4.91	8.00	8.20	Beed
१९	नांदेड	12.41	12.28	1.24	7.85	9.79	9.97	11.87	6.61	Nanded
२०	उस्मानाबाद	6.31	6.84	6.69	7.29	3.23	3.85	5.71	6.28	Osmanabad
२१	लतूर									Latur
	एकूण औरंगाबाद विभाग	9.49	9.59	9.64	9.81	6.20	6.34	9.01	9.16	Total Aurangabad Division
२२	बुलढाणा	12.11	11.83	9.56	9.51	2.68	2.68	9.31	9.2	Buldhana
२३	अकोला	9.35	9.37	10.33	9.07	4.98	4.85	9.13	9.14	Akola
२४	अमरावती	9.38	9.14	9.95	9.58	4.85	5.70	8.72	8.72	Amravati
२५	यवतमाळ	8.81	9.32	9.51	9.48	5.65	5.46	8.16	8.16	Yavatmal
	एकूण अमरावती विभाग	9.35	9.61	9.97	9.65	4.85	4.51	8.71	8.83	Total Amravati Division
२६	वर्धा	8.28	8.02	8.67	8.42	4.41	4.23	7.91	7.64	Wardha
२७	नागपूर	5.91	5.91	9.26	9.15	2.50	1.64	6.54	6.45	Nagpur
२८	भंडारा	8.57	8.54	7.21	7.09	0.73	0.48	7.20	7.16	Bhandara
२९	चंद्रपूर	7.51	8.75	7.23	8.79	1.91	3.23	5.56	6.77	Chandrapur
३०	गडचिरोली									Gadchiroli
	एकूण नागपूर विभाग	7.73	7.30	7.99	7.97	2.31	2.98	6.76	6.74	Total Nagpur Division
	एकूण महाराष्ट्र राज्य	9.01	8.91	8.81	8.77	6.38	6.26	8.51	8.43	Total Maharashtra State